OTECA NAZ.
lo Emanuele III
LII
A
6
APOLI

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele II
NAPOLI
A
46

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
X[illegible]
4
46
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
XLII
A
46
NAPOLI

156-3.

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLII
A
46
NAPOLI

Proibito

NAPOLI

PATHOPOLI,
Apud Gelastinum Severum. A°. 1657.

Proibito

FACETIÆ FACETIARUM,

Hoc eſt,

JOCO-SERIORUM

Faſciculus novus,

Exhibens variorum autorum ſcripta, non tàm lectu jucunda & jocoſa; amœna & amanda, quàm lectu verè digna & utilia, multiſve moralibus ad mores ſeculi noſtri accommodata, illuſtrata, & adornata.

PATHOPOLI,

Apud GELASTINUM SEVERUM.

Anno CIↃ IↃ C LVII.

HOC FASCICULO CONTINENTUR.

De Luſtitudine Studentica.	5
De Peditu ejuſque Speciebus.	19
De Cucurbitatione.	43
De Jure Potandi.	54
Encomium Scabiei.	98
Bonus Mulier ſive de mulieribus.	136
De Oſculis Jucunda Diſſertatio.	180
De Virginibus Theſes Inaugurales.	245
De Jure & Natura Pennalium.	294
De Multiſciis Studioſis & Magiſtris.	321
De Cochleatione Diſputatio.	363
Hans Pumbſack.	378
De Hanreitate.	425
De Haſione & Haſibili qualitate.	490
Floia cortum Verſicale.	509
De Cornelio & ejuſdem natura.	517
De Beanis.	535
De Caſci Laudibus.	563

DELINEATIO
Summorum Capitum
LUSTITUDINIS
STUDENTICÆ

In

Nonnullis Academiis uſitatæ.

DE LUSTITUDINE STUDENTICA.

HA, viva fratres, viva, precor eſſe coraſſi,
Nam vos ex animo lætor adeſſe meo,
Eſſe Coraſſe hodiè mihi miſſa pecunia præſens
Triſtitiamque tulit, lætitiamque dedit.
Et ſi non eſſet mihi miſſa pecunia, quid tum
Poſſem hodiè nihilo lætior eſſe minus?
Craſtina non lux eſt mihi curæ dummodo Sluckoſ
In bona cum Biero dat mihi vina fidem.
Ha falala falala Spelmanni Brumite in unum?
Et muſicæ ſpecimen promite dulciſonæ.
Vos famuli Kannis Bacchum demergite tieffis,
Et date Rhenano pocula plena mero.
In glaſis etiam longis cereviſia ſpumet,
Servet & alternas potio juſta vices.
Me largum hoſpitibus cupio & præbere benignum
Abjectum parcus poſſidet ingenium.
Vos pueri craſſum, primùm Biera indite in Hum-
pum,
Hoc fundamento eſt ædificanda domus.
Singulus hunc hoſpes quamprimum uſupere
debet
Hæc eſt Muſæi regula priſca mei,
Ha falala falala Spelmanni ſtrykite gigis
Et melliте tua concine voce puer.
Welkomni quoniam nunc eſtis, quotquot adeſtis
Vos omnes trewo drekite corde rogo.
Et qui cum venia venit, precibuſque rogatus
Cum veniâ cupio cedat & illa meâ.
Hunc Humpum dominus capiat velit eſſe coraſſi
Nos decet hunc hilari perdere fronte diem.
Intereà reliqui circumbibite ordine donec
(Non faciet longum) hic Humpus inanis erit.

Ha! falala falala Spelmanni klingite lutis
Et mellite tuâ concine voce puer.
Munſer Erice ? bibat dominus, bibe Munſer Adame
Et Munſer vultum porrige Jane tuum.
Ecce puer vacuum cur ceſſas ſumere vitrum,
Annon quod nobis fundere poſſis, habes?
Regis ad Exemplum totus componitur orbis,
Aſpicite! exhauſi, vos facietis idem.
Hoc puer unuſquiſque mihi bibet ordine vitrum,
Ut peragat juſtè quilibet ergo vide
Ha falala falala Spelmanni pipite ſinckis
Et mellite tuâ concine voce puer,
Munſer Haruſce quid eſt? non ſic, non Munſer Haruſce.
Et tu ſumpſiſti perfide? redde puer.
Redde inquam vitrum, niſi ſe cervice ſupinet,
Jam fiet cervix iſta ſupina tibi.
Quis bibit ulterius? quid id eſt mi candide ſosk!?
Pocula cur toties concumulata tenes?
Aut nihil eſt intus? nihil eſt, proh Jupiter, heus tum
Quid facies domino diſce bibente tuo.
Heus puer? hem klisklask capis hoc, viden' improbe multa
Orba ſuper menſam pocula ſtare mero.
Quin capis atque imples atque iſta impleta reponis,
Aut implebo meis hæc tibi terga flagris.
Functus es officio? nunc fnorcum ſupite fratres
Skelm der falſa bibit, fur ſit & ille latro,
Ha falala falala Spelmanni Brumite Fidlis.
Et mellite tuâ concine voce puer.
Non ſatis eſſe reor vitrorum, ſumite plura
Ne deſint famuli è dico cavere mei.
Nec nummis cupio nec parci ſumptibus ullis
Dummodo procedant omnia magnificè.
Non habet nummos qui nummis neſciat uti
Turpis avarus homo eſt, vilis avarus homo eſt.

Sed vos qui reliqui remanetis, ponite menſam,
Et trina ad ſummam ſyllite pocla labrum.
Ne putet exemptum ſe quiſquam legibus, oſo.
Principis eſt nobis magna bibenda ſalus,
Principique-piſſæ etiam documentum præbeat ipſe
Hoſpes, at Hoſpitibus primus ego incipiam:
Alternaute tubis Spelmanni, trumpite trumpum,
Tant tari tant tari tant tant tari tant tari tant:
Principis uxorem exhauſi cum principe noſtro,
Vos, quantum vidi, rite bibiſtis item,
Nunc proceres noſtri ſic poſtulat ordo, bibantur,
Quiſquis & eſt patriæ fidus amanſque ſuæ.
Tant tari tant tari tant, Spelmanni clangite triumpum,
Tant tari tant tari tant, tant tari tant tari tant.
Publica ſic ſatis eſt potaſſe in commoda, nunc ad
Privata ô Socii veſtra venite mei,
Et Bacchi, charis pro ſumite fratribus hauſtus,
Et pro dilectis ſumite virginibus.
Cumprimis potet pulchram ſibi quiſque puellam,
Et ſuus ad fundum devacuetur amor.
Ha viva virtute nova ſic itur ad aſtra,
Ha falala falala ha falala falala.
Ha falala falala Spelmanni puſtice trumpum
Tant tari tant tari tant, tant tari tant tari tant.
* Porge puer cyathos. Mihi de domino bona ſemper
Quandoquidem fuerint multa relata meto;
Illius optavi mihi conſuedinis uſum,
Eſſe inter Socios pars quotacunque ſuos:
Et nunc percupidè vellem, niſi forte gravetur:
Inſtitui fidam fratris amicitiam.
Si dominus fratrem ſi non contemnat amicum,
Hæc ipſi inſignum pocula trina bibam,
Dum facio egregium Spelmanni upblaſite trumpum

* *Fraternitas.*

Tant tari tant tari tant, tant tari tant tari tant.
Funditùs iſti vides me juſtè pocla bibiſſe,
Et quali cupio te vacuare modo.
Hic jam frater habes à me tria pocula vini,
Optime cum dextrâ frater habeque fidem.
Reſp. Hoc me quandoquidem Dominus dignatur honore,
Muneris æternus debitor hujus ero:
Spondeo me fidum, qualemque opteſque veliſque
Non Pyladæ & noſtrum vincet Oreſtis amor.
Quæ cupies, cupiam, quæque abnuis, ipſe negabo,
Hæc teſtes ſunto pocula trina: Salus.
Ut decet ære cavo Spelmanni emittite trumpum,
Tant tari tant tari tant, tant tari tant tari tant.
Trina tibi juſtè ſiccavi pocula frater,
Aſpicis! huc iterum congere vina puer.
Reſtituo tibi, nunc, protrexti pocula frater,
Promitto antiquam Teutonicamque fidem,
Nunc vicine tibi quoniam conſedimus ambo,
Tu Gurgiſta meri Philoque ſupus ego,
Et ſorbere pares & reſpondere parati,
Si non diſpliceant, hæc tibi fortè bibam,
R. Cur mihi diſpliceant? etenim non alter ad iſtud
Aptior hic auris veſcitur æthereis:
Pergito ſi qua potes ſum poclum in utrumque paratus
Hauſtu ſive uno uttragere ſive decem.
Er ſetz das Gläßlein an ſein Mund / Nun dari nella/
Nun dari da dari da/ rund dari da dari da.
Sein Sachen all hat er auch recht aus dari rund dari nella/
Rund dari da dari da rund dari da dari da,
Iſta propinavi Munſer tibi proxime du muſt
Atque beſcheiden thun. Rund dari da dari da.
Sic hauſi ut manent lachrymæ per tempora multæ;
Non eſt quod dubites de probitate meâ,

Tergum

Tergum obverte mihi, obvertam frater tibi
tergum,
Fidus, ero fueris ſeu prope ſive procul.
Quam pulchrum unanimes fratres habitemus in
unum,
Quam bona ſunt firmæ fœdera amicitiæ.
Nunc ſi præterea mihi copia virginis eſſet,
Perfectum plenis luſtibus eſſet opus.
Nec procul hinc habitat Sartoris nata, venitque
Mittere quem poſſem ſi quis adeſſet homo,
Tu puer ire potes, dic Luſtificare volenti,
Sed ſic, ne cauſam, fare, reſciſcat anus:
Stella venire volet *Veneris* fortaſſis & unà
Hoc potes & *Prima* dicere *materia*.
Ne ceſſa & quod ſe venturam Cluntia dicat,
Fallor & anne ipſa eſt? inque vocata venit?
Ha faler an feler an Spelmanni gnidite gigis:
Et mellite tua concine voce puer.
Sponte ne virgo venis pro quâ nunc mittere vi-
ſum eſt,
Ab alio forſan juſſa venire viro.
Quicquid id eſt nobis nunc certè Cluntia nobis
Exſpectata venis & paramata venis.
Quid dixi? nobis? mihi & exſpectatam veniſque
Forſitan & reliquis, ſed peramata mihi.
Conſideas mecum lateri latus addere fas ſit,
Paucaque cum Dominâ jungere verba meâ.
Puſon ubi es? vinumne emendicabimur ergo?
Hoc tibi proque tua virgo ſalute bibo.
Dii tibi dent bona multa & qualia munera ſperas,
Utpote vel bellum dent tibi bella virum.
Aſpicis? Exhauſi mea virgo fideliter omne,
Hoc tuus ut facerem tempore fecit amor,
Funde parum puer ut cupide facileque bibatur,
Quo bibitur dominæ vita ſaluſque meæ,
Ha falala falala Spelmanni tangite lutaſt,
Et mellite tua concine voce puer,
Quid? mea virgo mihi renuis? tamen iſta neceſſe eſt

Pauca bibas, & quam ſunt ea pauca vide!
Aut ſi non biberis ſaltem continge labella,
O jam jam labris eſca futura meis!
Jam liquor invidio tibi: formoſiſſima tene
Ire per anguſtæ virginis ora licet?
Seu prece ſeu pretio mihi ſuavia ſumere certũ eſt,
Hoc primum certi pignus amoris habe.
Reſpuis? oh, nihil es, rapiam tamen iſta videbis,
Hoc cape & hoc ſuper hoc deſuper hoc ſuper hoc.
Virgo. Me miſeram non eſt ſub ſole rapacior ullus
Vis his Smuſoſis ſit mihi magna locis,
Quod ſi præſciſſem tam promptą venire negaſſem
Et melius famæ parcere ſic poteram.
Quin potius ſaltet dominus, ſaltare præopto,
Aut lepidos caſto fabricet ore jocos.
R. Et fabricare jocos poſſum & ſaltare, priuſquam
Id faciam, hoc cyatho te volo paucis ſoror:
Cumque ſoror dixi, capis hæc interprete nullo,
Scilicet ut biberis, ſis ſoror inde mea.
Accipe nunc cyathum, quinque eſt tuus ante, animumque
Sis ſoror atque animum fida repente tuum.
Meque voca fratrem fidenter meque tuiſſa,
Teque tuiſſabo fraterque eroque tuus,
Reſpondes mea? ſic, quod te deceatque juvetque
Nunc ſaltare placet, nunc mea ſurge ſoror.
Ha falala falala Spelmanni ſpellite dantzum,
Ha falala falala, ha falala falala.
More. Palatino bibimus, ne gutta ſuperſit,
Vnde ſuam poſſet muſca levare ſitim
v v - v u - - - v v - v - v-
Falila falila li la, falila lila lila,
V. Me nimium amplexas, nimium premis, abſtine tandem.
Sedule, & in nullo docte tenere modum.
Et cupis abſtineam mea lux, mea vita, meum cor?
Verba precor dicas hoſtibus iſta meis.

Non

Non poſſum aut faciam quin hæc animo dare credo
  Te ſi non cupido, ſemivolente tamen:
Et forſan cupido. Nam me mage lignea non es.
  Nec lapides unquam tam caro mollis alit.
Improba (quod decuit) nunquam tamen oſcula (pronas
  Aut media præbes obvia labra via.
Præbe tamen virgo, tantum ſemel obvia præbe
  Labra precor. Sic, ſic, ſic volo, ſic jubeo.
Arbiter ecquis adeſt, qui dulcia Baſia jungi
  Et videt amplexus? arbitrer ecquis adeſt?
Nil moror, atque adſit, videat ſimul invideatque
  Interea hoc cape & hoc in ſuper hoc ſuper hoc.
Multa quidem vellem, poſſem quoq; dicere multa,
  Deque mei magno pectoris igne loqui.
Sed non eſt locus hic, nec tempus forſitan iſtud
  Liverit, ô tecum ſolus ut iſta queam.
Et ſi confieri fas eſt, hac nocte rogarem.
  Cum ſola virgo ſolus ut iſta queam.
Sed vos quid facitis Spelmanni upklingite lutis,
  Et mellita tua concine voce puer.
Ia? quid ait mea virgo? aliane? hac nocte rogavi
  Et reor hoc fieri quod quoque nocte poteſt.
Ecquid ais ſoror alma? finis? nunc voce gravari,
  Quod te, quæſo velis id quoque voce dare.
Non, ais? at nihil eſſe vides quod amantibus obſtet,
  In ſcripto nodum quæris inepta nimis,
Neſcio quod faciam Spelmanni trumpite puſtum,
  Tant tari tant tari tant. Tant tari tant tari tant.
Ha Bru heis, hirr ha, Bru heis, hirr ha, haſa, Brun heis,
  Hirr, haſa, hirr, haſa, hirr, hirr, haſa, hirr, haſa, hirr.
Upkrikunt multæ madefacta in jernia brillæ,
  Et vehemens capitis ſpiritus aſtra capit.
Ite dormum Saturæ, venit Heſperus, ite capellæ,
  Vos de dumos à rupe videbo tamen. (fræ,
Nam tempeſtivum eſt, nunc vos ſubducere lung-
  Si qua quietis amans, ſi qua pudoris amans.
An placet has veſtras confeſtim inducere in ædes?

Non

Non hoc virgineum ſed meretricis erit.
Et facitis forſan dum ſe res fert ita, ſed non
Exequar hic veſtrum dedecus, ite domum.
Impetus hic donec deferveat inde Lubido
Si tanta eſt, placidos conciliate viros.
Hirr, hirr, hirr, Bru heis, Bru heis, hirr hirr, haſa,
Bru heis
Hirr haſa, hirr, haſa hirr, hirr haſa hirr haſa hirr.
Buu, Buu kirr, kirr, kirr, Bru heis, Bru heis, haſa,
bru heis,
Blu,ru,Wu,lru,ſru,Blu,ru,Wu,lru,ſru,
Nunc ſuper eſt menſam damzandum & benkia
circum.
Pocula de propriis præcipitate locis,
Præcipitate libros, quid cum tibi Bacche Camœnis?
Pierides veſtris ſedibus ite Deæ.
Et vos cum Muſis tabulata cadentibus ite
Pulpita ſunt dominis adjicienda ſuis
Quot nobis locus hic fratres obſtacula præbet?
Vellantur ſummo flamma fucuſque ſolo.
Vos hinc ad terram lateres deſcendite veſtram,
Donabunt facilem vitrea texta viam,
Aptius & ſane meliuſque jacebitis extra
Eſtis in anguſtâ præpedimenta domo.
Sed tu cur ceſſas? quid ſtas Spellmannia pubes?
Jam decuit litnis conſtrepuiſſe cavis.
Tant tari tant tari tant, tari tant tari tant, tari tant,
tant.
Tant tari tant tari tant, tant tari tant tari tant.
Sat bibitum eſt, nihil eſt totam ſe ſyllere noctem,
Et valido bukum rumpere more ſuum,
Quis valeat toties Humpos ut dragere tantos?
Tot numero pottas tot ſine ſine bekras)
In plateas fratres, in vicos tendite mecum,
Plurima reſtabunt & peragenda foris,
En ego deſilio, quin Vos deſcenditis? aër.
Liber & hic cœlum conſpiciturque ſolum.
Nunc ferro dextrâ, ferro radiate ſiniſtra,

Et

Et micet è ſaxis ignis ubique cavis,
Immenſis totam replere boatibus urbem,
Vox etiam pueri veſtra virile ſonet.
Hirr hirr, hirr, Bru heis, Bru heis, Bru heis, haſa,
Bru heir
Hirr, haſa, hirr, haſa hirr, hirr, haſa, hirr, haſa hirr.
Bruu heis, Bru heis hey ha, hirr hey, haſa, hey, ha,
Blu, ru Wu, lru, ſru, blu, ru, Wru, lru, ſru.
Vix aliquid poterit noſtris clamoribus addi,
Vel vigilem facerent Endymionia puto.
Miror, cum fuimus clamore & robore tanti.
Quam modo nos vinctos carcer habebat iners.
Nunc falila falila Fedliſtæ gigite quiddam
Ha falila falila, ha falila falila.
* Hic habitat pennalis homo conſiſtite fratres,
Quid decet ante fores diſpiciamus agi.
Nam tacitos dubio procul, indignatur abire,
Contemtumque putat ſe niſi dicta ſalus.
Ne facinus fratres, moneo committite tantum,
Sunt ſua Cæſaribus ſunt ſua danda Deo.
Hei, dominus ne domi eſt? dominus deſcendat ab alto
Et Reve de molli rentia veſtra thoro
Digneturque ſuo populares famine, valde
Supplicibus votis id precibuſque rogant.
St. ceſſate. tacet, gallinæ filius albæ
Dormit adhuc. Dominus quæſo ne dormiat adhuc
Dormit adhuc dominus? Studioſi edico cavete
Conturbare virum forte dyſypnus erit.
Sed quid? dormit adhuc dominus? grave ſurgere forte eſt.
Quid ſi per genetrix ubera ſucta roget?
Quid? ſi eadem nato non immulgere negaret?
Aut aliqua ignaro mitteret æra patre?
O lepidam matrem! popularibus oſtia pande,
Pro matris facient vota ſalute tuæ

Sa

* *Vexatio Pennalis.*

St. nihil auditur morbo fortaſſe laborat.
Vermibus erorſus ilia putris homo.
Nec licet hinc noſtris advertere vocibus aures,
Aut dormire facit ſe ſimulatque metu.
Aut non reſpondet, quia nullo nomine dictus,
Hei mihi quod memori nomen ab ore fugit:
Sed ſi non memini nomen, pro nomine quoſdam
Arbitror titulos me meminiſſe tuos,
Hey Spol Worm, Pennal, Skelm, Dieb, Hunsfott, Perenheyter
Num potes in quarto concoquere iſta modo?
Visne upſtare piger? visne intromittere geſtas?
Aut ſolt in Kopſo kranch habitare tuo?
Nil agimus fratres, fruſtraque precantia verba
Dicimus, hic opus eſt aſperiora demus.
* Ningite nunc pueri lapides, effringite fenſtras,
Et pluat in lectum ſaxia grando ſuum.
Ha faleran vos Spiel cantetis claſſica-leutæ
Et gravis horriſono Buccina Marte ſtrepat.
Hey klinck, klanck, klinck klanck, patulo ne parcite vitro,
Hey klink, klank, klink, klank, hey klini klank, klini klanck
Arjetet in portas cum fuſte valentior omnis
Dimotaſque ſuis ſubruat ordinibus.
Aut ſi non cedant, lacerare repagula tentet,
Et Mars audentes & Dea cæca juvat.
Hey Buu duus, Buu duus, trompetæ claſſica cantent.
Et gravis horriſono Bucina Marte ſtrepat:
Tant tari tant tari tant, tari tant, tant tant, tari, tant tant
Tant tari tant tari tant, tant tari tant tari tant.
Ha viva fratres jam vulſi cardine poſtes,
Ha falala falala ha falala falala.
Dicite jô Pæan & jô nunc dicite Pæan,
Difficilis ceſſit præda labore tamen.

Fregimus

* *Ædiu pennalizatæ expugnatio.*

Fregimus & portas & vitrum fregimus omne,
Publica virtutis per mala facta via eſt.
Per varios caſus per tot diſcrimina rerum
In clauſa Latium vidimus arce Jovem.
En vobis fratres monſtrum! quin peſſime prodis
Lucifuga è latebris vermiculate puer,
Et pernas promis bene ſervatamque crumenam,
Nos laute excipias principicéque decet.
Probiero libri pro vino pallia vadant.
Hoc nullâ leges relligione vetant.
Fulminet è pelvi Doctorum umbraticus ordo,
Non ullum noſtra' jus habet ille necis.
Summa poteſtatis nos hinc fortaſſe relegat.
Debemus, quod ſi non fit, abire tamen:
Quid referet vero, cum ſponte recedere tandem
Conſtitui, ſi pro grammate juſſus eam,
Ha falala falala nobis præſentia curæ,
Craſtina de ſe ſit ſollicitata dies,
Hic benè re geſtâ nunc deſcendamus amici,
Et colaphum domino pro date nocte bonâ.
Hem! bona nox hoſpes, grates perſolvere dignas
Non opis eſt noſtræ nim diß ſo fur lieb.
Eſtne aliquis fratres qui ſeſe opduſwere contrà
Driſtit & in gaſſis obvius enſe gradi?
Non puto, ſed ſupereſt id ut experiamur, ad unum
Eſt virtus omnis poſſe bravare ſuper:
Primus ego voces irritamenta vagantum
Edam, vos reliqui ſtate ſilite: Bru heis,
Fallor & eſt forſan qui contra clamitat ullus
St. Sa bru heis. *Sa bru heis.* Ha falala, *falala*,
Eſt benè præcurram, vos poſt carecta latere,
Hic lepus è Dumis exagitandus erit.
Hey Bruu heis, *Bruu heis*, Skelm, *Skelm*, Dieb,
Dieb, Perenheuter,
Hey Perenheuter. hey *hey Perenheuter hi hey.*
Quid bone ais? Sum Skelm? *Su Skelm.* Sum
Dieb? *& ſis Dieb.*
Quid? Perenheuter? *Ia Perenheuter eris,*

Si fure es melior, ſi Skelmo, ſique pyrorum
  Servatore gradum ſiſte pedemque refert.
Staque fugax ſta ſta daß dich der Hencker hole/
  Fort herfür Schelm Dieb/ fort Perenheuter heran.
Quid ceſſas? crepidas? en quò ſe proripit? eja
  In ventos tumidæ ſic abiere minæ.
Jam nuſquam eſt, abiit, fugit ilicet ocior Euro
  Maturâ capiti conſuluitque fugâ.
Sed vos luſores quid ſic frigetis inertes
  Jam nulla eſt vobis ſpellere cura magis?
Pol certè veſtris niſi Vos upluditis harpis.
  Jam noſtræ ludent veſtra per ora manus.
* Quid? ſatis eſt, inquis? murriſque pigerrime ſtipes?
  Hos primum pugnos præmia digna vota.
Ad murum fratres bunkofas ſtoſſite lutas,
  Ballettas murus ſlagere & ipſe poteſt.
Ipſe ego gigiſtas cum fedlis omnibus alte
  In pertrecoſo baphitiſabo luto.
Hey fugitis trunci nebulones, tutius iſtud
  Fortaſſis multò jam ſatiuſque fuit.
Jam ſatis eſt fratres, inſtant confinia lucis
  Hanc hilarem noctem ſumſimus atque diem.'

* *Pulſatio Spelmanorum.*

Valete, & ſi vobis placuimus

Plaudite.

Diſcur-

Diſcurſus Methodicus

DE

P E D I T U,

EJUSQUE SPECIE-
BUS, CREPITU &
VISIO,

In Theſes digeſtus.

DE PEDITU,

Ejuſque ſpeciebus,

DISCURSUS METHODICUS.

I.

Cum omnis, quæ à ratione ſuſcipitur de re aliquâ Inſtitutio, debeat à Definitione proficiſci, ut intelligatur, quid id ſit de quo diſputetur: ſicuti Autor off. 1. Panætium reprehendendo benè monet, ſed ſtatim ſuæ ipſius reprehenſionis oblitus ibidem negligit: Iccirco de peditibus Methodicè diſſerturi principium à definitione ducemus.

2. *Atque ut vocabulum primò explicemus, Peditus Græcis* πορδη *eſt, unde Saxonicum vetus* Purten *vel* Furten / *quod ſuperioribus Germanis levi mutatione vel inflexione factum eſt* Fartzen: *Continetque tam flatus cum ſono quam ſine ſono erumpentes, ſicuti ex Gemmis gemmarum, Sylvis vocabulorum, Daſypodis, Lexicis: & præcipue fratre Ambroſio Calepino, aliiſque multis authoribus demonſtrari poteſt. Licet aliqui importuni contra contendant, illud vocabulum pro iis, qui cum ſono emittuntur, & proprie crepitus dicuntur, frequentius uſurpari, freti verſiculo illo Horatii Satyr. 8.* Nam diſploſa ſonat, quantum veſica pepedi.

In quo tamen verſu pedere genericè ſumi, quis non videt? Imo id neceſſario quoque nobis defendendum, niſi Poëtæ illi doctiſſimo & maxime preſſo Tautologias & ſuperfluitatis vitium impingere velimus, qui ſe pedere clarum crepitum ſignificare putaſſet. differentia adjecta, qua peditus certam ſpeciem, crepitum ſcil. exprimere voluit, minime reſtringere opus habuiſſet.

3. *Eſt autem Peditus in genere flatus in ima alvo concluſus, vel ex pituita redundante tepefacta, & per imbecillem calorem reſoluta nondum vero diſcuſſa (ut Medici volunt) vel ex cibariis atque medicamentis, inflantibus (quod ruſtici defendunt) potiſſimum natus per podicem cum aut ſine ſonitu erumpens, quem ipſum vel natura ſponte ad ſanitatem corporis tuendam expulit, vel Ars ejuſdem naturæ miniſterio ad delectationem produxit.*

4. *Hæc definitio ſecundum Philoſophi doctrinam perfecta eſt, omneſque cauſas & ſpecies breviter comprehendit, prout jam ordine videbimus. Atque ut de genere conſtat, ita quoque de remotiore ejus cauſa, & qua flatus iis gignuntur, pituita ſcil. & cibis inflantibus nonnihil attenuatis, non eſt dubium, alias luculenter id demonſtraturi.*

5. *Tepefactam verò & leviter attenuatam materiam eſſe oportere conſtanter aſſerimus. Nam ſicuti in calidiſſimis locis nunquam pluit.*

eo quod calor omnes fumos & evaporationes conſumit: neque etiam infrigidiſſimis, ubi propter intentiſſimum gelu nulli fumi exhalare poſſunt: Sed bene in mediis regionibus temperatis, ſicuti recte Bodin. in method. hiſtor. cum Scalig. & Cardan. diſſeruit: Ita quoque æſtus vel calor juſto major cibum non ſolum concoquit, & attenuat, verum etiam vapores omnes diſſolvit, conſumit. Frigiditas verò cibum neque concoquit, neque diſſolvit, neque fumum excitat. Sed bene exiguus calor, qui cum ſit imbecillus, ideoque cibos non perfecte conficere & excoquere, ſed leviter ſaltem attenuare, ex iiſque vel petuita ventriculi & inteſtinorum hoc modo multos flatus excitare valet; quam rem magis promovet, ſibi iſti natura inflativi ſint. Hi namque exiguo calore excitati fumos multos caliginoſos & turbulentos reddunt. Licet hoc idem animadvertere ex comparatione veris & autumni cum æſtate & hyeme: Item ex diſtillationibus ubi modicus ignis materiis diſtillandis ſubjicitur.

6. *Dicitur porro in definitione, per podicem erumpens, ad differentiam, Ructus vel Eructationis, quæ ex eadem materia prodiens ſuperne egeritur, vel propter vicinitatem loci, vel propter alvi duritiem, aut cauſam quampiam adſectatam. 2. Aliorum flatuum colicorum, &c. & rugitus vel latratus ventris, qui eſt ejuſdem generis flatus intra inte-*

ſtina obmurmurans, nondum erumpens, & eſt voluti prologus Comœdiæ aut prodromus futuræ tempeſtatis. Quo præcipue virgines & mulieres laborant, quæ ſe validè conſtringunt, ut graciles videantur. Hæ non cæcum inteſtinum ſæpe præter naturam, Fernelio teſte, flatibus repletum & valde diſtentum habent, quæ intus pugnant, non ſecus ac venti ab Æolo in montibus occluſi, &c.

7. *Excludit quoque hæc differentia cum reliquis, in definitione poſitis.* 3. *Ventriloquos, vocem ex pectore mittentes: ſiquidem flatus noſter non eſt proprie vox vel interpretatio, neque etiam ex eadem omnino cauſa prodit. Vt ſic differentia illa omnino ſit bona, modum Peditus egregie exprimens, quem & Horat. d. Stat.* 8. *egregius artifex poſuit, apud quem Priapus modum crepandi ὑποτυπώσῃ quadam per nativam fiſſuram i.e. podicem declarat.*

8. *Supereſt in definitione cauſa finalis, quæ eſt vel ſanitas corporis ab ipſa natura appetita, vel delectatio quædam ab Arte quæſita. Sed quædam de ea inferius inter effectus commodius dicentur. Illud ſaltem hic monendum, malos fines à nobis merito excluſos, ſiquidem abuſus rei inter fines nunquàm numeratur.*

9. *Definitione explicata proximum eſt, ut ad diviſionem accedamus, ejuſque beneficio*

ſpecies

ſpecies venemur: ſpeciebuſque inventis earum definitiones & affectiones quoque exponamus.

10. *Summa autem pedituum diviſio eſt in Vocales & Mutos. Quæ diviſio melior, quam illa Grammaticulorum diviſio literarum in Vocales & Conſonantes, quæ præterquam quod multis vitiis laborat, etiam ἀντιδιῃρημένη, i.e. ex oppoſitis non eſt.*

11. *Vocales propriè dicuntur* Crepitus, *à crepando, quod iidem per certa ſonorum diſcrimina crepant, quaſi ima alvus eſſet crepitaculorum plena, teſte Iodocho VVillichio in ſuis de crepito theſibus, Germanis dicitur* ein hellautender Furtz.

12. *Eſt autem* Crepitus *nihil aliud, quam peditus cum ſonitu ex ſiccioribus vaporibus genitus. Qui pro varietate cauſarum & adjunctorum eſt vel magnus, vel parvus. Ille pleni vocalis vel vocalis ſimpliciter & proprie. Hic ſemivocalis dici poteſt.*

13. *Magnus vel Plenivocalis eſt Crepitus cum ſonitu majore prorumpens, tam propter inſtrumenta ampla & ſpatia (qualia ſunt ruſticorum, quàm ingentem flatuum multitudinem, quæ cauſantur vel à ciborum flatulentorum copia, vel nativi caloris ventriculi, & inteſtinorum imbecillitate, Germanis* ein Bawrenfurtz.

14. *Quæ definitio exemplis Tormentorum curulium & magnarum viſicarum, aut fiſtularum*

larum organicarum evidentiſsime illuſtrari & confirmari poteſt, & quidem multo melius, quàm Ariſtophanes tonitrua & crepitus ignotum ſcil. per ignotius converſa demonſtratione demonſtrat.

15. *Hi, ſicut & tonitrua, vel Simplices ſunt, vel Multiplices.* Simplices *ſunt, qui uno magno bombo ſimplici & momentaneo conſtant: quos Priapus apud Horat. aptiſsima ſimilitudine à urſica diſrupta ſumpta explanat. Nam de hoc genere cum ibidem loqui cuilibet obvium eſt, dum ait,* Nam diſploſa ſonat, quantum veſica pepedi. *Hi Germanis dicuntur* Arſchknollen.

16. *Multiplices* (*qui* Diphthongi *proprie dicuntur*) *ſunt, quando plures bombi magni diſcreto quidem ſono, ſed continuatis veluti ſpiritibus prorumpunt, non aliter ac ſi* 10. *vel* 20. *Sclopetarii ſua tormenta manuaria ſucceſsivè per circuitum diſplodant. Germanis* ein verrenckter oder zerbiſſener Furtz.

17. *Fiunt* ſimplices, *quando materia ſimilarium eſt partium & copioſa, & foramen per quod erumpunt, ſatis amplum, vel diſtentum, & virtus robuſta, uno nixu agens.* Diphthongi *verò, quando amplum quidem ſatis foramen eſt, & copioſa etiam materia, ſed vel inæqualium partium, mixta ex calidis tenuibus & frigidis craſsis humoribus: vel varium focum habens, & per diverſas inteſtinorum partes diffuſa.*

ſuſa. Vnde etiam nec ſimul & ſemel reſolvi, nec iisdem inteſtinorum cellulis includi, nec uno impetu propulſari potuit: Sed diſerte, incertis & inæqualibus intervallis, donec nihil ſuperſit, excluditur, ita ut interdum etiam ſonus inæqualiter intendi & demitti audiatur; Sique accedat virium robur expellentis, neceſſario multi & magni efficiuntur bombi, qui ſonant papapax, papapapax papapapapax, &c. ſicuti eſt apud Ariſtoph. in nubib.

18. *Poteſt tamen & Diphthongorum cauſa in podice eſſe, quando videtur is per ſe quidem amplus eſſe, & materia æqualis, ut ita unum ſimplicem edere poſſet: Sed poſt primum bombum invito forſan elapſum mox podex; non ſatis tamen, accurate (vincit enim materia naturam) conſtringitur,* wann man jhn abbeiſſen wil. *Vbi ob materiæ copiam & ὀργασμὸν rurſus, diducitur, & iterum occluditur nonnihil duratque hæc pugna naturæ cum materia tamdiu, donec aut materia omnis elapſa & diſcuſſa ſit, aut podex vi compreſſus reliquos flatus tempore commodiore emittendos retineat. Huc referendum eſt Martial. Epig. lib. 12, dum ait:*

Et pedit deciesque viciesque.

De quo infra, &c.

19 *De his a. Diphthongis etiam intelligi poteſt Priapus apud Horat. all. loc. Siquidem ſe tam magnum ventris crepitum reddidiſſe dicit, ut omnes veneficas fugarit. Non n. veriſi-*

mile

mile eſt, uno ſimplici bombo ſic territas, ut relictis herbis ſuis veneficis & ſerpentibus, tam contento curſu in urbem fugerint. Licet non negemus, primo potuiſſe ſimplicem magnum bombum in modum veſicæ diſploſæ præmiſiſſe, quem deinde ſecutus ſit diphthongus, qui Lamias jam territas & fugam reſpectantes plane in pedes ſe dare coegerit, quod tamen Horat. brevitatis cauſa & tanquam vulgo notum omiſit. Quæ interpretatio nobis loco illi obſcuriſſimo & difficilimo videtur maxime congruens, licet de ea cum quoquam litigare nolimus.

20. *Talis a. Diphthongus, præſertim quando ventre raphanis, cepis, alliis, piſis, fabis, & aliis cibis inflantibus, qui clarum ſonitum efficiunt, probe ſaburrato, plures brevibus intervallis ſe invicem ſubſequuntur, adeo terribilis exiſtit, ut pullos in ovis, fœtus in utero quandoque perimat; imo & diabolum ipſum fugare ſolet, ſicuti ex multis Hiſtoriis accepimus, ex quibus unam exempli cauſa nobis hic recitaſſe ſufficiat. Nam cum quidam à Dæmone valde urgeretur, ut ſe ei dederet, aſſenſit tandem, ſi Diabolus tria præſtet. Petiit igitur primo magnam vim auri: Data eſt à diabolo: Secundo, ut inviſibilis fieret: Et ipſum diabolus docuit. Tertia vice, cum maxime anxius eſſet, quidnam peteret, quod diabolus præſtare non poſſet, ei forte fortuna præ nimio metu elabitur diphthongus, ubi ille occaſione hac arrepta mox ait ad*

diabolum: Heus tu diphthongum hunc mihi modoſi potes connecte; quod cum diabolus præſtare non poſſet, & alias iſto tormentario bombo territus fugeret, ille miſer præſentiſſimo animæ periculo, hoc uno bono ereptus eſt. Sic legimus, domum dæmonibus infeſtam bombi beneficio liberatam. Cujus ratio nobis nulla alia videtur, quam illa trita: Sic ars deluditur arte, & fallacia fallaciam, cuneus cuneum trudit, Item majus lumen obſuſcat minus, & per conſequens tenebræ, odores, ſoni, &c. majores. Similium enim eadem doctrina & ratio, &c.

21. *Licet autem terribilis ſit ut merito tonitru vocari poſſit, tamen ſalutaris eſt? ut poſtea dicetur. Hinc proverbium natum eſt: Magnum bombum magno talento æſtimari.*

22. *Vt primum quoque non ita male fœtet, niſi in inteſtinis aliqua putrefactio ex diutiſſ. flatuum retentione ſuborta ſit, ut ſic loco interclusi computreſcere incipiant, aut ex cibis comeſtis gravis odor adſit.*

23. *Parvus vel* Semivocalis *eſt crepitus cum ſonitu minore prorumpens, vel propter loci anguſtiam (qualis in virginibus nonnullis) vel propter exiguam flatus copiam, Germ.* ein Brommer.

24. *Hic recte dividitur in* Tenuem, *Medium & Aſpiratum: Tenues ſunt ſemivocales vel crepitus parvi & ſicciore & pertenui materia per anum conſtrictim delati; qui Puellares*

rectè

rectè dicuntur. German. ein Nonnen oder Jungfrawfürtzlein/ ſeynd ſo ſpitzig/ daß einer die Zähn mit ſtewren möchte.

25. *Aſpirati ſunt ſemivocales vel crepitus parvi veluti ſtrepitus anſerum, ex materia humidiore, ideoque obſcuriore per anguſtum locum, vel etiam patentem, ſed materia pauca & deficiente, ita ut exacte ſtrepitus fieri non poſſit, delati. Quales ſunt piſtorum. German.* ein Pfeiſer oder Beckenſchiß.

26. *Medii mediæ naturæ quodammodo inter utroſque ſunt, quando ſcil. materia ὁμοιομέρης in quantitate & qualitate ſe mediocriter habens, & jam matura, per podicem nec nimis compreſſum, nec ruſtice etiam diductum, ſine ulla vi & naturæ impetu ſponte elabitur. Germ.* ein züchtiger Bürgerlicher Schiß.

27. *Ex his perſpicue animadverti poteſt, varietatem ſonorum in his tribus generibus, ut etiam aliis, ex tribus cauſis præcipue exiſtere.* 1. *Materia flatus, quæ quo ſiccior erit, eo ſpiritus clarior; quo humidior, eo obſcurior: quo magis æqualior, & ejuſdem naturæ, eo ſimplicior: quo diverſarum magis partium, eo multiſonantior eſt.* 2. *Ex loci natura, qui quo anguſtior, eo acutior & tenuior ſonus redditur, quo amplior, eo gravior. Quo & faciunt gracilitas & craſſities, inanitas & repletio inteſtinorum. (Inania enim magis tinniunt.)* 3. *Denique virium robore, quod multum ad hanc rem facit. Quo*

enim propellens natura fortior: eo bombus major, &c. Horum itaque omnium varietate, varii quoque exiſtunt ſoni.

28. *Declarari hæc res poterit exemplo tibiarum, tubarum, & fiſtularum. Craſſior enim & amplior tibia graviorem & obſcuriorem dat ſonum. Macræ vero vel tenues & anguſtæ clariorem. Mediæ, medium. Sic tubam validius inflat, validus & bene buccatus ſocius, debilius, debilis & infirmus à flatibus. Ex fiſſuris quoque tubarum, fiſtularum, &c. egregia & artificioſa conjectura ſumitur de crepitibus, cur nunc ſtrideant, nunc non item, &c.*

29. *Sed hic maxime ardua à Willichio movetur quæſtio: An in hiſce crepitibus poſſit eſſe Muſica? Ad quam ſecundum illum Magiſtraliter & reſolutivè reſpondemus: Eſſe in diphthongis maxime, non quidem eam, quæ fit voce per ejus inſtrumenta, aut impulſu rei cujuſpiam ſonoræ, ut fit in chordis citharæ, vel teſtudinis aut pſalterii; ſed quæ fit ſpiritu ſicuti per tubam & tibiam redditur. Quapropter hic non eſt Harmonica vel Ρυθμικὴ, ſed organica Muſica, in qua, ut in aliis leges componendi & canendi non difficulter excogitari & conſarcinari poſſent, ita ut acuti & puellares primo loco, poſt illas mediæ vel civiles, aniles aut vetulares, ultimo graves vel viriles ruſticorum ſtatuerentur. non ſecus ac Diatonico canendi genere per Pythagoream dimenſionem diſpoſitum eſt.*

Wenn

Wenn man das Lied machen wolte: Es wolte ein Bawr einen Paltrock ſchneiden: kondten etliche grobe Diphthongiſten fein den Baß darin halten. *Ubi & obſervanda eſſet victus & perſonarum ratio. Nam ex ſubtiliore fumo, & anguſtiore loco acutior, ex nebuloſo & ſpatio ampliori bis tanto gravior effertur ſonus. Clariores enim ſonitus faciunt, qui ſicciores flatus gignunt: obſcuriores qui humidiores efficiunt. Quid multis? Alvus nihil aliud eſt quàm organon πολύφθογγον, in quo quis etiam ſyſterna 12. troporum, vel potius modorum citra negotium colligeret.*

30. *Hic tamen notandum erit illud Philoſophi: Quod omne ſenſibile excellens ſuum deſtruat ſenſum. Quare hic omnia moderata placere debebunt, non gravis ille ſonus & adeo magnus, qualis in Hiſpaniæ montibus & apud cataractas Schaffuſienſes, qui homines exurdat. Neque enim adeo parvus eſſe debet, ut eum qui audit, audiendo fatiget. Miſtura item ſonorum diligenter obſervanda, tum ne ſemitoniis adeo minutè concidantur, ut non percipiantur à ſenſu, tum ne plures acuti vel graves in uniſono conſocientur, quod inſuavem reddit Muſicam, niſi quis choralem forte tentare vellet. Modorum denique habendus delectus, nec omnes ſine diſcrimine uſurpandi, ſed tales, qui ſuavitatem adjuvent, quales ſunt Lyxoleibius, Hypolyxoleibius, Dorius, Hypodorius. His omnibus obſer-*

vatis, non impoſſibile eſt, ex pluribus talibus inter ſe diſtantibus concentum fieri, qui exauditus pro miraculo habeatur.

31. *Quem ne ſurdus quoque audire poſſit, lanceam ſumat, cujus unum caput ad anum muſicantium apponat, alterum dentib. apprehendat; quo pacto contingentiæ beneficio omnia ſonorum intervalla mirabili dulcedine percipit, ſicuti in ſimili à Cardano & Baptiſta Porta Neapl.* demonſtratum. Quod ſi ſurdus iſte, vel alius quivis, etiam ſaporis particeps fieri cupit, muſicamque etiam guſtare, arundinem ſumere præſtabit, cujus capite altero ore apprehenſo & ſpiritu fortiter adducto, voti compos evadet.*

32. *Hactenus de Vocalibus. Tempus ut nos ad MVTOS conferamus, qui ſunt Peditus abſque ſonitu ex humidioribus quodammodo & paucioribus flatibus genitis: Et latine proprie dicuntur VISIA, à verbo VISIRE, & Germanis eſt* Feiſten / *ſicuti Ioſephus Scalig. in ſuo Catullo teſtatur.*

33. *Sunt autem vel Sicci vel Liquidi.* Sicci *abſque craſſiore materia pedentium, & tacite erumpunt, & Germanis vocantur* Schleicher. Liquidi *verò, qui Germanico idiomate dicuntur* Drempler / *ſemper ſecum trahunt aliquid craſſioris materiæ vel cleti liquidioris, quod flatum ventris obſcuriorem efficit, & loco teli vel fulminis in hiſce ſpeciebus eſt. Facile autem ex*

*ſubu-

ſubucula vel odore peſſimo dijudicari poſſunt. Nam regula iſta, quæ de iis proprie conſtituta eſt, ſemper certa eſt Liquida. Muta ſyllabam facit ancipitem., ein Dreck in den Hoſen. *Quo referenda hiſtoria Diaboli, qui cum vellet emittere crepitum, & permerdatis braccis exiret liquidus mutus, podices ſui perfidiam deteſtatus, indignabundus exclamavit vulgatum illud:* Nuſquam tuta fides, &c. *Hinc illi, qui ejuſmodi mutos liquidos præmetuentes braccas prius demittunt, aut induſium attollunt, prudentes appellantur.*

34. *Indicantur tamen hi liquidi ſalutares, quando ſic ſine ſonitu excernuntur, quod indicent, non magnum eſſe ſpirituum copiam: & excrementa quoque liquidiora, quibus cum flatus illi abſque periculo excernuntur. Materiæ quoque ſimul maturitatem indicant, & exonerandos lumbos, juxta illud:*

Maturum ſtercus eſt importabile pondus. *Alias ſi ceſſetur, & illi cum telo redeant, multum negotii in braccis faceſſunt.*

35. *Atque hæ ſunt potiſſimæ diviſiones à forma deſumtæ, & per dichotomiam, quantum fieri potuit, explicatæ; quæ ſi in omnibus obſervata non eſt, nemini mirum eſſe debebit, cum ipſe Philoſophus hanc ſæpe impoſſibilem, ſæpe abſurdum eſſe, non uno loco dicat. 1. De part. animal. 6. Top.*

36. *Licet autem & ſecundum materiam*

ſtatuum, vel potius efficientem eorum cauſam eos dividere in Cepoſos, Alliatos, Raphantes, Braßicatos, Farciminatos, Piſones, Lentulos, Cicerones, Polentarios, &c. Item ex Adjunctis, in adfectatos & in involuntarios, Sed hi ad priores reduci poſſunt. Et ex poſtrema diviſione adfectatus inter probos viros vix tolerabilis eſt, niſi inter contubernales, & qui in eodem lecto tenentur; qui ſuorum crepitum riſus movendi, aut ſe invicem vexandi gratia non ſemel adfectant, adeoque clarè crepant, ut ænea tormenta quis putet. Interdum verò podice ſubucula occluſo, crepitum aut fiſium, ſenſim evolantes, candela admota incendunt, qui pulveris flagrantis inſtar ad æthera abit. Interdum verò Mutos manibus excipiunt, & ſodalis naribus ex improviſo dijudicandos adponunt (Pfuy Teuffel, *Vulgò* ein warme Lochtaube) *quod tamen minus ferendum videtur. Alter verò Involuntarius, qui ſcil. nolentibus nobis, aut reſupinantibus, aut ſe curvantibus, aut etiam ex magno quandoque riſu aut metu erumpit (quales ille de quo ſupra) veniam mereri poteſt.*

37. *Expoſitis jam definitionibus earumque cauſis, de effectibus quoque nonnihil monendum eſt, qui licet ratione cauſarum varii ſint & diſsimiles, ad duo tamen ſumma genera reduci poſſunt, Bonorum & Malorum, ad quos tamen ſupremos fines Stoici, & hoc ſecutus Cicero ſuas de finibus diſputationes direxerunt.*

38. *Boni*

38. *Boni per ſe ſemper ſunt & ſalutares peditus omnes, quatenus ſcil. homo illis liberatur. A pluribus enim morbis ſanant, ab Hypochondriaco dolore, furore, colica, torminibus ventris, Iliaca, &c. Sicuti contra, quando intrò conduntur, & revolvuntur, vel occluduntur; flatus illi caput replent, & propter exhalationum multitudinem imaginationem corrumpunt, Melancholicos, Phreneticos faciunt, aliisque graviſſimis morbis hominem implicant. Hinc defluxiones in capite, ex fumorum Meteororum deſtillatione, quæ in ſubjectas partes derivantur, & tuſſes & catharros excitant, ſicuti Medici frequenter inculcant. Quid multis? Non poteſt quis juſtam in ſtudiis quarumlibet rerum operam ponere, niſi idem omni pandiculatione, omnibuſque flatulentis torminibus & ſolutus & liberatus fuerit. Melius igitur vel maximo ſtrepitu pedere, quam Iliacos, alioſque graviſſimos dolores perferre.*

39. *Quæ & ratio Imp. D. Claudium (ſic à claudendo dictum, per antiphraſin, quaſi minimè claudentem) nunquam ſatis laudatum movit, ut edicto veniam daret iis, qui in convivio efflatum & crepitum ventris emitterent. Vidit nimirum ter max. ille, deque hominum ſalute optime meritus, maximeque ſollicitus Imp. quoſdam nimis civiles (qui mori potius deligerent, quàm tale quid committere) ex tormentis vel Iliacis vel colicis adeo torqueri, ut vitam cum*

morte commutarent, ſicuti Suetonius, Dion & alii hiſtorici teſtantur. Ex quibus Conſtitutio illa, quæ alias in Codice, ſicuti aliæ multæ, Cujacio teſte, deſideratur, reſtituenda erit.

40. *Non eſt a. quod hæc cum civilitate morum pugnare quis rigidè contendat, ſiquidem ex puriore philoſophia contrarium aperte probari poſſit, Stoicorum præſertim, quos Cicero ipſe & omnes ſaniores philoſophi in beatæ vitæ ratione tradenda reliquis longe anteponunt.*

41. *Hi igitur inter ſalutaria vitæ præcepta, Ructus & flatus liberos eſſe debere non tantùm præceperunt, ſed & graviſſimis argumentis convicerunt, quæ Cicero in quadam ad Pætam Epiſtol. 9. Famil. 174. refert & ſtrenue defendit, licet in Offic. in hæreſin neſcio quâ falſa honeſtatis ſpecie relabatur, inter quæ hoc præcipuum eſt: Quod omnia & agenda & facienda ſint, ſicuti naturæ ductus exigit. Nec eſt quod hic quis de pudore multum garriat, qui etiamſi hic locum haberet, quod tum minime concedimus, eum tamen devorare utile eſſet, ut corpus redimeretur. Cujus ſi quis prava ex conſuetudine nihilominus adeo magnam curam habet, poteſt crepitum tuſſi vel pedum aut menſæ ſtrepitu, vel cane adhibito diſſimulare.*

42. *Quo pertinet & illud, quod in ſubitis maximi uſus eſſe ſæpius compertum eſt, Natium ſcilic. compreſſio, podicis muſculo ſummo ſimul niſu contracto & conſtricto. Sed hoc remedio*

qui

qui ut volet, diligenter cavere dicunt, ne illi eveniat, quod Priapo apud Horatium, qui diffiſſa, ut ait, nate maximum bombum emiſerat. Et quod Æthoni apud Martialem, qui cum ſubito ventris torminibus obortis & flatibus ingentibus Iovem compreſsis valide natibus ſalutaret, corpuſque veterum more precaturus reſupinaſſet, graviſsime pepedit. Verſus Martial. lib. 12. Epig. 78. hi ſunt.

Multis dum precibus Jovem ſalutat,
Stans ſummos reſupinus uſque in ungueis,
Æthon in Capitolio pepedit.
Riſerunt comites. Sed ipſe Divûm
Offenſus genitor, trinoctiali
Affecit domi cœnio clientem.
Poſt hoc flagitium miſellus Æthon,
Cum vult in Capitolium venire,
Sellas ante pedit Patroclianas,
Et pedit decieſque vicieſque.
Sed quamvis ſibi caverit crependo,
Compreſſis natibus Jovem & ſalutet;
Turbatus tamen uſque & uſque pedit
Mox Æthon, decieſque vicieſque.

43. *Sed hic poſſet quis non immeritò quærere: Si quidem tam ſalutares ſunt peditus an etiam arte juvari poſsint, vel debeant? Et reſpondemus magiſtraliter, Quoad expulſionem mali jam contracti, quod ſic. Ad quod duplicia ſunt remedia. 1. Quia intra adhibentur, ut ſunt Medica illa ex Aniſo, Fœniculo, Zedoaria, &c. calidaque omnia, qui flatuum expulſioni maximè inſerviunt. 2. Quæ foris adhibentur,*

ut

ut clyſteres, ſuppoſitoria, &c. Quo pertinet & modus ille, rediculus quidem, ſed non contemnendus quando quis inſtar canum mingentium pedo uno, quod maſculorum motus adjuventur, levato, & natibus deductus crepitum maximo bombo expellit.

44. *Vvas vero & ficus recentes, piſa aliaque legumina, item raphanos, allia, cepas, & id generis flatulentula, & quæ facile concoqui non poſſunt, edere, aut muſtum bibere, vel venere multa uti, quo crudo ſtomacho crepitus ventris adaugeantur, & luculenta tonitrua edantur: Id non eſt inter medicamenta mali, ſed potius facere malum, ut eveniat bonum. Cujus eventus cum ſit dubius, neſcio alicui conſulere, ut hoc tenet, niſi forſan certamen aliquod joculare inſtituere, aut muſicam quampiam venuſtam adornare vellet. Tunc enim arte rem juvare permittimus, quo cito & expedite cantores pedere poſſint.*

45. *Atque hactenus de bonis Effectibus. Sequitur de Malis qui ſunt odores & fætores peſſimi, Induſii ſignatio, Braccarum impletio, quæ hoſpites interdum à menſa fuget, in liquidis mutis præſertim. Qui tamen effectus omnes non ſunt perpetui. Nam non ſemper, nec omnibus ſpeciebus accidunt: ita ut boni Effectus per ſe, & proprii ſunt ſummo generi, ejuſque ſpeciebus omnibus. Mali autem ſaltem accidentarii.*

46. *Poteſt quoque inter bonos & malos*

quidam

quidam effectus eſſe interjectus & medius veluti rubor in facie ex verecundia ortus, qui prout in ſubjectum cadit, nunc bonus, nunc malus eſt, Mediæ ſcil. naturæ, ſicuti Mercurius, qui bonis planetis ſociatus, bonus eſt, malis malus. Ita quoque rubor, prout in juvenem aut ſenem cadit. Nam in illa laudatur, in hoc vituperatur.

47. *Cæterum ſicuti bonos effectus promovere docuimus, ita quoque malos cavere ſi quis velit, duplex itidem habet remedium; 1. In Medicaminibus intro aſſumptis, de quibus ſupra. 2. In clyſteribus & ſuppoſitoriis. Quorum omnium beneficio quis octiduo ante, quam ad convivium iturus eſt, ſe ſatis ſufficienter evacuare poteſt.*

48. *Illud inter ſalutares monere fere obliti ſumus, prodeſſe ſimul mejere & pedere, ex rationibus medicis multis hic non allegandis, & verſiculo vulgatiſſimo:*

Mingere cum bombis, res eſt gratiſſima lumbis.

Vnde quoque natum proverbium, ſine flatu mingere, nihil aliud eſſe, quam proficiſci Romam, & non videre Papam. Licet plerumque prius mejatur, quam peditur. Nam dum unum alteri auxilio eſt, interdum flatus prius veſicam comprimentes urinam expellunt.

49. *Reſtat, ut de ſignis dicamus. Quæ vel apodictica ſunt, vel neceſſaria, vel probabilia. Apodictica, in quibus cauſa præſens effectum cito ſubſecuturum demonſtrat: quale ſignum*

eſt

eſt Raphanorum, ceparum, & caſus. Neceſſaria ſunt, quando unus effectus jam ſecutus alterum quoque ſimul prodiiſſe, demonſtrat, qualia ſunt Odor malus, ſonus, ſtridor, &c. Probabilia, quæ non ſemper nec omnibus ſpeciebus accidunt, ut contractio, rugitus, vel latratus ventris, tuſsis, pedum ſtrepitus.

50. *Quæ ſigna ſi quis probe obſervaverit, artem ex iis condere* Gaſtrologicam, *calendariaque de Peditibus certiſsima ſumma cum vulgi admiratione ſcribere poterit.*

Uberioris exercitii gratia, ſequentia addimus problemata.

QVæritur, an ubi multi flatus emittuntur, aliquid decedat Animæ?

Reſpondemus. *Nihil quidem animæ ipſi per ſe decidere, ut quæ ſit ameriſtos, ſed Animæ proximo & propriiſsimo inſtrumento, vitali ſcil. ſpiritu. Et hoc tamen non ſemper, ſed quando in magna copia ſimul emittuntur. Tunc enim ſicuti in omni copioſiore evacuatione accidit, vires debilitant reſolvendo & conſumendo vitales ſpiritus. Et ideo Muſicantes illi perpetuo reſocillandi erunt muſto, cepis, raphanis & ſimilibus.*

2. An Horologia poſſint fieri ex crepitibus?

Reſp. *Quod ſic, cum ſint motus numerantes tempus ſecundum prius & poſterius.*

3. Cur

3. Cur Crepitus Imperatoribus aſſimiletur?

Reſp. *Quia ſicuti Imp. ſummam habet in ſubditis vitæ & necis poteſtatem, ita quoque crepitus aliquem ſervare & perdere poſſunt. Hinc verſus Vincentii Obſopæi:*

Et crepitus multos nequiens erumpere perdit:
Et ſervat, balbum quando dat ore ſonum.
Ergo ſi ſervat crepitus, jugulatque ſonando:
Regibus hunc magnis quis neget eſſe parem.

4. An hodie omnes peditus ſint Legitimati.

Reſp. *Eſſe ex nova conſtitutione D. Caudii, quæ generaliter loquendo nullibi in jure reperitur correcta aut reſtricta. Quod bene notent practicantes Iuris, & inter obſervationes cancerales referant.*

5. An perſonæ pedentis dignitas aliquid authoritati peditus? Exempli gratia, utrum peditus Papæ dignior ſit, quam gregarii alicujus ſacrificuli: ambobus eadem quantitate & qualitate exiſtentibus?

Reſp. *Quod ſic. Nam Papæ aut Imp. alicujus crepitum nemo reprehendit, ſed omnes ſalutis acclamatione approbant. Quod ſecus in aliis inferioribus, qui interdum etiam ob id, contra omnia tamen jura, mulctantur. Nam jura naturæ immutabilia ſunt, & parva conſuetudine contraria minime mutantur.*

6. An

6. An peditus arte chymica diſtillari poſſit, ita, ut educatur Quinta pedituum eſſentia?

Reſp. *Maximè Sed cum ſpiritus ſint, iccirco Recipiente amplo, quali utuntur in conficiendo oleo vitrioli, & podice arcte applicato excipiendi ſunt maxima copia, deinde condenſandi in oleoſam ſubſtantiam ſive balſamum, qui poſtea per circulationem in ſole perfici debet, & fiet Quinta eſſentia maximarum facultatum.*

7. In Muſicorum gratiam quæritur, quot ſint genera crepituum, ſecundum differentiam ſoni

Reſp. 62. *Nam ſicuti Cardanus oſtendit, Podex quatuor modis ſimplicibus crepitum format. Acutum, Gravem, Reflexum & liberum. Ex quibus compoſitis fiunt modi 58. quibus additis quatuor ſimplicibus erunt ex prolationis differentia 62. crepituum genera. Qui volet computet.*

FINIS.

Diſpu-

DISPUTATIO
FEUDALIS
De
CUCURBITATIONE.

CONCLUSIO I.

IUris feudalis conditores non abſque ratione conſtituerunt, ut Vaſallus; qui ſtuprum intuliſſet domini uxori; filiæ, nepti ex filio, nurui, ſorori, &c. feudum admitteret §. *item ſi fidelis. t.v. L.* 1. *F.&t.*17. *L.*1. *F. t.* 21. *L.*1. §. *rurſus t.* 24. *L.*2. *F. t.* 57. *L.*2. *F.* Si quidem domino, marito gravius nihil accidere, nec mors ipſa acerbior eſſe poſſet, *l. iſti quidem,* 8. §. *quod ſi* 2. *ff. Quod metus cauſa, Roſenthal. c.* 10. *concl.* 27. *n.* 2. *de Feud.* Schenck *in d. item ſi fidelis n.* 3. Et tam marito, quàm familiæ ejus, gravis & atrox injuria inferri dicitur *l.*2. §.*penult. l. miles* 11. §. 3. *ff. ad L. Iul. de Adulter.*

2. Omnes autem iſtas libidinum impuritates, Feudiſtæ uno communi verbo cucurbitandi complexi ſunt, quod Barbarum vocat *Zaſ. de feud. p.* 10.*n.*24. Et ſanè à Longobardis repetendum erit, qui curbitam pro ſtupro & infamia uſurparunt. Vnde cucurbitam dicebant, virum uxoris adulterio infamem, quem etiam argam appellabant; Quæ vox à Græco ἀργὸς deducta videtur quaſi qui ejuſmodi contumeliam patitur, ſit ignavus, iners, ſegnis, ſtupidus *Hotom. in Lexico feud. Rittersh. in ſuis partit. feudal.*

L. 2.

L. 2. *c.v.q.* 92. hanc vocabuli hujus rationem aſſignat, quod, qui hoc flagitium perpetrare audet, in perſonas tam conjunctis domino, is eum habeat pro homine inerre, quaſi qui pro capite habeat cucurbitam, & peponem loco cordis. Itali vulgari lingua Cornutum vocant eum, qui ſubſeſſorem patitur ſui matrimonii, ſuæque uxoris eſt leno; Germani nominant einen Hahnrey/ & econtra eum qui primas partes apud amicam tenet, appellant Hahn im Korb. *Taubman. in comment, ad Mœnoch. Plaut. Act.* 2. *Sce.* 2. *p.* 602. Ab hoc vocabulo ſegregandum eſt vicinum illud Hanerich/ vel Hanenrich/ quod Gallorum divitem ſignificat, *Vide Altham. in Etymol. Cymbr. l. H. ubi addit,* Herulorum regem ita fuiſſe vocatum.

3. Sed non ſolum Vaſallus feudo privatur, qui cum uxore domini concubuit, ſed etiam, qui, ut cum ea concumberet ſe exercuit, vel ſi turpiter cum ea luſerit, quod intelligetis, manum in ſinum ejus inferendo, aut mamillas & fæmora attingendo, vide l.2. legum Longobardicarum *t.* 54. *l.* 16. *§.* Idem ſi fidelis, *& ibi gl. Hotoman. Cujacium atque Schenck. Baron. Sonsbec. de feud. p.* 12. *n.* 24. Huc itaque applicandi, *ex Plauti Pſeudolo Act.* 1. *Sc.* 1. joci, ludi, ſermones, ſuaves ſuaviationes, compreſſiones arctæ aman-

amantum comparum, molles morſiunclæ, Papillarum horridularum oppreſſiunculæ, &c. Et in ſpecie de tactu notandus verſiculus ab *Accurſio & Hoſtienſi* uſurpatus: Ni fugias tactus, vix evitabitur actus.

4. Quid dicendum de oſculo? Sanè exemplum turpis luſus & in hoc ponunt. *Menoch. de arbitr. jud. quaſt. lib.* 2. *caſu* 267. *Rittersh. d. l. q.* 95. *Bocer. Cl. V. deſp.* 20, *th.* 43. *Vult. l.* 1. *c.* 11. *n.* 31. *Borch. de Feud. c.* 8. *n.* 98. Si ſcilicet ſit impudicum & luxurioſum. Vnde Taubman. oſculum vocat adulterii próœmium: *Et Angelus ICtus* vocat oſcula, libidinis quædam antecænia. *Vnde Borchold. d. l. n* 99. oſculum eſſe dicit proximum à coitu, & inter quinque lineas amoris quarto loco conſtitui. Quo referendus notus verſiculus:

Viſus & alloquium, tactus poſt oſcula factum.

Et Ovid. in lib. de arte amandi:

Oſcula qui ſumſit, ſi non & cætera ſumſit,
Hæc quoque quæ data ſunt, perdere dignus erat.

Hicquè etiam recenſenda verba inſani cujuſdam amatoris, ad eam, quam amat, & qua potiri cupit: Beatus eſt, qui te aſpicit, at ter beatus, ſi ſemi Deus dato oſculo Deus dato uſu corporis: *Et ſecundum Zabell. exercitat, feud.* 8. *th.* 6. oſcula ſunt officiorum, baſia pudicorum affectuum, ſuavia

via libidinum, & amorum. Apud Gallos tamen, & his viciniores Germaniæ quoſdam populos, oſculum eſt ſignum benevolentiæ. Hucque illud vulgare referendum:

Ne ſatyriſ e tume: rem ajunt eſſe oſcula inanem,
Et facie abluta tolluntur, & oſcula ſputo.

Ita etiam clericus alienam uxorem deoſculans, olim præſumebatur id facere, causâ imprimendæ benedictionis, vel ad pænitentiam exhortandi, *gl. in cap adſit, in verb. ſiniſtram* 11. *q.* 3. ſed olim, inquam, hodie non ſic. Nam Clerici ob male ſervatam fidem, tantum fidei amplius non habent, nec ſolus cum ſola in angulo, præſumitur eſſe angelus, aut orare pater noſter: Si tamen juvenis præ nimio amore puellæ oſculum dederit, mitius puniri debet, amor enim furoris eſt ſpecies. Vnde Piſiſtratus Athenienſium tyrannus, cum adoleſcens quidam amore filiæ ejus, virginis accenſus, in publico obviam factam, oſculatus eſſet, hortante uxore, ut ab eo capitale ſupplicium ſumeret, reſpondit, ſi eos, qui nos amant, interficiemus, quid iis faciemus, quibus odio ſumus. *Valerius Maximus. L. v. cap.* 1.

5. Præterea ſi Vaſallus litteris amatoriis miſſis, aut illecebris munuſculorum uxoris dominicæ pudicitiem ſollicitaſſet, familiam & cuſlodes corrupiſſet, aliiſque omnibus ſtrophis, ad expugnandam ejus amicitiam

uſus fuiſſet, feudo indignus erit *l.* 5. *C. de Epiſcop. & Cler.* Schenck *d. l. Rittersh. q.* 96.

6. Quid ſi non ipſe Vaſallus uxorem domini, cæteraſque perſonas, ſed alteri id facienti opem tulerit? *Sonsh. d. l. n.* 27. *Baldus in d. §. item ſi fidelis, Zaſ. de feud. p.* 10. *n.* 27. *affirmant, authores & fautores eadem pœna eſſe plectendos per l.* 9. *ff. Ad l. Iul. de adulter. §. præterea t.* 24. *l.* 2. *F. ubi, ſi domino periculum, vel damnum grave imminens denunciare deſinit Vaſallus, feudo privatur.* Et ſicut ſublatis receptatoribus non eſſent fures & latrones? Ita nec adulteri tam crebri forent; aut certe non diu laterent, ſi non eſſent lenones, & ſequeſtri Veneris, atque emiſſarii, quos eleganter quidam accipitres mulierum appellarunt.

7. Verum ſi vaſallus ignorans, cum domini uxore concumberet, quia forte uxor impudica, in domum Vaſalli juvenis, perſonata, ſub larva aut cucullo tecta, intraverat, tunc enim Vaſallus ignorans ſi fraus non ſubſit, excuſabitur *cap. in lectum* 34. *q.* 2. *Zaſ. d. l.*

8. Similiter ſi Vaſallus ſua ſponte ab exercitio iſto illicito, & turpi propoſito, pœnitentia ductus deſtiterit, cum potuiſſet propoſitum perficere, à pœna caducitatis excuſabitur: ſecus eſt, ſi ab aliis impeditus abſtinuerit, *Zaſ. d. n.* 27. *per §. ſi voluerit*

t. 51

t. 51. *l.* 2. *F.* Schenck *Baro in* §. *item ſi fidelis n.* 12. *Rittersh. d. l. q.* 93. *Bocer. d. l. th.* 46.

9. Hoc eſt controverſæ quæſtionis, an Vaſallus etiam amittat feudum, ſi domini viduam ſtupraverit? *Roſenth. de feud. c. x. concl.* 27. *Schrad. de Feud. p.* 9. *c.* 2, *n.* 5. *Andr. de Iſern. Feudiſt. Evang. ſummus Alvar. præpoſit. & Matth. de Iſern. Feud. Evang. ſummus, Alvar, præpoſit. & Matt. de afflict. ad* §. 1. *c.* 1. *quib. mod. feud. amitt. Zaſ. p.* 10. *n.* 27. *Clar. l.* 4. *ſentent.* §. *Feudum. q.* 48. *Rittersh. d. l. q.* 103. *Borch. d. l. n.* 96. *ubi dicit, viduam domini eſſe vivam imaginem mariti defuncti, concluſionem affirmativam defendunt; Sed nos negativam opinionem* amplectimur *per expr. text. in* §. *fin. t.* 21. *l.* 1. *F. ibi, vel* ſi concubuerit cum uxore ſui domini, Domino Vivente. *Et ita recte ſtatuunt Bald. in d.* §. *finali. Schenk. ad d.* §. *item ſi fidelis n.* 5. *&* 6. *ubi, ſi, inquit, per nuptias eſſe deſinunt viduæ, quod fuerunt, longe magis eſſe deſinent per illicitos congreſſus. Sonsb. d. p.* 12. *n.* 16. *Fguin. Baro. l.* 3. *de Benefic. c.* 3. *Vult. d. c.* 11. *n* 31. §. *Quid de vidua domini. Bocer. d. l. th.* 56. *Zabel. d. concl. v.* 1. *l. a.* 10. Quid igitur dicendum de matre Domini? Sane qui huic ſtuprum intulerit, abſque dubio pœnam amiſſionis pati cogitur, *per d.* §. *item ſi fidelis*

t. v. l. F. ubi is, qui cum ſorore domini concubuerit, feudo indignus cenſetur; E. multo magis, qui cum matre, *vid Rittersh. d. l. q.* 106. *Bocerum d. l. n.* 52. *Diſſ. Eguin. Baro & Sonsb. dd. loc.*

11. Quod de matre jam eſt dictum, id etiam ad ſponſam domini eſt applicandum *l.* 13. *§. divi ff. de adult. l.* 7. *C. eod. l.* 15. *§.* 24. *ff. de injur. Rittersh. d. l. n.* 51. *Schrad. d. c.* 2. *n.* 12. Schenck *Baro d. l. n.* 7. *Goth. Anton. diſp.* 11. *th. v. l. b.*

12. Neque ſolummodo Vaſallus feudo ſuo privatur, ſi cuidam ex perſonis prædictis nolenti & invitæ, ſed & ſi volenti vitium obtulerit, *l.* 1. *§. uſque adeo & luſi quis ſervum* 26. *ff. de injur. Alvarot. in d. §. item ſi fidelis n.* 2. *Curt. Iun. p.* 4. *n.* 20. *Zaſ. & Sonsb. d. l. Vult. d. n.* 31. Schenck *Baro d. l. n.* 2. *Bocer. d. l. n.* 54. *Schrad. d. c.* 2. 19. *Gothof. Anton. d. th. v. l. G. Shoner. l.* 1. *diſp. feudal. diſp. X conel* 64. *l. a.*

13. Quid ſi prædictæ perſonæ ſint publicæ meretrices? Sane communis opinio in hiſce etiam privationem, ſuum vigorem retinere, ſtatuit. *vid Iſern. in d. §. item ſi fidelis. & ibid. Matth. de afflict, Curt. Iun. p.* 4. *n.* 23. *MorZ. n.* 46. *Rittersh. d. l. q.* 100, *Vult. d. n.* 31. *Schrad. d. l. n.* 19. *Schoner. d. th.* 64. *l. B.* Sed nos negamus, hoc caſu pœnam privationis poſſe locum obtinere

nere cum clariſſimo ICto *Heinrico Bocero, quem vide in d. diſp.* 20 *concl.* 55. 1. quia in meretrice neque adulterii, neque ſtupri crimen committitur *leg. ſi ea.* 22. *C. h.t. vide etiam Tertul. in lib. de cultu fem. cap.* 12. ubi appellat meretrices infeliciſſimas victimas publicarum libidinum.

14. Sed non placet *Bocer. d. l. th.* 58. ubi propterea etiam vaſallum amittere feudum ſtatuit, quando dominæ pediſſequam ſtupro cognoverit; Hancque ſententiam etiam probat. *Rittersh. d. l. n.* 105. Profecto ſi hæc ſententia eſſet vera, exclamaverimus cum *Zaſio de feud. p.* 10. *n.* 69. Rem eſſe lubricam, eſſe vaſallum, nec magnopere expetendam, Interim merito amplectimur negativam opinionem, quam etiam defendunt. *And. de Iſern. ad d. t. v. l.* 1. *F. Curt. Iun. de feud. p.* 4. *n* 22. *Sonsb. d. p.* 12. *n.* 22. *Gothof. Anton. dicto loco l. F.*

15. De concubina Domini potius crederem, ſi quibuſdam in locis concubinatus ſit in uſu, quod qui hanc ſtupravit, feudo indignus cenſeretur. *vide Ritt. d l. n.* 104.

16. De ſorore domini ultima noſtra ſit quæſtio, an qui hanc maculaverit, huic pœnæ ſubjectus ſit? Et ſane *ex t. n. v. §. item ſi fidelis l.* 1. *F. & §. rurſus t.* 24. *l.* 2. *F.* dicendum, quod ſic, modò in domo domini fratris maneat, vel in capillo: Dictum autem

terminum in domo manere, cum *Dno. Vult. d. l.* intelligimus non de corporali manſione, ſed de jure familiæ? jus autem familiæ non ad certas quaſdam ædeis reſtringitur ſed perſonam, ubi eſt comitatur? De ſequenti termino in capillo eſſe, vide *Hotom. in Lexico feudali.* ubi obſervavit ex legibus Longobardorum, & conſtitutionibus Neapolitanis, fuiſſe apud antiquos hanc conſuetudinem ut novæ nuptæ crines ſolverent, qui mos adhuc hodie in quibuſdam Germaniæ civitatibus, etiam in paranymphis virginibus uſurpatur.

Ad

Ad

LECTOREM.

HÆc quæ de perjucunda hac materia benevole Lector breviſſime conſcripſimus ut in optimam partem accipiantur, ſummopere rogamus: Nobis hoc ſolummodo fuit propoſitum, ut ſtudioſæ juventuti, quaſi per indicem monſtraremus juris Feudalis delicias.

DISPU-

DISPUTATIO INAUGURALIS
Theoretico-Practica.
DE
JURE POTANDI.

Ad populares ſuos.

NOn potare nefas. Potinnâ nata benigna
Teutona progenies, pulcro conamine ſueta
Cum poclis vacuare ſcyphos, magnoſque culullos
Æmula Perſarum & Græcorum, læta ſuperbi.
Quid, quo jure modoque ubi, cur & quando bibendum?
Inter-numque ſiet, Davus fons potet an herus?
Quodque ſiet robur potûs? jam rite propinat
Potorum Præſes : Tu oculis, ore imbibe & auro,
Quà p eccare datur potu, haut impegeris unquam
Qua p ræſtare daturpotu, haut defeceris unquam

Oenopota Germanus.

DE
JURE POTANDI.

Poſitio I.

COttidiana eſſe addiſcenda Lucerna illa Iuris Paulus in *l. legari* 25. *de liberat. legat* admonet. Cum itaque nihil (quod ſciam) ſit familiarius, nihilque magis ſolenne, quam ipſius Bacchi ſacra, & verendum, ne nobis objiciatur quod olim Servio Mutius opponebat *in l. neceſſarium.* 2. *§. Servius,* 46. *ff. de orig. jur.* turpe eſſe Germano jus conviviorum, in quo quotidie verſatur, ignorare: Non abs re eſſe duxi, ſi nonnullas obſervationes tam Theoreticas quàm Practicas in gratiam eorum, qui aliquando animum ad forum applicare deſiderant, eventilarem, quo rudiores excitarentur, eruditioribus verò penitus in eam rem inquirendi anſa propinaretur.

2. ORIGO *hujus Dionyſii feſti quin ſit antiquiſsima omnibus conſtat.* Vſum itidem promiſcuum omnibus gentibus communem eſſe, æque notum eſt: temporum tamen evolutione nemo non Germanis propter ſedulam eorum devotamque erga hoc numen religionem & culturam, principatum obtulit, quam laudem preſſis velut manibus protervè adhuc præ cæteris ſibi retinent

nent & defendunt. Ad hos itaque, eorumque conſuetudines collimabit diſſertatio, quam tamen principaliter ad praxin Academicam volo accommodatam.

3. Hujus Numinis cultus in commeſſationibus & potationibus conſiſtit, Potatio eſt ſtrenua poculis ſuſcepta velitatio. Ius Potandi eſt, quod inde reſultat, comprehendens ritus & ſolennitates, quidque alterum alteri ex lege præſtare conveniat, ſubindicans.

4. Causam Primam ipſi antiquitati adſcripſi. *Secundariæ ſunt plurimæ, procedentes vel ex liberalitate ipſius domini, cujus impenſis potationes expediuntur; vel ex quadam honeſtate; aliquando etiam ex neceſſitate.*

5. *Liberalitas illa cauſatur vel ex ſola affectione,* ut ſi amicos invitem nullam ob aliam quam amicitiæ cauſam; *vel ex aliis circumſtantiis:* Sic ipſa aëris conſtitutio, nonnunquam occaſionem à ſtudiis feriandi Bacchoque indulgendi, præbet, quod fit ſi nebuloſæ forſan incidant pluviæ, quibus corpus ad deſidiam provocatur, cui ſi ſolitudo accedat, facile melancholia contrahi poteſt; Hoc itaque ne fiat accitis amicis ad potandum aliquando devenitur. Pari ratione majore urgente ſolis fervore, unde corporis provenit laſſitudo, Muſis invigilare difficile eſt; Aſſumendum igitur aliquid

liquoris, quo iſta flamma reſtinguatur in quoddum laboratur, è re ſæpius occaſio bibendi naſcitur. *Quæri hinc poteſt: An expediat diebus canicularibus ſtudere?* Matutino tempore modica quidem olei impenſio extra periculum eſſe putamus, pomeridianum verò tempus noxium omnino. Videmus enim tunc temporis canes in rabiem agi, qui tamen nullius rei cogitationi inhærent. Quo dubio procul veneranda reſpexit antiquitas; quæ in quibuſdam Academiis & ſcholis circa id tempus meridianas ſuſpendit lectiones. Tabellarii quando bene nummati expectatus adventus regulariter aliquo ſympoſio ſalutandus venit; ibi in ſanitatem patris, matris & omnium eorum, qui aureos nummos mittere ſolent, bibitur, reliqui non curantur.

6. *Propter honeſtatem* aliquando inſtruenda potatio, ſtudiaque interrumpenda, ut ſi amicus nos interpellet. Maxima namque eſſet ruſticitas & importuna ſedulitas, nolle amico per exigui temporis uſuram vacare.

7. *Neceſſitas eos potiſſimum* ſtringit, qui noviter ad Academias acceſſerunt. Illi namque per Schoriſtas (ut vocant) aditi vinum aut cereviſiam, prout fert eorum crumena, ad ſatietatem apponere coguntur, niſi pugnos ſentire malunt; *Quæ conſuetudo num ratio-*

rationabilis, *& utrumne quis ſalva conſcientia Schoriſtarum conſortio ſe aggregare poßit. ſi quæratur*; Vtrumque de jure negamus. Incurrunt enim hæc recte contra Iuris noſtri principia, quæ honeſtatem morum jubent, alterius læſionem vetant; Fures & prædones ſi homines exſecrantur, quis hoſce laudabit; Quorſum alias *Edictum quod metus cauſa*; Quorſum *Interdictum Vtrubi*? Si non ad hoſce per vim interrumpentes hoſpites ſpectent? De facto autem & conſuetudine loci quid obtineat, vide Diſputationem famoſam De Iure & natura Pennalium *per tot*.

8. MATERIA EST VINUM ET CEREVISIA: quorum utrumque eſt in multiplici differentia; nec dubium, ſi de præſtantia quæras, quin vinum cereviſiæ longe prævaleat. In ſuo tamen genere conſiderato, cujuſnam bonitas præponderet, unius non eſt judicare, tot enim de eo ſunt ſententiæ, quot capita. Quod vel inde conſtat, dum plurimi reperiantur, qui aquam aut lac vino etiam excellentiſſimo præponant, Meo palatui magis adblanditur cereviſia Roſtochienſis, Hamburgenſis Dantziger Dubbelt Bier / Preuſſingk / Brauſchweigiſche Mumme / Kniſenack / Hannoverſch Bronhan / Engeliſchs Bier / Zerbſter / Torger / quam

 Kuckuck /

Ruckuck/ Büffel/ Raſtrum/ Klatſche/ longeque pluris æſtimo vinum Lacedæmonicum, vel purum Rhenanum, ut Klingenberger/ Muſcateller/ Reps/ Hambacher/ Malvaſier/ Peter Simens/ Alletante/ Rietzfelder/ Rothalter/ Bacharacher/ quam omnia Francica & Heſſiaca vina.

9. FORMA *potandi dignoſcitur ex ipſis bibitionum modis*, qui vel *ſunt totales* vel *partiales. Totales ſunt* quando totum exhauritur: idque *fit vel continue vel deſcontinue. Continue* quando uno hauſtu totum evacuatur; *Idque expeditur vel floricæ̃s vel hauſticæ̃s. Floricæ̃s* bibitur, cum os poculi labris circumcluditur, unoque impetu potus ad gutturem demittitur, cujus reflexio bullulas quaſdam efflat, quas flores noſtri dicunt. *Hauſticæ̃s*, cum uſitato modo totum ſine reſpiratione extrahitur.

10. Cujus ratione in dubium venit: *Si quis inchoet aliquod poculum floricæ̃s ordine ebibendum, & forſan unus è medio hoc præſtare nequeat* (nam non omnibus contingit adire Corinthum.) *Quid ſit faciendum?* Nemo ad impoſſibile obligatur. *c. nemo. 6. De R. I. in 6.* & ſufficit ad ſuum modum fuiſſe diligentem & gnavum *l. Quod Nervæ. 32. ff. Depoſit.*

11. *Sed quid ſi nec hauſticæ̃s ebibere queat?*

Illa

Illa eſt lata culpa non noviſſe id, quod omnes tenent. *l. latæ.* 223. *ff De V. S.* quæ dolo comparatur. *l.* 1. §. 1. *ff. ſi menſ. falſ. mod. dix.* Ea propter excuſationem non merebitur. Bibat itaque uſque dum oculi diffluant.

12. *Quid ſi de virium ſuarum tenuitate non proteſtetur, inchoetque floricũs ebibendum, ſed complementum addere non valeat; quid juris?* Ille de novo inchoare debet, non enim illud affectare debuerat, cujus erat imperitus. *l. idem.* 8. §. 1. *ff. ad L. Aquil.*

13. Quando quidem hæc ſtricte obſervanda ſunt: *Numne Virgo aſſidens aliquantulum adjuvare poterit?* Aff. Quia minima non curat prætor. *l.* 4. *ff. De in Integ. reſtit.*

14. *At quid ſi ſtrenuè bibat?* Tum negamus, hoc namque in fraudem legis fieret quæ circumventionem non patitur, *l. contra* 29. *cum l. ſed ff. De ll.* præſumptio tamen pro virgine eſt, cum raro ſint bibaces, LL. autem ad id, quod frequentius fit, feruntur. *l. jura.* 3. *cum ſeqq. ff. de LL.*

15. *Anne idem de Anu aſſerendum?* Iſtud pernegamus, longos namque ſingultus vetulæ ſolent ducere, & plus æquo abſumere. Deſuper plurima noxia in effœto & rancido iſto corpore continentur, quæ ultro cuipiam communicationem poculi diſſuadere debent.

16. *Hæc*

16. *Hæc pocula vel ordinè procedunt vel extra ordinem. Ordine* quando nulla transgreditur perſona, ſed in omnes ſecundum ſeſſionum ſeriem poculum promovetur, hujuſmodi eſt *poculum* quod vocant *ſanitatis*; quod alicujus ſanitatis comprecandæ ſtabiliendæque cauſa nudo capite & quidem ſtando à tota Compania expeditur. De hoc quæri ſolet. *An ſit rationabile*; Dicimus finem quidem eſſe bonum, intermedia autem non uſque adeo convenientia: Nam quis neſciat quam multi ſint, qui hujuſmodi valetudinariis poculis, alterius procurare valetudinem intendentes, ſuam ipſius exhalent. Illos equidem in ſeipſos injurioſos, ipſamque naturam violare conſtat, quæ quidem aliis prodeſſe dictitat: ſed non cum ſuo detrimento. *l.* 2. §. 5. *in f. ff. De aq. & aq. pluv. arc. l.* 6. *C. De Servit. & aq.* & ut loquuntur Dd. ordinata caritas à ſeipſo incipit. Magnus tamen hujus ubique eſt uſus cumprimis in aulis Principum.

17. Oritur hic dubium: *An liceat bibere in ſanitatem Papæ?* Bibat qui volet, nos non dignamur eum votis ſanitatis. Qui nunquam animo ſanus eſt, nec ſanus reddi poteſt. Sitit ſanguinem, Animam noſtram ſitit, quam ſi ſecum in gehennam traxerit, non licet quærere. Papa quid facis, *c. papa.* 6. *diſt.* 40.

18. Suc-

18. Succedit huic alia quæſtio: *An honeſtum ſit, ut quis patiatur præſens ſuam ab aliis bibi ſanitatem:* Ita obtinet uſu, ut quis non reputetur politicus, qui talem ſibi exhiberi patitur honorem. Imo multoties incivilitati aſcribitur, ſi quis ſine proteſtatione inchoari permittat ſanitatem proximi cognati. *Amatoriis tamen ſeu Veneris mancipiis* ſpecialiter indultum eſt, ut in ſuarum Animularum (licet præſentium) ſanitatem hujuſmodi votivos hauſtus inſtillent, qui maximos in iis pruritus excitare ſolent, cordaque & renes penetrare: Imo tanto hoc ipſo incenduntur æſtu, ut licet poculum ſit ingens valde, cujus profunditatem vacca quadrima haut valeret abſorbere illi tamen ſine difficultate ἐν τῷ νῦν ad unguem uſque exugere poſſint.

19. *Extra ordinem bibitur*, cùm ordinis ratio non attenditur, ſed huc illucve poculum deſtinare licet. *Quod vel ſimpliciter fit, vel cum ſingulari ſenſu*: Simpliciter; veluti ſi nihil præter ipſum bibendi actum introducat poculum; quemadmodum communiter bibi ſolet. Hic ſalebroſa ſatis incipit quæſtio, quam multi tanquam altas radices hominum attingere noluerunt, *An is qui adverſario ſuo hoc pacto propinat, injuriam ſibi factam remiſiſſe videatur?* Ajentibus aſſentimur: nam cum hujuſmodi propinationes

votiva

votiva quadam ſalutis comprecatione perficiantur, quis neget, reſtinctum eſſe animi fervorem in eum, qui nobis fauſtiſſima quæque comprecatur. Eò reſpicit §. *fin. Inſt. de injur.* diſſimulatione injuriarum actionem aboleri, ubi notaut Dd. illud fieri per ſalutationem reciprocam, compoſitionem manuum, convivalem & familiarem converſationem. Iidem tradunt prædictis modis injuriam ad animum ſemel revocatam, tacitè remiſſam cenſeri, quod tamen communius non abſolutè recipitur, ſed cum quadam limitatione, ſi id lite nondum mota fiat. Quod vos notare volo, quibus publicas popinas crebrius viſitare moris eſt, ut ſicuti vobis cum alio res ſit, nolitis vel illi præbibere, vel ab illo profectum ſuſcipere, niſi ipſimet reconciliationem appetatis. Unde proteſtari quoſdam videmus, quoties cum inimicis ipſis convivaliter converſandum ſit, cauſæ inde nihil decedere debere, daß ſie jhm auff hoffrecht eins bringen wollen.

20. *Singularem præ ſe fert ſenſum* POCULUM, *quod dicant* FRATERNITATIS, moribus introductum, quo aliquis velut initiationis ritu verbis ſolennibus in fratrem cooptatur: vulgo vocant die Brůderſchafft / oder auffs Dutz trincken / Formula communis adoptantis hæc eſſe

ſolet: Si non domino juvenis nimis aut inæqualis viderer, optarem cum eodem amicitiam & fraternitatem pangere: Reſpondet alter, bibe in nomine Domini, erit id mihi perquam gratum. Bibit ille, traditque adoptando, ubi in ipſo traditionis actu hæc verba conſueta adhibentur. Nomen eſt mihi N. N. faciam quod tibi ſit acceptum, omittamque quod ſit ingratum, omninoque me ita geram, ut bonum addecet fratrem. Cui alter infit: Et idem ego ero in omnibus. Ibi poſtmodum non multis adjectis muſſitationibus ab invicem rogationes fiunt, ut hæc fraternitas mutuis viſitationibus ſtabiliatur. Hæc, ut dixi, fraternitas conſuetudine inducta eſt, quam jus civile prorſus ignorat, nullus ſiquidem per adoptionem illo jure fratrem ſibi quærere poteſt. *l. nec apud 7. C. De heredit. inſtit.* Ipſam namque adoptio naturam imitatur. *ſi. 4. Inſt. de adopt.* Contra naturam autem foret, fratrem ex fratre naſci.

21. Circa quod generaliter indagare licet: *Quid de ipſa fraternitate per poculum contracta ſtatuendum ſit?* Eam parum firmitatis habere prudentiores arbitrantur. Et hoc veriſſimum eſt, eadem ſiquidem facilitate, qua colligata eſt, reſolvi poteſt. *l. nihil tam. ff. de R. I.* Quod multoties ita in facto evenit, ut qui hac hora in intimam conſpirarunt

nalis infamia quadam ſi non juris, facti tamen laborare videatur,&in contrario prorſus ſit prædicamento cum ſtudioſo, ſitque velut abortus in quo naturæ deficiat perfectitudo; cum contra pices ſint in ſuo genere perfecti, nec ita odibiles. Huc confer, quod ratione victus & amictus ſtudioſus iſto hominum genere carere nequeat. Quare fidiſſimè conſulo his, qui hujuſmodi hominum opera uti coguntur, ut rogati non denegent fraternitatem. Nam hoc & in Cambio & mutatione pecuniarum, & fide habenda, ſi nummos in præſenti non habeas, plurimum prodeſt. Recitabo vobis exemplum, quod alicubi accidiſſe audio: Fuit aliquando mercator qui ambivit ſtudioſi cujuſdam fraternitatem; Hic bene eſſe dicit, ſe non ſolere ſibi quemquam qui non ſit ſui ordinis in fratrem aſſumere, niſi data aliqua arrha ſive recordationis ſymbolo: Alter geſtiens de tali oblato fratre, quid cupiat quærit; Cui infit ille, placere ſibi tibilia ſerici fili, quæ ut det, imperat, Conſentit pix, poſtero die promiſſum explet. Videte num hæc praxis aureum os habeat. Remittendum igitur potius aliquid de juris rigore, quàm contra propria commoda laborandum.

25. *Quid de Virgine cenſes: Num caſtitati quippiam inde decedet, ſi cum juvene hujusmodi*

fœdus

fœdus pangat? Illud perquam ſolemne eſſe inter nobiles audio: imo aliquando etiam ad alios defluere ritum illum animadverto, daß ſie auff Schweſterſchafft oder hertzliche Trewe drincken/ ſed cavete, inquam Virgines quotquot caſtitatem amatis, ne prætextu fraternitatum vos in ſua retia pelliciant, fiſtula dulce canit, volucrem dum decipit auceps, & Sororculæ titulus brevi negotio in titulum concubinæ converti poteſt. Quare principiis obſta ſero medicina paratur.

26. *Hic hauſticus bibendi modus nonnullis aliquando circumſtantiis variatur deſumptis aut ex ſubjecto recipientis potum, vel ex bibendi diſcrimine. Illo modo multoties* ex patinis fruſtis carnium; abdominis & juſculi reliquiis illitis ſorbentur potiones, vel ex pileis domeſticis multoties peculiis plurimis obſitis hauriuntur; vel ex calceis, quos non raro impurus aliquis podicis filius ambedit magnis ſingultibus protenſo gutture extrahuntur: Quod ex matulis cum ipſis urinæ excrementis potum ſumere quibuſdam placet, Suibus ædepol magis quàm ſtudioſis hic mos conveniens, & qui hoc faciunt, non potiores ſunt canibus ad vomitum redeuntibus. multiſque paraſangis ruſticum illum antecedunt, qui regeſtum in viam mulſum pileo excepit, ſecundamque ſibi

&

& familiæ ſuæ menſam domum rediens extrui inde fecit. Nec minus probabilis eſt eorum procacia, qui candelas injiciunt poculis; ſcriptum enim eſt, *bibe quod eſt liquidum.* Quod de iſto dicam lurcone, qui ſex injectos in cantharum haleces ſalſos cum ipſa cereviſia proluere, & integros deglutire potuit. Ego ipſi aliquid mollioris farturæ, quod ſpinas non continuiſſet, devorandum porrexiſſem, quod ipſi conducibilius forſan, nec tanta in digerendo difficultas fuiſſet.

27. Exclamo quoties eorum mecum agito veſaniam, qui non contenti potu, ipſa vitra ſimul vorant; expediret potius aliquid bellariorum à tergo vaccæ magnæ recenter excidentium ore excepiſſe, illudque mandiſſe: ſic enim & os & viſcera extra omne arroſionis periculum poſita forent. Unde facile conſtat, poſſe quem hujuſmodi inſuetos & violentos bibendi modos, alio quamtumvis præeunte, honeſtè recuſare.

28. *Sed quid ſi ſub honoris noſtri diſcrimine admoneamur,* Bey Schelm ſchelm der es nicht nach thut? Nec tum quidem nos teneri autumo. Etenim quæ facta lædunt pietatem & incolumitatem, & contra bonos mores ſunt, ne fieri quidem à nobis poſſe putandum *l. 15. ff. de condit. inſtit.* nec malis moribus aperienda feneſtra, ſed potius pur-

purganda à corruptelis provincia *l.* 13.*pr. de offic. præf.* Quin & quod in proprium corpus ſævire non liceat. *l. fin.* §. 6. *ff. de bon. qui ant. ſent.* cum nemo ſit membrorum ſuorum dominus *l.* 12. *ff. ad l. Aquil.*

26. *Ipſe bibendi actus variatur multifariam.* Ego paucas allegabo circumſtantias. Sic nonnullis placet ore attollere vitrum. Alii citerius apprehendunt labrum: ut inclinato ad terram capite bibant. Quidam duo conjungunt pocula, & ſimul ebibunt. Reliqui non manu adſumunt, ſed brachio innectunt poculum. Sunt qui ad frontem ſtatuant vitrum, ut ſenſim per naſum veluti canalem in os defluat; ubi præ cæteris inſignem mihi prærogativam habere videntur, qui bene naſuti ſunt, ita ut inferius in curvaturam ad modum noſtri pſitaci naſus abeat.

30. Sunt alii qui propria nomina propter geſticulationes & ceremonias adhibitas, bibitionibus indiderunt. Cujuſmodi ſunt Curll/ Murll/ Puff / cujus miræ ſunt ſolennitates vel potius fantaſiæ, Poculum latinum cui verba nonnulla cum quaterna propinatione adhibentur: Item Das Röſſlein verkauffen / Dem unbekandten bringen. Item ſine Tuck ſine Schmuck/ſine Bartwiſch. De quo poſteriori ſi roget quis: *An ſine Bartwiſch bibere queat, qui barbam non habet?*

habet? Reſpondetur id jure fieri non poſſe? privatio enim præſupponit habitum. Quæ ſubtilitas tamen in foro non attenditur.

31. *Hactenus de poculis totaliter & continuis exhauriendis; modò deſpiciamus de diſcontinuis hauſtibus, cujuſmodi eſt poculum Gratulatorium,* der Wilkomm/ cujus uſus perquam familiaris eſt ſtudioſis, ſi quando novum hoſpitem nunquam antehac in Muſæo viſum acceſſiſſe videant, eidem cum prolixa præfatione capaciſſimum quod habent poculum in argumentum acceſſus longe gratiſſimi afferunt. *Quod num recte quis recuſare poſſet, multoties quæritur?* Negativa communiter obtinuit. Quilibet namque Monarcha eſt in ſuo Muſæo, ac ſic jus ferendi legem habet. *l.* 1. *de conſtit. poc.* Et quid laborabimus contra conſuetudinem legis vim obtinentem *l.* 32. *ff. de LL.* Ubi tamen ſemel quis hujuſmodi honoratus poculo, denuo licet alio tempore redeat, non eſt conveniendus, niſi Muſæum ſit mutatum, quo facto utpote novo acquiſito territorio, novis ſanctionibus opus eſt, cum hujuſmodi ſtatuta ſint localia nec ultra protendantur. *l. fin. de juriſdict.*

32. Illud agitatum ſæpius: *Si cui in primo acceſſu poculum non ſit oblatum, an Dominus Muſæi juri offerandi tacitè videatur renunciaſſe;*

ciaſſe, hoſpitemque neceſsitate bibendi liberaſſe? Certe ſi ipſa intentio & ſcopus hujus poculi attendatur, affirmandum illud plane videtur: Contrarium tamen uſu invaluit, videtur enim dominus in commodius tempus ſibi reſervaſſe, cum nec ea, quæ meræ facultatis ſunt, ullo tempore præſcribi poſſint, *l. 2. de via publ.*

33. *Hucusque de totalibus bibitionibus; ſuccedunt partiales, cum non totum, ſed pars tantum hauritur*, puta quando duo vel plures de uno vitro, participant. Qualis eſt permagna illa humpa, quam vocant das Römiſche Reich / cujus potentia non eſt exigua in proſternendis etiam viris fortiſſimis. Sic in inferioris Saxoniæ locis quatuor ex uno & quidem pleno vino, vel cereviſia repleto cantharo bibunt, ita ut tres priores ſemel tantum bibant, quartus verò ſolus totum quod reliquum eſt exſiccet, quæ forma potandi vulgo nominatur Den Fuchß ſchlepffen.

34. *Vnum hic admodum ſingularem notate modum*, cujus praxis aurea eſt, quem obſervavi in aliqua bene conſtituta republica. Vidi in eadem menſa junctim per pares non ſecus ac columbæ aſſolent, ſedentes virgines & juvenes, ubi complicatis invicem digitis annularibus adſumptoque inferius per utriusque manum ſimul poculo, jun-

ctiſque velut roſtris & hic & illa biberunt, &tandem oſculo ceu ſigillo appoſito hanc ſocietatem obſignarunt. Optandum eſſet, ubique ſolennitatem hanc uſu valere, jurarem multo ſapidiores redditos iri potus; ſed (proh dolor) imperitorum quorundam incuria pleriſque curiis prorſus intercidit.

35. In hoc tractatu non omittam celebrem & utilem articulum. *Quid faciendum ſi omnes ex uno cantharo bibant, unique inter bibendum ſternutatio obveniat?* (quod fieri videmus, dum aliquando ipſe liquor ſolito meatu relicto per nares in cantharum relabitur.) Non iniquum arbitramur, ut ille ſolus totum, quod reliquum eſt, exhauriat poſteaque Puero cantharum reluendum tradat, ſic peragatur in opere. Quamvis enim caſus fortuitus, nemini imputari debeat, ſi tamen ex præcedente culpa proveniat præſtandus venit, *leg.* 5. §. 7. *ff. commod.* Quod in propoſito caſu accidiſſe evidenter patet, aut enim moderatiùs debuiſſet bibiſſe, aut maturius ore avulſiſſe.

36. *Sed ſi illas ſuas ſordes ſorbere nolit, depreceturque humillime?* Intereſt quidem Reipub. pœnas ſuum ſortiri exitum. *l. ſancimus. C. de pœn.* Putarem tamen ex æquitate hoc ei poſſe remitti, aliumque cantharum ad ſummum uſque repletum de novo ebibendum tradi: Ignoſcendum enim eſt ei,

qui

qui ſanguinem ſuum qualiter qualiter redemptum vult. *l.* 1. *ff. de bon. eor. qui ante ſent.* maxime cum ſeveritas L.L. cum aliquo benignitatis temperamento leniri debeat *l.* 11. *pr. ff. de pœn.*

37. FINIS ET EFFECTUS *potationis eſt ipſa inebriatio.* Cujus modum expeditiſſimum plurimi deſiderant, inque eo inveniendo autores variant. Extra controverſiam eſt, vinum citius occupare cerebrum quam cereviſiam, quoque utrumque melius ſit, eo validiores eſſe operationes; ſed in eo vertitur cardo; *Senſimne bibendum an cum impetu? Et ſi hoc, utrum magnis quis urgendus ſit poculis, an minoribus veluti ſuppungendus?* De hoc ſic habete. Quæ cum impetu fluunt plus quidem roboris habere, citiuſque aliquod vacuum complere; cœterum ſi exitus inferior obturatus ſit, vel aliquantulum anguſtior, eodem cum impetu reſurgunt & effluunt, quo infuſa ſunt. Exemplum ſit infundibulum Lagenæ ſuperimpoſitum, per quod niſi ſenſim cereviſiam inſtilles, parum lagena capiet, ſed pleraque peribunt: ſi qui magnis onerantur vaſis ſtante pede ebibendis, repleri quidem in tantum poſſunt, ut digito in os immiſſo, potis ſit purum attingere vinum: Verum dictu citius totum rejicitur, (cavebis ne è regione ſtes, ni velis ſalutari litera lon-

votiva quadam ſalutis comprecatione perficiantur, quis neget, reſtinctum eſſe animi fervorem in eum, qui nobis fauſtiſſima quæque comprecatur. Eò reſpicit §. *fin. Inſt. de injur.* diſſimulatione injuriarum actionem aboleri, ubi notaut Dd. illud fieri per ſalutationem reciprocam, compoſitionem manuum, convivalem & familiarem converſationem. Iidem tradunt prædictis modis injuriam ad animum ſemel revocatam, tacitè remiſſam cenſeri, quod tamen communius non abſolutè recipitur, ſed cum quadam limitatione, ſi id lite nondum mota fiat. Quod vos notare volo, quibus publicas popinas crebrius viſitare moris eſt, ut ſicuti vobis cum alio res ſit, nolitis vel illi præbibere, vel ab illo profectum ſuſcipere, niſi ipſimet reconciliationem appetatis. Unde proteſtari quoſdam videmus, quoties cum inimicis ipſis convivaliter converſandum ſit, cauſæ inde nihil decedere debere, daß ſie jhm auff heffrecht eins bringen wollen.

20. *Singularem præ ſe fert ſenſum* Poculum, *quòd dicant* Fraternitatis, moribus introductum, quo aliquis velut initiationis ritu verbis ſolennibus in fratrem cooptatur: vulgo vocant die Brůderſchafft / oder auff Dutz trincken / Formula communis adoptantis hæc eſſe

ſolet:

ſolet: Si non domino juvenis nimis aut inæqualis viderer, optarem cum eodem amicitiam & fraternitatem pangere: Reſpondet alter, bibe in nomine Domini, erit id mihi perquam gratum. Bibit ille, traditque adoptando, ubi in ipſo traditionis actu hæc verba conſueta adhibentur. Nomen eſt mihi N. N. faciam quod tibi ſit acceptum, omittamque quod ſit ingratum, omninoque me ita geram, ut bonum addecet fratrem. Cui alter infit? Et idem ego ero in omnibus. Ibi poſtmodum non multis adjectis muſſitationibus ab invicem rogationes fiunt, ut hæc fraternitas mutuis viſitationibus ſtabiliatur. Hæc, ut dixi, fraternitas conſuetudine inducta eſt, quam jus civile prorſus ignorat, nullus ſiquidem per adoptionem illo jure fratrem ſibi quærere poteſt. *l. nec apud 7. C. De heredit. inſtit.* Ipſam namque adoptio naturam imitatur. *ſi. 4. Inſt. de adopt.* Contra naturam autem foret, fratrem ex fratre naſci.

21. Circa quod generaliter indagare licet: *Quid de ipſa fraternitate per poculum contracta ſtatuendum ſit?* Eam parum firmitatis habere prudentiores arbitrantur. Et hoc veriſſimum eſt, eadem ſiquidem facilitate, qua colligata eſt, reſolvi poteſt. *l. nihil tam. ff. de R. I.* Quod multoties ita in facto evenit, ut qui hac hora in intimam conſpirarunt

runt fraternitatem, ſequente ſe invicem pugnis exercuerint. Nec hoc mirum cuipiam videatur. Effectus enim ſuam cauſam arguit, quæ qualis præceſſit, talis quoque hic cenſetur *l. 5. ſi. 1. de adminiſt. tut.* Iam certum eſt; nihil quicquam ſtabile in ipſa ebrietate reperiri, ſed omnia cum impetu agi. *l. 11. ſi. 2. ff. de pæd.* Unde alii ebrium currui ſine doctore currentem compararunt. Ergo nec in ipſa amicitia, per ebrietatem contracta quicquam firmi erit. Videmus tamen nonnunquam amicitioris conjunctionis hinc ſumi occaſionem & ſtabilimentum; & temporis tandem ſubjici progreſſu.

22. Stante tamen communi ſententia inquirere non abs re erit: *An honeſtum ſit; Studioſum cum Pennali fraternitatem bibere?* Cum aves unius coloris junctim volare ſoleant. exque comite noſcatur, qui ex ſe non dignoſcitur, præſumptione juris, is non immerito pro Pennali habetur, qui ſe Pennali aggregat. Accedit quod Adoptio agnationis jus inducat, *l. 23. de adop.* Agnati autem arctiſſime jungantur, adeo ut de alterius ſanguine participaſſe videantur. Coaluiſſe itaque reputatur: & ipſam veluti ex traduce hauſiſſe pennalitatem cenſetur; qui cum pennali hujuſmodi fœdera pepigit. Degradatione non indignus eſt, ut qui tam

cru-

crudelis fuit, ut famam ſuam neglexerit, quæ cum vita pari paſſu ambulat *l. 9. de manum. vindict.*

23. *Idemne de Nobili aſſerendum, quaſi ipſi officiat cum ſtudioſo ignobili hujusmodi confœderationem facere?* Minime gentium. Quandoquidem tantum abeſt, ut hoc nobilitatis ſplendori ſit dedecori, ut potius eum apprime ornet. Sic ſummos videmus Monarchas literatorum ambiiſſe amicitias, ut quorum conſiliis & eruditione inſtructi longe fœlicius imperii gubernacula tenere potuerint. Quid quod ipſis ſtudioſis, eadem (ſi non majora) competant privilegia, quæ nobilibus. *Auth. Habita. C. Ne Fil. pro patre.* Quid quod & ipſi (præſertim juri incumbentes ad nobilitatis faſtigium aſpirare valeant, exemplo Vlpiani *in l. 7. C. De poſtul. l. 8. ff. De excuſ. tut.* Quam nobilitatem utpote virtute acquiſitam multo præſtantiorem eſſe ea, quæ ex natalibus provenit, tradunt, ſecundum illud: *Nobilis is vere eſt, quem nobilitat ſua virtus.*

24. Unde diffluit & hæc conſideratio: *Aliquidnam decedat honori ſtudioſi, ſi picem in fratrem adſumat?* Affirmandum prima fronte videtur ex iis rationibus, quibus contra pennnalem uſus ſum. Attamen contrarium in foro determinari videmus: Et ratio diverſitatis dari poteſt; quod pen-

nalis infamia quadam ſi non juris, facti tamen laborare videatur, &in contrario prorſus ſit prædicamento cum ſtudioſo, ſitque velut abortus in quo naturæ deficiat perfectitudo; cum contra pices ſint in ſuo genere perfecti, nec ita odibiles. Huc confer, quod ratione victus & amictus ſtudioſus iſto hominum genere carere nequeat. Quare fidiſſimè conſulo his, qui hujuſmodi hominum opera uti coguntur, ut rogati non denegent fraternitatem. Nam hoc & in Cambio & mutatione pecuniarum, & fide habenda, ſi nummos in præſenti non habeas, plurimum prodeſt. Recitabo vobis exemplum, quod alicubi accidiſſe audio: Fuit aliquando mercator qui ambivit ſtudioſi cujuſdam fraternitatem; Hic bene eſſe dicit, ſe non ſolere ſibi quemquam qui non ſit ſui ordinis in fratrem aſſumere, niſi data aliqua arrha ſive recordationis ſymbolo: Alter geſtiens de tali oblato fratre, quid cupiat quærit; Cui infit ille, placere ſibi tibilia ſerici fili, quæ ut det, imperat, Conſentit pix, poſtero die promiſſum explet. Videte num hæc praxis aureum os habeat. Remittendum igitur potius aliquid de juris rigore, quàm contra propria commoda laborandum.

25. *Quid de Virgine cenſes: Num caſtitati quippiam inde decedet, ſi cum juvene hujusmodi fœdus*

fœdus pangat? Illud perquam ſolemne eſſe inter nobiles audio: imo aliquando etiam ad alios defluere ritum illum animadverto, daß ſie auff Schweſterſchafft oder hertzliche Trewe drincken/ ſed cavete, inquam Virgines quotquót caſtitatem amatis. ne prætextu fraternitatum vos in ſua retia pelliciant, fiſtula dulce canit, volucrem dum decipit auceps, & Sororculæ titulus brevi negotio in titulum concubinæ converti poteſt. Quare principiis obſta ſero medicina paratur.

26. *Hic hauſticus bibendi modus nonnullis aliquando circumſtantiis variatur deſumptis aut ex ſubjecto recipientis potum, vel ex bibendi diſcrimine. Illo modo multoties* ex patinis fruſtis carnium; abdominis & juſculi reliquiis illitis ſorbentur potiones, vel ex pileis domeſticis multoties peculiis plurimis obſitis hauriuntur; vel ex calceis, quos non raro impurus aliquis podicis filius ambedit magnis ſingultibus protenſo gutture extrahuntur: Quod ex matulis cum ipſis urinæ excrementis potum ſumere quibuſdam placet, Suibus ædepol magis quàm ſtudioſis hic mos conveniens, & qui hoc faciunt, non potiores ſunt canibus ad vomitum redeuntibus. multiſque paraſangis ruſticum illum antecedunt, qui regeſtum in viam mulſum pileo excepit, ſecundamque ſibi

&

& familiæ ſuæ menſam domum rediens extrui inde fecit. Nec minus probabilis eſt eorum procacia, qui candelas injiciunt poculis; ſcriptum enim eſt, *bibe quod eſt liquidum.* Quod de iſto dicam lurcone, qui ſex injectos in cantharum haleces ſalſos cum ipſa cereviſia proluere, & integros deglutire potuit. Ego ipſi aliquid mollioris farturæ, quod ſpinas non continuiſſet, devorandum porrexiſſem, quod ipſi conducibilius forſan, nec tanta in digerendo difficultas fuiſſet.

27. Exclamo quoties eorum mecum agito veſaniam, qui non contenti potu, ipſa vitra ſimul vorant; expediret potius aliquid bellariorum à tergo vaccæ magnæ recenter excidentium ore excepiſſe, illudque mandiſſe: ſic enim & os & viſcera extra omne arroſionis periculum poſita forent. Unde facile conſtat, poſſe quem hujuſmodi inſuetos & violentos bibendi modos, alio quamtumvis præeunte, honeſtè recuſare.

28. *Sed quid ſi ſub honoris noſtri diſcrimine admoneamur*, Bey Schelm ſchelm der es nicht nach thut? Nec tum quidem nos teneri autumo. Etenim quæ facta lædunt pietatem & incolumitatem, & contra bonos mores ſunt, ne fieri quidem à nobis poſſe putandum *l*, 15. *ff. de condit. inſtit.* nec malis moribus aperienda feneſtra, ſed potius pur-

purganda à corruptelis provincia *l.* 13.*pr. de offic. præſ.* Quin & quod in proprium corpus ſævire non liceat. *l. fin.* §. 6. *ff. de bon. qui ant. ſent.* cum nemo ſit membrorum ſuorum dominus *l.* 12. *ff. ad l. Aquil.*

26. *Ipſe bibendi actus variatur multifariam.* Ego paucas allegabo circumſtantias. Sic nonnullis placet ore attollere vitrum. Alii citerius apprehendunt labrum: ut inclinato ad terram capite bibant. Quidam duo conjungunt pocula, & ſimul ebibunt. Reliqui non manu adſumunt, ſed brachio innectunt poculum. Sunt qui ad frontem ſtatuant vitrum, ut ſenſim per naſum veluti canalem in os defluat; ubi præ cæteris inſignem mihi prærogativam habere videntur, qui bene naſuti ſunt, ita ut inferius in curvaturam ad modum noſtri pſitaci naſus abeat.

30. Sunt alii qui propria nomina propter geſticulationes & ceremonias adhibitas, bibitionibus indiderunt. Cujuſmodi ſunt Curll/ Murll/ Puff / cujus miræ ſunt ſolennitates vel potius fantaſiæ, Poculum latinum cui verba nonnulla cum quaterna propinatione adhibentur: Item Das Röſzlein verkauffen / Dem unbekandten bringen. Item ſine Tuck ſine Schmuck/ſine Bartwiſch. De quo poſteriori ſi roget quis: *An ſine* Bartwiſch *bibere queat, qui barbam non habet?*

habet? Reſpondetur id jure fieri non poſſe? privatio enim præſupponit habitum. Quæ ſubtilitas tamen in foro non attenditur.

31. *Hactenus de poculis totaliter & continuis exhauriendis; modò deſpiciamus de diſcontinunis hauſtibus, cujuſmodi eſt poculum Gratulatorium,* der Wilkomm/ cujus uſus perquam familiaris eſt ſtudioſis, ſi quando novum hoſpitem nunquam antehac in Muſæo viſum acceſſiſſe videant, eidem cum prolixa præfatione capaciſſimum quod habent poculum in argumentum acceſſus longe gratiſſimi afferunt. *Quod num recte quis recuſare poſſet, multoties quæritur?* Negativa communiter obtinuit. Quilibet namque Monarcha eſt in ſuo Muſæo, ac ſic jus ferendi legem habet. *l.* 1. *de conſtit. poc.* Et quid laborabimus contra conſuetudinem legis vim obtinentem *l.* 32. *ff. de LL.* Ubi tamen ſemel quis hujuſmodi honoratus poculo, denuo licet alio tempore redeat, non eſt conveniendus, niſi Muſæum ſit mutatum, quo facto utpote novo acquiſito territorio, novis ſanctionibus opus eſt, cum hujuſmodi ſtatuta ſint localia nec ultra protendantur. *l. fin. de juriſdict.*

32. Illud agitatum ſæpius: *Si cui in primo acceſſu poculum non ſit oblatum, an Dominus Muſæi juri offerandi tacitè videatur renunciaſſe;*

ciaſſe, hoſpitemque neceſſitate bibendi liberaſſe? Certe ſi ipſa intentio & ſcopus hujus poculi attendatur, affirmandum illud plane videtur: Contrarium tamen uſu invaluit, videtur enim dominus in commodius tempus ſibi reſervaſſe, cum nec ea, quæ meræ facultatis ſunt, ullo tempore præſcribi poſſint, *l. 2. de via publ.*

33. *Hucusque de totalibus bibitionibus; ſuccedunt partiales, cum non totum, ſed pars tantum hauritur*, puta quando duo vel plures de uno vitro, participant. Qualis eſt permagna illa humpa, quam vocant das Römiſche Reich / cujus potentia non eſt exigua in proſternendis etiam viris fortiſſimis. Sic in inferioris Saxoniæ locis quatuor ex uno & quidem pleno vino, vel cereviſia repleto cantharo bibunt, ita ut tres priores ſemel tantum bibant, quartus verò ſolus totum quod reliquum eſt exſiccet, quæ forma potandi vulgo nominatur Den Fuchß ſchlepffen.

34. *Unum hic admodum ſingularem notate modum*, cujus praxis aurea eſt, quem obſervavi in aliqua bene conſtituta republica. Vidi in eadem menſa junctim per pares non ſecus ac columbæ aſſolent, ſedentes virgines & juvenes, ubi complicatis invicem digitis annularibus adſumptoque inferius per utriusque manum ſimul poculo, jun-

ctiſque velut roſtris & hic & illa biberunt, &tandem oſculo ceu ſigillo appoſito hanc ſocietatem obſignarunt. Optandum eſſet, ubique ſolennitatem hanc uſu valere, jurarem multo ſapidiores redditos iri potus; ſed (proh dolor) imperitorum quorundam incuria pleriſque curiis prorſus intercidit.

35. In hoc tractatu non omittam celebrem & utilem articulum. *Quid faciendum ſi omnes ex uno cantharo bibant, unique inter bibendum ſternutatio obveniat?* (quod fieri videmus, dum aliquando ipſe liquor ſolito meatu relicto per nares in cantharum relabitur.) Non iniquum arbitramur, ut ille ſolus totum, quod reliquum eſt, exhauriat poſteaque Puero cantharum reluendum tradat, ſic peragatur in opere. Quamvis enim caſus fortuitus, nemini imputari debeat, ſi tamen ex præcedente culpa proveniat præſtandus venit, *leg.* 5. §. 7. *ff. commod.* Quod in propoſito caſu accidiſſe evidenter patet, aut enim moderatius debuiſſet bibiſſe, aut maturius ore avulſiſſe.

36. *Sed ſi illas ſuas ſordes ſorbere nolit, depreceturque humillime?* Intereſt quidem Reipub. pœnas ſuum ſortiri exitum. *l. ſancimus. C. de pœn.* Putarem tamen ex æquitate hoc ei poſſe remitti, aliumque cantharum ad ſummum uſque repletum de novo ebibendum tradi: Ignoſcendum enim eſt ei, qui

qui ſanguinem ſuum qualiter qualiter redemptum vult. *l. 1. ff. de bon. eor. qui ante ſent.* maxime cum ſeveritas L.L. cum aliquo benignitatis temperamento leniri debeat *l. 11. pr. ff. de pœn.*

37. FINIS ET EFFECTUS *potationis eſt ipſa inebriatio.* Cujus modum expeditiſſimum plurimi deſiderant, inque eo inveniendo autores variant. Extra controverſiam eſt, vinum citius occupare cerebrum quam cereviſiam, quoque utrumque melius ſit, eo validiores eſſe operationes; ſed in eo vertitur cardo; *Senſimne bibendum an cum impetu? Et ſi hoc, utrum magnis quis urgendus ſit poculis, an minoribus veluti ſuppungendus?* De hoc ſic habete. Quæ cum impetu fluunt plus quidem roboris habere, citiuſque aliquod vacuum complere; cœterum ſi exitus inferior obturatus ſit, vel aliquantulum anguſtior, eodem cum impetu reſurgunt & effluunt, quo infuſa ſunt. Exemplum ſit infundibulum Lagenæ ſuperimpoſitum, per quod niſi ſenſim cereviſiam inſtilles, parum lagena capiet, ſed pleraque peribunt: ſi qui magnis onerantur vaſis ſtante pede ebibendis, repleri quidem in tantum poſſunt, ut digito in os immiſſo, potis ſit purum attingere vinum: Verum dictu citius totum rejicitur, (cavebis ne è regione ſtes, ni velis ſalutari litera lon-

ga) & ſic tota operatio fruſtranea eſt. Contra ſi minuſculis poculis agatur, illorum vim (ut Heroum eſt animus) ſtrenuus flocci facit practicus, illaque ultro cum voluptate promovet; donec tandem hiſce illecebris ita faſcinetur, ut neque pes neque manus ſatis officium ſuum facere queat, ut ait Comicus.

38. Cum itaque omnes machinationes eo contendant, ut quis ad extremam perducatur ebrietatem, varia ſtratagemata, quibus hanc mentis alienationem evitare ſperant, ab hoſpitibus excogitantur, & cum primis vicinorum infidelitas, dum ſua aliis obtrudant vitra, deprehenditur. *Quod num bona conſcientia quis facere poſſit quæro?* Si in contractibus naturaliter quem circumvenire licet, ut licet. *l.* 22. *ff. Locat.* Qu'd cauſæ foret, quo minus hic idem dicamus. præſertim cum vigilantibus jura ſcripta ſint. *l.* 24. *qua in fraud. Cred.*

39. Hunc Finem cum aſſecuti ſint hoſpites, mirificas res tractare incipiunt, & omnia tumultuariè, ibi clamoribus & jubilationibus perſtrepunt omnia. Nec deſunt madulationes vocum, quibus tota domus perſonat, cujuſmodi ſunt: Ich fuhr mich vber Rhein / ꝛc. Günſtiger Herꝛ vnd guter Freund / ꝛc. Nachbar GOtt gebe euch ein gutem Tag / Röſelein / ꝛc. Bonum

num vinum poſt Martinum, &c. Wir haben ein Schiff mit Wein geladen / ꝛc. He ſeth den Barckenmeyer wol an ſeine Mundt / ꝛc. Der tolle Hundt / ꝛc. Ein Hirſch ſprang aus dem / ꝛc. Es fuhr / es fuhr ein Bawr ins Holtz / Alde / Alde mit ſeinem Röſſlein / ꝛc. Der Reutzel wol auff den Zaune / ꝛc. Was wollen wir ſingen / ꝛc. Hänſelein mein Brüderlein / Bacchus nobiſcum. Et cum ſuo dolio. Et quæ ſunt aliæ muſicales voces: Prædictæ tamen cantilenæ conjunctis omnium vocibus decantantur; alias quoque promiſcue ſinguli ſuas cantiones efformare & declamare ſolent, quod auditu perjucundum eſt.

40. Qua occaſione placet, deſpicere: *An qui in convivio tacitus ſedens reliquorum voces imitari non valet: præſumatur exinde novus ſtudioſus, utpote qui neſciat ceremonias Academicas?* Neg. Nam etiam is, qui plurimos annos in Academiis contrivit, ita ſe potuit literis abdidiſſe, ut perraro in hujuſmodi ſodalitia ipſi tranſeundi ſpacium reliquum fuerit; vel utcunque aliquando interfuerit, non tamen protinus cuncta obſervaſſe potuerit; omnium ſiquidem memoriam habere divinitatis, non humanitatis eſt. *l.* 2. §. 14. *de V. I. E.* Sic nec è contrario ſtatim is præſumendus ſtudioſus, qui in omnibus hiſce decantandi ſtrenuam

conjungere poteſt operam; Ipſi etenim Pennales ſubtiliores nonnunquam habent ſpiritus, & ea rimari poſſunt, quæ vel ſtudioſis ſunt incognita.

41. Non infrequenter quoque ſunt diſputationum certamina, ipſo jam cooperante vino juxta illud:

Cum bibo vinum, loquitur mea lingua Latinum.
Et
Fæcundi calices quem non fecere diſertum?

Cumprimis novitii ferula ſcholaſtica recenter exempti admodum ſibi placent, & barbam demulcent, ſi de Ente & non Ente, de Ente quidditativo & ejuſdem notionibus primis & ſecundis, & affectionibus, & quæ hujus farinæ alia myſteria Platonica ſunt, futiliter (ſubtiliter puto) in convivio diſceptare queant, putantque hoc pacto omnium admiratione ſuſpicionem Pennaliſmi declinare; nam quis ſtupendam hanc eruditionem in trivio natam vel muſſitare auderet? Sed neſcio qui fiat, noſtri nimium oculati, aſinum ſub exuvio Leonis deliteſcentem ſine perſpicillo conſpicere poſſunt, adeo graviter advertunt. Hinc fit, ut horum diſputatorum paralogiſmi aliquando ſolidiſſimis alapis reſolvantur. Hoc vitio non ſolum Faixes iſti infecti ſunt, verum etiam ex ipſis ſtudioſis nonnunquam reperire licet, qui admodum proclives ſunt ad diſpu-

diſputandum, ſi vel tantillum occaſionis præbeatur: Ibi ſi ad omnes adires audires, catervatim loquentes, Papinianos, Vlpianos, Martianos, Africanos, Iulianos & totam antiquitatem Iuris conſultorum. Nec taceſit Neoterici, ſed Donellum, Cujacium Fabrum vivos adeſſe dejerares, Br. Bl, Iaſon procul ire jubentur. Mirum quanta congeries LL. quanta ſeries rationum adducatur, Sed redeundo ad quæſtionem non ſine periculo eſt, verbis experiri velle, ubi poculis res agenda venit: Vacuus venter bibit libenter, nec ſe verbis explere ſinit. Et quid opus eſt verbis, ubi rerum, id eſt, poculorum teſtimonia adſunt: Quæ res adeo quoſdam movet, ut ſi verbis vincere nequeant, verbera ſubſtituant, ut multoties obſervatum memini. Et recte quidem quid Saulus inter Prophetas? Eo etenim intenti eſſe debemus, ut omnia fiant decenter in Republica & tempeſtive, ſi quidem non omnia omnibus & ubique conveniunt. Qui diſputare vult cathedram conſcendat, quo ſi perventum eſt, multi qui aureos montes antea pollicebantur, magni ſilent quàm piſces. Diſcite itaque frenum injicere linguæ, & os continere ubi opus eſt & voſmet ſervare loco magis tempeſtivo, non enim periculi quicquam ſuberit, licet eruditione prorſus intumeſcatis, quod rumpantur ilia,

aut vi tantæ copiæ dentes excutiantur.

42. Multi in mo e poſitum habent, ut aliquantulum inebriati continue rixas moveant. *Unde quo remedio eorum procacia retundenda ſit, plurimi laborarunt?* Communiter obtinuit; hujuſmodi homini rixoſo primo ſilentium imponendum; ſi tacere nolit, minas eſſe addendas, quod ſi nec tum linguæ petulentia compeſci poſſet, communibus impenſis bene delumbatum remittendum eſſe, unde venerit. Et hic procedendi modus juri conveniens eſt; malum namque è populo tollendum, ne latius vagetur, cum conſtet unam ovem ſcabioſam, totum poſſe inficere gregem. Nec hæc verberatio cum relegatione conjuncta, ideo cuipiam rigoroſa videri debet, quod nullus duplici pœna affici debeat. *arg. l.* 14 *ff. de offic. præſ.* Nam præmonitio duplex delictum aggravat. *l.* 28. §. 3. *ff. de pœn.* & jam tum conſuetudinem delinquendi contraxiſſe præſumitur, qui admonitus non deſiſtit. *l.* 3. *C. de Epiſc. audient.*

43. Plurimi benè poti excuſſionibus feneſtrarum, omniſque ſuppellectilis dilacerationibus & colliſionibus delectantur: Quinimo clibanos dejectos & per feneſtras ejéctos accepimus. Quod Schoriſtæ in viſitationibus Pennalium ut plurimum attentare ſolent; aliquando adhuc inclemen-

tius

tius cum iis agunt, ipſamque bibliothecam invadunt, ſpoliant aut corrumpunt. Unde exiſtit dubitatio non levis, *An hujuſmodi damnum Pennali illatum ſit compenſandum?* *Schoriſtæ* communiter tenent, quod non: quia quod ad jus ſtudioſorum attinet, Pennales pro nullis habentur. *l. Quod attinet.* 32. *ff. de R. I.* Sed velut civiliter mortui dicuntur. *l. antepen. d. t.* Servi etenim ſunt ſtudioſorum, & juſſa eorum exequi coguntur. Eodem facere ajunt, quod Pennalis editio monſtroſa ſit, nam cum natura ſtudioſum facere voluit, aberravit, & Pennalem edidit. Monſtrum autem non pro homine, *l.* 14, *de ſtat. hom. l. oſtentum.* 38. *de V. S. l.* 3. *C. de poſth. hered. inſtit.* ne dum pro ſtudioſo habeatur. Præterea hanc caſtigationem non malo animo, ſed emendationis & inſtructionis gratia fieri dictitant, quæ non improbetur jure *t. t. C. de emend. propinq.* Studioſi enim ſint veluti magiſtri Pennalium, in quos intentos eſſe oporteat, ut mores Academicos addiſcant. Ea propter ſi vel oculus Pennali excutiatur, injuriandi animo id non fieri præſumitur, ſed animo diſciplinandi. *l.* 5. §. *fin. ff. ad L. Aquil. l.* 18. §. 2. *ff. di pœn.* Qui textus quamvis in eo illis obſtare videatur, quod in fine ſubjiciatur. Aquiliam locum habere; in promptu tamen habent reſponſio-

nem: loqui illam legem de illis diſcipulis qui ſunt tractabiles, quod videlicet hujuſmodi violentia remedia in eorum inſtructione non ſint adſumenda. At cum Pennalis ſit duræ & pertinacis cervicis, duriore quoque cuneo opus eſſe, & non pectinem ſed ſtrigilem eſſe adhibendam. *Verum utcunque* ſpecioſe hæc ita dicantur, contrarium tamen in puncto juris verius eſt, nec difficile eſſet, niſi brevitatis ſtudium diſſuaderet ad allata fundd. reſpondere. Tota autem quæſtio inde deciſionem capere poſſe videtur, ut conſtet, *An Pennalis gaudeat privilegio ſtudioſorum?* Quod ſuperius quidem negatur; Dd. tamen communi calculo in *Auth. Habita. C. Ne fil. pro patre*, affirmatur; nulla ſiquidem diſtinctio in *d. auth.* adhibetur. Ergo nec noſtrum erit eam textui adfingere. *l. de pretio ff. de publ. in rem act. l.* 1. §. 1. *ff. de præſtand. leg.* Sed potius ratio, qua movetur Imper. æque in illis, qui noviter ad Academias adſpirant, quam reliquis, qui canitiem in Academiis contraxerunt, convenit. Quare igitur eos à diſpoſitione hujus juris excludemus, *l. atque* 32. *ad l. Aquil.* Et hoc quidem in tantum verum eſſe ajunt ut etiam ad eum, qui primum ad Academiam proficiſcitur, licet eam non attigerit *d. auth.* porrigendam ſtatuant. Imò quod majus eſt, alii, in Gymnaſiis

mnaſiis, Cæſareis privilegiis non donatis, deliteſcentibus hæc privilegia attribuunt. Utut ſit ſive *d. auth.* eos comprehendat, ſive non, hujuſmodi damnum datum rependendum eſt ex juris communis diſpoſitione, quam ſi quis ad Pennales pertinere neget, næ is album à nigro diſtare negabit. Sed hæc eſt communis Theorica. In praxi quidem miſeri iſti Pennales (ut eſt genus timidum) frendore dentium & minis facile abſterrentur, ne jus ſuum proſequantur, qui ſi tamen rem ad magiſtratum deferre auſi fuerint; non impunita abit hæc Schoriſtarum violentia.

44. Mirum eſt in tanto ebrietatis gurgite omnem extinguente rationis & memoriæ uſum nihilominus ſanas cogitationes ſuſcipi poſſe, quod tamen à noſtris religioſiſſime fieri videmus, dum non immemores tractationis oblatæ, ipſos bolos & potus eructant, & hoſpiti vice compenſationis reddunt. Dubitari itaque poſſit, *An hæc regeſtio in multorum præſentia facta aliquam turpitudinem ſapiat?* Communis opinio eſt quod non? illud ſiquidem ſit conſequens neceſſarium, quod provideri nequeat. Unde tantum abeſt, ut hoſpites ei ſuccenſeant, ut potius ſumme ſibi gratulentur, triumphantes de tanta obtenta victoria. Quinimo allata aqua jubent mundare

os, & nihilo ſecius examen continuare. Contrarium tamen ex jure eruere forſan haud foret difficile, ſed periculoſum nimis eſt, contra communem aliquid audere tentare.

45. Qua ſtante ſententia; *Si in præſentia virginum iſte vomitus fiat, anne tunc aliquid dedecoris ſecum trahit?* Maxime, & ita quotidie practicatur. Quod multi non ſine dolore experti ſunt, hoc ipſo omni Amaſiarum gratia exuti. Imò audio quempiam ab aſſidente virgine, quam perditè amarat, *ſuem* appellatum, & manibus pedibuſque de menſa eſſe dejectum, quamvis nullam conclavis partem commaculaverat, ſed omnia in proprium pileum ori obditum rejecerat. Quod tamen durum nimis, cum quilibet ſit rerum ſuarum moderator & arbiter. *l.* 21. *C. Mandat.* Sed ita ſtylus curiæ obſervat.

46. Non minus in eo deſudatum eſt: *Numne quis in medio virginum reſidens ſalvo honore ſuo ad urinam reddendam exſurgere queat?* Quidam admodum inverecundum id eſſe exiſtimant, & ob id in varia inquirunt remedia urinam ſuſpendentia, Alii quibus de iis remediis nihil conſtat ipſam naturam coercendo urinam reprimunt, uſque dum lachrimæ ex oculis prorumpant. Audivi elegantem de quodam juvene hiſto-

hiſtoriam, qui in convivio virginum gregi aſſociatus, & undiquaque adeo impenſe poculis impetitus eſt, ut brevi tempore ad urinam reddendam natura inſtigaverit. At ille impudicum exiſtimans tam cito ſurgere, viam invenit pudoris ſalvandi, ac ſecretrum ſuum fortiter intenſum in ocreas, quibus tunc temporis utebantur, ad ventrem uſque porrectas (Eques enim inceſſerat) immittit urinæ reddendæ gratia. Quod dum agit, ecce infelici è regione à virgine poculum offertur, cujus cum ſuſcipiendi cauſa ſurgit, prorumpit nequam ille ſub menſâ latitans, ſeque in ipſas virginum facies effundit; quæ viſo hoc monſtro, datis vocibus conclamarunt, non ſecus ac anſeres ta, ta, ta, quid hoc eſt. Perpendite quæſo quid cordis fuerit ipſi miſero. Ne igitur de nobis eadem ludatur fabula, nolite uſque adeo eſſe meticuloſi, ut vereamini opus reddere naturæ quod nec ipſæ virgines, licet admodum velint eſſe ſubtiles per ſudorem emittere poſſunt Et licet illud aliquibus videatur incivile, melius tamen eſt occurrere in tempore, quam poſt vulneratam cauſam remedium quærere, *l. 1. Quando liceat. ſe un. ſin. jud.* Si ille in tempore ſurrexiſſet, non tantam ignominiam contraxiſſet.

47. Sed redeundo ad vomitum: Illud

non

non ſine litigio eſſe deprehendo: *Utrum is qui evomendo, alterius faciem vel veſtes conſpurcavit, injuriarum aut L. Aquil. actione conveniri queat?* Neg. Quia voluntas & propoſitum maleficia diſtinguunt. *leg.* 53. *de furt.* Hic vero delinquendi animum non habuit, cum neceſſitate compulſus reboantes emittere coactus fuerit, niſi dentes labefactare mallet. In neceſſitatibus autem nemo præſumitur eſſe liberalis *leg.* 18. *de adm. leg.* Huc facit, quod quilibet debeat eſſe gnarus conditionis ejus cum quo verſatur, *l.* 1. §. 43. *De O. I. l.* 19. *ff. de R. I.* Si itaque in loco hujuſmodi exercitiis deſtinato incuria ſua quis lædatur, ſibi illud imputare debet *arg.* §. 3. *Inſt. ad L. Aquil.*

48. Quoniam ſuperius in virgines incidimus, memoranda hic tractanda venit Quæſtio: *Satis ne tutum ſit virgines intereſſe hujuſmodi converſationibus?* Ædepol quia tunc incertarum ſolemus eſſe manuum, eaſque ſurſum verſum in omnes angulos inſerere in more habeamus, & frequenter tanquam oves erramus præſertim ſi lumina (quod contingere in proclivi eſt) intercidant, ſuadere.n ne nimium fiderent, latet enim anguis in herba quæ ſi cuſpidem alicui figat, venenum expuit immedicabile, quo ſumpto adeò intumeſcunt puellæ, ut nullum Emplaſtrum; licet vim habeat maxime

xime attrahentem, tumorem iſtum extrahere valeat (non loquor de illis, quæ Paſſavicam tenent artem, ſeque contra omnes ictus præmunire norunt.) Cogitent quoque optimæ iſtæ Galatheæ, quam periculoſa res ſit Virginitas, cum eam oſculo delambari tradant. *Dd. ad leg.* 16. *C. de donat. ant. nupt. per text. illum.* Perpendant inſuper & accuratius aliquanto examinent illud pontificis præſagium *in c. ſi Paulus cauſa* 34. *quaſt.* 5. Ne Deum quidem corruptam virginem reſuſcitare poſſe; A quo non procul abeſt *Imp. in leg. un. C. de rapt. virg.* Quæ ſingula non ſine gravi conſilio quibuſdam in mentem veniſſe ſuſpicor, quæ cum mordicus ſe ſuamque ſalutem defendere voluerunt, indignantes in haſce erupiſſe invectivas & defenſivas voces perhibentur: ſine me inde tonſam: Manum de tabula: Deſine, quod quæris non invenies: Domine quot ſunt venti? vel ut Neotericæ, Hui cò ne aſpira! Bey leibe nicht/Ach wie kont einer doch / hören auff / laſſens bleiben/ jetzt oder noch ehe / Iſt der Herr auch höniſch / Dieſe Woche nicht / Meint jhr daß ich ein Hure bin/ vor wen ſehet jhr mich an / len mich gen / & quæ ſunt hujuſmodi indignandi formulæ aliæ.

49. Oportune hic quæritur: *An is qui hoc pacto manum in virginis ſinum voluit immittere,*

mittere, injuriarum poſſit conveniri? Equidem ſi nuda appellatio, id eſt, blanda ſolum oratione pudicitiam adtemtare, injuriam infert, ut infert l. 15. §. 19, 20, 21. *ff. de injur.* quis negabit, ſi quis ad rem velit progredi, injuriarum naſci actionem? Domus noſtra per vim introita *l.* 23. *ff. d. t.* aut effracta *l.* 53. *pr. ff. de furt.* graviſſimæ & atrociſſimæ injuriæ exemplar eſt. Tune ipſius virginitatis violatis repagulis nihil injurioſum committi adſeres? Fores & feneſtræ reſtaurari poſſunt; ſed hæc clauſtra ſemel illita nulla arte fabrili refici poſſunt, *d. l. un. C. de rapt. virg.*

50. *At quid ſi virgo viderit alium, cui fas non fuerat ſubmittentem manum, cui virgo indignata non fuit, ipſeque idem attentet, num injuriarum actio locum habebit?* Hanc Quæſtionem non expreſſe reperio deciſam, aliquid tamen ſi liceret conjectari, dicerem; diſſimulatum prius factum injurioſum præſumptionem inferre pudicitiæ læſæ, & ſic locum non eſſe perſecutioni injuriarum: Idque ex mente ICti *in l.* 15. §. *ſed ſi quis.* 15. *de injur.* Ubi ſi quis virginem meretricio habitu indutam appellet, eum non peccare dicitur. Quod ſi habitus aliquam ſuſpectam faciat (quam dicunt Dd. rationem ibi fuiſſe, quod ex pennis cognoſcitur avis) quanto magis ipſa morum laſcivia aliquam libidinis arguet.

51. Præ-

51. Prædicta auſteritas in aliquibus non reperitur, ſed ſe aliquantulum tractabiliores præbent. Quod ſi noſtri olfaciunt, duas ſimul, ſi non plures manus ad tabulam admovere non erubeſcunt: Vnde illud quandoquidem auditur: Ehem hiccine convenimus? adeo ſemper ſimplices iſtæ puellæ ſuas ſentiunt vexationes.

52. At quid mirum virginibus hæc uſu venire inter pocula, cum ne ancillis quidem tunc temporis ſatis cautum eſſe praxis monſtret. Conſtat enim quoſdam bene potos poſt ancillas ſeſe in cellas præcipitaſſe, requiemque quæſiviſſe, aliquando quoque eadem inveniſſe; imo in ipſas vetulas quoſdam irruiſſe, eaſdemque mordicus delambiſſe, uſus monſtrat. Quod ſi fuligo coquæ, ſi rugæ vetulæ ab hoc furore juvenes avertere nequeant, quis virgines tanquam venuſtiores formas extra omnem periculi aleam poſitas fide jubebit? cum alias natura appetat optima, ſemperque deproperet edere novas formas 2. *ff.* 24. §. 2. Qui inſtinctus ſolet eſſe incorrigibilis §. *ſed naturalia. Inſt. De. I. N. G. & C.*

53. Deſuper & hoc virgines ab hac converſatione deterrere debet, quod ſi forſan aliquid furioſi patiantur, eo nomine actio tamen nulla jure ſit prodita. Scriptum namque eſt, qui amat periculum peribit in

eo:

eo: Et damnum quod quis ſua culpâ ſentit, non videtur ſentire *l. quod quis*, 103. *ff. de R. I.* Cui accedit & hoc, quod omne maleficium ex affectu delinquendi metiamur *l.* 53. *pr. ff. de furt.* At Ebrius nullum delinquendi affectum habere queat, cum impetu ad delinquendum impellatur. *l.* 11 §. 2. *de pœn.* Indeque furioſo comparetur. *l. un. C. ſi. quis imp. mal.* qui ex delicto non punitur, *l.* 14. *de offic. præſ.*

54. *Vlterius deſpicere placet, poſito Virginem ſolam ceu noctuam inter cornices intereſſe congregationi aliquot juvenum* (Quod alias ſatis periculoſum, cum communio diſcordias excitet. *l.* 77. §. 20. *inf. de legat.* 2. Quod ſinguli in eam involare, primaſque tenere ſatagant) *cui ſit ad latus ponenda?* Arbitramur; quandoquidem ſenectus veneranda eſt. *l.* 5. *pr. de jur. immunit.* Ac propter hoc ſenior juniori præfertur. *l. fin. de Fid. inſtrum.* Merito & hoc loco cum quadam prærogativa gaudere.

55. *At quid ſi virgo juniori potius faveat; & nonnullis notis, puta oculorum nictu, calcatione pedum, compreſſione manuum (prout facere ſolent) aut aliis indiciis ſuum affectum exprimat?* Ne ſic quidem juniori fas eſſe ſeniorem cedere exiſtimo. Hoc ſiquidem eſt juris publici, cui privatorum pacta & conventiones derogari non poſſunt *l. jus publ.* 38. *ff. de*

ff. de pact. Sed omne quod in fraudem ejus tentatur, invanum eſt. *l.* 5. *C. d. L. L.*

59. *Verum ſi quis è junioribus inamoratus ſit erga virginem*? *Diſting.* An inamoratio ſit vulgaris aut matrimonialis, ut hoc caſu propter favorem matrimonii, quod ipſam immortalitatem generi humano artificiosè videtur introducere. *n.* 22. *pr.* proximus juxta virginem ſit ſtatuendus: Et hoc propter vitandam Zelotypiam, quæ facile fundamentum & ortum ſuum capere poteſt, ſi Amaſia noſtra alteri adjungatur, qui ei adblandiatur, cumque ea ludat & jocetur: illo verò caſu nihil relaxandum eſt de jure ſcripto, nolente volente quantumvis virgine. Nec hoc iniquum eſt; cum potuit virgo abire, & poſtmodum illum quem amat ſecreto ad ſe vocare, illumque ad ſatietatem uſque delambere, imo ulterius quoque progredi ei integrum eſt.

57. *Sed quid ſi omnes ſint ejuſdem ætatis*? ſorte rem dirimendam eſſe cenſemus, quæ omnium altercationi finis eſſe ſolet, *l.* 3. *pr. C. communia de legat.* §. *optionis* 23. *Inſtit. de legat.*

58. Feſtivum huc referre lubet dubium: *Vtrumne ſtudioſus poſt fornacem vel in angulo aliquo ſtans præſumatur rem illicitã agere*? Neg. Clericus enim amplectens virginem benedicendi animo hoc facere putatur *gloſſ. in c. abſit.*

abſit. 14. 11. *q.* 3. *per. c. ſcripturis diſtinct.* 69. ſed dixerunt alii, non præſumi eos orare Pater noſter. Quare à tali benedictione libera nos Domine.

59. *Finaliter & hoc adjicere viſum eſt: Quandoquidem plurimos inter ipſa pocula admodum in ſomnum proclives eſſe comperimur, ſit ne conſultum ut dominus hoc iis indulgeat, eosque aqud ſe pernoctari faciat?* Diſſuadeo totus, ni inſequente die convivium velit renovatum: Nemo enim facile tam incivilis eſt, qui ſurgente ſole nihil aromatis aut aquæ diſtillatitiæ vel aliud quippiam jentaculi, ſtomachi difficultatem propellendi cauſa hoſpitibus ſuis offerat. Quinimo ipſi ſæpiuſcule hoſpites dominum antevertunt optantes vel unicam halecis ſalſi particulam, aut farciminis toſti ulnam unam atque alteram ſuſpirantes, ſimileve quid oblectamenti digito crepantes. Alii intolerabilem fingunt ſitim, quæ linguam ori adhærere faciat; quærunt itaque ſollicite, nihilne heſternæ potionis ſit reliquum? Illud qualecunque ſit, ſibi porrigi prius expetunt, quàm ut longius ejuſmodi ſiti torqueantur: Quid faciet dominus? Pudor admonet aliquid largiri, ni Demeæ Terentiani tenacitatem ſibi objicii velit. Quod ſi faciat. nullis machinis toto illo die eos à ſe poterit dimovere, ſed laudant liberalitatem do-

domini & bonitatem potus mirantur, dejerantes ſe nunquam credidiſſe poſt tantam crapulam tambelle omnia ſtomacho conventura. Quare hortantur invicem, ut ſtrenuam navent operam: ac ſub honoris amittendi periculo bey Schelm Schelm ſe invicem cónſtringunt; ne quis primus abeat. Et ſic & hæc lux tranſit non ſine crumenæ inſigni jactura. Cavete itaque cautius mercari. *l. 2. C. de furt.*

60. *Roges quid poſtero die Bacchi ſolennibus peractis noſtri faciant? quiſve ejus ſit animus?* ſtertunt in multum diem, poſtea expergefacti caput dolet, eſtque turbidum, grave & ad quælibet ineptum: oculi ſunt cavi: rubicundi & velut nebula obducti: Os eſt impurum atque ſordidum, obſitumque circumcirca buccellis, pridianum vomitum redolentibus: Veſtes ſunt laceratæ & ſordibus conſpurcatæ undique, non aliter atque ſus per obſcœniſſimas ſeſe volutaſſet paludes. Recubantes ita in lecto per horæ dimidium aut amplius aliquid ruminant prioris acta diei, ſi habeant cum quo colloquantur, revocant ſibi uterque ad mentem: quid acciderit, quæ facetiæ conditæ, & quam egregios & fortes in bibendo ſeſe quilibet exhibuerit, palmam qui obtinuit, ei laudes attribuunt ampliſſimas. Is cujus impenſis hæc omnia facta ſunt, eadem ſecum

præſentatum oſpernaretur, quo ipſe aliquando uti frui deſiderat. tt. ff. Quod quoque jur. in alt. ſtat. ut ipſ. *Dicendum igitur, cum ipſa natura quandam cognationem inter nos conſtituat, quæ nihil aliud eſt, quam naturalis omnium hominum cognatio.* l. 3. ff. De I. & I. (De qua. Cic. in off. *graviter diſſerit.*) *Cochleationem talem ex miſericordia potius & opere charitatis, quam ex ſingulari & ardenti amore proficiſci.*

II. An Virgo, quæ ex vehementi amore capta amanti copiam ſui facit, meretrix ſit turpis aut infamis &, peccet?

N*Eganti Menochio I C. eminentiſſimo* lib. 2. A. I. Q. Caſ. 328. n. 3. ſubſcribimus. *Meretrix enim iſta dicitur, quæ quæſtum meretur.* l. Athletas. § ait Prætor. ff. De his qui not. infam. l. palam §. non eſt ff. De R. N. *quæ multorum libidini patet.* diſt. 34. c. 36. vidua. *Item quib. publice venalis eſt turpido.* c. meretrices 32. q. 4. *At noſtra virgo non meretur quæſtum, ſed amoris vi, quaſi igni etiam fortior, coacta uni ſoli amanti copiam facit. Quæ a. coacta ſe proſtituit, meretrix non eſt, ſed inviolatæ exiſtimationis.* l. fœdiſſ. 20. C. ad L. Iul. de adult. 3. *Qui ſuperioris mandato obedivit, culpa caret* l. is damnum. 169. ff. de R. I. *At amore capta eſt amoris ſui ſerva; Ita enim inquit Propert.*

Libertas

Libertas quoniam jam nulli reſtat amanti. Nullus liber erit, ſi quis amare volet. 4. *Probatur ex* d. Nov. 74. c. 4. *Amorem eſſe furoris ſpeciem. Quod &* Plat. in Phæd. confirmat. *At furioſus non delinquit*, l. 12. ff. ad. l. Corn. de. ſic. *Ergo nec virgo quæ amore capta furioſa eſt.* arg. d. Nov. 74. c. 4. *Denique, accedit quod concubinatus de jure civili ſit licitus.* t. t. ff. de concub. *ex qua conjunctione naſcitur filius naturalis, qui per ſubſequens matrimonium ligitimatus à reliquis juſtis filiis non differt & eaſdem cum iis ſucceſsiones habet.* N. 19. th. 8. *in tantum ut etiam in feudis ſuccedat.* Gail. 2. obeſ. 141. *At vulgo quæſitus, qui ſpurius dicitur infamis eſt, nec mater præſertim illuſtris ad ſucceſsionem ejus admittitur.* l. 5. C. ad SC. Orfitian. *Concludendum igitur, cum Imp. Juſtin. multa beneficia mulieribus propter ſexus infirmitatem & conſilii incertitudinem conceſsit, arg. prædictorum jurium hoc in caſu infamiam mulieri non comitari: Beneficia enim Imperat, quæ à divina ſc. ejus indulgentia proficiſcuntur, quam pleniſsime interpretari debemus* l. 3. ff. de Conſtit. Imp.

FINIS.

NOBILE
SCABIEI
ENCOMIUM.

Nobiliſſ. Clariſsimis & Excellentiſsimis Viris, D. D. Iohanni Scretæ *Schotnovio à Zavorzitz. Praga Boh.* Iohanni Caſp. Faucio *Neuhuſ. Palat.* M. *Doctoribus digniſſimis amicis & commmenſalibus gratiſſimis*.

S. P.

RЕctè Dictator ille Romanæ eloquentiæ dixit, V. V. C. C. *Sæpè ſub ſordido palliolo ſapientiam latitare*. Nam

Et ſape eſt holitor valdè opportuna locutus

Sicut igitur viri prudentis eſt, non ex veſtitu hominem æſtimare; (quum ſæpenumero etiam fures atque carnifices ſplendide incedant, ſicut boni viri nonnunquàm ſordidè) ſed ex frequenti congreſſu atque converſatione: ita niminem offendere debet hujus vel alterius teneri fœtus vile pallium, ſeu titulus. *Totum legat, qui de toto judicium ferre velit*. Multis ſæpe libris tituli ſpecioſi præfiguntur, in quibus omnibus tanta eruditio non latet, quanta eſt vel in pagina una Eraſmiani libelli iſtius quem de Stultitia ſcripſit. Eum tamen ille ſordido pallio ſponte tegere voluit. Brevitatis ſtudio ductus, alios ſimiles non recenſeo: nec mihi, muſcæ, illum elephantum comparo: dico tantum, neque has meditatiunculas prorſus eſſe ſcurriles. Etenim SCABIEI natura, origo, curandi ratio, & reliqua, quæ eam ſpectare videntur hic. quantum res & vis mea patiuntur, ſatis accurate pertractoCæterum ne & delicatis ingeniis ſua deeſſent bellaria, ſales quidam honeſti paſſim inſerti ſunt. Hoc quicquid ſit, V.V.Cl.Cl. amici & commenſales ſuaviſſimi, tenue ſtyli, ingeniique exercitium, & fugam hanc ocii, (quod à facultate veſtra minime alienum eſt) veſtris aris appendo meque veſtræ amicitiæ totum, dum fata ſinunt æternum conſecro atque voveo.

Vivite felices vos, & cuicunque favetis,
Et vos qui ex pleno corde valere cupit.

ENCOMIUM SCABIEI.

QVanquam mihi ſemper frequens obverſetur noſtra mortalium dementia, SCABINI DIGNISS. quod ſecundis in rebus animis inſoleſcamus; illud multo maxime tamen demiror, leviſſimum quodque infortunium ita nos afficere poſſe, ut nihil, quod vel ſpeciem boni obtineat, in vobis, illo ſuperveniente, relictum eſſe arbitremur. Fingimus mala nobis aut certe majora, quam par eſt, Quin & id ſæpenumero, quod bonum eſt, aut commodo minime caret, malis adnumeramus: quippe non acceſſit ſecundum voluntatis noſtræ libidinem. Hinc tot queſtus, tot lacrymæ, tot murmura in naturam Deumque jacta, ab ſapientiſſima. Divinum illum Sapientiæ theſaurum pravitas noſtra ſuffocat, efficitque ut omnes rerum viciſſitudines pro malis neſcio quam intolerandis habeamus. At homines ſtulti omnis vani compendium, re paululum accuratius expenſa, facile deprehendere poteramus, nihil in rebus eſſe mali, ſi prava mens excipiatur. Percurramus totam hujus univerſitatis congeriem, quàm placida eſt, quam

quam nullis obnoxia tumultibus, etiam quando omnia ſuſtinuit. Quid enim eſt, quo nos amplius illa patiamur? Facimus bonorum exterorum jacturam? facit & illa Vexamur valetudine? vexatur & illa. Vita privamur? & illa privatur. Si omnia bona nos amittamus;non plus,quam quod exiguo ſpacio poſſit comprehendi, amittimus. At mundus univerſo quotannis ſpoliatur ornamento. Quis non videt, ut hyeme triſte nubibus cœlum ſuo ſplendore,terra floribus fructibusque quibus exornata videbatur prius *tripudiare*, ſpolietur? Nam de partis cujuſlibet detrimento dicere, quid attinet? Equidem nulla abit dies, quo cœlum, terra & mare vim non patiantur. Et quod miſerius eſt, ipſi naturæ filii naturam quotidie deprædantur. Non flet illa tamen, non gemit,non queritur. Quanquam, ceu

Quondam icta pectus aquila inſpicit,
Multumque lacrymans prædolore conſtitit:
Pennatum ut autem ſpiculum cernit, papæ,
Ait, ala me aligeram gravi exitio dedit:
Sic *Natura de ſuo queri ſtatu poteſt.*

Et hoc parum, etiam, ægrotat ferè ſemper: vulneribus nunquam profectò carere poteſt, dum alis, remis, aratris, ligonibus aliisque inventis ab inſatiabili opes acquirendi cupidine, inſtrumentis diverſæ ipſum partes fodiuntur ſcinduntúrque. At mori

nequit; Quid igitur cauſæ eſt, quòd certis anni temporibus, glacie, nivibusque, non rarò etiam nebulis denſioribus, tota rerum facies tumulata deliteſcere videatur? Nihil equidem eſt, quod diu vivat ſepultum. Si quiſpiam ſit, qui nugari me hic arbitretur, ideo, quod mundus omni careat ſenſu ac proinde ne pariatur quidem quicquam: eos ego cum aliis adverſariis committam. Neque tamen idcircò abjecto enſe, & ipſe dextram hoſti ſum porrecturus. Etenim animantia bruta nemo ſenſu carere, niſi mente captus, dicet. At vero iſthæc verberum vulnerum atque infirmitatum adeò patientia ſunt, ut pleraque ne mutire quidem audiamus. Languenti tantùm demiſſoque vultu ſibi aliquid adverſi accidiſſe indicant. Cur? niſi quia animis carent: atque, eo, qui in iis reſidere ſolet, impatienti ſeu ſpiritu ſeu ſucco. Hoc quicunque mortalium caret, nunquam illi malè eſt, neque quicquam in rebus mali apparet; quin adverſa omnia magno animo præfert: ac ut Lyricorum optimus cecinit,

Rebus adverſis animoſus atque
Fortis apparet.

Excidamus licet fortunis, incolumitate quoque; nihil tamen mali ſentimus, modò pectus iis excipiendis ſit bene præparatum. Longè perfectò Neronem, Heliogabalum,

&

& ſimilia hominum monſtra, multi noſtrum ſcelere vinceremus: ſi quæ ipſis, eadem & nobis naturæ fortunæque bona acceſſiſſent. Niſi fortè nos ex diverſa ab illis maſſa originem ducere, ac proinde ne homines quidem eſſe ſtatuamus. Extremæ illi dementiæ merito habentur, qui, furentibus filiis, amicis benevoliſque; gladium porrigunt: quippe illi eo vel in ſuam vel in aliorum perniciem abutentur. Murmurent ipſi licet, fremant, minentur, nihil tamen apud prudentes benevolóſque obtinebunt. Quid ſuperbo, arroganti, luxurioſo æque ſimile eſt, ac furioſus (ille tamen murmurat, male ſecum agi queritur, ſi ſibi à prudentiſſimo benigniſſimoque patre, Deo, opus atque ſanitas arma peſtifera denegentur. At cur, inquiet quiſpiam, etiam vita privat? Nempe ut vel vita feliciore fruaris, vel ne aliis diuturniori ſcandalo noceas. Et flores decerpuntur, & urticæ evelluntur, cæterum illi regum palatia ornant, iſtæ cum reliquis horti quiſquiliis commiſcentur. Rarum igitur eſto, nuſpiam in ipſa rerum natura malum eſſe; vocem tantummodo in frivola mortalium ſpeculatione, vanoque cerebri barathro conceptam natamque. Quod quum ita ſit, quis te quoque rerum ſuaviſſima, SCABIES, malis annumerari patiatur? Equidem alia cuncta potius, quàm

abſit. 14. 11. *q.* 3. *per. c. ſcripturis diſtinct.* 69. ſed dixerunt alii, non præſumi eos orare Pater noſter. Quare à tali benedictione libera nos Domine.

59. *Finaliter & hoc adjicere viſum eſt: Quandoquidem plurimos inter ipſa pocula admodum in ſomnum proclives eſſe comperimur, ſit ne conſultum ut dominus hoc iis indulgeat, eosque aqud ſe pernoctari faciat?* Diſſuadeo totus, ni inſequente die convivium velit renovatum: Nemo enim facile tam incivilis eſt, qui ſurgente ſole nihil aromatis aut aquæ diſtillatitiæ vel aliud quippiam jentaculi, ſtomachi difficultatem propellendi cauſa hoſpitibus ſuis offerat. Quinimo ipſi ſæpiuſcule hoſpites dominum antevertunt optantes vel unicam halecis ſalſi particulam, aut farciminis toſti ulnam unam atque alteram ſuſpirantes, ſimileve quid oblectamenti digito crepantes. Alii intolerabilem fingunt ſitim, quæ linguam ori adhærere faciat; quærunt itaque ſollicite, nihilne heſternæ potionis ſit reliquum? Illud qualecunque ſit, ſibi porrigi prius expetunt, quàm ut longius ejuſmodi ſiti torqueantur: Quid faciet dominus? Pudor admonet aliquid largiri, ni Demeæ Terentiani tenacitatem ſibi objicii velit. Quod ſi faciat. nullis machinis toto illo die eos à ſe poterit dimovere, ſed laudant liberalitatem do-

domini & bonitatem potus mirantur, dejerantes ſe nunquam crediſſe poſt tantam crapulam tam belle omnia ſtomacho conventura. Quare hortantur invicem, ut ſtrenuam navent operam: ac ſub honoris amittendi periculo ben Schelm Schelm ſe invicem conſtringunt; ne quis primus abeat. Et ſic & hæc lux tranſit non ſine crumenæ inſigni jactura. Cavete itaque cautius mercari. *l. 2. C. de furt.*

60. *Roges quid poſtero die Bacchi ſolennibus peractis noſtri faciant? quiſve ejus ſit animus?* ſtertunt in multum diem, poſtea expergefacti caput dolet, eſtque turbidum, grave & ad quælibet ineptum: oculi ſunt cavi: rubicundi & velut nebula obducti: Os eſt impurum atque ſordidum, obſitumque circumcirca buccellis, pridianum vomitum redolentibus: Veſtes ſunt laceratæ & ſordibus conſpurcatæ undique, non aliter atque ſus per obſcœniſſimas ſeſe volutaſſet paludes. Recubantes ita in lecto per horæ dimidium aut amplius aliquid ruminant prioris acta diei, ſi habeant cum quo colloquantur, revocant ſibi uterque ad mentem: quid acciderit, quæ facetiæ conditæ, & quam egregios & fortes in bibendo ſeſe quilibet exhibuerit, palmam qui obtinuit, ei laudes attribuunt ampliſſimas. Is cujus impenſis hæc omnia facta ſunt, eadem ſecum

cum recolligit geſtitque hoſpites ſuos tam egregiè ebrios abiiſſe. Aliquando tamen non adeo frontis eſt exporrectæ & hilaris, ſed ſurgens & Muſæum intrans, videns omnia depopulata, Cornelium ſuſpirat maximum, introſpiciens crumenam deprehendit eam vacuam. Ibi cubito aliquantulum capite ſuffulto meditatur, quibus mediis hanc lacunam rationum paternarum explere velit, adductiſque rationibus dubitandi & decidendi, concludit tandem fucum faciendum eſſe patri: & in Medicos, pharmacopolas, vel libros, haſce expenſas factas dicendum. Invento ex re conſilio diſcutiuntur frontis rugæ & diſſimulatur, quamvis adhuc aliquid ægritudinis inhæreat: Idque propter aliorum vexationes, quæ ſolent eſſe certiſſimæ, ſi quempiam videant Cornelizantem. Hoc toto die nec ſeritur nec metitur, ſed vel luditur, vel animi cauſa extra portam itur: tertio demum die ad muſas reditur. Nemo itaque ad potationes accedat, qui biduum impendere nolit. Hoc propter eos moneo, quibus properanter aliquid elaborandum eſt. Nam qui vult antecedens, velle etiam dicitur conſequens. *l. 56. ff. de procur.*

Hæc hic hoc tempore poſuiſſe ſufficiant.

CO-

COROLLARIA.

I. An cochleatio quæ ſit inter pocula, inducat à parte ſtudioſi probationem amoris?

V*Vlgus hominum in amorem & quidem maritalem hoc interpretatur. dicunt enim,* Er hat mit jhr geleffelt/ *Ergo* iſt er jhr Schatz. *Sed perperam. Etenim quæſtio illa ſeu interpretatio cum facti ſit, quæ etiam prudentiſſimos fallat, l.* 2. ff. de. Iur. & f. ignor. *certi aliquid determinare non licet, variatur ſiquidem ſecundum circumſtantias, quæ etiam minima aliud jus includere ſolet.* l. aut facta. ff. de pœn. l. Pædius. §. 1. ff. de incend. ruin. nauf. *praxis hoc monſtrat quod ſæpiſſime ſtudioſi inter pocula virginibus volentibus oſcula etiam columbarum dederint, quas ſequenti die ne aſpectu quidem dignati ſunt. Confirmat hanc ſententiam* theſ. 24. diſput. Von der Leffeley/ Gar ſelten geſchicht es/ daß diß Gifft ins Hertz dringet/ darumb bleibet eß am meiſten auſſen an der Leber/ Arm Wunde / Zunge vnd Augen kleben/Item Corollar. 1. illius diſput. Es iſt nicht nötig daß auß einer Leffeley flugs Hochzeit werde / *Imo pro inſulſo haberetur ſtudioſus, & contra legis autoritatem peccaret, qui amorem à virgine*

præ-

præſentatum oſpernaretur, quo ipſe aliquando uti frui deſiderat. tt. ff. Quod quoque jur. in alt. ſtat. ut ipſ. *Dicendum igitur, cum ipſa natura quandam cognationem inter nos conſtituat, quæ nihil aliud eſt, quam naturalis omnium hominum cognatio.* l. 3. ff. De I. & I. (De qua Cic. in off. *graviter differit.*) *Cochleationem talem ex miſericordia potius & opere charitatis, quam ex ſingulari & ardenti amore proficiſci.*

II. An Virgo, quæ ex vehementi amore capta amanti copiam ſui facit, meretrix ſit turpis aut infamis &, peccet?

N*Eganti Menochio IC. eminentiſsimo* lib. 2. A. I. Q. Caſ. 328. n. 3. ſubſcribimus. *Meretrix enim iſta dicitur, quæ quæſtum meretur.* l. Athletas. § ait Prætor. ff. De his qui not. infam. l. palam §. non eſt ff. De R. N. *quæ multorum libidini patet.* diſt. 34. c. 36. vidua. *Item quib. publice venalis eſt turpido.* c. meretrices 32. q. 4. *At noſtra virgo non meretur quæſtum, ſed amoris vi, quaſi igni etiam fortior, coacta uni ſoli amanti copiam facit. Quæ a. coacta ſe proſtituit, meretrix non eſt, ſed inviolatæ exiſtimationis.* l. fœdiſſ. 20. C. ad L. Iul. de adult. 3. *Qui ſuperioris mandato obedivit, culpa caret* l. is damnum. 169. ff. de R. I. *At amore capta eſt amoris ſui ſerva: Ita enim inquit Propert.*

Libertas

Libertas quoniam jam nulli reſtat amanti. Nullus liber erit,ſi quis amare volet. 4. *Probatur ex* d. Nov. 74.c. 4. *Amorem eſſe furoris ſpeciem. Quod & Plat.* in Phæd. confirmat. *At furioſus non delinquit.* l. 12. ff. ad. l. Corn. de. ſic. *Ergo nec virgo quæ amore capta furioſa eſt.* arg. d. Nov. 74. c. 4. *Denique, accedit quod concubinatus de jure civili ſit licitus.* t. t. ff. de concub. *ex qua conjunctione naſcitur filius naturalis, qui per ſubſequens matrimonium ligitimatus à reliquis juſtis filiis non differt & eaſdem cum iis ſucceſsiones habet.* N. 19. th. 8. *in tantum ut etiam in feudis ſuccedat.* Gail. 2. obeſ. 141. *At vulgo quæſitus, qui ſpurius dicitur infamis eſt, nec mater præſertim illuſtris ad ſucceſsionem ejus admittitur.* l. 5. C. ad SC. Orfitian. *Concludendum igitur, cum Imp. Iuſtin. multa beneficia mulieribus propter ſexus infirmitatem & conſilii incertitudinem conceſsit, arg. prædictorum jurium hoc in caſu infamiam mulieri non comitari: Beneficia enim Imperat, quæ à divina ſc. ejus indulgentia proficiſcuntur, quam pleniſsime interpretari debemus* l. 3. ff. de Conſtit. Imp.

FINIS.

NOBILE SCABIEI ENCOMIUM.

Nobiliſſ. Clariſsimis & Excellentiſsimis Viris, D. D. Iohanni Scetæ *Schotnovio à Zavorzitz. Praga Boh.* Iohanni Caſp. Faucio *Neuhuſ. Palat. M. Doctoribus digniſſimis amicis & commmenſalibus gratiſſimis.*

S. P.

RECtè Dictator ille Romanæ eloquentiæ dixit, V. V. C. C. *Sæpè ſub ſordido palliolo ſapientiam latitare.* Nam

Et ſape eſt holitor valdè opportuna locutus

Sicut igitur viri prudentis eſt, non ex veſtitu hominem æſtimare; (quum ſæpenumero etiam fures atque carnifices ſplendide incedant, ſicut boni viri nonnunquam ſordidè) ſed ex frequenti congreſſu atque converſatione: ita niminem offendere debet hujus vel alterius teneri fœtus vile pallium, ſeu titulus. *Totum legat, qui de toto judicium ferre velit.* Multis ſæpe libris tituli ſpecioſi præfiguntur, in quibus omnibus tanta eruditio non latet, quanta eſt vel in pagina una Eraſmiani libelli iſtius quem de Stultitia ſcripſit. Eum tamen ille ſordido pallio ſponte tegere voluit. Brevitatis ſtudio ductus, alios ſimiles non recenſeo: nec mihi, muſcæ, illum elephantum comparo: dico tantum, neque has meditatiunculas prorſus eſſe ſcurriles. Etenim SCABIEI natura, origo, curandi ratio, & reliqua, quæ eam ſpectare videntur hic, quantum res & vis mea patiuntur, ſatis accurate pertractoCæterum ne & delicatis ingeniis ſua deeſſent bellaria, ſales quidam honeſti paſſim inſerti ſunt. Hoc quicquid ſit, V.V.Cl.Cl. amici & commenſales ſuaviſſimi, tenue ſtyli, ingeniique exercitium, & fugam hanc ocii, (quod à facultate veſtra minime alienum eſt) veſtris aris appendo meque veſtræ amicitiæ totum, dum fata ſinunt æternum conſecro atque voveo.

Vivite felices vos, & cuicunque favetis,
Et vos qui ex pleno corde valere cupit.

ENCOMIVM SCABIEI.

QVanquam mihi ſemper frequens obverſetur noſtra mortalium dementia, SCABINI DIGNISS. quod ſecundis in rebus animis inſoleſcamus; illud multo maxime tamen demiror, leviſſimum quodque infortunium ita nos afficere poſſe, ut nihil, quod vel ſpeciem boni obtineat, in vobis, illo ſuperveniente, relictum eſſe arbitremur. Fingimus mala nobis aut certe majora, quam par eſt, Quin & id ſæpenumero, quod bonum eſt, aut commodo minime caret, malis adnumeramus: quippe non acceſſit ſecundum voluntatis noſtræ libidinem. Hinc tot queſtus, tot lacrymæ, tot murmura in naturam Deumque jacta, ab ſapientiſſima. Divinum illum Sapientiæ theſaurum pravitas noſtra ſuffocat, efficitque ut omnes rerum viciſſitudines pro malis neſcio quam intolerandis habeamus. At homines ſtulti omnis vani compendium, re paululum accuratius expenſa, facile deprehendere poteramus, nihil in rebus eſſe mali, ſi prava mens excipiatur. Percurramus totam hujus univerſitatis congeriem, quàm placida eſt, quam

quam nullis obnoxia tumultibus, etiam quando omnia ſuſtinuit. Quid enim eſt, quo nos amplius illa patiamur? Facimus bonorum exterorum jacturam? facit & illa Vexamur valetudine? vexatur & illa. Vita privamur? & illa privatur. Si omnia bona nos amittamus; non plus, quam quod exiguo ſpacio poſſit comprehendi, amittimus. At mundus univerſo quotannis ſpoliatur ornamento. Quis non videt, ut hyeme triſte nubibus cœlum ſuo ſplendore, terra floribus fructibusque quibus exornata videbatur prius tripudiare, ſpolietur? Nam de partis cujuſlibet detrimento dicere, quid attinet? Equidem nulla abit dies, quo cœlum, terra & mare vim non patiantur. Et quod miſerius eſt, ipſi naturæ filii naturam quotidie deprædantur. Non flet illa tamen, non gemit, non queritur. Quanquam, ceu

Quondam icta pectus aquila inſpicit,
Multum quelacrymans prædolore conſtitit:
Pennatum ut autem ſpiculum cernit, papæ,
Ait, ala me aligeram gravi exitio dedit:

Sic *Natura de ſuo queri ſtatu poteſt.*

Et hoc parum, etiam, ægrotat ferè ſemper: vulneribus nunquam profectò carere poteſt, dum alis, remis, aratris, ligonibus aliisque inventis ab inſatiabili opes acquirendi cupidine, inſtrumentis diverſæ ipſum partes fodiuntur ſcinduntur que. At mori

nequit; Quid igitur cauſæ eſt, quòd certis anni temporibus, glacie, nivibusque, non raròetiam nebulis denſioribus, tota rerum facies tumulata deliteſcere videatur? Nihil equidem eſt, quod diu vivat ſepultum. Si quiſpiam ſit, qui nugari me hic arbitretur, ideo, quod mundus omni careat ſenſu ac proinde ne pariatur quidem quicquam: eos ego cum aliis adverſariis committam. Neque tamen idcircò abjecto enſe, & ipſe dextram hoſti ſum porrecturus. Etenim animantia bruta nemo ſenſu carere, niſi mente captus, dicet. At vero iſthæc verberum vulnerum atque infirmitatum adeò patientia ſunt, ut pleraque ne mutire quidem audiamus. Languenti tantùm demiſſoque vultu ſibi aliquid adverſi accidiſſe indicant. Cur? niſi quia animis carent: atque, eo, qui in iis reſidere ſolet, impatienti ſeu ſpiritu ſeu ſucco. Hoc quicunque mortalium caret, nunquam illi malè eſt, neque quicquam in rebus mali apparet; quin adverſa omnia magno animo præfert: ac ut Lyricorum optimus cecinit,

Rebus adverſis animoſus atque
Fortis appatet.

Excidamus licet fortunis, incolumitate quoque; nihil tamen mali ſentimus, modò pectus iis excipiendis ſit bene præparatum. Longè perfectò Neronem, Heliogabalum,

&

& ſimilia hominum monſtra, multi noſtrum ſcelere vinceremus: ſi quæ ipſis, eadem & nobis naturæ fortunæque bona acceſſiſſent. Niſi fortè nos ex diverſa ab illis maſſa originem ducere, ac proinde ne homines quidem eſſe ſtatuamus. Extremæ illi dementiæ merito habentur, qui, furentibus filiis, amicis benevoliſque; gladium porrigunt: quippe illi eo vel in ſuam vel in aliorum perniciem abutentur. Murmurent ipſi licet, fremant, minentur, nihil tamen apud prudentes benevolóſque obtinebunt. Quid ſuperbo, arroganti, luxurioſo æque ſimile eſt, ac furioſus (ille tamen murmurat, male ſecum agi queritur, ſi ſibi à prudentiſſimo benigniſſimoque patre, Deo, opus atque ſanitas arma peſtifera denegentur. At cur, inquiet quiſpiam, etiam vita privat? Nempe ut vel vita feliciore fruaris, vel ne aliis diuturniori ſcandalo noceas. Et flores decerpuntur, & urticæ evelluntur, cæterum illi regum palatia ornant, iſtæ cum reliquis horti quiſquiliis commiſcentur. Rarum igitur eſto, nuſpiam in ipſa rerum natura malum eſſe; vocem tantummodo in frivola mortalium ſpeculatione, vanoque cerebri barathro conceptam natamque. Quod quum ita ſit, quis te quoque rerum ſuaviſſima, SCABIES, malis annumerari patiatur? Equidem alia cuncta potius, quàm

te, inter mala reponam. Quid mortalibus malum ſit, ex iis, quæ hactenus dicta ſunt, perſpicuum eſt: illud nempe, quod nobis opes, valetudinem ac vitam eripit. At hæc ſunt infortunium, morbus atque mors. Quod vero iſtorum SCABIES dici meretur? Morbus eſt (ſeu affectus quidam) inquiunt genii Aſclepiadum. Quid ita? Etenim ſi morbus mala diſpoſitio eſt; ut ſatis inepte docet vulgus medicorum, SCABIES non erit morbus: quippe nec mala eſt, nedum diſpoſitio mala. At pungit, inquiunt, moleſtumque eſt naturæ. Subtilis ſcilicet ratio, & quæ me ad veritatem plenius profundiuſque inquirendam excitat. Recedite manes Hippocratici Galenicique; ſiquidem novos morbos, & jam nunc abs me inventos, de quibus vos ne ſomniaſtis quidem, poſteris veſtris detegam. Si enim, omne quod pungit, morbus habetur, utique & illi perpetui pauperum canumque comites atque confœderati, belliſſima illa animalcula, pediculi ac pulices, morbi erunt: quippe & acriter pungunt, & pungendo ſatis moleſti ſunt naturæ. Et quid naturæ noſtræ magis inimicum ſummo calore & frigore extreme ſævienti? Nunquid igitur & hæc morbis accenſebimus? Sed ne majoris negligentiæ aut ignorantiæ præſtantiſſ. veterum medicos argue-

re videar, plura ſimilium morborum genera referre ſuperſedebo. Obvia erunt illa cuivis. Rectus fortaſſe dicetur morbus is, non qui pungit; ſed qui mordet. At neque ſic SCABIES, dulciſſimum iſtud delicium, morbus erit: & omnia propemodum animalia, ne homine quidem excepto, morbi dicentur. Quæ ſententia quantam cuilibet ad nugandum aperiat feneſtram, vident probe & ipſa talpâ cæciores. Relegemus igitur, ſi vobis placet SCABINI NOBILISS. hanc malam diſpoſitionem ad Cretenſes. Eſt (fateor) SCABIES ex numero eorum, quæ præter naturam ſolent accidere; ſed an propterea vel morbus vel malum dici merebitur? Morbus itaque fuit aut malum piſcatoribus invenire tripodem aureum: ſiquidem & hoc contigit præter naturam. At nos tale malum libenter cum Delphico Apolline admittemus. Quid ſi quiſpiam egenti aureis nummis vacuum impleat crumenam, dicetne is, morbum vel malum ſibi acceſſiſſe? At hoc quoque præter naturam illi evenit. Taceo quod & pili & ipſa canities frequenter ante debitum tempus, ac proinde præter naturam accedant. Tantum abeſt tamen, ut canitiem atque virilem ætatem malum eſſe dicam, ut potius tanquam plenam perfectamque & à Deo benedictam complectar oſcu-

lerque. Subſcribent hic mihi antiqui illi ſapientiores, qui tametſi ſolo eſſent lumine naturæ inflammati; tamen

Credebant hoc grande nefas, & morte piandum
Si juvenis vetulo non aſſurrexerit.

Porrò nunquid etiam hyemen ægrotare concedemus, quando exuta ſæva ac procelloſa rabie, amœniſſimam res omnes refocillandi temperiem à vere aut æſtate præter naturam mutuatur? Modum nos tandem finemque & huic diſceptationi ſtatuentes, quid inter valetudinem morbumque intereſſe medici arbitrentur, videamus. Lædit, inquiunt, morbus omnis, principio quidem facultatem, pòſt verò etiam actionem. At Scabieſne facultatem ſimul & actionem lædit? Oraculum ego hic videor audire, aut omninò falſum. Dicite, obſecro, mihi præſtantiſſimi dictatores, quænam facultas ab ſcabie, quæ actio lædatur? Enim verò illa potiùs facultates omnes convocat, vires contrahit, animum excitat, actiones unguium univerſarum ad fricandum invitat. Hoccine verò eſt lædere facultatem actionemque? Vellem equidem omnes illos qui hoc aſſerere auſi ſunt, prius expertos fuiſſe virtutem SCABIEI, quam quicquam de ea temere pronunciarent. Non illa nunc ſubjaceret calumniis, non gemeret, non meam opem imploraret! Quanquam

quam cur illa me patrono egeat, quæ in multis ampliſſimiſque regionibus etiam num foveatur atque obſervetur? Vos ego hic omnes in teſtimonium accerſo, nobiliſſ. Reipubl. Scabianæ cives. Anne vos etiam fatemini, SCABIEM lædere facultates actioneſque, qui ab ea tam promti alacreſque ad agendum reddimini, ut & nocturnam quietem, optatiſſimum illum æſtus diurni refrigerium, contemnatis? Equidem fateor, quotieſcunque cum quopiam veſtrum in eodem conclavi pernoctare contigit, ob veſtrum inexplebilem atque indefeſſum laborem, aut nihil me aut parum dormiviſſe. cutis enim veſtra, dum acutis eam demulcere conati eſtis unguibus, omni lauro ardente clamoſior, facile ſomnum mihi excutiebat. Sed quid ego tantum in teſtibus conquirendis deſudo? quum ipſa res, me tacente, loquatur. Non enim niſi mortalium dementiſſimo perſuaſerim, ſcabere & quieſcere unam rem eandemque denotare. SCABIES eſt: ſcabenda igitur. Et quis ſcabere unquam, niſi ageret, potuit? Atque ad id hoc delicium omnes, ut dixi manuum pedumque ungues allicit, pertrahit, urget, cogit: quippe quo ſolo delectatur. Neque delectatur tantum; ſed etiam cum hoc unico conjungi, hoc ſolo frui videtur. Dignemini, quæſo vos, oroque,

SCABINI DIGNISS. ſermonê paulò prolixiore aures veſtras detineri. me enim oportet omnem prius calumniam ab hac Reipubl. veſtræ corona removere, ut deinceps amplius pateat iter ad laudem ipſius percenſendam. Agite igitur, magiſtri optimi, detrahite primum ungues oculis meis,atque oſtendite quas facultates impediat SCABIES, quibuſve noceat actionibus. Sunt illæ fortaſſis animi? At huic nihil nocere poteſt, dummodo

Æquum (ſciat quis) *rebus in arduis*
Servare mentem, non ſecus ac bonis
Ab inſolenti temperatam
Lætitia.———

An corporis? At nos huic opinioni manifeſte contraria jam retulimus. Credo equidem, eam corporis facultates actioneſque nunc lædere, quin etiam ſenſum triſtem atque acerbum excitare: quando tantopere invaluit,ut in ulcera jam tranſierit. Verùm tunc non jam Scabies amplius dicenda, ſed vulnus aut ulcus, unguibus inquietis petulantibuſque corruptum atque transformatum. Nemo igitur illi injuriosè tribuat, quod ſuæ culpæ rectius competit. Nihil in Natura tam bonum eſt atque perfectum, quod abuſu corrumpi aut in perniciem verti nequeat.Quid melius pane?quid melle dulcius? quid nectare ſuavius? Hæc tamen

omnia

omnia abuſus vilia perniciofaque reddit. Argentum vivum (Mercurium vocant Chymici) res eſt molliſſima atque leniſſima uſque adeo, ut, quum humidiſſimum omnium, tamen ne madefaciat quidem, nedum aliter noceat, ſi id, ut par eſt, tractetur. Cæterum ſi urgatur ultra modum, tum verò in perniciem ſeu tractantis id, ſeu aliorum tam fortiter conſpirabit atque inſurget, ut non aliud ullum eo potentius nocentiuſque eſſe cenſeri queat. Quid igitur mirum, & ſi SCABIES, præter modum rationemque tractata, exaſperetur? Mittamus itaque & hoc telum, Cretenſi aptiſſimum pharetræ: quum adeo non lædat. SCABIEI facultates actioneſque, ut potius pigerrimum quemque agillimum efficiat. Quæ ſi alia in re nulla mortalibus prodeſſet, tam amplum tamen hoc uno campum ſuarum laudum aperit: ut nobis prius ſuccumbendum fuerit, quam eum parte dimidia percurramus.

Palam omnibus eſt, quàm exitiale virus pigritia ſit. Hoc eſt illud venenum dulce, ſpinoſa mollities ſubdola, venefica Circe, cantus Sirenum, ars Colchica: &, ut omnia ſimul dicam, ipſe Cacodæmon fucatus. Hæc mortales principio ad meditandum frivola vanaque invitat: dein ut calumnias bonis pariter & improbis intentent, impellit.

pellit. Nulla, niſi hoc auctore, flagitia, nullæ impuritates, nullum homicidium Audiamus

Quaritur (inquit) *Ægyſtus quare ſit factus adulter? In promtu cauſa eſt: deſidioſus erat.*

Ecce Ægyſtum ex deſide adulterum, ex adultero furioſum, ex furioſo majeſtatis contemtorem, indeque parricidam factum quippe *Per ſcelera ſemper ſceleribus tutum eſt iter.* arbitrabatur. Hæc exiſtimationem lethaliter vulnerat, vitam eripit: imperia transfert, & ingratiſſima bellua ſæpe etiam eos à quibus hoſpitio excipitur, in ſeſe armat. Hæc Ninyam infamem reddidit: Sardanapalo atque Cæſari vitam cum imperio abſtulit. Quanta M. Alexandrum gloria maneret, niſi tot victorias, tot res præclariſſime geſtas, interdum ſceleribus fœdiſſimis in deſidia conſpurcaſſet? Quid aliud quoque illum impurum Ethnicorum Iovem infamem reddidit, niſi ocium?

Quem modo Ledæ preſſiſſe ſinum
Tectam plumis pinniſque ferunt:
Modo per fluctus raptam Europen
Taurum tergo portaſſe trucem.

Nulla ægritudo corpori noſtro accidit, quam hæc aut non excitaret, aut non promoveret. Rarius eos morbo videtis corripi, qui in quotidianis exercitiis occupantur; Quocirca neque SCABIES adgreditur athle-

athletas, foſſores, bajulos; ſed ubi pigritiem perpetuo ſibi adverſantem hoſpitari cognoſcit, cum ocioſis commoratur, atque iis, qui vitæ ſunt dediti molli atque delicatæ. Inter hos autem maxime omnium adhæret ordini Studioſorum.

Equidem pronunciare non auſum illud vulgare: *Studioſum eſſe animal ſcabioſum, carens pecuniâ*, hoc ſenſu, quaſi extra cœtum illum nuſpiam locus eſſet SCABIEI. Cæterum illud non eſt diſſimilandum, non alibi eam frequentius comparare, quàm apud hoc hominum genus: eumprimis vero eos, quibus quinta Cereris eſſentia gratior eſt libris ac penna. Vbicunque vero illa maneat, hoſtili odio pigritiam proſequitur. Neque hanc tantum illa odit; ſed & intemperantiam.

Videtis, Nobiliſſ. Scabini duo nefanda monſtra, duos divinæ in nobis ſcintillulæ, rationis carnifices & parricidas deteſtandos. His illa bellum indixit: hos perſequitur: hos conatur jugulare. O felices nimium, quorum libertatem ab his Harpyis oppreſſam Scabies vindicavit!

Noſcitur ex ſocio, qui non cognoſcitur ex ſe,

dici ſolet vulgò. Verum etiam

Noſci ex hoſte poteſt, qui non cognoſcitur ex ſe:

Si cujus virtus lateat, nunquam is meliorem viam hanc è tenebris afferet, quam ſi ho-

ſtem

ſtem aggrediatur aut potentiorem ſe, aut non minus præſtantem atque vincat. Delirare enim rex ille videtur, qui in viliſſimum quodvis oppidum hoſtile ſtatim vires ſuas omnes convertet, atque ſolus oppugnabit. Non ſi quidem ſunt hic paria, periculum & præmium, ut vel in ſecundo rerum ſucceſſu amplior ſit fructus, vel in adverſo ſolatium majus. Hinc illud Macedoniæ columen atque ſidus, Alexander merito à Cratero ex conſenſu omnium illius purpuratorum taxatur, quod parum abfuerit, quin ignobilem vicum Oxydracarum capite ſuo emiſſet. Darius certe ne Alexandro quidem ſolus occurrere principio eſt dignatus; ſed Satrapis tantum ſuis id negotii dederat, ut inſanientem illum Philippi adoleſcentem (ſic eum appellabat) verberibus puerilibus graviter cæſum, indutumque poſt veſte purpurea, ſibi vinctum traderent. Et Romani ad ſervilia, atq; alia minoris momenti bella, non Conſules mittebant, ſed Prætores Indignam quippe arbitratur tanta majeſtate victoriam humilem. Hæc laudatiſſima Imperatorum præſtantiſſimorum exempla SCABIES ſequitur. Eligit ſibi non hoſtem tantum; ſed hoſtes, neque eos viles, abjectos, inermes (haud enim ſolet aquila muſcas captare) ſed clariſſimos, nimium pertinaces ac potentiſſimos. Quid enim

clarius

clarius iis, quæ omnibus nota ſunt? Quid iis pertinacius, quæ nec ſenſu nec ratione poſſunt domari? Quid denique iis potentius quæ valetudinem corrumpunt, vitam eripiunt, imperia ſubvertunt? At illa ſunt intemperantia & pigrities. Bene deſperandum de victoria eſſet, niſi SCABIEM fortiſſimam rem omnium mortalium eſſe conſtaret.

Nulla vis flammæ tumidique venti
Tanta, nec teli metuenda torti

Herbæ telluri, pecora herbis, pecoribus homines dominantur. At SCABIES in homines pariter ac pecora obtinet imperium. Quin etiam herbis ſuæ ſunt SCABIES. Et quidem homines atque bruta certis continentur limitibus; SCABIES univerſa ſibi vendicat. Poſteaquam enim uni frænum injecit, reliquum omne parvo labore poſt ſe trahit. Teſtis mihi poeta eſt: qui

Tabida (inquit) *facta pecus totum corrumpit ovile.*

Tabida (inquit) facta peſtus, id eſt ubi unum ex grege SCABIES (quæ & tabies dicitur) occupavit, mox totum gregem ſui juris faciet. Ita enim exponendum eſt id, quod poëta duriuſcule, corrumpet, dixerat.

Hæc volucris omni regnat in terra potens.
Ipſosque flammis terret indomitis polos.

Quid, enim eſt aliud illa in aere volitantium globorum moles (quæ vulgo nubes dicun-

dicuntur) quam Solis, ſtellarum, totiuſque cœli quædam ſcabies. Qui dum radios ſolares nobis interceptos ſurſum pellunt, univerſa cœleſtia ſudore atque æſtu affligunt.

Miramini, credo, vos Scabini Nobiliſſ. quod, quum tantum vim SCABIEI deferam; tamen me tam diu, tamque familiariter vobiſcum converſatum, obſidere illa non auſa fuerit, aut certe leniter tactum cito deſeruerit. At ego illi poteſtatem tribuo & imperium, non tyrannidem. Cur enim illa jus uſurpaſſet in me, qui nunquam deſidie atque intemperantia convivis magnopere ſum delectatus? Nihil igitur mirum, ſi illa mihi, quem ſuis hoſtibus minime favere notat, in jure hoſpitii extorquendo non fuerit moleſta. Equidem dici non poteſt, quantopere mihi gratuler, quod ea caream: quippe quum veſtræ Reipub. Scabianæ civis non ſim, haud minus has delicias vos mihi invideretis, atque Itali Germanis febrem invident. Et id quidem non injuria. Quis enim bonorum civium æquo animo ferat, ſua privilegia atque libertatem rapi ab extero quopiam atque uſurpari. Parum quidem abfuit, quin aliquando Ius civitatis veſtræ mihi conferretur; ſed iſtam felicitatem mea ſedulitas mihi tunc invidit. Et jam omni ſpe excidi illud amplius obtinendi.

tinendi. neque enim precibus apud vos locus eſt ullus. Abſit autem, ut vel animum ſubeat cogitatio de extorquendo quidpiam vi ab hac potentiſſima Republica veſtra, Quare quod felix fauſtumque ſit, fruamini vos SCABINI NOBILISS. atque cives ampliſſ. læti hac libertatis ac privilegiorum veſtrorum voluptate. Quæ quanta ſit illis ſolis conſtare poteſt, quibus titillationis ſuavitas cognita eſt. Sua cantilenis muſicíſque inſtrumentis quædam eſt titillatio, quæ animos hominum demulcet atque immutat. Hac matres, infantes ſuos inquietos atque ejulantes leniunt ſopiuntque, Hac Mercurius centoculum paſtorum, Orpheus trecipitem cuſtodem ſopivere. Hanc ut ediſceret, ac quoties vellet, ſe recrearet urſus, quondam ungues ſuos abſcindi paſſus eſt. Sed neque corpus defraudatum eſt hujus dulcedinis guſtu. Etenim & parente parvulis ſuis, fœmina maritis & amicæ amicis, quoties placidam conantur conciliare quietem, caput fricando ſeu titillando, feliciter propoſitum ſequuntur. Verum hæc omnia cum voluptate SCABIEI conferantur, tantum apparebit diſcriminis, quantum eſt inter Erebi cellas, à poëtis decantatas, atque inter ipſum campum Elyſium. Quid enim illa boni adferunt? Senſus hebetant: adgravant: aures obſerant:

omnia

omnia denique membra languida reddunt. Quæ non tantum obſtant, quo minus incœpto gaudio ac ſemel deguſtato diu fruamur; ſed ſæpe magnorum etiam periculorum occaſioni ſerviunt. Viſa quidem es avis Iunonia aliquandiu harmonia inſidiatoris tui, ſed ille uſus uſuram vitæ tibi abſtulit. Defles Cerbere, opinor adhuc hodie dedecus illud, quod tibi olim inuſſit fur ille citharœdus. Veruntamen ſi & in his aliquid ſit laudis, id SCABIEI potentius tutiusque operatur. Nam ſi ea leniter fricetur, adeo ſuaviter efficit ſenſus, ut ejus dulcedine expleri nemo ſatis poſſit. ego, SCABINI NOBILISS. novi quendam Reipublicæ veſtræ civem (quem probe & vos noſtis) qui nunquam non fricabat SCABIEM, ſive tractaret pocula, ſive ſtudia ſeu ſermonem haberet cum quopiam, quæſitus is aliquando, cur tantum temporis uni huic tribueret, quantum aliis occupationibus cunctis? reſpondit, ſe plus hac delectari, quam ipſa Venere cujus labor eſt magnus, dulcedo brevis; & triſtitia quoque, aut etiam pœnitentia mox ſubſequitur. At SCABIEI voluptas nec laborem requirit, & conjuncta quoque eſt cum perpetua ſuavitate. Quod ego quidem

—— *experto credo Ruperto.*

Sed nos hujuſcemodi voluptates relinquamus

mus voluptuariis Epicuri de grege porcis: quum non magna hinc illi ſurgat laus. Majus illud eſt, quod ſoporem pigrum abigat, motum omnibus membris ablatum reſtituat, ſenſus torpentes & quaſi emortuos ad vitam promoveat. Certe quidem & Veneri ſua quædam vis ineſſe videtur: ſiquidem ſe irretitos ita faſcinat, ut eos

—— expedire non amicorum queant
Libera conſilia,
Nec contumeliæ graves.

Attamen quanto vigilantia corpori, virtus ſceleri, infamiæ exiſtimatio, & mors vitæ præſtat, SCABIES tanto eſt Venere præſtantior atque valentior.

Multa hic ſponte prætereo, ne idem mihi accidat, quod Græcorum poetarum præſtantiſſimo. Is tametſi vera quædam de vini virtutibus dixiſſet; occaſionem tamen invidis dedit, ut palam ſic eum calumniarentur:

Laudibus arguitur vini vinoſus Homerus.

Ad ſolam igitur SCABIEM omnis noſtra tranſeat oratio: ad hanc unam collimabo: hanc ſuſcepi, hanc celebrabo. At nonne etiam laudibus SCABIEI arguar ſcabioſus? Minime v. quandoquidem jam nuper teſtatus ſum, non eſſe me civem iſtius reipublicæ. Neque tamen propterea ignarus naturæ SCABIEI atque fructuum habebor.

habebor. Etenim partim ab experientia, partim abs civibus iſtius reipublicæ; magiſtris fidiſſimis, multa de iis ſum edoctus. Illud equidem me nunquam ſollicitum reddet, de iis, quæ de ea refero, aliquid falſi inſertum deprehendatur; ſed ut omnia pro dignitate rei ſatis exponam, nequaquam auſim polliceri. Habetis reum confitentem, cives ampliſſimi: excuſate me quod viribus impar veſtræ ſegeti falcem meam immiſerim. Noſtis etenim illud vulgare:

Vt deſint vires; tamen eſt laudanda voluntas.

Equidem nihil mihi fuit æque facile, ac iſti labori ſuperſedere, niſi & veſtræ negligentiæ offenſus, & rei tam præſtantis miſertus, toties promiſiſſem, fore, ut eam aliquando ex bubonum veſpertilionumque antris in lucem educam. Nihil eodem auctore & inceptum eſt, & perfectum. Ego laudes SCABIEI enarrare ſum orſus, (quanquam & ſic ſtabulum Augiæ me repurgandum ſuſcepiſſe videar) vos defectum ſuppletote: Sufficiat mihi dimidium operis abſolvere, ſi bene inceperim: ſiquidem

Dimidium facti, qui bene cœpit, habet.

Quanquam ne ipſe quidem bene me incepiſſe arbitrabor, niſi & reliquum perſequar. Quandoquidem non is, qui curſum ſuſcipit, neque in partem aliquam itineris percurrit,

currit, brabeo potietur; ſed qui apud præfixam metam ſe ſiſtit. Deus vela (licet) nautæ, adhibeant impigre remos, petant etiam maris altum; minime tamen, niſi ad portum optatum exponantur, requieſcent. Quid ergo mihi & ipſe hic præmium, aut quietem fingo? Nihil propemodum egi, niſi de ipſius decore aliiſque virtutibus quidpiam quoque dixero. Et quantum quidem ad S C A B I E I decus, naturalemque pulchritudinem, ea tanta eſt, ut haud ſciam, ſitne in rerum natura illi ſimile. Colorum varietate atque eminentiis nihil hac ornatius. Percurramus ſingulas Mundi partes. Nuſquam in aëre tantam nanciſcemini colorum varietatem, quantam in iride: at quæ hic æqualitas? Ne ipſa quidem iris res eſt naturalis, aut diu permanens. Colores vero ipſi ex confuſis inæqualium nubium concurſibus à Sole *ſunt* effecti atque efformati. Præterea neque plures illic tribus aut quatuor ad ſummum diverſi colores conſpiciuntur. Denique nulli colles in iride. Longe profecto ſuperare hanc videtur verum illud cryſtallum triangulare, quod ſi juſto modo poſitum contemplemur, unaquæque res ſub variis amœniſſimiſque coloribus nobis exhibebitur. Tamen ne hocquidem S C A B I E I laudem æquat quum colliculis careat; coloreſque nec ab arte, neque à natura;

natura; verum ab radiorum tantum complicatorum refractione dependeant. Monſtrum naturæ & Proteus florum eſſe videtur id, quod *Tulipa* hodie vulgo appellatur: quippe vix duas radices invenias, quæ ſimiles ſecundum omnes omnino particulas proferant flores. Quin eadem radix bis efflorescens vix unquam priores admittit colores. Adeſt hic ſuaviſſima varietas, nec deeſt ornatus naturalis, tamen ea decore cum SCABIE nondum contendere poteſt. quod deinceps fiet manifeſtum. Si quid eſt, quod oculos noſtros recreare valeat, id natura totũ in montes tranſtuliſſe videtur. Sed

Ite, umbroſas cernite ſilvas,
Summaque montis juga Cecropii,
Celeri planta luſtrate vagi,
Quæ ſaxoſo loca Parnecho
Subjecta jacent; quæ Thryaſtis
Vallibus amnis rapida currens
Verberat unda, ſcandite colles
Semper canos nive Riphæa;
Hac hac alii, quâ nemus altæ
Texitur alno quâ prata jacent.
Quæ rorifera mulcens aura
Zephyrus vernas evocat herbas.

Eligite ex omnibus mihi locum unum, cui SCABIES jucunditate cedat. Fingite montem quempiam, occupatum ab omnibus herbarum florumque generibus: plantate

tate in eo item vites: interſerite quoque paſſim platanos, olivas; pomos, nuces caſtaneas & quicquid lubet: ac nihil ut deſit, aperite etiam fontes frigidos atque ſcaturientes. Quid, obteſtor, hic amplius, quam in SCABIE, quod oculos delectaret, deprehendetis? Habetis illic varios colores? nec SCABIEI deeſt color albus, niger, flavus, ſubruber, purpureus, & ſi quis alius excogitare poſſit, ſi modo virorem excipiatis. eum enim, tanquam nimis vulgarem, dedignatur SCABIES admittere. Habetis in veſtro monte herbas & arbores? at illæ ſine colorum diverſitate nullius oculos ſaginabunt. Adſunt ibi fontes amœniſſimi? Neque SCABIES iis caret, & quidem non ſimplices frontes hæc obtinet, ſicut mons veſter; ſed & rubros & flavos, & mixtos. Mira præterea atque multiplex eſt in SCABIE colliculorum prominentia: ſed una & ſimplex in monte veſtro. Denique ſi quæ gemmæ lapideſque precioſi reperiantur in monte veſtro, latent in venis terræ interioribus: nec aliter, quam ſummo cum labore ac deſcrimine vitæ evellentur. At SCABIES ad exteriora ultro protrudit ſuas gemmas. Quid enim obſtat, quot minus tuberculos illos veras naturaleſq; gemmas eſſe ſtatuam? Imo vero ne ſic quidem digna re appellatio eſt. Sed veniam, credo,

F mihi

mihi dabitis, NOBILISS. REIP. SCABIANÆ CIVES, quod huic rei præſtantiſſ. tale nomen imponam donec dignius occurrat. Fateor enim ultro, me cenſuram veſtram non parum reformidare: quippe quos ſciam SCABIEM omnibus gemmis anteponere. Neque ſanè immerito. Quid enim eſt boni, quo hæ illam vincant? Gemmæ videntur ornamento eſſe corpora, ſanitatemque reſtituere. nullus iis præterea uſus. At SCABIES & hæc operatur, & his plura præſtantioraque. Etenim quod ad ornamentum attinet, gemmæ neque digitos neque alias corporis partes ornant ſolæ; ſed auro illas includi neceſſe eſt. Et quum eæ ſint raræ, ac labore magno, magniſque comparentur impenſis, homines mediocris fortunæ, vix duabus aut tribus metallo incluſis extimam digiti particulam condunt. Ditiſſimi profectò ſplendidiſſimique vulgo illi cenſentur, & quaſi recentes è Maſſilia veniſſent, omnibus admirationi ſunt, qui totidem gemmas, quot digitos, poſſunt circumferre. Quamquam ne hoc quidem ſatis adhuc conſtat, ornamenti ne potius cauſa eæ digitis adhibeantur, vel quia ſic jam conſuetudine receptum eſt: ſive ut talibus major à quovis fides habeatur. Quanti alioquin ea fiant, neceſſitas, optima hac in parte cynoſura, ſatis oſtendit: quippe poſſeſſo-

ſeſſores egeſtate preſſi eas vel cum æreis nummis facile commutant. An autem quippiam ad ornamentum conferant, in dubium vocares nolim? id certum eſt, earum uſum detrectatione & periculo non carere. Quo enim quis pluribus gemmis ornatus incedit, eo ſuperbior arrogantiorque apud cenſores vulgi audire ſolet. Fatendum omnino eſt, cum multorum oculos in ſe convertere, at non tam fortaſſis ob ſtuporem, quam ex invidia vel propter cupidinem. Inficias enim ire nemo poteſt, lapillos precioſos gerentem plures infeſtioreſq; inſidiatores habere. Et ipſe ocularis hic teſtis eſſe poſſum, Etenim in Anglia peregrinaturo, mihi inter Londinum Oxoniumque contigit in diverſorio quodam pernoctare cum viatore, qui ob gemmam quandam ſævas prædonum manus eodem die fuerat expertus. Geſtabat imprudens ille annulum in extremo digitorum, cui gemma erat inſita micantior. Cœterum tranſiturus ſilvam (quæ ſemper fere eſt periculoſa) annulum quidem ex digito extrahere non poterat: quippe is per longam conſuetudinem cuti propemodum adhæſerat. Porro neque abſconderat manum, vel quod parum adeſſe periculi opinaretur: vel qui moribus manuum (ut fieri ſolet) progreſſum eſt conatus promovere. At ille clariſſimus lapilli fulgor prædonum, ſeu

dormientium ſeu in denſis umbris latitantium oculos ita illuſtravit, ut ex tenebroſo dumeto in viam publicam exitum invenirent. Adgreſſi confeſtim ornatum illum viatorem, principio annulum ipſi auferre nitebantur. Cæterum quum moras ferre non poſſent prædones, digitum, qui dimittere annulum pertinaciter recuſabat, abſciderunt. Ejulabat infelix viator & lacrymando gemmæ incommodum ſera nimis pœnitentia æſtimabat. Quanto ſatius fuiſſet, illum à vanitate hujus ornamenti abſtinere. Eandem ſilvam ſalvus ipſe poſtero die tranſivi, uno tantum comitante amico. Ita noſter duorum eventus probavit, verum eſſe illud vulgare:

Cantabit vacuus coram latrone viator.

Potiſſimum autem, ſi gemmis ſit vacuus. Longe tutiora fœcundioraque largitur ſcabies ornamenta. De fœcunditate neminem dubitare opinor: quippe ita omnes interdum digitos & univerſam tegit manum, ut præter eam vix quicquam conſpiciamus. Nec ullo ei opus eſt metallo. ſola enim non difficulter adhæret cuticulæ. Non indiget aurifabro aut ſumtibus: ſine labore atque expenſis eum, quem occupavit, ornatiſſimum efficit ac nobiliſſimum. Quis vero hanc etiam extrema preſſus inopia unquam vendidit ſicut gemmas? Imo ii, qui ſcabie

poti-

potiti ſunt, plus eam obſervant quam ullum ſmaragdum aut adamanta. Si quis lapillum habeat precioſum, ſeu in digitis, ſeu in aliqua vel corporis parte vel veſtimenti, omnibus eum exhibet conſpiciendum. At SCABIES, quo major ejus adeſt copia, eo magis occultatur. Quare ſimiles mihi videntur gemmæ publico ſcorto, ſicut SCABIES honeſtæ matronæ aut virgini. Publicum ſcortum aut ſemper in plateis theatrisque verſatur, atque loca ea, quæ à majori hominum multitudine frequentari novit.

Fallacem Circum veſpertinumque pererrat
Sæpè forum. ——

aut certo indice ſuum lupanar ſignat, ut omnibus ad libidinem propenſis fax quædam præferatur. Matronæ verò virginesque pudicæ domi latitant, inque umbra ædium ſuarum; inter parietes domeſticos ſeſe occultant. Pari ratione publicè ad libidinem oculorum omnium gemmæ exponuntur, quaſi ſemper venales. Verum SCABIES latet perpetuo in chirotecis, aut ſub pallio, vel etiam linteamine tecta. Et neſcio an ulla res ſit, quæ mortales ſuperbiores quam hæc invidioresque reddat. Equidem nullum genus hominum eſt, quod magis fugiat viros etiam honeſtiſſimos, ac tantopere dedignetur cum iis converſari, atque ſcabioſorum. Quod ſi quando in con-

ſpectum veniant, tamen quidvis citius porrigent quàm manus. Si verò & eas exhibere cogantur, vix ungues extremos tangi ſinunt. Teſtes mihi vos ipſi eſtis SCABINI NOBILISS. qui tametſi commenſales ſumma ſemper in concordia vixerimus; tamen adeo à me SCABIEM veſtram celaviſtis, ut nulla interdum amicitia à vobis ejus videndæ copiam obtinere potuerim. Cur? niſi quod, aut ſuperbiâ ducti, majoris eam quàm noſtrum amorem feceritis: aut invidi me tantis deliciis participem reddere nolueritis. Hinc etſi communi ferè calculo ſit confirmatum, tria potiſſimum animalium genera omnium ſuperbiſſima eſſe, fœminam, pavonem, & equum, ego tamen quartum, nempe Scabioſum, adjungere veritus non ſum. Triplex ordo ornamentorum eſt hodie in uſu, quæ viri & fœminæ promiſcuè uſurpantes ejuſdem ſe naturæ eſſe teſtari poſſunt. Ea ſunt in digitis, capillis & auriculis. Digitis ornamentum ſatis ſuperque SCAB. ſuppeditat, quo ſolo tantopere ſuperbiunt ſcabioſi. Atſi illa & in auriculis capilliſque ſedem figere voluiſſe, tum vero nihil ſcabioſo ornatius, nihil ſuperbius videremus Iam quantum ad periculum tantum abeſt, ut id ſcabjoſis ob has margaritas immineat, ut hinc potius multo maxima ipſis acce-

dat

dat ſecuritas: quippe ſicut vacuus gemmis, ita

Cantabit plenus (SCABIE) *coram latrone viator.*

Metuunt enim SCABIEM omnes atque reverentur. Et quis tantum decus contemnat? Hoc ego gemmam dixi, margaritam appellavi, lapidem precioſum finxi, nempe ob ſterilitatem vocum.

Jungere ſic canibus catulos, ſic matribus hœdos
Nôram; ſic parvis componere magna ſolebam.

At quo rem hanc plenius conſidero, quo accuratius naturam dignitatemque ejus excutio, quo virtutes majori cum ſedulitate perſequor; eo plura occurrunt, quæ ingenium exerceant, calamum hebetent atque defatigent digitos. Si quid pulchri, ſi quid jucundi, ſi quid amabile gemmis ineſt, totum id aut ſplendori aut colori earum debetur. At neque SCABIES his caret. Nam ut amplius de colore nihil dicam, liquorem, qui ex cute paulatim exſudat, clarum eſſe atque ſplendidum, nemo, niſi cæcus, negabit. Præterea major adhuc varietas in SCABIE eſt. Quæ unica eſt omnis ferè voluptatis altrix: quippe varietas (ut eſt in proverbio) delectat. Proinde quo major quoque eſt varietas, eo magis etiam afficit atque ad ſe allicit, Mira divulgata ſunt de Phœnice, quod ea gravem ſenectam exoſa in cinerem ſe flammæ beneficio conver-

tat, poſt in vermem ac rurſus in avem. Sed hæc præterquam quod nulli forte viſa ſint, etiam longius requirunt ſpacium : ſi tamen non pro figmentis ea ſint habenda. SCABIES v. in momento fere alias atque alias induit formas. Nam quæ paulo ante liquida emergebat, adeo mox lapideſcit, ut non niſi arte chymica, inſtar lapidum aliorum, poſſit in liquorem iterum redigi. Nihil ea ſimilius hac in parte inveniri poteſt mirabili illo fonte Vngarico qui eſt ad Szantoviam, vicum non procul ab amne Granico (vulgo Garan vel Gran) ſitum. Qui etiam, ubi liquidus erumpit, mox ſenſim indureſcit, atque in lapidem convertitur. Stupendum rarumque opus hoc naturæ imitatur & SCABIES. Non eo quidem inficias, & lapides precioſos ex liquore in hanc duritiem tranſire; verum illa mutatio ratione tantum inveſtigatur, non etiam percipitur ſenſu. Quare ut olim, ita hodie adhuc à multis ignoratur eorum generandi modus, ac proinde is ne delectat quidem ullum. Porro, gemmas præſtantiſſimis dotatas eſſe virtutibus, fatendum eſt quippe graviſſimis morbis, & pæne talibus, qui nulla ope expugnari poſſe videntur, reſiſtunt. Quod bonum niſi natura in eas contuliſſet, jam pluris granum cum gallo, æſtimaremus, quam omnes

nes margaritas. Quid enim aliud in his ſupereſſet, præter colorem nitoremque? At ſimili colore ac nitore & cryſtallus, & abjectiſſimi platearum lapides fucari poſſunt ab iis, qui naturam ſua arte imitantur. Sed neque in hac medendi potentia cedit illis SCABIES. Etenim ſola corporis mala tollunt gemmæ vel arcent: SCABIES autem corpori pariter atque animæ ſuccurrit. Demonſtratum jam pridem eſt, pigritie mederi SCABIEM atque intemperantia: cæterum hæ non ſolummodo morbi ſunt; verum animæ venena atque peſtes. Inſuper adeo benigna eſt in corpus ipſum, ut omnes morbos prævertat, ſuccumque ſuperfluum, qui quovis modo ſanguinem putrefacere, ſpiritus obſcurare atque opprimere poterant, extrahat. Crediderim nemini unquam viſum eſſe, eundem SCABIE probe infectum, & ſimul interiori corporis malo conflictatum. At ea intempeſtivè ſublata ſæpenumero graviſſimi affectus ſubſequuntur. Quod veſtrum etiam unum Sc. Nob. aliquando expertum eſſe probe adhuc memini. Atque iſtæ quidem SCABIEI vires à principio innotuere: illæ verè precioſorum lapidum operationes non niſi arte & induſtria Chymicorum ſunt nuper detecta. Ita ſicut ipſi montibus ac univerſa maris terræque mole

obruti latent,ſic & vires eorum. At SCABIES cum virtutibus ſuis omnibus palam quolibet eſt. Proinde, ſi

Nihil ſepultæ diſtet inertiæ
Cælata virtus:

utique gemmæ cum SCABIE collatæ parum â nihilo diſtabunt. Quod vel ipſum ſatis cauſæ ſuppeditat, cur cenſeam, indignas eas eſſe, â quibus hæc res nomen ſortiatur. Iam ſi originem utriuſque conſideremus, clarior adhuc SCABIEI præſtantia evidentiorque apparebit. Non negamus, gemmas ex viſcoſa optimaque humoris portione concreſcere: cæterum humor ille eſt mundi ipſius, qui in obſcuris profundiſque terræ meatibus latitat. Porro & SCABIES oritur ex optima, pingui, atque oleaginoſa humoris parte: (quod ſtipticus illius nitor ſatis arguit) cæterum hic humor eſt ſanguis humanus, proinde etiam multò præſtantior. Etenim & homo appelatur mundus, quippe verum Mundi compendium eſt: mundum tamen nemo hominem, niſi abſurdi mendaciique fautor appellabit. Magnum quidem animal à veteribus dictum eſſe conſtat: ſed multum adhuc intereſt diſcriminis inter animal hominemque. Senſum quoque ei à nonnullis tributum eſſe concedo; Verum loqui ratiocinarique eum, nunquam, quod ſciam, ullus

ullus exiſtimavit. Quanquam nec illos moror quippe omnes autà propriâ loquendi forma receſſerunt; aut prorſus nugati ſunt. Et quid inde? ſi mundum animal eſſe ſentire, loqui, ratione uti, ac proinde etiam hominem eſſe, quiſpiam concedi poſtularit ideone nobilitas ipſius cum noſtra æquam ſuſtinebit trutinam? Nam quis ignoret, ipſum (ut & ōmnia, quæ in eo ſunt) noſtri cauſa factum, noſtris uſibus inſervire: iiſque ceſſantibus mundum quoque ſublatum iri? Non mihi animus hic eſt, ullum ſapientiſſimi rerum conditoris opus culpare, niſi quatenus alterum alteri præferendum eſſe videtur. Enim verò hoc uſuvenire ſemper neceſſe eſt, ut, quoties cunque duo inter ſe conferuntur, uni decidat id, quod alteri accedit. Ergo mundus præſtantiſſimum maneto opificium: cæterum homini non eſt anteponendus, multo minus cum eo dignitate atque excellentia comparandus. Superbiant licet etiam gemmæ ſuis natalibus, dummodo SCABIE ſe inferiores & in iis agnoſcant. Salva igitur gemmarum dignitate, ne SCABIEI injuria fiat, hanc earum appellatione deinceps non onerabo. Quid igitur te, rerum ſuaviſſima, vocem? vel quo nomine appellem? quandoquidem licet

Conferat tecum decus omne priſcum

Fama miratrix ſenioris ævi :
Pulchrior tanto tua forma lucet.
Clarior quanto micat orbe pleno.
Cum ſuos ignes coëunte cornu
Iunxit, & curru porperante pernox
Exerit vultus rubicunda Phœbe,
Nec ferunt ſtellæ faciem minores.
Qualis eſt primas referens tenebras
Nuncius noctis, modo lotus undis :
Heſperus, pulſis iterum tenebris
Lucifer idem.

Tendendi igitur nunc mihi omnes omnino nervi, excitanda vis ingenii,revocandi ſpiritus ut unita virtute aliquod dignum re nomen calamo prodant. Vtinam omnes *Reip. Scab. cives* mihi adeſſent ! ut viribus tot ingeniorum collatis voti mei compos redderer. Teſtor te, tota *Reſpubl. Scabiana* (quam honoris cauſa compello) cum tibi erit integrum, ferto mihi opem, & hoc tuum decus merito tandem inſignias titulo. Interea liceat ſidera atque ſolet corporis. Hoc ego nomine, quod illi magis conveniat, nihil nunc invenio. Et, ſane aptiſſima videtur, tantaque re digniſſima appellatio, uſque adeo quidem, ut non temerè dubitandum ſit ; magiſne nivi color albus conveniat. Quod ex his patet, Etenim ut ſtellæ oriuntur atque occidunt: ita SCABIES habet ſuum ortum atque occaſum,

&

& quidem, ſicut ſtellæ aliis atque aliis locis. Porrò ſtellæ ſuum habent incrementum: quæ nec SCABIEI deſunt. Inſuper ſplendent ſtellæ: & hæc ſplendet. Sidera figuræ rotundæ ſunt, quam perfectiſſimam placuit Mathemathicis appellare: talis & SCABIES eſt. Illa ſunt ignes cœleſtes: (ſi multis credemus) idem eſt hæc in corpore, corpus quippe eo, ceu quodam igne, expurgatur; Stellæ ſuperficiem æque ac viſcera terræ afficiunt: & SCABIES interiora purgat, exteriora ornat. Quid amplius in SCABIE deſiderare poteſtis eorum, quæ ſideribus competunt? forte molem? at, ſi corpus humanum mole cœlum æquaret, SCABIES in eo æque magnas videretis.

Quare hanc rem, tam precioſam, SCABINI digniſſ. hanc delicatorum voluptatem animorum inertium medelam, intemperantium pharmacum incomparabile, animæ corporiſque theriacam, ſidera veſtra atque ſoles acceptate, ornate, honorate. Summa apud vos eſt libertas, modo eam pro merito æſtimetis. Principes, Reges, Imperatores tanta libertate non fruuntur, neque hanc illi vobis vel conferre poſſunt, vel auferre, Quis enim vos vel tangere, multo minus diu contractare præſumat? niſi extremæ audaciæ dementiæque. At ad illo-

illorum pedum manuumque oſcula impune licet accedere. Hinc judicare eſt, vel minimum reipubl. veſtræ membrum quanto ſuperet omnia Regum Principumque diademata. Rideant, eſto, hæc alii; res tamen ita ſe habet. Dum illi metuunt: vos eſtis ſecuti. Dum illi variis curis peregrinis, ac ſæpè inutilibus, diſtinentur ſeque angunt: vos fricationibus jucundiſſimis delectamini. Illi ſæpenumero mollicie atque ocio enervant vires corporis: vos vigiliæ & labores, quos fricando exantlatis, aberrare animum haudquaquam patiuntur. Omnes deliciæ exoticæ adportandæ illis ſunt, ut mens ægra quoque modo ſublevetur: vobis omnium loco ac ſupra omnia illa rara & chara ſuaviſſimus SCABIEI pruritus eſt. Quanto igitur tenaciores vos eſſe oportet civibus aliis aliiſque identidem recipiendis atque jure civitatis veſtræ diſtribuendo? Quanto magis decorum eſt, vobis veſtram auctoritatem tueri, atque alios cunctos præ vobis magno animo contemnere? Noſtis quo in precio fuerit olim civis Romani titulus: cæterum poſteaquam ſequentes Imperatores, turpi lucro Lebetide cæciores facti, cani paleam, oſſa cani darent, fere in contemtum abivit omnis ille honor. Quod ipſum ut veſtræ quoque accidat Reipubl. in conferenda civitate veſtra

ſtra quam parciſſimi eſtote. Porrò, ſi quiſpiam, perfrictæ frontis, ſe veſtræ ſocietati inſinuare aut pervicaciter obtrudere non erubuerit; cum prius bene purgatum: poſtaut lauri oleo aut unguento pſorico probe unctum, quam citiſſime exturbetis. Nam &

vaſa ſuis citius removentur
ſedibus uncta.

FINIS.

BONVS MVLIER

Sive

Centuria Juridica Practica Quæſtionum illuſtrium,

DE

MULIERIBUS

vel

UXORIBUS.

CENTURIÆ JURIDICÆ

Practicæ Quæſtionum illuſtrium.

THESIS I.

MVlieres ſive VXORES, licet non ſint communes, juxta Anabaptiſtarum opinionem, attamen eas in commercio virorum eſſe oportet. Quemadmodum videmus pleraſque mulieres in civitatibus Hanſiaticis, in commercio eſſe, inprimis ubi Clerici,& Hiſpani, Angli & Hollandi dominantur, qui cum mulieribus, viris interim vinum bibentibus, & conſentientibus, Commercia indeſinenter exercent, idque quia notorium eſt, ulla probatione non indiget, ſed ſola allegatio ſufficit. *L. Si adulterium cum inceſtu §. idem Pollioni ff. ad l. Iuliam de adult.* Sic CATO Vticendis ſummus Philoſophus conceſſit Hortenſio uſum conjugis ſuæ, referente *Appiano lib. 2. bell. civli.* Et Socratem ſummum politicum, & omnium ſapientiſſimum, uxorem ſuam Xantippen alteri dediſſe, ſcribit Plutarchus in vita Socratis, *Laërt. lib. 2. in vita ejuſdem* Vnde apud Spartanos Lex erat, licere cum

cum uxore alterius conſuetudinem habere, ſimodo vir permitteret, quod & Cicero in pr. librorum ſuorum de inventione atteſtatur.

Vxores autem communes eſſe debere Carpocrates docuit, quod etiam de ſecta Nicolaitarum ſcribitur in Eccleſiaſtica Hiſtoria lib. 3. cap. 29. Vnde apud multas Gentes communem mulieris uſum permanſiſſe teſtantur *Diodor. lib. 1. cap. 1. Alexand. lib. 1. cap. 1. Cælius Rhodig. lib. 1. cap. 18.* Hinc Cabades Rex Perſarum qui adhuc hodie Nicolaum pro DEO invocat publica lege permiſit viris quaslibet uxores accedere, ut ſcribit Agethius lib. 5. Quem ſequutus Mahometus Turcarum Legiſlator lege lata in Alcorano ſuo etiam hodie unicuique duodecim uxores habere permittit, ancillas autem ſine numero quot libuerit, atteſtante *Æ Enea Sylvio cap. 56 Polydor. de Invent. rer. lib. 7.* Hodie verò noſtris temporibus Romæ & alibi ne uxores ibi fiant communes, aliquot millia Curtiſanarum loco uxorum quotidie venduntur, locantur, conducuntur, & in diem addicuntur; & quælibet Curtiſana pro inſcriptione, in Catalogum meretricum Pontifici ſancto aureum Vugaricum perſolvit, ut liberè & impune ſcortari, negotiaque muliebria exercere, & ex illis

uæ-

quæſtum facere poſſit, quod omnes qui Romæ nobiſcum vixerunt, vel aliquandiu ibidem commorati ſunt, atteſtabuntur. Vnde Lenones tot ibi reperiuntur, quot Carnarii, Piſcatores Hamiotæ, & Piſtores, dulciarii & Braxatores Ceveviſiarum (ut cum Bartolo loquar) ibidem. habitant. O ſanctiſſimum patrem Papam Petri ſucceſſorem vel quaſi! O ſanctos ſeptuaginta Cardinales Romanos: ex quibus triginta Cardinales Romæ ſemper in loco reſident, & ſingulis ſeptimanis die Lunæ cum Papa Conſiſtorium celebrant, reliqui Cardinales per univerſum orbem terrarum peregrinantur: ut univerſum corrumpant mundum.

Sic Cutios ſimulant, & Bacchanalia vivunt. Sic Curia papalis fovet omnia ſcandala mundi, propter ſanctum Denarium Vngaricum. Verum quia nemo debet dicere, Papa cur hoc facis? *cap. quando de tranſlat. Epiſc. ubi Gloß.* Non quid Romæ fiat, ſed quid fieri debeat, reſpiciendum eſt, ut pronunciat Iuris conſultus. *in l. ſed licet.* 12. *ff. de officio.præſidis* Quinimo Papa univerſam Christi doctrinam revera in Ethnicam doctrinam convertit. 1 Quia ſicut Ethnici Philoſophi unum Deum eſſe dixerunt, quem Pana vocarunt poſtea tres Deos habuerunt. Iovem in cœlo, Neptunum

num in aqua, Plutonem in inferno. Sic Papa quidem conceſſit eſſe unum Deum, & eſſe Patrem, Filium & Spiritum ſanctum, ſed ut Ethnici habuerunt Reginam cœli, Venerem, cui ſacrificarunt, & illam omnibus Diis prætulerunt, & dicunt eſſe omnium pulcherrimam, & cogere omnes Deos in ſuas leges: ita Papa virginem Mariam vocat unſere liebe Fraw / & illi tribuit honores divinos & Reginam cœli vocat, tribuit ei omnia, quæ tribuuntur filio Dei:

Maria mater gratiæ
Tu nos ab hoſte protege,
In hora mortis ſuſcipe,
Tu pro nobis ora,
Tandem in mortis hora.

Sic totum Pſalterium Pontificii ad Mariam tranſtulerunt, Dixit dominus domino meo. der Herr ſpricht zu unſer liebe Fraw unde pontificii S. Mariæ exſtruxerunt templa: ſed in honorem filii Dei nullum exſtruxerunt Cœnobium. detur unicum, das zum Sohn Gottes genandt were.

2. Sicut Ethnici Deos habuerunt omnium rerum; Pallas gubernavit Sapientiam: ita Pontificii S. Catharinam præſidem Sapientiæ finxerunt, ut in Academia VVittenbergenſi haben ſie zum Siegel Divam Catharinam, quæ largiretur ſapientiam. Deinde ſicut Ethnici habuerunt Apol-

pollinem, qui daret ſapientiam: ita Pontificii S. Eraſmum. Ethnici Martem in bellis: Pontificii S. Mauritium invocant, Ethnici Iunonem invocarunt, quæ divitias daret; noſtri Papiſtæ Annam invocant; Ethnici Neptunum in maris periculo: Pontificii S. Nicolaum & S. Chriſtophorum; Ethnici Bacchum: Pontificii S. Vitum, quia vitis heiſt ein Weinſtock/ bona derivatio! Pontificii invocant S. Brandanum. wenn ein Hauß brennet / Sebaſtianum pro peſte, quod peſtilentiæ eſſet præfectus: S. Romboldum contra ſpectra, mirum, quod non dixerunt Cobboltum.

3. Papiſtæ prout Ethnici cultum Veneris habent: Quia in ſingulis urb. peculiaria lupanaria habent, ſicut adhuc fit Romæ & in aliis civitatibus Pontificiis. Inſuper Papa imperavit abjurare conjugia, in quo Papiſtæ deteriores ſunt Ethnicis, quia contra legem naturæ eſt prohibere conjugia, Inſuper Ethnici habuerunt Monachos Coribantes: Item, ſicut Pythagorici fuerunt Monachi, & habuerunt virgines Veſtales, quæ jurarunt caſtitatem: Ita illi Pontificii Monachos, & virgines Moniales ordinarunt, quæ caſtitatem jurarunt, quam nunquam ſervarunt, ut ignem ſacrum cuſtodirent. Sic Papa perpetuas faces ardentes in templis ordinavit, den Todten vnd al-

len Heiligen ſetzen die Pontificii brennende Lichter vor / & hoc facto ſignificant, ſe eſſe cæcos, & in media luce verbi Dei non poſſe nec velle cernere veritatem, daß ſie beym Lichete die Waerheit Gottlickes Wortes nicht ſehen können/noch wollen.

4. Ethnici Philoſophi docuerunt; ſe ſuis virtutibus remiſſionem peccatorum accipere,& venire poſtea ad campum Elyſium, zu gelehrten Leuten / ut Socrates apud Platonem; Virgilius de AEnea & Anchiſe, fabulantur ſed malos homines, qui haberent peccata, venire in purgatorium, & ſic Papa & ipſius aſſeclæ planè ex Virgilio ſuam doctrinam de purgatorio ſumpſerunt & retinuerunt. Quia purgatorium ipſis eſt locus, ubi purgantur qui peccatis ſunt polluti, da ſie erſtlich drunckẽn werden / deinde veniunt in Lymbum patrum, da die Altvätter ſein: reſurgente Chriſto ſeynd ſie erſt mit gen Himmel gefahren.

5. Ethnici Deos indigetes habuerunt. qui ex hominibus Dii facti ſunt, ut Romulum, AEneam, Herculem; Ita Pontificii ex Apoſtolis Deos indigetes fecerunt, Ein jeder hat ſeinen eigen Apoſtel/quem adorat. Imo nihil aliud eſt quam Ethniciſmus. Hodie Ieſuitæ. welche Jeſu zuwieder ſolche errores bemänteln / aliquo modo ſubtilius delirant, nach dem ſie Lutherus in Saxo-

Saxonia, vnd Zvvinglius, auch ander in Helvetia & Gallia haben auff die Finger geklopfft. Quia Ieſuitæ aliquo modo hodie ſunt meliores (jedoch nicht viel beſonders) Monachis veteranis, dann ſie mengen die Schrifft mit drunter / & tamen nihilominus furores retinent veteres, ſunt plane Ethnici; differunt tamen ab Ethnicis in illo, quia Ethnici delirarunt abſque verbo Dei, Papiſtæ vero & Ieſuitæ in media luce verbi divini delirant. Igitur majus peccatum committunt; Et docti Ieſvitæ veritatem religionis intelligunt. & tamen contra conſcientiam propter ventrem & fettas præbendas pro ſe, & ſuis agnatis & cognatis impetrant, Pontifici & mendaciis blandiuntur.

2. Vxores itaque an à viris neceſſariâ urgente cauſa & poteſtate maritali vendi poſſint: Videbimus *Gen.* 3. *v.* 16. *&* 24. *verſic.* 58. *Levit.* 22. 12. *Num.* 30. *Deut.* 22. *v.* 5. 1 *Cor* 11. *v.* 16. Quandoquidem marito in uxorem Monarchiam Imperium competit. *l.* 9. *Cod. de rei vind. leg. ſervum* 21. *ff. de manumiſs. Tiraquel de retractu. in præf. n.* 15. *& ad l. Connub.* 1. *per tot.* Quippe Monarchiam repræſentari in una qualibet domo ipſe Philoſophus Ariſtoteles 1. *Polit.* 2. 3. fatetur, unde maritus ex plenitudine poteſtatis maritalis in uxorem,

adul-

adulterum domi ſuæ deprehenſum una cum uxore licitè occidit, etſi adulter Princeps ſive Magiſtratus ſit. *l.* 20. *l.* 24. *ff. de adul.* Quapropter ſummus Pontifex, Simia juris civilis, hodie etiam Clericis ſuis concubinas vendere permiſit. *cap. eos diſtinct.* 32. *cap. Quidam. diſt.* 81. Simiam juris civilis Papam ex illa ratione nomino, quia notiſſimum eſt, pleraſque Pontificis ſanctiones ex media fece Gloſſatorum jurium civilium eſſe conſutas, ut patet ex cap. fin. de teſtib. *cap.* 5. *fin. de procurator. in* 6. & *aliis plurimis.* Neque id diffitetur Franciſcus Duarenus, in tit. ff. ubi & apud quem. Et hoc unicè Pontifici propoſitum fuit, ut jura Romana ſuſpecta redderet. *cap. cum eſſes* 10. *X. de Teſtam. cap.* 2. *de pactis in* 6. Tandemque ex Academiis exturbaret, ne pontificiæ technæ manifeſtarentur. *cap. ſuper.* 28. *de priv.* Et liquidiſſimum eſt, defuiſſe Pontificibus veram legum ferendarum diſciplinam. Vnde Pontifex anno 1215. ex ſtolidiſſima ratione, quia quatuor eſſent elementa intra quartum gradum matrimonium conſtrinxit. *cap. pen. de conſang.* & *affin. Beza de repudiis fol. mihi* 37. Quæ? qualis? quanta? hæc eſt conſequentia? Quatuor ſunt Elementa: Ergo quatuor ſunt gradus matrimonii. Baculus ſtat in angulo: Ergo currus habet quatuor rotas. Ergo

qua-

quatuor ſunt gradus ; intra quos matrimonium debet eſſe prohibitum. Et tamen hiſce ineptiis Pontifex veterem juris civilis computationem graduum abolere conatus eſt. Inſuper etiam conſtat, totum jus pontificium, ingenioſæ avaritiæ præcepta, & rapiendi formulas, ſpecie pietatis adumbrare, dicente Cornelio Agrippa, de Vanit. ſcient. Et propterea ex Academiis Germaniæ, admonente D. Martino Luthero, in Italiam rejiciendum. Inprimis Decreta, quæ à Gratiano compilata ſunt, quæ nullam vim legis habent, tantum privatas opiniones, diſcrepantes recenſent. In hiſtorica relatione, in jure Canonico, omnia falſa & confictа ſunt *Covarr. 4. reſul.* 18. Vnde & paleas vocant. Inſuper privatus fuit Gratianus & Pontifici, extra territorium jus dicenti non obtemperandum. *Vide Bodin. de republ.* 9. *&* 3. *cap.* 3. Tum cogitari debet cap. venerabilem 33. de Electione & Elect. Poteſt. quod nullo jure mera ambitione ſcriptum, refert *Cranz. 3. l. Saxon.*

Hoc poſito. Quod uxores, ex poteſtate maritali, vendi poſſint; etiam illas ſub pacto Legis comiſſoriæ vendi poſſe exiſtimamus, qua cavetur, ut, niſi pretium intra certum diem emptor marito ſolvat, res ſive uxor fiat inempta. *l.* 1. *& tot. tit. ff. de l. Commiſſaria.*

3. Quo caſu etiam uxores, ſive mulieres in diem; de jure addicere licet. *l.* 1. *&* *tot. tit. ff. de in diem addict.* Ei autem cui hoc pacto à marito vendita eſt uxor, vel interea precario tradita. interdictum Quod vi, aut clàm, accommodari, verius eſſe, cum Cujacio contra Robèrtum exiſtimamus. *l.* 2. *§. in diem. ff. pro empt. l.* 4. *idem. ff. de in diem addict. l.* 3. *C. de pact. int. empt. Vide Cujac* 2. *obſ.* 25. *quem pungit Robertus* 1. *recept. lect.* 35. *&* 1. *animadverſ.* 25. *tuetur ſe Cujatius* 1. *not. Mercat.* 25. *&* 10. *obſ.* 290.

Verùm pactum de revertendo hic omnino neceſſarium eſt, & à muliere Chirographum prius, de revertendo, poſtulandum, ne ipſi accidat, quod civi Romano ante paucos annos contigit: Recens enim Romæ dives Mercator Romanus appetebat conjugem cujuſdem pauperis civis & promiſit marito mille coronatos, ut concederet ſibi cum uxore ipſius unius noctis concubitum, quod recuſavit niſi marito permittente hoc fieret. Maritus autem ſponte conceſſit, & accepit pecuniam inopia victus & miſit uxorem ad adulterum mercatorem; Poſtea cum elapſo tempore maritus uxorem repeteret, uxor ad maritum redire noluit, ſed reſponſum ipſi dedit: Quia tu me ſemel mercatori in diem

&

& noctem addixiſti, & vendidiſti, ergo non ad te revertar, ſed per noctes atque dies, dum vivo, hic apud emptorem meum manebo; quod procul dubio ab adulteris antea contra maritum ita practicatum eſt.

4. Vnde etiam emptori, qui uxorem alterius emit, uxoris loco uti licet: Quia veriſſimum eſt, quod perfecto emptionis & venditionis contractu, omne commodum rei venditæ ad emptorem regulariter pertineat *l. 57. ff. de contr. empt. l. 1. §. pen. & fin. Cod. de peric. & commod. rei vend. Idque communiter à Dd. receptum eſt.*

5. Emptori tamen competit remedium Legis 2. Cod. de reſcindenda vendit. Vbi tamen Sententia judicis requiritur, quod ab Imperatoribus nove introductum, eleganter & nervosè probat *Arpinell. ad l. 2. Cod. de reſcind. vend. p. 1. n. 3. & ſeqq.*

6. Quod ſi quis virginem ſe emere putaſſet, cum mulier veniſſet, redhibitionem ex cauſa non eſſe, Vlpianus recte ſcribit. *l. 11. ff. de contrah. empt.* Niſi poſt compertum errorem, mulierem, quam pro virgine emerat, emptor cognoverit, Ita compreſſam ab alio ignoranter qui ducit, juſte errorem prætendit. *Matt. 1. verſ. 15. Deut. 22. v. 21. Harmenop. 4. Epit. 1.* Diſſentiente Dn. VVeſenbeccio in Parat. ff. de ritu nupt. n. 8. Quia hic non error ſimplicis

qualitatis, ſed error ſubſtantialis, & talis qualitas occurrit, ut ex eadem matrimonium etiam vitietur, nulla ſpe reconciliationis exiſtente per *Novell. Leonis* 39. *de nuptiis. Beza de repudiis. fol. mihi* 17.

7. Reſtitutionem in integrum tamen hoc in paſſu juris emptorem petere poſſe, negamus. *Quia factum infectum fieri fruſtra contendimus, l. in Bello §. facta ff. de captiv. & poſtlim. reverſ.*

8. Ex præcedentibus itaque manifeſtum eſt, locari tam noſtras, quam alienas uxores poſſe, idque valde uſitatum eſſe. *Quia omnes res quæ vendi poſſunt, etiam locari poſſunt, arg. l.* 34. §. 1. *ff. de contrah. empt. l.* 5. *ff. de Verb. ſign. Etiam ſi alienæ l.* 7. 15. §. 8. *ff. locati.*

9. Qua in re proxenetarum opera uti, ab iiſque ἑρμηνευτικὸν poſtulari poſſe, permittitur *l. Græca* 6. *Cod. de Sponſalib.*

10. Sed & uxores in Emphyteuſin dari à maritis poſſe, poſt multas ambages mariti tandem obtinuerunt, & hoc jure utuntur, ſed non aliter, niſi ſub lege meliorationis. *l.* 2. *&.* 3. *Cod. de Emphyteuſi.* Quod quatenus procedat videbimus.

11. Mandare quoque procuratori, abſens maritus, vel ex juſta alia cauſa impeditus poteſt, ut ſua, ſive mavis, Uxoris negotia gerat. *l.* 28. *ff. de negot. geſt. cap.* 1. *fin.*

X. de

X. de procur. in 6. Quod mandatum ſi à marito diſſolutum non fuerit, omnino à procuratore, mandatario, implendum eſt, & fines ejuſdem mandati diligenter cuſtodiendi ſunt. *l.* 22. *§. fin ff. mandati.*

12. Quam in rem maritus procuratorem conſtituere quemlibet poteſt, etiam minorem 25. annis. Nos etiam cum procuratorem, ſi modo non ſit minor 14. annis, jure Civili, in caſu neceſſitatis dari poſſe, adſerimus. *§. juſta Inſt. qui & ex quib. cauſ. man. l.* 12. *C. de procur.*

13. Quod ſi quis abſque mariti mandato negotia mulieris geſſerit, actionem negotiorum illi concedi, naturali æquitati conveniens eſt. *l.* 47. *ff. de negot. geſt.* Videlicet ſi quid, vel non ut oportuit, geſſit. *§.* 1. *Inſt. de oblig. ex quaſ. contract. l. in pr, ff. de obligat. & act.*

14. Vbi Voluptuariarum, quoque expenſarum, ratio habenda eſt, quas maritus ipſe per ſe alias facturus fuiſſet. argum. *l. in fundo* 38. *l. niſi venalem ff. de rei vind. Menoch. de arbitrariis jud. quæſt. cent.* 3. *caſ.* 258.

15. Curandum tamen eſt, ne quid vi, metuve, aut doli cauſa, cum uxore geſtum eſſe, dicatur, *Quia ſi vis, dolus & metus concurrant, pæna capitis infligitur, aut pro judicis arbitrio punitur. P. H. O. Caroli V. artic,* 118. &

118 & ſeqq. *Vigel. cap. 6. tit. 6. 9. ad Conſtit. Carol.*

16. Caveri itaque oportet, dominum maritum rem ratam habiturum: Quia ſi maritus uxoris adulterium non detegat, ſed patientia ſua, ἀνειρηκῶς hoc vincat nec Leno proprie videtur, nec pœna ordinaria punitur, *arg. l. 4. §. 2. ff. de his qui not. infam. Novell. 134. §. mulier. Vige. de ordinat. Carol. in c. 6. tit. 9. &c.*

17. Et ſi conqueratur mulier, malè ſibi negotia geſta eſſe æquum eſt, in negotiorum geſtorem etiam directam actionem concedi. Vbi imperitia culpæ annumeratur. *Quia in hanc actionem, regulariter lata & levis culpa venit, l. 13. ibi negotia geſta. l. 11. ff. de neg. geſt. l. 20. Cod. eod &c. Leviſſima culpa tum demum attenditur, ſi alius negotiorum geſtor diligentior, commodius erat negotia mulieris geſturus. § 1. inſt. de oblig. ex quaſ. contr. ubi. Dd. communiter omnes in hoc paſſu, conſentiunt.* Vnde rectè Dd. extruunt regulam juris, is, quicunque deſerta negotia mulieris gerit, ſaltem de dolo, & lata culpa, tenetur, &c. *l. 23. ff. de reg. jur. l. 226. ff. de V. ſign. l. 8. § 3. ff. de precat. l. 22 § 3. ff. ad Trebell.*

18. Domino quoque, cujus ſervus vicini negotia geſſit, eandem actionem concedi æquum eſt, quæ appellatur, de operis ſervorum. *l. 1. Cod. de operis libert.*

19. Ergo

19. Ergo & Abbati, ex operis Monachorum, quia illi ſervis æquiparantur, &c. *cap. Abbates 19.q.7.c. Monacho 27. quæſt. 1.*

20. Regulariter tamen Clerico & Monacho uxorem ducere non licet, niſi in Cameram charitatis. *cap. 1. X. de Clericis conjug.* Alias ſuſpenduntur, deponuntur, & excommunicantur. *d. c. 1. presbyter ſi uxorem. diſtinct. 28. &c.*

21. Si maritus ſervo alterius, vel Abbas Monacho mandaverit, ut ea negotia gerat, & in iis gerendis, aliquid vitii morbive ſervus vel monachus contraxerit, tam dominus maritus ipſe, quam Abbas, actione de ſervo corrupto experietur? &c.

22. Sed & dominus ipſe, qui inſtitorem hoc eſt, factorem præpoſuit, inſtitoria actione tenetur. *l. 5. §. 12. ff. de Com. act.* Si tamen ad certam rem, puta, ad mulieris negotia procuranda, quis deputetur quia is proprie inſtitor non eſt, utilis actio ſaltem dabitur. *l. 16. in fin. l. 19. in pr. ff. de inſt. act. l. 5. Cod. eod. l. 20. §. 5. ff. Mand.*

23. Quidam ait: Vxoris, ſicut & aliarum rerum ſocietatem iniri poſſe, quod & verum eſt. *l. 1. §. 1. l. 7. & ſeqq. ff. de ſociet. MoZZius de ſociet. cap. 1.* Et niſi partes adjectæ fuerint, vel adjici non poſſint, ſocii æquales eſſe debent, in lucro & damno proportione Geometrica. *l. 29. in pr. ff. de ſociet.*

24. Quod ſi ſocii ea, vel iis uxoribus, ſimul uti velint, qui prior eſt tempore, potior & jure erit, *Quia qui prior appellat, prior agit l. qui prior ff. de judiciis.* Major autem ſociorum pars, reliquis reluctantibus, actum in conſuetumfacere non poteſt. *argum. l. 21. ff. communi divid. cap. in re communi ff. de reg. jur. in 6. Petrus de Vbaldis tract. de ſociet. p. 5. n. 11.*

25. Vxores noſtras, amicis donare, nihil vetat, ſed ita, ut vetus habet veriverbium! οὔτε πάντα, οὔτε παντῶς παρὰ πάντων. *Quia omnes res tam corporales quàm incorporales donari poſſunt. l. 9. pr. 17. l. 27. ff. de donat. l. 14. Cod. eod.* Maritus autem donator uxoris, de evictione, ſi mala ſit, non tenetur, niſi ſtipulanti, promiſerit. *l. 18. in fin. ff. de donat. l. 2. Cod. de evict.*

26. Permutare autem uxorem pro arbitrio cuique licitum eſt. *l. 1. & tot. de rer. permut.* Inprimis in conviviis & choreis, alias ſecus eſt. Eſt autem hoc negotii genus inter Gentes ad ſeptentrionem uſitatiſſimum, ideoque barbara voce *Baraptum* appellatur, &c.

27. Mutuo autem dari uxores haud poſſe, ex illa ratione credimus; Quia earum Bonitas ignoratur. *Quia mutuum eſt contractus ſive συνάλλαγμα ſtricti juris, quo rem ea lege mutuo damus, ut eadem qualitate & Bonitate*

tate reddatur argum. pr. tit inſt. de oblig. ex quaſi contr. l. 55. ff. de ſolut.

28. Commodato vero uxorem dari poſſe, nemo ambigit *l. 8. & 9. ff. commod.* Quia cum commodat, non facit rem accipientis, ſed permittit tantum, ut re ad certum tempus utatur. *l. 1. in fin. ff. de precario. Hottom. quaſt. illuſt. 15.*

29. Ergo & precario licet utrumque jure conſuetudinario, propter gratuitam, ut opinor, operam; raro uſurpetur. Quia precarium eſt, quod precibus petendi conceditur, quamdiu is, qui concedit, patitur *l. 1. in pr. l. 2. in fin. ff. de precario. cap. 3. X. de precario.*

30. Itaque prudenter agit, qui remunerandi gratia, interim honorarium marito pollicetur. *Quia mercede interveniente, meretricium & Simoniacum eſt, cap. ordinat. & cap. ſunt nonnulli. 1. quaſt. 1.* Conſuetudo autem cum meretrice, quam fornicationem ſimplicem Doctores noſtri appellant, quæ mercede interveniente fit, ab adulterio diverſa eſt, & illius pœnam jura non definiverunt. *l. 13 §. 2. ff. ad l. Iul. de Adulteriis.* Vnde Damhouderius inſignis practicus, fornicationem ſimplicem, majoris mali vitandi cauſa permittendam eſſe putat, ne feneſtræ adulteriis aperiantur & ut Vxores maritis illibatæ maneant. *Iohan.*

Damhouder. in praxi crim. 93. Ideoque Pontifex, & ipſius Cardinales, Canonici & Monachi, cum animadverterent, quod adulteria impune & abſque ſcandalo committere non poſſent? Monaſteria Monialium exſtruxerunt & conſtituerunt & illud ex veteri teſtamento, in Samuele bene quod ordinatum fuit, de mulieribus militantibus ad templum, illi in pravam imitationem converterunt, exſtruendo, in optimis electiſſimis locis Monialium, Dann im alten Teſtament haben die Weiber die Chor Röcke vnd Ornath gewaſchen/vnd haben jhr Gebet gehalten. Darentgegen hat der Pabſt/ vnd ſeine Cardinaln/ auch ſeine Canonici vnd Münche/ auß dem Bethhauſe/ welches zu Jeruſalem tempore Samuelis geweſen/ hernacher Nonnenklöſter vnd Hurenhäuſer faſt bey allen Kirchen gemacht. Poſtea cum hic abuſus populo Romanorum innoteſceret, Concubinatum Papa & ipſius Cardinales excogitarunt, ut quilibet domi, duas vel tres concubinas, ſive meretrices, alere, & impune ita ſcortari poſſet: quæ cum conſeneſcerent, Domos in honorem Sancti Alexii, quas vulgo Leerhäuſer nominant. ædificarunt, quas nos non immerito dero Thumbpfaffen Marſtall hodie nominamus, darinn ſie die alten Concubinen

vnd

vnd Huren noch auff den heutigen Tag hinein thun / ut juvenculas curtiſanas eo melius rurſus ad ſe recipere poſſint. Hæc eſt prima & egregia fundatio, origo, & Baſis Monaſteriorum monialium, & domorum Sancti Alexii, &c. Deponere quoque uxores apud amicos licet uſitatum ſit, periculoſum tamen eſt: *Quia fœmina & uxores ſunt ex eorum genere, quæ ſervando ſervari non poſſunt. l. 24. & 26. ff. Depoſiti.*

32. Sed & maritis pignori Hypothecæve uxores opponere licet *l. 1. in pr. l. 15. §. 1. ff. de pign. & hypothecis.* Quia domini veri oppignorare poſſunt res quaſcunque *leg. 6. Cod. quæ res pign. oblig. l. 13. ff. de pign. & Hypothec.*

33. Vti vero operâ Mulierum depoſitarum, vel pignoratorum non licet, niſi convenerit; attamen de jure licet, ſi modo illis alimenta præſtentur. *l. 1. §. 8. l. 3. §. 3. ff. Nautæ, caupon. ſtabul.* Quia etiamſi depoſitum ſit contractus de re gratis cuſtodienda, d. L. L. Attamen non impedit, quo minus remuneratio intervenire poſſit *leg. 2. § 24. de vi bon. rapt.* Interim itaque ex æquitate juris mulieribus alimenta præſtanda ſunt. *l. quod in uxorem. Cod. de Negotiis geſtis. ubi Cynus & Baldus.*

34. Quod ſi, ne uti liceret uxore maritus expreſſe convenerit, pacta ſervari

oportet. *Quia pacta dant legem contractui l. 1. §. ſi convenit. ff. depoſiti.*

35. At ſi quis ſigillum (vulgo Cathenarium appellant) uxoris inſtrumento adpoſitum, reſignatum conqueratur (prout Mercator quidam ante aliquot annos, Lipſiam profectus, & domum reverſus, apud Senatum in urbe. A. conqueſtus eſt) ad exhibendum, locus erit, ut venter inſpiciatur. *l. 1. tot. tit. ff. de ventre inſpiciendo l. 2. ff. de term. mot.* Condemnatio autem fit in id, quod mariti intereſt, quanti, (ſcilicet ut fulvum ſpectatur in ignibus aurum) in litem juratum fuerit, *per l. 2. ff. de in lit. jurand. d. l. 3. de term. mot.*

36. Quod ſi illi illæve, quibus ea cura inſpiciendi ventrem uxoris commiſſa eſt, falſum renunciarent, Prætor, cauſa cognita, marito novam actionem accommodabit, veluti ſi Menſor falſum modium dixerit. *l. 1. §. 1. ff. ſi menſor falſum modium dixerit ubi Bartol.* Si vero inſpectores & menſores dolum, latamve culpam admiſiſſe, deprehenſi fuerint, in factum actione tenentur. *d. l. 1. ff. ſi menſ. falſ. mod. dixe.* Et novi alii inſpectores & menſores ordinandi ſunt, ſi maritus ſe læſum eſſe exiſtimet, & venter mulieris denuo inſpiciendus eſt, argum. *leg. Vn. Cod. de error. calculi.* Sin autem nullis terminorum veſtigiis, neque

per

per Geometras, neque vulvæ menſores, vel arbitros, res expediri poteſt, Iudex ipſe controverſiam expediet, & dirimet, argum. *l.* 3. *Cod. de mixt. fin. reg. und. actionibus.*

37. Et tamen in re Zelotypa Maritorum diligentia à prudentibus viris merito improbata eſt: Cum eo duntaxat pertineat, ut in Vulva-pileorum, phantaſtarum, & Cornutorum Catalogum adſcribantur, *Quia impoſſibilium nulla eſt deliberatio neque cuſtodia. l. non ſolum ff. de oblig. & act.*

38. Adde, quod Maritus neſcius facti Vxoris, eodem beneficio gaudet, atque conſcius cum hanc mariti dolor excruciet: illum facti ignorantia excuſet, quarum utraque via æque ad ſalutem conducibilis eſt. Præſertim ſi ignorantia ſit facti alieni, tunc enim tolerabilis eſt, & de jure præſumitur. *Cap. nullius* 1. *quæſt.* 3. *cap. præſumitur de Reg. jur in* 6. *l.* 21. *ff. de probat. l.* 3. *l.* 5. *& tot. tit. ff. & Cod. de juris & facti ignorantia.* In affectata autem nimiſque ſupina ignorantia Mariti diverſum in jure eſt conſtitutum. *leg.* 6. *&* 9. *ff. de jur. & fact. ignor.*

39. In hac materia ex nudo pacto cum Muliere Nuda agi poſſe, indubitati juris eſt: *per l.* 7. *l.* 45. *ff. de Pactis.*

40. Ex pollicitatione quoq; præſertim ju-

re jurando confirmata cum muliere agi poteſt. *Quia jusjurandum tranſactionibus & pactionibus robur addit leg. 41. Cod. de Tranſactionibus.*

41. Quinimo rogata mulier, ſi tacuerit, pro conſentiente habetur. *Quia qui tacet conſentire videtur l. item quæriur §. implet. ff. locati l. 2. voluntatem ff. ſolut. matr.*

42. Itaque non eſt neceſſaria ſtipulatio quæ tamen ſi intervenerit, paratam executionem in bona mulieris mobilia & immobilia habet. §. 3. *Inſt. de inutil. ſtipulat. l. 14. §. 2. ff. de Conſtit.*

43. Maxime ſi ſyngraphum, vel chirographum mulieris intercesſerit: Sunt enim inſtrumenta Muliebria Guarentigiata, id eſt, paratam executionem habentia; abſque alio proceſſu judiciali *l. Vn. Cod. de Confeſſis. Ordin. provinc. Thuring. tit. 14. Colerus de proceſſ. Execut. p. 1. cap. 13. num. 19.*

44. Eſt tamen nonnunquam locus hic exceptioni non numeratæ pecuniæ. *leg. 14. Cod. de non. num. pec.*

45. Famulos vero; & ſervos Dominis ſtipulari poſſe, exploratі juris eſt *l. 1. ff. de V. Oblig. pr. Inſt. de ſtipulat. ſer. Hottom. 3. obſ. 19.*

46. In hac ſtipulatione omnes ſunt individuæ: Quia in facto conſiſtunt, quod natura ſua diviſionem non admittit, veluti

Ciſter-

Ciſternam Mulieris aperiri, fundum tradi, foſſam fodi. *leg. 2. in pr. ff. de verb. oblig. l. 72. ff. eod. ubi Hugo Donellus num. 10. & ſeqq.*

47. Nulla autem cenſetur inutilis ſtipulatio, niſi quæ natura eſt impoſſibilis *l. 28. & §. 1. ubi Donel. n. 46. ff. de Verb. Oblig.*

48. In re Vxoria actiones præſcriptis verbis ex vulgatis quatuor capitibus: Do ut des, do & facias, facio ut des; facio ut facias: locum non habent. Sed aliæ quatuor diſſimiles, do ut faciamus, faciamus ut des, faciamus ut facias, facio ut faciamus hic ſubſtituuntur. *l. 5. 3. §. ff. de præſcriptis verbis.*

49. Hoc in paſſu juris ex contractu, in quo factum ineſt, tenetur quis præcisè ad faciendum, nec liberatur præſtando id quod intereſt: Si modo factum illud mulieri per Naturam explicari poſſit, contra omnium Doctorum communem opinionem. *l. 11. § 4. l. 36. ff. de Act. Empt. l. 25. ff. de contrah. empt. l. 2. ff. ſi cert. pet.*

50. In contractu cum muliere, Do ut faciamus, re tradita & facto non ſecuto, competit condictio, cauſa data, cauſa non ſecuta. Sive, ut alii volunt, ob rem datam re non ſecuta. Quia ſi pecuniam dem, ut facias: facto non ſecuto, in id quod intereſt præſcriptis verbis actio, vel utroque caſu,

ad repetendum contra mulierem condictio eſt. *l. naturalis* §. 2. *l. ſi ſibi* 10. *leg. ob eam cauſam ff. de præſcript. verb. Donell. d. tr. cap.* 6. *num.* 13.

51. Ex contractu Faciamus ut des, ſi poſtquam factum eſt, mulier ceſſet dare, nulla in illam de dolo actio eſt, niſi præſcriptis verbis. Hanc quæſtionem intricatam & difficilem Paulus de Caſtro de ſummis apicibus juris eſſe exiſtimat, ut ſi Iuriſconſulti reviviſcerent, hanc antinomiam reconciliare non poſſent: recentioribus enim & veteranis Iuriſconſultis eſſe incognitam. DEVS ſcit, inquit Cynus, quot ſint in ea ignorantes. Vide Donelli ſententiam quæ verior eſt, & rationibus non caret. *In tractat. de præſc. verb. cap.* 10. Vbi ſi ex facto meo tibi nihil adſit, actionem de dolo competere cum Franciſc. Hottom. in comment. præſcript. verb. & in §. act. Inſt. de act. cum recentioribus ſtatuit. Bartolus autem & veteres Iuriſconſulti actionem de dolo competere exiſtimant. *Bart. in l. Natur.* §. *quod ſi faciam,* 3. *ff. de præſcript. verb.*

52. Diverſum in Pupillo, ſi tamen pubertati proximus ſit, quia tunc intelligit, quid cum muliere agat, nec tutoris authoritate opus habet, ut ſaltem naturaliter obligetur, ſi videlicet ex conventione cum

muliere

muliere inita factus ſit locupletior, & pecuniam lucratus ſit *l.* 13. *in fin. l.* 24. *l.* 41. *ff. de cond. indeb. l.* 95. *ff. de oblig. & act. l.* 9. §. 1. *ff. de autor. tut.*

53. In re Vxoria hodie actiones cenſentur bonæ fidei, ideo tam in bonæ fidei quàm juris ſtricti, alioquin contractibus uſuræ, etiam jure Canonico debentur ex mora *l.* 24. *ff. de præſcript. verb. l.* 11. §. 12. *ff. de uſur. & mora.*

54. Ergo etiam fructus, & omnes acceſſiones. *leg.* 28. *ff. de uſur. & mora. Oeſten. de mora cap.* 3. *num.* 18. etiam obligationem ad intereſſe inducit. *leg. ff. Quod cert. loc. argum. l.* 22, *ff. ſi cert. pet.*

55. Mora eſt fruſtratoria ſolvendi, vel recipiendi improbata dilatio, quæ tunc commiſſa cenſetur, ut ait Martianus, cum quis interpellatus opportuno loco & tempore non ſolverit, quod apud Iudicem virum bonum examinabitur. *l.* 3. *in fin. ff. de Mora l.* 5. *ff. ſi cert. pet. Menoch. de Arb. jud. quæſt. Caſ.* 220. *n.* 28.

56. Sciendum tamen eſt; interea hic locum non habere interdictum. Ne quid in loco ſacro. Quia hoc faciunt ipſi pontifices, & ipſius ſancti Cardinales, Canonici & Monachi etiam Vicarii, impune in ipſa Roma, Italia, Hiſpania, & Polonia, nil dicam de Germania noſtra: *tot. tit. Ne quid in*

loc.

loc. ſac. fiat. de quo vide Oldendorp. 2. Claſſ. act. 9. Forner, 1. ſelect. 9. Sic Iohanna Papiſſa octava ejus nominis à ſuo Cardinali compreſſa eſt, cum quo familiarius conſueverat, fœtuſque matrem ſexum mentita virilem prodidit. Quia hæc Papiſſa in proceſſione ad Lateranenſem Eccleſiam, in cleri & populi Romani frequentia in platea, & via publicâ ſub Cælo, doloribus partus oppreſſa inter Coloſſeum & Clementis fanum, puerum, ex fornicatione conceptum ſpectante Roma peperit Anno 857. ibique ex partu obiit. Cujus rei memoriale adhuc extat Romæ, de quo Mantuanus proprius pontificiorum Poëta ſequentes Verſus ſcripſit.

Hic pendebat adhuc ſexum mentita virilem
Fœmina cui triplici phrygiam diademate mitram
Extollebat apex, & pontificalis adulter.

Plura vide in tract. Levini Hulſii Oppenh. nuper in 8. edito.

57. Neque & illud: Ne quid in loco publico vel itinere fiat: Quia hoc faciunt impune Mercatores peregrinantes & navigantes. *l. 1. pr. l. 2. §. 1. verſ. hominum. ff. de Interdictis.*

58. Neque & illud; Ne quid in flumine publico ripave fiat, prout faciunt Nautæ & Piſcatores. *l. 1. & 2. ff. de Interdictis.*

59. Omnes autem dies tam feſti, quam pro-

prophani, adde etiam noctes utiles, hic cenſentur, neque meſſium aut vindemiarum tempora ſunt importuna. Sed

Bis { in die edendum.
in noctè tangendum Inſtrumentum
in ſeptimana ſaltandum juvenibus.
in menſe Cucurbitandum Senibus.

Si modo præcepta Medicorum recte obſervare voluerint. Neque opus eſt, ut Calendarium inſpiciatur. Quia omnis homo mendax, ut Calendarius. Quippe menſium, & vindemiarum ferias, omnibus prodeſſe vere dicitur à D. VVeſenbecio. *In parat. ff. de feriis.*

60. Non valent in hoc paſſu. exceptiones I. loci non tuti, ſi ſalvus conductus ad Cameram concedatur, & impetretur. *Cap. accedens 4. Vt lite non conteſtat. late Colerus de proceſſ. execut. p. 4. cap. 1. n.* 170. In quo ſalvo conductu ineſſe debet non tantum veniendi, ſed & recedendi conceſſio, juxta Menoch. 2. arb. jud. quæſt. cent. 4. c. 156. contra quoſdam maritos, qui venientes adulteros comiter excipiunt, ſed abeuntes peſſime tractant. 2. Neque exceptio Senatus conſulti Vellejani tributa mulieribus, ut infirmitati ipſarum conſulatur. Quia locus Senatus conſulto Velle jano non eſt, ſi mulier accepto pretio aliquid promiſit, vel fidejuſſit. *l. 3. §. 3. l. 19. ult. ff. ad Afrí-*

can.

can. ubi Cujat. l. 30. ad Senatus conſ. Vellejan. 3. Neque termini nimis anguſti exceptio hic valet. Quia ſtatim hic ſolvendum, aut bonis cedendum eſt. Quemadmodum mulier quædam nuperrime ad amicum debitorem dixit: Solve mihi quod debes. Illo reſpondente, non ſum ſolvendo, tum illa replicavit: Ergo cede bonis, quod etiam poſtea factum, & licet in Camera Imperali hoc ita non concluſum, tamen in Camera charitatis hoc ita approbatum eſt contra. *Auth. offeratur. Cod. de lit. conteſt. Novell. 53. cap. inducia 3. quæſt. 3.* 3. Neque feriarum ut anteà dictum eſt. contra *tot. tit. ff. & Cod. de feriis.* 5. Neque exceptio legitimationis perſonarum, *contra tot tit. Cod. Qui legit. perſ. ſtand. l. fin verſ. neceſſ. Cod. de Bon. qualib.* 6. Neque exceptio plus petitionis, contra *leg. 3. §. 10. ff. de except.* 7. Neque pacti conventi temporalis *contra §. 10 Inſt. de except.* 8. Neque exceptio ſpolii. *Quia illa intra 15. dies probanda eſt, c. 1. de X Reſt. ſpol. & altiorem requirit indaginem.*

Sed exceptiones ſequentes hic locum habent: 1. Vt pote exceptio ne Reus conveniatur ulterius, niſi in id, quod facere poteſt. *leg. 3. ff. de except.* 2. Exceptio non numeratæ pecuniæ, de qua ſupra *per l. 14. C. de non num. pec.* 3. Pacti conventi de non petendo *§. 3. & 9. Inſt. de except.* 4. Iuris-

jurandi

jurandi exceptio §. 3. *Inſt. de except. l.* 15. *ff. eod.* 5. Rei judicatæ inter eaſdem perſonas. *leg.* 3. *&* 14. *C. quibus res jud. non noceat.* 6. Exceptio tranſactionis *l.* 21. *C. de tranſact.* 7. Exceptio præſcriptionis *pr. Inſt. de except.* Quæ tres exceptiones poſteriores litis & mulieris ingreſſum impediunt, unde Exceptiones litis finitæ dicuntur, *Sichard ad l.* 19. *Cod. de probat.* 8. Et ultimo. Quemadmodum Exceptiones hic admittuntur: Ita & replicatio conceditur, quam ſequitur duplicatio, eamque excipit triplicatio, & ſic deinceps multiplicantur termini in hoc paſſu juris Cameræ provincialis, donec ad ſubmiſſionem partes veniunt. *l.* 2. §. 2. *de except.* §. 1. *& ſeqq. Inſt. de replicat.* Licet in Camera Imperiali in dilatoriis ultra duplicationem: In peremptoriis vero ultra triplicationem non procedatur. *Ord. Cam. p.* 3. *tit.* 22. § wo aber. *& tit.* 29. *in fin.* Quod ſecutus eſt ſapientiſſimus Princeps Auguſtus, Elect. & Dux Saxo: in ſuis Conſtitutionibus provincialibus Sax. p. 1. tit. 19. Vnde ibidem hodie Conſtitutione confirmata in dilatoriis ultra duplicationem, in peremptoriis ultra triplicationem, hoc jure procedere non poſſunt, neque debent.

51. Cæterum iſtis obligationibus, quia factum perſonale promittitur, fruſtra atque

que inutiliter accedit fidejuſſor maſculis, niſi ſit fœmina. Quia vir Maſculus fidejuſſor ad pœnam corporalem hoc in paſſu juris obligare ſe non poteſt. *Argum. leg.* 13. *ff. ad l. Aquil.* Et quamvis aliàs de jure civili Romano Germanico fœmina fidejuſſor eſſe non poteſt, authoritate Senatus conſulti Vellejani, tamen hoc jure, quo nos utimur, licitè admittitur. *tot. tit. ff. & Cod. ad Senatus conſultum Vellejan. l. 3. ff. de Fidejuſſor. Gomez. 2. Var. reſol.* 13. *n.* 3.

52. Sunt enim omnes actiones in hac materia uſque adeo perſonales, ut neque hæredibus competant, neque in hæredes concedantur. Quia perſonalia officia & pacta perſonam non egrediuntur, neque ad alium tranſeunt *leg. idem in duobus § perſonale ff. de pactis.*

53. In hiſce actionibus contra naturam aliarum actionum expedit, potius perſonæ, videlicet Mulieri, quàm rei incumbere, ſive, ut Pandectæ Florentinæ habent, incubare contra Brocardicam juris: Melius eſt incumbere rei, quam perſonæ *l.* 15. *qui deſtinavit ff. de rei vind.*

54. Ab hac porrò actione, ſicut à cæteris omnibus, quis non aliter liberatur, niſi ſolutione & repræſentatione ejus, quod debetur. *c.* 54. *ff. de ſolut.* Tamen noſtro jure quo utimur humânitatis gratia, ex

æqui-

æquitate ſolemus debitori valetudinario, aliquid ſpacii concedere: In locis, ubi jus Cæſareum viget, tempus quatuor menſium concedimus. *l. 2. & 3. Cod. de uſur. rei jud. Coler. de proceſſ. exec. p. 3. cap. 6. n. 27 1.*

55. In hac re uxoria Novatione, delegatione, compenſatione, oblatione, & ſimilibus modis, quidem civiliter, ſed non naturaliter quis obligatur, *l. 2. & 3. Cod de Novat. l. 2. Cod. de legat. l. 5. ff. de Acceptilat.* Si verò certo loco debitum compenſetur, ratio habetur utilitatis loci, *l. 15. ff. de compenſat. l. 2. §. ult. ff. Quod cert. loc. Medecep. 1. quæſt. 7.*

56. Aliud vero pro alio, invitæ creditrici Mulieri ſolvi non poteſt. *l. 9. §. 3. ff. de pignor. act. l. 16. Cod. de ſolut. leg. 21. §. ff. de Conſt. pec.* Adeo ut ne precium quidem ſpeciei loco promiſſæ nolenti Mulieri creditrici obtrudi poſſit. *Vult. 1. Iuriſpr. cap. 53.* Niſi aut aliud ſingulari favore certarum perſonarum vel cauſarum receptum ſit, *l. 71. §. 2. ff. de leg. 1. lib. 15. leg. 35. §. 1. C. de donat.* Aut res debita ſolvi nequeat, *leg. 8. ff. de condict. furt. Coraſ. 2. Miſcell. num. 8.*

57. Maritus, qui rem habet cum ancilla, non eſt propterea Infamis, cum ea in re exemplo antiquorum patrum ſe tueri poſſit, Quia impoſſibile eſt, quod patres vixerint in peccato, quod remitti non poſſit, vel

vel infamiam importet. Ratio connexionis eſt: Quia alias patres, qui vixiſſent in peccato, quod remitti non poſſit, non facti eſſent ſalvi, quod non præſumitur; & füiſſent infames, quod itidem dicendum non eſt. *Atqui patres cum ancillis vixerunt:* Ergo vivere cum ancillis non eſt peccatum, quod remitti non poſſit, vel quod infamiam importet.

58. Vnde uxori contra maritum, de adulterio accuſatio, expreſſe in jure Civili denegatur. *l.* 1. *Cod. ad l. Iul. de Adult.* Licet per conſtitutionem Caroli V. uxori contra maritum accuſatio de adulterio ſit permiſſa, ad pænam corpori infligendam. P. H. O. *Caroli* 5. *c.* 20. Sed de Carolinis Conſtitutionibus in Ariſtocratiâ latis, hic non diſputamus. Quia illarum præfatio ſatis oſtendit, quod liceat adhibere æquitatem, quippe generatim quilibet eſt legum ſuarum moderator, interpres & arbiter. *l.* 3. *Cod. ex quibus.*

59. Attamen uxori in jure civili Romano Germanico, quo nos utimur, de inofficioſo querela contra maritum conceditur, ſi videlicet maritus

Bis in {
noćte ad dormiendum & vigilandum,
dié in menſa ad edendum,
hebdomade ad perſolvenda debita,
menſa ad cucurbitandum uxori ſenex.
}

ſe non ſemper exhibeat. *Novell.* 118. *cap.* 1. *&* 4. Quia juxta ſanctionem pontificis maritus inſuper tenetur uxori, ad reddendum debitum, & è contra *cap. Tua nos X. de Iurejur.*

70. In quo judicio maritus & extraneus non in ſolidum, ſed in id duntaxat, quod facere poſſunt, condemnandi ſunt, *l.* 3. *ff. de re jud.*

71. Non debet autem uxor ſemper venire cum ſacco parata, ſed exſpectare Enthuſiaſticos raptus, vel donec tempus jure, & à marito præfixum, ſit elapſum, *l. uxores. ff. de divortiis.*

72. Quid ſi maritus adeò frigidus fuerit, ut ad officia Virilia omninò ineptus ſit? Matrimonium poſſe diſſolvi ſancti Pontifices ſtatuerunt, *cap.* 1. *de frigid. & malef.* Præſumtio autem ſemper eſt pro potentia mariti: ideoque recepto juramento ab utraque parte mulieri elapſo triennio, aliæ nuptiæ conceduntur, & impotenti matrimonium interdicitur, *cap. laudabilem & cap. fin X. de frigid. d. cap. frigid. & malef.*

73. Cæterum ſi fœminæ inſtrumentum ita ſit obſeratum, ut à marito aperiri non poſſit vel potuerit: Pontifices quoque divortium, ſi toto triennio medicatio tentata fuerit, permiſerunt *cap.* 2. *&* 3. *X. de malef. & frig. c. propoſuiſti X. de probat.* pro-

H ceſſum;

ceſſum, & quod ocularis inſpectio ad Chirurgos & Medicos pertineat, explicat & atteſtatur *Ioach. à Beuſt. tr. de matrimoni fol. mihi* 107.

70. Sed ſi fœmina poſtea inveniat aliquem, qui ſeras hujuſmodi reſerarit, poteſt de integro matrimonium reſtaurari. *Quia ceſſante cauſa divortii, ceſſat effectus.* Id eſt ipſum divortium, *l. adigere §. quamvis ff. de jure patr.*

75. Quod ſi verò uxor apta ſit ad viriles amplexus, & maritus pecunia inſtructus, ac cum pleno ſacco domum revertatur, neque uxor ullam moram facere, vel ut horis canonicalibus, matutinalibus precibus interſit, jejunet, vel eleemoſynam indigenti prius faciat, marito perſuadere debet. Quia in cauſis ſummariis in continenti abſque ſtrepitu judicii de ſimplici & plano procedendum eſt. *Zang. tr. de exception. cap.* 2. *n.* 5.

76. Hic in rei uxoriæ cauſa omnes ſervitutes perſonales cenſentur, quæ à perſona perſonæ debentur. Eſt autem ſervitus hic jus in muliere, alii conſtitutum, jus domini mariti minuens, alterius augendi, ſive oblectandi cauſa §. 1. *Inſt. de reb. corp.*

77. Veluti eſt jus: ut vicinus onera vicini ſuſtineat, ut tignum in mulieris parietem immittat, flumen & ſtillicidium mu-

mulieris recipiat, *l.* 33. *de ſervit. urban.*

78. Item, ut Mulieris Ciſternam aperiat, iter, actum, viam, aquæductum & hauſtum, pecoris ad aquam appulſum, ut præſtet jus paſcendi, arenam fodiendi *pr. Inſt. de ſervit. Ruſtic.* Quia ſervitute conſtituta & conceſsâ, omnia unà conceſſa eſſe intelliguntur, ſine quibus ſervitute uti rectè non poſſumus.

79. In quibus omnibus Patientia pro præſtatione habetur. 1. *Quia omnes* HANREIHI *ſunt patientes.* 2. *Quia in harum mulierum ſervitutum conſtitutione pro poſſeſſione uſus intervenerit, & Patientia mariti pro traditione eſt. leg. ult. ff. de ſervitut.*

80. In hac materia rei uxoriæ, jure conſuetudinario, omnes omnino teſtamentariæ diſpoſitiones ceſſant. Quia in hac materia locum tantum habent actus nocturni, qui fiunt inter vivos. *l.* 21. *ff. de Teſtam.*

81. In eadem hâc materia poſſeſſio quidem animo & corpore acquiritur, ſed ſolo corpore amittitur, nempe cum deſierimus mulieri adhærere, *leg. un. Cod. uti poſſidetis.*

82. Poſſidere autem mulieres, non niſi per noſmetipſos, poſſumus corpore & animo noſtro conjunctim, *l.* 1. *l.* 32. *§.* 1. *ff. de acquir. poſſeſſ.*

83. Unde qui jure familiaritatis uxoris

fundum ingreditur, non videtur poſſidere, *l.* 41. *ff. de acquir. poſſ.* Sicut nec ille, qui ex primo decreto in poſſeſſionem fundi mulieris miſſus eſt, in poſſeſſione revera eſt. *leg.* 3. §. 8. *ff uti poſſidetis.* Quia jure poſſidere & in poſſeſſione eſſe differunt. Ratio ejus eſt: Quia aliud eſt habere jus ad rem: Aliud habere rem in re. Sic & ſponſus ante nuptias habet quidem jus ad rem, videlicet ſponſam, ſed non ſtatim rem in re. In nuptiis verò non ſolum habet jus ad rem, ſed rem in re, videlicet ſponſa.

84. Eſt autem plenum humanitatis interdictum; Ne vis fiat ei qui in poſſeſſionem miſſus eſt, *l.* 6. *Cod. unde vi.*

85. Neque tamen prohibemus Novi Operis Nunciatione uti, & cautionem de damno infecto exigere, ut videlicet ab opere nobis nocituro, deſiſtat, *leg.* 1. §. 1. *ff. de Nov. oper. Nunc.* Si quid autem operis jam factum eſt quod fieri non debuit, ceſſat hoc edictum, & locum habet interdictum, quod vi aut clam. *l.* 1. *ff. de Nov. oper. nunc.*

86. Prima autem cauſa acquirendæ poſſeſſionis, & dominii in hoc paſſu juris eſt aſpectus, quem ſequitur colloquium, deinde oſculum, poſt actus, & contrectatio, ac deinde ea, quæ eſt poſtrema lima & rima. quæ plenum dominium & poſſeſſionem parit, juxta verſus:

Poſt

Poſt viſum riſum, poſt riſum, venit in uſum:
Poſt uſum, tactus, poſt tactum, venit in actum:
Poſt actum, fructus, poſt fructum, pœnitet acti.

Item per lignorum inciſionem in januam mulieris, *l. 7. §. 12. ff. ſolut. matrim.*

87. Cui proxima cauſa acquirendæ poſſeſſionis eſt, clavium cubiculi, domus, horti, Poſtici traditio, quæ clavium traditio in mariti præſentia tutò fieri non poteſt, quemadmodum de jure requiritur, ideoque in abſentia mariti ut fiat, tutiſſimum eſt *l. 74. ff. de contr. empt.*

88. Vxor à marito domo expulſa, ut ſæpe fit, primo occupanti conceditur, & poteſt pro derelicto poſſideri, *l. 15. ff. de acquir. rer dom.* Quia omnes res pro derelicto habitæ, ſtatim derelinquentis eſſe deſinunt, & primo occupanti conceduntur, *§. 47. Inſt. de rer. diviſ. l. 2. §. 1. ff. pro derelict.*

89. Sed quid juris, ſi uxor maritum domo expellat, & negotiorum geſtorem interim domo retineat, quod ſæpiſſime Mulieres Hanſiaticæ practicantur? *Reſp.* 1. Maritus uxorem adulteram criminaliter ad pœnam infligendam accuſare poteſt. *leg. Quamvis Cod. ad l. Iul. Maject.* 2. Poteſt agere civiliter contra uxorem coram officiali principis, vel judice Eccleſiaſtico ad divortium faciendum *cap. porro X. de divort.* Et ſi notorium adulterium, uxorem domo

expellere poteſt, *c. fin. X. de adult.* Si vero adulterium non notorium eſt, vir ad cohabitationem non compellitur, ſed cum probatione ſua admittitur, quæ ab ipſo nullo modo malitioſe, in præjudicium mulieris differenda eſt.

90. Quod ſi uxor ſponte extra mariti domum pernoctaverit, ſi animum reverendi habet, non videtur divertiſſe. *l. 3. in fin. ff. de rer. diviſ.* Quia idem jus eſt in transfugis, *l. 3. §. ult. ff. ad. L. Corneliam.*

91. Et ſi amiſſam uxorem maritus recuperaverit, nulla ipſi in eum, qui Vxorem receperat, actio competit. Quia officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum. *leg. ſed & ſi quis ff. Quemadmod. teſtam. aper.* Inprimis ſi Clericus amiſſam uxorem receperit. Quia ille non ex mala intentione ſed cauſa imprimendæ benedictionis illam recepiſſe cenſetur. *cap. dictum eſt. 1. quæſtionem 1.*

92. Fœminarum uſucapionem exemplo rerum mobilium triennio parari poſſe, arbitramur, *§. 1. Inſt. de uſucap. cap. 16. quæſt. 93.*

93. In Agaſonem, cujus Aſinus rugitu ſuo Priapi cum Laide Nympha luſum interturbat, actionem ſi quadrupes pauperiem feciſſe dicatur, concedendam eſſe putamus. *l. 2. ff. ad. l. Aquiliam.*

94. Me-

94. Merito levem caſtigationem marito in malam uxorem jura permittunt. Nos autem nullam modicam in malam uxorem, caſtigationem, ſed talem ſequentem potius concedimus, videlicet, ut malam uxorem maritus aut non attingat, aut ita verberet ut vix vivere poſſit, vel utrumque omittat. Quia alias ſuſpicio veneni per omnem vitam hæret. §. *ſed hoc tempore Inſt. de his, qui ſunt ſui.* De exceſſu tamen maritus arbitrio judicis punitur. *Menoch. 2. arb. jud. caſ.* 36. 4. *n.* 13.

95. Quærenti quâ actione conveniatur nova nupta, quæ prima nuptiarum nocte ſponſum admittere nolens, uſque adeo cruciavit, ut mane mortuus in lecto inventus ſit, quod accidit ſponſo A L. Reſpondi ſecundum ea quæ proponerentur, ex maleficio teneri. *l.* 15. *ff. ad l. Cornel. de ſicar.* Quod tamen reſtrictionem doli mali requirit, *VVeſemb. in parat. tit. ad l. Cornel.*

12. Licet Pontifex Romanus, ſponſum cum ſponſa, ob reverentiam benedictionis & Monachi illos copulantis, prima nocte in virginitate permanere jubeat & ſtatuat, *cap. ſponſus. diſtinct.* 23.

96. Rogatus contrà: quâ actione ſubveniatur mulieri, nimiam libidinem mariti accuſari volenti: Reſpond. cum jura conſtituta ſint in iis quæ ἐπὶ τὸ πλεῖστον accidunt

dunt, non in iis, quæ ἐκ παραλόγου, illi extraordinario remedio ſuccurrendum, & maritum ad ancillas remittendum eſſe. Quia jura de rarò iſtis contingentibus non conſtituuntur, *l. ex his. ff. de legibus.*

97. Quandoquidem aliàs verſiculi vulgares Knuddelhardi in hoc paſſu juris extant:

Gallus Gallinis terquinis ſufficit Unus:
Aſt non quinque Viri *ſufficiunt* Mulieri.

98. Vnde judices in cauſa tali ambigua olim reſpondebant, SIBI NON LIQVERE. *l. 13. §. ult. ff. de Arb. l. 36. ff. de re jud. Alcon. pud. in divin. Agell. 14. noct. Attic. 2. Briſſon. 10. de verb. ſignif.*

99. Fallunt igitur & falluntur, qui Mulieres homines eſſe negant, vel imperfectionis arguunt, vide Iulium Scaliger. exercitat. 274. contra Iacob. Cujatium Italum *obſ. 6. cap. 21.* Vbi Iuriſconſultus Mulierem hominem eſſe negat, *per l. Si quis. 38. §. abortionis, ibi Mulier, aut homo. ff. de pœnis.* Quod refellit *l. hominis 152. ff. de V. Sign. ubi Gœd. l. 1. ff. de V. S. l. 3. §. 1. ff. de lib. hom. exh. l. 3. §. 1. ff. unde legit. l. 2. ff. de ſtat. hom. l. 1. §. 1. ff. ad l. Corn. arg. l. maximum vitium. Cod. de lib. præt.* & ratio eſt. Quia in d. §. abortionis, Mulier & homo non opponuntur adversè, ſed relativè. Quia Iuriſconſultus conjunctim dixerat de pocu-

poculo abortionis & amatorio: ſi illo mulier, hoc homo ſive maſculus, ſive fœmina perierit, ideoque dicta lex ſi quis 38. §. qui abortionis ff. de pœnis, nihil ad Cujatii opinionem ſtabiliendam facit. Quia verba Mulier aut homo debent referri ad præcedentia, quaſi dicat Iuriſconſultus: Nihil refert, perierit Mulier, an abortierit. Et ſexus ratio dum ignoratur, quo ad abortionem (quia dum Embryo in utero eſt, non intelligi poteſt, neque nobis conſtat, num Maſculus an fœmina ſit.) Ergo Iuriſconſultus in textu leg. 38. ff. de pœnis, apponit generale verbum, *Homo*; jam homo in ſe conſideratus intelligitur ex capite naturali, adeoque ſexus ratione, & marem & fœminam complectitur, *l. hominis* 152. *ff. de V. ſignif. l.* 1. §. 1. *ff. de lib. hom. exhib. Vult.* 1. *Iuriſpr.* 4. *Gocd. l.* 1. *ff. de V. S. n.* 32. *Alciat.* 7. *Par.* 7. Abutitur ergo Cujatius hoc textu l. 38. ff. de pœnis: Quia juriſconſultus ibidem de duplici caſu agit. primo ponit caſum: ſi quis poculum amatorium dederit mulieri, quâ pœna reus afficiendus ſit? & reſpondetur, ſi dolo fecerit, & mulier aut homo, id eſt Embryo qui in utero eſt, non perierit, ſi humilior perſona ſit, in metallum damnetur, honeſtior in Inſulam, amiſſa parte bonorum relegetur. In ſecundo caſu quæritur: Quid ſi mulier aut homo, id eſt,

Embryo perierit? Reſpondet Iuriſconſultus, tunc ſummo ſupplicio adficiatur. Quia de Embryone nihil certi nobis conſtare poteſt, an mas ſit an fœmina, ut antea dictum eſt. Ratio eſt: quia Iuriſconſultus loquitur de poculo abortionis. Si igitur homo, id eſt, Embryo fuit, ergo vixit in utero. Iam de Embryone conſtare non poteſt, an Mas ſit vel fœmina. ergo dum Iuriſconſultus in textu hominis generaliter mentionem facit, & de Embryone loquitur. & marem & fœminam complexus eſt, *d. l. 1. ff. de lib. hom. exhib.* Et ſic textus d. l. 37. ff. de pœnis contra Cujacium noſtram ſententiam, videlicet, quod mulier ſit, & maneat homo in omnem æternitatem, confirmat. Neque Philoſophis adſiſtimus, dum mulierem fœminam minus hominem eſſe conſtituunt, ut pote Platoni, qui dubitat, an mulieres monſtris ſint annumerandæ? Neque Ariſtoteli, qui mulierem monſtris annumerat. Neque Ciceroni, qui virum magis perfectum eſſe, quam mulierem fœminam ſtatuit. *Clem. Alex. 1. Pædag. c. 4.* Quia nihil horum inter literatos noſtri ſeculi receptum eſt. nam æque mulier perfectus homo eſt, ac vir maſculus perfectus homo dicitur. Quia licet Ariſtoteles ex eo dubitet, quod aliquid mulieri deficiat in ratione: tamen certum eſt, quod hæc Ariſtotelis ratio

ſit

ſit nullius momenti. Quia ipſe Ariſtoteles concedit, quod hominem conſtituant anima rationalis & corpus. Ergo data anima rationali & corpore, datur perfectus homo, etiam in fœmina muliere. Et mulieres noſtras hodie (DEO ſit laus & gloria) plus lucis & rationis habere, imo æque rationales eſſe, ac ipſum philoſophorum Ariſtotelem. Diva Eliſabetha Angliæ, Franciæ & Hyberniæ Regina, quondam H. M. potentiſſima, Eliſabetha VVeſtonia nobiliſſima. Iohanna Otthonica fœmina Flandriæ ſapientiſſ. & infinitæ aliæ, noſtræ ætatis, mulieres notorium faciunt. Vnde & mulieres quandoque & virtutis Heroicæ & ſceptri ſive regni capaces eſſe, ipſe Plato præceptor Ariſtotelis ſibi ipſi contrarius *l.* 5. *de Republ.* atteſtatur. *V. Cornel. Tacit.* 4. *&* 6. *annal.* item de moribus Germanorum *Franciſc. Picolomin. in Philoſoph. mor. grad.* 6. *cap.* 19. *Lipſium* 2. *Polit.* 3. *contra Iohannem Bodinum in Method. c.* 6. *&* 6. *de Republ.* 5. *Forcat. in Necyom. dialog.* 2. *num.* 2. Et nunc cum illo Proſperi in Epigram. concludimus:

Non decertanti nulla eſt ſperanda Corona:
Palam qua capitur Gloria, Finis habet.

FINIS.

JUCUNDA
DE
OSCULIS
Diſſertatio hiſtorica, Philologica.

VEtus eſt Verbum : *Arcum nimium intenſum facilè frangi :* Quod ad ſtudiorum rationem veteres mihi rectè transtuliſſe atque accommodaſſe videntur. Veriſſimum quippe eſt ingenii vires aſſidua lectione obrui, meditationibus debilitari, exercitiiſque frangi. Hinc in Academiis ſcholisve non rarò videas multò feliciores in ſtudiis progreſſus facere eos, qui curis ſuis gaudia interponunt, quibuſque ludus & jocus ſtudiorum & rerum ſeriarum quandoque relaxatio eſt, præ illis, qui continuò libris hærent affixi, neque inediæ parcentes neque vigiliis. Multos novi paraphrenitida, alios κακοστομαχίαν aut phtiſin hac ſtudiorum intemperantia contraxiſſe, ἀνάπαυσις δ', ut Pindarus ait, ἐν παντὶ γλυκεῖα ἔργῳ. Hanc qui amant, aut poëſin exercent, aut hiſtorias evolvunt, aut Muſica ſe oblectant, aut gymnaſticam tractant, aut deambulationibus, & colloquiis ſeſe recreant, adeoque

——trahit ſua quemque voluptas.

Mihi illud Iohannis Poſthii placet :

Non juvat aſſiduè libros tractare ſeveros
Bartole ſive tuos, ſive Galene tuos :
Sed libet ad dulces etiam deſcendere luſus,
Atque animum Doctis exſibilare IOCIs.

Illorum proinde ingenia qui rebus ludicris, ridi-

ridiculis, paradoxis atque abjectis laudandis & commendandis tempus feſellerunt, amo magnique facio. Ceu fecere Archippus, qui aſini umbram. Paſſeratius; qui aſinum ipſum, Glaucus qui injuſtitiam, Polycrates & Iſocrates, qui Buſiridem, Huttenus, qui febrem, Phavorinus qui Therſiten & quartanam, Maro, qui culicem, Catullus, qui paſſerem; Ovidius, qui nucem; Diocles, qui rapam, Dio Pruſæus Philoſophus, qui pſittacum, Syneſius, qui calvitiem, Lucianus, qui vitam paraſiticam & muſcam; Libanius, qui bovem, Mirandula, qui barbariem, Cælius Calcagnius, qui pulicem, Eraſmus, qui μωρίαν; Pirkhaimerus, qui podagram, Majoragius, qui lutum, Pierius, qui paupertatem Poëticam, Salerius & Hegedorpius, qui ebrietatem, Heinſius, qui pediculum, alii, qui ejuſdem farinæ alia encomiis ornarunt & illuſtrarunt. *Th. Lans. in Or. contr. Polon. p.* 613. Cujus generis ſcripta in vernacula noſtra extant, der Froſchmeuſeler / cujus auctor eſt G. Rollenhagius, qui exemplo Homeri βατραχομυομαχίαν inſtruxit) der Römiſche Bienenkorb / cujus auctor eſt Philippus Marnixius S. Aldegondius, qui Apiarium Romanum Primo Belgice concepit ac edidit anno 1571. quo tempore crudeliſſime in viſcera Belgica ſæviebat Albanus. Poſtea Ioannes Fiſchar-

ſchartus, dictus Mentzer IC. feſtiviſſimi vir ingenii ex Belgico idiomate in noſtrum Teutonicum tranſtulit, quæque minori litera ſunt expreſſa de ſuo adjecit, vel potius, ut apparet ex Henr. Stephani Gallico libro, qui inſcribitur: Traicté preparatif à l'Apologie pour Herodote, mutatus eſt. *Matth. Bernegger de Idol. Lauret c. 2. p. 22.*) der Reinicke Fuchs / der Landſtörtzer / die Schelmenzunfft / das Narrenſchiff / & complura alia, quæ primâ quidem fronte meras nugas præ ſe ferunt, in receſſu tamen non parum ad civilem prudentiam, morum emendationem, vanæque ſuperſtitionis demonſtrationem, momenti afferunt.

Ego ingenii reficiendi ergo Oſculorum mihi ſumpſi Theorian, praxin aliis, quibus & tempus; & ſumptus & favor chori Puellarum eſt, relinquens. Prius vero quam ad argumenti tractationem accedam, duo mihi præmonenda video. Procul dubio namque Catones quidam erunt atque Stoici, qui dicam mihi ſcribent, quod Iuventuti, quæ aliàs ad vitia prona eſt, faces accendam amoris, eamque præceptis inſtruam. His reſpondeo, artem amatoriam nunquam me vel didiciſſe vel exercuiſſe, proindeque tantum abeſt, ut cuiquam offendiculo eſſe volue-

voluerim, ut potius ſperaverim quoſdam amore hiſtoriarum & Philologias, quæ certe ſtudiorum graviorum jucundum eſt condimentum, hac occaſione accenſum iri. Oſcula impudica & luxurioſa non probo, quin potius pœna digna cenſeo. Ergo ut floriferis apes in ſaltib. omnia libant; illa verò quæ dulcedinem vimque mellificam habent, ſolum attrahunt: In venenatis contra animalibus, quidquid ea ſugunt, quidquid guſtant, in venenum vertitur. Ita cuicunque honeſtas cordi eſt, is omnia in melius interpretabitur, & de minus ſeriis dextrè judicabit. Heterocliti qui ſunt, cum optimè etiam cogitata dictaque invertere, inque deteriorem partem rapere ſoleant, quis curabit? ſi malitiæ ſuæ hinc ſumant augmentum: Hoc primum. Alterum monitum eſt, ne Lector exquiſitum hic genus expectet orationis. In rebus utplurimum occupor jocoſis, in quibus moleſtum foret de verbis operosè laborare; Quod ſi quis fortè urgeat: Tanti ergo nugas has non eſſe quæ in publicum protrudi debeant. Huic equidem aſſentior: Verum animus ἀντίδωρον meditabatur illis, qui multis & maximis me affecêre beneficiis: qui cum vitæ morumque elegantiæ ſtudioſiſſimi ſint, materiam inſtituto meo vix potui invenire, aptiorem. Quod ſi ergo

go illis animi mei affectionem ac gratitudinem probavero: æquam etiam à te, Lector benevole, cenſuram pěto atque expecto.

Commodè verò diſſertatio hæc De Oſculis in ſeptendecim membra ſive ſectiones mihi tribui poſſe videtur: Quarum I. agat De Oſculi verbo ejuſque ſynonymis, tum phraſibus quibuſdam ambiguis. II. De Oſculis divinis & religioſis. III. De Oſculo Pontificis. IV. De Oſculo Regum & Principum, quod civibus ferebant. V. De Oſculo ſubditorum, quo ſuperioribus & magiſtratibus reverentiam exhibebant. VI. De oſculatione manuum, frontis, oculorum. VII. De Oſculis genuum & pedum. VIII. De aſſentatorio more Italorum, Gallorum & Hiſpanorum, oſculandi manus vel pedes. IX. De Oſculis propinquorum. X. De pœnis oſculorum variis. XI. De Oſculis, quæ parentes liberis figebant. XII. De Oſculis qui liberi Parentibus. XIII. De Oſculis quæ uxores maritis. XIV. De Oſculis quæ mariti uxoribus. XV. De Oſculis fratrum, affinium & aliorum propinquorum. XVI. De Oſculis officioſis. XVII. Et ultima ſectio, de ſuaviis ſive Oſculis amoris.

SECTIO I.

Primum ergo Oſculum Varro *in lib. de vit. Pop. Rom. apud Non. Marcell. & lib. 5. de ling. lat. p.* 59. ab ore derivat. Quanquam impropriè oſculum etiam columbis tribuatur, quibus non os ſed roſtrum eſt, quando hiſtoricus ait: (*lib. 1. hiſt. c.* 15.) Maſculum columbarum non prius feminam inire, quàm oſculum illi dederit. Non enim admittunt feminæ marium commercium ſi vacuum ſit oſculo. Verba cognita ſunt, baſium & ſuavium: inter quæ Donatus vetus Terentii interpres hoc facit diſcrimen, ut oſcula ſint officiorum: baſia pudicorum affectuum: ſuavia libidinum vel amorum. Quibuſcum ferè conveniunt gloſſaria vetera H. Stephani, quando baſium interpretatur φίλημα ἐρωτικόν. Et φιλητήν, baſiatorem, amatorem. At ſuavium (quod à ſuavitate quidam dictum volunt, alii tamen ſuavium ſcribunt) φίλημα ἑταιρικόν. Conſentit etiam Servius ad illud 1. Æneid.

Olli ſubridens hominum ſator atque Deorum,
Vultum quod cœlum tempeſtateſque ſerenat.
Oſcula libavit natæ) Siendum eſt, inquit,

Oſculum religionis eſſe: ſuavium voluptatis. Vt alibi: Summaque per galeam delibans oſcula. Et Terentius: O Thais mea, meum ſuavium, &c. Sed hoc diſcrimen fere negligitur & promiſcue hæc omnia

uno

uno oſculi verbo denotantur, *C. Rittersh. in part. feud. lib. 2. cap. 5. q. 95. par. 439.*

Verbis hiſce ſimplicibus unam atque alteram in hoc oſculorum luſu probatis auctoribus uſitatam Phraſin ſubjungo, de quarum vi & genuina interpretatione non uſque quaque inter doctos convenit. Vt quando Pater Latinitatis Plautus *Curcul. act. 1. ſc. 3. ſub Perſona Planeſii ad Phædromum:* Tene etiam, ait, priuſquam hinc abeo ſavium &c. ubi Lambinus minus latinum cenſet, ſuavium tenere, reponit ergo, tollere: Quod vice verſa præ altero merum rus, imo pus videtur Taubmanno; ſuam ſententiam ſuffragio Piſtoris confirmanti, qui ſavium tenere oſculum accipere, non oſculari interpretatur. Quamquam inter dare ſive ferre ſavium & accipere, reipſa parum intereſſe videantur ſeculi noſtri Martiali Io. Ovveno, qui ita in Phyllida ludit *lib. 1. ep. 25.*

Baſia Phylli aliis dare non vis: at data ſumis:
Nimirum ſcis hæc accipiendo dari.

Alter Plauti locus in milite glor. *act. 2. ſc. 1.* Itaque hic meretrices labiis dum ductant eum, Majorem partem videas valgis ſuaviis &c. magis torſit Latinitatis vindices. Plerique inter quos Scaliger, Douza & Gruterus, Comicum ſuavia pro ore poſuiſſe volunt, quod Poëtis haud eſt infrequens

Plau-

Plauto Rudent. *Act.* 2. *ſc.* 4. Tum quæ indoles in ſuavio eſt. Virgilio in Iamb. Os uſque lambis ſuaviis, id eſt, more canum, qui aliquid ligurierunt, labra etiamnum lambis. Gellio *lib.* 19. *noct. c.* 11. Dum ſemihulco ſuavio. Meum puellum ſuavior. Turnebus *lib.* 7. *adv. c.* 6. *&* *lib.* 1. *c.* 18. quem ſequitur Lambinus, Plautum ita accipit, q. d. Meretrices dum Glorioſum militem ductabant atque captabant, per illuſionem inter Oſculandum os obterſiſſe, valgumque reddidiſſe, eum ex animo non baſiantes atque ludificantes. Quod oſculi genus Græci ϛρεπτὸν φίλημα vocant. Heſychius ϛρεπτὸν, φιλήματι ποιὸν σκαλιόν. Quæ Lambini & Turnebi ſententia non probatur Iano Douzæ *lib.* 1. *præcid. c.* 12. qui Plautum non de valgis inter baſiandum militem à meretricum turba per irriſum conformatis, ſed de poſticis ſannis intelligit ſine baſiatione: quib. faſtidioſæ illæ militem abſentem ſeu præſentem etiam, ſed adverſum tamen, atque à tergo illudebant. Ita ut ſuaviis ſubſannare nihil aliud ſit quàm labiis ductare. Peculiaris verò eſt Acidalii interpretatio, qui laudat quidem ſuavia pro labiis accipi: rectè item ductationem labiorum pro contumelioſa non baſiatione: ſed minus rectè valga ſuavia pro ipſa oris inter ſubſannandum obtortione haberi autumat. Quin hanc
eſſe

eſſe Plauti mentem : inde adeò quod meretrices militem glorioſum aſſiduè labiis ductaverint, valga ſuavia ſive ora pravè diſtorta eas ſibi feciſſe, ut maxima earum pars ex contemnifica iſta obtorſione jam valga ſuavia gerat. Eadem phraſi utitur etiam Petronius quando ait : Quartilla commovebat valgiter labra & me tanquàm furtivis oſculis (Turnebus legit oculis) ſubinde verberabat. Hæc ferè habeo à F. Taubmanno, cui hoc didactron laudis libenter perſolvo, ingenui quippe viri eſt fateri per quem profeceris, Plinio monente. Lectoris erit arbitrari, cui harum conjecturarum album velit adjicere calculum.

Sectio II.

Oſculorum alia ſunt divina, ſive religioſa, alia humana. Ad divina referre locum placet Pſalmiſtæ: *Pſal. 2. v. 10. 11. & 21.* Et nunc Reges intelligite : erudimini qui judicatis terram, ſervite Domino in timore, & exultate ei cum tremore, Apprehendite diſciplinam, OSCVLAMINI FILIVM. Quorum verborum verum procul dubio intellectum acceptum refero inſigni Theologo Ioanni Gerhardo, qui cum *in tr. de mag. pol. membr. 1. n. 166. p. 112. ad aſſerendum.* Ad magiſtratum pertinere curam religionis : primò adduxiſſet mandatum divi-

vinum de Iure Regis, *Deut.* 17.*v.*18. Poſtquam ſederit in ſolio regni ſui; deſcribet ſibi Deuteronomium legis hujus in volumine: accipiens exemplar à ſacerdotibus Leviticæ tribus. Et habebit ſecum legetque illud omnibus diebus vitæ ſuæ, ut diſcat timere Dominum DEVM ſuum, & cuſtodire verba & cerimonias ejus, quæ in lege præcepta ſunt. Eique ſuperiora verba Regis Davidis conjunxiſſet: hanc cum ſuam, tum aliorum Theologorum ſubjicit exegeſin: Particula & nunc, hanc cohortationem ad Reges factam eo modo connectit, quod conſiderata Regna Chriſti divina ſtabilitione & confirmatione non debeant conatu prorſus irrito & fruſtraneo illud amplius oppugnare, ſed Euangelium hujus Regni amplecti, doctrinæ Chriſti in ſuis regnis & provinciis locum dare ejus propagationem promovere, & hac ratione filium oſculari; *Petr. Galatin. lib.* 3, *de Arcan. Cathol. verit. c.* 6. ex Midias Tehillim talem affert expoſitionem: Quid ſonat illud oſculamini filium? Simile eſt cuidam Regi, qui contra filios ſeu incolas civitatis indignatus eſt. Iverunt ergo cives & ſupplices facti Filio Regis, petiverunt, ut ſua interceſſione patrem ſibi reconciliaret. Abiit filius & placcavit ſubditis patrem ſuum. Acceſſerunt poſtea cives regem ſibi reconciliatum, ut gratias agerent:

rent: Quibus Rex dixit: Mihine gratias agetis? Quin abite potius & filio gratias agite, cujus interceſſione vitam & omnia veſtra debetis, niſi enim ille medius interveniſſet, actum de vobis eſſet. Sanctus Pagnin. in Lexico allegat verba R. Aben Ezræ: Servite Domino reſpectu domini, oſculamini filium reſpectu Meſſiæ. Et addit in India morem fuiſſe, ut ſubditi Regem deoſcularentur: Sicut & Samuel Saulem Regem noviter electum deoſculatur. 1 *Sam.* 10. *v.* 1. Quod apud nos quoque hodie in conferendis dignitatibus uſu venit. Nam Archiepiſcopus Regem Romanorum oſculatur, Proceribus idem facientibus. *Sleidan. de ſtat. relig. lib.* 19. *p.* 348. Necnon in creatione doctorum inter ceremonias & ritus ſolennes numeratur, Cathedra, biretum, liber, annulus, benedictio, oſulum, *ut not. gl. ad Clement. d. magiſtr.* Quorum quædam nempe Cathedram, librum, biretum, annulum aureum dicunt Dd. ſubſtantialia & neceſſaria & quæ omitti non poſſint. Sed ait additionator ad Guid. Pap. *q.* 288. *de Advocat. & Dd.* quod traditio annuli, Oſculum & benedictio, non ſunt de ſubſtantia: quia ut inquit Dn. Baldus, mulieres oſculantur, deſponſantur & benedicuntur, & tamen non doctorantur. *Thom. Lans. comment. de Acad. Lic. M. p.* 71. *Geneſ.*

neſ. 41. *v*, 40. Superos tuum oſculabitur omnis populus. LXX. ὑπακούσεται. Hieron. ad tui oris imperium cunctus populus obediet. Quando igitur Reges jubentur oſculari filium, intelligitur non tam oſculum amoris, quàm honoris, reverentiæ, ſubjectionis, quod hinc Regi ſua ſceptra ſubmittere, ipſique ſervire & poteſtatem divinitus acceptam ad regni hujus propagationem & defenſionem convertere debeant. Druſ. *in comment. ad difficil. loca Geneſ. c.* 118. *p.* 139. *vid. eund. lib.* 2. *obſ. c.* 16. *& cent.* 1. *miſcel. c.* 60. Inter genera oſculorum, quæ recenſent Hebræi, eſt oſculum dignitatis ſeu magnitudinis. *Tanchama.* 23. 4. ut cum Regem recens creatum oſculo recipimus & admittimus, eique homagium præſtamus; de quo intelligendum illud *Pſal.* 2. *v.* 12. Oſculamini filium. Atque ita verſiculum iſtum etiam Cl. Marotus in paraphraſi ſua reddidit:

Faites hommage au Fils qu'il vous envoye
Que courroucé ne ſoit amerement.

Sic ergo Dn. Gerhardus concludit: Si Reges & Iudices, quatenus tales domino ſervire ac filium oſculari jubentur, utique etiam illis cura religionis incumbit. Quomodo enim Chriſto ſua poteſtate & officii adminiſtratione ſervirent, ſi in religionis negotio quod agerent non habent. Tunc

verò

vero Chriſto ſerviunt, ipſumque oſculantur, ſi non ipſi ſolum doctrinam Chriſti recipiunt & fide amplectuntur, ſed & poteſtate divinitus ſibi data hoc efficiunt, ut puritas doctrinæ in Eccleſia conſervetur, idololatriæ & falſi cultus aboleantur, lupi ab ovili dominico arceantur, miniſtri Eccleſiæ commode alantur, &c.

Secundo ſacri oſculi veſtigium eſt apud S. Hiobum, qui: Si vidi, inquit, ſolem cum fulgeret, & lunam incedentem clare, & oſculatus ſum manum meam ore meo: id eſt, ſi ſolem aut Lunam adoravi. Nam ut. Hieron. ad Rufinum ſcribit: Qui adorant, ſolent deoſculari manum & capita ſubmittere. D. Lutherus Phraſeis illas Hebraicas ita explicat: Videre ſolem: Wann mirs glückſelig gieng/hab ich nicht meine frewde darinnen gehabt. Oſculari manum: heiſt ſein eigen Werck preiſen/ welchs allein Gott zugehöret. Adorationi verò oſculatio manuum expreſsè jungitur 3 *Reg.* 12. *v.* 18. Vbi Dominus: Derelinquam mihi in Iſraël ſeptem millia virorum, quorum genua non ſunt incurvata ante Baal, & omne os quod non adoravit eum oſculans manum. Quæ fere verba repetuntur ab Apoſtolo *ad Rom.* 11. 4. Præterea myſticum oſculum exprimitur *in Cantic. Cant. c.* 1. Oſculetur me oſculis oris ſui; quia meliora ſunt ubera tua

vino. *Et c.* 8. Quis mihi det Te fratrem meum ſugentem ubera mattis meæ, ut inveniam te ſolum foris, & deoſculer te, etiam me nemo deſpiciat. Cujus uberiorem explicationem Theologis relinquo. De manuaria adoratione. de qua ſupra Lipſius notat eam non ſimplicem aut rudem omnino fuiſſe, ſed certa quadam conformatione & geſtu, allegans auctoritatem Apuleji *lib.* 5. Miles in Pſyche: Multi denique civium & advenæ copioſi, inacceſſæ formoſitatis admiratione ſtupidi, & admoventes oribus ſuis dextras, primore digito in erectum pollicem reſidente, ut ipſam prorſum Deam Venerem religioſis adorationibus venerabantur. Qui quidem geſtus nihil abit ab Heſperiorum ritu hodie, qui ex pollice & indice quaſi crucem formantes eam in adoratione & templis deoſculantur. Excepto quod iſti pollicem indici imponunt, Romani contra. Præter oſculationem illam manuum alii etiam paganorum fuere ſacri ritus. Nam & os Diis venerabundi oſculabantur, & manus & pedes. De ore Cicero *in Verrem lib.* 5. Ibi ex ære ſimulacrum ipſius Herculis, quo non facile dixerim me quidquam vidiſſe pulcrius, uſque eo Iudices, ut rictum ejus ac mentum paullo ſit attritius: quod inprecibus ac gratulationibus non ſolum id venerari, ſed etiam oſculari ſolent. Quæ tamen

παρ-

παῤῥησία Deorum oſculandi ora Ethnicis rara, & recepti magis cultus demiſſiores, ut oſcularentur Deorum vel dextras, vel pedes, ut ex Lucretio & Apulejo luculenter probat Iuſtus Lipſius. *lib.* 2. *Elect. c.* 6. Illi verò qui verebantur Deos ipſos ore ſuo profano tangere, eminus ſtantes manum porrigebant, eamque ſtatim verentur ad os ſuum referebant & ſuaviabantur. Cujus ritus frequens apud Plinium, Minutium Felicem, Apulejum, Tacitum, Suetonium, Martialem alioſque melioris notæ ſcriptores mentio eſt. In calamitatibus verò & rebus actis oſcula liminibus etiam templorum data, poſtibus & agris: de qua ſuperſtitione plura apud Lipſium ſæpe laudatum, & Turnebum *lib.* 12. *adv. c.* 4. *p.* 382. Quibus addo oſculum terræ ex Plutarcho in Anton: ubi milites Antoniani poſtquam Araxen fluvium tuto ſuperarunt, & in Armenia pedem poſuerunt, ibi vero tanquam è mari terram eam primum conſpexiſſent, oſculati ſolum pro gaudio ſunt, & ad lacrymas mutuoſque complexus verſi. Notaque eſt hiſtoria fratrum, qui cum ab Oraculo reſponſum accepiſſent, eum patri in imperio ſucceſſurum, qui Matrem communem primus oſculaturus eſſet, natu eorum minimus confeſtim vi & mente Oraculi intellecta Terram omnium matrem oſculatur,

aſtutiaque ſua fratribus paternum regnum eripit. Addo etiam oſcula religioſa ſive quæ mortuis dabantur. Sic Ioſeph ruit ſuper faciem patris mortui, flens & deoſculans eum. *Geneſ.* 5. v. 1. Sic Cleopatra tumulum Antonii coronavit ac deoſculata eſt, *Plut. in Ant. p.* 166. Pars militum vulnus Imperatoris Othonis deoſculati ſunt in cadaver incumbentes, pars manus attigerunt, nonnulli facibus in rogum conjectis ſeipſos jugulaverunt, teſte eod. *Plut. in Othon. p.* 353. Qui & alibi de Panteo refert, *in Cleom. p.* 210. eum forma præſtantem omnibus & ad diſciplinam juvenum aptiſſimum, Cleomentem Regem amaſii loco habuiſſe, ac tum juſſiſſe ita demum mori, ubi ſe & reliquos defunctos videret. Ergo jam omnibus jacentibus circumiens Panteus, pugione ſingulos attigit, explorans an quis fortè lateret vivens. Cum Cleomenes propè talum ab eo ictus vultum obvertiſſet, oſculatus eum juxta aſſedit: jamque exanimatum amplexus, ſeipſum jugulavit. O præclaram amicitiam, quæ non in ſecundis modò, ſed adverſis etiam vera, conſtans & ad mortem uſque perpetua fuit! Cui quam comparem non facile habeo, niſi forte trium angelorum, qui cum Gallicam peregrinationem ſimul ingreſſi eſſent, & fidelitatem mutuumque auxilium conjuraſ-

ſent,

ſent, luſtrato ſine ductore Molinii horto Regio (in quo pons ita eſt fabricatus, ut niſi clavo ferreo muniatur, qui illo incedunt, in ſubjectas undas decidant) duobus ex ipſis id evenit, quod cum tertius cerneret, ne non omnis fortunæ comes eſſet, ultro ſecutus in eaſdem aquas valde lutoſas proſiluit. Iod. Sincer. *itin. Gall. p.* 116. Conſtantinum Magn. legimus beatorum martyrum vulnera & cicatrices, quas ſub Maximini tyrannide acceperant, oſculi devotione affeciſſe, apud Euſeb. *de vit. Conſt. lib.* 1. *c.* 4. Proinde Chriſti etiam vulnera, quæ illuſtriora & ſplendidiora ſunt ſolis radiis oſculari nos jubet ex *Ioh. Chryſ. Ioach. Beuſt. in expl. evang. Domin. Quaſimodog.* Satis de priori oſculorum genere.

Sectio III.

Inter oſcula humana primo loco eſt Oſculatio pedum Pontificis Romani. Ita enim habet formula ceremoniarum Papalium: Nemini omnino mortalium Papa reverentiam facit, aſſurgendo manifeſte, aut caput inclinando ſeu detegendo, tantum Romanorum Imperatori, poſtquam illum ſedens ad oſculum pedis & manus ſuſcepit, aliquantulum aſſurgit, adque oſculum mutuo charitatis amplexu illum benigne recipit.

Item: Omnes homines cujuſcunque ſint dignitatis & præminentiæ, ut primum in conſpectum Papæ veniunt, diſtantibus ſpatiis, ter debent ante illum genua flectere & ejus pedes oſculari. *Th. Lanſ. in Or. pro. Ital. p.* 696. *&* 698. *& in orat. contr. Ital. p.* 754. Cujus honoris fundum Papicolæ id quodam ſacrarum literarum dicto ponunt: Vultu in terram demiſſo pulverem pedum tuorum lingent. Quod tamen non magis ad perſonam Pontificis Romani referri atque applicari poteſt, quàm alia ejuſdem generis, quibus ad hierarchian ſuam probandam ſtabiliendamque ſceleratè abutuntur: Ceu ſunt: Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo & in terra, &c. Tu es illa petra, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, &c. Dedit ei Dominus poteſtatem & regnum, & omnes populi inſervient ei. poteſtas ejus poteſtas æterna, quæ non auferetur, & regnum ejus quod non corrumpetur, &c. Super aſpidem & baſiliſcum incedes & conculcabis ora Leonum, *Cyr. Herdeſ. in Cynoſ. Iur. Pontif. p.* 5. Quæ & ſimilia dum Filius perditionis ad ſe trahit, quid aliud quam Pſaphonis agit fabulam, & honorem, in cujus partem Deus neminem ſe admiſſurum juravit, divinum ſibi aſcribit & uſurpat? Neque quidquam ipſum juvat exemplum Chriſti *Luc.* 7. *v.* 38.

qui

qui tulit,ut mulier, quæ erat in civitate peccatrix, ſibi pedes primum flens lacrymis rigaret, capilliſquè tergeret, ac deinde oſcularetur. Nam hunc honorem non quaſi ipſe eo gauderet, admiſit, ſed hac occaſione Phariſæum hoſpitem inſtruere de perſona ſua voluit,cui poteſtas eſſet remittendi peccata.Sic unctionis etiam honore ſe à Maria affici paſſus eſt,non ſui cauſa, ſed diſcipulorum, quibus paſſionis & mortis ſuæ memoriam iſta extrema quaſi unctione inſinuare & refricare voluit, *Matth.* 26.*v.* 6. *Marc.* 14.*v.* 3. *Ioan.* 12.*v.* 2. Quid quod ſi honor & reverentia iſta Chriſto ut ſummo Pontifici & ſacerdoti, magiſtro & Domino competiit, ut certe competiit: ergóne fas erit vicario, qui audire vult, diſcipulo & Apoſtolo, eundem ſibi ut vindicet? Chriſtum legimus diſcipulis pedes laviſſe in exemplum humilitatis: nullibi vero extat, Chriſtum vel ſe vel diſcipulos ſuos ab honore magiſtratibus, & cumprimis mundi Monarchæ exhibendo exemiſſe. Hoccine eſt veſtigiis Petri, de cujus ſucceſſione S. S. Patres tantopere gloriantur inſiſtere? qui Cornelium Centurionem ad pedes procidentem ſeque adorantem erexit. *Actor.* 10. *v.* 16. Surge inquiens, & ego ipſe homo ſum. O vocem memorabilem atque ſalutarem (exclamat Polydor. Virgil. *de rer. invent.*

vent. c. 13. *lib.* 4. (ſi bene multi hodie ſeſe quoque homines tantum eſſe perpenderent, qui propterea quod ſacerdotio præditi ſint, plane ſe reliquorum mortalium, longe poſt hominum memoriam imperioſiſſimos dominos præbent, non communes Patres ut fieri deberet! Tantum verò abeſt, ut oſculatio illa pedum Pontificiorum manſuetudinem Chriſti ſapiat, ut paganum potius ſit inſtitutum, & ab Ethnicorum Pontificibus petitum. Nam, ut Plutarchus teſtatur, ſacerdotibus Romanis nec habere nec petere magiſtratum permittebatur, lictore tamen & ſella curuli utebantur, ut iis deliniti ultra non quærerent: in templis prope januam lecticam habebant, tanquam cuſtodes & refugium, pedes iis reliqui oſculabantur. Hujus diabolicæ Servi Servorum inſolentiæ & ſuperbiæ cum alia in Vaticano extant monumenta, tum inprimis Caroli V. invictiſſ. Imper. quod ad poſteritatis execrationem potius quam felicem memoriam in caſtello S. Angeli marmori inciſum eſt:

E Lybia advenit Romanas victor ad arces
Cæſar, & in niveis aureus ivit equis.
Ille triumphavit, ſed tu plus, Paule, triumphas,
Victor namque tuis oſcula dat pedibus.

Plat. in vit. Paul. 3. Servantiſſimos contra dignitatis ſuæ legimus Bulionum & VVirtenbergenſium Duces. Nam cum Boniæ,

noniæ, Romæ, ac poſtremo Maſſiliæ Carolus V. Imp. Reges Francorum, ac Navarræ, Duces Allobrogum, Florentinorum, Ferrarienſium, maximus Magiſter Equitum ſacrorum, cum infinita Principum ac nobilium multitudine pedes Pauli III. p. m. oſculati eſſent, illi quos ſupra nominavi Duces refractarios ſeſe exhibuerunt, neque ad pedes Pontificios ſeſe proſternere atque abjicere voluerunt. Hicque honor non ſolum præſentibus exhibetur Pontificibus, ſed abſentibus etiam per literas. Quod vel ex Caroli IV. Imp. ad Innocentium V. tabulis patet, quibus ſcripſit, ſe quidem Imperatorem à Principibus deſignatum, ſed à Pontifice Romano ſuam creationem ſtabiliri & confirmari, coronam etiam Imperialem inde accipi oportere: quarum principium eſt: Poſt pedum oſcula beatorum. Quæ verba, ſi fides eſt Bodino *lib. de rep. c. 9. p.* 216. In omnibus Imperatorum ad Romanorum Pontificem literis, jam inde à Ludovico Bavaro ad hæc uſque tempora repetita ſunt. Subſcriptio vero literarũ Imperatoris eſt hujuſmodi: Ego manus ac pedes veſtræ Sanctitatis deoſculor.

Sectio IV.

Multo modeſtiores Principes & Reges legimus, qui cives honeſtiores oſculis fre-

quenter impertiti ſunt. S. Sulpitius Galba Icelum concubinum & libertum ſuum de Neronis exitu nunciantem arctiſſimis oſculis palam excepit, *Sueton. in Galb. c.* 22. Salvius Ottho mane Galbam ſalutavit, utque conſueverat oſculo exceptus etiam ſacrificanti interfuit. Idem *in S. alv. c.* 6. amplexuque & oſculo dimiſit amicos ſuos, *ibid. c.* 10. Ab eadem comitate Plinius *in paneg.* laudat Trajanum: Gratum erat cunctis, quod Senatum oſculo exciperes, ſicut dimiſſus oſculo fueras. Alexander quoque Magnus ſupplices amplexu & oſculo dignatus eſt. Bodin. *l.* 1, *de rep. c.* 9. *p.* 150. eodem modo Abſolonem favorem populi ſibi conciliaſſe, cum patrium ambiret regnum, ſacra refert hiſtoria 2 *Sam.* 15. *v.* 5. Et David Rex Barzellai Gileaditam (cujus amplitudo & erga Davidem Regem exulem beneficentia cum in libris Samuelis, tum apud Eſram & Nehemiam egregiè commendatur 2 *Sam.* 19. *v.* 39. *Eſr.* 2. *v.* 16. *Nehem.* 7. *v.* 63.) nec non Fridericus I. cognomine Barbaroſſa legatos Adriani Pontificis iſto honore excepiſſe legitur apud Gunther. *lib.* 7. *v.* 191.

Protinus optata præſentibus oſcula pacis.
Dulciter impendens Papa Cleroque ſalutem
Innuit & lætos à ſe dimittit in urbem.

Auſte-

Auſterus contra Nero, qui inter alias odii erga Senatum Romanum ſignificationes hanc etiam dedit, quod neque adveniens neque proficiſcens quenquam oſculo impertivit, ac ne reſalutatione quidem teſte Suetonio in Ner. c, 37. Quanquam erga alios videtur paulò fuiſſe benignior: Tiridati quippe Armeniæ Regi ſuis genibus advoluto, manuque præhenſo & erecto oſculum infixit, thyaram de capite detraxit, eique diadema circum impoſuit, poſtremo ad dextram ſedere juſſit. *Bodin. lib. 1. de rep. c. 9. p. 151.* Numidæ Regum alia erat ratio, qui more gentis ſuæ nemini mortalium oſculum ferebant. Quidquid n. in excelſo faſtigio poſitum eſt, humili & trita conſuetudine, quo ſit venerabilius, vacuum eſſe convenit. *Val. Max. lib. 2. c. 1. in fin.* Ita tamen Princeps mores ſuos temperare poteſt & debet, ne quod rariſſimum eſt, aut facilitas auctoritatem, aut ſeveritas amorem deminuat. *Tacit. in Agric.* Tales ergo Principes erga cives & ſubditos ſeſe exhibuerunt.

Sectio V.

Subditi verò eos viciſſim manuum & pedum oſculatione honoraverunt. De Catone ſcribit Plutarchus: Poſtquam finiit

Sectio VI.

Originem oſculationis manuum Plutarchus quidem ad militiam referre videtur: eam tamen foro & blanditiis Candidatorum tribuit Iuſt. Lipſius adducta auctoritate Senecæ *epiſt.* 110. Alius eorum manus oſculis conterit, quibus deſignatus contingendam manuum negaturus eſt, &c. Valer. de Scipione Naſica. Cum ædilitatem curulem adoleſcens peteret, manumque cujuſdam ruſtico opere duratam, more candidatorum tenacius apprehendiſſet: joci gracia interrogavit eum, Num manibus ſolitus eſſet ambulare. Licet a. Martialis manuum oſculum præferat oſculo oris quando ait:

Baſia das aliis, aliis das Poſtume dextram,
Dicis, utram mavis elige? Malo manum.

Conſtat tamen ex Arriano *l.* 2. *diſſert. c.* 20. Ἠξίωται δημαρχίας; πάντες οἱ ἀπαντῶντες συνήδονται· ἄλλος τοὺς ὀφθαλμοὺς καταφιλεῖ, ἄλλος τὸν τράχηλον, οἱ δοῦλοι τὰς χεῖρας. Sic & apud Homerum Odyſſ. π. p. 458. Eumæus ſubulcus Telemachum reducem excipit:

Κύσσε δέ μιν κεφαλήν τε καὶ ἀμφω φάεα
καλὰ,
Χεῖρας τ' ἀμφοτέρας.

Vbi præterea nota, moris fuiſſe oculos oſculari: Quod amplius patet ex Odyſſ. φ.

p. 486.

p. 486. ubi Telemachus à Penelope matre & univerſa Vlyſſis familia excipitur. Antequam vero à manuum oſculo longius abeam, digna venit notatu phraſis elegans : *ad manum accedere* : quæ extat apud Flav. Vopiſcum in Aureliano. *Poſt hæc Valeriani dicta ſurrexit Aurelianus, atque ad manus acceſſit, agens gratias militaribus verbis.* Et apud Iul. Capitolin: in Maximino : *Fuit Maximinus ſub homine impuriſſimo tantum honore præditus Tribunatus, ſed nunquam ad manum ejus acceſſit, nunquam illum ſalutavit.* Æquè notanda eſt forma manus oſculandæ, quæ ut Plin. lib. 11. ſcribit, oſculis averſa appetitur.

Sectio VII.

Oſculum genuum vel pedum quod attinet, Pomponius Lætus affirmat, Imperatores antea manus exoſculandas nobilibus præbuiſſe, poſt ſuis manibus ſublevaſſe ad oris oſculum, vulgum genua exoſculatum eſſe. Cajus Cæſar porrexit ad oſculandum ſiniſtrum pedem Pompejo Pæno, ut ita oſtenderet ſocculum auratum, margaritiſque diſtinctum. Senec. Diocletianus edicto ſanxit, uti omnes ſine generis diſcrime pedes ſibi exoſcularentur, quibus etiam vene-

venerationem quandam adhibuit, exornans calceamenta auro, gemmis & margaritis. Maximus in ſalutationibus ſuperbiſſimus erat, & manum porrigebat, & genua ſibi oſculari patiebatur, nonnunquam & pedes. Boni tamen Principes ab hac ſalutatione ſemper fuêre alieni. Quo nomine laudatur Trajanus, de quo Plinius: Non tu civium amplexus ad pedes tuos deprimis, nec oſculum manu reddis. Nec non Æmilius Paulus: Nam Perſeus Rex ab ipſo victus turpiſſimum ſpectaculum exhibuit, in faciem concidens manibuſque genua Æmilii tanges, voceſque & deprecationes homine ingenuo indignas proferens. Quas ne audire quidem dignatus Æmilius, triſti cum vultu in hæc verba compellavit: Quid, ô miſer! hæc agis, quibus crimine tuarum calamitatum fortunam liberas, & oſtendis, non immeritò tibi hæc accidiſſe, teque non præſenti, ſed priore conditione indignum fuiſſe? Quid victoriæ meæ laudem imminuis, demonſtrans, Te non alti animi virum, neque dignum fuiſſe, quem Romani adverſarium ſuum haberent? Virtus profecto hominis adverſa patientis etiam apud hoſtem, magnam ſui verecundiam excitat: timiditatem etiam, ſi fortuna ſit, Romani inhoneſtam cenſent. Inde à terra ſublevatum, dextra ſalutavit.

Plu-

putat, qui ut Dio ait: ἐφίλει ὀλιγίστους τοῖς δὲ πλείστοις καὶ τῶν συμβουλευόντων ἢ τὴν χεῖρα ἢ τὸν πόδα προσκυνεῖν ὤρεγε. Atque ex verbo προσκυνεῖν, quod Latinis eſt adorare (non ab ador, ut Grammatici volunt formatum, ſed à manuum ad os admotione) colligit, non os quidem admotum genibus, ſed dextram, eamque deinceps ac osrelatam. Quod Plutarchi auctoritate comprobari videtur in Marcello. *p.* 563. Nicias Marcelli manus & genua tangens pro civibus Enguinis, ac primo quidem loco pro inimicis ſuis deprecatus eſt. Quamquam revera etiam pedes oſculo affectos idem hiſtoricus doceat: Πομπώνιος Σεκοῦνδος τότε ὑπατεύων παρὰ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ καθήμενος, ἐπικύπτων συνεχῶς αὐτοὺς ἐφίλει. Illud etiam huc pertinere videtur, quod Plutarchus ſcribit *in Anton.* *p.* 151. Calviſium Cæſaris in accuſando Antonio ſocium ipſi objeciſſe, quod γυναικοκρατούμενος fuerit, quod Pergamenſem bibliothecam, in qua ducenta librorum millia erant, Cleopatræ dono dederit, quod in convivio multis præſentibus aſſurrexerit, & pedes ei ex pacto triverit. Utrum verò de oſculatione genuum ſit intelligendum, quod vidua Sunamitis, cum ad Eliſæum in montem Carmeli veniſſet, ejus pedes apprehendit, 4 *Reg.* 4. *v.* 27. juxta veterum formulam A. Q.

Sectio VIII.

Porrò ſervilia iſta manuum pedumque oſcula in creberrimo apud Italos, Gallos & Hiſpanos ſunt uſu, quos non ſolum in Anglia publice in comœdiis exagitari vidi, ſed ſalsè eoſdem etiam ridet Antonius Guevara, ipſe Hiſpanus, Carolo V. Imperatori à concionibus, in ep. quadam ad Franciſcum de Mendoza, Epiſcopum Palentiæ, quæ cum in paucorum ſit manibus, hic eam inſerere non putavi alienum. Et extat in aureis ep. tom. 1. p. 180. & ita habet: Reverendæ dignitatis Veſtræ literas, quibus ſe certiorem fieri petit, quomodo duo obviam ſibi venientes ſe invicem ſalutare, vel diſcedentes ſibi precari debeant, recte accepi. Rev. ergo dign. T. reſpondeo, non poſtremam eſſe morum elegantiam, ſi quis ſciat quemque, ut meretur, revereri, & competentem cuique honorem exhibere, atque in omnibus talem ſe præbere, ne magis in caula, quàm aula videatur educatus. Pari namque modo ut Aurifabrum commendat poculum elegans & artificiosè cælatum, Sacrificulum miſſæ celebratio, Sartorem veſtis corpori probe congruens. Ita aulicum decet eſſe moribus politum & humanum. Primum ergo quod ſalutandi morem attinet, non habeo quidquam certi dicere, mul-

to minus ſtatuere. Ejuſmodi namque ceremoniæ non ex libris hauriuntur, ſed potius à cujuſque loci pendent conſuetudine atque uſu. Nihilo tamen minus morem tibi geram referamque mores, cum veteres tum noſtros. Liberum erit Rev. T. D. ſequi vel id quod ſcripſero, vel quod ipſi maxime viſum fuerit decorum.

Idumæi ſi in plateis ſibi occurrebant, his ſeſe conceptis verbis ſalutabant: Dominus vobiſcum. Hebræi: Ave mi frater. Sophiſtæ Græci: Avete omnes. Thebani & Romani: Salus ſit vobis. Carthaginenſes non verbis ſed oculo benevolentiam erga obvios declarant. Similiter Turci non ſalutem verbis impertiunt, ſed in congreſſu humeros, in digreſſu genua oſculantur. In Italia ſolennia verba ſunt: Bonne matine, bonne nocte. Et: me recomando. Valentiæ uſitata ſunt: ben ſeao ben guth mon Sonor. Et: à deo xeao. Cui alter reſpondet: Anao en bon hora. Catalognæ recepta ſunt: Ben ſea arribat. In Caſtilia: Dio mantenga: Vel: Mantenga os dios. Vel: en hora buena vays. vel: Dios os guarde. vel: deos ſea con vos. vel: queda à Dios. vel: andat con dios.

Singulæ hæ ſalutandi formulæ uſu receptæ ſunt inter ruſticos & plebeios, non æque inter aulicos & homines delicatos,

Stylus

Si Chriſtianorum ἐυήθειαν imitari velimus, cum Chriſto dicere debemus: Pax vobis: Pax huic domui. Impudentiſſimum quippe eſt, & à Chriſti doctrina quàm maxime alienum,ut quis alterius manibus vel pedibus oſcula figat.

Coronidis ergo dico,me quidem fugere, quis, quo tempore, quo loco & quam ob cauſſam manuum pedumque oſculationem introduxerit: Omnino verò ſtatuo, quemadmodum in ducendis choreis poſterior priorem ſequitur, ita fieri poteſt,ut cuidam verbum hoc per jocum exciderit, quod alius tanquam ſerium arripuit: Indeque in morem ferè non illaudabilem abiit & huc uſque receptum eſt. Hactenus Guevara, qui veriſſime hunc adulatorium morem vocat, & ab animo ad inſerviendum parato quam maximè alienum. Quod ſuo ſæpe malo illi,qui exoticas perluſtrant terras, & hac ſe aſſentatione capi patiuntur,ſentiunt. Captatores potius habent nummorum quam fideles amicos,& *ſerviteurs de la bourſe, poin de l'homme*. Vtinam vero hi Iudæ poſteri extra limites tantum Imperii ſe continerent. Sed

——candor ubique
Exulat, & gelido eſt rarior igne fides.

De ſimulatis & fictis hiſce oſculis ſcribit B. Auguſtinus in c. Non omnis 5.*p*.5.Meliora

eſſe

eſſe vulnera amici, quam voluntaria oſcula inimici. Melius eſſe cum ſeveritate diligere, quàm lenitate decipere. Porrò quod Guevara manus oſculum Sacerdoti ait convenire, hoc iterum Pontificii à paganis petierunt. Quod Apulejus teſtatur lib. aſin. ſui ſecundo ubi cum de Propheta Ægyptio meminit, ait: Et cum dicto juvenem quendam linteis amiculis intectum, pedeſque palmeis baxeis indutum aduſque deraſo capite producit in medium, hujus diu manus deoſculatus, &c.

Præter ſuperiora oſculorum genera adhuc tria reſtant, Oſculum propinquorum, Oſculum officii, Oſculum amoris ſive ſuavium. De quib. hoc ordine deinceps.

Sectio IX.

Quanquam de oſculo propinquorum Benedictus Papa *in c. Leg. divinæ*, 17. q. 2. reſcripſit: Si cujus ſoror defuncta ſimplicibus verbis alicui deſponſata fuerit, hoc impedimento non eſſe, quo minus is ſororem ſuperſtitem matrimonio ſibi jungere poſſit, etiamſi oſculum interceſſerit: Oſculum enim nullam parit propinquitatem, quia nullam facit ſanguinis commiſtionem. In jure tamen civili oſculum hoc operatur, ut ſi ſponſus ſponſæ oſculum tulerit, augeatur jus ſponſalium, & non tam pro ſponſa

ſa habeatur, quàm pro vera uxore. Ita enim conſtituit Conſtantinus Imp. in *l. ſi à ſponſo 6. C. de don. ant. nupt.* ſi à ſponſo rebus ſponſæ donatis interveniente oſculo, ante nuptias hunc vel illam mori contigerit, dimidiam partem rerum donatarum ad ſuperſtitem pertinere, dimidiam ad defuncti vel defunctæ hæredes, cujuslibet gradus ſint, & quocunque jure ſucceſſerint, ut donatio ſtare pro parte dimidia videatur. Oſculo verò non interveniente ſive ſponſus ſive ſponſa obierit, totam infirmari donationem & donatori ſponſo vel hæredibus ejus reſtitui. Quod ſi ſponſa interveniente vel non interveniente oſculo, donationis titulo (quod raro accidit) fuerit ſponſo largita, & ante nuptias hunc vel illam mori contigerit: omni donatione infirmata, ad donatricem ſponſam, ſive ejus ſucceſſores, donatarum rerum dominum transferatur. Hactenus conſtitutio Conſtantini.

Sectio X.

A qua non divellam, quod juris noſtri Interpretes de oſculis ſentiant. Habentur ab illis præparatoria rei venereæ & arrha quaſi: eaque propter ab Angelo ICto libidinis quædam anticœnia, ab aliis prooemium adulterii vel promulſis Veneris appellantur. Hacque ratione & fundamento plurimæ nitun-

de don. inter vir. & ux. chart. 48. *col.* 1. *Et Io. Nevizant. in ſylv. nupt. lib.* 4. *p.* 324. *n.* 76. ubi ait, eſſe quidem plures, qui ſemper capiunt in meliorem partem, ſi aliquid videant vel tangant. Nam tactus quandoque fallax. Dodus contra ſtrigas chart. 26. Et ſi vident aliquam uxorem ſuam in occulto amplexantem, præſumitur quod det benedictionem. Et ſi vident quod deoſculetur, præſumat quod faciat zelo charitatis. *Alex.* 4. *vol. conſ.* 127. Viſa inquiſitione col. 3. verſ. & propterea. Sed à tali charitate, inquit, libera nos Domine, quando ſic ſecreté loquuntur: ex quo non præſumuntur dicere Pater noſter, quam ſententiam ibidem plurimis Dd. auctoritatibus confirmat, & notat, eos qui tam patienter ferant oſcula uxorum, ſua phraſi dici Viros bonos, qui in L. I. Longobardorum dicuntur *Argæ* à Græco ἄργος, quod ſignificat ignavum, ſtupidum, inertem ac ſegnem: & alio atque alio nomine appellantur ab Anglis, Gallis & Itali: *de quibus Ioan. Ovven l.* 2. *epig.* 38.

Cur Itali longe gravius quam Gallus & Anglus,
Vxorem luſus, oſcula, furta ferunt.
Beſtia pejor ave eſt, cui nupſit adultera conjux,
Italus eſt (a) quadrupes Gallus & Anglus (b aves
Gallus & Anglus aves, quadrupes eſt Italus? ergo
Ex tribus his ſolus cornua fert Italus.

(a) Becco Cornuto Hircus.

(b) Vn. Cocu, Gall. Engl. A Cuckold/ cuculus.

Et lib. 1. ep. 163.

Si quando ſacra jura tori violaverit uxor
Cur gerit immeritus cornua vir? Caput eſt.

Et lib. 1. ad Edoard. Noel. ep. 49.

Si natura daret tibi cornua, tollere poſſes:
Quod tibi nupta dedit, tollere nemo poteſt.

In ripa Thameſis ſuburbio Londinenſi *Rattelew* dicto, oppoſita, perticam vidi ligneam, cum cornibus arietinis ſuperius affixis: quæ vulgo ſignificare dicuntur ita puniri eum, qui ſciens & volens paſſus ſit alium cum conjuge ſua concumbere, tacitè ſic in adulterium conſentiendo. In jure noſtro feudali frequens eſt in hoc genere concurbitandi verbum: cujus rationem reddit Rittersh. *in part. lib.* 2. *c.* 5. quia, qui ſtuprum parare audet in perſonas conjunctas domino, is eum habet pro homine inerte, quaſi qui pro capite habeat cucurbitam, & peponem loco cordis, ut eſt proverbium apud Tertull. *lib.* 4. *adverſ. Marcion. c.* 40. ſive qui pepone magis inſulſus ſit, ut ait idem in lib. de anima: ſive qui dignus ſit, qui cucurbitas pingat. Non ignoro tamen Alciatum legere cucuritare; quam lectionem confirmare videtur *Io. Ovv. lib.* 1. *ep.* 40.

Induit uxoris pertæſus Cotta cucullum,
Vt mundo moriens exueret cuculum.

Vtinam verò noſtra Germania careret ſubſeſſoribus alieni tori! Quod vitium non minus apud nos frequens eſt, quam apud

Na-

Nationes exoticas, vireſque ſumpſiſſe videtur vel à coactis matrimoniis, vel quod videmus decrepitos & exolvendo debito maritali impares auctoritate, experientia, opibus Iuvenculas à Parentibus extorquere, quæ poſtea ad ſitim libidinis reſtinguendam quamvis lacunam adeunt. Ita ut, proh ſcelus! multi matrimonium propterea tantum contrahant, ut ſub honeſtatis velo licentius ſcortentur, libidinibuſque indulgeant. Cornuti nobis ſunt Hanrän/ comparatione cum Gallo gallinaceo propterea facta, quod naturalium rerum ſcriptores in eo cum ætate ſalacitatem creſcere, facultatem verò coeundi decreſcere atque imminui tradunt: imò adeò natura Galli immutatur, ut quo ante à gallina diſcernebatur, id amittat, tandemque ova pariat: quod ut alii pro figmento habeant, ego tamen illa in duabus Virorum, in conquirendis naturæ raris atque arcanis ſtudioſiſſimorum pariter, atque ſumptuoſiſſimorum, pinacothecis oculis & manibus uſurpavi: Baſileæ apud Thomam Platerum menſis *Nov. d.* 37. *Anno* 1616. & Enckhuſæ apud Bernardum Paludanum d. 11. Iunii Anni ſuperioris. Sic illi quoque genio ſuo indulgentes, & de facultatibus ſuis amplius quam in illis eſt ſperantes, Coadjutores nolentes volentes nanciſcuntur, ir-

riſione potius digni quam commiſeratione. Sed quo ab oſculis delabor? Punienda quidem divi Oſcula laſciva & turpia: Nimium tamen ſeverus & Zelotypus fuit Iacobus Tremultius, Vice-Dominus Regis Gallorum in Ducatu Mediolanenſi, qui Gallum quendam Suſannam Tremultiam deoſculantem ſecuri percuti juſſit. *Ægid. Boſſ. in tit. de extraord. crim. n.* 3. Nec non P. Mævius, qui in libertum gratum ſibi animadvertit, quia eum nobilis jam ætatis filiæ ſuæ oſculum dediſſe cognoverat, præſertim cum non libidine, ſed errore lapſus videri poſſet. Ceterùm amaritudine pœnæ teneris adhuc puellæ ſenſibus caſtitatis diſciplinam ingenerari magni æſtimavit. Eique tam triſti exemplo præcepit, ut non ſolum virginitatem illibatam, ſed etiam oſcula ad virum ſincera perferret. *Val. Maxim. lib.* 6. *c.* 1. *p.* 345. Ignoſcendum quippe eſt juvenibus, vel mitius certè cum ipſis agendum, ſi quando juvenilis calor ita ſit vehemens, ut difficile coarctari queat. Quod Piſiſtratum alioqui tyrannum feciſſe ſcribit *Valer. Max. lib.* 5. 1. *p.* 282. Nam cum adoleſcens quidam amore filiæ ejus virginis accenſus in publico obviam factam oſculatus eſſet, hortante uxore, ut ab eo capitale ſupplicium ſumeret, reſpondit, Si eos, qui nos amant interficiemus, quid iis faciemus,

qui-

quibus odio ſumus? *Ioan. NaviZant. d. loco n.* 78. juvenes baſia virginum ſtudioſè ſectantes comparat Tantalo, qui ut eſt apud Virgil. 6. Æneid. hebebat aquas uſque ad dentes, & tamen non poterat bibere, alleg. Præpoſ. *in c. rurſus. qui Cler. vel nov. col. 6. & 7. fac. tex. in l. hi qui. C. de Apoſtat.* Et porrò ſubjicit: Quicquid ſit à Iuvene & cupido cædatur reddita virgo *gl. in l. ſi vero non remunerandi §. ſi vero ff. mandat. Præpoſ. in. c. commiſſum. col. 2. de ſponſ.* Etiamſi promiſiſſet de non ab ea requirendo, niſi à Zona ſupra; quonam poſtea ei Zonam poneret ſub calcaneis, ne fidem frangeret. *Fulg. in. l. 1. Sed quod meretrici, col. 1. ff. de cond. ob turp. cauſſ.*

Sectio XI.

Verum è ſuperiori diverticulo ad oſcula propinquorum redeundo: Primum Parentes liberos ſuos oſculabantur. Exemplo eſt Patriarcha Iacobus, qui nepotes ſuos ex filio Ioſeph oſculatus eſt, *Gen.* 48. 7. 10. Et Laban ægrè tulit non tam quod Iacob gener clanculum diſceſſerit, quàm quod paſſus non fuerit filios & filias ſuas oſculari. *Geneſ.* 31. v. 28. Proindeque de nocte conſurgens oſculatus eſt filios & filias ſuas, & benedixit illis & reverſus eſt in locum ſuum. *Gen.* 31. v. *ult.* Philippus Macedo cum Alexandrum cognomento Magnum ſpe-

ctaſſet bucephalum intractabilem equum frenaſſe atque compeſcuiſſe, præ lætitia etjam illachrumaſſe commemoratur, caputque filii, cum ab equo deſcendiſſet, oſculatus dixiſſe: ô nate, regnum tibi par quære, Macedonia enim te non capit, *Plut. in Alex. p.* 449. C. I. Cæſar Pontificatum maximum petiit, non ſine profuſiſſima largitione. In qua reputans magnitudinem æris alieni, cum mane ad comitia deſcenderet, prædixiſſe matri oſculanti fertur, domum ſe niſi Pontificem non reverſurum *Suet. in Jul. Cæſ. p.* 8. Ageſiſtrata in filii ſui Agidis Regis Spartanorum, à Leonida in carcere ſtrangulati cadaver incumbens, faciemque deoſculata eſt.* *Plut. in Agide p.* 191. Crateſiclea Mater Cleomenis cum Nepote ſuo obſes ad Ptolemæum in Ægyptum profectura, Cleomenem in fanum Neptuni ſolum abduxit, ibique amplexu ejus & oſculis ſe ſaturavit. *Plut. Cleom. p.* 208. Recordor hic miſerabilis hiſtoriæ, & inſignis *ϛοργῆς* atque materni in liberos affectus exempli quod in hunc fere modum ſcribit *Peucerus lib.* 5. *Chron. p.* 97. Albertus Comes Provincialis Turingiæ, Henrici optimi Patris degener filius, cum ex Margaretha Friderici II. filia ſuſcepiſſet filios duos, Fridericum & Ticemannum generoſiſſimæ indolis adoleſcentes, ſpreta conjuge nobiliſſima exarſit

amore

amore pellicis tanto, ut etiam vitæ conjugis inſidias ſtruxerit, de quibus illa certiſſimis indicibus edocta ut cederet furoribus; & ſceleri mariti & vitæ conſuleret, hortantibus amicis prudentibus ac fidelibus, conſilium cepit de fuga. Oſtenditur adhuc locus in arce Iſennacenſi, ubi non magna eſt altitudo à ſcopulo extra arcem ad feneſtram, ex qua domina cum quinque comitibus dimiſſa fuit. Nocte cum migratura eſſet, priuſquam à filiis diſcederet, aſſidens ad lectulos & calamitatem ſuam deplorans, cum conſiliarius ſenex & matronæ eam comitaturæ hortarentur ut properaret, tandem valedictura filiis à quibus avellebatur invita, quod eorum pericula ſciret non fore leviora ſuis, Fridericum natu majorem, lacrymis & ejulatu materni doloris magnitudinem oſtendens, oſculis crebris complexa, poſtremò mirabili animi motu genam ejus mordicus prehendit ac læſit. Vulneris cicatricem Princeps quoad vixit, retinuit & cognomentum inde admorſi conſecutus eſt. Nunquam animo meo hujus rei memoria ſubit, quin deteſter effrenatam non hominis, ſed belluæ, non Principis, ſed monſtri & naturæ catharmatis libidinem: E contrario verò movear pio erga filios matris affectu & triſti diſceſſu, quæ ut Horatius canit lib. 1. od. 13. quaſi

——furens

Impreſſit memorem dente labris notam.

Liceat huic claſſi oſculorum annumerare, quod Suetonius *in Domit. c.* 12. *p.* 446. ſcribit: Eum Cænidi patris concubinæ ex Hiſtria reverſæ, oſculumque ut aſſueverat offerenti, manum præbuiſſe.

Sectio XII.

Secundò Liberi parentes oſculabantur: Iſaac Patriarcha à filio ſuo Iacobo petiit, ut ad ſe accederet, ſeque oſcularetur *Geneſ.* 27. *v.* 27. Nefas etiam duxit Eliſæus Eliam ſequi, veniâ non prius oſculo à parentibus petita. 3 *Reg.* 19. *v.* 20. Cum aliquando legatis audiendis vacaret Antigonus, Demetrius à venatione ſupervenit, utque jacula manu tenebat, ad patrem adiit; eumque oſculatus juxtà aſſedit. Tum Antigonus accepto reſponſo jam diſcedentibus legatis alta voce, Hoc quoque inquit, de nobis renuntiate, ita nos invicem affectos eſſe. A qua narratione Plutarchus (*in Demetr. p.* 37.) hanc pro more facit digreſſionem: Nimirum oſtendens concordiam cum filio fidelem robur eſſe regni & potentiæ documentum. Adeo impatiens conſortis eſt imperium, infidelitatiſque & malevolentiæ plenum, ut gloriaretur potentia & ætate maximus ſucceſſorum Alexandri,

dri, quod non metueret ſibi à filio, ſed eum ad ſe eum haſta venientem admitteret, &c. Et paulò poſt de iiſdem p. 86. Ferunt Demetrio Lamiæ apertè jam addicto Antigonum peregrè revertenti ac ipſum oſculanti per riſum dixiſſe: Lamiam, ô fili, oſculari videris. Quæ haud eſt laudabilis in vitiis filii corrigendis patris lenitas. Memoriæ proditum eſt, Æmylium Paulum, cum præfectus bello contra Perſeum, ſplendidè ab univerſo populo domum eſſet deductus, filiolam Tertiam plorantem domi offendiſſe: eamque ſalutatam à patre, ac de cauſa triſtitiæ interrogatam complexu oſculoque patri reddito reſpondiſſe: Neſcis verò, mi pater, Perſeum noſtrum mortuum eſſe (loquebatur autem de catello, quem id nominis gerentem alebat). & reſpondiſſe Æmilium. Dii benè vortant mea filiola, accipio omen. *Plut. in Æmyl. mihi p. 477.*

Sectio XIII.

Tertiò oſculum ferebant uxores viris peregrè advenientibus: at Alcumena Amphitruoni *Plaut. 2. ſt. 2.* Ecaſtor equidem te certò heri hic advenientem illicò & ſalutavi, & valuiſſesne uſque exquiſivi ſimul mi vir: & manum prehendi & oſculum retuli tibi. Cujus oſculi maritalis originem tradit *Plutarch. in Rom. in pr. p. 35. & lib. de*

 virt.

vir.mul.p. 420. *& in qq. Rom. q.* 5. *p.* 455.
Ferunt nonnulli Troja capta quoſdam Trojanos effugiſſe, nactoſque naves, vento ad Tyrrheniam (quæ eadem Etruria eſt) delatos juxta flumen Tyberim appuliſſe. Ibi mulieribus eorum animum jam deſpondentibus, pertæſiſque maritimæ jactationis, quandam genere & opinione prudentiæ reliquis præſtantem, Romam nomine, conſilium comburendarum navium dediſſe. Quod ubi factum fuerit, primo viros ſtomachatos, deinde neceſſitate compulſos apud Pallantium urbem condidiſſe: ubi cum non multo tempore exacto ſpe felicius viverent, agri bonitatem ac vicinorum hoſpitalitatem experti, inter alios Romæ tributos honores, urbem quoque eos iſtius nomine ut cujus ipſa autor extitiſſet, inſigniviſſe. Exinde etiam hunc morem obtinuiſſe, ut mulieres cognatos ſuos ac maritos oſculo ſalutarent: nam illas quo tempore naves incenderant, viros oſculando demulſiſſe, iramque blandiendo & deprecando leniiſſe.

Sectio XIV.

Mariti viciſſim ſuaviabantur uxores. Antonius victoria, quam de Cæſarianis in Ægypto reportavit, elatus, in regiam adiit, & armatus Cleopatram oſculatus eſt. *Plut. in Ant. p.* 161. Quod tamen coram liberis facere

facere prohibitum erat, ne forte ii amore illicito ante tempus idoneo conjugio quærendo aptum accenderentur: Eamque ob cauſſam M. Cato cenſor Manilium ſenatu expunxit, quod uxorem coram filia nubili exoſculatus eſſet: ſibi nunquam à muliere amplexum latum addens, niſi cum vehemens tonitru extitiſſet, ſeque joco ſolitum dicere, Iove tonante ſe felicem eſſe. *Plut. in ejus vit. p.* 628. Similiter Clem. Alexandrinus non facit maritis uxores ſuas coram famulis oſculari. Nam ut Auguſt. *de Civ. Dei lib.* 14. *c.* 18. ait: Devitat publicum etjam permiſſa atque impunita libido conſpectum: & verecundia naturali habent proviſum lupanaria ipſa ſecretum. Et paulò infra: Quid concubitus conjugalis, qui ſecundum matrimonialium præſcripta tabularum procreandorum fit cauſſa liberorum? Nonne & ipſe quanquam ſit licitus & honeſtus, remotum ab arbitris cubile conquirit? Nonne omnes famulos atque ipſos etjam paranymphos & quoſcunque ingredi quælibet neceſſitudo permiſerat, ante mittit foras, quàm vel blandiri conjux conjugi incipiat? Et rurſum: Quis enim neſcit, ut filii procreentur, quid inter ſe conjuges agant? Quandoquidem ut id agatur, tanta celebritate ducuntur uxores, & tamen cum agitur, unde filii naſcantur, nec ipſi filii, ſi qui

inde jam nati ſunt, teſtes fieri permittuntur.

Sectio XV.

Atque ut reliqua propinquorum oſcula breviter in unum contraham: Fratrum quoque inter ipſos recepta erant oſcula: Eſau currens obviam fratri ſuo Iacobo ex Meſopotamia redeunti, amplexatus eſt eum, ſtringenſque collum ejus, & oſculans flevit. *Geneſ.* 33. *v.* 4. Ioſeph cum fratribus ſuis ſe exhibuiſſet, oſculatus eſt eos omnes, & ploravit ſuper ſingulos. *Gen.* 45. *v.* 15. Aaron cum ex præcepto divino ſe ad Moſen in monte Dei morantem contuliſſet, eum oſculo ſalutavit. *Exod.* 4. *v.* 27. Oſculorum præterea in ſacris mentio fit *Exod.* 18. *v.* 7. ubi Moyſes Iethro ſocerum ſuum in deſertum ad ſe venientem oſculatus eſt. *Ruth.* 1. *v.* 9. ubi Naemi cum nurus ſuas ad lares patrios juberet reverti, ipſis oſculis benedixit. Sciens etiam omitto oſculum Arpæ *Ruth.* 1. *v.* 18. Iacobi & Rahelis *Gen.* 26. *v.* 11. Labani & Iacobi *Gen.* 29. *v.* 13.

Magis forte è re erit, in rationes oſculi quod cognati atque affines Mulieribus dabant, inquirere. *Alexand. ab Al. gen. dier. lib.* 3. *c.* 11. *p.* 137. *Plin. lib.* 12. *nat. hiſtor. & Gellius lib.* 10. *noct. Att c.* 23. unanimiter ſcribunt: Vini uſum adeo mulieribus apud Romanos interdictum fuiſſe, ut vinum bibiſſe perin-

perinde eſſet,ac ſi in adulterio aut gravi crimine deprehenſa capitali judicio plectenda foret: Vſumque inoleviſſe, ut cognati affineſque mulieribus oſculum ferrent ſcilicet an vinum bibiſſent ut ore explorarent. Ad quam rationem digitum intendit Iuvenalis hiſce verſ.

Pauca adeo Cereris vittas contingere digna,
Quarum non timeat pater oſcula.

Alias paulo cauſſas hujus oſculi divinat *Plut. in Qu. Rom.q.5.p.455.* Datum hoc eſt, inquit, mulieribus, ut honorem ſimul eis potentiamque concilians,ſi viderentur multos ac probos habere cognatos & propinquos. Quam rationem egregiè illuſtrat, quod eſt apud eundem in Theſ.p.6. Megarenſes, ait, hiſtorici famam hancimpugnant,diuturnitatique temporis,ut ait Simonides,bellum faciunt. Neq; enim prædonem & injurioſum fuiſſe Scironē, ſed qui latrones ſupplicio affecerit,bonos & juſtos viros amicitia proſecutus ſit.Quippe Æacum inter Græcos ſanctiſſimum cenſeri, Cychreum Salaminium Deum honoribus apud Athenienſes coli, virtutem Pelei ac Telamonis nemini incognitam eſſe.Atque Scironem Cychrei generum,ſocerum Æaci,Pelei & Telamonis avū fuiſſe:ſiquidem nati ſunt Endeide, quæ filia fuit Scironis & Chariclus, neque eſſe conſentaneum, optimos viros cum peſſimo

neceſ-

neceſſitatem vitæ eam contraxiſſe, in qua res ſummæ ac pretioſiſſimæ mutuo traderentur. Cum quibus ferè facit quod de Ahaſia Rege Iudæ eſt. 4 *Regum.* 8. *v.* 27. Ahaſia ambulavit in viis domus Achab; & fecit, quod malùm eſt coram Domino, ſicut domus Achab; gener enim domus Achab fuit. Et de Ioram Rege Iſrael 2 *Paralip.* 21. *v.* 6. Ioram ambulavit in viis Regum Iſraël, ſicut egerat domus Achab: filia quippe Achab erat uxor ejus, &c. Poſtrema Plutarchi ratio eſt: Cum eſſet Legibus interdictum cognatarum nuptiis uſque ad oſculum tamen amori permiſſum progredi, eaque ſunt conſanguinitatis teſſera & communicatio. Antiquitus enim ſanguine junctas Romani non copulabant ſibi matrimonio, ut ne nunc quidem materteras aut ſorores. Serò conceſſum fuit, ut ducere conſobrinas liceret. Corollarii loco moneo hoc jus oſculi appellare Sueton. *in Tiber. c.* 26. *p.* 302. *Tib.* Claudius Cæſar illecebris Agrippinæ, Germanici fratris ſui filiæ, per jus oſculi & blanditiarum occaſiones pellectus in amorem, ſubornavit proximo Senatu, qui cenſeret, cogendum ſe ad ducendam eam uxorem, quaſi reip. maximè intereſſet. Ejuſque Iuris abuſum indicat Propertus lib. 2. ad Cynthiam:

Quia

Quin etiam falſos fingis tibi ſæpè propinquos
- Oſcula nec deſunt qui tibi jure ferunt.

Sectio XVI.

Sequitur jam oſculum officii, de quo *in. vet. Teſtam.* 1 *Sam.* 20. *v.* 41. præcipiturque à DD. Apoſtolis Romanis, Corinthiis, Theſſalonicenſibus & in univerſum omnibus, qui Chriſto nomen dederunt, ut ſe invicem oſculo ſalutent. *Rom. ult. v.* 16. 1. *ad Cor. ult. v.* 20. 2. *ad Cor. ult. verſ. pen.* 1. *ad Theſſal. ult. v.* 26. & 1. *Petr. ult.* Idque nunc vocant φίλημα ἀγάπης, nunc ἅγιον φίλημα. Nam ut charitas ipſa omnia claudit, ita oſculum complexus amicitiæ pacis & charitatis ſymbolum congreſſum, digreſſum, omneſque noſtras actiones obſignare debet. Exemplo nobis iidem fuerunt Apoſtoli. Nam cum Paulus Troade concione Chriſtianis valedixiſſet, magnus fletus factus eſt omnium, & procumbentes ſuper collum Pauli, oſculabantur eum. *Actor.* 20. *v.* 37. Hinc apud Pontificios etiam nunc receptum eſt, ut finitis atque peractis ſacris circumferatur agnus oſculandus, quod ipſi vocant, das Pacem küſſen. De quo more Innocentius *in c. pacem diſt.* 2. Pacem igitur aſſeris ante confecta myſteria quoſdam populus impertiri, vel ſibi inter ſe ſacerdotes

tra-

tradere: Cum poſt omnia (quæ aperire non debeo) pax ſit neceſſariò indicenda: per quam conſtet populum ad omnia, quæ in myſteriis aguntur, atque in Eccleſia celebrantur, præbuiſſe conceſſum, ac finita eſſe, pacis concludentis ſignaculo demonſtrentur. Ex eodemque præcepto fluxiſſe videtur, quod Clericus ſi alienam mulierem amplectebatur, hoc interpretandum ſit, benedictionis cauſa factum, ut ait gl. in c. abſit in verb. Siniſtrum. 11. q. 3. Sed nequitia clericorum fecit, ut illa ſententia. gl. tandem communiter ſit, rejecta, de quo vid. Schader. part. 9. c. 2. n. 87. cum ſeq. Apud Romanos mos ſalutandi obvios invaluit maxime ſub Auguſto, ut Lipſius opinatur. Ideoque Tiberius ut novitium conatus pellere; & oſcula cottidiana edicto prohibuit, ut eſt apud Sue. *in Tib.* 34. *c.* Quod parum tamen auctoritatis obtinuit, inque viridi obſervantia officioſum hoc oſculum eſt hodiè apud pleraſque etiam barbaras nationes, Turcas, Polonos, Gallos, Anglos, Italos, Hiſpanos & Germanos: quorum tamen numero eximit virgines Tubingenſes Ampliſſ. Vir Dn. Th. Lanſius IC. manifeſti erroris arguens Henricum Kornmannum, *in comment, de Ac. p.* 29. *lit. G.* Publica enim, inquit, honeſtas & Legum Sanctitas illam oſculorum pro-

prodigalitatem non patiuntur, de occultis, & quæ prægnantes ob cauſſas nonnunquam dantur & accipiuntur, non judicat Eccleſia: & jura conſtitui oportet in his, quæ ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Quæ Cl. Viri verba proculdubio cum mica ſalis accipienda ſunt, morem cuique loco ſuum relinquentia. Nam ut Cajetanus ait in ſuum: Oſculum benevolentiæ bonum ac laudabile eſt, juxta morem Patriæ, inter quaſcunque perſonas ſit. Oſculum verò libidinis niſi inter conjuges eſt, peccatum mortale. In illis verò locis ubi oſcula frequentantur, illud omittere ruſticum & agreſte eſt. Riſum alicui moveat, quod Marmandæ Petricorii oppido accidit. Nam cum in diverſorio ad inſigne trium Regum, ubi plerique Germanorum Burdigal à Tolozam petentes diverti ſolent, hoſpes ejuſque univerſa familia oſculi honorem noſtris deferre ſoliti eſſent, Germanus quidam iſtius morum urbanitatis rudis atque expers, ancillam oſculi figendi cauſſa primum ad ſe, quem ex veſtitus ſplendore ſodalitii principem putabat, accedentem colaphis repulit, eam pulpamentum quærere autumans. Inde mos iſte in fraudem ſympatriotarum eò venturorum obſolevit: quod hic meminiſſe volui, ne mendacii quis fortè arguat CL. V. D. D. Iodocum Sincerum, qui in itinerario ſuo Galliæ p. 239.

iſtius

iſtius erga peregrinantes Germanos humanitatis & benevolentiæ meminit. Maxima Germanorum pars, quibus ſimplicitas dicam an ruſticitas morum cordi eſt, hoc ſibi perſuaſum habent, fieri non poſſe, quin hac oſculi occaſione multi amoris vehementia libidines abripiantur. Nam ſi Leoni I. Pontifici Max. & ſanctiſſimo viro accidit, cum is die quadam Reſurrectionis dominicæ populo Euchariſtiam diſtribueret, manuique ejus matrona quædam oſculum figeret, ut ſimulque infigeret libidinis aculeos: verum ut primum concepti ignis impetus ſenſit, ſtatim manum veluti partem contagioſam, è qua lues in totum corpus irrepſerat, ultro ſibi truncavit *Th. Lanſ. in or. contra Ital. p. 793. ex Sab. lib. 5. Petr. Rudolph. hiſt. Sera ael. 1. p. 22.* quanto proclivius hoc erit in Iuvenibus, in quibus, ut Ioannes Summiſta ait, ſaltat ſanguis, & qui non æquè ſciunt habere vitæ ſuæ modum? Sed egregiè illi falluntur. Oſcula apud populos, quos ſupra nominavi, uſu quotidiano vileſcunt, & extra ſuſpicionem ſunt ſiniſtram. Ceſſant ex permiſſu baſiorum manifeſtorum furtiva, quæ apud noſtras virgines haud ſunt infrequentiora, quam apud illas manifeſta. Rectè ergo illa apud Theocritum puella:

Μὴ καυχῶ σατυρίσκε, κενὸν φίλαμα λέγουσιν:
Τὸ στόμα μὲν πλύω, καὶ ἀποπλόω τὸ φίλαμα

Ne Satyrisce tume, rem ajunt eſſe oſcula inanem:
Et facie abluta tolluntur & oſcula ſputo.

Forma oſculi officioſi erat, ut vel barbam & mentum, vel auriculas prehenderent. De barba ſive mento 2 Samuel. 20. v. 9. Joab tenuit manu dextra barbam Amaſæ, ut oſcularetur eum. Mirabilem omninò hiſtoriam de contactu barbæ refert *Plut. in Æmyl. p.* 486. ubi cum eleganter de Famæ celeritate diſſeruiſſet inter alia etiam: Memoriæ, inquit, eſt proditum, cum Romani Tarquinios auxiliantibus Latinis bellum inferentes, viciſſent, paulo poſt magnos duo & pulchros viros ab exercitu Romam veniſſe, & victoriam annunciaſſe: hos creditum eſt Caſtorem ac Pollucem fuiſſe: ac qui primus iis juxta forum apud fontem occurrit equos ſudore fluentes refrigerantibus, cum miraretur hanc famam ſubridentes feruntur barbam ejus manibus contigiſſe, eamque confeſtim de nigra rufam factam, indicio fidem, viro Ænobarbi cognomentum peperiſſe. De qua & ſimilibus hiſtoriis quid homini Chriſtiano ſentiendum ſit, docet Phil. Melanchthon in Locis Theolog. ubi inter ſpectro-

rum

rum eluſiones de amita ſua ſcribit, Cacodæmonem ſub larva monachi ei, injunctis pro marito defuncto aliquot miſſæ ſacrificiis, quaſi valedicturum manum ita aduſtam reddidiſſe atque denigraſſe, ut ad dies vitæ æque ac in Æthiope lavando fruſtra omnes inſumeret lotiones. Vſitatius tamen erat in ſupplicationibus & precibus, quàm venerationibus barbam vel mentum tangere. Teſtis Ovidius:

Tange manu mentum, tangunt quo more precantes
Optabis merito cum mala multa viro.

Et Homerus Iliad. a. p. 48. θέ τις
——λάβε γουνῶν
Σκαιῇ, δεξιτερῇ, δ' ἄρ ὑπ' ἀντερεῶνος ἑλοῦσα
Διοσσομένη προσέειπε Δία Κρονίωνα ἄνακτα.

Servius pro barba vel mento frontem notat; auris enim memoriæ ſacra eſt, frons genio. Plutarchus manum. *in Tib. Grach. p.* 232. Tib. Gracchus primum quidem apertè oravit, amice Octavium compellans, manuſque ejus (qui mos eſt ſupplicum) attingens, uti concederet, populoque gratificaretur juſta poſtulanti. Alibi (*in Pompejo p.* 417.) genua: Hypſæus homo conſularis Pompejum à balneo ad cœnam euntem cum obſervaſſet, ſuppliciterque genua tangens invocaſſet, &c. Deprehenſione aurium Milphio ſervus ad Adelphaſium meretricem; Sine te exorem, ſine te prendam auriculis,

culis, ſine dem ſuavium. *Pænul. act.* 1. *ſc.* 2. *Et Aſin. act.* 3. *ſc.* 3. prehende auriculis, compara labella cum labellis. *Tibul. lib.* 2. 5.

Et fœtus matrona dabit, natuſque parenti
Oſcula comprenſis auribus eripiet.

Id Græci χύτραν ſive ollam vocabant: quaſi caput ollæ, aures anſarum formam referrent. Pollux libr. 10.

Λαβοῦσα τῶν ὤτων φίλησον τὴν χύτραν.
Ollam prehenſis oſculator auribus.

Ceterum judicium & ſignum odii eſt, ſi quis recenſet admittere quem ad oſculum pacis, ſiquidem id in eo loco uſitatum ſit. Marant. *par.* 6. *de Ord. Iud. aſt.* 2. *n.* 48. Et tacitè injuria remiſſa cenſebitur, ſi contumelia affectus injuriantem extra Eccleſiam occurrentem oſculo excepit, ut notat Andreas Dinnerus IC. & primarius Profeſſor Cod. in inclyta Acad. Altorfina, Senatuique Norinbergenſi à conſiliis (cujus ob ſingularia in me merita honoris & obſervantiæ ergo hic memini) *in concluſ. & controverſ. ſelect. de pace. concl.* 7. Quo pertinent hiſtoriæ Regis Davidis, qui Abſolonem filium ſupplicem ſibi factum in gratiam recipiens oſculo dignatus eſt. 2 *Sam.* 14. *v. ult.* Et Patris filii ἀγκάλισμα, *Luc.* 15. *v.* 20. Nec non Syllæ & Mithridatis, de qua in hunc ferè modum *Plut. in Sylla. p.* 142. Obviam procedentem Mithridatē, & dextram protendentem Syl-

Sylla interrogavit, pacem ne iis quibus receperat Archelaus conditionibus acciperet? & tacente Rege, atqui, inquit, eorum qui petunt eſt ut priores verba faciant: victori ſatis eſt tacuiſſe. Vt verò rex orſus ſui purgationem, belli partem diis, partem ipſis Romanis imputare conatus eſt, ita ei ſubjecit Sylla: equidem & audivi ex multis, & nunc ipſe experior, ſumma te vi dicendi præſtare, cum honeſtis in ſpeciem ſermonibus pro factis peſſimis & injuſtiſſimis non deſtituare. Facto proinde ejus crudelia demonſtrans atque culpans, rurſus idem interrogavit: cum is annuiſſet, ita demum ſalutavit, amplexuſque oſculum junxit. Nimirum rempub. privatis rebus antepones, generoſorum canum inſtar mordicus arreptam feram ad extremum uſque tenentium, non prius è manibus emiſit adverſarium, quàm eum ſibi de victoria concedere vidiſſet. De horum verò officiorum ab amatoriis oſculis differentia Philo Iudæus: φίλημα, inquit, διαφέρει τοῦ φιλεῖν, τὸ μὲν γὰρ ψυχῶν ἕυρεσιν ἁρμοζομένων εὐνοίᾳ. τὸ δὲ ψιλὴν καὶ ἐπιπόλαιον δεξίωσιν χρείας τινὸς ἐς σαυτὸν συναγούσης ἔοικεν ἐμφαίνειν.

Sectio XVII.

Poſtremo de impudicis & luxurioſis oſcu-

oſculis agit Salomon *Prov. 7. verſ.* 13. inter blanditias, quibus Meretrices Iuvenes illaqueare ſolent. De iis hæc pauca annotare libet: illam lineâ amoris ab inſano amatore (cujus hoc eſt diſtichon:

Εὐδαίμων ὁ βλέπων σε, τρισόλβιος ὅστις ἀκούει.
Ἡμίθεος δ᾽ ὁ φιλῶν, ἀθάνατος δ᾽ ὁ συνών)

tertio: à Donato Terentii interprete quarto loco haberi, cum quo facit Anton. Mancinellus *apud Horat. lib.* 1. *carmin. od.* 13. *Accurſ. & Hoſtienſ. in gl. l. quod ait lex. de adult:*

Viſus & alloquium, tactus poſt oſcula factum:
Ni fugias tactus; vix evitabitur actus.

Thomas verò Cantiprat. in lib. qui inſcribitur, Bonum univerſale *lib.* 2. *c.* §. 49. (quem allegant Henr. Kornm. *Syb. Trygand. c.* 33. *p.* 75.) quintam ait viam ad fornicationem eſſe luxum in oſculo. Alii hos ad venerem gradus conſtituunt:

Poſt viſum riſus, poſt riſum venit ad uſum;
Poſt uſum tactus, poſt tactum venit ad actum;
Poſt actum factum, poſt factum pœnitet actum.

Quicquid ſit, in eo omnes conveniunt; Oſcula Venerem proximè antecedere: Quod auctoritate etiam ſua Magiſter amoris & peritus vates Naſo confirmat, dum canit:

Oſcula qui ſumpſit, ſi non & cætera ſumpſit,
Hæc quoque quæ data ſunt perdere dignus erat:

Quam

Quantum defuerat pleno poſt oſcula voto?
Heu mihi ruſticitas non pudor ille fuit.

Et Comicus *in Curc. act.* 1. *ſc.* 1. Qui è nuce nucleum eſſe vult, frangit nucem: Qui vult cubare, pandit ſaltum ſuaviis. Cujus rei hæc eſt ratio, quod luxuria per oſculum incitatur, qui in oſculantibus convenientia partium fit, & animales ſpiritus conjunguntur. Vnde Ariſtoteles dicit, quod equi ante coitum conſpirant anhelitu & per hoc ad luxuriam provocantur. Porro oſcula amoris in duplici ſunt differentia, alia enim ſagittata dicuntur, quæ inſtar ſagittarum animum feriunt apud Plaut. in trinum. act. 2. alia ſunt inerma, quando in unum omnia vota amantium non conjunguntur, apud *Propert. leb.* 1. *et.* 2.

Oſculaque admota ſumere inerma manu.

Alia etiam oſcula dimidio; alia utroque labro dabantur. *Teſtis Martialis lib.* 2. *epiſt.* 10.

Baſia dimidio quæ das mihi, Poſtume, labro,
Laudo licet demus hinc quoque dimidium,
Vis dare majus adhuc, & inenarabile munus?
Hoc tibi habe totum Poſtume dimidium.

Et eod. epiſt. 22.

Quid mihi vobiſcum eſt, O Phœbe novemque ſorores?
Ecce noces vati Muſa jocoſa ſua.
Dimidio nobis dare Poſtumus ante ſolebat
Baſia nunc labro cœpit utroque dare.

Quoad formam ſuaviorum, varias licet obſervare amantium ineptias; Ad baſia pri-

mum invitabant Linguam proferendo, ut conſtat ex Plaut. aſinar. act. 4. ſc. 1. Forte ſi tuſſire occepſit ne ſic tuſſiat, ut cuiquam linguam in tuſſiendo proferat. Quod illa autem ſimulet quaſi gravedo profluat, Hoc ne ſic faciat? Tu labellum abſtergeas potius quàm cuiquam illa ſalivium faciat: ex lectione I. Palmer: cum aliæ editiones habeant: Quam cuiquam ſavium faciat palam. Dein inter baſiandum labella teneris morſiunculis ſtringebant: quarum Plaut. meminit *Pſeud. act. 1. ſc. 1.* Catullus: Cui labella mordebis? Apulejus: Illi purpurea delibantes oſcula clemente morſu roſea labella vellicent. *Plutarchus in Pompejo pag.* 376. Floram meretricem jam natu grandem ferunt ſæpe gratam conſuetudinis olim cum Pompejo habitæ mentionem feciſſe, & dixiſſe, nunquam ſe ab eo, ſi una cubaſſet, ſine morſu diſceſſiſſe.

Solebant linguas tradère iiſque colladere: Lucian. ἑταιρ. διαλ. ἐφίλουν μὲ τὸ πρῶτον ὥσπερ οἱ ἄνδρες, οὐχὶ προσαρμόζουσαι τὰ χείλη, ἀλλ᾽ ὑπανοίγουσαι τὸ στόμα. *Apulejus Miles.* 6. Accepturus ab ipſa Venere ſeptem ſavia & unum blandientis linguæ appulſum longe mellitum. *Idem lib.* 2. Arctius eam complexus cœpi ſuaviari: jamque patientis oris inhalatu Cinnameo & occurſantis

linguæ illiſu nectareo prona libidine allubeſcente, &c. Tibullus:

Et dare anhelanti pugnantibus humida linguis.
Oſcula.

Quod Cn. Marius appellat: Columbatim labra conſerere labris. Mecænas: Si quis fæminæ cirro ciſpatæ & labris columbatur, *Martial. lib.* 1. *ep.* 110. Iſſa eſt purior oſculo columbæ. *Plautus Aſinar. act.* 3. *ſc.* 3. Facere proſerpentem beſtiam Græci καταγλώττισμα: alii denique vulgiter ſuaviari. Præterea ſalivas oris miſcebant. Quod me Catullus docet carmin. 73.

Sed nunc id doleo, quod puræ pura puellæ
Savia comminxit ſpurca ſaliva tua.

Et Lucretius lib. 4. --*Iunguntque ſalivas*
Oris & inſpirant preſſantes dentibus ora.

Denique ſuavia aromatis ſuaviora reddebant: de quo multa apud Martialem: ut lib. 2, ep. 12.

Eſſe quid hoc dicam, quod olent tua baſia myrrham.
Quodque tibi eſt nunquam non alienus odor?
Hoc mihi ſuſpectum eſt, quod oles bene, Poſtume ſemper;
Poſtume non bene olet; qui bene ſemper olet.
Quid ſpirat tenera malum mordente puella,
Quod de Corycio quæ venit aura croco:
Vinea quod primis floret cum cana racemis
Gramina quod redolent, quæ modo carpſit ovis
Quod Myrtus, quod meſſor Arabs, quod ſuccina trita
Pallidus Eoo ture quod ignis olet:
Gleba quod æſtivo leviter cum ſpargitur imbre:
Quod madidas nardo ſparſa corona comas:
Hoc tua ſæve puer Diadumene baſia fragrant.

Quid

Quid ſi tota dares illa ſine invidia?
Fragravit ore quod roſarium Pæſti:
Quod Atticarum prima mella cerarum:
Quod ſuccinorum rapta de manu gleba.

Ante verò, quam receptui canam, non poſſum, quin epimetri loco annectam inſanum Ageſilai, laudatiſſimi cetera Spartanorum Regis amorem, de quo ita Hiſtoricus in ejus vita p. 349. Ageſilaus inſano Megabatis Spithridatis filii amore correptus, cum ſalutandi & oſculandi cauſa accedentem declinaverat, cumque is verecundia motus deinceps eminus ipſum ſalutaret, pænitentia non admiſſi oſculi ductus, mirari ſimulavit, ecquid ſe Megabates non ore etiam admoto ſalutaret. Tu in cauſſa es, dicebant familiares, quo oſculum pulcri pueri formidaſti atque fugiſti: nam adhuc facilè ei perſuadebitur, ut ſi te id non metuere certò ſciat, ad oſculum veniat. Sub hæc verba Ageſilaus cum aliquandiu cogitabundus tacuiſſet, Nihil opus eſſe reſpondit id ei perſuaderi: ſe non libentius iterum cum oſculo certaturum, quàm omnia, quæ conſpexiſſet, antea habiturum. Talem quidem ſe præſente adhuc Megabate geſſit, abſente autem eo ita arſit, ut dictu difficile ſit, an ſi ille rediiſſet, temperaturus ſibi ab oſculo fuerit.

καὶ τοῦτο δὴ περὶ τούτων. Neque n. à ſtudiis conſuetis diutius mihi abeſſe conceditur, tum exiſtimatio mea me calamum ponere jubet ne ut laudibus arguitur vini vinoſus Homerus: ita ego accuratiori ſuaviorum deſcriptione pro ſectatore puellarum habear. Te amice Lector

Paulum ſepoſita ſeveritate
Parcas lucibus & jocis rogamus:
Nec caſtrare velis meos libellos.

Sin cui Theonio dente noſtra carpere ſedeat, in ipſum non injuriâ dicterium Edwardi III. Angliæ Regis, quod cum faſciam amaſiæ ſuæ ſaltantis pede delapſam ſuſtuliſſet, protulit, poſteaque Ordini Equitum Garteriorum, ſive D. Georgii, ab ipſo Anno 1350. inſtituto, Symboli loco tribuit vibramus:

Honni Soit Qui Mal y Pense.

THESES
INAUGURALES
DE
VIRGINIBUS.

I.

DIVINUS ille ſenex Hippocrates *l.* 1. *aph.* 13. ætatum quatuor ponit differentias, quarum primam *Infantiam*, alteram *Iuventutem*, tertiam *Conſtantem*, quartam denique *Senectutem vocat*.

2. His in ætatibus conſtitutis varia quoque tribuuntur nomina; in fœminino quidem ſexu poſt infantes, Virgines ſequuntur, quæ conſtanti deinde ætate matronæ, ſeu matresfamilias, in ultima *vetulæ* appellantur.

3. Cæteris omiſſis, hac diſputatione res nobis erit cum virginibus, in quarum natura & proprietatibus rimandis ſtylus nobis potiſſimum occupatus erit.

4. Dicitur autem juxta Antoninum Florentinenſem *in Summa ſua tit.* 2. *c.* 1. §. *Virgo* quaſi *virum agens*, hoc eſt repellens, ut non permittat ſe cognoſci carnaliter ab eo. Ille nec eſt modus naturalis, quo amittitur virginitas. Vel à Virore, ſecundum *Thomam*, quæ non eſt experta aduſtionem, hoc eſt actum venereum delectationis ſicut arbor dicitur viridis, quæ à calore non deſiccatur in foliis, vel, ut dicit Fulgentius ad Probam *in lib. de Virginitate*, *Virgo* quaſi; *virago* & hoc à *viro*. Vir autem à

vir-

virtute, ut ex ipſo ſe nomine ſemper admoneri cogitet.

5. Aliis virgo quaſi vigor, à vigore ætatis, qui circa annos nubiles eſt. Aliis quaſi Vorago, vel quod ea ætate incipiat medios poſſe vorare viros. Vel quod habeat fundum, nec poſſit impleri: Es muß Fleiſch da ſeyn / das Ding friſſet kein Hew. Secundum Berſmannum:

Non herbis hoc ſit rigidus quas educat hortus,
Carne opus eſt, illas ſi ſaturare velis.

Germanis ein Jungfraw / quaſi Unfraw / quod nondum ſit mulier. Aliis quaſi Gumpfraw / à Gumpen; Vnde Gimpel. Verior illorum Etymologia, qui quaſi Jungefraw dictam affirmant. Porro variis rebus Virginis vocaculum attribuitur. Inanimatis ut ſexto Zodiaci ſigno: Fonti Romæ, teſte Marliano *in Topograph. orb. Rom. lib.* 6. *c.* 15. *&* *l.* 7. *c.* 16. Triremibus à mari nondum tactis apud Ariſtoph. *in Equit, act.* 4. *ſc.* 1. Imo cuilibet rei incorruptæ, ut Philoſophiæ apud *Cic. in Orat.* Eloquentiæ *de Clar. Orat.* Chartæ apud *Martial.* Terræ apud *Plinium*.

8. Animatis, ut Roſis apud Catull. *in Pervig. Venr.* Æque apud *Plin.* quin etiam ipſis Virginum partibus, ut papillis apud *Catul. d. l.*

9. Magis propriè homini: vel ſexus virilis

videl. puellis in veſtibus, qui bona ſua nemini dum vendiderunt, vel fœminini, utpote fœminæ eique vel corruptæ apud Teren. *Adelph. act. 4. ſc. 5. & 7.* & Virg. *Eclog. 6.* vel incorruptæ.

10. Huicque rurſus ut nondum ad juſtam ætatem provectæ, ut ſunt puellæ Virgunculæ dictæ halbgewachſene Friſchling / Backfiſchlein: Aut exoletæ: quæ jam nubilem ætatem transgreſſæ in Virginitate ſenium contraxit. *Ariſtoteli* παρθένος ὑπερήμερος τῶν γάμων, Proverbialiter γραῦς σέρφος, Die nunmehr vnter das alte Eiſſen gerechnet wird: oder/ als man im Sprichwort ſagt/ Federwiſch vor der Hell feyl hat. *Fruict. ſuranné* Gallis, vberzeitigte Jungfrawen mit alten Geſichtern. Vbi notandum *Apharantes* olim has virginum optimas puraſſe, quæ plurimum temporis manſerint Virgines. *Stobæ. ſer. 42.*

11. Propriiſſimè autem virginis nomen competit puellæ in pubertatis annis conſiſtenti; verum tamen nondum expertæ. Græcis κορεσζομψύη, ICtis Viripotens, *l. 12. ff. de V. S. l. 101. ff. de cond. & dem.* Ein geſtändene Mannbare Vnbefülte Jungfraw.

12. Pubertatis autem annum *Medici* à menſium profluvio & pilorum circa pudendum proventu definiunt, quod in diver-

verſis diverſo ætatis tempore contingit. Cum verò inſpectio habitudinis corporis impudica viſa ſit, *ICti* antiquitatis normam in fœminis benè poſitam in ſuo ordine relinquentes, communiter poſt duodecim annos completos pro puberibus habendas ſtatuerunt, *in pr. Inſt. quib. mod. tut. fini. l. ult. C. quando tut. eſſe deſin. Nov.* 100. *c.* 2.

13. Iura verò Canonum, quæ magis ad noſtra tempora ſe accommodant, etiam puberes eas vocant, in quibus malitia ſupplet ætatem, *c. puberes. Ext. de deſp. impub.* quas Galli appellant, une fille tempremeure, Frühzeitig.

14 Cauſæ virginis eædem ſunt, quæ fœminæ in genere, excepta formali, quæ ipſa eſt Virginitas, quam Ambroſius definit expertem contagionis integritatem.

15. Virginitas autem ea eſt duplex, una mentis, altera carnis; ſic docendi cauſa ab invicem ſeparatæ. Hinc Ambroſ. ait, Tolerabilius eſt mentem virginem quam carnem habere: & Auguſtin. *in Pſalm.* 29. Quid prodeſt integra caro, mente corrupta?

16. De priore ait *gl. in c. cauſam in fi. verb. privilegium. De probat.* eam eſſe principium omnium Virtutum: definiturque vulgo propoſitum perpetuo abſtinendi à Venereâ delectatione nec dum expertâ.

17. De hac eſt, quod ſcribit ſuprâ cit. Anton. *d. l. §. 3.* quantum ad ejus initium & ſeminarium hoc eſt inclinationem ſive diſpoſitionem naturalem, ineſſe illam à naturâ, ſicut & omnis virtus, & quantum ad cauſam remotam, quæ eſt integritas carnis, & materiam propinquam, quæ eſt experientia Venerea voluptatis, ineſſe eam à natura & nativitate, quia omnes naſcuntur virgines, & inexpertes voluptatis, ſecundum Pet. de Pal. *in 4. diſt.* 33. Sed quantum ad complementum actuale vel habituale, & ſic non eſſe à nativitate vel à natura plus quàm aliæ virtutes. nam puer naſcens non habet actum nec habitum virginitatis pluſquam liberalitatis, ſed eſt ſicut aliæ morales per acquiſitionem & infuſionem. Non enim quicunque habet integritatem carnis, cum venerit ad annos pubertatis, ſi eligat in carne incorruptibiliter vivere, ſtatim per hoc habet habitum virginitatis, ſed quando cum hoc habituali propoſito frequenter domaverit motus carnis, aggeneratur in eo habitus.

18. Effecta Virginum pleraque quoque communia ſunt cum fœminis cæteris: exceptis paucis his, quæ peculiariter ab autoribus recenſentur Ælian. *l.* 11. *c.* 18. retentam in equo urinam laxari ait, & ſtatim copioſe reddi, ſedarique dolorem, ſi vir-

go Zona, qua cingitur, ſoluta, faciem ejus feriat, ſtrumas ab iiſdem jejunis ſæpius contrectatas ſanari aſſerunt alii. Nonnulli inter mamillas ova Gallinarum & bombycum excludere eas poſſe affirmant. Addunt alii, ſi primitias arboris decerpant, fructus illius fiſſura notari. Boniſacius quidam Carnalis Romanus ſcribit, fontes nimio æſtu exſiccatos virginum cantu ad ſcaturiginem horum præſertim cum ſuavi Muſica conſidentium, revocari poſſe.

19. Accidentia Virginis vel animum concernunt, vel corpus, vel mores.

20. Inter animi accidentia primum & præcipuum eſt pietas & ſanctimonia: teſte D. Paulo 1 *Cor.* 7.

21. Hanc ut virgines melius excolere poſſent, Cœnobia olim conſecrata ſunt, in quibus à mundanis delitiis ſequeſtratæ Deo ſerviendi liberiorem haberent facultatem: qui tamen finis apud noſtras Moniales nimis quam exolevit, de quibus rectè vulgus:

Geiſtlich umb den Kopff / weltlich (rauch) umb den Bauch /
Iſt jetzunder der Nonnen Brauch.

22. Secundum accidens eſt *Caſtitas*, quæ eſt abſtinentia tam corporis, quàm animi, & idem ferè cum virginitate mentali, de qua ſupra. Hæc cum ſola poſſibilis ſit,

hominum animas eo præſentare; *Auth. de Leno. §. ſancimus*, & *§. 2. collat. 3.* adeoque ſecundum mores hominum major etjam in fœminis requiratur: *gl. in l. 43. §. quæ in adulterio deprehenſa. lit. Q. ff. de ritu nupt.* non videtur adeo feciſſe malè, quamvis iracundè nimis Virginius Romanus caſtitatem filiæ vitæ quoque ejus præferendam exiſtimans, & illam interficiens, ut morte virginis contumeliam ſtupri arceret, *l. 2. §. 24. ff. de off. Iud.*

23. Huic cognatus eſt *Pudor* ac *Verecundia*, non tam illa, quæ poſt commiſſum aliquod dedecus ſequitur, & ab Ariſtot. 2. *Rhet.* dolor ac perturbatio in malis præſentibus aut futuris, quæ infamiam inferunt, proveniens, definitur, quàm quæ dedecus præcedit, & cuſtos omnium virtutum Cic. *in part. Or.* dicitur. Hæc velut regina eſt in Virtutibus virginitatis, & individuus ejus comes: moderatrix Cupiditatum & arx pulchritudinis: qua de cauſâ Pythias filia Ariſtotelis roganti, quis color pulcherrimus eſſet, reſpondit, is, quem in ingenuis pudor gignit.

24. Accidentia corporis ſunt vel naturalia, vel præternaturalia: utraque rurſus vel cum mulieribus communia, vel ſolis virginibus propria.

25. Communia ſunt forma, & fluxus menſium.

26. Forma virgines decet honeſta, ſivequam ſtatam, id eſt, mediocrem vocant. Sie ſollen nicht gar ſeyn/ wie das Bild von Riebelheim/ welches die Mücken alſo beſchiſſen/ daß es die Bawren nicht mehr anbeten wolten: Si verò pulchræ quoque ſunt, eò redduntur amabiliores.

27. Pulchritudo autem abſolvitur potiſſimum coloris ſuavitate, & apta partium proportione, qualem deſcribit Franciſcus Corniger his verſibus:

Triginta hæc habeat quæ vult formoſa videri
Fœmina, ſic Helenam fama fuiſſe refert.
Alba tria, & totidem nigra, & tria rubra, puella
Tres habeat longas res, totidemque breves,
Tres craſſas, totidem graciles, tria ſtricta, tot ampla,
Sint itidem huic formæ, ſint quoque parva tria.
Alba cutis, nivei dentes, albique capilli,
Nigri oculi, cunnus, nigra ſupercilia.
Labra, genæ, atque ungues rubri ſit corpore longo,
Et longi crines, ſit quoque longa manus:
Sintque breves dentes, auris, pes: pectora lata,
Et clunes, diſtent ipſa ſupercilia.
Cunnus & os ſtrictum, ſtringunt ubi cingula ſtricta,
Sint coxæ & culus, vulvaque turgidula.
Subtiles digiti, crines, & labra puellis,
Parvus ſit naſus, parva mamilla, caput.

28. Germanicis rithmis à diverſis regionibus deſcribitur pulchra:

Der Kopff von Prag/ die Füß vom Rhein/
Die Brüſt auß Oeſterreich ſolln ſeyn;

Au-

Aus Franckreich der gewelbter Bauch /
Aus Beyerlandt daß Buſchlein rauch /
Der Rück aus Brabant / die Händ von Cölln /
Den Ars aus Schwaben / küſt jhr Geſelln.

29. Fluxus menſtruus nil aliud eſt, quam purgatio quædam à natura ob ſanguinem in fœminis, quantitate, interdum etiam qualitate peccantem, ſtatis temporum periodis ſuſcepta.

30. Incipit hic fluxus anno plerumque 14. circa quem increſcente jam & vegetiore facto calore nativo, pubes erumpit, ubera tumeſcunt, corpus libidine titillatur, exuberans ſanguis, calore velut attenuatus diffunditur, vixque ſuis receptaculis coërcitus viam ſibi parat, qua dimanet. Da hebt ſie an das Zahnfleiſch zu jücken / werden Bräutgail / vnd vberaus begirig zum Rützel.

31. Ideoque hoc tempore maximè illas cuſtodiri præcipiunt Ariſtot. *lib. 7. anim. hiſt. cap. 1.* & Levinus Lemnius *in occultis ſuis*, quæ quilibet leget, quod videlicet vernis paſſeribus tunc ſalaciores ea unguiculis perprurisſcant, & ſummoperè à vere incipiant, thyrſum illum, quo ſe caſabundæ ſuſtinere plerumque conſueverunt, ſecundum vulgares rythmos:

Cum nux rubeſcit juvenis, cum virgo pubeſcit,
Tunc nux vult frangi, tunc virgo ſtipite tangi.

32. Præter naturam cum mulieribus com-

communia accidentia ſunt varii, quibus obnoxiæ ſunt, affectus, ut & fluxus dicti, diminutio aut nimiā abundantia. Fluor muliebris, ſive albus, quem Fernelius in puella octenni vidiſſe ſe teſtatur *lib. 6. patholog. cap.* 16. Vteri ſuffocationes tunc præſertim, quando jam ad majorem ætatem devenerunt, in qua propter Veneris impatientiam & cruciatam voluptatis conceptæ, ſemen diſtentum niſi quocunque modo emittatur, talia ſymptomata excitare ſolet de quibus vide Galen. *lib.* 6. *de loc. aff.*

33. Accidens Virginibus proprium & naturale eſt mammarum durities, ac membri genitalis integritas & anguſtia, unde Latinis *inguen*, quaſi inwendig eng.

24. Integritas illa, in quibus conſiſtat diſputant Anatomici. Quidam membranam inveniri ſcribunt, in ductu cervicis uteri tranſverſim poſitam, uno aut pluribus foraminibus, urinæ ac menſibus perviam, eamque *Hymena* vocant, qua diſrupta, Virginitas pereat.

35. Alii volunt, cervicis latera Venerem nondum expertis, quaſi conglutinata connivere, quæ primus concubitus divellat.

36. Verius Severinus Pinæus *lib.* 1. *opuſc. Phyſiol. & anatom. cap.* 4. eam ſitam ſtatuit, in quatuor caruncularum in uteri cervice ſitarum, apta per membranulas

nulas

nulas colligatione, quam productionem ſinus pudoris, hymena, columnam & clauſtrum virginale vocat; ac ſeq. cap. 5. Roſæ nondum planè explicatæ, & garyophyllo eleganter comparat.

37. Hanc integritatem ipſius Virginitatis, quam ſupra carnis, diximus, nomine inſigniunt authores, ejuſque ſigna τὰ παρθένια vocant.

31. Eorum autem diverſa à diverſis proponuntur, quorum alia ab ipſis corporis partibus, & excrementis, alia à rebus extraneis, iiſque vel intra corpus aſſumtis, vel exterius admotis, vel tantùm circumſtantibus ſumuntur.

39. Corporis pars, unde ſignum virginitatis deſumitur præcipuum, eſt ipſum pudendum, hoc enim inſpectum, vel tactum, ſi integrum, ut paulò ante deſcriptum, inveniatur, certiſſimum virginitatis ſignum eſt, quanquam Cujacius *lib. 17. obſervat. 27.* olim facultatem inſpiciendi, an aliqua Virgo ſit, quoniam indifficile eſt, non conſuetam fuiſſe dicat, licet Carolo V. *in conſtit. crim. art. 35. & ſeq.* aliud placuerit.

40. Quamvis idem Pinæus *cap. 5.* exemplis duobus oſtendat, relaxari poſſe ſponte illas carunculas, vel per affluxum menſium, vel, ut *cap. 6.* docet, per clamorem nimium

mium, excretionem alvi, & urinæ difficiliorem, labores in elevatione graviorum ponderum, & porrò concedat uno vel altero coitu tempore menſium facto diſtendi quidem, ſed non diſrumpi clauſtrum, & poſt deſinentem fluxum reſiccari: Quin etiam alio tempore factam diſruptionem per intermiſſionem rei Venereæ coaleſcere rurſus poſſe admittat.

41. Huc pertinet ſignum illud Iſraëlitarum, qui ſuppoſito panno, promanantem ex primo concubitu ſanguinem in ſignum caſtitatis exceptum reſervabant. Quod etiam de Nolenſibus prodit Afflictus *deciſ.* 236.

42. Porrò ſororiantes quoque & duriuſculæ mamillæ, quas horridulas *Plautus* nominat, ſignum eſſe poſſunt virginitatis, quarum papillæ fragorum inſtar rubent, & circulus has ambiens pallet, ſecus, quam in mulieribus, Item maxillarum effloreſcentia, ut & oculorum ac vocis claritas, atque conſtantia: contrario enim ſi ſe habeant modo, corruptionis ſuſpicionem haud levem movent, juxta verſiculos:

Quæ vaga, quæ pallet, bene quæ mammata puella eſt,
Vix ſunt intactæ virginitatis opes.
Item: *Si folles molles, gena pallet, gyrat ocellus*
Signa tibi rupta Virginitatis erunt.

Similiter Virginitatis ſignum erit, ſi

filum

filum ab extremo Naſo per mediam frontem ad futuræ ſagittâlis finem ductum, collum ejus puellæ in ſe comprehendere poſſit.

44. Excrementum eſt urina, quæ Virginibus ſanis ſubcitrina & ſerena eſt, Ægid. *in tract. de jud. Vrinar.* Ea etiam, ſi ſuperfuſa malvæ, aut urticæ mortuæ virides per noctem herbas conſervat, à Virgine ſe prodiiſſe monſtrat.

45. Intra corpus, ſi ſumat oculum corvi pulveriſatum, armoniacum aqua temperatum, fel leporinum, pulverem de partibus croces in liliis albis, aut gagatis lapidis, vel ſuccini, urinamque retineat, Virgo adhuc eſt. *Mizald. Cent.* 7. *aph.* 12. Idem facere ſuffitum gagatis, teſtatur Plinius *lib.* 36. cap. 19.

46. Exterius admota ſunt vel medicamenta vel ornamenta. Medicamenta, radix lupuli combuſta, inque pulverem redacta, lodicibuſque ſubjecta: Pulvis matricariæ combuſtæ, radices petroſelini contritæ, fructus lactucæ, omnia naribus adhibita: Aconitum capiti impoſitum, fumus ſeminis portulacæ, vel foliorum perſonatæ, quam *Bardanam* vocant, per infundibulum genitalibus immiſſus. Hæc, ſi cui urinam non cieant, incorrupta cenſebitur. Mizald. *d. cent. aph.* 64.

47. Or-

47. Ornamenta, quibus dignoſcimus virgines, ſunt coronæ, ex variis floſculis compoſitæ, quas quibuſdam in locis capitis ſuturæ, coronali inde dictæ, in aliis verò lateri dextro imponunt: Veſtimenta item cuique genti & urbi ſingularia; Quibus quippe bene olim diſtinctas apud Romanos, Spartanos, Athenienſes, alioſque populos ab ſe invicem Matronas, Virgines. Ancillas, ac Meretrices fuiſſe legimus apud Horat. *l.* 1. *ſerm. ſatyr.* 3. Tertul. *de virg. ve. land.* & *lib. de cult. fœm.* Clement. 4. *pædagog.* & prolixe apud Lipſium *ad lib.* 1. & 3. *annal. Taciti.* Annulis quoque duobus Virgines uti poterant, iiſque à ſponſo acceptis: Horum qui Thynius dicebatur, purus erat; Samothracius, aureus quidem, ſed capite ferreo 19 *Iſidor* 32.

48. Externa ſigna corporis circumſtantia licet apud nos nulla reperiantur, proditum tamen legitur apud Achil. Tatium *lib.* 8. *de amor. Clitoph.* & *Leucipp.* antrum quoddam prope Epheſum in luco Dianæ fuiſſe, Panis dictum in quo fiſtula pendens ingredientem virginem dulciſſimo cantu, defloratam econtrà miſerabili ejulatu: vel potius etiam alto ſilento exceperit. Vti quoque fontem Stygis, cujus aqua, ſi virgo juramentum ſuum, inſcriptum cartæ, in ejus crepidinem deponebat, limpida & quie-

ta

videl. puellis in veſtibus, qui bona ſua nemini dum vendiderunt, vel fœminini, utpote fœminæ eique vel corruptæ apud Teren. *Adelph. act. 4. ſc. 5. & 7.* & Virg. *Eclog. 6.* vel incorruptæ.

10. Huicque rurſus ut nondum ad juſtam ætatem provectæ, ut ſunt puellæ Virgunculæ dictæ halbgewachſene Friſchling / Backfiſchlein: Aut exoletæ: quæ jam nubilem ætatem transgreſſæ in Virginitate ſenium contraxit. *Ariſtoteli* παρθένος ὑπερήμερος τοῦ γάμου, Proverbialiter γραῦς σέριφος, Die nunmehr vnter das alte Eiſſen gerechnet wird: oder / als man im Sprichwort ſagt / Federwiſch vor der Hell feyl hat. *Fruict. ſuranné* Gallis, vberzeitigte Jungfrawen mit alten Geſichtern. Vbi notandum *Apharantes* olim has virginum optimas putaſſe, quæ plurimum temporis manſerint Virgines. *Stobæ. ſer. 42.*

11. Propriiſſimè autem virginis nomen competit puellæ in pubertatis annis conſiſtenti; verum tamen nondum expertæ. Græcis κοραζομένη, ICtis Viripotens, *l. 12. ff. de V. S. l. 101. ff. de cond. & dem:* Ein geſtändene Mannbare Vnbefülte Jungfraw.

12. Pubertatis autem annum *Medici à* menſium profluvio & pilorum circa pudendum proventu definiunt, quod in diver-

verſis diverſo ætatis tempore contingit. Cum verò inſpectio habitudinis corporis impudica viſa ſit, *ICti* antiquitatis normam in fœminis benè poſitam in ſuo ordine relinquentes, communiter poſt duodecim annos completos pro puberibus habendas ſtatuerunt, *in pr. Inſt. quib. mod. tut. fini. l. ult. C. quando tut. eſſe deſin. Nov.* 100. *c.* 2.

13. Iura verò Canonum, quæ magis ad noſtra tempora ſe accommodant, etiam puberes eas vocant, in quibus malitia ſupplet ætatem, *c. puberes. Ext. de deſp. impub.* quas Galli appellant, une fille tempremeure, Frühzeitig.

14 Cauſæ virginis eædem ſunt, quæ fœminæ in genere, excepta formali, quæ ipſa eſt Virginitas, quam Ambroſius definit expertem contagionis integritatem.

15. Virginitas autem ea eſt duplex, una mentis, altera carnis; ſic docendi cauſa ab invicem ſeparatæ. Hinc Ambroſ. ait, Tolerabilius eſt mentem virginem quam carnem habere: & Auguſtin. *in Pſalm.* 29. Quid prodeſt integra caro, mente corrupta?

16. De priore ait *gl. in c. cauſam in fi. verb. privilegium. De probat.* eam eſſe principium omnium Virtutum: definiturque vulgo propoſitum perpetuo abſtinendi à Venereâ delectatione nec dum expertâ.

17. De hac eſt, quod ſcribit ſuprà cit. Anton. *d. l.* §. 3. quantum ad ejus initium & ſeminarium hoc eſt inclinationem ſive diſpoſitionem naturalem, ineſſe illam à naturâ, ſicut & omnis virtus, & quantum ad cauſam remotam, quæ eſt integritas carnis, & materiam propinquam, quæ eſt experientia Venerea voluptatis, ineſſe eam à natura & nativitate, quia omnes naſcuntur virgines, & inexpertes voluptatis, ſecundum Pet. de Pal. *in* 4. *diſt.* 33. Sed quantum ad complementum actuale vel habituale, & ſic non eſſe à nativitate vel à natura plus quàm aliæ virtutes. nam puer naſcens non habet actum nec habitum virginitatis pluſquam liberalitatis, ſed eſt ſicut aliæ morales per acquiſitionem & infuſionem. Non enim quicunque habet integritatem carnis, cum venerit ad annos pubertatis, ſi eligat in carne incorruptibiliter vivere, ſtatim per hoc habet habitum virginitatis, ſed quando cum hoc habituali propoſito frequenter domaverit motus carnis, aggeneratur in eo habitus.

18. Effecta Virginum pleraque quoque communia ſunt cum fœminis cæteris: exceptis paucis his, quæ peculiariter ab autoribus recenſentur Ælian. *l.* 11. *c.* 18. retentam in equo urinam laxari ait, & ſtatim copioſe reddi, ſedarique dolorem, ſi virgo

go Zona,qua cingitur, ſoluta, faciem ejus feriat, ſtrumas ab iiſdem jejunis ſæpius contrectatas ſanari aſſerunt alii. Nonnulli inter mamillas ova Gallinarum & bombycum excludere eas poſſe affirmant. Addunt alii, ſi primitias arboris decerpant, fructus illius fiſſura notari. Bonifacius quidam Carnalis Romanus ſcribit, fontes nimio æſtu exſiccatos virginum cantu ad ſcaturiginem horum præſertim cum ſuavi Muſica confidentium, revocari poſſe.

19. Accidentia Virginis vel animum concernunt, vel corpus, vel mores.

20. Inter animi accidentia primum & præcipuum eſt pietas & ſanctimonia: teſte D. Paulo 1 *Cor.* 7.

21. Hanc ut virgines melius excolere poſſent, Cœnobia olim conſecrata ſunt, in quibus à mundanis delitiis ſequeſtratæ Deo ſerviendi liberiorem haberent facultatem: qui tamen finis apud noſtras Moniales nimis quam exolevit, de quibus rectè vulgus:

Geiſtlich umb den Kopff / weltlich (rauch) umb den Bauch /
Iſt jetzunder der Nonnen Brauch.

22. Secundum accidens eſt *Caſtitas*, quæ eſt abſtinentia tam corporis, quàm animi, & idem ferè cum virginitate mentali, de qua ſupra. Hæc cum ſola poſſibilis ſit,

hominum animas eo præſentare; *Auth. de Leno. §. ſancimus, & §. 2. collat. 3.* adeoque ſecundum mores hominum major etjam in fœminis requiratur: *gl. in l. 43. §. quæ in adulterio deprehenſa. lit. Q. ff. de ritu nupt.* non videtur adeo feciſſe malè, quamvis iracundè nimis Virginius Romanus caſtitatem filiæ vitæ quoque ejus præferendam exiſtimans, & illam interficiens, ut morte virginis contumeliam ſtupri arceret, *l. 2. §. 24. ff. de off. Iud.*

23. Huic cognatus eſt *Pudor* ac *Verecundia*, non tam illa, quæ poſt commiſſum aliquod dedecus ſequitur, & ab Ariſtot. 2. *Rhet.* dolor ac perturbatio in malis præſentibus aut futuris, quæ infamiam inferunt, proveniens, definitur, quàm quæ dedecus præcedit, & cuſtos omnium virtutum Cic. *in part. Or.* dicitur. Hæc velut regina eſt in Virtutibus virginitatis, & individuus ejus comes: moderatrix Cupiditatum & arx pulchritudinis: qua de cauſâ Pythias filia Ariſtotelis roganti, quis color pulcherrimus eſſet, reſpondit, is, quem in ingenuis pudor gignit.

24. Accidentia corporis ſunt vel naturalia, vel præternaturalia: utraque rurſus vel cum mulieribus communia, vel ſolis virginibus propria.

25. Com-

25. Communia ſunt forma, & fluxus menſium.

26. Forma virgines decet honeſta, ſive quam ſtatam, id eſt, mediocrem vocant. Sie ſollen nicht gar ſeyn / wie das Bild von Riebelheim / welches die Mücken alſo beſchiſſen / daß es die Bawren nicht mehr anbeten wolten: Si verò pulchræ quoque ſunt, eò redduntur amabiliores.

27. Pulchritudo autem abſolvitur potiſſimum coloris ſuavitate, & apta partium proportione, qualem deſcribit Franciſcus Corniger his verſibus:

Triginta hæc habeat quæ vult formoſa videri
Fæmina, ſic Helenam fama fuiſſe refert.
Alba tria, & totidem nigra, & tria rubra, puella
Tres habeat longas res, totidemque breves,
Tres craſſas, totidem graciles, tria ſtricta, tot ampla,
Sint itidem huic formæ, ſint quoque parva tria.
Alba cutis, nivei dentes, albique capilli,
Nigri oculi, cunnus, nigra ſupercilia.
Labra, genæ, atque ungues rubri ſit corpore longo,
Et longi crines, ſit quoque longa manus:
Sintque breves dentes, auris, pes: pectora lata,
Et clunes, diſtent ipſa ſupercilia.
Cunnus & os ſtrictum, ſtringunt ubi cingula ſtricta,
Sint coxæ & culus, vulvaque turgidula.
Subtiles digiti, crines, & labra puellis,
Parvus ſit naſus, parva mamilla, caput.

28. Germanicis rithmis à diverſis regionibus deſcribitur pulchra:

Der Kopff von Prag / die Füß vom Rhein /
Die Brüſt aus Oeſterreich ſolln ſeyn;

Aus-

Aus Franckreich der gewelbter Bauch /
Aus Beyerlandt daß Buſchlein rauch /
Der Rück aus Brabant / die Händ von Cölln /
Den Ars aus Schwaben / küſt jhr Geſelln.

29. Fluxus menſtruus nil aliud eſt, quam purgatio quædam à natura ob ſanguinem in fœminis, quantitate, interdum etiam qualitate peccantem, ſtatis temporum periodis ſuſcepta.

30. Incipit hic fluxus anno plerumque 14. circa quem increſcente jam & vegetiore facto calore nativo, pubes erumpit, ubera tumeſcunt, corpus libidine titillatur, exuberans ſanguis, calore velut attenuatus diffunditur, vixque ſuis receptaculis coërcitus viam ſibi parat, qua dimanet. Da hebt ſie an das Zahnfleiſch zu jücken / werden Bräutgail / vnd vberaus begirig zům Kützel.

31. Ideoque hoc tempore maximè illas cuſtodiri præcipiunt Ariſtot. *lib. 7. anim. hiſt. cap. 1.* & Levinus Lemnius *in occultis ſuis*, quæ quilibet leget, quod videlicet vernis paſſeribus tunc ſalaciores ea unguiculis perpruriſcant, & ſummoperè à vere incipiant, thyrſum illum, quo ſe caſabundæ ſuſtinere plerumque conſueverunt, ſecundum vulgares rythmos:

Cum nux rubeſcit juvenis, cum virgo pubeſcit,
Tunc nux vult frangi, tunc virgo ſtipite tangi.

32. Præter naturam cum mulieribus com-

communia accidentia ſunt varii, quibus obnoxiæ ſunt, affectus, ut & fluxus dicti, diminutio aut nimiā abundantia. Fluor muliebris, ſive albus, quem Fernelius in puella octenni vidiſſe ſe teſtatur *lib. 6. patholog. cap.* 16. Vteri ſuffocationes tunc præſertim, quando jam ad majorem ætatem devenerunt, in qua propter Veneris impatientiam & cruciatam voluptatis conceptæ, ſemen diſtentum niſi quocunque modo emittatur, talia ſymptomata excitare ſolet de quibus vide Galen. *lib. 6. de loc. aff.*

33. Accidens Virginibus proprium & naturale eſt mammarum durities, ac membri genitalis integritas & anguſtia, unde Latinis *inguen*, quaſi inwendig eng.

24. Integritas illa, in quibus conſiſtat diſputant Anatomici. Quidam membranam inveniri ſcribunt, in ductu cervicis uteri tranſverſim poſitam, uno aut pluribus foraminibus, urinæ ac menſibus perviam, eamque *Hymena* vocant, qua diſrupta, Virginitas pereat.

35. Alii volunt, cervicis latera Venerem nondum expertis, quaſi conglutinata connivere, quæ primus concubitus divellat.

36. Verius Severinus Pinæus *lib.* 1. *opuſc. Phyſiol. & anatom. cap.* 4. eam ſitam ſtatuit, in quatuor caruncularum in uteri cervice ſitarum, apta per membranulas

nulas colligatione, quam productionem ſinus pudoris, hymena, columnam & clauſtrum virginale vocat; ac ſeq. cap. 5. Roſæ nondum planè explicatæ, & garyophyllo eleganter comparat.

37. Hanc integritatem ipſius Virginitatis, quam ſupra carnis, diximus, nomine inſigniunt authores, ejuſque ſigna τὰ παρθένια vocant.

31. Eorum autem diverſa à diverſis proponuntur, quorum alia ab ipſis corporis partibus, & excrementis, alia à rebus extraneis, iiſque vel intra corpus aſſumtis, vel exterius admotis, vel tantùm circumſtantibus ſumuntur.

39. Corporis pars, unde ſignum virginitatis deſumitur præcipuum, eſt ipſum pudendum, hoc enim inſpectum, vel tactum, ſi integrum, ut paulò ante deſcriptum, inveniatur, certiſſimum virginitatis ſignum eſt, quanquam Cujacius *lib. 17. obſervat. 27.* olim facultatem inſpiciendi, an aliqua Virgo ſit, quoniam indifficile eſt, non conſuetam fuiſſe dicat, licet Carolo V. *in conſtit. crim. art. 35. & ſeq.* aliud placuerit.

40. Quamvis idem Pinæus *cap. 5.* exemplis duobus oſtendat, relaxari poſſe ſponte illas caruncula, vel per affluxum menſium, vel, ut *cap. 6.* docet, per clamorem nimium

mium, excretionem alvi, & urinæ difficiliorem, labores in elevatione graviorum ponderum, & porrò concedat uno vel altero coitu tempore menſium facto diſtendi quidem, ſed non diſrumpi clauſtrum, & poſt deſinentem fluxum reſiccari: Quin etiam alio tempore factam diſruptionem per intermiſſionem rei Venereæ coaleſcere rurſus poſſe admittat.

41. Huc pertinet ſignum illud Iſraëlitarum, qui ſuppoſito panno, promanantem ex primo concubitu ſanguinem in ſignum caſtitatis exceptum reſervabant. Quod etiam de Nolenſibus prodit Afflictus *deciſ.* 236.

42. Porrò ſororiantes quoque & duriuſculæ mamillæ, quas horridulas *Plautus* nominat, ſignum eſſe poſſunt virginitatis, quarum papillæ fragorum inſtar rubent, & circulus has ambiens pallet, ſecus, quam in mulieribus, Item maxillarum efflorеſcentia, ut & oculorum ac vocis claritas, atque conſtantia: contrario enim ſi ſe habeant modo, corruptionis ſuſpicionem haud levem movent, juxta verſiculos:

Quæ vaga, quæ pallet, bene quæ mammata puella eſt,
Vix ſunt intactæ virginitatis opes.

Item: *Si folles molles, gena pallet, gyrat ocellus*
Signa tibi ruptæ Virginitatis erunt.

Similiter Virginitatis ſignum erit, ſi filum

filum ab extremo Naſo per mediam frontem ad futuræ ſagittâlis finem ductum, collum ejus puellæ in ſe comprehendere poſſit.

44. Excrementum eſt urina, quæ Virginibus ſanis ſubcitrina & ſerena eſt, Ægid. *in tract. de jud. Vrinar.* Ea etiam, ſi ſuperfuſa malvæ, aut urticæ mortuæ virides per noctem herbas conſervat, à Virgine ſe prodiiſſe monſtrat.

45. Intra corpus, ſi ſumat oculum corvi pulveriſatum, armoniacum aqua temperatum, fel leporinum, pulverem de partibus croces in liliis albis, aut gagatis lapidis, vel ſuccini, urinamque retineat, Virgo adhuc eſt. *Mizald. Cend.* 7. *aph.* 12. Idem facere ſuffitum gagatis, teſtatur Plinius *lib.* 36. cap. 19.

46. Exterius admota ſunt vel medicamenta vel ornamenta. Medicamenta, radix lupuli combuſta, inque pulverem redacta, lodicibuſque ſubjecta: Pulvis matricariæ combuſtæ, radices petroſelini contritæ, fructus lactucæ, omnia naribus adhibita: Aconitum capiti impoſitum, fumus ſeminis portulacæ, vel foliorum perſonatæ, quam *Bardanam* vocant, per infundibulum genitalibus immiſſus. Hæc, ſi cui urinam non cieant, incorrupta cenſebitur. Mizald. *d. cent. aph.* 64.

47. Or-

47. Ornamenta, quibus dignoſcimus virgines, ſunt coronæ, ex variis floſculis compoſitæ, quas quibuſdam in locis capitis futuræ, coronali inde dictæ, in aliis verò lateri dextro imponunt: Veſtimenta item cuique genti & urbi ſingularia; Quibus quippe bene olim diſtinctas apud Romanos, Spartanos, Athenienſes, alioſque populos ab ſe invicem Matronas, Virgines. Ancillas, ac Meretrices fuiſſe legimus apud Horat. *l.* 1. *ſerm. ſatyr.* 3. Tertul. *de virg. ve. land.* & *lib. de cult. fœm.* Clement. 4. *pædagog.* & prolixe apud Lipſium *ad lib.* 1. & 3. *annal. Taciti.* Annulis quoque duobus Virgines uti poterant, iiſque à ſponſo acceptis: Horum qui Thynius dicebatur, purus erat; Samothracius, aureus quidem, ſed capite ferreo 19 *Iſidor* 32.

48. Externa ſigna corporis circumſtantia licet apud nos nulla reperiantur, proditum tamen legitur apud Achil. Tatium *lib.* 8. *de amor. Clitoph.* & *Leucipp.* antrum quoddam prope Epheſum in luco Dianæ fuiſſe, Panis dictum in quo fiſtula pendens ingredientem virginem dulciſſimo cantu, defloratam econtrà miſerabili ejulatu: vel potius etiam alto ſilento exceperit. Vti quoque fontem Stygis, cujus aqua, ſi virgo juramentum ſuum, inſcriptum cartæ, in ejus crepidinem deponebat, limpida & quie-

ta manſerit, at ſi corrupta idem tentabat, turbata ad extremum uſque fontis labrum intumuerit.

49. Pariter refert Boiſſardus *in topograph. Romæ, die* 1. in delubro pudicitiæ imaginem marmoream apertis labiis, buccam veritatis dictam, cujus in os jurata, manum impoſuerit, ac ſi ψευδοπαρθένος erat contracto ore manumei imago amputaverit.

50. Scribunt etiam Syneſius, Iohannes Tzetzes, *Ælianus*, & Oppianus, avem eſſe *Porphyrionem* dictam, quæ ad conſpectum ſcorti moriatur. Hæc uſque certiſſimum virginitatis documentum præbere poſſet. Cur autem ejus tanta ſit raritas, non Delphis petendum, adeo fœcunda Virginum hæc tempora, ſterilia caſtarum.

51. Atque hæc de ſignis virginitatis dicta ſufficiant, ubi tamen notandum, unum vel alterum ſignum ſolùm vix eſſe ſufficiens, ut certum quid adſtruere poſſimus: Sed quod prudentes Iuriſconſulti & Medici in ambiguis caſibus faciunt, vel omnia vel quam plurima, eaque præcipua conjungenda, & ex illarum concurſu, quod videbitur, pronunciandum.

52. Reſtat ex accidentibus corporis proprium virginibus præter naturam, quod dicitur morbus virgineus, alias amatorius, ſeu

ſeu febris alba. Eſt autem nil aliud, quàm obſtructio venarum circa matricem: cujus ratione ſanguis ſuperfluus ad venas majores regurgitans, epatis operationes interturbat, unde crudus generatur humor, & in corpus diſtributus, colorem rubicundum deformat in pallidum, totum refrigerat, parvam ac crebram reſpirationem, cordis palpitationem, laſſitudinem, cibi faſtidium, & capitis gravitatem, atque dolorem infert.

53. Hic ut curetur, requirit medicamenta quæ frigidos & viſcidos humores incidunt, attenuant, crudelitates concoquunt, obſtructiones aperiunt, & materias adhærentes abſtergunt, de quibus vide Mercat. *de morb. mul. l. 2. c. 6.*

56. Quod ſi his adhibitis non ceſſet, & accedat abundantis & titillantis ſeminis cohibitio, convenientius remedium, quàm hoc nullum eſſe poteſt:

℞. *Menta parva palmum unum, Orchidis manip. 2.*
Fac rem in re, carnem in carne, fiat infuſio in ſtrato lecto idque mane & ſero nocte concubia, & in omni tempore repetatur. Probatum eſt.

55. Fuerunt hactenus accidentia corporis, morum ſequuntur, quæ ut paucis contrahamus, conſiſtunt in eo, ut Virgines non ſint garrulæ, nec nugigerula, aut verboſæ,

ſed,

ſed, ut loquitur *Auguſtinus*, prudentes in oratione; non tam eloquentia, quam pudore pretioſa, nec ſe efferant ſuperbia, ſed modeſte cuncta peragant, cum ſecundum eundem *Auguſtinum*, alias meliùs eſſet, humile conjugium quàm ſuperbia virginitas.

56. Laboribus ſibi convenientibus ſedulò incumbant, eaque ratione ſe à Cupidineis flammis defendant, juxta Ovidium enim:

Otia ſi tollas, periere Cupidinis arcus.

Hinc Athenienſium Virginibus, ne otioſæ eſſent, ſolenne fuerat, peplum contexere, & Palladi dicare, in quo præclara Heroum fortium facta exprimebantur.

57. Adhæc ſuſpectarum & laſcivarum commercia cane pejus & angue fugiant, quandoquidem Iuvenalis ſententia:

——ſicut grex totus in agris
Unius ſcabie cadit, & porrigine porci,
Uvaque conſpecta, livorem ducit ab uva.

ſic cum his talibus converſantes, iis quoque ſimiles ſenſim inſciæ evadunt.

58. A curioſitate & frequenti excurſatione nocturna præſertim, hodiè nimis quàm familiari, omninò ſibi interdicant, cum non neſciant vulgare proverbium: **Fürwitz macht Jungfrawen thewer.** Quo à vitio, ut virginibus ſuis caverent, Hebræi moti inprimis exemplo Dinæ Iacobi filiæ, *Geneſ.* 34. incluſas eas & inviſas à publico con-

continebant. Ethnici quoque, ut cuſtodirent filias, thalamum, locum in extrema parte ædium, contuſtierunt, in quem, ne temerè ante nuptiarum tempus conſpicerentur, hæ cum matribus ſeſe ſubducebant.

59. Qua de re partes illas ad ſeſſionem deſtinatas (die dicköpffichte Aerß.) ſi quis penitus introſpiciat latiores in fœminis, quàm in viris ab ipſa natura factas ſentiet, quem tamen uſum nemo adhuc inter Anatomicos animadvertit.

60. Præter hactenus enarrata accidentia Virgines quoque ſingularis quædam amabilitas conſequitur, quàm τλὼ χάϱιν, ſive gratiam vocatam *Homerus* huic ætati tribuere videtur, cum quo conſentiens *Plutarchus* ἐκ ἐρωτικῷ prodit, gratiam ab antiquis appellatam eſſe fœminæ conceſſionem quâ ſe ſubmittit, & commodat viro. Hinc puellam nondum viri potentem ἄχαριν Sapho vocat.

61. Tanta autem hæc in virginibus gratia eſt, ut antiqui tabernis ſuis eas præponere conſueverint, quo provocarent contrahentes, ut patet ex 8. *ff. de Inſt. action. & l. quæ adulterium C. de adult.* per hanc enim non ſolum homines, præſertim juvenes ætate adhuc calentes, verum etiam ipſas beſtias facilè ſibi conciliant: Nam, teſte Geſnero, Pſittacus ad conſpectum virginis

ginis exhilaratur, & geſtibus ſeſe erga illam oſtendit admodum applicabilem.

62. Adſtruente etiam Æliano, Elephas ſummoperè has amat, adeo ut dona ipſis, prætereundo tuliſſe, promuſcidem intra veſtium ſinus inſeruiſſe, faciemque ad amoris declarationem terſiſſe ferantur.

63. De Monocerote ſimilia refert Iſidorus *lib.* 12. *Etymol. cap.* 2. & Natalis Comes *lib.* 4. *Vexat.*

Virginis amplexum cupiit fera bellua (nam ſic
Fama refert) ſummumque, placidamque quietem
Virginis in gremio optat a, ſomnoque ſoluta
Funibus invenit ſeſe, vincliſque ligatam,
Seu natura dedit ſecreti ſemina amoris
Virginis, atque feræ eſt atrox innata cupido.

Quin etiam Plutarchus ſcriptum reliquit, ſerpentem Ætolæ cujuſdam virginis amore captum, nocte eam adire conſueviſſe: & Plinius, Aquilam tanto Virginem amore proſecutam tradit, ut cum mortuam efferri conſpicaretur, gemebunda quaſi ſubſiſtens, poſtremoque in accenſum ſeſe rogum immittens, ſimul cum Amaſia conflagararit.

65. De juvenibus ſiquidem ſecundum naturam ſeſe habentibus, non eſt, quod multum probemus, ein jeder ziehe ſich ſelbſt bey der Naſen. Si qui verò præter naturam ſtolidæ frigiditatis Catoniaſtæ inveniantur, in eos merito vates invehitur:

Dii pereat quiſquis lepidam ſpectare puellam
Ferreus hanc ullo tactus amore poteſt,
Turgiduloſque oculos leviterque natantes
Nec poterit blandum poſcere baſiolum.

Et alioquin ut plurimum in his talibus videmus, quod olim Tibullus ait:

Vidi ego, qui juvenum miſeros luſiſſet amores
Poſt Veneris vinclis, ſubdere colla ſenem.

66. Dotatæ verò ſunt virgines hac gratia ab ipſa natura ob ſpeciei propagationem:

Nam lepidum, nam dulce aliquid, blandumque videri
Oppoſuit natura viris, quo ducimur omnes,
Sed ſine vi, ſed ſponte tamen, centrumque puella eſt,
Hanc circumrotat orbis & alti machina mundi.

67. Ipſa quoque nativa ſimplicitas & integritas Virginitatis, quem non in Amoris ſui naſſam pertahat? unde eleganter Catullus:

Ut flos in ſeptis ſecretus naſcitur hortis,
Ignotus pecori, nullo contuſus aratro,
Quem mulcent auræ firmat ſol, educat imber.
Multi illum pueri, multæ optavere puellæ,
Idem cum tenui carptus defloruit ungue,
Nulli illum pueri, nullæ optavere puellæ
Sic virgo dum intacta manet, tum chara ſuis, ſed
Cum caſtum amiſit, polluta corpore florem,
Nec pueris jucunda manet, nec chara puellis.

68. Accedit huic pulcritudo virginitatis comes, quæ vel hoſtes exarmatos ad amplexum allicit, eam Publ. Syrus mutam commendationem, Theophraſtus fraudem tacitam, Plato naturæ privilegium indigetat.

69. Et hæc quoque gratia earum tan-

tum apud Juriſconſultos & Imperatores valuit, ut ipſis jura & privilegia, quàm, quorum mentio fit *cap. 14. ext. de probat.* ſubinde conceſſerint, quæ poſt alia, pudicitiam etiam earum defendant *gl. Æmil. l. 78. ff. de minoribus.*

70. Sunt autem illa jura ſive privilegia, vel virginitatis propria, vel cum reliquo fœminino ſexu communia.

71. Cum enim generali mulieris appellatione, virgo etiam viri potens contineatur *l. 1. ff. de V. S.* & ideoque mulieris Legato Virgo etiam comprehendatur *l. 81. 1. ff. de legat. 3. & ibi gl. Virgines.* Videtur ea in genere iiſdem juribus frui, quibus mulieres, niſi ſubjectum vel circumſtantiæ qualitatis aliud ſuadeant. *l. argumento. §. muliebri. ff. de auro & arg. legat.*

72. Iiſque privilegiis omnibus fruitur etiam illa, quæ unius viri morientis, inviolatum thorum ſervat, quam miratur pariter ac laudat, & non procul à virginitate ponit Imperator *in Nov. 2. c. 3.*

73. Communia itaque ſunt, quod impunè jus ſuum ignorant *l. 2. in fin. ff. de jure fiſci l. 13. C. de juris & fact. ignorant.*

74. Quod corporalia munera non cogantur obire *l. 3. de mun. & hon.*

75. Quod non poſſint carcerari, aut à viris cuſtodi, *Nov. 134. c. 9.*

76. Quod non poſſint in publicum protrahi *l. 1. C. de off. diverſ. jud.* nec in jus vocari *l. 2. ff. de in jus voc. l. 21. ff. eodem.* Quod citatio realis, tanquam ſeverior non habeat in iis locum. *Gail. obſ.48. num. 14.*

77. Quod non præſumantur donare, gl. ex contrario *in l. 34. ff. de neg. geſt.*

78. Quod cum ipſis in genere defenſio pudicitiæ permittatur per *l. 3. ff. de juſt. & jur. l. 8. ff. quod metus cauſa:* tum verò inprimis virgini pro conſervatione virginitatis ſuæ, quam nec Deus ipſe ſuſcitare poſt ruinam poteſt, ſecundum Hieron. & *l. un. C. de rapt. virgin.* acriorem pudicitiæ ſuæ tentatorem occidere permiſſum eſt, ita, ut ordinaria legis Corneliæ pœna affici non debeat, *l. 1. §. 4. ff. ad leg. Corn. de ſicar.* pro qua ratio magna Paul 5. *ſent. tit. 23. verſ. qui latronem* & ibi Cujatius à Vaſ. *in controv. illuſtr. 11. num. 10.*

79. Huc accedit, quod Dio *l. 56.* de Auguſto ſcribit, illum nempe eis, quæ virginitatem ſervarent, eadem, quæ matribus præmia largitum fuiſſe, & quod virgo omnino nubere nolens, privilegiis nihilominus nuptiarum gaudeat, *l. Imperialis. C. de nupt.* & ibi Baldus. Item, quod vim paſſa illæſæ ſit exiſtimationis *l. 20. C. ad l. Iul. de adulteriis.*

80. Propria ſequuntur, inter quæ nota-

bile maximè eſt, quod Tacitus *l.* 5. *Annal.* ſcribit, tradere authores temporis ſui inauditum habitum fuiſſe, virginem triumvirali ſupplicio affectam.

81. Jovinianus Imperator capitis puniri voluit, qui ſacram virginem impudico aſpectu fuiſſet intuitus, *hiſt. Eccleſ. fac. l. ſi quis C. de Epiſc. & Cler. & d. l. un. C. de rapt. virgin.* ſiquidem ipſa principia abſcindenda & per ipſum aſpectum inſita animabus, delinitio, & ex hoc lapſus prohibendus, *Novell.* 133. *c.* 3.

82. Quo referri poteſt etiam illa prærogativa: Si factum legatum, Monaſterio fuerit in dubio de Monaſterio Virginum, intelligitur Bart. *in l. multis. ff. de ſtatu hominum*, Cynus *in l. eum multæ. C. de don. ante nupt. in quæſt. ult.* ubi de hoc idem ſequuntur *Bald. & Aug.*

83. Si virgo dederit aliquid, vel dare promiſerit coacturo, ne ſtuprum ab eo patiatur, locum habere edictum de reſtituendo in integrum *l.* 8. *quod ſi. ff. quod metus cauſa.*

84. Inter reliqua hoc quoque ſingulare eſt, quod peculiari miſerabilium perſonarum inter quas eas refert Menochius *de arbit. jud. caſ.* 66. *num.* 1. & 3. ſecuritate gaudeant, quæ poſt Dei protectionem legib. & imperio præcipue curæ eſſe debent, *l. un. Cod. quando Imp. inter pupill. vel vidu.*

85. Et

85. Et illud peculiare, quod ſi ex circumſtantiis qualitatem ſexus indicantibus conſtiterit, quod quis virginem animo injuriandi mulierem appellavit, actioni injuriarum locum eſſe dicant, *l.* 15. §. *ſi quis. ubi* Bart. & gl. *ff. de injuriis.*

86. Item, quod is, qui frequenter virginem appellat, & aſſectatur, eorum illa utitur turpibus verbis, vel abducit comitem, vel proponit, aut cantat aliquid, quod ejus pudorem lædat, tenetur edicto injuriarum *l.* 15. §. 18. 16. 17. 25. *ff. de injur.* §. *injur. de injur.* Franc. de platea *in tract. reſtit. num.* 4.

87. Plagii quoque crimen cum ſua pœna ad eos traduci poteſt, qui dolo puellas, virgines, corrumpendi, proſtituendique cauſa ſeducunt, ut lenones & vetulæ nonnullæ ſuam operam iis locantes, qui jura negant ſibi nata, & quodlibet licere putant, *Weſenbec. in inſtit. de jud. publ.* §. *ult.*

88 Invitæ virgini oſculum rapiens, capitaliter puniendus cenſetur à Baldo *in l ſi fugitivi C. de ſer. fugit.* allegante *l. ſiquis non leg. C. de Epiſc. & Cler.* ſecundum gl. verò *in l.* 1. *pr. de extraord. crim.* pœna arbitraria permittitur, cui ſubſcribit Cynus *in d. l. ſiquis. in* 6. *oppoſ.* & Salicet. *in l. is qui cum telo. C. de ſicariis.* dum allegat *d. l.* 1. *de extra. crim.* vide item Afflictum *deciſ.* 276. & Clarum in *l.* 5. *ſentent.* §. *ult. quæſt.* 83. *verſ. oſcul. in fer.*

 89. Vir-

89. Virginum raptores peſſima criminum peccantes, alioſque auxilium his præbentes, capitis ſupplicio plectendos Imperator decrevit *in d. l. un. C. de rapt. Virg. §. 8. Inſtit. de publ. jud. d. l. ſiquis. C. de Epiſc. & Cler.* nec his etiam vis aſylorum quicquam proficere debere voluit *Novell.* 17. *c.* 7. quo pertinet, quod ſervus raptorem Virginis indicans, ipſo jure liber fit, *lib.* 3. *c. pro quib. cauſ. ſerv. pro præm. lib. accip.*

90. Virginem impuberem corrumpens injuriæ accuſari poteſt, *l. ſi creditor. ff. de injur.* Cæterum quomodo puniatur talis, vide *l.* 38. *§. qui nondum ff. de pœnis l. ſi ſtuprum ff. de incend. l. adigere §. quamvis ff. de jure patronatus.*

91. Cæteroquin per vim ſtuprans Virginem capitaliter punitur. *§. fin. autem per vim. inſt. de publ. jud. l. mariti §. fin. ff. ad l. Iul. de adult.* in dubio etiam per vim ſtupratam præſumi dicit Maſcardus *de probat. vol.* 3. *concluſ.* 1253. *num.* 51.

92. Stupratam autem dotare & in matrimonium aſſumere cogebatur ſtuprator apud Judæos *Deut.* 23. Quod & olim apud Athenienſes lege cautum fuit, vide Clarum *l.* 5. *ſentent.* 5. *ſtuprum nu.* 3. Hodie à copulativa iſta ob rationes allatas à Weſenbecio *in paratit. ad l. Iul. de adult. n.* 21. reſoluta eſt in alternativam, ita ut vel duci in uxorem,

rem, vel ea, quam pater dediſſet, dote inſtrui jubeatur, Canones autem volunt, ut aut ducat, aut excommunicetur, *c.* 1. *&* 2. *de adult.*

93. Porrò filiæ favore pudicitiæ in noxam dari non poſſunt, §. 7. *Inſt. de nox. act.*

94. Magna quoque quæſtio eſt, an legatum ea conditione virgini relictum, ne nubat, valeat, reſpondet *gl. in authen. cui relictum. C. de indict. viduit. verb. contract. nupt.* veterem legem ſervari, ut poſſit nubere, & habere legatum, *l. cum tale.* §. *Mæviæ. ff. de condit. & demonſtr.*

95. Patris eſt filiam nubilem nuptui dare *l.* 3. *de privileg. credit.* Item dotare *l. fin.* §. *utramque. C. de dotis promiſſ.* quod ſi hoc diſtulerit pater, uſque ad 25. annum filiæ, & forſan ex hoc contigerit, eam in ſuum corpus peccare, aut ſine conſenſu parentum ſeſe marito, libero tamen, jungere, ob id exhæredari nequit, *Nov.* 115. *c.* §. 11. *auth. ſed ſi poſt. C. de inoff. teſt.*

96. Cæterum licentia diſſentiendi à patre filiæ conceditur, ſi pater indignum moribus, vel turpem ſponſum ei eligat, *l.* 12. *ff. de ſponſal.* vel religionis diverſæ *l.* 5. *C. eod.*

97. Pupillam ſuo arbitrio nubere poſſe, videtur, *arg. l.* 20. *ff. de ritu nupt.* cui conſequens eſt, virginem ſui juris, ſi cultu verecundiæ noluerit propriam voluntatem declara-

clarare coram propinquis, ſi inter honeſtos competitores matrimonii oriatur certamen, judici deliberare permiſſum, cui melius ſocietur, *l.* 20. *C. de nuptiis.* ſi verò in conventionis delectu, competitores illi pares ſunt genere ac moribus, potior exiſtimari debet, quem ſibi conſulens approbaverit, *l.* 10. *C. eod.*

98. Huc quoque referri poteſt, quod ait Clarus 4. *ſentent.* §. *donatio q.* 9. ſenem puellæ uxori in compenſationem ſenectutis donare poſſe.

99. Præ virili ſexu quoque ſingulariter hoc ipſis indultum eſt, quod citius matrimonium contrahant, quàm maſculi, *in pr. Inſt. de nupt.* quia prius efficiuntur puberes, *in pr. Inſtit. quib. mod. tut. fin.* Item, quod citius veniam ætatis impetrent, anno videlicet. 18. maſculi duntaxat 20. *l.* 2. *C. de his qui ven. ætat. impet.* §. *fœminas quoque.*

100. Denique in Hiſpania, ut refert Papo 24. *art.* 10. *art.* 54. virgo damnatum ad mortem liberare ab illa poteſt, ſi in maritum petat. Quod Germanis etiam puellis olim per funis, quo reus colligatus ducebatur, abſciſſionem uſitatum, ſicut apud Romanos Veſtalium virginum fortuitus ſolummodo occurſus damnatum à pœna mortis eximebat. *Alex. ab Alex. lib.* 5. *Genial. dier. c.* 12.

101. Explicata hactenus virginum natura

tura per cauſas, effecta, accidentia, conſequentia, reſtat, ut de earum oppoſitis quoque aliquid agamus. Opponuntur autem virginibus in virili ſexu juvenes: muliebri verò delibatæ.

102. Hæ ſunt tales vel legitimo modo per conjugium vel illegitimo: quæ rurſus duplices: aliæ n. ſe tales profitentur, aliæ id omnibus modis diſſimulantes, virginibuſque reliquis ſimiles ſe gerentes, ab ipſis ſuperficiariis ſignis dignoſci minime queunt. Haud perperam tamen iſtiuſmodi nocturna mulier, diurna virgo, ad differentiam, Virgo Fuit, appellari poteſt. German. mit züchten zu reden / ein Jungfraw jhres Zeichens / die jhr / obiter in tranſitu, die wurmſtichige Fleiſchkammer viſitiren laſſen / oder aber ſonſten vff der Reyſe nach dem Venusberg jhren muhtwilligen Rößlein ein Eiſſen abgerent. Euripides in Jone παρθένυς ἀπαρθένυς vocat, German. Vn-Jungfern.

103. Hæ quia non ignorant ſecundum notam Juris Reg. Idem operari fictionem in caſu ficto, quod veritas in vero, in id unicum incumbunt, ut quia caſte non vivant, caute tamen illud palliare queant. Unde omnia, quæ virgines facere decet, anxie imitantur, adeo ut rectè illarum ſimiæ, Nachgnäffte Jungffern dici poſſint.

104. Pietatis ſtudium ut effingant, magna ſc. cum devotione ædes ſanctas adeunt, non tamen ut verbum retineant, ſed ut à conventoribus ſuis ſpectentur, quos limis ac laſcivè morſicantibus oculis intuentur (quorum muſculum amatorium, à medicis dictum, egregie exercere norunt) nec non ipſis etiam geſticulatione manuum ex compacto animi cogitata oſtendunt. Interdum etiam ſicca & inani tuſſicula ſibi invicem reſpondent. Poſt ſacram verò concionem domum reverſæ tam neſciunt, quam neſcire curaverunt. Cæteroquin in lecto (Geiſtlicher weiß davon zu reden) Pontificiæ ferme videntur, utpote pluris opera quàm fidem æſtimantes.

105. Caſtitatem ut præ ſe ferant, coram hominibus neſcio quam ruſticam moroſitatem obtrudunt, nemini verbulum reſpondere aut porrigere manus auſæ, licet clam vel utrumq; mallent, Sehen ſo züchtig vnd Maulhengkoliſch vnder ſich/ wie das Beyeriſche Frawenzimmer/das man mit Kleyen mäſtet.

106. Quamvis etiam nil magis cupiant, quàm cœptum ſemel amoris ſpatium ſtrenuè decurrere: attamen ſi quis vel honeſtum ab illis oſculum ſumere velit, manibus pedibuſque non verentur repugnare, ne nimirum quod ſunt videantur, de quibus rectè Ovidius: Pu-

Pugnabit primo fortaſſis, & improbe dicet,
Pugnando vinci ſe tamen illa volet,
Vim licet appellent, grata eſt vis illa puellis,
Quod juvat, invita ſæpe dediſſe volunt.
Quod rogat illa timet, quod non rogat, optat ut inſtet.
Verſagen iſt der Jungfrawen Sitt/
Doch habens gern daß man ſie bitt/

107. Pulcritudinem (quam mirè in his depopulatur Veneris Agoniæ exercitum *Lemn. lib.* 3. *de occult. cap.* 2. darum ſie mehrntheils mit den Kindern Iſrael durch die Wüſte gegangen ſcheinen) ut ſibi aliquam comparent, & pro muſtelino ac coriaceo colore purpureum genis inducant, variis & hic non recenſendis fucis utuntur.

108. Mammas maritas, ubi caſtra ſua Cupido locavit, uſurpatione nimia flaccidas & pendulas redditas ita ut lac paulatim generare aſſueverint, ſimiliter decoctis aliiſque adſtringentibus rigidulas reddere, & in priſtinam formam erigere conantur.

109. Quin alternis in eundo & exeundo pudendum portâ potentius factum, ſeu campos, ubi Troja fuit; imò forſan decennale bellum, ad redimendam virginitatis ſpeciem balneis aluminoſis & ſuccis conſtringentibus coanguſtare laborant.

110. Minus ſubtili haud ſpernanda tamen fallacia ſponſa quædam ruſtica, quæ jam in ſinu divi Futini virginitatis ſuæ præ-

textam depoſuerat, uſa eſt: Nam cum ſponſus benè potus tenſas venis (velis inquam) in Holandiam nocturna navigatione ferretur: ipſa folium braſſicæ inguini coarctando inſtar ſubtegminis applicuit. Hoc itaque tandem diſrupto cum bonus ille cornutus iter ſuum confeciſſet, ex languore in altum ſomnum datus eſt. Cui mane expergefacto, folio adhuc clavo inhærente ſponſa inclamavit. Hem, Jane mi, ubi tam ſummo mane olera legiſti? Holla! wo biſtu ſo früh im Kappes geweſen.

111. Denique etiam veſtimenta & ornamenta virginibus convenientia ſumunt, coronaſque & zonas diſtinctæ hæ geſtare audent, ut magis virgines imperitis & ſimplicibus pennalibus appareant. Sed ſi inſpicerentur, ubi gallinas aperimus, longè aliud manifeſtaretur. Graviter autem hac in re peccare dicuntur, *in gl. 32. qu. 5. in pr. & in c. ſi Paulus & in c. illud ea cauſa, qu. 2. gl. in c. cauſa matrim. in verb. privil. & ibid. Panorm. in 2. col. de probat.*

112. Licet verò in his & aliis rebus, ut dictum, virgines ſedulò hæ imitentur, ex moribus tamen tanquam ex ungula Leo à caſtis diſcriminari queunt.

113. Humilitatem enim à ſe ablegantes, ſuperbos ſumunt ſpiritus, & ne nemini placeant, ſibi ipſis placere incipiunt, comas criſtarum

ſtarum inſtar erigunt, faciem medicaminibus attritam tam ſpeculis quàm cultorum ſuorum oculis continuo objiciunt, Spiegeln ſich vff gut Janiſch hinden vnd vorn.

114. Veſtimentis quoque, in quibus ſæpè plus quàm in ipſa dote habent, corpus impurâ libidine contaminatum ſplendidè contegunt. Gradus ante & ſecundum tabulaturam componunt, ut ne minimum quidem veſtigia extra menſuram aberrent, ſicque inceſſus ipſa teſtudine tardiores vultus illarum huc illuc laſcivienti & ementita modeſtia differant: lenteque ab obviorum juvenum oculis abſtrahant.

115. Porro quemadmodum has pro continentia & humilitate libido & ſuperbia invaſit, ita etiam pro labore dulces ſibi faciunt ferias (nam luces amant otioſas, noctes verò negotioſas) manibus, quod ajunt, compreſſis, & digitis pectinatim inter ſe connexis, ſuperque genua convexis, ſedentes, atque an fortè per plateam proterva juventus inceſſura ſit, expectantes. De cæteris laſſen ſie die Hunde ſorgen / die bedörffen 4. Schuhe. Quod ſi tamen σὺν θεοῖς à matribus ad labores adigantur, leni eos brachio aggreſſæ, ita frigidè tractant, ut nolle illas facilè animadvertatur.

116. Sunt tamen quædam, quæ ne omninò otioſæ appareant, ut Athenienſes peplum

plum Minervæ cita amoribus ſuis collaria, ſtrophiola, ſerta, & hujuſmodi ineptias conficiunt, quibus eos opere noctu faciendo defatigatos non nihil recreare, demulcere, & ad fortiter impoſterum officio perfungendum ſibi demereri ſolent.

117. Inſuper confabulationibus, ſalacibus & otioſis Lectionibus Ovidii de arte amandi, Amadiſii, Bocatii, Euryali & Lucretiæ, clariſſ. Dn. Eulenſpigelii, in formulas precum redacti, Gartenſocietatis in ſpirituali ſignificatione editæ Rollwagii, & ſimilium libellorum lectu non injucundorum operam dare vulgarem, haud deprehendentur, ut ita Theoricæ fundamentis feliciter jactis felicius exercere praxin poſſint.

118. Unde conſpecto forte liberalioris ſtaturæ naſi, formaque Juvenale (amant n. valdè ſemper Dominos Longolios & Naſianzenos, modò ſi cætera ſint paria: contra verò Minutii & Curtii in tempore tantum neceſſitatis & Leipandriæ cavernam inequitant) Hujus ac talis, in quam: amorem ut ſibi venentur, nullum non lapidem movent, nullas non aſtutias excogitant. Quos non occurſus ei donant? queis nutibus, nictibus, exſertationibus, ſibilationibus, ſcalpturitionibus pedum, qua furtiva oculorum luxuriantium mollitie, mutis quodam-

quodammodo verbis, prætereunti non loquuntur? quas non venaticas canes emittunt? quas non literulas variis modis occultas (de quibus & aliis vide thematicum diſcurſum de cochleatione, præcipuè *th.* 17. *&* 18.) quas non peremptorias citationes, quibus inverſo planè lesbiandi procandive ordine circa horam indidem conſtitutam conveniendi ſui copiam ultrò largiuntur, ipſi inſinuant?

119. Et ſanè ſi quando remotis arbitris (licet ſuo intellectu *Magnis teſtib. iſta res agatur*) contingat ipſas aureola ſua præda frui, laſciva hædera ambitioſio res effuſiſſimo illam amplexu occupant, eoque ſæpius ex nimio affectu procedunt imbecillitatis, ut, cum ſuapte natura curro inſiſtant calci, in morbum caducum prolabantur, ab eoque ſine ſcipione aliquo illibenter reſurgant. Da ſparet man beyderſeits ehre/ vnd behilffe ſich alleweil mit ſchanden.

120. Quod ſi fortè in ædibus propriis commodum non videtur, quamlibet excurrendi occaſionem, quidlibet prætexentes, inquirunt, ut ad loca condicta maturè ſe conferant, ubi à Domino Feudi magno cum gaudio exſpectantur, & majore cum Lacedæmonio excipiuntur, ubi actio poſtea de communi dividundo intenditur, per quam corporaliter rerum fit diviſio.

viſio. *l. 2. h. t.* cui adhæret actio de in rem verſo.

121. Hinc eſt, quod choreis tantoperè nocturnis præſertim delectentur, ubi liberiuſculè omnia peragi queant, & ſi forſan aliquid urgeat vel turgeat, ad marginem pauliſper ſecedere, ſibique ſatisfacere minori cum periculo poſſunt. Da gibt es dann blinde Brautgriff/ & dum Cytheriacæ illæ columbulæ, oder Luſt-tochterlein omni ſe nervorum conatu ac contentione repellere libidinem ſimulant, manibus demum eam excipiunt ambabus.

122. Deficiente verò fidicine, ad lætitiæ datorem Bacchum amatoriæ militiæ proviſorem confugiunt, Laeten om Trunckgens op de Rāyn omgaen: Ex bona charitate, in fraternitatem & ſororitatem. Zwey zugleich auß eim Glaß/ ſo ſchmackets jhn deſto baß. Vff vier vnd zwantzig/da man zwantzig in geſchrenckten armen/ drey im Mündgen/ vnd eins im Glaß hat: vff ein freundlichs anſehen/ handtgeben/ Küſſen/ 2c.

123. Donec tandem Dominus à Rauſchenberg appropinquet: da hüpffen ſie auch wol nach einer roſtigen Trumpel/ Hackmeſſer/ Becken/ oder dergleichen: Oder fangen ſonſt allerley Chriſtliche Spiel an/als da ſind die Blinde Mäuß/ Sack-

Sackmutter / Fickmühl / Auß vnd ein/ Oberecks ins Bein/das Allefentzel/Greiff ans Schwäntzel / des Venus Tempels/ des Fuchs/des Vogelküſſens / des letzten Stichs/der jhn ſo wol thut/Loch zu loch/ In die Würſt fahren/Der liebePredigt/ Bauch wider Bäuch/des Stichgrübels/ Es müth mich: Quid eſt, ein jeder Vogel in ſein Neſt.

124. Et in ſumma, ut etiam publicæ, literariæ inprimis rei proſint, adeò ſunt applicabiles, tractabiles, kuſſibiles, & ſubjectibiles, ut Theologiæ ſtudioſis pro cathedra, quam conſcendant, Juriſtis pro pulpito, cui corpus imponunt, (die Junckfraw zu Wittenberg vngemeint) & medicis pro vivæ anatomiæ ſubjecto, ac denique nemini non inſerviant.

125. Monitos autem voluimus harum ſectatores, ne ſemper amabiles ſperent neſcii auræ fallacis, & ne nimium ipſis fidant, dann ſie auch keinem glauben / ſie haben denn den Glauben in der Handt / inconſtantes quippe, & cothurno mutabiliore, maximeque in amoribus deſultoriæ, adeo delectat eas varietas.

126. Atque hæc de titulotenus virginibus: quas, quod præter inſtitutum delineavimus prolixiuſcule, factum, ideo quod has quam illas, majori cum difficultate dignoſci,

gnoſci, licet minori cognoſci poſſe animadvertim.

127. Superſunt eæ, quæ virginitatem corruptam non diffitentur, & in genere meretrices, ſeu ſcorta dicuntur: quarum aliæ uni tantum viro obſequuntur, pellices vel concubinæ dictæ: Aliæ multorum libidini patent, & vocantur Philocomaſia, Gelochſchweſtern / die mit unden und oben liegen. Charitoniæ puellæ, id eſt, venalem gratiam habentes, quæ ex Platonis diſciplina vivunt, nemini negant; ſi modo argentum det, die ſich mit der Fauſt ernehren/ darauff ſie ſitzen. Unde quæſtuariæ, ſeu practicæ Ulpiano dicuntur.

128. Ex his poſtremis rurſus quædam habitant in lupanaribus ſeu æde publica Divæ virgæ placæ, proſtibula dicta. Zatzenſtiffts-Pfrüundnerinn / oder Schuch/ oder Jungfrewliche Leibs Guardy/ quædam circa mœnia urbium vagantur, inde Summœnianæ appellatæ: quædam denique in ſylvis, pratis, aut campis. Schleyr/ Wiltpret vel ut Gallis ſonat, Geſchleyerte Wachtelen / alias nominatæ Nymphæ nemorales & campeſtres, pecora campi, die das Graß mit dem Hindern abmehen/ Diabolares, Halbbatzen Mägdlein.

129. Hæc itaque narrative, & ὡς ἐν παρόδῳ de meretricibus dicta ſufficiant, qui ulte-

ulteriorem earum cognitionem petit, libellum de fide meretricum, aut ipſis adire, & ex praxi quotidiana, quæ interpres eſt legum, plura addiſcere poteſt.

COROLLARIA.

I. *Num oſculo illato illibata cenſeatur virginitas?*

Diſtinguimus inter oſculorum genera ſine diſcrepantia. Aliud enim eſt pudicorum affectuum, quod pro charitatis ſymbolo, honoris & ſalutationis ergò obviantibus, diſcedentibus peregre redeuntibus diſpenſamus, & proprie Baſium vel Oſculum purum, & ſororum vocant, quod olim apud Romanos, etiam Perſas & pleroſque orientales populos, inter Chriſtianos denique veteres obtinuit: ſicuti hodie quoque apud Gallos, Belgas, & in quibuſdam Germaniæ locis, &c. Aliud rurſus eſt, quo Kurtzweilitatis gratia per ludum & jocum labella tantum labellis comparantur, de quo Germani, Küſſen iſt nur ein abwiſſchen. Tertium, quod Venus quinta parte ſui nectaris imbuit, eſt libidinum, cum labra laſcivis morſiunculis ſtringuntur, ac linguæ commiſtis ſalivis ori utrinque inferuntur, quod hinc Græci καταγλώττισμα Latini ſuavium ſive columbarium, aut armatum oſcu-

oſculum vocant, cum nempe armis illis, quæ geſtare ſola per leg. Cornel. licet, opus aggreditur miles Dionæus. Hoc adulterii procemium Hotomannus, Angelus libidinis antecœnium, antecurſorem Jul. Cæſ. Scaliger, Tacitus prænuncias flagitii blanditias appellat; Quod ſi qua delectata exercet, vix eſt, ut non dicam, ſincera oſcula, ſed virginitatem integram ad maritum perferre cenſeri debeat. Ex hujuſmodi n. præparantis ſe nequitiæ velitationibus arguitur, & infertur ſtuprum, juxta gradus à gloſſ. *in l. 23. ff. ad l. Iul. de adult.* enumeratos, *Viſus, colloquium, convictus, oſcula. factum.* Cagnol. *in rubr. C. de edend. num.* 28. & ibi Bellon. *n.* 59. Covarr. *in tract. de matrim.* 2. *part. c.* 7. §. 6. Bald. *in l. adverſ. C. de furtis.*

II. *An virgo lac habere poßit?*

Cum, teſte Lemnio *lib.* 3. *de temper. c.* 3. Infantibus maſculis recens in lucem editis ex papillarum conis vel ſponte leviter compreſſis profluere lac poſſit, & viri tantum generare valeant lactis, ut etiam infantem fere alere poſſint, qualem ſe vidiſſe teſtatur Cardanus *de ſubtil.* & Horſtius *exercit. de hom. l.* 1. *ep.* 7. *q.* 8. cur id denegatum eſſet virginibus? ex quib. tamen aliquando lactantes fieri debent vaccæ? Unde etiam natura iis, præſertim grandioribus ſanguinis copiam in venis thoracis elargita eſt, quæ, ſi in

ſi in mammas derivetur, & ab earum robore vincatur, utique lactis rudimenta hæ proferent. Licet non ſit laudabile & exquiſite coctum, & vix generetur, niſi menſtrua ipſis deficiant, teſte Hippocrate *lib. 5. aphor. 39.* Alias ſi lac perfectum in ſana virgine reperiatur, id profecto tantarum eſt virtutum, ut unica tantum ejus gutta, plus quam omnes quintæ, ſextæ, vel decimæ Chymicorum eſſentiæ, atque adeo tantum valeat, ut quicunque illam duntaxat videat, non poſſit eſſe cæcus. Imo multo etiam efficacior eſt, quam vel ipſum argentum & aurum potabile, præſertim ſi cum ſimilibus miſceatur, verbi gratia:

Reſp. Lactis virginis,
Lactis muli, ana menſuram quartam.
Adipis muſcarum,
Sanguinis apum.
Linguarum pulicum,
Dentium pediculorum.
Oſsium Cicadæ,
Oſsium de corde corvi.

Contundenda cauda vulpina contundas in mortario vitreo, ex iiſque mixtis ſecundum artem, Balſamum conficias, eo quo diutius uteris, hoc diutius vives.

III. *Quando virgo elocanda?*

Incipit virgo ſecundum adducta per Tiraquellum *l. 6. connub. n. 52.* decimo octavo

ætatis

ætatis anno, plenis nubilis annis eſſe, Tunc igitur incipiunt ſibi dulcedinem operum Aphrodiſiorum intimis cogitationibus ſuis prægustu ſane non ſuperficiario imaginari. Quo de ſic prognoſticantur Germani:

Welche viel Weiß in Augen haben/
Vnd lauffen gern mit jungen Knaben/
Wincken mit Augen/ſchertzen mit Füſſen/
Werden vnder Frawen Orden müſſen.

De his loquitur Syrach c. 26. Wie ein Fußgenger / der dürſtig iſt / lechtzet ſie / vnd trinckt das nechſte Waſſer / das ſie krieget / vnd ſetzt wo ſie einen Stock findet/ vnd nimbt an / was jhr werden kan. Ideoque domi paternæ diutius retinendæ non cenſentur.

IV. *An major ſit tentatio luxuriæ quam gulæ?*

Affirm. Quia natura magis intendit conſervationem ſpeciei, quam individui, cui individuo providetur ſatis faciendo gulæ, & aliis vitiis. Nec obſtat, quod natura prius retinet neceſſaria ad nutritivam & augmentativam, quam tranſmittat ad generativam quaſi magis ſollicita ſit de individuo, quam de ſpecie propaganda. Quia reſponſio eſt, imo è converſo, ſcil. quod non aliter ageret individuum, ad conſervandam ſpeciem, niſi ipſum individuum conſiſteret: Ratio autem, quare magis virtuoſi ſtudent caſti-

caſtitati, eſt, quod caſtitas non amittitur ſine mortali; poſſunt autem deficere à ſobrietate per veniale, quod illa conſiſtit in medio, quod eſt latum, iſta ſcil. caſtitas eſt in extremo, quod eſt indiviſibile.

V. *Vtrum in continendo majorem pugnam ſuſtineant virgines quam viduæ?*

Affirm. Illis n. concupiſcentiam inflammat & experiundi deſiderium, naturalis quædam neceſſitas, cui reluctari difficile eſt, nec enim poſſibile contra fervorem naturæ reſiſtere, *Novell. 2. c.* 3. vel quadam quaſi curioſitatis impotentia, qua etiam fit, ut homo libentius videat, quæ nunquam vidit, & etiam in illis concupiſcentiam auget, exiſtimatio majoris delectationis, quam fit ſecundum veritatem, & inconſideratio eorum incommodorum, quæ delectationi hujuſmodi adjunguntur. Quamquam etiam dici poſſit, viduas majorem ſuſtinere pugnam, propter delectationis memoriam: ſed reſpondetur, in diverſis unum alteri prævidicare, ſecundum hominum diverſas diſpoſitiones & varia accidentia, quia quidam magis moventur hoc, quidam magis alio.

VI. *Num vidua potius quam virgo ducenda?*

Ferunt, quendam veniſſe ad Regem Davidem, & conſuluiſſe eum, quid commodiſſi-

diſſimum ei videretur, an duceret virginem, an viduam, aut quæ duobus viris ante nupta fuiſſet? Hunc David ad filium Salomonem miſit, qui tunc cum pueris aliis equitabat in arundine longa, & reſpondit: Ein Virgo, wie du wilt/ein Vidua, wie ſie wil/ die zwen Männer gehabt/ hüte dich/ mein Pferdt ſchlegt dich. Huc facit diſtichon illud:

Quæſitus juvenis, viduam cur ducere nollet?
In quâ quis periit, non bibo, dixit, aquam.

Et enim vero, quis fæces ab alio relictas ſciens bibat? quis veterem libens foſſam tergat? vel duplicem laborem ſuſcipiat, alterius viri mores dedocendi addocendique ſuo? Quis denique antiquitatibus iſtis delectetur? Hinc fuit deriſus Bulgarus à ſuis ſcholaribus, cum in nocte duxiſſe uxorem viduam, & mane incipere profiteri, *l. rem non novam aggredimur* 14. *C. de Iudiciis.* ut habetur *in gl. in d. l.* Et ſane ut plurimum hæc conjugia vergunt in conjurgia, dum quotidie exprobrare vidua ſolet, & allegare prioris mariti bonitatem, dicendo: Ja mein Hans hats viel anders gemacht/ O hette ich meinen frommen Nickel noch. Et ſæpius ad Magiſtratum deferre maritum non erubeſcit, ut illa, quæ inter cæteras querelas ſic quoque ad prætorem ait: Ja Herr Schultheiß/ mein Mann iſt ein

ſolcher

ſolcher loſer Mann / nichts kan ich jhm recht thun / wen ich jhm Morgends ein Suppe bring/ſagt er/er ſchieſſe mir drien/ klaubt jhr nur das beſt herauß / Herz Schultheis. Ecce,quis hæc talia devorare æquo animo queat? Relinquendos itaqne hos libros veteres cum novis titulis, atque adeo virginem ducendam putamus,ut amabiles eorum mores facilius docefacere poſſimus,die laſſen ſich fein biegen/wie Wendenruthen; cum econtrario veteranas iſtas difficilimum ſit reformare, & ad ſuos mores formare, *l.37.ff. de ædilit. edict.*

VIII. *Num juvenis ab alio compreſſam retinere debeat?*

Neg. Quia deceptis potius, quam decipientibus ſubveniendum, *l. & primo §. ſed ita demum ff. ad SCtum Vellejan.* Quis enim æs pro auro emat? Quis clavem recentem in ſera ab alio jam fracta perdere velit? Expedit ſane Reipublicæ,ne quis re ſua male utatur *§. 2. Inſt. de his,qui ſui vel al. jur. ſunt.* Cavendum tamen hic, ne ſtatim ſuſpectam faciamus illam, cum qua quis fuit, vel colludendi, vel honeſte officii faciendi gratia *l.15.§.23.ff. de injur.* Neve cum imperito vulgo ſtatim compreſſam dicamus, quæ liberiuſcule forte cum aliquo caput collimavit, ſiquidem Juriſconſultus non attendit de eo, quod bis terve fit, ſed quod ple-

runque, *l.* 5. *&* 6. *ff. de leg. l.* 43. §. 2. *ff. de ritu nupt.*

VIII. *An ſit ducenda pulchra?*

Negantes hoc potiſſimum utuntur argumento, quod, *Lis ſit cum forma magna pudicitiæ:* Ideoque ſi pulchram quis ducat, ignoret an pudica ſit, & an talis ſit manſura? Reſp. eſſe illud accidens, quod non tollat rei eſſentiam. Deinde ſuademus, ut quis illam ducat, pro non virgine, quam ſi virginem poſtea invenerit, hoc omne lucro apponet. Ne autem poſtea communis fiat, recipe de capillis ejus, & pulverem ex illis tibi ſuper veretrum melle inunctum ſparge, & ſic cum ea congredere, tunc non cum alio coire nequibit, teſte Alberto Magno. Aliter objiciunt, pulchritudinem non eſſe de pane lucrando, nec de ea edi poſſe, Reſp. **Ob man ſchon nicht von den Schönen iſſet/ſo reibt man ſich doch gern dran/** quod fit magna cum wolluſtate. Pulchras itaque ducendas eſſe concludimus. Hæ enim aſſerente Cicerone, ſenectutem alunt, adoleſcentiam oblectant, ſecundas res ornant, in adverſis ſolatium præbent, delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiſcum, &c.

IX. *Num ſenex decrepitus juvenculam ducere debeat?*

Quia incommoda eſt ei, nec gubernaculo,

lo, inſtar navis, regi, aut anchoris detineri poteſt, ſed abruptis ſæpè funibus de nocte alium portum, in quo navim ſuam ſubſtituat, quærit. Licet etiam quandoque bonus ille vir faciat, quaſi vellet, tamen hoc ſufficit, multo minus contenta erit illo cujuſdam ſenecionis facto, de quo Poëta:

Vxoru cubito cubitum conjungit Alanus,
Et ſolét hanc dulcem dicere concubitum,
Namque ſatis fieri re cupit illa ſibi.

His vacantibus mulieribus, ut vocantur, *l. 5. ff. ad l. Iul. de vi publ.* Lacedæmonii peculiari lege conſulebant, qua emortuus ille Achilles, delectum aliquem juvenem (qui exinde à juvando nonnullis dictus videtur) ſalvis adhuc vaſis inſtructum, pleniſque probatæ monetæ loculis peculiatum Reip. propagandæ, ac ſuſcipiendæ prolis ergo admittere cogebatur. Nec n. intereſt, quis debita ſolvat, utrum ipſe, qui debet, an alius pro eo, *in pr. Inſt. quib. mod. tollit. obligat.*

X. *Cur bis quinque viri non ſufficiant mulieri, cum totidem Gallus gallinis ſufficit unus?*

Reſp. Diſtinguendo inter cunnum rationalem & irrationalem, hic enim naturali tantum appetitu ducitur, qui neceſſariis acquieſcit, & ſemel concepto ſemine maſculino ſatiatus eſt, donec illud de ſe reddiderit, Ille vero delitiarum memor, non una

vice recepto ſemine contentus eſt, ſed defectum ſuum intelligens, reſarcire quotidie cupit. Ad quod eo melius ſuſtinendum præ beſtiis aliam vaſorum ſperma ejaculantium conformationem adeptus eſt, ut ſcilicet bifurcata, una parte ad fundum, altera ad uteri cervicem in gravidis profundere ſemen poſſet, quod etiam ſcivit Populia Marci Rom. filia, quæ miranti cuidam, quapropter Beſtiæ nunquam marem deſiderarent, niſi tum, cum prægnantes fieri vellent? Dixit: Beſtiæ enim ſunt: Sie verſtehen das kitzeliche Recht der ſuperfœtation nicht/als wie das mit Verſtand begabte Weibliche Geſchlecht.

XI. *Quæritur, ſi quis imprudens balneas virginum fuerit ingreſſus, an pro mulcta ipſi exemplo Actæonis bina imponi cornua debeant?*

Reſp. Quia juſta erroris excuſatione delictum involuntarium deprecari reus ſufficere debet Dianis illis, ſi unum miſero huic cornu erigatur, ſaltem ut poſtmodum Kautzius ſit. *l. re conjunctis §. niſi ſuſpecta colluſio. ff. de ventre inſpiciendo.*

XII. Admodum obſervatu dignæ hæ tres regulæ, quæ habentur in practicali Grammatica, hanc noſtram Diſputationem concludent, quarum prima eſt:

I. Omnia

I. Omnia matrimonia, vel eſſe fatalia, vel fatualia.

II. Continet conditiones fœminei ſexus, quam propter juniores Germanicè ponemus.

Lang vnd friſch/; klein vnd plärriſch/
Fett vnd frölich / blaich vnd herriſch/
Braun vnd ſtoltz/ ſchön vnd närriſch/
Mager vnd trawrig/ roth vnd mürriſch.

III. Sic habet : *Nomina in IX plerunque eſſe generis communis*; ut *Meretrix, bellatrix, lotrix, netrix, nutrix, obſtetrix, famulatrix, coctrix, ornatrix, ſarcinatrix, textrix, balneatrix, portatrix, piſtrix, ſaltatrix, divinatrix, conjectrix, comtrix, debitrix, creditrix, donatrix, fucatrix, ambulatrix, mercatrix, adſectrix, affectatrix, palpatrix, præceptrix, potatrix*. Excipe meam Elsulam, quæ ſemper & principium mihi & jam

FINIS.

DISPUTATIO
DE JURE
ET
NATURA
PENNALIUM.

THESIS I.

PRo declaratione rubricellæ facio vobis notum, quod duplici modo conducat hæc doctrinalis materia. Uno modo ſtudioſo, ad quod faciendum obligetur, quia turpe eſt homini ſtudioſo jus & naturam pennalium ignorare cum quibus verſatur. Altero modo pennali ad quod patiendum teneatur. Quia etiamſi illud neſciat, hoc tamen ſibi non eſſet proficuum. Nam reſpondetur ei, quod hæc eſt ignorantia juris quæ neminem excuſat; & quod paria ſunt, ſcire & ſcire debere; huc allegans propriam turpitudinem in tali caſu non eſſet audiendus.

2. Ideo decrevi in præſentia quaſi in præviculo comprehendere, omnes intrinſecas, & extrinſecas qualitates & aſtutias pennalium, & ad quid ſtudioſis obligentur: Item actiones inde competentes tam directas quàm contrarias, tàm civiles quam pœnales, quas poſſitis ſequi in fiducia in practicando. Quia magnus eſt error circa hos modernorum tam quoad exceſſum, quam defectum.

3. Et quia in omni materia ſcibili debet in principio declarari quidditas entitativa ejus rei, quæ venit in ſcriptionem; Ideo po-

nam vobis ob oculos formalem definitionem pennalis ſecundum longitudinem, latitudinem & profunditatem.

4. Definitur autem quod ſit *animal brutum, habens neque modum, neque menſuram ruſticitatum ſuarum.*

5. Et dicitur pennalis ab adjuncto proprio, quia aſſuetus eſt geſtare pennas in theca ſub cingulo ſuo ad excipiendum omne verbum, quod cadit ex ore præceptoris ſui.

6. Et notate, quod nomen hoc fuit valde bonum & honorabile; quia eſt idem cum Scholari, & nemo dicitur erubeſcere ob id quod eſt ſui officii; quod eſt adeo neceſſarium, ut quod militi eſt in bello haſta, hoc eſt clerico in ſchola penna. Sed hodie propter quoſdam magnos Monſeuros; qui non ſunt multum ſtudentes, ſed tantum ſunt ambulantes baſilice in ſtratis cum gladio tanquam ad guerram, & ideo deſpiciunt ſcholares qui non ſunt ſibi ſimiles: Unde factum eſt id nomen odioſum, nimirum in tantum ut pæne habeatur pro infami. Verum plus obtinere dicitur in rei veritate quam quod eſt in opinione.

7. Humaniſtæ juvenalem vocant, vocabulo leniori triſtitiam rei mitigantes, & hoc dupliciter; Uno modo univoce, quia recens venit ab ubere matris ſuæ, & non eſt diu, quod depoſitor dedolavit eum, &

labra

labra ſua ſúnt glabra, nimirum ut appareat Quaſimodogenitus, vulgo Neoviſtus, Ein Nabſchnabel Germanicè.

8. Altero modo Æquivoce; quia eſt Juvenis quoad vitam Academicam; licet non quoad vitam ſcholaſticam, quia diu ſedit in primo ſcamno primæ claſſis, & ſolitus eſt proxime ireante præceptorem, quando deduxerunt funus; Et quia eſt Veteranus gerens barbam tres ulnas longam ſicut caper.

9. Sed pro majori intelligentia deducam vobis aliquot pulcra conlectaria & apoſtillas definitionis præmiſſæ: quia utile eſt hoc, & facit ad multa ſingularia.

10. Et primo advertite, quod dico in definitione animal brutum; quia ſcriptum eſt: pennalis indomitus eſt veluti laſcivus vitulus. Non enim poſſunt ſe accommodare ad mores burſaticos, quia de iſtis ſubtilitatibus non quilibet guſtabit aſinus. Et animalis homo non percipit ea quæ ſunt ſtudioſorum. Et eſt ei ſtultitia, & non poteſt id in groſſo ſuo cerebro concoquere.

11. Et licet aliqui quoad hoc teneant contrarium dicentes ſecundum viam Thomiſticam & Scholaſticam, quod animal in quantum animal poſſit eſſe tam bene fundamentatum in ſcientiis, neque tam experimentatum in poëtica, neque tam zeloſum in concionando, ſicut eſt Pennalis:

tamen eo non obſtante dicite, quod hoc non eſt abſurdum in terminis logiſticis, quia fictione juris habetur pro bruto, quóad inſulſitatem ſuam.

12. Quâ occaſione quæro; An Pennalis poſſit ire ad virginem, & reſpondetur, quod multa permittuntur quæ ignorantur, quæ tamen non conceduntur ſi eſſent obvia.

13. Igitur quæro; ſi de facto Pennalis ſedeat apud Virginem, an teneatur ſurgere, & eam ſtudioſo cedere? Videtur quod non, qui prior eſt tempore potior eſt jure. Sed vos contrarium determinate; Quia Pennalis non habet legitimam perſonam ſtandi in conſpectu ſtudioſorum, & hoc eſt tutius propter periculum tumultus.

14. Sed ſi pennalis peritior eſt cochleando, ita ut virgines malint apud ipſum ſedere, quàm apud ſtudioſum; Licet præſumtio ſtat pro Pennali quod ex diuturnâ actione contraxit habitum, tamen nolite hoc virginibus indulgere propter lubricum conſilii: Quia præſumuntur laborare contra propria commoda: Tum quia eſt res mali exempli.

15. Ulterius quæro: An Pennalis poſſit geſtare aureos annulos in digitis ſuis, aut plumas in vertice, aut gladium ad latus? Reſpondetur quod non; Quia Pennalis eſt

incar-

incapax omnium dignitatum ſtudenticarum, & non habet jus aureorum annulorum, ſed debet pro plumis geſtare pennas, & pro gladio virgas, ut cuique ſuum tribuatur, & omnia fiant decenter, in ordine & republicâ.

16. Et licet id de facto quidam facere præſumat; tamen hoc non dicitur vobis præbere ſcandalum; quia tempus degradationis ſuæ nondum venit. Nam ad extremum cadit omne malum ſuper proprium caput ſuum, & tunc coguntur deflere ornamenta ſua in ſacco & cinere.

17. Ideo dabo vobis bonum conſilium, qui eſtis adhuc in ſtatu innocentiæ, ne præſumatis affectare, quod vobis non debetur, aut videri quod non eſtis. Quia mendaces ſunt filii Diaboli: & melius eſt alienum nomen non aſſumere quam aſſumtum cum infamiâ deponere.

18. Et pro hoc ſuggeram vobis ſententiam definitinam, quæ fuit lata in cauſa magni ejuſdam ſtutzeri, qui gerebat ſe publice pro ſtudioſo & ibat per plateas plumatus & gladiatus, & habebat magnum adſpicere, & virgines urbis pendebant ab ore ejus: quia poſtea innotuit, quod adhuc eſſet *Bacchans*, paſſus eſt ſtatus quæſtionum, & degradatus eſt, & fuit ruina ejus ingens valde; & traditus eſt in manus depoſitoris,

donec perſolveret extremum quadrantem. Quod tenete menti quia poſſit adhuc de facto contingere.

19. Sed revertendo ad definitionem, dico ulterius: *Habens neque modum neque menſuram ruſticitatum ſuarum*, ut diſtinguatur à bacchante. Quia hic cogitur habere ſuas ſcurrilitates in freno propter ferulam; quia delictum ſuam habet paratam executionem ſine ulla appellatione.

20. In ſimili debetis annotare, quod dicit quidam antiquus gloſſator, quod Pennalis eſt fex ſtudioſorum, videns ſibi multum, pectus gerens ſtultum, caput ſine fronte, mucro ſine acie, multos adhuc in crinibus gerens ramos de cornubus. Et hoc bene perpendite, quia eſt profundum nimis & habet in ſe multa doctrinalia.

21. Ultimo volo vos advertere, quod Pennalis quoq; dicitur monſtrum, quia natura quando voluit eum facere ſtudioſum aberravit, & fecit eum pennalem; & ideo dicitur ſtudioſus occaſionatus. Sed ob hoc nolite triſtari vos juniores, quia natura, nihilominus poſſunt ad finem ſuum pervenire, remoto obſtaculo; Quia eodem modo diſſolvitur, quo quid colligatum eſt.

22. Nunc ex prædicta lectura volo vos obſervare quaſdam notas phyſicas, quibus poſſitis pennales à ſtudioſis diſcernere. Quia

Reipubl.

Reipubl. intereſt publice tales homines à quolibet agnoſci, & hoc non erit vobis admodum difficile, ſi adferatis attentationem. Quia aures Midæ poſſet quidem tegi ad tempus, ſed non in totum abſcondi in cappa.

23. Pro primo notabitis, quod Pennalis eſt natura tenax & avarus, in tantum ut citius digitos ſuos è manu ſua amittat, quam unum nummum è burſa. Quia didicit ex ſua Grammatica quod eſt magnum vectigal parſimonia. Et tenete menti: quia eſt unum neceſſarium requiſitum & proprium in quarto modo.

24. Et pro hoc referam vobis unum pulcrum exemplum de quodam Eremita, cui cum privataret popularis ſuus ſuperveniens partem farciminis abſcidit, ipſe ivit ad Rectorem plorabundus poſtulans ut hoc per triduum jejunaret in carcere.

25. Ideo rationabile eſt ſtatutum quo talis depoſitori juramentum præſtare, quod non velit pecuniam ex Academiis ſecum domum ferre: quia ſi hoc non eſſet ipſe fieret unus mercans, aut Judæus fænoraretur ſuper pecunia ſua, & congereret grandes divitias, & ita in totum non intraret in regnum cœlorum.

26. Sed ego audivi quendam fundamentaliter contra arguere, quod hoc argumen-

tum

tum non eſt ſervandum ; Quia vi & metu eſſet extortum, & eſſet contra bonos mores, & invitaret juvenes ad profuſionem: quod remitto ad Theologos, quia eſt res ſpiritualis, quæ concernit animæ ſalutem.

27. Pro ſecundo notabitis, quod Pennalis eſt valde attentns ad rem, advertens graviter quæ non ſentias : Et ideo abſcondit argentum ſub ſtramine culcitræ ſuæ; & unus obulus eſt ei totus mundus. Et in ſympoſio numerat omnes hauſtus canthari, & nemo poſſunt ſibi ad curtam facere: quia filii ſcholæ ſunt prudentiores filiis Academiæ.

28. Et circa hoc volo vos admonitos, ne cum illis eatis in cauponam, aut vobis imputetis, ſi quid metunt, ubi non ſeminarunt, & bibunt quod non ſolvunt. Nam tolerabilior eſt ejus prudentia & crumena, quàm impudentia in cute. Nec enim quicquam faciunt propter naturam ſuam, quia Pennalis turpiter facit, quia eſt Pennalis: non verò turpiter ſe gerit, quia eſt Pennalis.

29. Pro Tertio notabitis, quod Pennalis amat occupare primas ſeſſiones in menſa, & non vult videri ultimus: quia eſt adſuetus diſputare propter primum locum ex regulis Syntaxeos, vel ſyllogiſmis Dialecticæ, ubi dedecus eſt & plagabile eſſe ultimum.

timum. Et talis conſuetudo eſt ſibi altera natura, nec poſſunt facilè ab ea recedere, quia omnis ſubita mutatio eſt periculoſa, ut dicunt Medici.

30. Ideo vidi quendam, qui poſtulabat à Magnifico certum ſibi locum in Collegiô & apud menſam aſſignari; quia dicebat, omne bonum conſiſtit in ordine, & quod eſt magna confuſio, ita doctos inter indoctos ſedere ſine aliquâ prærogativâ.

31. Pro quarto notabitis, quod in conviviis ſolet carpere lautiſſimos bolos è patinis, & eſt valdè diſcretivus in eligendo cibo, & renes cum adipe ſunt ei delitiæ ſuæ, quia eſt adhuc delicatus puer, & non eſt diu quod venit à mammillis matris ſuæ, & mater ſic docuit eum; & renes dant ſibi vires apud Cortiſanas ſuas.

32. Pro quinto notabitis, quod ſemper vult haberi primus apud virgines, & puellæ diligunt eum; nec alius quiſquam audet eas comitari ad ſecretum, & anitergia præbere, & matulam effundere præ illo, in tantum, ut Heroes ſuos eligant ſolos Pennales, quia poſſunt decenter cochleari, & profunde baſiare, & viriliter anum movere, & pulchras galiardas ſaltare, & ſibi facere bonas curraſias, cum citharis cantilenis ſuis.

33. Et declarabo hoc per exemplum, quod meo tempore contigit in Virgine, quæ

quæ multos & veteranos ſtudioſos habuerat pro amaſiis, & poſtea tamen elegit Pennalem in maritum, quia iſte erat vir ſecundum voluntatem ſuam, & ſpiritus ſingularis erat in eo, & poterat fortia prælia præliari, & ſtudioſus à multis annis non erat ei ſimilis in gratia & virtute.

34. Pro ſexto notabitis, quod Pennalis eſt audaculus & rixoſus valde, & provocat ad cambionem unumquenque, & vult ſe cum omnibus palliſtare, putat quod nemo eſt fortior ſe. Eſt enim bene experimentatus in ſchola ſuper ſcamno, quia poterat virgam præceptoris ſui comprehendere, & caligas è manibus calefactoris ſubtrahere, aſſerendo ſe in libertatem, & nemo audebat dicere; Quid facis?

35. Pro ſeptimo, notabitis, quod Pennalis eſt meticuloſum animalculum quoad ſtatum ſuum. Quia putat quod quilibet ſcriptas habet in fronte omnes iniquitates ſuas, unde Poëta ait:

Pennales animos timor arguit

Et ideo ſi fiat mentio ſtatus ſui, ſedet tacitus & non audet attollere oculos ſuos, quia eſt peccator magnus; ſed percutit pugno pectus ſuum, dicens: O Domine, ſine hunc annum abire in pace & feſtinatione!

36. Pro octavo notabitis, quod eſt bonus latiniſator, valde doctus & ſapiens, & erudi-

eruditio pendet ei ex naribus & ore ſicut vermes, quia per multos annos fuit primanus, & dudum contrivit Grammaticam totam ſub calceis ſuis, & omnes poteſt Metaphyſicos terminos recitare ad unguem, tanquam Pater noſter, & ſcribere commentaria ſuper Euclidem, diſputare pro & contra in ſumma Philoſophantium corona, & multa paradoxa ſtatuere contra B. Priſcianum & Ælium Donatum, Et nemo eſt qui poſſit ſpiritui ſuo reſiſtere, & ideo poſſunt Magiſtrum ſumere quando libet.

37. Nono notabitis quod Pennalis eſt valdè ſuperbus & inſolens, & nemo poteſt ſibi comparari quoad autoritatem ſuam; Quia ſcientia parit criſtas & producit grandes Spiritus; ideo comparatur cum pavoni, quia turgeſcit quando doctrinam ſuam adſpicit, triſtatur cum ſtatum ſuum recognoſcit; Quia res ferox & res ſubmiſſa eſt pennalis.

38. Decimo notabitis, quod Pennalis eſt valdè diſputax, & in converſando vult ad omnia reſpondere, interrogatus & non interrogatus, & unumquemque confundere in ſermone ſuo, & nemini cedere, ne quidem Diabolo Quia pulcrum eſt digitis monſtrari & dicier hic eſt. Et ſcientiæ non viſæ ut theſauri abſconditi nulla eſt utilitas. Ideo ſcriptum eſt: Luceat ars veſtra coram ſtudio-

ſtudioſis, ut videant bonum intellectum & manifeſtatur gloria veſtra & nomen veſtrum.

39. Ultimo notabitis finaliter, quod Pennalis eſt homo loquax, dicax, mordax, vorax, bibax, rapax, tenax, ſcapax in tantum, ut omnia in AX ſint generis Pennalis; qui in ſchola cum TAX, TAX, ſonaret in tergo ſuo inde impreſſa ſunt ſibi monſtroſa vocabula.

40. Et hoc tenete fideliter menti, quia unum ex his eſt vobis ſufficiens commonſtrare quem queritis, & tunc ſignate vos ſanctâ cruce & dicite: A tali Pennali libera nos DOMINE.

41. Pro cautione tamen volo vos ſcire, quod Pennales quidam ſunt multò aſtuti circa hoc ut nævos ſuos occultent Quia quilibet præſumitur honori ſuo conſultum velle: Ideò ex circumſtantiis multa actori relinquo, ſunt enim hoc facti, quæ cum infinita ſunt, non poſſet in unam regulam generalem includi.

42. Sed quia inter pennales & ingenia eorum varia eſt differentia, ideo debetis meminiſſe quod ſecundum Magiſtralem diſtinctionem gl. vulgaris, Pennalis eſt vel animorum, vel morum, vel temporum & morum ſimul. Ex quibus poſteriores, omnium deterioris ſunt conditionis, quia ex illorum

ſtatu

ſtatu nulla eſt redemptio, in tantum ut ad extremum in eo poſſint promovere in porcum. Quia ſenex Pennalis bis Pennalis: Et veterana mancipia non facile eſt reformare ad meliores mores.

43. Pro his eſt bonum remedium quod dicit Scriptura: Indica fratri tuo errores ſuos, & reduc eum ad Sanitatem ut deſinat à malo, & faciat bonum. Et ſi tu hoc ſolus non poſſes facere, aſſume alios ad TE, qui ſunt fortiores te. Qui ſi nihilominus noluerit vos audire, tunc fuſtigate eum; Quia ſua intereſt, ne moriatur in delictis ſuis.

44. Et tunc cum eo nulla eſt compaſſio habenda: Quia præſumitur potius ex conſuetudine peccare, quam ex imbecillitate labi, immo ipſe vobis habebit aliquando multam gratiam; & dicet: Bonum eſt, quod humiliaſtis me, quia poſtquam vexatus ſum, egi pœnitentiam.

45. Nec enim dicitur propter id iraſci: quia amicus ex mente debet perpendere voluntatem amici, & nemo præſumitur eum vexare ex odio, ſed ex bono affectu, ex quo diligit amicum ſuum, reprehendit eum.

46. Immo ne cui officium ſuum ſit damnoſum, tenetur ei quandoque vocationem dare, & facere ſibi amicos cum Mammone injuſto, ut ſe recipiant aliquando in ordinem ſuum.

47. Et hoc faciunt cum bona gratia: Quia hilarem datorem diligit Deus. Et ſcriptum eſt, Pennales eſtote ſubditi ſtudioſis, & nolite murmurare contra eos, quia modici temporis afflictio transfert vos in diuturnam requiem. Et tunc quod quiſque juris in ſe aliis conceſſit, idem ab aliis viciſſim poſtulabit.

48. Sed quæro; Si Pennalis noli' hoc pati, an tunc poſſit ſe actori opponere? & concludite quod non: Quia injuſta eſt defenſio, ubi juſta eſt offenſio. Eſt enim Pennalis in prædicamento paſſionis, ideo patibilis qualitas debet eſſe in eo, & de ea prædicari multiformiter.

49. Quod ſi Pennalis eſt duræ cervicis, & incraſſatum eſt cor ejus, & frons exuit omnem pudorem, ut non intelligat ſubtiles terminos? Tunc quia nemo tenetur divinare alterius ſermonem, debet ſibi dici per directum, quod per indirectum non poteſt capere.

50. Sed quid ſi multa quidem meſſis ſed pauci operarii? & dicendum quod nemo debet ſe ad hoc excuſare, quia qui patitur pennaliſare pennaliſantem, is vires adminiſtrat audaciæ, & talis cenſetur pennaliſare cum eo.

51. Immo qui hoc facit, habebit aliquando mercedem ſuam, quia qui reducit erran-

errantem in viam, facit opus miſericordiæ & charitatis.

52. Sed quæro: Si ſtudioſus fuit olim ſuus optimus frater, & iverunt ſimul ad unum amicum, & fuerunt Collegæ in una claſſi: an tunc poſſit illum transjuvare ne vexetur? Quod negate in totum, quia hoc publicam cauſſam continet, & Reipublicæ intereſt, ne delicta maneant incorrecta. Immo talis fieret prævaricator, & incideret in pœnam JCti Turpiliani.

53. Circa hoc tamen ſuggeram vobis utile conſilii, ne acerbè nimis eam poteſtatem exerceatis, quia modica tantum correctio vobis conceſſa eſt, & nimia ſævitia culpæ annumeratur.

54. Nam quandoque miſeris venit in præcordia virtus, & tunc habet pugnos & malleos, & bajulant ut ruſtici, neque poſſunt dare plagas ad menſuram, quia ſunt agreſtes nimis; & hoc vult vos annotare, ne cum detrimento ex poſt facto ſapiatis, ſicuti id ſæpè in foro noſtro vidi practicatum cum dolore.

55. Prædicta obſervate etiam quoad ſecundum genus, quia iſti debent ejus naturæ æſtimari, quæ magis in eis prævalet.

56. Quoad temporales verò, major occurrit dubietas, an debeant immunes eſſe ab omnibus vexaticis. Quod videtur, quia

tempus

tempus non eſt modus inducendi delictum, ideo non dicitur graviorem eſſe pœnam, quàm fuit culpa.

57. Sed vos contrarium determinate, quia præſcriptionis tempora præcisè ſervanda ſunt, nec ſufficit unum adimpletum ubi duo conjunctim requiruntur.

58. Unde pro declaratione prædictorum reſolvam vobis aliquot pulchra notabilia, & quæro primum: An quoad hoc vexatio ſit juſta? Videtur quod non. Quia eſt injuria verbalis, quæ ejus exiſtimationem apud bonos viros & pulcras puellas gravat. At nemo debet alterius pacto prægravari.

59. Contrarium tamen ſequimini: Quia eſt utilis & dat intellectum, ut habet vulgaris Theoria, & eſt quaſi purgatorium mundanum per quod abſterguntur omnes maculæ pennalitatis, donec completo tempore perveniat ad ſtudioſitatem.

60. Præmiſſa concluſio ampliatur, & extenditur, ut etiam procedat in eo, qui eſt ultra vulgarem modum doctus, in tantum, ut poſſit poſt unam ſeptimanam magiſtrare, & poſt duos menſes doctorare: quia doctrina non mutat ſtatum.

61. Immo licet præſumatur talis, habere omnes regulas Ramiſticas in ſcrinio pectoris ſui, adeo ut de ejus eruditione dubitare

tare ſit inſtar ſacrilegii : non tamen præſumitur ſcire notiones primas & ſecundas, quia iſta ſunt arcana Academiarum, quæ non cadunt in Scholares.

62. Secundo ampliatur & concludit in eo, qui eſt Nobiliſta vel Cortiſanus, licet enim talis habeat aliquam præeminentiam quoad jus civile, non tamen etiam quoad naturale : quia natura omnes æquales fecit, & communi vitio commune eſt remedium: immo Nobiliſta, qui peccat, duplici pœna puniri debet propter exemplum.

63. Tertio ampliatur, ut etiam valeat in eo, qui eſt admodum civilis, & poſſunt facere virginibus pulcras credentias & ſubtiles baſimanus, & nudat caput ſuum pro omnibus : quia licet ſciat ea quæ ſunt communis civilitatis ex geſtu ſuo, non tamen etiam ea quæ ſunt conſuetudinariæ localis: quia quilibet præſumitur ignorare ſtylum alieni fori.

64. Sed quid ſi etiam æmulari affectet? dicite quod jura conſtituantur ex eo, quod ut plurimum accidit : non ex eo quod raro; & quod ſemel aut bis accidit non attendunt actores.

65. Quarto ampliatur & deciditur in eo, qui ſolet dare vocationes, & vult videri magnificus, & oſtendit ſe præter naturam liberalem: quia nemo in neceſſitatibus liberalis

ralis exiſtit, & talis ſe potius quam alium reſpicit: ideo dolus dolo vindicandus eſt.

66. Sed quid? ſi fuit Baſſiſta, aut Tenoriſta, & potuit graviter infimas voces murmurare, velut unus frater cappatus in choro, vel leniter diſcantum fiſtulare, ut virgo 10. annorum: vel ſi in totum fuit præfectus in cantoria, vel carenda? Ad hoc idem dicite, quia tales præſumuntur imperioſi, eo quod multos habuerunt ſub baculo, & quando dixerunt uni, cane, cecinit: & alteri Solmiza, zolmizavit.

67. Sed ſi ſit magnus Signior apud Damaſcellas, ut periculum ſit, quod taliter vexatus cadat per corbem, &perdat omnem amabilitatem ſuam. Tunc mitiorem ſententiam amplectimini; & quia talis præſumitur multa ſibi ab iis acquiſiviſſe clenodia, non debet multum torqueri quoad vexationes, ſed magis viſitari quoad vocationes.

68. Supradicta concluſio limitatur & reſtringitur, ut melius procedatur cum eo, qui pœnè tempora ſua adimplevit. Quia cingendus habetur pro cincto, & deſinit eſſe miles vitiorum, quia factus eſt miles virtutum.

69. Adhuc limitatur, ut non procedat quoad extraneos; quia quoad hos pennalis cenſetur legitimus, ideo contra hos debet honorem ſuum defendere, uſque ad cu-

tem & ſanguinem, quia vita & fama pari paſſu ambulant:

70. Vnde incidenter quæro: An Pennalis ſit honoratior Schmutzone? Omnino dicite quod ſit: Quia quod ſtudioſus eſt inter pennales, hoc eſt, pennalis inter pices & amplius.

71. Facit quod pices illi ſunt infames quibus non patent portæ dignitatum, quia in malitiâ ſuâ devorant ſanguinem ſtudioſorum, unde dictum eſt: O quò vadit anima picis! Sed quæſtio hæc eſt minus dubitabilis, ideo ſuperſedeo eam latius declarare.

72. Nunc revertendo ad priores terminos: an Pennalis pro tali vexatione poſſit ſtudioſorum ad guerram vocare? Quod videtur, quia crudelis eſt, qui famam ſuam negligit. Sed hoc nolite ſequi; quia pennalis præſumitur inhabilis ad pugnandum, & virgas magis quàm arma tractare poſſe.

72. Et licet videatur habilis de facto propter robuſtitatem, & tamen eſt inhabilis, de jure debet gladio privari & virgis onerari: Quia qui gladium ſumit, peribit cum eo. Et hoc obſervat totus mundus.

74. Quæro ulterius: an poſſit agere de injuria verbali, puta quando ſibi dictum eſt pennalis: Dicite quod non, tum quia eſt animal, quod nec jus nec injuria cadit,

tum quia veritas convitii ſatis excuſat conviciantem.

75. Sed quid ſi ſibi facta eſt injuria realis, puta,quod eſt fuſtigatus in foro,aut bajulatus in plateis, inundatus in aquâ? Et videtur negativa amplectendá: Quia pennalis eſt ſervus, & ideo capite non minuitur, qui nullum caput habuit.

76. Sed vos amplectimini diſtinctionem Iugalem, quia ſi id fiat in eo loco, in quo ei nullum jus fuit verſandi, aut ambulandi, maxime ſi alter proclamavit, ut abiret,neque ille abivit, ſed reclamavit: Tunc damnum quod ipſe accerſivit, ipſe muſſitabit, & ſibi imputabit.

77. Quod ſi id fiat in ſua domo, ubi dedit Vocationem? aliud dicendum eſt, quia ſua cuique domus tutiſſimum refugium eſt. Et nemo dicitur duplici damno onerari: niſi forte ibi fuit valde importunus & inutilis, & voluit habere magna verba ſolus, nec dari Cæſari, quæ ſunt Cæſaris.

78. Quæro iterum: An poſſit ſe pennalis vexatione liberare à vexatione; Licet de ſubtilitate juris rigoroſi id non videatur concedendum: tamen vos utilitatem æquitatis ſequimini: quia ignoſcendum eſt ei, qui ſanguinem ſuum taliter qualiter redemtum voluit.

79. Sed quid ſi ſit valde obæratus, & non habeat multos obulos in burſa: Tunc adhibere cautelam, ne vos decipiant: quia ſunt aſtuti valde, in occultando theſauro ſuo, ideo non debet talis excuſatio facile admitti, niſi præſtito juramento paupertatis, quia nemo præſumitur vacuus ad peregrinas regiones migrare; maxime ſi ſit charus filius, vel cecinit in cantoria.

80. Si tamen hoc de facto contingat: tunc quod non habet in ære, luat in corpore; & ſic vexetur bene, quia non perſolvit plene. Quia licet prædictus puniatur mitius quoad pœnam pecuniariam, quam alius bene nummatus: debet tamen puniri gravius quoad pœnam corporalem, & ita ſervatur in praxi.

81. Pro cautione tamen notate, quod tales interdum habeant privilegia miſerabilium perſonarum, ſi ſunt valde lamentabiles: quia tunc ſatis ipſa paupertate premuntur. Et afflicto non eſt addenda afflictio.

82. Sed quid ſi ſit valde ſimplex, ut non poſſit unum puerum offendere, & habeat magnam devotionem, & eat precabundus per civitatem? A talibus cavete vobis, quia veniunt ad vos in veſtitu ovium, ſed intus ſunt lupi rapaces, & habent Diabolum ſub cappa ſicut frater aliquis pœnitentiarius.

83. Sed quid ſi Pennalis lateat, & non faciat ſui copiam? Tunc ſi non poteſt haberi de die, ſolet viſitari de nocte, & interdum cum Muſica inſtrumentali cantari ſibi unum bonum carmen, ut exeat ſonus in univerſum Muſeum: Reſonet in laudibus, cum jucundis plauſibus.

Vitrum noſtrum glorioſum.

Per omnia kling klang klangorum.

Et hoc de conſuetudine loci, licet jure deſtituamur.

84. Circa tamen hoc eſtote providi, ut faciatis id cum moderamine, & in occulto, ne habeatis mercedem veſtram in propatulo, quia poſſet hic allegari pacis publicę turbatio, cujus pæna eſt Bannum, quod parit multos & miſerabiles Cornelios in cerebello.

85. Nunc ad extremum tradam vobis modos, per quos diſſolvitur pennaliſmus, quorum primus eſt: Præſcriptio, quia de jure Saxonico, ſi pennalis vivat in ſtudio Academico per annum & menſem utilem, talis præſumitur didiciſſe mores civiles & burſaticos, & ideo habetur pro ſtudioſo, niſi mores forte contrarium ſuadeant.

86. Dico utilem, ut ſupputetis tempora climactericè, ex quo ſtetit in Academia animo ſtudendi, non vero commorandi tantum, ne alioquin is fiat ſtudioſus, qui per naturam ſtudioſus eſſe non poteſt.

87. Item

87. Item ut intelligatis id tantum valere in præſentes. Quia quoad abſentes non valet præſcriptio, etiam ſi tempus interveniat cujus initii non extat memoria.

88. Circa hoc quæro: An pennalis diſcedens ante completum ſpacium ex Academia, poſtea reverſus nihilominus habendus ſit pro ſtudioſo? Et decidite diſtincte: Quia ſi in continenti redeat, tunc habet jus poſtliminii, & dicitur tempus quod abfuit, ſuppleri alio tempore in duplum, ut ita procedat præſcriptio.

89. Si vero ex intervallo, tunc quia cenſetur interrupta præſcriptio, debet tempus ſuum de novo inchoare, & ita ad ſtudioſitatem pervenire, quia res devenit in eum caſum, à quo incipere non poterat.

90. Quod ſi in totum domi remaneat, & fiat tibi Megiſtellus, aut Baprizans, vel Vxoratus; tum per fictionem Leg. Cornelii cenſetur nunquam in Vniverſitate fuiſſe, & ita in ſtatu ſuo mortuus.

91. Iterum quæro: An pennalis poſſit deponere pennaliſmum in Patria? Sed hanc quæſtionem ſuperſedeo determinare, quia eſt Salebroſa nimis.

92. Secundus modus eſt Emancipatio, puta, ſi Pennalis ſit valde acceptabilis apud Virgines, & ſciat gravitatem Academicam tenere, poteſt talis Vocationem dare aliis

ſtudioſis, ut abſolvatur à peccatis ſuis, & emancipetur à pennaliſimo.

93. Et ad hanc requiruntur *certæ ſolemnitates*: quia debet Virgo aliqua primaria *quæ ejus rei ſcientiam habet*, in judicem eligi, & debet præter alia cognitio cauſæ intervenire, an perſona ſupplicans ſit habilis ad hanc dignitatem. Quo examinato debet pennalis ante virginem ſuper genua procumbere præſtando ipſi juramentum, quod velit pennalem exuere, & induere ſtudioſum. Sed hic modus eſt valde periculoſus, quia una ſolemnitatum omiſſa totus actus annullatur.

94. Quæro tamen, an talis Bullatus ſtudioſus cenſeatur quoque legitimus, quoad alios qui non fuerunt in Vocatione & Abſolutione? & dicite quod non, quia privatorum pactis jus publicum inverti non poteſt.

95. Tertius modus eſt Legitimatio per ſubſequens Magiſterium, puta ſi pennalis intra annum fiat promotus Magiſter aut Baccalaureus, tunc enim habetur pro ſtudioſo. Quia cum infamibus portæ dignitatum non patent, cenſetur per iſtum honorem abolita omnis macula pennalitatis, & per Magiſterium purgata omnia antecedentia.

96. Sed tamen quia talis fecit contra juramentum ſuum, quod dedit Depoſitori,

ideo

ideo debet ſuper eo gratiam facere dando ei vocationem, ut anceps periculum perjurii evitetur.

97. Vltimus modus eſt legitimatio per Reſcriptum principis, puta, ſi princeps aut alius, qui famæ habet reſtitutionem, det alicui hoc privilegium, quod non debeat eſſe pennalis, & hoc publico diplomate teſtatum faciat, debet hæc voluntas principis pro lege ſervari; quia videtur reſpexiſſe ad doctrinam & merita perſonæ. Et ideo qui vocat eum pennalem, committit crimen læſæ majeſtatis.

98. Sed quia tale privilegium non præſumitur, niſi monſtratur, ideo debet Bulla ſibi data præſenter inſpici, an expreſſe ſcriptum ſit, quod talis non debeat vexari; & tunc tenor ejus circa hoc ſervandus eſt. Si vero hoc non ſcriptum ſit, ſed tantum ſimpliciter indultum, quod non debeat eſſe pennalis; Tunc poſſunt nihilominus vexari. Quia cenſetur Princeps ſe conformaſſe ad juris communis diſpoſitionem, & non voluiſſe uti plena poteſtate.

99. Pro additamento debetis ſcire, quod hodie per Nov. Conſtit. omne jus vetus circa pennalem abrogatum eſt, per quas omnes Beani naturalibus reſtituuntur, ita ut ſtatim à primis depoſitionis incunabilis una atque ſimplex ſtudioſitas illis competat, id

eſt, eadem quam habent ſtudioſi à multis annis.

100. Dura quidem Lex eſt, verum ita ſcriptum eſt, non tamen credo, quod practicatur ab omnibus quia ſtylus curiæ in viridi obſervantia poſitus, ipſa lege quandoque potentior eſt, unde fit ut Novella Leonis hodie in foro non attendatur. Circa prædicta haberem quidem aliquot adhuc pulchra notabilia, ſed quia odioſa ſunt reſtringenda, ideo remitto vos ad praxin, ut iſta omnia aptius ex ipſis rerum documentis in uſu quotidiano cognoſcatis.

Ad Mandatum Regium cum Privilegio

Pro Cancellarius manu prop.

Explicit, explicuit, cætera praxis habet.

F I N I S.

De

De

MVLTISCIIS STUDIOSIS ET MAGISTRIS.

PROPOSITIO.

I.

QVando noſtro ſeculo omnia vel planiſſima quæque ſub projectam & effrænatam judicii, rationis, calumniæque trutinam, idque quandoque indigniſſime, revocantur; non mirum eſt, ſi quod ſtudiis ſæpe contingit ſtudioſi etiam experiantur. Et ne quis à nomine ſtudioſi ſe ſuoſque abſtrahat, brevi diſceptatiuncula ſtudioſorum naturam circumſtantiaſque concludemus.

2. Studioſi vocabulum πολλαχῶς λέγεται id eſt, vox eſt homonyma, enodanda igitur.

3. Studioſus primum laxa ſignificatione nonnunquam capitur: Studioſus enim alius militiæ; &c. & Veneris qui caſtra ſequuntur.

4. Sed hic κατ' ἐξοχὴν, per Synecdochen ſpeciei pro genere ſecundum Ramum, Philoſophum quotquot vixerunt, emunctiſſimum, ſumimus pro LIBERALIVM ARTIVM AMATORE. Poëtæ vocant qui ex fonte Pegaſeo labra irrigavit.

5. Sedata hac turba deſcendendum ex lege Methodi quam me Ramus utinam vero omnes, lib. 2. ſua logicæ, cap. 18. edocuit.

6. Epictetus definit: Scholaſticus, inquit, eſt miſerrimum animal.

7. Huic

7. *Huic concinit pater Lyricorum Horatius, inquiens:*

Qui cupit optatam curſu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer, ſudavit & alſit,
Abſtinuit Venere & Bacho, &c.

8. *Verum has improbo definitiones. Sic Ramus logici Magiſterii Magiſter auſpicatiſſimus, log. ſuæ lib. 1. cap. 25. Definitio cum definito ultro citroque commeet, contendit & Philippus: Definitio non debet eſſe anguſtior definito. Aliique logici ex fundamentis demonſtrant, ſecus ſi fiat, committi definitionis elenchum, id quod philoſopho ſumma eſt religio.*

9. *Iam v. datæ definitiones in adductam amuſſim videntur impugnare.*

10. *Ac qui ſic? ais Annon ex ſtudiis ingens oritur tædium, annon plures ſtudiorum quam aliorum opificiorum deſertores videmus? Annon plurimos impendunt ſumptus maximis & ſuis & parentum curis?*

11. *Inſulſa hæc eſt illatio: Eſto res difficilis ſumptuoſa; quid tum poſtea! an ideo congruit extremæ miſeriæ?*

12. *Multi qui aut ſtudiis adhæreſcunt aut ex ſtudiis victitant non ſunt miſeri; Anne, dic quæſo, crebro veſci gallinis, anſeribus, aviculis, eſt res miſerrima? Bibere & quidem pronè vinum generoſum, bimum &*

 bornum,

bonum, numero multa frequentare ſympoſita, uti poculis ſpumantibus undantibuſque, das iſt / daß einem die Wellen in den groſſen Gefäſſen an die Naſen ſchlagen. *Hæc ſi eſt res miſera, calamitoſiſſimum me mallem. Sed forſitan & alii itidē boni lurcones.*

13. *Quid? quod illæ definitiones de tyronibus, id eſt, incipientibus ſtudioſis loquuntur, non vero de abſolutis, id eſt, qui gradum aliquem ex ſtudiis reportarunt, aut qui variis incidentibus præcluſi non potuerunt.*

14. *Quid igitur? ſtudioſus eſt ſapientiæ amator, vel: eſt rerum humanarum divinarumque & quibus hæ continentur, cauſarum inveſtigator.*

15. *Unde rurſus contra ſuperiores concludo. Suum cuique ſtudium arridet: quod arridet, placet: quod placet, gratum eſt: quod gratum eſt, facit hilarem. Nullus autem hilaris extreme miſer. Studioſi igitur non ſunt miſerrimi.*

16. *His definitionibus ut per ſe manifeſtis non longius immoramur. Si qui tamen ſint minus exercitati, ut tyrones, ignari, magiſtellive, qui (ut nonnulli temerè cavillantur) pecuniâ potius quàm arte gradum ſibi pararunt, à naſutulis ſuis judicibus, modò & hi ſciant, diſcent.*

17. *Sequitur nunc diſtributio. Sed hic dichotomiam neſcimus, quadripartitam accipimus.*

pimus. Accuſentur autem potius Medici, quorum hic ductum ſumus ſecuti.

18. *Hippocrates, Galenus, Ariſtoteles, Fuchſius, Fernelius, Albertus, M. Levinus Lemnius, aliique quatuor faciunt temperamenta. 1. Sanguineum 2. Cholericum. 3. Phlegmaticum. 4 Melancholicum.*

19. *Sunt hæc temperamenta hominum. Studioſi ſunt homines. E. etiam Studioſorum. Et ſecundum illos humores mirum Studioſorum genus audies. Deinde etiam ſecundum proverbium:* Es ſind zahme Endten: Es ſind wilde Endten: Es ſind Lockendten. Aber Studenten das ſind ſeltzame Endten. Denn ſie haben / ꝛc.

20. *Primum quibus dominatur humor Sanguineus, ii ſunt rubicundi, craſſiores, ridiculi & ridibundi, venerei, delitiiſque dediti: Et hi raro propter hæc impedimenta veniunt ad ſolidam eruditionem. Dum enim domi eis deſidendum & ſtudendum erat, ipſi interea rationes ineunt, quomodo ludi delitiæque heſternis diebus inchoatæ nec dum finitæ, denovo redintegrentur, vel ubivis quid ludicri ſymposiive, cui generaliter indulgerent, chorearumve, exoriatur, explorant.*

21. *Cholerici habent humorem calidum & acrem. Ideo etiam ſunt ingenii capacioris plerunque, niſi alius etiam humor adſit. Breves ſunt ſtaturæ, pallidi, callidi, & ad iram propen-*

penſiores, præſertim ubi vino incaluerunt, convivatorum ineptias non poſſunt ferre.

22. *Phlegmatici habent humorem pigrum & frigidum. Mucoſa hic ſunt fere omnia. Itaque quando ſpes eſt, illos invigilaturos literis, invigilant chartis pictis.*

23. *Melancholici etiam habent bilem ſed atram, terræque reſpondentem. Ideo hujuſmodi ſunt moroſi, ſedentarii, eruditi. Hi neque ſobrii neque ebrii ineptientes ferunt.*

24. *Ex his patet, phlegmaticos non eſſe frugi ſtudioſos, cholericos & Melancholicos optimos, niſi tamen cholerici ab igneis quos habent ſpiritibus, ſæpiſſime ſuum inſtitutum mutare, de nocte & de die exire tumultuarique cogantur.*

25. *Pro mixtura tamen & craſi temperamentorum plurimum inter ſe variant. Ita ut ſæpe dubites ad quodnam ſint referendi, cum ex ſingulis plus minuſve ſæpe participent.*

26. *Quales ſunt hiſtriones qui ſummum & munctiſſimum gradum inter ſtudioſos obtinent, ut exempli gratia: Si quis tanquam teſtudinem ferat, anſerem interea chelitotheca incluſum portat. Vel ſi arietem, quem furtim (ſi furtim dicendum) rapuerunt in agro, neque qua commode via in urbem induci queat, norunt, ne prodantur, deliteſcunt interea foris uſque ad veſperam, ubi demum ſole occidente, nocteque ingruente, oblongo arietem pallio induunt,*

pileo-

pileoque capiti ſuper impoſito erectum, pedibus anterioribus ſublatis, ut erectus & bipes incedat ab utroque latere duo, pedes anteriores quaſi ebrii cujuſdam brachia pallio involutos tenent, atque ita quaſi, ebrium per medias excubias, per mediam urbem ſolemniter trahunt. Et ſi bonus vervex inſoliti hujus inceſſus inſuetus quandoque tumultuosè exilit, ipſi ne quid fraudis ſubeſſe ſentiatur, bonis & amicis verbis ipſum tanquam ebrium ad modeſtiam hortantur, commonefacientes quanto in periculo verſentur. Ah quæſo Domine, aiunt, ne ita tumultueris, ſequere modo, nos deducemus te cubitum, & c. O quanta dominatio; ſed quæ brevi deinde morte eſt redimenda, vel quando oblectationis gratia, in proximum pagum exſpatiantur (vel etiam urbem) ibique ex ſuo ipſorum numero unum eligunt, quem comitem vel principem vocant, quem cæteri omnes ſequuntur, deſignatis unicuique ſuis muniis, ita ut alter ſit cancellarius, alius Magiſter aulæ, alius concionator aulicus, alius ſecretarius, alius calefactor & omnia tria. & ita deinceps, ubi etjam omnes compoſita ad gravitatem facie comitem ſuum obſequiosè obſervant; miro gaudio perfunduntur, wen ſie die Bauren Gnad Herr heiſſen / *unde tamen id fiat ab ipſis aperto capite & demiſsè, ſecus verò* wann ſie die Miſtgabelinum oder Flegeli-

gelinum zu der Hand nemen / vnd dem newen Grafen den Wein verehren / daß jhm das Fewr auß den Augen ſpringt. *Tum enim ſi viribus ruſticis ſunt impares*, denn wen einer einen Bawren ſchlegt / iſt es eben alß wenn einer ein Schwein in einem Wald ſchlegt / wen daſſelbig greinet / ſo lauffen die andere alſo herzu) *ſatius eſt hoſtem fugere, quam furori ruſticorum incaſſum reſiſtere. Ibi verò pares cum paribus congrediuntur, de victoria ſua etiam ante certamen ſunt certi, præſertim ii qui antea ſimilibus conflictibus interfuerunt. Differunt tamen ſecundum gradus comparationum, Poſitivi, Comparativi & ſuperlativi.*

27. *Sunt qui omnes ſuos conatus & ſtudia eò intendunt ut terrarum orbem peragrent, in eamque rem mille aut amplius aureos impendunt ut quanti qualeſve ſint, noſcantur, quibus tamen ſatius eſſet, ſi duo millia expenderent, eoque dent operam, ut non cognoſcerentur.*

28. *Sunt qui ad exhauriendum aquam Heliconii admodum ſitibundi proficiſcuntur, ubi tantum aqua illius ingurgitant, ut poſtea omnes fermè literas capitis dolore evomant.*

29. *Vidi aliquando ejuſmodi Apollinem ſuper aſello impoſitum. Et cum neque ſedere præ ſopore, neque ſe erigere ob membrorum ſtuporem valeret, reclinato, tanquam morbo* de-

debiles ſolent ſuper hærentis cujuſdam humerum, languido capite, brachiis membriſque demiſſis, oculis clauſis, ore aperto, vini fœtore exhalante. Vbi tamen multi hominem gravi morbo correptum putarunt, donec vomitione ægritudo illa patefacta eſt.

30. Alius quidam cum aliquando per totam noctem genio indulſiſſet ſummo diluculo, è taberna vinaria ſe proripuit, ut in ſuo ipſius hoſpitio crapulam per ſomnum excuteret, nam in taberna non dabatur tantundem ſpatii. Sed neſcio quonam per humos & vapidos, cerebrum ipſius conturbantes diſtractus in angulum quendam mellis bis cocti devenit, & quamvis fœtor ipſum ab hoc aditu revocare debuerat, viam tamen quam inierat palpitare non abſtitit. Accidit autem ut quidem è domo illa ſurgens, alvearia (ſeu alvum) excrearet bonaque portio illius in pectus delaberetur, quo ubi ſenſit continuo dixit: Hem quid agis vates? vix autem hæc effatus fuerat, ecce pyrum vatidicum totam ipſius faciem obtexit. Alter qui in ſuperiori parte ædium erat, hujus rei ignarus cum tamen mirabundrium hoc videret, cachinnans reſpondit: Tu mihi lambe nates. Qui tamen fuerit, adhuc ſub judice lis eſt. Porro cum hoc ſyrupo deſuſtato ſponte crapulam excuteret, ac conclave ſuum pergeret, ſciſcitantibus ex ipſo contubernalibus unde tam ſero vel mane, actam bene

in-

inunctus à vertice uſque ad plantam? Reſpondit. Hem.

Difficiles lectu mihi Mars facit improbus herbas,
Is cui hydra hao, comedat qui ſpernit fercula ſana
Apponatque ſuum, ſi non vult credere, naſum,
Lectu difficile eſt quia ſtat juxta atria cuſtos. &c.

Inuſitatam in fundendis verſibus peritiam, mirabantur ipſius contubernales, tam expeditam, alioqui quicquid enim voluit dicere, verſus erat. Et dubitabant, num forſitan eſſet mel ſocraticum, præſertim quia ex ſuperiori loco deciderat; ſed tamen ipſi nolebant deguſtare, quia nimium ſtercoriſabat, & ipſe vates novus nil niſi ſtercoralia lectu difficilia eructabat.

31. Fuit etiam aliquando novitius Profeſſor, qui aquæ iſtius ante hæc plurimum guſtaverat, intantumque affectus, ut nec in ipſo munere in quo erat conſtitutus, ſibi ab ejus nimioſitate temperaret, cum vero horæ matutinæ ad profitendum ipſi eſſent deſtinatæ, perſæpe, ubi à ſuis tanquam à lethargo detentus, magnis vocibus excitatus fuit, repente è lecto proſiliens, ſeminudus ſemivivus oſcitans, ſtupidus, demens, caput phreneticum, ſomno grave vino repletum, oculis vix apertis vino ſubinde ex heſterna crapula eructante, pauliſper enixis cubitis ſeſe elevavit, lingua balbutienti, neſcio quid latinis græciſque verbis ebulliens, tum ad cachinnum diſcipulos movit, ipſe quoque ore obtorto, ridenti ſimilis caput demiſit, ut reliquum vini obdormiſceret.

32. *Sunt*

32. *Sunt quicquid habent adeo prodigaliter inſumunt, ut ſi centum aureos habeant, omnes uno die profunderent.*

33. *Et hi ubi nihil inſumendum reſtat, æreque alieno paſſim ſunt obſtricti, ad extremum, nates pro pecunia creditoribus oſtentant, clam iter quo, quo fortuna fert, ineunt, confecti fame, macie debilitati, barba ex ſqualore promiſſa tanquam alter Diogenes nihil præter ventrem nudum & eſurientem & pediculos multos loco miniſtrorum comites itineris ſecum portant. Calcei antè, retro, dextrorſum ſiniſtrorſum ita perforati ſunt, ut vix novem feles unicum murem, quin effugiat, tenere poſſint. Capilli per pileum multis foraminibus perforatum enaſcuntur, ulnæ & genua quaſi oculi proſpectant. Enſis à rubigine adeò corroſus eſt, ut vagina eaque lacera, quæque vix dimidium tegit, vix dignoſcatur, quem ubi è vaginæ eximere volunt, utroque pede manubio inſiſtunt, utraque manu quantis poſſunt viribus oreque tortuoſo vix extrahunt. Hic audias ſtridores tantos, ut dentes ſua ſtridioſitate graviter lædant. Inde omnia oppida, omnes urbes percurrunt, nummos poſtulantes propter communia ſtudia, manibus perambulantium togas apprehendunt, nunc calceos, nunc aliud quippiam petentes, interrogati ſubmiſſè & humiliter capite in dextram demiſſo, dextrumque pedem continuè*

tinuè ad ſe trahentes, & quicquid adflectendum facere opinantur, reſpondent. Imò infimæ cujus libet ſortis hominibus Dominicales honores exhibent exempli gratia: Herr Bettelvogt / ach ich bitt jhr wollet nicht mit mir ſo ſtreng verfahren. *Mox* Bettelvogt / *raro iſto & inuſitato honore plurimum gaudens, utraque manu utrique lateri innixa magnificaliter reſpondet:* daß iſt doch recht / daß man die Oberkeit in ehren halte.

34. *Sunt præterea qui ſolitariam viam affectant, quique à cæterorum conſortio ſeſe ſubtrahunt.*

35. *Iique ſunt aut humiles aut inflati.*

36. *Humiles ſive ſimplices quorumvis vexationibus ſunt expoſiti, quibus etiam nihil non perſuaſerit. Et quæcunque ipſi in medium proferunt, ſeria ipſis & magni momenti videntur, cæteris v. perquam ridicula. Exempli gratia: voluit aliquando quidam ſententiam quandam confingere ita, ut literæ initiales, ſui nominis literas initiales referrent, & poſt multas lucubrationes ad nomen ſuum I. C. A. invenit hanc: Ieſus Chriſtus Amen. Veruntamen non ita frequenti numero inveniuntur.*

37. *Inflati ſunt, qui peculiares geſtus Philoſophicos ſcil. ut ipſis videntur ſtudioſè affectant. Quos ſanè incedentes aſpicere res viſu ſatis eſt digna. Incedunt nempe plerumque ſordidis & laceris veſtibus flavide induti,*

dextra

dextra palli ala ad dextrum calcem uſque propendet, ſiniſtra v. vix ſiniſtrum femur tegit. Protracta cervice, turbido vultu, aſpectu torvo, oculis ſtupidis, ita ut ſæpius pedem offendant grandiori paſſu.

38. *Ex his obiter elicitur, ſuperbiam verſari, tam circa ornatum, quam deornatum corporis, at proinde tam circa ſplendidas quam circa ſordidas & laceras veſtes.*

39. *Et quamvis ejuſmodi ſtoici Diogenici jure humanitatis miſeratione potius quam irriſione digni cenſeantur: Tamen neſcio quo pacto ad riſum potius quam ad miſericordiam nos moveant.*

40. *Præterquàm enim quod ita faſtidioſe paſſim ſe oſtentent, in tali habitu mirifice ſibi placent, atque inprimis virginum inire gratiam hoc modo ſatagunt, ac ſibi etiam perſuadent, in quibus tamen egregie ſæpe faſcinantur. Exempla tametſi ſunt odioſa, unum tamen annectam.*

41. *Quidam cum aliquantiſper à virgine nobili blandis verbis ineſcaretur, ipſeque hac converſatione confiſus, virgini moleſtior eſſet, quam illius pudor poſtulabat. Illa converſationis illius pertæſa diſſimulare tamen, noctu aliquando venire popoſcit. Vir militaris lætus hoc reſponſo, ad horam præfinitam præſto ad virginis ædes fuit, ubi honorifice ab adoleſcentule ſervis exceptus fuit: Nam dorſo unius impo-*

impoſitum, elevatis à poſteriori parte veſtibus craßioribus loris quæ ſtaphrlia appellant, ita nates affixerunt, ut menſe integro ſedere nequiverit; quo tamen tempore, ad tantam turpitudinem occultandam, domi dentium dolorem ſimulavit.

42. *Et quis poßit omnes omnium mores deſcribere? cum in ſingulis fere Academiis peculiares ſint ſtudentium mores.*

43. *Sed oportet nos* fortfahren/ *quia non habemus multum* der zeit.

44. *Studioſi igitur alii ſunt impromoti, alii v. permoti.*

45. *Impromotorum variæ ſunt cauſæ, quidam enim poſſunt promovere, ſed nolunt: hos laudo. Quidam volunt ſed non poſſunt, vel propter æris inopiam, & hi laudandi, vel propter eruditionis tenuitatem, & hi ridendi; & præſertim quidem ii, qui gradum aliquem, cujus antea præ ignorantia miri fuerunt irriſores, appetunt, Korbiſſant, fit enim non parum,* daß einen der Eſel heßlich ſchlegt. *Aut in patria ſua habent functionum; quæ ſi vacat ne præripiatur, aſini patriam occupant, ubi tamen à vulgo mox magiſtri vocantur. Exemplo ſit Calomuſar quidam, qui cum ad gradum Baccalaureatus aſpiraret, veruntamen uti indignus rejiceretur, parum moratus hanc repulſam reſpondit:* Ich will wieder auff mein *function* ziehen/ da werde

werde ich doch von den Bawren allzeit *Magiſter* genent. *Aut habent amaſiam, cujus aſpectu quæ ſemper frui volunt, ad gradum appetendum omnino redduntur inhabiles & indigni. Nihilominus quando in conviviis ſedent, aut cum aliis imperitis potiſſimum, converſantur, magnifice de ſe gloriantur, nihil ibi niſi inſolens verborum faſtus, & loquendi vana ampulloſitas, ut ſi tantum corpore intumeſcerent, quantum animo inflantur, monſtra deterrima viderentur, & in ultimas terras deportanda. Interim alios ſtrenue exagitant & annihilant, cum tamen ipſi ſint grandes ſuper grandes aſini, quorum nates culinatius forſitan aliquis libello Donati obiter petivit.*

46. *Veruntamen hoc antiquum eſt artificium, quo furibundi iſti latratores delectantur, ut carpant eos malignis verbis, quos ſe viderint virtute & fama ſuperiores, quorum tamen in ſummam vergunt laudem indoctorum obtrectationes; cum turpem eorum dicacitatem, ſcurriles jocationes, obſcænas detrectationes, mordaces conviciationes, linguæ procacitatem ſermones in pejorem partem ſemper proclives, turpemque vitam facile perſpiciat; Et vero hæc non errore opinionis, ſtultorum inſcitia metienda, ſed ratione & ſapientia judicanda ſunt.*

47. *Porro ſi quando cum viris eruditis verſari*

ſari ipſos contingit, ô quam humiliter, quam ſubmiſſe, quam molliter tum loquuntur. Neque citius proſiliunt niſi poti, (quando nimirum humi & rapidi aſcendunt in ipſorum cerebrum, ſcientes fœcundos calices reddere homines diſertiores, ubi etiam innocens Priſcianus continuis plagis adeo debilitatur, ut poſtero die prodire in publicum neutiquam audeat.

48. *Recitabantur aliquando literæ de homine non ſatis Reipublicæ accepto. Cum vero nomen illius ſæpius in literis referri neceſſe eſſet, accidit ut nomini illi adderetur. Præfatum (ut dicam Paulum) tunc unus ex aſtantibus naſutulus, opinioneque eruditionis crepiturus, exiſtimans verbum illud honorificum eſſe, & magnam aliquam laudem in præfati nomine contineri, ac ſi ſapientiſſimum aut prudentiſſimum ſcripſiſſet, ſtatim vociferare cæpit rem indignam eſſe, ut homo improbus, hoſtis patriæ, præfatus appelletur.*

49. *Ejuſdem tenoris eſt hoc: cum primum ederetur libellus Philip. Mel. de anima, ac quidam naſutulus præteriret tabernam librariam, legeretque titulum dicti libelli, qui ſic erat: Libellus de anima Philippi Melancht. ſtatim quæſivit ex circumſtantibus, num Philippus eſſe mortuus, putavit enim librum hunc tractare de anima ipſius Philippi Melancht. Sed dignum quæſito accepit reſponſum, omnium ſibilis exploſus fuit.*

50. *Sed*

50. *Sed lubet hic cribratas quaſdam & viſceroſas eorum loquendi formulas in medium adducere. Videor autem mihi jam videre in convivio ſedentem ejuſmodi turgidum & obeſum, qui propinanti copioſe è pulmone in guttur exurgente ſpiritu, pleniſque faucibus gravitaliter cyathum benedicit: Dominus des vobis tot ſalutes, quot ſunt Alleluja inter Paſcha & Pentecoſten. Poſtea ubi paululum vino exæſtuat, ſpirituſque ex ſtomacho quaſi denſæ nubes per os evaporant, in hunc modum ſuam oſtentat loquacitatem: Quoniam quando quandoquidem delectabiliſſima ſocietas, homines ſemper volunt ſcire aliquas novitates, ergo ideo igitur dicatis tamen nobis aliquid, ſi vos aliquid ſcitis novi: Ego libenter vellem aliquas dicere, ſed ego credo quod vos bene ſcitis. Sed tamen oportet me dicere ſuper quo ego valde iraſcor, quod ſæpe jam tam parva cochlearia ora, quando poſſunt modicum Latini Zare, mox volunt Magiſter fieri, & ſunt ita ſuperbi, quando vadunt per plateas, ſunt ita infullati ut buffones, & aſpiciunt ſe de utroque latere, & faciunt ſæpe magnas guerras & diſturbia, & tamen neſciunt aliquid fundamentaliter. Ego ponerem caput meum, vel vellem habere tot pediculos, quot Carnifices poſt paſcha occidunt vitulos: Si iſti poſſent declinare Muſa. In bona veritate, ſi ego haberem ſuper iſtos poteſtatem, ego vellem eos ſuper ſcamnum ponere, & cum virgis*

vapulare (ego vero nates tuas cum ſis ætate me provectior, lato aſſere pro merito diverberarem) in conſcientia ego credo, quod ſi vos adhuc multum vivatis, quod vos videbitis multa nova. Modo antequam unus puer poteſt emungere ſuum naſum, vult magis ſcire quam nos. Hei quam malus eſt tamen jam mundus. Per meam fidem facit mihi valde væ, quando ego audeo de illis loqui, quod debent eſſe tam docti; & ſcio quod omnia melius irent, quam nunc faciunt. Si homines illos non ita laudarent, faciunt & novos libros de modo latini Zandi tam groſſe, quod ego, qui tamen ſum vetus, & multa ſtudui, non poſſum intelligere, & etiam nos non indigemus eorum latinitate, quia ponunt tam groſſa & non intelligibilia verba, omnia vetera tamen ſunt bona, & hortor etiam omnes, ut apud vetera maneatis, & iſtos novos truffatores non ſequatis. Ego ero cadaver, ego vellem duas menſuras vini ad optimum dare, ſi Domini eos venarent extra civitatem, nam faciunt multas guerras. Sed audite tamen, quomodo ego eos carminice tam pudibunde exfaciam, nam ego in meis juvenibus diebus tam bonus poëta fui, quod nemo ſuper me erat. Auſcultate Ehem.

A nobis procul cedite
Nec rurſus ad nos redite,
Nam ſi rurſus venibitis
Non multũ tunc gaudebitis
Nas volumus vos cedere
Ut debeatis pedere
In caligas, ha ha ha he
Ut dicatis, va, va, va, va,
Valebit unum thalerum
Pro quo nos ememus merũ,
Si vos ita ex tempore,
Loquetis bene. In ore

Ac

Ac ſi pultem haberetis :
Nam valde loquere timetis
Pfuipudeat cuniculi
Nos linctores naſutuli
Nos ſumus imperterriti
Et loquimus Impavidi,
Nos vocem ſicut aſini
Habemus, vos ut pulluli
Pipitis, pi pi pi pi pi
Sed nos loquela pergrandi.

Nam qui poteſt illi venit,
Sicut quidam Sartor dixit.
Et hac volebam dicere
Sed quando vultis bibere.
Nam valde bibiturio
In hoc meo gurgulio.
Hic E. tibi valeat,
Ut nihil intra maneat.
Vel ſi vis habere aliter,
Propino tibi taliter.

Heus, hem, hoc totum propino tibi poculum.
Semper eris mecum, ſi mihi facis æquum
Infundabo tibi diligenter, ebibe totum
Hem recte feciſti. Sit tibi bene potum.

51. *Hiſce & conſimilibus loquendi formulis utuntur, quibus etiam mire ſibi placent. Verum enim vero agreſtes vetulæ idiotæque ruſtici, ſi quid olim de latinitate deguſtaſſent, comptius multo loquerentur, & purius quam iſti palliotenus docti. Et ſatius atque è re ipſorum foret, ſi omnino tacerent, tum enim multi opinionem alicujus eruditionis de ipſis concepiſſent, veruntamen quia ex cantu cognoſcitur avis, ipſi etiam ex ſuo dignoſcuntur, dum non Philomelæ cantum, ſed rugitum aſelli repræſentant. Totque effutiunt importunas loquacitates, ut ipſi etiam Heraclito riſum excitarent.*

52. *Cur autem hi alios plus contemnunt quam verè eruditi? ignorantia facit tumidum. Tumidus eſt ſuperbus. Omnis ſuperbus eſt ſtultus, dicitur enim omnis ſtultus eſt* ſtolʒ *& reciproce omnis* ſtolʒ *eſt, ſtultus. E. tales præ ignorantia, præ ſuperbia, præ ſtultitia, in quem*

ſatis debacchari debeant, non inveniunt. Omnis autem vere doctus eſt humilis. Omnis autem humilis cum moderato utatur & tempeſtivo judicio antequam aliquem naſo ſuſpendat adunco, prius cum eo converſatur, confert, diſſerit, & ex propoſitionibus & reſponſis ſumit judicium.

53. *Sequitur nunc de promotis. Hi pro conſuetudine Academica & magis frequenti, aut ſunt Baccalaurei, aut Magiſtri, aut Doctores. Quanquam etiam ipſi Magiſtri Philo. in quibuſdam Academiis, Doctoris nomine publice proclamentur, præſertim Tubingæ, & aliis in locis. ubi noſtra dignitas nondum militavit, his aut ſimilibus verbis Renunciamus & Proclamamus vos omnes & ſingulos in Doctores Philoſoph. conferentes vobis hac proclamatione publicam licentiam, philoſophiam publice profitendi, &c.* Nec *immerito, eſt enim hic ſummus in philoſophia gradus. Hujus E. ſummitatis ratione ſummus etiam titulus, in ſummo gradu promotis competit. Quod enim valet in uno (ut in Theologia, Iuriſprudentia, Medicina) valet & in altero, nempe in philoſophia, cum ſit eadem & par ratio. Imo ipſa philoſophia omnibus aliis in facultatibus commodo eſt; Nec ulla abſque hac perfecta ſatis eſſe poteſt, ipſa vero per ſe abſque aliis in ſua perfectione ſemper floret.*

54. *Baccalaurei primum & infimum artis*

poſue-

poſuerunt fundamentum, ideoque & infimum tenent gradum, vulgo Backfiſch/Lariſſen/ Platciſſen / Speckerbes / Stautzenfreſſer. *Horum nomen ullibi, præterquam in univerſitatibus notum eſt, adeoque minus contemnitur ab ignaris. Proinde illorum nominum, qui gradum hunc aſſecuti ſunt, non præponitur B. Sicut Magiſtro M. cum multa ſint quæ per literam B. lectorem poßint fallere, ut ſuſpicetur B. denotare. Beanus* Bengel/ Büffel/ &c.

55. *Magiſter eſt qui ſupremam philoſophiæ laurum obtinuit, i. e. tantum in artibus fecit progreſſum, ut quæ adhuc ignorat (quis enim undiquaque perfectus) per ſe poſſet intelligere, maximam v. cyclopediæ partem ipſe calleat, aliiſque explicare ſcit. Hoc qui præſtat, vere verus eſt Magiſter. Horum corona reſpondet Romanorum triumpho, quemadmodum Baccalaureatus ovationi.*

56. *Sed audio mihi objicientem, Prætorem & Magiſtrum cito creatum: Pecunia gratiaque plures, quam arte fieri Magiſtros.*

57. *Quis vero calumniatoribus reſiſtat? Horum enim eſt ſtultorum plena ſunt omnia; neque Iupiter ſive nubilus ſive ſerenus omnibus placet.* Vnd man müſte viel Dreck haben / wann man ſolchen die Meuler alle ſtopffen wolte.

58. *Magiſter citò fit, inquiunt. At ego,*

E. etiam cito perit. Unde vero talis corruptio? Fit hæc, inquam, ab exteriore prædominante & naturæ contrario; ut & corruptio nativi coloris aut σβέσει aut φθόρῳ inducitur.

59. *Hæ actiones utpote externæ internis fortius agant neceſſum eſt. Cui hoc externum competit? literatis ais.*

60. *Ecquid audio. Utinam verè eſſent literati. Sed literæ pleriſque deſidiæ & ſummæ aſinitatis operculum ſunt* Nam de Philoſophia cujus Magiſtri noſtri Magiſtri ſunt, ne Gry *quidem interrogati reſpondent. Ita in dicendo ſunt periti, ut nihil ſit abſurdius ipſorum inani verboſitate: Ita Dialecticam callent. ut prius & tutius lupum auribus tenere, quàm aptè diſſerere poſſent. Ita in aſtronomia verſati, ut Lunam à Sole minimè diſcernant. In Geometria ita periti, ut neque domum ullam, nequi prædium metiri queant. Ita omnium rerum naturam norunt, ut ſuam omnino oblivifcantur; & ut dicam quod res eſt, ita docti ut nemo omnino indoctior.*

61. *Beanes Mopſoſque illos, qui antequam profectum Magiſtri alicujus tenent, in illum immunda crepant, ignominioſaque dicta, ut ait Horatius, judico.*

62. *Dianææ meæ duplex eſt tertium. Quemadmodum Areopagitis Minoi, Æaco, aliiſque æquis judicibus grande nefas & morte piandum eſſet, ſi re incognita reum condemnarent.*

rent. Sic etiam aſininum præcipitium in temerario ejuſmodi judicio deliteſcit.

63. Alterum: Dicant obſecro, unde hanc argumentandi rationem mutuentur; Magiſtri quidem inepti ſunt, Magiſtri quidam inaurati & auriti ſunt, id eſt: Man nimbt Gelt/ vnd macht etwan einen Magiſter. E. hic iſte ille. Ja machts bey euch jhr lieben Herren/ ſo könt jhr es gelangen. Neque habent ex Ariſtotele, neque ex Philippo, neque ex Ramo; quorum aliquem vix vidiſſe multis contingit.

64. Corvi vos ô judices exedant, quod contra naturam, ſenſum, experientiam ullamque exemplorum inductionem ita argumentemini. Quis enim (malum) à particulari ad particulare concludere vos docuit?

65. Sed accidit loquaculis bombyliſque hiſce veſpis, quod pueriliſ ſæpè ratiocinantibus inſcitè tamen.

66. Vſque adeò ad conviciandum ſunt proclives, ut vitium hoc in ipſorum naturam videatur tranſiiſſe; quorum tamen ſermo aſelli cujuſdam crepitum potius refert, digni quorum temporibus corna laurea imprimatur; unde cornuti, hirci fœtulenti, fœtidi cornigeri, quippe qui in craſſo aëre nati, nihil niſi cornupetere, vel potius pedere didicerunt. Minimè digni qui vel hedera coronentur.

67. Sed manent tamen ipſos doctrinæ ſuæ

 brabæa

brabea & inſignia, id quod ſequenti exemplo manifeſtum faciam.

58. *Evenit aliquando ut hujuſmodi momus in publico deambularet, ac capite, manibus, pedibus, totoque corpore philoſopharetur; ex compoſito, an ex improviſo, neſcio humani ſtercoris urinæque plenum vas in Eliconium ac muſis ſacrum caput effunderetur. Ipſum autem vas galeæ loco reliquit. ô lauream meritam conſpicuamque dignam certe, quæ omnium hujuſmodi morum caput ac comas ornaret. O ſpectaculum egregium virtutiſque teſtimonium ingens, ô ſpectanda eloquentiæ præmia, qua oratorum iſtorum os faciemque tam egregiis unguentis ornarent vel honeſtarent, ô fimbrias aureas quæ adeo exornarent cultoris Muſarum veſtes. Hæc ſunt doctrinæ præmia, hi tituli poſteris demandandi. Hic ſic nomen eorum inter ſtercora & fætorem deliteſcens fit notum, in publicum omnibuſque innoteſcit. Si hoc mel illud fuit quod apes Socrati, Platoni adhuc infantulo dormienti ori indiderunt, quodque tantopere ab omnibus deprædicatur, ego nunquam, quantivis ab omnibus prædicetur, guſtaverim.*

69. *Qui igitur nihilo eſtis doctiores non debetis aliorum famam corrodere. Corruptio enim eſt à fortiori. Sed nec eſtis fortiores nec pares. Vellicat vos ideo Horat.*

Sumite materiam veſtri qui carpitis æquum viribus.

70. *Sed*

70. *Sed quo abeo? ad propoſitum revertor. Studioſi Magiſtri materia circa quam, vel, ut Ramus loquitur, ſubjectum occupans eſt Cyclopædia; quæ aut eſt organica, & in ſe complectitur Grammaticam, Rhetoricam & Logicam. Aut inorganica, quæ agit de rebus.*

71. *Res aut ſunt Entium primorum; & hæc docet Metaphyſica, vocatur etiam Theologia Philoſophica, quia habet doctrinam de ſpiritibus, aut ſunt entium, aut attribuuntur homini ad finem.*

72. *Finis alius eſt ſupremus, agitque de ſummo bono, ut Ethica, Oeconomica, Politica. Alius vero inferior: Hic verſatur in cognitione naturæ; quæ duplex eſt, aut enim eſt conventa, de qua Phyſica, aut obſtructa, & dicitur* Μάϑησις. *Hujus ſunt Arithmetica, Geometria, Aſtronomia.*

73. *Omnes has artes ſcire magiſtrum oportet. Sunt tamen qui in Geometriæ & Aſtronomiæ ſtudio non uſque adeò ſudant, cum nullum habeat uſum, niſi earum ſcientia ſit undiquaque perfecta, quam tamen in longam ſenectutem vix aſſequi cuiquam licet.*

74. *Ergò, objicis, non ſunt ex numero* κακοτεχνῶν? *Audi vero dicam in aurem. Non carent ea ſuo fine qui ſemper bonus eſt. Quoniam vero multum temporis ſibi vendicant, & niſi quis ex profeſſo eas in ſcholis profiteatur, utilitatem parvam aſſerunt, vulgo negliguntur.*

 75. Por-

57. *Porro ex ſubjecto etiam diſtinguuntur Magiſtri. Quidam enim ſunt Argentoratenſes, quidam Witebergenſes, quidam Marpurgenſes, quidam Tubingenſes, quidam Heidelbergenſes, quidam Helmſtadienſes, quidam Moguntienſes, quidam Herbipolenſes, quidam Ingolſtadienſes, quidam Ienenſes, quidam Roſtochienſes, & ſi qui ſunt alii. Quilibet horum ſuos habet irriſores, ſuoſque laudatores.*

76. *Dicunt enim: Argentoratenſes, hi ſoli ſunt boni Magiſtri. Sed ego puto multos non fuiſſe illic, ut ſcirent, quid reſpondiſſent; aut bonum Magiſtrum judicare ex barba: Sic, ille habet bonam magnam barbam, & eſt Magiſter. E. eſt etiam bonus magnus barbatus Magiſter.*

77. *Quidam* Witebergenſes *laudant: Sed plurimi vituperant. Sunt enim nimis bibuli: & certe* EXTRA *nimis ſunt ſtudioſi, & cuculant dum bibunt putridum* Guckgauch. *Et ne quid ipſos remoretur, dignitas nempe gradus, epulaturi, pallium, ne ſit remoræ, amovent, his aut ſimilibus verbis:*

Hoc ego claviculo rigidum ſuſpendo Magiſtrum.

78. *Quidam ſed pauci,* Marpurgenſes *vituperant; ſed certe neſciunt quod dicant. Siquidem multos audivi dicentes, Diabolus promoveat apud Marpurgenſes, nimis rigidum enim habent examen.*

79. *Apud* Tubingenſes *quadraginta in-*

momen-

momento horæ creantur, & quidem ſingulis annis bis.

80. *Sed nimium foret de ſingulis univerſitatibus aliquid recenſere, judicium de iis poteſt fieri ex natura ſtudioſorum & ex adjectis locis, nec dubium quin quælibet ſua habeant [illegible] litia.*

81. *Nec diffiteor quin ubique & docti & indocti creentur. Dignus enim & indignus ſimiliter ablativos adſciſcunt; multiſque ex gratia potius & largitionibus quam meritis gradus iſte confertur: Memini enim ipſe quod alicubi fierent.* Stromagiſter/Hewmagiſter/Fiſchmagiſter/Haſenmagiſter/Buttermagiſter/Flachsmagiſter. *propterea quod talia aliquibus (bona venia) devoverant. Sed iis nimis ſubſellis plerunque gaudent.* Dann die Stang iſt vnten zimblich ſchwer / ſo muß man jhrer auch dran haben / die ſie halten können. *Nec ita pridem novus quidam fuit, qui vitium potius per ph. quam philoſophiam (quam ille perſ) ſcribebat. Erat autem vir bonus, nihil enim ipſi rei erat cum Magis, quorum numerum ignorabat, quod nunquam audiviſſet, deditus enim erat cochleationibus, ſiquidem propter virginem ſuam Magiſtravit, & quia ſuus mater voluit habere, ut ajunt. Veris tamen Magiſtris, qui gradum ſuum coram quovis tueri & propugnare non reformidant, nihil hiſce derogamus.*

82. *Vnde nonnulli calumniatores, contem-*

tores, ſubſannatores, Magiſtros diſtribuunt in Magiſtros & Magiſtellos. Sed rurſus Aſinus Leonina. Quæ enim ſecundum plus & minus differunt, non differunt Specificè.

83. *Magiſtri & Magiſtelli differunt ſecundum plus & minus. Magiſtri enim doctiores, Magiſtelli indoctiores. E. non eſt realis diſtinctio.*

84. *Cum vero nihil ſine cauſa fiat, & felix qui potuit rerum cognoſcere cauſas, ab Ovidio habeatur; quænam Magiſtellorum cauſa ſit, diſpiciamus. Magiſtri enim boni & veri, quomodo & quales naſcantur vidimus.*

85. *Ea nonnunquam eſt in ipſis ſtudioſis, & plana eſt ex hypotheſi ſuprapoſita quatuor nimirum temperamentis, quando ſua ſponte, vel nolunt, vel non poſſunt. Nonnunquam eſt in parentibus, aliiſque.*

86. *Dum enim parentes cito volunt habere magnos Dominos ſtudioſos, ornatiſſimoſque Dominos Magiſtros, & tamen multum pecuniæ expendere nolunt, ablegant filios ſuos menſem unum atque alterum, iiſque optant ſi poſſibile eſſet, ut in fumo cito citiſſime coquerentur, quod cum & titillat filios, & geſtiunt, ut quivis ſe preſentibus aperiat caput, cito ſupercurrunt primum dialectices caput, diſputant in aliquo collegio de verbo διαλέγεσθαι, λόγῳ χρήσασθαι, & quando examen aliquod & aliquid dicendum & diſputandum inſtat,*

celeri-

celeriter currunt ad libros & ſuum thema ſtudent. Veruntamen etiam plerunque Leinſtangium reportant.

87. Atque hi quidem longe majorem eruditionis opinionem de ſeipſis concipiunt, quam quivis digniſſimus, novamque hac creatione ſibi infundi ſcientiæ gratiam putant, per plateas aut loca publica quando incedunt, gravitatem omni in re ſervare ſtudioſè intendunt, erecto capite; dimiſſis ſuperciliis, utraque manu pallii alas diſtendunt, magiſterii inſignia in digitis, gemmam auro incluſam, quavis ratione oſtendunt, ventre ſuo (quem vocant Hiſpanicum) porrecto, fimbriis pallii, talos concutientibus. Ipſe obviantes non recta linea, ſed obliqua per tranſverſum (wie ein Gans nach ein Grieben) aſpiciunt, ſumma qua laborant φιλαυτίᾳ obſervantes, num obviantes caput aperire velint, quod ubi non fit, valde indignantur, Magiſtralitati ſuæ tam exiguum exhiberi honorem.

88. Sed quid denique parentes ipſorum habent, & quales ſunt in momento cocti illi Magiſtri? Mancipium, Fabula vulgi, Teutonicè. Jedermans Spott. Sic percontanti cuidam quanti vellet docere filium? Mille drachmis, reſpondit Ariſtippus. Ille verò: Hem ego mancipium tantâ pecunia emerem: Ariſtippus rurſus: E. inquit, duo habebis mancipia: & filium, & quem emeris.

89. *Verumenimvero non ſine cauſa ſimiliter hîc diſputari poteſt, an qui recens Magiſter factus eſt, debeat conſuetis moribus uti.*

90. *Certe ſi famam vulgi ſpectes; iiſdem moribus utendum eſt, ne in te dicant Hurrus, Murrus, & obliti nominis Magiſtri, potius dicant, te ſuperbum aſinum factum.*

91. *Sed cum vulgo placere doctis ſit diſplicere, neque in fronte juvenis ſcriptum ſtat ſignum Magiſtri, ideo ſublimiores ſpiritus ſunt ſumendi.*

92. *Sed hic vide illud Æſopicum,* Zwiſchen Thür vnd Angel klembt man ſich gern. *Hic medius ſtat bonus Magiſter inter ruſticos & Doctos: quorum & hi dicunt Magiſtrum nuper factum, aſſumptis aliis moribus, ſuperbum aſinum factum; & rurſus ſi idem antiquum obtineat, continui Facium proclamant, non agere præclarum Magiſtrum.*

93. *Utut hic fecerit Magiſter, in reprehenſione ſemper eſt. Sed propius accedamus Magiſter potentia fuit cochleationis amans; libenter ſaltavit Galliardos, Paſſamezo, Anglios,* Don/Hanſen *Curanten, & alias quæritur, an jam Magiſter actu, idem facere debeat?*

94. *Hic ſcabo unguem; dico tamen quod poſſit, perpenſis tamen circumſtantiis, ſed hoc pomum Eridis obiicio doctioribus.*

95. *Sequitur nunc de Doctoribus. Hi dicuntur à docendo, vel, ut nonnulli volunt, in*

non multis probatum, quod Doctor ſit quaſi Deco-ctor, ſcilicet bonorum; Aut ſuorum, ut ille qui in Italia volebat promoveri, nondum ſciens quod Itali eſſent nequam, ſumerent pecuniam & mitterent aſinos in Germaniam: Et tales gravitati nimium ſtudendo, quicquid habent, ſumptuoſe inſumunt. Et ſi non ipſi in ſumendis pecuniis ſibi videntur ſufficere, adſciſcunt ſibi ſocios, quos vocant Helffer vnd Helffers Helffer / *qui Doctoribus hujuſmodi officioſe famulentur, uſque dum turget crumena, de quibus non inepte dixit ille:*

Doctorum famuli ſunt omni tempore tales,
Sudant quando vorant, frigeſcunt quando laborant.

Aut aliorum, puta litigantium. Huc pertinet illud Nobilis cujuſdam in Marchia dicentis: Qui ſunt iſti nebulones Bartholus & Baldus? quoniam mea mihi auferunt bona; ceciderat enim cauſâ non parva.

96. *Sunt etiam qui vocantur Doctores Bullati. Hi aut propter difficultatem itineris ſeu fortaſsis ignorantiam juris, aut impenſas ſumptuum tolerabiliores, aut quibus aliis de cauſis malunt imbullari, quam publice proclamari.*

97. *Proinde multi ideo docti æſtimantur, quod à collegio aliquo pro doctis aut gratia, aut præmio, aut majorum interceſsione habentur; quibus neſcio ſtultitiæ inſignibus comprobati. Atque hi quidem communi nomine cum veris Docto-*

Doctoribus gaudent, qui tamen ſæpe pro hominibus eſſent improbandi.

98. *Sicut olim cocus ille, cum longo tempore Domino ſuo fidelem operam præſtitiſſet, dignitaſque publica interea vacaret, ad quam tamen nemo niſi Doctor promoveri poterat, Dominum acceſſit, fideliſque ſui ipſius navatæ operæ ipſum commonefaciens, petivit ut ſibi Doctoratus inſignia conferret, atque ad dignitátem illam, quæ tum vacabat, promoveret. Dominus coci ſui fidelis petitionem æquam judicans, tametſi perſona non erat qualificata, facile tamen petitioni ipſius dedit locum, atque in momento ex coco fecit Doctorem, nempe ſic:* Aſine ſis Doctor. *Atque ſic Doctor cocus (vel ſi invertas, ſucoc ſau kock) dignitatem obtinuit.*

99. *Sunt & Doctores ſyncopati, demptis nimirum ct, ſed horum plena ſunt omnia. Et horum quilibet ſui ipſius eſt promotor (vulgo vocantur* kurtzweilige Rhäte*) ac proinde certus modus creandi illos non poteſt definiri. Vnde ille facete admodum de filio ſuo,* Welcher nicht faſt wol im Hirn verwahret war/ *dixit:* Es mangeln meinen Sohn nur noch zween Buchſtaben (*nempe ct*) wenn er dieſelben hette/ ſo were er ein Doctor.

100. *Verus autem Doctor eſt, qui ſummam in facultate aliqua intelligentiam habet. Hi quoniam*

niam extra Naſutulorum trivia digreſſi ſunt, ab iis minus indicantur.

101. *Facultates tres ſunt, Theologia, Iuriſprudentia, Medicina.*

102. *Theologiam inter omnes facultates doctrinarum principatum tenere extra controverſiam eſt. quippe quæ in rerum divinarum atque animæ ſalutem concernentium contemplatione conſiſtit. Semperque fidei propugnaculum eſt & fuit.*

103. *Habent tamen & ejus profeſſores ſuos nævos. Vt plurimum enim* φιλαυτίᾳ *punguntur. Altiores quæſtiones de DEO, & de Sacramentis Eccleſiaſticis, oſtentandi ingenii gratia, movent, quibus tamen magnas dehinc dant turbas.*

104. *Quamvis autem Scholaſticæ & quæ in gymnaſiis trutinantur diſceptationes, non omnino ſunt improbandæ (ne male mihi precentur, qui in iis ſummam rei collocant) probatus tamen Theologus in illis proram & puppim non conſtituet.*

105. *Vnde maximopere improbandum ſupercilium eorum, qui nihil neſcire volunt: Et quicquid ab eis fuerit ſciſcitatum, in promptu habent, quod garriant, neſcientes neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant.*

106. *Maxime etiam improbandi blatterones illi, qui ex Poëtarum fabulis myſteria fidei Chriſtianæ eruere conantur, ſicut ille qui to-*

tam Ovidii Metamorphoſin Spiritualiter interpretatus eſt, ſed quam lepide ac ſane quilibet facile poteſt conjicere.

107. *Qui E. verus Theologus dici cupit, id aget cumprimis, ut nomini vita reſpondeat, atque hoc modo mores & geſta informet diſcentium; neque etiam ſemper verſabitur in ſpeculatione, & myſteriis anagogicis tantum, ſed vitia & peccata hominum ſummo fervore redarguet, quippe cui cura animarum ſaluſque hominum eſt commiſſa.*

108. *Porro quod ad Iuriſprudentiam & Medicinam attinet, illarum ſtudioſi ſæpius de præeminentia acriter conflictati ſunt. Iuriſprudentia tamen huc uſque præeminuit, nec quicquam reſiſtentibus Medicis, cavilloſque omnes generis in Iuriſprudentiæ ſtudioſos jacentibus, quorum ſummatim quoſdam recenſebo, & quomodo viciſſim Iuriſprudentes Medicinæ ſtudioſos vellicent, curtatim annectam. Digladientur in vicem, uſque dum defatigentur, nos interim erimus ſpectatores.*

109. *Ego ſane ſi Medicus eſſem, non auderem in Iuriſconſultos durum aliquem ſermonem proferre, vererer enim ne hoc hominum genus contentioſum litem aliquam mihi intentaret. Verum faciant id ſuo periculo Medici.*

110. *Primum cum varii ſint Iuriſconſultorum ordines, ita quod alii ſunt Syndici, alii Advo-*

Advocati, alii Procuratores, alii Notarii, Pronotariique, qui Notarios creant, & ſi qui ſunt ſimiles. Medici duo faciunt Procuratorum genera. quoſdam enim veros eſſe dicunt, quoſdam verò quaſi adulterinos, quos per contemptum vocant Hülzerne *Procuratores. Dicunt etiam eſſe quoſdam, quos vocant* Bauren *Procuratores,* Juden *Procuratores. An etiam hi ad veros, an ad adulterinos referantur, quid ad me? Ego non ſum eorum Procurator, qui ipſorum cauſam velim agere. Ipſi agant. Sed ne* zu viel / *quod* zerreiſt / *minus* den Sack/ *vel quaſi.*

111. *Hoc tamen diffiteri nemo poteſt, (ajunt) quin pauciſſimi jam ſint, qui eam facultatem, Iuridicam nempe, ſyncero animo aggrediantur. Et niſi lucri quippiam ſubolerent, non adeo globatim ſe ei ſtudio applicarent. Nulla enim diſciplina eſt, quæ faciat nummatiorem; Et ut eorum verbis utar, eſt de pane lucrando.*

112. *Omnibuſque fere videtur innatum, ut cauſas quæ alioqui facili negotio termin.ri poſſent, ut ſunt controverſiæ de agrorum limitibus tuendis, arcenda aqua pluvia, tectorum ſtillicidiis & his ſimilibus in multos annos trahant, cum ſumma clientum jactura.*

113. *Quid loquar de illis, in quibus nihil præter ſuſceptæ artis inſcitiam ſtultitiamque redundat, qui aliquando neſciunt latine loqui,*

qui, quique ubi legum ſit diverſorium ignorant, ut ſunt rudes illi Rabulæ, qui Paulum de Caſtrenſem in l. Stichum §. aſinum ff. d. ventre in poſſeſſ. mitten. in poſteriori lectu. ſibi mire placentes, & tanquam optime in Iure verſati, ruditer allegant. Et ſi quod verbum inter indoctos, quod undíque redundat, proferunt, ne rideantur, id ex lege eſſe ajunt. Hinc Cynum, hinc Bartolum, hinc Baldum, alioſque plures tanquam Phœbi interpretes in aciem adducunt, ſeſquipedalibuſque verborum ampullis copiosè citant, quorum commenta vel nunquam viderunt, de quibus etiam plerumque potius lallant quam diſſerunt. Biſdenos ſæpe Canones in ſuam ſententiam trahunt, quorum vix duo ſibi ritè cohærent. Ac proinde ſtudium hoc, quod alioqui ſumme prædicandum, in meras nugas, καὶ τοὺς μύθους, quos vulgus tabulas forenſes vocat, vertunt. Atque ita de induſtria artem ſuam difficilimam reddunt, ut dicam ſuſpectam, tamen eo fine, ut & uberior ſit quæſtus, & gloria major apud imperitos. Manu ſemper quam ingenio promptiores.

114. *Sunt alii, qui ſibi ſapidiores videntur. Ex his quoſdam minime ignoro vendibiles certo precio cauſas prodere adverſariis. Genus hominum peſtiferum atque abhorrendum.*

115. *Quid loquar de his, qui ſua fidentes doctrina, in eadem cauſa loquuntur diverſa,*

&

& quod juſtum antea multis rationibus probarunt, poſtmodum diverſa ratione reprobant, ut injuſtum ſemper legum, quas pro ſuo arbitrio torquent, autoritate innixi: Et palmam laudis ſe ferre arbitrantur, quum pro ſuo cliente vel inique fuerit judicatum. Ex eoque majus poſcunt precium, ne gratis animam videntur perdidiſſe. Res profecto nefanda & impudenti latrocinio ſimilis.

116. *Porro Doctores juris per contemtum vocant,* Doctores jentaculi, *ita ut multorum jurium Doctor, ſit multorum Sympoſiorum Doctor & aſſecla. Multumque prajudicii ſape afferri hominibus, dum hujuſmodi doctrinæ inſignia ſecuti tanquam, ſignum propoſitum ad tabernam vinariam Doctores ejuſmodi adeunt, ubi non judicem ſed judicem ſtultitiæ nanciſcantur, ignorantiam pro doctrina, pro concilio temeritatem, pro indagatione juris incertam ſcientiam ferentes.*

117. *Adde quod Iuriſprudentia hominum voluntati ſubeſt: eorumque variatur arbitrio, quippe quæ unico Imperatorio edicto tolli poteſt: Vt non incongruè Anacharſis leges comparaverit aranearum telis, quæ imbecilliora quæque detinent, à valentioribus vero franguntur.*

118. *Ac preinde nulla eſt Iuriſprudentiæ ſolidior doctrina, nulla certa ſcientia, nulla perſpicuitas, ad quam perdiſcendam non inge-*

nii acumen aliquod requiritur, ſed ſcriptarum rerum memoria, & inextricabilis commentariorum lectio, quæ ſibi invicem ita aliquando repugnat in ſuis ſententiis, ut non reſponſa præſentium, ſed ſomniantium voces eſſe videantur.

119. *Et ut leges in vita humana ſint perquam neceſſariæ; exinde tamen earum eminentiam non licet aſſerere. Quid enim magis neceſſarium ad tuendam vitam corporiſque tutelam, quam cibus, quam veſtis? Nemo tamen unquam Architectonicam, aut coquinariam aut textricam artes laude dignas judicarit, quin potius hujuſmodi opifices nulla dignitate, nulla autoritate præditi, pro mercenariis habentur.*

120. *Cumque finis utplurimum artifices nobilitet, & vere plerique finem ſtudiorum, ſuorum laborum præmia conſtituant, id quod vere mercenarium redolet, proinde à mercenariis parum videntur differre.*

121. *Hiſce & ſimilibus Medici Studioſos juris ſæpe irritant. Veruntamen ipſi parem monetam Medicis rependunt.*

122. *Neque enim ajunt legum aut juris civilis eſt culpa, ſi qui fuerint ingenio hebeti, & tardo, aut ſi quis ſecus, quàm ratio præſcribat, illis abutatur. Non omnis terra frugifera eſt, inter frumentum lolium videmus oriri.*

123. *Et*

123. *Et ſi abuſio artem aliquam aut diſciplinam condemnat, omnino exſtirpanda fuerit ars Medica, cum notum ſit, Medicos & præſertim inexercitatos plures interficere quàm ſanare, dum ſæpe miſerorum periculo & damno ſuæ artis experimenta conficiant juxta proverbium :* Novus Medicus novum cœmeterium.

124. *Præterea juriſperiti in clientum pecuniis & bonorum damno quandoque errant. At Medici circa vitam aliorum ſuſtinendam ſæpius errant. Iuriſperiti lucrum ferunt tantum : At Medici & perniciem corpori inferunt, & ſuperſtitibus nummos egregium ſcilicet ſuæ operæ præmium auferunt. Reges, principes, Domini, Medicorum injuria pereunt. Iuriſperitorum incuria legatum quoppiam aut hæreditas in damnum venit. At Medicorum incuria regnorum everſio oritur.*

125. *Quid quod omnem hominem, fecem omnem opificum & mercenariorum turbam Medici in ſuis caſtris verſari ſinunt. Ita vel ſæpius ad ſubigendas glebas quam medendi exercitio ſint aptiores, quos utilius foret, non eſſe natos, cum non ad levandos morbos, ſed augendos, atque adeo ad perniciem noſtram orti eſſe videantur. Vt haud abs re fuerint quondam publico decreto omnes Medici ex urbe Roma pulſi.*

126. *Quot*

126. *Quot paſſim inveniuntur agyrtæ, circumforanei, qui omnes civitates, omnia caſtella diſcurrunt, & Theriacam ſuam Venetianam, in caſa aliqua Ruſticana ex pyrorum vel ceraſorum ſucco coctam. Radices; Darapti, Felapton, Diſamis, Datiſi, Bocardo, Feriſon, & quid non? integros dies deprædicant? Ubi mirabundria de ſua arte memorant, quomodo, hic, illic, iſthic, alibi, in ulteriori Africa, Aſia, Pamphilia, Phrygia, ac univerſa demum Utopia multos & perquam multos,* mit der Hülff Gottes / *à languoribus ſuis ſanaverint.*

127. *Proferunt etiam quandoque mira artis ſuæ portenta, ridicula ſane, ſed ita ad gravitatem compoſito vultu, ut quidvis vulgo perſuadeant; prout ejus qui aſſumta medendi arte, aſinum perditum traditis pillulis reperiri fecit: Et alterius, qui ægrotum quendam aſellum comediſſe accuſavit.*

128. *Porro ecquid eſt in arte medica gloria & admiratione celebre? Inſpiciunt ægrotorum urinas, ſtercus, ſputa obliquis aliquando oculis, fronte rugoſa, tanquam morbus ille gravis magna egeat cura. Pulſus deinde tangitur, in quo naturæ vires inſpiciunt. Tum adhibito conſilio, multas poſt contentiones ad Pharmaca, ut appellant, deſcendunt; in quibus perſæpe adeo inter ſe diſſentiunt; ita ab ægrotantis ſalute devii ut negare nemo poſſit,*

quis

quin ars hæc levis, incerta, & oratio lubrica ſit. Siculi potio caſu potius, quàm arte profuit, artem ſuam & curam in cœlum tollunt; ſi quid nocuit, culpa omnis in ægrum transfertur.

129. *Qui verò ſunt autores, in quibus legendis tantopere deſudant? Aphoriſmos nempe Hippocratis addiſcunt: hos qui bene callet, & primum & quartum Avicennæ lectitavit, ſe conſummatiſſimam medicinæ ſcientiam aſſecutum exiſtimat.*

130. *Sed manum tandem de tabula. Ego componendo ipſorum diſſidio imparem me ingenuè agnoſco, per me ſiſtet, judicaverim ut ſinguli teneant locos vel loca, ad quos vel ad quæ, vel ad qua ſunt deſtinati (vel deſtinata) Nec quiſquam altum de ſede, quam jure q. hæreditario obtinet, conetur deturbare. Neque enim termini quos poſuere patres, temere ſunt tollendi aut abrogandi. Verum ſemper illud manet:*

Dat Galenus opes magnas, dat Baldus honores;
Bartholus & Baldus faciunt equitare Caballos.
Sed currit Moyſes cum ſacco per civitatem.

131. *Vera E. firma & rata manebit illa præeminentia graduum, quam ſupra poſuimus, nempe ut Theologia primum, juriſprudentia ſecundum, Medicina demum tertium obtineat locum.*

132. *Atque hæc breviter de ſtudioſis graduatis eorumque notis & Ariſtarchis Cogitet quivis, ne ſutor ultra crepidam. Et illud Catonis:*

Turpe eſt doctori cum culpa redarguit
ipſum.

Salvo jure addendi,
Detrahendi, minuendique.

THE-

THESES
DE
COCHLEATIONE.

I.

IN ſuperiori Diſputatione de Haſione ejuſque ſpeciebus à nobis propoſita, ſatis ſuperque examinata, inter reliqua de Haſionibus Venereis & Amatoriis, hoc eſt, de Cochleatoribus pauca quædam diximus, ſed cum in genere ſcire, ſecundum Ariſtotelem, confuſam tantum pariat cognitionem, & cochleatores nolint confuſam habere virginum cognitionem, operæ pretium duximus, ſpecialius de unica illa ſpecie hoc tempore agere, ut ſpecialior fiat Haſionum illarum ſpecialium ſpeculatio.: Cum pulcrum ſit digito monſtrari & dicier, Hic eſt, ſcilicet non unus tantum magnus haſio, ſed & inſignis cochleator: Et non minus pulcrum ſit monſtrari & dicier, Hæc eſt una magna haſibilis cochleatrix.

II. Bene autem intelligendum eſt, quod nunc cochleatio non amplius ſit ſymptoma Haſibilitatis, ſed quod Haſibilitas ſit vel genus, vel ſymptoma ſaltem cochleationis, quod non eſt mirum, cum medicis notum ſit, diverſo reſpectu idem ſymptoma & morbum principalem eſſe poſſe, non ſecus ſicut aliquis diverſo reſpectu Haſio, Leimſtenglerus, & Cochleator ſimul eſſe poteſt, ut, etiam Puellæ ſimul virgines cochleatrices, meretrices, Leimſtenglerices eſſe poſſunt, ſiquidem nomina omnia

in IX. ſint generis fœminini, & utrumque ſit Accuſativi caſus.

III. Quid vero vocabulum Cochleationis ſignificat, ex gemma gemmarum virginum, & ex Lexicis & Calepino Ancillarum peti poterit, quæ derivant illud nomen ex cochlearibus, quod nempe ii, qui hac qualitate vel morbo affecti ſint, tam libenter lingant virgines, quam famelicus oſſam vel cochlearia, unde poſtea hi ægroti cochleatores, Germanice Löffels *vocantur, quadratque in eos proverbium:* Lecker auß der Küchen.

IV. Alii ſunt in ea ſententia, quod nomen cochleationis ortum ſit ex pompa (viſa mihi dina relatu) nempe, quod tali cuidam ſocio ancilla vel virgo (ancillæ enim virgines non ſunt) cochlear quoddam clanculariè veſtibus appenderit, & pileo affixerit, (eodem modo ut virgini antica pars caligarum adoleſcentis appenſa fuit) unde poſtea hæc fabula omnibus cochleatoribus: nomen hoc à cochlearibus fecerit, ut adhuc hodie ſic vocentur juxta verſum:

Semper honos nomenque ſuum Leporeſque manebunt.

V. Sed ut ad rem perveniamus. Quid Cochleatio ſit, quæritur amplius, nam licet conſtet ex ſuperiore Haſionis diſputatione, quod morbus ſit, tamen quia hi cochleatores nolunt credere, ſe morbo laborare, creditur, quod non ſit morbus, ſed contra illos ſciendũ eſt, quod licet illi hoc neſciant, nihilominus tamen eſſe: nã ſicut maxima

fatuitas eſt, cum quis ſe fatuum ignorat, ita maximus morbus eſt, qui ignoratur.

VI. Eſt ergo Cochleatio *non tantum morbus, verum etiam venenum, dulce primum, poſtea amarum, in utroque genere, maſculino & fœminino, in optativo & conjunctivo modo, ſerpens primum ex oculis in oculos, ex ore in os, ex lingua in linguam, ex manibus in collum & brachia, ex carne in ſpiritum, febriliter, ſæpe etiam in abyſſum carnis, peſtilentialiter omnes venas in corpore humano occupat.*

VII. Dicimus autem Cochleationem venenum, quod tam contagioſè ſerpat & propagetur, maxime ex converſatione utriuſque ſexus, non ſecus ut in peſte contagioſa venenum propagatur, ſæpe tantum ex ipſo viſu, non ſecus ac ſi virgines eſſent baſiliſci, quæ viſu ſuo adoleſcentes inficiant, aut contra etiam ab adoleſcentibus inficiantur, ut mutua hac cochleatione mere ex converſatione venenoſè propagetur, & in venas nervoſque derivetur.

VIII. Sicut autem multæ ſunt in corpore venæ & nervi; ſic quoque ſunt multæ figuræ & modi cochleandi, ſecundum variationem locorum affectorum, ut quivis facile intelligit, quarum prima, quæ fit ex oculis, & nervos viſivos occupat, ut adoleſcentes & puellæ in Optativo modo, qui in Spiritu & ex oculis cochleantur, unde fit, ut puellæ per totum diem prope feneſtram ſedeant, ut ſarto-

rum ſervi, & expectent adoleſcentes præter-euntes.

IX. Non autem ex æquo expectant & ſpectant, ſed cum cochleatio ratione termini, non tantum ſit in quinta ſpecie qualitatis, ſed & in Prædicamento Relationis, correlativum ſuum cochleantem, quem Iunkerum *, ſi Diis placet, vocant, maximopere & ſitienter exſpectant. Qui ſi præterit, non directè in feneſtram faciem vertit, ſed acutos & obliquos facit oculorum angulos, ut & illam ſuam correlativam videat, & alius non animadvertat.*

*X. Et hoc non interdiu fit, ſed & noctu, tunc enim illa, domo clauſa, jacet in feneſtra ſuperioris contignationis, janua tali ſigno * notata, hic verò ante fores muſica, aliiſque inſtrumentis exhibet ei chorum, & canit illud Orlandi, Surge, propera. Item,* Jch kan ſchleichen / Steh auff vnd laß mich ein / *Si hac præ parentibus aperire non audet, flet in illam muſicam, O ſuavis muſica, In fine videbitur cujus toni.*

XI. Sæpe etiam in templo certas ſibi ſtationes deſcribunt, ut alter alteram, aut altera alterum videre poßit, & inde fit, ut nullam negligant concionem, quà non templum frequentent, Non propter Lazarum, ſed propter Martham.

XII. In hac figura videas oculorum nutus frequentißimos, terſiones oris, motiones

capitis, & pectoris, quæ gemitum præ ſe ferunt, ſtreatus, tuſſes breves, ehum, ehum, geſticulationes manuum, riſus levicolus; Sic tamen ne ruſticus intelligat, oſtenſiones munuſculorum, corollarum, annulorum, libellorum aureorum, amicularum, ſtrophiolorum, pomorum rubrorum, & id genus alia. Idem factitant in nuptiis & choreis maxime ſi alius cum alia, non propria correlativa conjungatur.

XIII. Ex oculis aliquando, non ſemper tamen deſcendit hoc venenum in alias partes corporis, nimirum ſi ex optativo modo derivetur in conjunctivum, cujus derivationis ratio prius nobis explicanda eſt, quam doceatur, quomodo in alias partes venenum hoc deſcendat.

XIV. Sunt autem derivationis hujus, ut conjungantur, caſus varii: Quidam enim adoleſcentes cum volunt non tantum oculis & ſpiritu, ſed conjunctim enter & præſenter cochleare, & virginibus conjungi, mittunt aliquando famulos, per quos quærunt, anne vinum & cereviſia ibi ſit venalis: ſi ſit, non opus eſt multis ambagibus, ſi non ſit, quærunt proximam vicinam domum, eo virgines accerſunt, imo quæ non invitæ eo veniunt, ibi quid agant, poſtea docebitur.

XV. Virgines vero ancillas ſuas mittunt, per quas fingunt peregrinas eo veniſſe litteras,

quæ

quas ipſe auferat, ne decipiatur à tabellario. Haud raro etiam invicem ſibi literas ſcribunt, & extra portas in hortum, aut alias peregrinas domos ſe vocant.

XVI. Tranſlationis Epiſtolarum miri ſunt modi: nam aliquando virgines complicant litteras in modum ſpiræ, & ſuper hanc ſpiram flectunt & ligant flores in modum coronæ, quam poſtea adoleſcentibus mittunt, unde mens illorum mutuo pateſiat: videte quæſo, nonne hac fallacia munitiones & urbes prodi poſſunt? Res hæc vere acta eſt.

XVII. Sæpe folium Chartæ luſoriæ mittunt; numerorum octo, aut novem, quod ſignificat adoleſcentes debere venire veſperi circa horam octavam aut nonam, quod non tantum puellæ, ſed famellæ etiam faciunt, nimirum cum maritus non eſt domi, aut cum feſſus ſocius dormit ſicut piger Epimenides. Ratio eſt, quia, cur etiam non eſt alacris & fortis in bello.

XVIII. Cum ergo jam derivantur in conjunctivum modum, tunc primo venenum illud contagioſum ſe exerit, & linguam occupat, ut nihil aliud audiatur, quam meum corculum, meum ſuavium, mea columba, mea gallina (quia debet excludere ova) imo totum ſenſum guſtus perdit & accendit, unde fit oris ad os combinatio, labiorum lambatio, vel linctura, linguæ cum lingua

refrigeratio, & manuum in partes corporis varias inſinuatio.

XIX. Aut ſi hoc nondum licet, nimirum ſi adhuc lupus quidam ſit in ſabula, tunc ſaltem ſit manuum datio, leviuſcula lateris ad latus compreſsio, titillatio, pedum contactus, genuum ad genua, ſi fieri poteſt, applicatio, oculorum nutus, arriſio.

XX. Videmus etiam quod non raro cum lapillis & putaminibus nucum jaculationes intendant, & petant ſe mutuo pomis, juxta illud: Malo me Galathea petit laſciva puella.

Et fugit ad ſalices, & ſe cupit ante videri.

XXI. Donec tandem lupus, qui adfuit, abſit, & tunc ſequuntur, quæ theſi 18. deſcripſimus, & præterea inſinuat ſe venenum in omnes venas totius corporis: In Cephalicam primum, & caput utrinque ita dementat, ut videntes non videant, & audiant, & cum ament Ranam, ranam putent eſſe Dianam, & cum putent Amorem cadere ſuper folium Roſæ, cadit ſuper folium, quod ex vacca prolapſum eſt. Quæ ſtupefactio ſenſuum inde oritur, quia omnes ſpiritus viſivos & auditorios venenum ſummo ſuo frigore conſtipat, ut fiant tanquam ſtipites: aut ſummo calore exſiccat & abſumit: Utrumque enim in hoc veneno eſt, calor & frigus, in quarto ſcilicet gradu.

XXII. Sæpe in humerariam, axillarem, & interiorem cubiti venam, quæ Hepatica dicitur, venenum hoc collabitur, & hice homines ab amplexu humerorum & cubitorum non poſſunt iterum divelli: forte quod fiant in venis & nervis contracti, ut tam curva brachia ſemel collis injecta, iterum non poſſint rectificare.

XXIII. Non ſecus ſicut illi, qui in combinatione oris juncti, disjungi iterum nequeunt, cum nimirum cutis labiorum exſiccetur & corrugetur, non ſecus ſicut crumena vetularum; ut labra iterum planari nequeant: imo ut ſæpe cutis ex tot oſculationibus abradatur & perfricetur. His poſtea peculiare unguentum pro labris præparandum eſt. Sed de curatione hujus morbi ſuo tempore.

XXIV. Rariſſime fit, ut hoc venenum in Cardiacam ſeu cordialem venam cadat, quia ſi hoc fit, tunc fit lethale: itaque maxime frequenter manet tantum in ſuperficie Epatis & brachii in exterioribus venis, membraniſque oris & linguæ, juxta illud: Amo te quidem, ſed non ut ducam: & verba puellarum foliis leviora caducis.

XXV. Fit tamen aliquando, ut in cardiacam cadat, ſed tunc eſt magnum periculum, quia inde derivatur in adoleſcentibus in ramum alicujus venæ fere medianæ, in qua excitat ſpiritus & inflammat, ulcuſ-

que excitat purulentum, à quo niſi caveant ſibi correlativæ cochleatrices, ſtatim in magnas cadunt paſſiones, acquiruntque innumeros morbos complicatos, ut tumorem & obſtructionem, quæ poſtea vitæ & mortis periculum indu. unt.

XXVI. *Et hæc ſpecies eſt peſtilentialis, cum nimirum venenum, ut in definitione diximus, ex carne in ſpiritus, ex ſpiritibus in abyſſum carnis prolabitur, quam ut omnes diligenter fugiatis, admonendi eſtis.*

XXVII. *In hanc formam cadunt illæ fœminæ, quæ adoleſcentes domos & hortos ſuos ſemper frequentare jubent, & ſubjiciunt conſilia, quomodo nimirum illud occultare poſſint, nimirum jubent chartam & pennas ſecum portare, ut videatur populo aliquid ſcribere: & revera ſic ſe res habet, quia ſcribunt illi Socii, non tamen in charta, ſed palimpſeſto litteras, ut vocant, verſalicas, ſeu magnas, quas ad vivum, juxta exemplaria artificis, ſic exprimunt, ut nihil habeas, quod improbes ſuo tempore.*

XXVIII. *Nunc aliquid adhuc arcanum & ſecretum de Natura hujus veneni explicabo: Aliquando hoc venenum non eſt contagioſum & non egreditur ægrotum, ſed manet in uno ſubjecto. Et hæc cochleatio ſpuria eſt, & impropriè ſic dicta.*

XXIX. *Quæris, quando hoc fiat, & in qui-*

quibus? In virginibus æque in adoleſcentibus: Sunt enim adoleſcentes, qui uxorem ducere volentes, omnes virgines ex æquo contemnunt, nulla eſt tam pulcra, tam elegans, tam bene conſtituta, quin illi habeant, quod in illis vituperent, & jubent ſibi pingi unam, ad cujus ſimilitudinem ſi non aliquam inveniunt in ſe venenum hoc retorquetur.

XXX. Ejuſdem farinæ ſunt quoque virgines, quæ licet ſint maturæ ut nuces, non poſſunt tamen ullum invenire adoleſcentem, qui vel inceſſu, vel barba, vel oculis, vel naſo, vel genis, ſituque corporis illis non improbetur, quos vexant, deludunt, ſic tamen, ut dum vexent & deludant, vexentur ipſæ, & deludant ſe ipſas.

XXXI. Fit enim ut cum diu elegerint, poſtea negligantur, & maneant, quæ ſunt, ſeneſcant, fiant pecora campi, obſcura capita, quæ tandem Diis agant gratias, ſi vel claudum Vulcanum, vel Saturnum, vel Æſopum aliquem accipiant apud manum: Dignum ſcilicet patella operculum.

XXXII. Sic ubi venenum in eodem ſubjecto permanet, incipiunt ſibi ſolis placere. Et adoleſcentes emunt magna ſpecula, magnos pectines, ſtrigiles, miſeramque ſuam barbam & capillos pectunt, repectunt, tondunt, retundunt, capillos apud aures & in fronte criſpant, collaria jam ſic, jam

aliter corrugant, pileos purgant, repurgant, & diverſimodè collocant, & ſeipſos non ſecus ac feles lingunt.

XXXIII. Idem faciunt virgines, niſi quòd illis barba oralis negotium nullum faceſſat: illæ emunt viſcoſas ſtrigiles, genas pingunt fucis, orant ad ſpecula novo pietatis cultu, nempe cum in libris precationum habeant ſpecula, in quibus ſuam imagunculam ſpeculantur, & ex toto corde adorant, & invocant ſeipſas, ſiquidem ſe Deæ, Veneres, Iunones & Helenas eſſe præſumant.

XXXIV. Quæ hæc ſpecula ſecum non habent, illæ cum volunt domo exire, ante ſpeculum componunt os ſemel, & poſtea vel non vel vix idipſum iterum aperiunt, ne plicas iſtius compoſitionis corrumpant, & de novo iterum ſic componere nequeant.

XXXV. Et hæc cochleationis ſpecies contemnenda non eſt, cum multa viderimus exempla, quæ hac impropria cochleatione tandem ad proprie ſic dictam cochleationem pervenerint: Eſt enim Paraſceve ad ſequentem ſcenam.

XXXVI. Redeamus nunc ad ſuperiorem propriè ſic dictam cochleationem inter utrumque ſexum, & quaſdam cochleatium diſtinctiones doceamus, quæ ſunt, quod quidam cochleatores ſint felices, quidam infelices ut e. g. qui volunt puellis ſtrophiala abripere, & illis invitis diſcindunt. Et qui puellas invitas volunt ſuper braccas

&

& genua collocare , & invitas aliis modis familiariter tractare & qui quando non poſſunt cum virgine cochleare, cum ancilla cochleant. Illi enim in hoc Donato cochleationis ſuum Felix non bene didicerunt, juxta illud: Amare & non amari; ſive non guſtare, facit Diabolum murmurare. Et hi poſſunt etiam hebetes dici, ad differentiam aliorum, qui acres dicuntur.

XXXVII. Eſt adhuc nova diſtinctio, quam bene notate, quæ inſervit ad dignoſcendos Tyrunculos ab artificibus, nam quando quidam vix veniunt ex ſchola A. b. c. daria, ſtatim tam haſibiliter diſcurrunt, ut hac peſte inficiuntur, & poſtea ſe tam ineptos præbent, ut dici nequeat: Hi nondum ſunt lepores, ſed cuniculi in haſibilitate: in cochleatione vero ſunt cochleatores in ſedecimo: Artifices vero veterani cochleatores ſunt in folio: Intermedii ſunt in quarto & octavo.

XXXVIII. Id vero æque in adoleſcentibus ac puellis contingit, in quibus etiam ſunt quædam in folio cochleatrices, quæ non tantum unum, ſed vel decem correlativa ſeu Iunkeros habere poſſunt, & eos mirum in modum tractare, unum vexare, pedibus calcando, alterum, manus dando, tertium arridendo. Non minus etiam inter eas ſunt quædam in ſedecimo, quæ, ubi vix cunas egreſſæ ſunt, nondumque acum vel colum tractare didicerunt, ſtatim diſcunt

ſe juvenibus agglutinare, quia urit mature, quod vult eine Hure *manere:* & *, A teneris aſſueſcere multum eſt. Intermediæ ſunt in quarto* & *octavo.*

XXXIX. Tandem dicenda ſunt prognoſtica illius morbi ſigna, ſeu veneni illius affecta: Sunt autem ea, pecuniæ emunctio, & *febris in crumena, quia, qui vult cochleare, debet pecuniſare. Debet enim dare amiculas, catenas, pallia, monilia;* & *hujuſmodi alia: Virgines pileorum ſpiras, ſtrophiola, coronas,* &c. *Item Rivalitas, ſi pulcra: Si deformis, crux* & *exploſio. Item, planctus* & *luctus. Nam quando adoleſcentes abeunt, ut hanc veneni contagionem vitent, oritur luctus* & *ſtridor dentium, fletus, ejulatus,* & *ſic corbiſatio, de qua forte alias plura. Item ſucceßio alterius poſt amißionem unius. Nam ſucceſſore novo tollitur omnis amans.*

XL. Symptomata ſunt omnes eæ affectiones, quæ in Haſibili qualitate accidere dictæ ſunt.

XLI. Signa ſunt magnum oculorum albumen, gyratio eorundem, frequens pallor, gemitus profundi, annuli duplicium manuum, aut corculi transfixi ſigna gerentes. Tremor venæ fere medianæ, & *reliquæ phantaſiæ, quæ theſi 12. ſupra recitatæ ſunt. Plura vel qui ipſe cochleator eſt, vel cochleantium aßiduus comes* & *ſpectator eſt, obſervare poterit: Interim caveat*

veat tamen, ne illa contagione ſimul ſpectando corripiatur, juxta illud: Qui claudo cohabitat, claudicare diſcit. Et, qui picem tangit, inquinabitur ab ea.

COROLLARIA.

1. AN omnis cochleatio ſit paraſceve ad ſequentem ſcenam nuptiarum, conjunctionis & oppoſitionis? Negatur.
2. Vter ſexus, maſculus an fæmineus, fertilior & maturior ſit ad cochleandum? Reſpondetur, pro ſexu fæmineo.
3. An ruſticorum ſervi cum ancillis ruſticis dicantur etiam cochleare? Reſpondetur, quod non, quia ruſticus venter non gignit ſenſum tenuem, ſed craſſum.
4. An una actio cochleationis faciat habitum? Affirmatur, contra omnes Logicos.
5. An cochleatio fieri poſſit in inſtanti? Affirmatur contra omnes Phyſicos.
6. An in ſyſtemate cantus cochleatorii, ex amaro & dulci fiat bona harmonia? Affirmatur, quia repercuſſio in tertio & quarto modo eſt à Mi in La mi.
7. Vter numerûm de cochleatione ſit perfectior? Reſpondetur. Binarius, contra Arithmeticos, qui dicunt numerum denarium eſſe perfectiſſimum.

HANS

HANS PVMBSACK/

Das iſt:

Ein Geſpräch zwiſchen zwey Perſohnen PHILOMVSVM vnd Hanſen Pumbſack.

Vorrede an den Leſer.

GVnſtiger lieber Leſer / dieſes Colloquium oder Geſpräch iſt nicht geſchrieben zu dem Ende / daß etwa / die nicht gelehrt ſind / dadurch ſolten geſchimpffet werden / dieweil man weiß / daß deren etliche offtmals groſſe Luſt vnd Frewde an der Gelehrten Geſchickligkeit haben / ſie vnd deren Studia nach beſten Vermögen in der That befordern / auff Kirchen vnd Schulen / als dar alles angelegen iſt / gutherzig vnd freygebig wenden / welches höchlich zu loben / oder daß die Gelarten / des Autoris Schutzreden von nöhten hetten / Mit nichten / ſondem der Vrſachen halber / weil man vielmals mit groſſem verdruß anhören müſſen / daß von der ſtudierenden Jugend / vnd da dieſelbe etwa zum guten Zwegk gelanget / etliche vngeſchickte / vnbeſonnene vnd mißgünſtige Leute ſo verkleinerlich geredet vnd durchgehechelt / daß es ſchande iſt / Ob vielleicht noch Hoffnung verhanden / daß dieſelbe von den Studiis, ſtudierender Jugend vnd Gelehrten hinfüro ehrlicher zu reden / durch diß in Eyl zuſammem geſchriebenes geringes Werck / veranlaſt werden möchten.

PHI-

PHILOMUSUS
Vnd
Hans Pumbſack.

Philom. redet mit jhm ſelbſt allein.

LOcus hic amœnus ſat, atque ſolitarius eſt, ea quæ animo conſtitueram bene meditandi, ſed quò magis mente revolvo, eò redduntur mihi ardua magis.

H. P. Sâ dar/ wo gait de Kerel als wann he Apen fangen wolle/ ſâht vnterwilen vth als ein Pott vull Mûſe/ vnerwilen grinet he/ als ſûnte Vites Teve/ ſchmitt ock woll de Schnutte vp/ als wan idt Brie regen wolle/ ick wil ôhne anſprecken/ velicht dait he meck Sellſchop vpper Reiſe.

Phil. Ecce: Was nehert ſich für ein Mann zu mir/ mit tripen Kleidern ſauber angethan/ vorn auffgemachetem Wammeſe/ vber die Hoſen hangenden Wûlſten/ vnd ein Knebelſpieß in der Hand.

H. P. Guen Dag min gue Mann/ wo dencke gi hen uht?

Phil. Danck habt mein guter Herr/ meine Reiſe nehme ich für diß mal nicht weit/ bin herauß/ mich etwas zu ergetzen/ gangen.

H. P.

H. P. Ergetzen? Wat gifft idt doch vel Mödiggengers/an Holthawen/Garve vprecken / im Huſe herümme gahn / na ſinen Arbeiders ſehen / dat enem lieck vn recht ſchüt/dar kan wan ſeck ſo wol an belüſtigen / als an dem Schlinckfieſten gahn / kohmet tho meck / ick will ju wol wat tho donde ſchaffen.

Phil. Wie nun mein guter Mann / mir zwar vnbekant / ich mercke aber alſzbald an ewerer Rede / was ihr für einer ſeyn müſſet.

H. P. Mienes Nahmens vn Standes bin ick Gottloff nich vnbekant / ick hette Heer Hans Pumbſack / bie ein *Patricius* vnde van vhroldem Geſchlechte vht der Stagdt Knobbenſtede/ Wo hete gi denn/ mit Verlöf dat ick frage?

Phil. Mein guter Mann/ haltet mir den Streich auch zu gute/wie michs dünckt ſeidt jhr noch nicht auff der Schleiff mühlen geweſen/ derowegen / wer mit euch vmbgehen will / der muß wol nachgeben können.

H. P. Schliepmöhlen hier Schliepmöhlen dar / ick heffe den Arß ſo veel dorchn Buſch getogen / aſſe ein ander mag dahn heffen/ Ich heffe jns ſegt/woll ick ſie / nu möchte ick wol weten / wat gi vor einer weren.

Phil.

Phil. Jch bin ein *Studioſus*, habe mich geraume zeit auff hohen Schulen auffgehalten / nach Ehr vnd Geſchickligkeit geſtrebet / deren ich auch ein theil hoffe zu erlangen / mein Nahme iſt *Philomuſus.*

H. P. Dat is gut / Stadenten dat ſind ſtarcke Süpers vn Limſtengers / de mag ick gerne bi mick lien / wann ſe einen Dahler heffet / verthert ſe woll dre / vn latet vnerwilen den Wehrt naſeien.

Phil. Jhr möget woll Hans Pumbſack heiſſen / geſetzet / daß ſölches ſchon an etlichen / ſo iſt es jedoch an allen nicht war / ich muß euch aber zu gut halten / Wo gedenckt jhr hin?

H. P. Hir harde bi / na Flegelsdorp / dar heffe ick mine beſten Meyers / vn de Hutelers heffet mick dat Tinßkorn düt Jahr nich gebrocht / ick moht ſe einmal anrögen / will gi mit / ick geve vſch ein halffſtöveken Beers thom beſten.

Phil. So viel? Jch bedancke mich des guten Willens / wil aber hie ein Stück weges mit hingehen / Jch verſpüre jhr ſeid nicht gut Studentiſch / was iſt doch immermehr die Vhrſach?

H. P. Wenn gi nicht wilt böſe werden / dewiel ick höre / dat gi ock ein Stodent ſind / dar will ick van Brodtworſtert heffen / ſo kan ick de Ohrſacke woll ſeggen.

Phil.

Phil. Ich habe viel von den Leuten aus Knobbenſtede gehöret/ daß/wer mit jhnen Freund bleiben will / muß jhnen Grobheit können zu gute halten.

H. P. Groffheit? Dat iß nicht/ dat gi vn juwes gelicken aver den vornehmen Geſchlechtern vht vſer Stadt nageven / were gi woll ſchüldig tho donde/vn wann gi ſchon böſe werdet / ſo trummelt Harmans vpper Hoffdöhr.

Phil. Sagt doch Vhrſache warumb jhr den Studenten ſo vngewogen ſeyd.

H. P. Ick woll nichts darvan ſeggen/ wann de allene ſtoderden / de Gottloff ſo en Gelt in Tinſen / vn ſo veel Meyerhöffe heffet / aſſe mine Mit Patritz in der witberömbden Stadt Knobbenſtede/ vn man ſtoderde van dem ſinen / ſo bleve vſe Standt / de van den blafödtſchen Studenten ſehr vernichtet wird/ bi ſinen Ehren vnd Werden / Aver nunmehr iß balle nen Schoſter/ Schnier/ Fleiſchhacker/ Schmedt/ja Schoflicker vn Daglöhner/ de will ſine Kinner ſtoderen lathen / vn küntet jo nicht vhtföhren / denn ſtuderen koſtet Geldt.

Phil. Ewere Mit Patricij begehren nicht zu ſtudieren / vermeinen auch / das Gelt könne andere Wege beſſer angewendet werden/ ſollen aber Kirchen vnd

Schulen

Schulen erhalten werden/ ſo muß jo wer ſeyn / der ſtudieret / Ich traw euch aber nicht zu / daß jhr jhnen / wann ſie nichts haben / alßdann von dem ewrigen was zuwendet.

H. P. Eck woll den Hachtreers vn Leddiggengere den Düfel geven / wann ickt vmme gahn könne/aver ick/min Vaer vn meine Veddern möten öhrer ettelken ein *Stipennium* geven / welckers van Older-her dartho vermacket/ wand dat nich were / schollet lengſt wedder in de Nehri komen ſin/darna gaht de mageren Kerls/ ſprecket einen an / holet öhren Hodt in Handt/vnd könt einen denn woll *reſpecteren*,bet ſe idt weg heffen/ vn wenn ſe denn ein Jahr / twey / drey / veir vppem Unverſtänne vn erer Liemſtengerie geweſen ſind / ſo treve daher in ſtatliken Kledern / vieff Schnör vmb de Manteln / korte Büchſen aſſe ein Span lang / de Füſte vull Güllen Ringe / wilt ſick mit gewalt ernſthafftig ſtellen / dar man doch woll weit / dat ſe ſo ernſthafftig vp Unverſteten nich geweſen ſind / daret hergeit / *florikoes* , *hantikoes* , *runtikoes*, *rundar* , *læti ſodals*, heruth du Pinnall / darna wenn wi dicke ſind / ſo ſcherffe thor Jüngfer / macket idt denn ſo wol / dat/ wenn ſe wegthogen ſind/ vunerwilen

fod-

foddert werden / dat Wiféſtücke tho nehmen / edder heffed ſe de Ehe nich thogeſegt / Willen vn Affdracht tho macken vor de Horerie/ aſſe ick ſülveſt thom dehle geſehen vn erfahren heffe/ do ick tog dorch Wittenbarg vn Helmſtede.

Phil. Grob genug *Domine* Hans Pumbſack/jhr nennet die Studenten mit einem ſehr verachten Nahmen / daß ſie ſich nach jtzigen gebrauch in Kleidungen etwas halten / nicht auffziehen als ein Schuſter/ der von der Werckſtede laufft (Vbermuth aber vngelobet) derein ſein ſie nicht zuverdencken / dann ſonſten ſie dergeſtalt oder mit eweren habit auff Vniverſiteten auffgezogen kommen/ würde man jhr wärlich nicht weinen: daß ſie mit einem jeden ſo groſſe *Familiaritet* nicht halten / haben ſie nicht wenig Vrſache/ vnd dieſe inſonderheit / wann ſie bey Pumbſäckiſcher Burſſe ſitzen oder vmbgehen / jhnen leichtlich / was offtmals woll gemeinet / auffangen vnd vbel außdeuten / wie ichs ſelber mit meinem Schaden erfahren. Jn ewerem *perigriniren* auff den Vniverſiteten Helmſtädt vnd Wittenberg / were euch angeſtanden / daß jhr nach denſelben gefraget / die groſſen Fleiß auff die *Studia* wendet / Tag vnd Nacht nach Ehr

vnd Geſchickligkeit ſtreben/vnd was ſonſten da guts vorgehet / Nun habt jhr aber daſelbſt in dem Luſtgarten aller Tugenden / die Roßäpffel / Zaunfeigen *Excrement* Wurtzel zuſammen geſchnappet / vnd allein die *vitia obſervirt* , ſolches iſt ewer es gleichen vnd Landes Leute art.

H. P. *Philomuſus* , gi ſchollen de Limſtengerſchen Almiſſen Freters woll verdeegen.

Phil. Welche nennet jhr doch Allmoſenfreſſers?

H. P. De Kerls/ dar ick vorher van ſede / de ſo kahmet vnd biddet einen vmb ein *Stipennium* , werden ock etlicke Jahr damet vp Vnverſteten erholen.

Phil. O Pumbſack/ das iſt eine rechte Eſelsſtimme / wann ewere Bawren von Flegelsdorff ſolches redeten / wolte ich ſagen / ſie weren grobe / vngeſchickete / knobbichte / vngehöbelte Eſels / Flegels / Wocken/vnd noch wol etwas mehr/ aber weil jhr von vornehmen Geſchlechte aus Knobbenſtede ſeyd ; wil ich euch damit verſchonen.

H. P. Dat ſcholl ick nun woll nich verſtan / dat idt meck ock gülde (kehret ſich vmb vnd ſaget) woll wet / du biſt der Allmiſſen Freters ſülveſt woll einer medde.

Phil. Seyd jhr getroffen/ſo habt ewere Reden auff ein andermal beſſer in acht dann wann ſolche *aſinina concluſio* ſolte gelten.

H. P. Wu nuh/ gi möget ſülveſt woll eine *aſinina concluſio* ſin / meine gi / dat ick mick ock nich heffe vor dē Arſz hawē latē.

Phil. Nicht ſo haſtig Herr Hans Pumbſack / ich habe meine Rede noch nicht geendet/hat aber die Meinung/daß dieſelbe / welchen zu den *Studiis* oder den freyen Künſten *Stipendia* gegeben werden/ſehr ungereimbt und ungeſchickt Allmoſenfreſſer genennet werden/ dann auff den *Studiis* beſtehet fürnemblich das gemeine Beſte/Land und Leute/ was nun darzu angewendet wird/ kan kein Allmoſen ſeyn / beſondern eine nohtwendige Unterhaltung des gemeinen beſtens.

H. P. Ick heffe de *Stipendiaten* wol eher van vornehmen wiſen Lüden vor Allmiſſen Freters ſchellen hört.

Phil. Das Alter ſchadet zur Thorheit nicht / die werden gut Knobbenſtediſch / als jhr/ ſeyn. Ich frage euch aber / was heiſſet *Stipendium* oder ein *Stipendiate*.

H. P. Bedel wörder beyde.

Phil. Flegelswörter alle drey. Höret zu/ich ſage es euch/was ſie heiſſen/*Stipendium* heiſſet ein Soldt/ eine Belohnung/

vnd iſt eigentlich von den Kriegsleuten geſagt / dannenhero *Stipendium militare*. Kriegs Soldt/welches gegeben wird den Kriegsleuten/ ſo Leib vnd Leben für die Freyheit des Vaderlandes aufſſetzen. Weil nun Geſchickligkeit in freyen Künſten vnd *Faculteten* mit ehrlichem Kriege eine ſo nahe Verwandniß hat / daß in mangel deren eins oder beyde ein *Reſpublica* zu bodem fellt/ als dannenhero auch im Gebrauch zu reden/ *Stipendium in milites togatos collatum*, ein Soldt/Belohnung/ oder Vnterhaltung der Gelahrten vnd Studenten.

H.P. Mit dem Latine müchte gi mick woll vngebrüet laten/des kan eck nich veel.

Phil. Ich weiß wol/ daß euch vnd eweres gleichen ein Spott iſt/wenn man Latein redet / ſo viel habt jhr ja woll gelernet / daß jhr diß verſtehet / oder ſchlaget auff ewren Bachanten Tröſter/der wirds euch woll ſagen/ Ich warne euch aber daneben/daß jhr auff ein ander zeit ehrlicher vom *Stipendio* vnd *Stipendiaten* halten/ vnd mehr nicht ſo vngeſchickt reden wollet / Muß weiter fragen / gebt jhr dann die *Stipendia* aus ewerem Beutel/ mich düncket nicht / daß jhr der freygebeſten einer ſeyd/noch in dieſem Punct auff erhaltung des gemeinen beſten dencket.

H.P. Jo

H. P. Ja wand nicht von Olders her ſo were ſtifftet/kregen denn de Kerls ſůs nicht/ als van mick vnde den minigen / ſo ſchollen ſe woll in enen legen Bůel kicken.

Phil. Kans woll erachten.

H. P. Se wendet jdt ja doch vp Freten / Supen / Hoeren / vnerwilen vp de Götelie / als Fechten / Dantzen / Luten ſchlan / vn Fahnen ſchlůren.

Phil. Muß woll bekennen / daß zum zeiten die *Stipendia* vbel angewendet werden / vnd manchem beſſer were/ er lernete ein ehrlich handwerck / damit er ſolch Gelt nicht vnnůtzlich verzehrete / vnd endlich zu nichts důchtig darben můſte / aber es můſſen deßhalben ſolche lóbliche Stiftungen nicht auffgehoben werden / weil gleichwol viel gelárter leute dadurch noch worden vnd werden. Dantzen / Fechten/ lautenſchlan / vnd andere *Exercitia*, wann ſie nicht zur vnzeit gebrauchet werden / ſein ſie theils nöhtig / theils ergetzlich. Wie / ſehet jhr aber auch zu/ daß důchtigen Perſonen werden die *Stipendia* gereichnet.

H. P. Dar ſeie ick nich na / ick woll da ſe over öhrem ſtoderen allthohope verdárffen vntho Narren wören / ſo möſten ſie jo den hoffart ſtecken laten / vn meinen Standt beter ehren / want in meiner

Gewalt all ſtůnde / ick wolle őhn den Brodtkorff balle vpthein.

Phil. Ihr ſeyd nicht auff dem rechten Wege/ man hat herzliche Exempel / was fürnehme *Potentaten* den Gelahrten für *Stipendia* gegeben/ Es ſchreibet *Cominæus*, daß König Ludwig der X I I. in Franckreich / ſeinem Leib *Medico* alle Monat 100000. Gülden zur Beſoldung geben/ vnd viel ſtatliche Verehrungen gethan. *Alexander* der groſſe hat dem *Philoſopho Ariſtoteli* nicht allein alle Vnkoſten / da dann ein mächtiges auffgangen / zu Beſchreibung aller Thiere Natur vnd Eigenſchafft verſchaffet/beſondern auch achte hundert Talenta / als eine Belohnung ſeiner mühe vnd Arbeit / durch ſeine Geſandten vberbringen laſſen. Deren Hiſtorien könte man mehr beybringen / da es von nöhten were.

H. P. Ja van denen heſſe ick vele gehöret / dat ſind ock woll ander gelerde Lüde weſen/ all ſe nun ſind.

Phil. Man hat dannoch jetzund auch woll treffliche gelahrte Leute / aber ſehr wenig / dann wie die *Stipendia* ſein / als werden auch Leute / Küpffern Gelt / Küffern Seelmeſſen / *Plinius in Panag.* lobet *Tranianum*, der zum gemeinen beſten 5000. ſtattliche *Ingenia* außerleſen /

vnd auf ſeine unkoſten ſtudiren laßen / wei ſolte das heutiges thun?

H. P. De hett Gelt nergen laten könt / doch ich moht weder vp dat vorige kamen/ Wann de Stodenten wedder tho Huß komet / ſo ſettet ſei boven mick vnd andere Geſchlechten in Knobbenſtede/ ja woll ock over olde ſine Lüde.

H. P. *Phil.* Billig ehret man einen Gelahrten / wegen ſeiner Kunſt. Es ſaget *Pythagoras in Reg. Vitæ, Senectus honorem quidem addit ſi cætera ſint paria.* P. H. Nu moht ick den Büel in achtnehmen.

Phil. Iſt ſo viel/ das Alter gibt zwar Ehre/ wann das dabey iſt / was dazu gehöret/ als Weißheit vnd Geſchickligkeit / ſonſten gehet wol ein Junger einem Alter für. Die heilige Schrifft nennet denſelben ein Kind / der nicht ſo gar Verſtendig/ wann er ſchon bejahret iſt/ wann aber ein Alter vnd Junger in *Qualiteten* vnd Geſchickligkeit gleich ſeyn / iſt billig der Alte vorzuziehen/ſonſten were es ſehr vnhöfflich / einen alten Bawren vber einen jungen *Philoſophum* zu ſetzen / ſolches haben die Indianer / von welchen *Strabo lib.* 15. ſchreibet/ wol verſtanden/ in dem ſie keinen Alter höher geachtet / als einen jungen Geſellen / wann er nicht mit ſonderbarer Weißheit vnd Geſchickligkeit begabet geweſen.

H. P. Idt iß licke ſehr nich recht/ dat ſolke junge Kerles den gragen Hôveden ſcholt vorgetogen werden.

Phil. Ein Argument vom grawen Hovede / Wann ein grawes Håupt deß⸗wegen/ daß es graw iſt/ ſoll geehret wer⸗den/ wůrde man fůr einem jeden Eſel den hut abziehen.

H. P. Wanne wo veracht gie dat Older *Filomſus*, will juck nich GOtt dar⸗vor ſtraffen ?

Phil. O andåchtiger Herr Hans Pumb⸗ſack / wann meine Rede nicht verquergs außgedeutet wird / kan keiner darthun / daß ich das alter verachtet/beſondern viel⸗mehr *cæteris paribus* gelobet habe/ daß aber alte Leute in gemeint geehret werden/ iſt nicht vnrecht/ vnd růhret daher/ weil ver⸗muhtlich / daß ſie erfahren / geſchickt vnd weiß ſeyn.

H. P. Idt let averſt ſeltzem/ wann ein Sohn wiſer iſt / als ſin Vaer/ darumme begehre ick mine Kinner nich ſtoderen tho laten.

Phil. Weiſe Söhne ſeyn einem Va⸗ter eine Ehre vnd Frewde.

H. P. Iß idt averſt nich eine Schan⸗de/dat de Kerels/de örer Wollfahrt meck vnd den minen tho dancken heffen/dat de⸗ſůlven ſick / vns anneren vhrolden Ge⸗

ſchlechte⸗

ſchlechteren in der Stadt Knobbenſtede vortheien willen / ſe latet ſick bi GOtt nich lange nödigen / vp Hochtieden vn Gaſterien / wann ſe gefoert werden.

Phil. Mein lieber Herr H. P. laſſet euch berichten/ gelahrte Leute ſeyn ſo geſchiedt wol/wan ſie es nur nicht mit dem Namē alleine ſeyn/daß ſie ſich vber jhren Stand nich erheben/ſtünde auch vnhöfflich/wann ehrliche Leute ſie zur Taffel ſetzen wollen / daß ſie ſich andern Leuten zum verdruß lang ſperreten vnd wereten. Von ewers gleichen aber habe ichs nicht viel geſehen/daß ſie ſi des geforderens erwarten / beſondern ſich zunöhtigen / vnd die Gelahrte/wo ſie können/gerne *deſpectiren*.

H. P. Wat iß denn an den Kerls ſo grot gelegen / ſind idt doch ringer Lüde Kinner?

Phil. Lieber Herr Hans Pumbſack / ſehr viel. Aus einem ſeenem anſehentlichen Geſchlechte geboren ſeyn / ſtehet ſehr wol / vnd iſt GOttes Gabe / wann aber eigene Tugend ermangelt / iſts als eine leere Schelle / dann die Tugend iſt der rechte Adel / wie alte Weltweiſe vnd Poeten davon geſchrieben haben.

H. P. Jdt iß averſt einer vornehmen Stadt mit ricken Lüden mehr hulpen / aſſe mit den näſewiſen Blackſchiters ane

R 5 Gelt/

Gelt/denn deſülven künt im Nohtfall eine Summe vorſtreccken / ſüß ock alle Jahr vel in de gemenen Kiſten leggen / Denn eine Gelicknisse mot ick ſeggen / Eine Zege iß twar woll verſtenniger/als ein Schap/hett averſt nicht ſo vel Wullel darumme heffe ick lever Schape im Stale/ vn frage nich na der Zegen Wißheit.

Phil. Die Gleichniß reimet ſich als ein Holtzſchlägel zum Graßmehen / Reiche Bürger haben iſt gut / wann ſie nicht ihre Güter mit verweißlichen Händeln zuſammen geraſpelt / denn ſo bekümpts ihnen / als wenn der Hund Graß gefreſſen hat/Exempel hat man die volle Hand/ Verſtendige vnd Gelahrte aber haben noch viel beſſer / dann / Wann vorzeiten vnd noch einer *Reipublicæ* Feinde auff das ergerſte dieſelbe wollen verfolgen / ja gantz fellen vnd *ruiniren* , ſo pflegen ſie ſich nach dem Gelde ſo groß nicht vmbzuſehen / beſondern verhindern vnd heben auff gute Schulen / *Academien* vnd alle freye Künſt.

H. P. Jck grepe nam Gelde.

Phil. Euch mag ſo ſeyn / auch woll etlichen mehr/ daß verſtendigē aber nicht/ darumb ein Arabiſcher Fürſt / als er die Chriſten auffs hefftigſt gedachte zu preſſen/nam er ihnen die Schulen / Die *Mytilenenſes*,

tilenenſes, wann ſie die von jhnen abgefallene mit der höheſten Schmach beladen wolten / huben ſie die freyen Künſte vnd *Studia* bey ihnen auff: Alſo hat auch *Cyrus* den *Lydiis*, *Xerxes* den Babiloniern gethan / einig vnd allein der Vrſachen halber / daß darauff das gemeine beſte *fundiret*. *Iulianus* der Abtrünnige wuſte ſolches auch ſehr wol / derhalben ließ er den Chriſten die Schule verbieten vnd verſperren: Zum zeiten *Doctoris Lutheri* seyn alle Münche vnd Pfaffen / *Patres & Fratres ignorantiæ* geweſen / auch ſo gar / daß / wann ſie mit jhrem Latein den Teuffel beſchwuren / den *Priſcianum* vergaben / Exempel ſeynd beyde Feuſte voll verhanden / aber zu langweilig zu erzehlen / Wie nun der Bapſt vnd ſeine treffliche Stützen die Jeſuiter ſahen / daß durch des *Lutheri* wolbeſtalte Schulen vnd *Academien* viel guts geſchaffet / vnd mancher trefflicher gelehrter Mann ward / daß auch zu beſorgen / das Bapſtthum darüber zergehen möchte / haben ſie Schulen geſtifftet / vnd gebrauchen ſich einer ſolchen *Inſtitution*, die der Euangeliſchen Art zu vnterweiſen bey weiten vbertrifft / wolte GOtt / daß ſolches hohe Potentatē verſtehen / vnd ſolchem Werck bey zeiten *remedieren* wolten. *Theophilus*

der Käyſer / als *Mammunus* ein Printz aus Arabien / den trefflichen *Philoſophum Leonem* von jhm begehrete / hat er ſolches abgeſchlagen.

H. P. He iſſer wor vppeſtüret weſt / als de Ratte vp den Senp.

Phil. Das habt jhr getroffen / als ein Fleiſcher / der den Ochſen für den Kopff ſchlagen wolte / vnd ſchlug jhn fur den Hindern. Diß war die Vrſache / daß er ſolch einen Schatz viel höher achtete / als daß er den *Barbaris* ſolte zu theil werden.

H. P. Welck ein düer *Leonem* ſoll mick dat woll weſen ſin/ het wor Golt ſchiten kont.

Phil. Ewer Rede/ Nahme vnd Leben kommen mit einander vberein / darumb ſeyd vnd bleibt jhr wol Hans Pumbſack/ gebt ein wenig achtung/noch eins muß ich ſagen. H. P. Dat ſcholl mick woll wunner nehmen / heffe ick doch mangen verſtännigen Minſchen kent / vnd bin nich ſehr olde / de wedder ſchriffen noch leſen können / vn nich mehr lehrt hadden / tho hogen Dingen kämen / ock ſo fin kören / dat ſe nich einmas ſtodderden.

Phil. Solches mag abgehen wie es kan/ dieſes iſt gewiß / daß die Gelahrten ſeyn alleine die Augen/ Ohren/ Zungen/ Hand vnd Gemüht einer guten Policey / vnd ohn dieſelben iſt ſie einem vnvernünffti-

gen

gen Thiere gleich/dann alle Ungelahrten *ſunt ſine mole corporea nulli.*

H. P. Echter Latin / ick heffe mick averſt offte ſeggen laten / dat idt nich gut ſie / wenn Printzen / de doch dat Regimente föhren / gelehrt ſind.

Phil. Es iſt zum höheſten nöhtig / daß dieſelbe gelehrt ſeyn / womit ſie jhrer Råhte *Conſilia* erwegen / vnd beſtes daraus nehmen können / daß aber offtmals die Hoffleute mit euch einig ſeyn / davon ſtünde viel zu ſagen / Herr Hans Pumbſach / ewer Gehirn kans aber nicht faſſen / gehört auch nicht zu vnſerm Geſpräch.

H. P. Si holet vel van den Gelehrden / iſſet dann ock gut / dat de Wifer gelehrt ſind?

Phil. Warumb nicht: wann nur Tugend vnd Frömmigkeit dabey iſt.

H. P. Wann ſe aver ock ſo gelehrt ſint dat ſe *ad coitum* ein Küſſen vnter den Erß legget / aſſe jenne Jungffer tho Hafe / de Politiſch was.

Phil. Pfui Garſthamel / auff dieſe weiſe iſts beſſer / daß ſie einfältig ſeyn / jedoch wollen etliche viel lieber Ungelahrte als Gelahrte zu Weibern nehmen / wie ſich *Franciſcus Iohannis* des fünfften Sohn / Hertzog in Groß Britannien / da jhm ſeine Braut Iſabella / des Künigs aus

Schott-

Schottland Tochter / zugeführet ward / welche nicht in den freyen Künſten erzogen / vernehmen laſſen : *qu' ill' en aimoit mieux : qu', une femme eſtoit aſſez ſçavante ; quand, elle ſçavoit, mettre difference entre la chemiſe, & le pourpoint de ſon mari.*

H. P. Hör dar/Parle mi Frantz/wil gi mick wat / ſo ſegget idt mick op Dütſch / dat ickt ock verſtahe.

Phil. Dann Weiber ſeyn zum Gehorſamb/vnd nicht zum Regiment geboren / Es iſt zwar nöhtig/daß ſie in aller Zucht vnd Erbarkeit/die Knaben aber in freyen Künſten erzogen werden.

H. P. Wi heffet in vſer Stadt ſo vel Gelehrte / dat ſe vth allen Winckeln krupei / balle ſüht man ein Doctor / Papen/ Procurator / balle Notarien / Köſters / Scholmeſters.

Phil. Ihr möget woll viel vnter die Gelahrten rechnen/ ſo auch gerne wollen dafür angeſehen ſeyn / die es aber in der That ſeyn / der kan man werlich nich zu viel haben.

H. P. De eine heff jo ſo woll in de Schole gahn / vn iß jo ſo woll vp Vnverſteten weſen/ aſſe de ander.

Phil. War iſt es/ſeynd aber vngleiche *Ingenia*,vngleich erzogen/ vnd haben ſelbſt nicht gleichen Fleiß angewendet / ſeyn

nichts

nicht alle Köche / die lange Meſſer tragen.

H. P. Ick paſſe vp de Hennel woll nich veel / heffe ock woll wat wichtigers tho donde / aver mines Vaers Broer de hefft einen kleinen Jungen / dar wil he idt mee verſöken / dat he ſchall ſtoddern / de heſſt ſüß nein Gelt veel vtthogeven / ſchlumpet et ſo ſchlumpet et / deßhalven möchte ick woll weten / wor man denn ſolcke grote gelehrde Leude maket.

Phil. Wann jhr ein wenig achtung gebet / wil ich es euch zuverſtehen geben.

H. P. Wi heffet jo jtzunder anders nich tho donde.

Phil. Ich habe vor erwehnet / daß das gantze Regiment einer guten Policey beruhe / auff guter *Inſtitution* vnd Aufferziehung der Jugend / welches / wie auch angezogen von den Jeſuitern / mit allem fleiß in acht genommen / von den Evangeliſchen aber obenhin *tractiret*, vnd wenig darauff gepaſſet wird / dann jene haben jhre tägliche vnd ſtattliche Vnterhaltung / daß ſie anders nirgends / als für die Knaben vnd Jugend ſorgen / denſelben täglich ſo viel / jedoch mit was grunde oder vngrunde / ſtelle ich für dißmal an ſeinen Ort / einblewen / daß ſie den Evangeliſchen von Hertzen feind

feind werden / liegen auch jhren *Studiis* ob/hiergegen aber ſehen zu dieſer zeit hohe Perſonen vnd Städte / vnter den Evangeliſchen alleine darauff wie ſie jhre Schatzkammern füllen / vnd ihnen einen Vorraht ſchaffen.

H.P. Dat iß ock woll billick / dat man dar erſt nach ſüht / dar folget dat anner wol na.

Phil. Herr Hans Pumbſack / ich verachte das nicht / daß man ſich auff allen Nohtfall auff einen guten Vorraht ſchicke/vn etwas durch erlaubte Mittel zum gemeinen beſten ſamble vnd zuſammen ſpare/aber dieſes alles nutzet nichts/wañ nicht für allen dingen auff Kirchen vnd Schulen / wodurch alle Stände erhalten werden / gewendet wird / Es achte jederman gewiß darvor / daß die Jeſuiter bey funfftzig oder ſechtzig Jahren her/ mit jhren Schulen / vnd die Lutheraner / wie man ſie nennet / ſelbſt mit jhrer Vnachtſambkeit vnd Trägheit / der Evangeliſchen Kirchen gröſſeren Abbruch gethan/ als wann zehen Hiſpaniſche Armaden die Leute zum Pabſtumb gezwungen. Vber das haben groſſe Herrn vnd andere/die jenige Gütere/ ſo zur Ehre Gottes vnd Aufferziehung der Jugend / von vnſern Voreſtern wol verordnet/nicht allei-

ne nicht gemehret vnd verbeſſert / beſondern auch auff Raht der geitzmagigten Hoffſchwentzer gar weggeraffet / vnd in andere *propban* nutzen gewendet/ Aber wie bekômpts jhnen ? Die Heiligen holen das Wachs wieder / vnd wann man meinet man habe etwas / ſo iſt durch GOttes gerechte Straffe eins mit dem andern verſchwunden / vnd gehet die Hitze mit dem Rauche auſz.

H. P. Schöll dat dar woll van her komen.

Phil. Es iſt nicht anders / wann ſolches nicht mit allen fleiß abgeſchaffet wird/ vnd vornehme hohe Perſonen Fürſten Graffen / Herren vnd Städte dahin ſich bemühen / wie ſie ſo woll gute *Trivial* Schulen als *Academias* auffrichten / dieſelbe anſehentlich *dotiren*, den Lehrmeiſtern vnd *Doctoribus* ehrliche Vnterhaltung geben / vnd gute *Ingenia* erwehlen / vnd wann die geringes Vermügens gnugſame *Stipendia* zuwenden / iſt nicht wunder/daß wegen der groſſen Vndanckbarkeit vnd Verachtung der hochnöhtigen Mitteln / GOtt / ſein H. Wort vnd das wahre Liecht / bey vns erleſchen / vnd die Barbarey / ſo vorzeiten im Pabſtum geweſen / wieder einreiſſen laſſen.

H. P. Man

H.P. Man liſt averſt in der Schrifft/ Godes Wort blifft ewig.

Phil. Iſt war / kans aber nicht auff andere Völcker kommen / vnd dabey erhalten werden/wann wird deſſen ſchon erwehnter Vrſachen halber beraubt ſeynd?

H.P. Dat heffe ick min Levelang wer höert wer ſeen/ dat idt allth omalen / alſe gi ſegget *Filomſus* , vth der Schole herkome.

Phil. Hans Pumbſack / könnet jhr ſehen / wie das Weitzenkörnlein / ſo in die Erden geworffen wird/ mächtig gedeyet/ vnd vbers Jahr herꝛlich wechſet vnd frucht bringet?

H.P. Hör dar / ene Gelicknitſſe vam Satſeyer.

Phil. Könnet jhr die feinen wolriechenden Kräuter wachſen ſehen? Iſt darauff ein eigentlich Gleichniß/ dann wann dieſelbe voll gewachſen / als dann abgeſchnitten oder außgerupffet / vnd keine junge Pfropffreißlein geſetzt vnd gezogen werden / ſo iſt es mit dem Luſtgarten bald auß / tregt alsdann von jhm ſelber lauter Diſteln/ Dorn vnd Vnkraut/ alſo gehets auch her in einer jeden *Republica* , welche mit guter *Inſtitution* vnd *Education* der Jugend / wodurch manchesmal ein böſes gemüht gantz geendert wird

nicht

nicht verſehen iſt / Dannenhero *Petrus Ravennas* geſagt / Dafern auff Erden etwas dem Paradiſo gleich / weren es Schulen vnd Kirchen / aber wann ſolche *Paradiſi*, wie vermeldet / mit feinen jungen Reißlein nicht fort vnd fort beyflantzet werden / verdirbet mannich ſchön *Ingenium*, welches gleichſamb ſonſten die Natur entweder zum fürtrefflichen *Theologo*, Regenten/oder getrewem tapfferem Kriegsmann hette haben wollen.

H. P. Wenn dat war iß / da gi ſegget / ſo will idt in vſer Stadt Knobbenſtede wolle ergan/denn dar heffe wie eine grot-Schole / darinne ſind ſeven Scholmeſters / de alle Morgen vn Namiddag in de Schole gan mötet / vn de Jungens *inſtitueren*.

Phil. Seyn ſie dann auch fleiſſig bey jhrer *Inſtitution*?

H. P. Wo ja / man kan jo nich einmahl vor der Schole hergahen / ſo wert den Jungens dat Gat tho howet / dat ſe ropet/ als wenn öhn ve Stoppels im Erſe ſteckeden.

Phil. Ja woll / mein lieber Hans Pumbſack / ſoll daß die rechte *Inſtitutio* vnd Aufferziehung ſeyn/ das iſt eine *Carnificin*, Eſelszüchtigung / vnd keiner *liberalen* Gemühter / dadurch wird mannicher

nicher mit Gewalt vom Anfang ſeines ſtudierens abgetrieben.

H. P. Wo ſchültet denn de Scholmeſters maken? Ween de Jungens nich rechtſchapen *caſtegert* wert/ doet ſe jo nen gut.

Phil. Ewerem Bericht nach / habt jhr ſieben Schulmeiſter / ſeynd ſie auch gelehrt vnd *diſcret*?

H. P. Wo ja / de Overſten künt mit öhren Schölers jo diſputeren / *Quid eſt Dilectica*? moket Latinſche *Orations*, dar latet ſe denn mick vnd mines geliken thofodderen / then ock den Hodt depe noch aff/ wenn ſe vor vſch over gahn.

Phil. Das alles wird ſie vnd ewere Jugend aus den Stroh nicht heben. Wie viel haben ſie zur jährlichen Beſoldung?

H. P. De Recter het des Jahrs achtig Dahler vn ſin Doden Gelt / dar riſt vnerwilen ock noch wat mehr bi tho / de negſt öhme / vefftig Dahler / de vnnſte / twintig edder dartig Dahler.

Phil. An der Beſoldung mercke ich wol/ was jhr für *Præceptores* haben müſſet.

H. P. Wanner licke ſehr einer afftümpt/ dar lopet er woll vieff ander wedder na.

Phil. Mag wol ſeyn/ aber wie die Beſoldung iſt / als ſeyn auch ewre Schulmeiſter geſchicket / vnd wird ewer Jugend erzogen / Wann jhr wollet ewer

Stadt

Stadt Wolfahrt ſuchen vnd befoderen / müſte an eweren Schulen der geringſte jährlich zweyhundert Thaler vnd allgemehlich gute Beforderung / die andern nach einander mehr haben / dann würden ſich zu euch gelahrtere *Præceptores* , als Dorffküſtere vnd dergleichen / finden / vnd zu den geringſten Dienſten / zu welchen dieſelbe eben ſo wol nöhtig / gebrauchen laſſen.

H. P. Wolme Düfel woll ſo vel vp de A. B. C. Bröers vn Donatſchen wennen/ vn denn vp de anneren jmmer mehr? Ja gi wollent woll doen.

Phil. Bey den kleinen Knaben ſeyn jo ſo gelahrte vnd *diſcrete* von nöhten / als bey den groſſen.

H. P. A. B. C. kan man öhnen jo lichte vor leſen / vn wenn ſe dat nicht wilt lehren/ hawe man ſe vor den Hinnerſten.

Phil. Damit iſt es nicht außgerichtet/ man muß vnterſcheiden konnen die *Ingenia*, dann etliche wollen mit Schlägen / etliche mit guten Worten / die ſchöneſte Köpffe mit *præmiis* vnd Belohnung jhres fleiſſes / wie es die Jeſuiter in Gebrauch haben / ermuntert vnd angereitzet ſeyn / wo zu dann *Diſcretio* vnd Geſchickligkeit gehöret / wann man Vnkoſten anwendete/ ſo könte man auch Leute haben.

H. P. Dar

H. P. Dar magget vmme ſin/ick will neine Kinner thor Schole ſchicken / ſe ſchůlt doen aſſe ick doe / ſo heffet ſe Tyer vn Feit / idt iß ock woll nich nödig / dat man ſo ſchrecklick vel vp ſine Kinner wennet / moth darna de Gefahr dartho vthſtan/ dat ſe an der Schrift etworget/aſſe einmal ein Buer / de einen Calender vor Coriander fratt/ denn idt plegt gemenlich ſo her tho gande / wenn ſe ein noch koſtet heffet / ſö dot ſe den Arß tho vn ſtarffet hen/ woll denn dat Gelt wedder hedde ?

Phil. Hilff GOtt / wann alle Leute geſinnet weren / wie jhr ſeyd / würde in Ewigkeit kein gelahrter Mann werden / in einer grewlichen *Confuſio* alle *Reſpublicæ* von jhm ſelber vber einen hauffen fallen / Aber es ſeyn dannoch etliche/wiewol wenig/die den *Studiis* gewogen ſeyn / Wann nun beſſer darauff *ſpendiret*, vnd die Aufferziehung vnd *Inſtitution* der Jugend in acht genommen würde/daher die Jeſuitin zu ſagen pflegen/ daß zu verwundern/wie aus der Lutheraner Schulen eintziger fürnehm gelehrter Mann könne herkommen/ und ſage ich mit jhnen ſolches warſeyn / daß aber vnterweilen ein tapfferer gelahrter Mann entſprieſſet / iſt nicht der Evangeliſchen *Inſtitution*, beſondern der Gutheit deſſen Natur / die ſich ſelbſt erzie-

erziehen kan / ſonderlich aber der Schi-
ckung GOttes zuzuſchreiben.

H. P. Mick verdrût itzunder noch mannig Arß vull/da ick doch nich vel vor lehret heffe / min *Præceptor*, aſſe ick noch klein was / hete mick woll drey mal darumb ſtreken / dat ick nich beholen kônne / wen H. ein Bockſtafe wert edder nich.

Phil. So müſſet ihr ein ſtumpff *memoriam* haben / derſelbe *Præceptor* aber were wehrt geweſen / daß er ſeiner *Indiſcretion* halber ſelbſt geſtrichen. Ich verſpüre aus alle ewerem Fürgeben vnd Sitten wol / daß ihr einen ſchlimmem Vorgänger gehabt habt.

H. P. Ick dochte/ moſtu ſo vel wegen eines Bockſtaves vthſtan/ ſo moſtu noch hundert mal mehr lien / wenn du ſchôſt ein gelerder weren / darumb leit icke bi thien vorn Dûfel bliven/de Arß wer mick ſûß all doeff ſchlagen/min Vaer vn mine Môme haddē mick ock vel toh leff dartho.

Phil. Ein *diſcreter* vnd gelahrter *Præceptor* weiß die *Ingenia* beſſer zu *tractiren*:

H. P. Min *Præceptor* was likeſehr ein ſûnnerlick Mann / dar vel vanne holen ward/vn ſe heten ôhne mit einem ſûnnerken Nahmen/ ſû / ſû / ſû/ idt ligt mick vp der Lippen/ *Critiſi*, *Critiſi* heten ſe ôn.

Phil. Ich hôre wol / wo ihr hinauß wol-

wollet / es were beſſer / man plagete die zarten *Ingenia* mit dergleichen dingen nicht / ließ es bey den alten vnd nohtwendigen *præceptis Grammaticalibus* bewenden/ vnd klügelte nicht alle ding ſo genaw/wie die newen *Grammatollen* , deren ein jeder ein ſonderlich *Grammatic* ſchreiben / vnd ſich dadurch ein anſehen / als ein Kühefladen/ auff einer Münchsplatten machen wil/dadurch dann die Jugend nicht allein wird auffgehalten / beſondern auch gar abgeſchrecket. Es iſt auch nicht gut/ daß die *Critici* der Wörter *ſenſum* nach ihrem Kopff allemal deuten / dann darauß iſt wol eher groß Vnheil entſtanden.

Die Griechen vnd Italianer legten nach Verführung jhrer *Grammatiſten* das Wort *phos* auß / daß es anders nicht bedeutet als einen Menſchen / da es doch ſo wol auff ein Liecht als auff einen menſchen verſtanden werden kan/dahero ſeyn ſie betrogen / daß jährlich dem *Saturno* ein Menſch iſt geopffert worden/ da ſie doch mit einer brennenden Kertz oder Liecht hetten zukommen können/ vnd jhren vermeinten GOtt verſühnen. Ein Münch macht jhm einmahl ein Gewiſſen wieder die *Grammatic* zu ſündigen / vnd als er viel *hoſtien* hatte / *conſecrirct* er *hæc ſunt corpora mea*

H. P. Dat

H.P. Dat iß meck ein wenig tho hoch/ ick moth wedder vp min vörige komen/ Aſſe meck nu mine Olleren vth Harteleidt / dat meck wedderfohre / vth der Schole nehmen / kreg eck enen *Pædagogus*, de gäff tein Dahler des Jahrs Koſtgelt tho / do hadde eck gue Sake / de dorffte meck nich eenmal ſuer anſein/ he hedde ſüß ſpringen möhten.

Phil. Sothane der Eltern Liebe iſt eine rechte Affen Liebe/ welche jhre Jungen offtmahls im küſſen erdrucken / wie jhr auch auff ewren *Pædagogum* zu Hauſe was gewendet/ſo habt jhr jhn gehabt/ zudem iſt es zehenmahl beſſer/ daß die Knaben nicht zu Hauſe / beſondern in offentlicher Schulen vnterwieſen werden / dann darin ſehen ſie / worin andere geſtraffet/was aber von jhnen gelobet/ wird einer durch den andern gereitzet / vn wil ein jeglicher gerne von ſeinem *Præceptore* gelobet ſeyn. Bey den alten Römern ſtund es nicht in der Eltern Macht die Kinder daheimb zu behalten / vnd jhres gefallens zu ziehen/beſondern muſten ſich von den *Cenſoribus* gebieten laſſen / vnd nach deren gutachten jhre Kinder zu einem oder andern aufferziehen / vnd abrichten laſſen.

H.P. Dar iß nu nich mehr van tho

ſeggen / hen iß hen / ick heffe Gott loff ſo vel / kan meck ane ſtodderent wol erhollen / de *Poëten* vnne *Rhetoricen* ſind io doch ein hupen Beddelers vnne Schmeichelers / dat heffe eck vaken ſülveſt ſeinen / wann ein vornehme Mann Hochtidt edder Kinnerdöpe helt / edder ſtarfft / wo denne de Kerls med öhren Beddelſcharteken vptogen komet.

Phil. O Hans Pumbſach / ich vermeinete euch auff einen andern weg zu führen / aber jhr beſſert euch wie ein alter Eſel vnd junger Wolff / derowegen / iſt Hülffe vnd Vermahnung an euch verlohren.

H. P. Heffe eck meck doch wol eher ſeggen laten/dot de hillige *Auguſtin* vnne *Hieronymus* de Poeterie Quackelie heten/ ſchöllet / drüncke des Erdomes / vnne Spieſe des Düvels / vn heffe ock höret van enem Kerl / ſall *Demoſthenes* hetten / de ſeck ſülveſt beröhmet hefft / dat he mit ſiner Redenheit den Richter verföhrt hebbe / ock / ſo vaken aſſe he ſülveſt wolt / mit ſinen *Orations* twüſchen de *Athenern* vnne Philipſen Krieg edder Frede maket.

Phil. Wer *Poëſin* vnd *Rhetoricam* nicht recht / vnd nur boßheit zu beklistern gebraucht / derſelbe iſt nicht zu loben/ worhin

worhin auch von euch angezogener *Auguſtini* vnd *Hieronymi* Meinung gerichtet iſt/vnd anderſt nicht können verſtanden werden.

H. P. Wat ſind denn doch de Sternkikers ver Lüe/ de meinet ſe ſind vth dem Hemmel fallen / vnd vſe Herre Gott hefft öhne de Sterne thotellt / leget lieke ſehr alle dage in der Weken / vnd den Sondag gevet ſe tho/ want dann nich indrept/ ſo behelpet ſe ſick damede/ſe maken de Calenners vnne vſe Herre Gott dat Wedder / wilt thokümſtige dinge *profencien*, vnne wetet nich / wat öhn im ogenblick ſülveſt wedderfahren kan. Eck heffe eenmal en Exempel hört / dat mit öhrem Heren dem Sternkiker ene Maget iß *ſtellatum* gahn / vnne aſſe de Here nam Hemel ſüth / falle he in en Aenpoel / do ſecht de Maget/wil gi weten Here wat am Hemmel ſchüet / vnne wetet nich eenmal wat vor juwen Vohten iß.

Phil. Von *Anaximene* wird ſolches geſagt / aber verachtet jhr doch ſolche Kunſt vnd wiſſenſchafft nicht/redet auch nicht ſo höniſch von derſelben/ wann jhrs verſtehen köndtet / wolte ich euch wol berichten / was für ein ſtattlich ding darümb ſey.

H. P. Idt ſoll woll wat ſien.

Phil. Ihr könt nichts mehr / als alle freyen Künſte vernichten / vnd euch auff gut Pümbſäckiſch herfür thun.

H. P. Wo ſecht man jtzunder / de Mann iß gut Politiſch / wann he man rechtſchapen ſchmeichelen vnne gue Wort geven kan / ſeck ock kan anners anſtellen / aſſe he jdt meinede.

Phil. Ein blind Hnen findet auch vnterweilen eine Erbſe / ſo gehets euch auch / es iſt wahr / daß ſolchs von manchen Politiſch genent wird / aber vnrecht / dann Politiſch ſeyn iſt zur anordnung einer guten Policey / oder zu erhaltung des gemeinen beſten geſchickt ſeyn vñ djenen.

H. P. Dat iſſet noch nich alle / wann eckt ſeggen dörffte / van deels gitzliken Papen / wo ſe levet / dat idt wol beter were / dat ſe nich ſtoddert hedden / dat dat ſpreckwort an öhnen war iß / de Gelehrden ſien de vorkehrden / aver eck will meck daran nich vergriepen / ſe ſchmitet enen van Pregeſtoel.

Phil. Ich weiß wol / daß all ewer Pumbſäckiſcher Geiffer für dißmal außgeſpeyet ſeyn muß / jhr könnet doch nicht halten / ſagt an / was mangelt euch dann auff dieſelbe.

H. P. Jck löve jüwe Hövet ſchöll woll voll Thorens lopen / ick wilt jück woll alle-

nie

ne ſeggen/wend man de Papen nich wedder wieß wören / ſüß heffe ick den Düvel vpmNacken/vnn wenn ſe mick denn vander Canſel wat affgevet/heffet ſe de Bahrē bi ſick/iß ſo ſcharp aſſe ein RibbeJſern/ dar darff ick öhne nichts wedder ſeggen.

Phil. Mich verlanget was das werden will.

H. P. Ha / ſe möget jo ſo geren einen guen Drunck / aſſe ein anner / limet ock woll medde / wann ſe dicke ſind / theet vnnerwilen den Rock vth / vn ſegget : dar liegt de Pape / hier ſtait de Kerl/ Wenn öhnen de Parkinner lange nichts verehret heffet/ſeiet ſe ſuer/mackt Practiken/dat ſe wat krieget / biddet vmme Gelt wat over tho laten / wenn ſie idt denn weg heffet/ dencket ſe vp nein betalen / maket enen wiß/man heffet öhne verehrt / ſegget Digratz darvor / wat ſchall man denn mit den Geſalveden des Heren anfangen/ man mot ſe tho Frünnen beholen.

Phil. Daß der dem Altar deinet/ auch davon erhalten wird / iſt der H. Schrifft gemeß/ wann derowegen die Pfarrkinder freygebig gegen jhre Seelſorger ſeyn / iſt billig vnd recht / daß auch die Prediger zun zeiten zu ehrlicher geſellſchafft gehen/ kan ich nicht ſchelten / wans aber ſo hergienge / wie jhr berichtet / ſtünde es nicht

zu loben / deſſen bin ich aber gewiß / daß manchem ſolches leid ſeyn würde / Warumb nehmet jhr der Gelarten Untugend ſo genawe in acht/vnd wollet jhre tugend/ vnd vieler Pfarherrn frömmikeit vnd geſchikligkeit nicht ſehen ?

H. P. Wenn ein grot ſtücke Drecks ſit vp einem ſchönen witten Klede / dat ſüht idermann/vn ſtait na minem gutdüncken ſo aiſch / dat man der Schönheit des Kledes vergietet.

Phil. Ich muß bekennen/daß es wahr ſey / darumb verantwortens dieſelbe / die alſo mit der einen Hand bawen / mit der andern ergerlich zerbrechen / ich weiß aber dagegen viel gelahrter frommer Männer/denen ſolches mit Warheit nicht kan nachgeredet werden.

H. P. Ja wann de Papen en weinig macht bekomet / fanget ſe einen hupen ſtriedes an vnner ſick ſülveſt/ſchrivet eine wedder den anneren / dar doch woll van nöden were / dat men den Jeſuiters de Wenneken wöſcht.

Phil. Wo kompt ſolche her ? Welche ſolches thun / habens zu verantworten/ vielen würde es leid ſeyn.

H. P. Weret denn nu nich beter/ dat ſe nich ſo vel ſtoder vnne Gelt vortheret hedden ? denn de nich ſo gar gelehre ſien/ latet

latet den liken Scheppel wol gan / averſt de anneren de des kibbelens wohnt ſien/ vnne lehrt heffet / do de *Rami* vnne *Filippi* ſölken weſend hadden / dar de Haſeſche Balber van ſede / de wilt idt nich laten / darûm wolle eckt met dem Apoſtel Paulus holden / de ſchall jo am ede ſeggen / wol tho vel weten wil / den ſall men vth der Kercken ſtöten / aſſe einem wedderfahren iß / de annern Hebreiſche leren wolde / de droffte inner Stadt nich bliven.

Phil. Es muß ein jeder Prediger / bevorab zu dieſer Zeit / ſonderlich gelehrt ſeyn / allemahl wider die Wiederſacher ſich gebrauchen laſſen / vnd beſtehen konnen/ fehlet ſein Mitbruder aber/ſolls billig nicht ſo groß gemacht / vnd jedem ins Maul gethan / beſonderen der Mitbruder Chriſtfreundlich erinnert / vnd einhelligkeit gehalten werden / weil aber dieſem zugegen gehandelt wird/ iſt nicht die gelahrtigkeit die vrſache / beſondern ein vnruhig gemût / welches bey guter *erudition* vbel dienet.

H. P. Eck moth nich tho vel van ſölcken Lûen ſchnacken / eck wolle nich geren/dat mines Broers Söhne/da eck erſt van ſede / en Pape wôre / wann idt wor ſchlumpede/ dat he ſo wiet keme.

Phil. Warumb? H.P. All dawumme/idt is vſem Geſchlechte tho ring.

Phil. O in welchen böſen Wahn ſtecket jhr/das *Studium Theologicum* vnd Predigampt iſt höher vnd würdiger / denn alle *Studia* vnd *Facultates*, derowegen ſich wol hohes Standes Perſonen dazu begeben / vnd jhr wöllet ewer Pombſäckiſch Geſchlechte zu gut achten.

H.P. Dar magget vmb ſien/wiel ſien Vaer Gelles tho vel hefft / ſall he eyn Juriſte weren/ averſt mit den Geiſtliken ſaken nich tho donde hebben.

Phil. Warumb das?

H.P. Wann de Juriſten da vel brüens mede heffet/ſo weret ſe gut Päpiſch.

Phil. Mit nichten / ich habe das Gegenſpiel *obſerviret*, vnd vielfeltig von andern gehöret vnd geleſen / daß vornehme Juriſten die beſtendigſte Evangeliſche Chriſten geweſen / aber wenn ſie nur halb gelahrt ſeyn / mit beforderung angeſehen werden/ſind ſie leichtlich verblendet. Ich vermercke ſo viel / die Geiſtliehen werden jhren Kehrab von euch bekommen haben/ wen wole jhr nun auff der zungen dantzen laſſen/was dünckt euch bey den Juriſten? Denen werdet jhr ſo ſehr nicht zu widern ſeyn/weil jhr gerne ſehet/daß ewers Brudern Sohn ein ſolcher würde.

H.P. Ja

H. P. Jà mit mines Broers Söhne iß idt vel ein anners/ſien Vaer hefft Gelles tho vel / vnne wann de eens dodt iß/ſo hefft de Söhne Tegen vnne Meygerhöfe van öhme/ dar kan ſeck enes armen Mannes Söhne nich na richten / dat de ock wolle en Juriſte edder Docter weren/ de blive bi ſinem Stanne.

Phil. Wen eines armen oder geringen Manes Sohn nach Ehren ſtrebt/ thut er eben ſo recht als ein reicher / der ſolches thut/vnd leſt es derſelbe jhm vielleicht ein beſſern ernſt ſeyn/als reicher Leute Kinder/wer wolte jnen das vergönnen ? were ja ein vngeſchliffnes Eſels ſtücke.

H. P. Daher kümpt idt averſt/dat der Docters ſo vele ſien. Vor jennen twintig Jahren weren gar wenig : Vnne in vſer Stadt weren twey / averſt itzunder ſien de Kerls ſo vel / datmener enen Docter kriegen kan / aſſe enen Stroſchnier edder Lementklicker.

Phil. Wor viel gelahrte ſeyn / gehets wol zu / wie aber ſeyd jhr ſo vngehalten auff ſie / können ſie ſich etwa nicht ernehren / daß jhr von dem ewrigen etwas zuwenden müſſet.

H. P. Ja Peck vnne Pulver/eck wolle öhn öhren Hoffart helpen ſtärcken / Nen eck wet dat minge beter antholeggen.

Phil. So wendet doch eweren ſtacheſichten wind vnd Naſewaſſerey auch auff was anders / die Leute werden wol acht haben/ daß ſie nach Standes gebühr ehrlich außkommen / denn ich habe noch keinen rechtſchaffenen *Doctorem* oder *Iuriſperitum* darben ſehen.

H. P. Ja/ ja / wann de Weltverkehrers, erſt van Vnverſteten komet / vnne wann ſe ock reens vnnerwilrn ſo ſtarck name Docter ruket / vnd ſchware darna gath / ſo helteter like ſehre al harde / eck heffet wol vernomen / dat ſe denne kume köuet öne *Suppelcati* maken/edder ſüß wat/ dat thor Buren Brüerie höret.

Phil. Ich weiß etliche Exempel / daß junge *Advocaten* manchem altem/ welche vermeineten / ſie die Weißheit ſelbſt weren/mit *erudition* vnd geſchickligkeit eingetrieben haben/ liegts derohalben am alten *Advocato* allzeit nicht / daß aber vnterweilen die jungen im anfang nicht ſo wol fortkom̃ē/daran haben die groſſe ſchuld welchen es gebühret/vnd den Proceß auf hohen Schulen nicht lehren / jedoch obſchon der anfang etwas ſchwer/ könnē ſie dennoch/wenn fleiß angewendet wird/jhr auffenthalt haben / biß vnſer Herr Gott beſſer Glück giebet / daß ſie von euch vnd ewers gleichen kein Brodt leihen dürffen.

H.P. Heffſ

H. P. Hefft denn vſe Here Gott mit den Juriſten ock wat tho donde.

Phil. Hans Pumbſach/ was ſagt ihr? Die Römiſche Weltliche Geſetze ſeyn in Gottes Wort / natürlichem vnd aller Volcker Rechte gegründet / dannenhero rechtſchaffen Juriſten / Prediger der Weltlichen Gerechtigkeit/ Väter der hohen Potentaten vnd Käyſere / welchen ſie vnd dem gantzen gemeinen beſten der geſtalt vorſtehen/ daß ohne dieſelben kein keſtendiger Friede gemacht vnd erhalten / oder glücklicher Krieg kan geführet werden.

H. P. Se möget jo verſtän / ſe ſtahet manchem voer / dat he kum ein Pennik im Büel beholt/ ſchrivet grote dicke Breve/latſche den düren noch betalen / ſegget einem woll tho / ſe willen de Sacke dalle winnen/ja ja/ vppet leſte hetter eine Vhle feren.

Phil. Daß zun zeiten ſolch ding ſeltzam zugehe / vnd mancher ein geraumes Gewiſſen habe / bezeuget die tägliche Erfahrung / es müſſen aber andere getrewe ehrliche *Advocati* vnd auffrichtige Leut hierunter nicht vermenget werden / daß auch die Partheyen vnd *Clienten* zun zeiten vmb Koſtſpildung kommen vnd auffgehalten werden / iſt jhnen offtmals /

 ſelbſt

ſelbſt zuzuſchreiben / dieweil ſie anders als ſich die ſache verhelt berichten/ vnd alſo dem Richter vnd *Advocato* einen blawen dunſt machen wollen/ſie aber endlich ſelber trifft.

H.P. Jck moth mick vorſein / dat ick van den Lůen nicht tho vel kőre / ſe plegen einem ein *injurien* an den hals tho ſchmiten / vn woll weit / *Filomſus*, gi mőchten derſůlven Hare ock woll ſien.

Phil. Meinent halber / Hans Pumbſack / habt jhr euch nichts zůbefahren/ dann ich habe zuvor geſagt/ vnd gnugſam verſtanden / wer mit euch in Reden ſich einleſſet/muß grobheit erdulden kůnnen.

H.P. Wenn gi mick averſt mit der Groſſheit meinet/ ſo doc gi mick vnrecht/ denn ick wůſte nich dat ick jůck en vnnetogen Wort ſegt hedde.

Phil. Jſt nicht vom beſten / daß jhrs nicht wiſſet/ſonſtē kőntet jhr euch beſſern.

H.P. Wat/beteren? Jck bin gut vőr mick / Winter vn Somer / aver einerley felt mick noch in/ dat woll ick thovőrn fraget heffen / wo kůmpt idt doch / dat de nie affeſtegen Juriſten Burſſē ſick latet gerne Hochgelehrte ſchellen/gevet ock ſůlveſt woll an/ dat őhr Titel ſo maket wert/ vnd ſind jo noch nene Docters.

Phil. Das wird daher komen / wenn

ſie

ſie gedencken bald *Doctores* oder *Licentiati* zu werden / ſo vexirt ſie der *Titular* kützel eine zeitlang vorher / ehe ſie zu *qualiteten* vnd *digniteten* gelangen / iſt aber ein rechtes Geckſſtücke.

H.P. Dat möget jo woll rechte Frökipke ſin / wenn ſe ſick vp Vnverſteten mitme Wieſe nich heffet behenget / wo gaht ſe denn na den riken Mekens edder Wetfruwens / wilt alletidt vor anneren Lüen/ock anneren gelehrden/ den vortog hebben / krieget averſt vnnerwilen enen Korff / vnnerwile ſien de Lüe ſo dörlick/ vn gevet ön öhre Kinner / wann ſe dar nich vel bibringet.

Phil. Meinet jhr denn/ daß die Leute vbel thun? Wenn einer heutiges tages ſtudieret hat / vnd ſeiner hand zu rahten weiß/ ob er ſchon nicht viel hat / mit dem iſt ein ehrlich Weib ſehr wol daran / offtmals beſſer / als mit einem / da ſie groß Gelt mit erfreyet / wie jetzünder viel Exempel ſolches geben / davon auch wol wahr zu ſagen ſtünde / es bedencke einer dieſen gefährlichen zuſtand / die werden jhn wol auff andere gedancken bringen.

H.P. Averſt van den Nigen verſtennigen vnd Näſeweiſen Lüen op de dünnen/heffe wi noch nich ſecht/ wat hole gi doch van denen *Philomuſus*?

Phil.

Phil. Pfui/welche nennet jhr alſo?

H.P. Ja gi ſchöllent wol övel weten/ dat ſien de *Medicus.*

Phil. Daß euch bald alles vbel beſtehe Hans Pumbſack/ nun höre ich/daß kein einiger Gelehrter/er ſey wer vnd in welcher *Facultet* er wolle/von euch vnd ewers gleichen vngehechelt bleiben mag/was redet jhr mir? was ſolt jhr wol reden/wenn jhr mit ewer Pumbſäckiſcher Bürß die köpffe zuſamen ſtecket.

H.P. Wat ſall eck ehren? heffe wi doch ene ohle Fruwe in vſer Stadt/ de kan beter *coreren* aſſe alle Docters edder Quackſalvers.

Phil. Es kan vnterweilen ein vngelahrter *Medicus* vnd ein alt Weib glück haben/ aber ich wage es nicht mit jhnen/ die herumb terminirende Storger oder Quackſalber verdienen den Nahmen eines *Medici* nicht.

H.P. Eck heffet enmal ſeen/ aſſe min Vaer kranck was/ dat he leit dre *Medicus* halen/ de ſcholden öhme helpen/ ja aſſe ſe alle dre tho hope weren/ do hadden ſe en *diſpeterent* wedder enen annern/ de ene was Hipocritiſch/ de anner Galliniſch/ dat wann min Vaer nich were kranck weſen/he were kranck woren/he danckede ock Godde/dat he örer wedder loß wort.

Phil. Wenn es ſo hergehet/ſolte ein geſunder wol kranck darůber werden / darumb iſt beſſer/er nehme einen darauß/ deme er ſeinen Leib vnd geſundheit vertrawen mag.

H. P. Wann de nietbacken *Medicus* ock erſt ankomet / ſo ſind ſe even ſo hoffe-rig / aſſe de / dar eck vor her van ſede / de enem den Hannel verdreyen kȯnet / fraget dar nich na / datet en gemen Spreckwort iß / en niet *Medicus* ; en nie Kerckhoff. Wenn de Krancken ȯne vnner den fůſten wegſtarffet / ſo ſegget ſe / he heffe nich mehr leven wolt / he mȯhtet ock woranne freten heffen/ dat ȯhme verboen / ſo weret alletidt entſchůlli tho maken.

Phil. Es iſt ein gefehrlich ding vmb einen *Medicum*, der ſich vnternimpt Patienten zu *reſtituiren*, verſtehe aber das Werck nicht/vnter deſſen iſt die *Medicina* noch erfahrne *Medici* nicht zu verachten.

H. P. Eck will meck den Kerls vnner de fůſte nich geven/wanneket ichtens vmmegahn kan / will meck leverſt mit enem ſtůck von der Schincken vn Bratworſt *cureren*.

Phil. So lang jhr euch damit kuriren kȯnnet/bedůrffet jhr keines *Medici*.

H. P. Poß ſellement eck mȯchte den Hals verkȯren/ *Filomſus* ſegget idt jo nich

na-

na / dann wann eck ſolle enmahl gefehrliken kranck weren/aſſe min Vaer was/vñ eck möſte de Docters denne bruken/ſchollen ſe enem woll mit ener Welſchen ſoppen tho Hemmel ſchicken/ dat iß meck like ſehr vngelegen/averſt wi ſien hier vör Flegelsdorp/wil gi medde innen kroeg gahn/ vnne jück vör enen Groſſen edder ein par wat med tho gue dohn / dat ſteit jück fry/ mine Meyers de weret izunner vppem Felle ſien / ſüß wolle eck jück darme hennemen.

Phil. Ich komme nicht nach Flegelsdorff / bin auch ewere *diſcurſus* ſatt vnd müde.

H. P. Holet meck averſt mine Schnaeckerie ſo tho gue / idt iß nich böſe meinet/ Nu guen Dag.

DE HANREITATE,

BARTHOLOMÆO ALECTHROCHORÆ

Baroni Gallo,

Ut &

Omnibus Epiſtolam lecturis, vires & benedictionem P. Subjectiſſ.

SACERDOS CYBELES.

Literæ T. Illuſtr. ac Generoſ. Baro ad me exaratæ, licet oppido mihi jucundæ fuerint, neſcio tamen an plus lætitiæ ex illis, an vero ex communicatione laboris tui laudatiſſmi ad me pervenerit, de quo labore cum judicium meum, quamvis tantis operibus dijudicandis inconveniens, ut transſcriberem, huicque T. Illuſtr. Generoſitatis diſſertationi præfigerem, petieris, nefas duxi Illuſtr. Generoſitati tuæ hac in parte deeſſe, pro eo quod tenuitas mea feret. Sciat itaque Illuſtr. Generoſ. me cum ruminarem in toto terrarum orbe frequentiſſimam fieri Hanreitatem, omnibuſque fere noſtro tempore perſuaſum eſſe, ſicut piſces in medio, ita mulieres eodem loco eſſe meliores, ſæpius valde admiratum fuiſſe, qui fieret, ut lucubrationibus & ſtudiis, vel in res ludicras (ad exemplum Ovidii, qui nucem & pulicem, Heinſii qui pediculum, Aliorumque qui res viles ac triobulares laudibus ornarunt) vel in res

nimium

nimium graves & profundas collocatis, nemo unquam hactenus cogitationes ſuas jucundæ, utiliſſimæ, ac maxime neceſſariæ Hanreitatum materiæ impendere dignatus fuerit.

Quod dum à Tua Illuſtr. Generoſ. fit, ne ea laudem fere meretur ineffabilem, quod hoc modo miſeri illi homines edocentur & honeſtiorem quam hactenus ſoliti ſunt opinionem, de iis qui licite, & jure eos hanreizant, concipere, & ſimul ſtratagematibus ac technis, uxorum & amatorum illicite eos cuturbitantium, occurrere, nec demum ut hactenus poſt vulneratam cauſam remedium quærere. Nunc vero ad te lector benevole, cujus potiſſimum gratia hanc Epiſtolam publici juris eſſe volui, me converto, te admoneo, rogo & obteſtor, ut hunc diſcurſum, quem non ſolum multivaria cognitione refertum, ipſa lectione, verum etiam aliquando in praxi apprime utilem experieris, in pretio habeas, inque ſuccum & ſanguinem convertas. Non enim licet fortaſſis jam omnia videantur ſerena, eam continuo cogitationem ſubibis, quod præſens fortuna immutabilis immotoque loco conſtituta ſit, nec contra ſerenum turbido miſceri, melque felle temperari poſſit, ſiquidem hoc rerum humanarum conditio variis viciſſitudinibus ſubjecta non patitur. Quin tu potius cum præſentia hæc ad manum venerint, cogitabis, altaque tibi mente repoſtum manebit, variam ac mutabilem ſemper eſſe fœminam, in tantum, ut

etiam ea quæ jam Penelope videbatur, mox in Quartillam aliquam tranſmutari poſſit, ex quo conſultum tibi erit in tempore remedium quærere, ut aliquando præter opinatum, occurrenti malo reſiſtere queas. Cogitabis denique L. B. non tibi ſoli te natum eſſe ſed & lege naturali amicis ad benefaciendum teneri, ut exinde non ſolum tibi habere merito debeas. Vale L. B. & monita ex animo non fucato profecta boni conſule. Dabam in Dynaſtia tua & arce Fraſwenberg.

T. Illuſtr. Generoſ. devotus

Sacerdos Cybiles D. I.

DISPU-

DISPUTATIO
DE
HANREITATE.

THESIS I.

Turpe eſſe civi & Hanrejo jus Hanreitatis, in quo quotidie verſatur ignorare. *l. 2. §. ſervus 43. ff. de orig. Iur.* non minus ſcitum quam verum eſſe experientia ſatis innuit.

II. Hæc igitur ruminans, altius rem eam meditari cœpi, ſerio ratus cum *Pericle apud Thucid.* Nefas eſſe civi, ut curis obſtrictus rei privatæ publicam negligat.

III. Abſolutis itaque vulgatiſſimis diſputationibus, de pennaliſmo, beaniſmo, jure potandi, & peditu, qui patrum etſi ſeculo omnino fuerint incognitæ, per nos tamen publici juris factæ omnium teruntur manibus. Jam nobis res erit cum mulieribus & Hanreitate, in cujus natura & proprietatibus rimandis ſtylus nobis potiſſimum occupabitur. Cumque hactenus à nullo unquam pertractata ſit hæc materia, nos, ne prorſus indicta maneat, poſteriori ſeculo, & in hac arte rudibus proſpicientes (Denn ich meine es gut / wolte gern einem jeden zu Weib vnd Kind helffen)

helffen) ea quæ per noſtram ætatem obſervavimus, propagemus plenius.

IV. Eximia inter dona quibus nos indignos, indigos tamen Deus cumulare dignatus eſt, non ultimum locum obtinet, erudita illa linguarum cognitio, aut ut aliis vocare libet, Philologia. Rectiſſime enim Epictetus ait; Principium παιδεύσεως eſſe vocum contemplationem, & *Cic. in top.* Verba eſſe rerum notas, quod & alibi paſſim. *Iul. Cæſar. Scalig. inculcat*, præſertim *exercitat.* 325. *n.* 9. nominum cognitionem referre plurimum ad rerum notionem. Unde non ſolum Grammatici & Philoſophi, ſed etiam JCti vocum notationem quærunt, ut arguit *l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. l. Senatus* 35. §. 1. *ff. de donat. pr. tit. Inſt. de teſtam. ad* §. 1. *inſt. de oblig. quæ ex delict. naſc.*

V. Nec igitur & nos pigeat, in nominis rationem indagare, certe ob legem methodi non aliter poſſumus: Et quamvis Hanreitatis vocabulum multis barbarum viſum fuerit, tamen ſi penitus magnum Donatum, Daſipodios, Lexica & opus Ælii gloſſatum de octo partibus orationis inſpicimus, inveniemus illud non tantum apud ſummæ famæ Oratores, verum etiam apud Poetas in uſu fuiſſe & etiamnum eſſe; ſic etiam neſcio quis.

Quisquis in uxorum ſe non accommodat artes
Hanrei miſeras cogitur ire vias.

Et alius ad maximum

Dicunt Hanrejum Maxime te pueri.

VI. Eſt itaque Hanreitatis vocabulum mere Germanicum, ſed in Latinitatem jam olim degeneravit, componitur teſte Daſipodio, Nizolilo & Aldo in phraſibus, ex antiquiſſimo vocabulo Hān / qui eſt Latinis gallus, Græcis ἀλεκτρυών & voce Rein/ quod Chorea ſive Tantz / quaſi dicas Galli choreus, noſtrates vocant Hanrein (ſic etiam eos vocat Speculum Saxonium *l. 2. art.* 13. *in gloſſ.*) geſchoſſene Geſellen/monte cuculos vocat *Alciatus l. 7. Parerg. Iur. C.* 5. etiam gedůldige Hanrein / eos Saxones vocant *NeviZan. in ſilva nuptiali f.* 342. *l.* 4. *n.* 76. bonos viros, ab auctoribus paſſim vocantur cornuti, cornua enim gerunt ſatis manifeſta & conſpicua, extra pileum ſæpe protuberantia, & ne omnibus appareant, pileum, tametſi honeſtum virum prætereant, non detrahunt, & hoc eſt verum Hanreicæ gravitatis ſignum. Saxonibus tamen ſolis Hanreitatis vocabulum aſſcribitur, cum etiam aliis ejus uſus communis ſit. Conveniunt autem in hoc cum Gallis, quia licet Gallus proprias uxores habeat, quæ tamen etiam ab aliis viſitantur, ita & hi licet proprias uxores alant, ab iis

etiam

etiam alii admittuntur viri. Ulterius de nominatione vocabuli boni viri idem dicit *NeviZan. l. 4. ſilv. nupt. n.76. pag. 324.* Si dixero ad aliquem, tu es bonus vir, poteris me convenire actione injuriarum, quaſi uxor tua ſit adultera.

VII. In genere vero Hanreitas optime hic definiri poterit: *Hanreitas eſt paſſio & actio*, (eſt enim in utroque Prædicamento) *cum quis tenetur alteri uxorem ſuam, vel vice verſa maritum commodare, ob imprudentiam & impatientiam ad fallendum maritum vel uxorem apta & inventa.* Alii ita ex jure definiunt: *Hanreitatem nihil aliud eſſe, quam lachrymoſam admiſſionem in jus quod maritus habet l. 62. de R. I. 24. l. bonorum appellati ff. de V. S. l. 3. §. hæreditatis. ff. de bonorum poſſeſſ.* liquet enim quam multum de jure ſuo remittere cogantur mariti, vel haud inconvenienter ex Jure definiri poteſt *Capitis deminutio* ſecundum legem 1. *& it. & t. Inſt. de capitis deminut.*

VII. Definitionem recte ſequitur diſtributio, aut enim Hanreitas eſt voluntaria, aut non voluntaria; Hæc rurſus à Dd. dividitur in illam quæ fit lucri, neceſſitatis, vel amicitiæ causâ.

IX. Lucri cauſa eſt, cum maritus uxorem ſciens proſtituit, & alteri concedit. Procedit hoc ſæpè paupertatis cauſa, quæ

multa

multa excuſat *l.* 7. *ff. de excuſ. Hondorff. in prompt. exempl.* tale exemplum de Cardinale quodam alterius uxorem hanreizante refert. Etiam apud nobiles muſcovitas id obſervari atteſtatur *Petrus Petrejus in Chron. Muſc.* talis eſt propriæ fortunæ faber, cum non prohibere cum prohibet poteſt. *l.* 109. *ff. de Reg. Iur.* ſecundum naturam etiam eſt, ut qui commodum (videlicet uxorem) etiam onus, Hanreitatem ſcilicet, ſentiat *leg.* 10. *ff. eodem*; & volenti hac in parte non fit injuria. *l.* 1. *ff. de injuria.*

X. Ex Doctoribus nonnulli ſunt, qui ejuſmodi maritum vocant lenonem, ſed perperam & nimis crudeliter, quilibet enim rerum ſuarum moderator eſt & arbiter, *l.* 21. *C. mand.* ſtylus tamen curiæ id ita obſervavit, à qua ſententia in praxi non eſt recedendum, quia communis error etiam jus facit *l.* 3. *Barbarius de off prætor.* licet contraria de jure verior.

XI. Amicitiæ cauſa, ſic Cato Uticenſis uxorem ſuam Hortenſio conceſſit. *Plutarch. in ejus vit. Strabo. l.* 11. Alexander Magnus Apelli ſuavium ſuum & capitulum lepidiſſimum communicavit: *Curial. Aul. Caſtil. l.* 1. *f.* 86. Plato uxores, ut reliqua utenſilia & poſſeſſiones communes eſſe voluit, ut memorat *Guev. Hor. p. f.* 298. & talem morem apud Calecutios adhuc eſſe ſcribit

Munſter. Coſmogr. l. 5. Ludovicus Vartum. in Itin. idem habet, ſic & apud Tyrrhenos communia conjugia fuere, *referente Theo Pompo*, &c. quorum liberi ex communi fiſco nutriebantur *Kornm. in Monte Ven.* Romani cum ſatis liberorum habeant ex uxore illam alteri conceſſiſſe, ſcribit *Col. Rodig. l. 13. c. 17. & Amm. Marcell.* nobis mos iſte diſplicet; Græcorum acceptamus. Maritum duas habere debere uxores, ut ſi morbo vel puerperio detineretur una, altera domi eſſet, & munia domeſtica curaret, *Guev. Hor. Pr. f. 298.*

XII. Neceſſaria eſt apud nobiles uſitatiſſima. Poſtremus enim univerſæ familiæ, quando hæredibus maſculis caret, & uxor ne opes vel feuda ad alium perveniant, metuit; robuſtum quendam Longolium ſive Naſianzenum (Jedoch es liegt nicht allzeit an der gröſſe/ den kleine Füchſe haben auch groſſe Schwäntzel/ ut ait *Olor. in imper. mul.*) cæteris tamen paribus admittit, cujus virtute gravida facta ſibi perpetuam manſionem conciliat, maritumque exhilarat, is enim nomina & inſignia ſua ſupereſſe cupit, & hic mos in ſcriptura fundatur, ut frater fratri ſemen ſuſcitet *Deut. 25.* Neque hic Auguſtinum moramur, qui ſatius eſſe putat ſine liberis defungi, quam ex illicito coitu ſtirpem quærere; ſed potius publica utili-

utilitas eſt ſpectanda, cum Reipublicæ multum interſit, ſtemmata vetuſta conſervari, multitudineque populi abundare *l.6.* §. *2. de bonis damnat.* hoc & multis illuſtrat exemplis *Lath. de cenſu l.3. cap.3. per t.* Imo decet bonum civem meminiſſe ejus quod poſt Tullium JCtus *Vlp. in l.1.* §.15. *ff. de vent. in poſſeſſ. mitten.* ſe patriæ natum eſſe. Quem ſecutus magnæ auctoritatis vir in Italia; qui cum ſterilem uxorem dûxiſſet, hoc pro acquirenda prole cum illa conſilium init, ut aliena in thoro veſtigia admitteret, aſſentiente illa Germanus quidam nobilis ad fabulam agendam, ut qui eo loci literis incumbebat, occaſione commoda adducitur, qui haud multa moratus in id facile conſenſit, quodque ſuarum erat partium, gnaviter eſt exſecutus: Ideoque illa concepit, & filium peperit; unde factum eſt, ut poſtmodum fœcundiſſimam ſe præbeat marito. Hoc cum vir animadverteret, ſuiſq; facultatibus inſtruere filios averet, illum autem primogenitum ſuum non eſſe ſciret, miſerum in Eccleſiaſticum ordinem detruſit; qui tamen ita profecit, ut brevi Epiſcopus, ac deinde Cardinalis, tandemque ne quid homini bene nato deeſſet, Papa crearetur. Sedem igitur, & Petri vices agens, à matre quam conſcientia ad pœnitentiam urgebat, fit certior de vero patre ſuo. Huic

cum Pontifex omnino gratiam referendam eſſe putaret, Romam eum citavit, cumque cum matre primum ab omnibus peccatis abſolvit, ac Cardinalem itemque Legatum à latere fecit: Eſt autem hoc minime fabuloſum, ſed omnino vera hiſtoria, ut illius etiam prout eſt geſta, ſtirps ille, quæ etiamnum fieret, eſt conſcia. *Ioh. Wolff. tom. 2. R. M.*

XIII. Cautum tamen volumus, ut quæ hoc facit, ignominiæ notam non incurrat, quia privatis commodis per publicam utilitatem derogatur. *Argumento L. Lucius Titius ff. de evict. Cubach. cent. 1. quæſt. miſc. dec. 3. quæſt. 6.* ſive ſit uxor, ſive maritus, cum nihil interſit quis ſolvat, utrum ipſe quid debet, an alius pro eo, *princ. Inſt. quib. mod. toll. oblig.* etiam invito, *l. 39. ff. de neg. geſt. Donell. 12. com. cap. 16.* ubi Hilliger *ſub nota* B. neque id omnibus concedi debet, ſed illis ſaltem qui ad hoc remedium tanquam ad ſacram anchoram confugiunt, quod enim fit propter neceſſitatem, non debet in exemplum trahi *l. 26. de R. I.* eſt autem actio perſonalis, quæ perſonam non egreditur *tit. Inſt. I. G. N. & C.* nec ad alios tranſit *l. except. 7. ff. de except.* ſed adſtricta, quibus hoc Princeps indulſit, & cum iiſdem perſonis rurſus exſtinguitur *l. quia tale 13. ff. ſolut. matr. l. in omnibus cauſ. 68.*

ff. de

ff. de R. I. l. privilegia 190. ff. eod. l. uni. C. ſi incom. eademque cauſa, *l. ſordi 13. C. de excuſ. muner.*

XIV. Huc reſpexere Solon & Lycurgus, ut ſi quis ætate profectior, ac viribus impotentior, novenarium cum Ovidio, vel cum amico meo (quem honoris cauſa non nomino) decimum quintum numerum inſcendere non poſſe, huic integrum eſſet ex adoleſcentibus aliquem, quem tanto honore dignaretur deligere; qui Venere potentior, generoſo ſemine uterum impleret, modo quod naſceretur, non diceretur alienum, *notante Cornel. Agrip. in lib. Van. ſcient.* Vnd ſolcher verdienet ein groß Gotesloħn/ patriæque & amicis conſulit, nam memoria patris in filio conſervatur *Argum. l. liberos 229. ff. de V. S.* & quo longius generatio progreditur eo magis poſteritatem & familiam noſtram augeri videmus, propterea forſan Iul. Cæſ. omnium mulierum vir eſt appellatus, quod impotentiæ maritorum ſubvenerit. *Sueton. Cæſ. cap. 51.*

XV. Quod ſi vero ab uno aut altero, cum quo concumbit, non concipiet, mittite illas ad Thermas Badenſes, & res erit in vado, de his Thermis ita Poggius Florentinus Leonhardo Aretino ſcribit: Nulla (inquit) in orbe terrarum balnea ad fœcun-

ditatem mulierum magis accommodata eſſe: Innumerabilem multitudinem nobilium & ignobilium, ducenta millia paſſuum eo venire; non tam valetudinis, quàm voluptatis cauſa. Omnes amatores & omnes procos, quibus in delitiis vita eſt poſita eo concurrere, ut fruantur rebus concupitis, multas fœminas corporum ſimulare ægritudines cum animo laborent, omnibus unam mentem eſſe triſtitiam fugare; quærere hilaritatem. Non de communi dividendo agere, ſed de communicando diviſa. Has ipſas Thermas *Aug. Busbeque. Ep. 3. f. 138.* conciliatrices amorum vocat. Faceſſant igitur rigidi illi & ſeveri Catones, qui odio plus quam Vatiniano balnea hæc proſequuntur: mihi iſte mos & conſuetudo promiſcuorum Lavacrorum perplacet, ætatemque aliquando, cum Argentorati ante 20. annos philoſophabar, in iis contrivi.

XVI. Quod ſi ſiniſtro quodam fato balnea iſta nihil proderunt, uxores ad Academias mitti poſſunt, ubi omnium facultatum Studioſi facilè rimabuntur ſterilitatis cauſas: Norunt n. plerunque morbos mulierum, præſertim Studioſi Medicinæ, quibus pro viva Anatome eſſe poſſunt, facilique labore ſterilitatem abigent, fœcunditatemque provocabunt.

XVII. Non voluntarios vocamus illos,

los, qui ſiccis oculis nequitiam uxorum aſpicere coguntur, cum propter impotentiam vel aliud vitium naturæ, quod tamen ipſis minime, ſed naturæ potius imputandum, uxorem in virga ferrea regere nequeunt, kan ſie nit mit eyſern Fleiſchgabeln heimſuchen repudiantur, & alius robuſtior admittitur (qui illam tanquam vas figuli confringere poteſt, kan jhr / wie ein approbirter vnd wolverſuchter Quacſalber den Staar ſtechen) quique in id quod maritus habet, ex aſſe ſuccedit. Et hoc quidem optimo jure fieri quis dubitet? Nam matrimonium eſt conjunctio viri & uxoris, omniumque rerum communicatio *l. 1. de ritu nupt.* jam autem ubi nihil eſt in marito, ibi quoque nihil poteſt conjungi vel communicari. Nullius enim entis, nullæ ſunt qualitates: Ergo nec opus eſt tali caſu, ut uxor divortium petat. Nam quód ipſo jure nullum eſt, non opus habet reſciſſione *arg. l. 16. de pr. ff. de minorib.* Uxor n. cogi non debet, ut cohabitet cum peccati periculo, ſed libere alium aſſumere poteſt. Nec argumenta Connani quicquam faciunt hanc in rem, illa enim ſatis ſuperque refutantur à Beza *in Polygamia p. 91. cum ſeq.* neque hac in parte impotentiā quam excipit, nihil namque intereſt, ſive id per incuriam vel debilitatem hominis

cauſetur. Uxor enim ſemper & jure merito officii ſui obſervans eſt quod vult, ut accipiat acceptumque tueatur *l. quæritur 14. §. 1. ff. de Ædilit. Edict.*

XVIII. Recte talis cum Oweno dicit:

Hanc ego mi uxorem duxi, tulit alter amorem.

omniumque quos ſol videt, eſt miſerrimus. Nam hoſtis non hoſtes domum ſuam intrare videt (licet, non ſemper ex propoſito, tamen *ſæpe* ex accidenti) ſuo ſanguine partis rebus alit, & ſe vivo in jus ſuccedi pati cogitur, magnæ tamen impotentiæ conſcius manu percutit pectus, animitus anhelat, nec tamen audet dicere, uxor quid facis? Eſt tanquam mancipium & ſervus, res domeſticas ſubire cogitur Auffwaſchen / der Kinder warten / Bier vnd Wein holen / denſelbigen einſchencken / Ganymedem agere, &c. ut teſtatur *Sylv. Epiſt.* 165. *in deſcript. Vien.* interdum etiam peregre emittitur, ut debitoribus diem dicat. Schuldt einfordern / interea illæ deliteſcunt domi, amatoribuſque diem dicunt, laſſen ſich den Rock in die Falten ſtechen / vnn die Paradißapffel von naſchenden Zitzenmelckern / daß ſie nicht verfrieren / wol betaſten / talem uxorem habens miſerandam illam collectam ſæpius cantat: *A tali uxore libera me Domine.* Item: *Cupio diſſolvi.*

XIX. Hac luce inficiatus, quando ſtatus ſui

ſui mentionem audit Cornelius, mirabilia in ſuo cerebello facit, ſihet ſo ſüß als ein Eſſigkrug / vnd ſo freundlich wie ein erſtochener Bock / ſo lieblich als wenn er ein Kind gefreſſen / ſedet oculis in terram defixis, tacitus muſſitans, & adverſam ſuam fortunam deplorans ex *Iob. c. 3. v. 11. item c. 16. v. 16.* horam nativitatis incuſat, nuptiarumque diem, & interea furor & dolor ita illum metamorphorizat, ut putes eſſe parvos Diabolos, cor eorum palpitat in ventre, quaſi quis percuteret cum pugno, reſpondere præ anguſtia nihil poſſunt, & tanto magis, quia ipſos quotidie hujuſmodi crepicordia pati oportet, & tanquam pillulas amariſſimas abſorbere, clamat intra ſe ipſum. O tempora, ô mores, ô ſancta Maria, ô Sancti & ſanctæ de Paradiſo, liberate me ab ipſis tribulatoribus, ô terra, ô infernus aperite vos, & inglutite vivos illos Diabolos, qui me tam inceſſanter affligunt. in conviviis dicunt: ô Domine, ſine hoc convivium abire in feſtinatione, & ſine ulteriore vexatione, imo talia ſympoſia magis fugiunt, quam Diabolus (ut dicitur) crucem, aquam luſtralem & vetulam anoſam, pro forma tamen hilares ſe præbent, neque ullo modo triſtes videri volunt.

XX. In Luſitania herbam quandam, Dutroam nomine, habent, quam marito inſcio

propinant, illoque præſente & apertis oculis ſpectante, verum fatuo riſu in mentis abalienationem conjecto, communi proverbio, horrenda illa cornua inſtruunt, nec is è ſomno excitatus, cujuſquam reminiſcitur, verum ſopore levi ſe correptum fuiſſe exiſtimat. Etſi autem Dutroæ uſus multis in locis prohibitus ſit, tamen, ut ipſimet etiam edictis, qui cavent ab uxoribus decepti eandem bibat plurimum. *Panirol. de nov. repert. l. 2. t. 1.*

XXI. Quanta igitur ſit mulierum in ludificandis maritis vafrities, ex hoc ſolo liquet, quod poſſint viſibiliter defraudare maritos, & ipſis præſentibus cum alio hanreiſare. Romana illa imperatrix, quæ Aulicum quendam amabat, quod cum Imperator reciſceret, fraudis plena, ut plerumque ſunt, aſtu maritum decepit, ſeque ſalvavit amatori ſuo id conſilium dans, ut ſi ſe & ipſam, morti furorique imperatoris eripere vellet, ſtulti habitu indutus in publica via ipſam oſcularetur & amplexaretur, quod factum tanquam à ſtulto non fuit reputatum, illa Hanreitatis rea juramento ſe purgavit, nullum alium præter Imperatorem & ſtultum illum ad oſcula admiſiſſe corporiſque ſui particiſſe, *Korneman. in Syb. Tyg. & Er. Ioh. Pauli in libro qui inſcribitur* Schimpff vnd Ernſt / quod quoniam nos

corrigere nequimus, aliis id remittimus, ſiquidem vigilantibus, non dormientibus ſunt ll. ſcriptæ I.C. in l. pupill. ff. Quæ in grand. cred.

XXII. Si vero Hanreitas apud uxores ita inveteravit, ut exſtirpari nequeat, Deo quem ſufficientem Hanreitas ultorem habet l. 2. C. de reb. cred. Deut. 22. v. 23. & bonis viris rem commendet, ſinatque eam hanreizare quantum velit, cogitet, ſe non ſolum huic morbo obnoxium, ſed illum per univerſum Orbem terrarum quam plurimos commaculaſſe. Videas tamen ne erga amicum uxoris ingrato nomine noteris, ſed ſimile fac & lutum luto purga, vicariique uxorem vel ſororem comprime, par pari referens. Excitamur namque ſimilibus ad ſimilia, & vim vi repellere omnes leges omniaque jura permittunt *l. ſed & partus ancill. Quod metus cauſa l. 4. l. ſcient. ad l. Aqu. l. liber homo ff. eod. l. 3. ff. de Inſt. & Iur.* non repercutiendi, ſed ulciſcendi gratia, *l. 4. 5. ad l. Aquil.* & quidem ſimilibus armis ut hic fit, *d. l. 5. ad l. Aquil. & l. 3. §. cum igitur.*

Huc etiam, ut videtur reſpexit Scriptura Gen. 8. qui ſanguinem humanum fundit, hujus ſanguis quoque fundetur, & *Ovid. l. 3. de Art.* ſic infit

XXIII. *Iudice me, fraus eſt conceſſa repellere fraude Armaque in Hanreos ſumere jura ſinunt.*

Nam cum damnum tuum tibi reficere liceat *l.*61.*ff. de R.I.* tu eodem jure quod in te ſtatuet, in illum utere *l.* 1. *&* 3. *ff. quod quiſque*. Et Notum eſt, quod per quæ quis peccat per eadem puniri debeat, fragentique fidem fides rurſus frangi *cum proponas. C. de tranſact.* Præſumitur enim vicarium tuum raro cum propria uxore concumbere, quæ ſi mariti nequitiam, tuam miſeriam percipiet, libenter te admittet, ſtudebit enim reddere pares vices, *ut teſtatur NeviZ. lib.*4. *num.*79. & quod communi proverbio dicitur: Wann jhr man zerbricht Häfen / ſo zerſchmeiſt ſie Töpff / & non immerito; conditionem enim viri ſui ſequi tenetur, naturaque mulierum ad vindictam eſt admodum proclivis, & ſic paria delicta mutua compenſatione tolluntur, *l.* 39. *& ibi Bart. ff. ſolut. matrim. c.*6. *fin. c.x. de Adult. l.*39. *ff. de del. mal. l.* 57. *ff. de contrah. emt.*

XXIV. Huc etiam pertinent egregii Neviz. verſus ad hanc noſtram materiam accommodati, quibus etiam ut ingratitudinis notam effugiamus ſerio mandat

Hac tibi cum primum tunc tradita noveris arma.
Qui tibi præſtiterit cornua, redde cito.
Ingrati nomen fugias ſi reddere poſſis,—.
Et ſi non poteris reddere, redde cupe.

XXV. Tales caſus cum in Italia (*teſte eod. NeviZ. Sylv. Nupt. l.* 4. *n.*53.) horum homi-

hominum feraciſſima ſæpe eveniant, tamen narrare ſuperſedeo. Videatur ſaltem *Iob. Boccat. in Centonovell. part. 2.* in der 8. Tragreiſe *hiſt. 8. fol.* 100. Ubi amicus amici conjugem ſupra ciſtam, in qua alter jacuit, compreſſit, communem fortaſſis regulam obſervans, quod quiſq; juris alii in ſe conceſſit, ab aliis vieiſſim poſtulabit, *p. tt. ff. Quod quiſq; juris & c.* perpendite nunc, quid cordis ipſi miſero fuerit, cum talem tumultum audivit, putavit for'an cœlum corruere, ſtellaſq; cadere, vel Jovem cum Junone rixas movere. Nam ſi verum fateamur, ubi audiuntur Hanreitates plures quam in Italia? Ubi viſuntur cornuti plures, quam Venetiis, ibi enim mercatores ultra anni ſoliſque vias peregre profecti, inferiorem corporis partem, inſtrumento quodam ex ferro & chalybe confecto & Goſſypio artificiosè refecto circumdunt, & obſeratam relinquunt, ſed quam vanum hoc ſit, palam eſt;

Mus miſer eſt antro qui ſaltem clauditur uno.

Sie wiſſen mehr Löcher als eins/invitam namque mulierem cuſtodire, æque difficile eſt, quam in ferventi Sole publicum gregem obſervaſſe *Syl. in lb. de amore Eur. & Lucret.* & liceteas cuſtodiretis, non ſecus ac Pater Acriſius, ſuam Daneam, *quam turris ahenea,*

> *Robuſtaque fores, & vigilium canum*
> *Excubiæ muniebant.* *Hor. lib. 2. Od. 16.*

Imò

Imò Wann jhr ſie an die ſeite henget/ wie eine Fuhrmans taſch/ conſilium tamen invenient, quo vos eludant. Certius namque eſt: ſi nullis repagulis clauderentur, fortaſſis fideliores eſſent, ſed ſi argum apponas, aut Atlantem cuſtodem conſtituas, erumpet tamen, & evadet. Maneat potius quilibet domi, ne longæ ipſius expectationis pertæſa, uti Clytemneſtra cum ſervis, qui tenentur operas Domini præſtare, ſe commiſceat. Denn wenn jnen das Fleiſch hebt an zu jücken / nehmen ſie was da iſt/ & ſecundum Berſmannum:

Non herbis hoc ſit rigidus quas educat hortus,
Carne opus eſt illas ſi ſaturare velis.

Hinc etiam Dianira anxiè conqueritur, quod ob crebram mariti abſentiam eâ voluptate deſtituatur, quâ aliæ mulieres ſolerent oblectari, quâ ratione & viduam ſe nominat.

Vir mihi ſemper abeſt, & conjuge notior hoſpes,
Monſtraque terribiles perſequiturque feras.
Ipſa domo viduâ votis operoſa pudicis
Torqueor, infeſto ne vir ab hoſte cadat.

Videatur hic ulterius *Neviz. liber l. 4. n. 88.* & quo ſæpius mariti proficiſcuntur, eò ſæpius uxores eorum obliviſcuntur, teſte *Salman. lib. de marit. fid.*

Hoc ſecuta Helena Menelai uxor, quæ dum maritus abeſt.

—— prorſus ne ſola jaceret,
Hoſpitis eſt tepido nocte recepta ſinu.

Non

Non omnes ſunt ut Fulv. Torquati uxor, quædum maritus in expeditione Aſiatica annor. undecim abfuiſſet, à nemine unquam viſa fuit, ſed ſolitaria & incluſa vixit, neq; marem octenni majorem domum ſuam ingredi paſſa eſt, imo toto illo tempore nec vir, nec fœmina faciem illius detectam vidit: filiolos adhuc impuberes extra domum ad avos amandabat, ne filiorum ſalutandorum prætextu, (quæ ſalutatio hoc noſtro tempore ſolet eſſe valde frequens) alii domum ſuam ingrederentur juvenes *Guev. Porol. Princip. lib.* 26. Sed hodie uxores Picum, quibus ſalubre videtur cum Clericis hanreizare, Iſt jhnen ſo gut als ein Cliſtier oder Funtenell / ſimilis enim ſimilem procreat, & fortes creantur fortibus & bonis *Hor. l.* 4. *Od.* 4.) circa veſperam paſſim ad feneſtram ſtant, & eo perventum eſt, ut non ſolum proſpiciendi, ſed & garriendi & confabulandi gratia feneſtram pulvinis inſternant, & quando Amaſios ſuos ſtudioſos, qui eo modo cenſentur eis velle benedicere, *gloſſa in c. abſit.* 11. *q.* 3. *peric. Scripturæ Diſt.* 96. præterire vident, alta voce clamant: Wo hinauß Herr Jacobus / das jhr nicht einmahl zu mir kompt / wie iſt der Herr ſo gar ſtoltz worden / daß er arme Leut nicht mehr kennen wil / mein Mann iſt nach Franckfurt verreiſt / komt in 14.
Tagen

Tagen nicht wider / kompt heinte zu Nacht zu mir vnd helfft mir die Laden zumachen. Et quis quæſo hodie ab uxore ſua obtineret, ut totis undecim annis fores non aperiret, cum res ipſa loquatur, ſi maritus unum diem fores claudi jubeat, totum illum diem uxoris clamoribus ædes fremituque reboare. Quod ſi vir preciario autoritatem ſuam aliquatenus defendere conatur, ibi illa ſtat in acie, ſymbolumque cedo nulli, Wann der Mann ſeine Mund vffthut wie ein Poſaun/ſo hebt das Weib iren Peltz auff / vnd leſt die faule Metke jhr Geſchütz weidlich brummen/da fligen die Criminal kugeln / das criminor te, & kratzenor à te, kommen à criminibus ad crines, der Mann berufft ſich ad legem & teſtimonia, ſie aber ad temporis præſcriptionem, dominii uſurpationem & exempla ſecundum *Olor. in tr. Mal. Mul. fol.* 54. imo interdum evenit, daß ſie jre Manner wol abſchlagen / & inſtar equitis ipſis inequitant.

XXVI. Mirum igitur non eſt, eam conſuetudinem ad poſteros pedetentim eſſe propagatam: exempla nobis nec in ſacris deſunt. Abſalon enim proprium parentem *2 Sam. c.* 16. & Ruben. *Gen.* 35. *item c.* 49. itidem patrem haureizavit. Et hiſtorici profani teſtantur, majores noſtros impune in

caſis & exiguis ſtramineis ædibus artem hanc exercuiſſe. Nam ſecundum Juvenal.

Antiquum & vetus eſt alienum poſthume lectum
Concutere, atque ſacri genium contemnere fulcri.
Omne aliud crimen mox ferrea portulit ætas,
Viderunt primos argentea ſecula mœchos.

Et licet apud multas Gentes gravis pœna conſtituta erat Hanrificis, tamen Germanos ullam pœnam illis conſtituiſſe nullibi invenio. Apud Ægyptios illis virilia exſecabantur, alibi natibus amputabantur *Diodor. Sicul. lib. 2. Bibl. cap. 3. Martial. lib. Epigramm.* apud alios pilorum evulſione puniebantur, pœna quidem ridiculoſa, ſed tamen ignominioſa quæ παρατιλμὸς dicebatur *Ariſtoph. in Nubib.* Videatur de aliarum gentium pœna *Tholoſ. in Syntag. Iur. lib. 36. cap. 6.*

XXVII. Hanc tabem Galliam etiam invaſiſſe audio, Scotiam itidem, & pœnitus totos diviſos orbe Britannos, & inde

Manſit apud Scotos indeclinabile cornu.

XXVIII. Apud Lithuanos patrio more mulieres unum pluresve, pro facultate mariti concubinos nutrire conſueverunt, qui negligente marito onera matrimonii ſubirent *Æneas Sylv. lib. 4. de dict. & fact. Alph. c. 8. idem Sylv. in tr. de Europ. Stat. ſub Frid. 3. c. 50.* & tales coadjutores nominarunt, Ehehelffer ut aſſerit *Munſter. lib. 4. Coſmogr.*

Coſmogr. In Bohemia id etiam fieri audio, & idem ſcribit de Venetis fœminis *Nicol. Bellus rerum Politicarum Tom.* 3. *f.* 596. quod peregrinis valde delectentur, eorumque amorem officiis aut pretio immenſo, ſibi ſtudioſe concilient.

XXIX. Quæritur hic, num quis dona pro Hanreitate aſſumere poſſit? Ex reſponſione Antonini Imp qui etiam hac de quæſtione quid ſtatueret, conſultus; reſcripſit, & nos decidimus οὔτε πάντα, οὔτε πάντοτε, οὔτε παρὰ πάντων, id eſt, neque omnia, neque quovis tempore, neque ab omnibus *l. ſolent.* 6. *de offic. Proconſ. Politian. in miſcell. cap.* 95. ſed in humanum eſt à nemine accipere, paſſim viliſſimum, omnia avariſſimum.

XXX. Tamen ut aliis placet, illi ſunt laude digni, qui à privatis & pauperibus nihil, ſed à magnis ablata; grata mente accipiunt, & licet vice miraculi ſit mulier cum donat. *Bald in f. l. Si à ſponſio* 16. *C. le donat. ant. Nupt. Tib. Decian. reſponſ.* 37. *num.* 7. *vol.* 2. *Phil. Mat. ad l.* 21. *de R. I. Accurſ. in l. Neſenius de neg. geſt.* hac tamen in parte admodum largæ ſunt. Sed non ita pridem, magni nominis Politicus hac de quæſtione quid ſentiret in Comitiis Hanripolenſibus interrogatus, reſpondit: diſtinguendo inter ea munera, quæ in laboris compenſationem, & inter ea, quæ honoris, & benevo-

lentiæ

lentiæ cauſâ dantur, illa quidem non adeo improbabat, quia infelix *Guev.* teſte, qui laboris non exſpectat præmium, & quilibet operarius ſua mercede dignus eſt, honeſtius tamen eſſe dicebat; ejuſmodi munera alto animo ſpernere, præſertim cum actus hic videtur eſſe commodatum, quod originem trahit ex amicitia & officio, tum contrarium eſt commodato & officio merces, gratuitum enim debet eſſe commodatum §. *Inſtit. quib. mod. re contrah.* tamen quicquid ſit, munera honoraria omnino aſſumenda putabat, multa ſiquidem inhoneſte accipiuntur, quæ inhoneſte petuntur, dicit JCtus *in l. 1. §. proinde ff. de Extraord. cognit.*

XXXI. Diximus th. ſuperiori à magnis oblata grata mente accipi deberet, poterit hic quæri, an etiam Magnates, qui ſunt Dii terreſtres, hoc infeſto & pudendo morbi genere afficiantur? Neminem adeo hoſpitem in hiſtoria eſſe credo, qui hæc ignoret. Habebat Vulcanus ſuam Venerem, quæ etiam extra oleas & vineas vagari ſolebat, Fridericus Barbaroſſa Adelneidam filiam Marchionis de Vohiburg uxorem ſuam in foro Conſtantienſi repudiavit. Ottonis *de S. Blaſio appendix.* Andreæ regi Neapolitano erat Johanna, quæ maritum ludo Veneris imparem, ſtrangulari fecit, quemlibet robuſtum & cum longo naſo longum ex

eo penem augurans ad ſe accerſebat. Antonio fuit Cleopatra, quæ ſumto cucullo in lupanari proſtibulo, 106. virorum concubitus pertulit, in tantum enim ut profeſſa eſt, in tentigine rigidæ vulvæ erat accenſa, quod à lupanari quidem, ſed non ſatiata receſſit, teſtante ipſo Antonio in *Epiſt. ad Q. Soran. de incont. libid. Cleop. Regin.* Imperatori Claudio erat Meſſalina cujus virtutes *Tacit. lib.* 11. *Plin.* 10. *c.* 62. *&* *Suet. in vit. Claud.* refert. Hæc Lyciſſæ Scorti nomen mentita, lupanar ingreſſa, & ex congreſſu 25. virorum palmam ſibi vendicabat, & ſecundum Poetam:

Laſſata viris nondum ſatiata receſſit.

Pompejus habebat Martiam, Agamemnon Clytemneſtram, Cæſar Pompejam. Otto III. Imper. Mariam Arragoniam *appendix aurel.* Vict. Sigiſmundus Imper. Barbaram Ciliam, illa cum ſuperos & inferos eſſe negaret interitumque vitæ & corporis ſtatueret, vitam omnem cenſuit inanem, quæ non coitu, luxu, libidine contineretur, quapropter ultro viros in ſuum complexum invitabat, *Lehman. in Chron. Spir. Bonfin. rer. Vngar. lib.* 7. *Dec.* 3. *Syl. in paral. Alph. lib.* :. *c.* 5. *Cuſpin. in Sigiſm.* Recte tamen ut prudentes cenſent, artem arte deluſit, nam *Munſt. in Coſmog. teſte.* ſoll der Keyſer eben in dem Spittal kranck geweſen ſeyn.

ſeyn. Amonio pio Principi laudabili erat Fauſtina, portentoſæ libidinis mulier, quæ, ut *Suid. & Guiv.* volunt, etiam maritum vario modo fallebat, hæc gladiatorem quendam adeo impenſe amabat, ut ad ſedandam fœminæ libidinem Chaldæi gladiatorem interficerent, eique ejus ſanguinem bibendum propinarent, *Kornm. in mont. Vener. cap.* 51. ubi & ipſius monumentum, quod Fauſtina amatori fecit, recenſetur.

XXXII. Ut illi qui viduas ducunt, matrimonia habent plena litium, jurgiorum & diſcordiarum, ita etiam ſeni juvenculam ducere nequaquam convenit, quam miſera enim ſenum maritorum vita & conditio ſit, ex graviſſimis autoribus liquet. *Iuvenale* enim annuente:

——— Coitus jam longa oblivio, vel ſi
Coneris, jacet exiguus cum ramice nervus.
Et quamvis tota palpetur nocte, jacebit.

Et quam turpe ſit ſenibus amare, *Ovidius* aſſerit:

Turpe ſenex miles, turpe ſenilis amor.

Nihil namque faciunt, præterquam dormiunt, jacent in lecto ſicut pigri Epimenides, ſtertunt uſq; ad medium diem, & quando uxores illos digito titillant, ut debitum reddant, & idem per idem ſolvant, ſine me dormire, ajunt, quid vis? quæ hæc ſtultitia?

Betheit ein Vatter unſer davor / iſt wol ſo gut. Illa vero inſtat minis & precibus, Ja / ja / inquit, köndt jhr dann nicht? Schemt euch / viel wort fällen den Sack nicht / es muß Fleiſch da ſeyn / das Ding friſt kein Heu / leſt ſich mit worten nit abſpeiſen / wolt jhr nit / ſo muß es ein ander thun / Cunnus caret auribus, &c.

XXXIII. Et hoc Romani bene ſciebant, conjugia ſenibus adimendo, quod teſtatur *l.* 27. *C. de nupt.* Ex qua ſenibus ejuſmodi, qui jam alterum pedem in cymba Charontis habent *l. Pap. & Iul.* matrimonium ob metum hanreitatis interdictum olim fuiſſe apparet. Vos enim ſenes, qui jam jam de ponte eſtis dejiciendi, vel Ceorum & Sardorum more alias interficiendi, *Ælian. lib.* 3. *cap.* 36. *item l b.* 4. *cap.* 1. ut bello ob ſenectutem eſtis inidonei, ita ad veneris ſeptum atque palæſtram minus apti. Nam aſſeverante Virg. *lib.* 3. *Georg.*

Frigidus in Venerem ſenior, fruſtraque laborum
Ingratum trahit, & ſi quando ad prælia ventum eſt
Vt quondam in ſtipulis magnus ſine viribus ignis
Incaſſum furit.

Admoneo vos itaque amicos, credite mihi Veneris Sacerdoti fere emerito, ſi famæ veſtræ conſultum vultis, neque ſenes veſtros cum ignominia deducere ad ſepulchrum, cavete vobis à Juvenculis, ſi enim illis non

ſatis

ſatis fit devotibus, & carnibus, cornib. rem ulciſcuntur, & adibunt alium, qui formabit duos clavos in una calida, ut loquitur Barbat. *in c. prudent. de offic. de legib. N.* 19. Cumque etiam civiliter quaſi mortui, parum valituri eſtis in illo Veneris campo, propter veſtram, quæ in vobis dominatur, nimiam ſiccitatem & frigiditatem, nec ut decet fundum uxorium colere & arare poteſtis. Vnd ob der Geiſt willig wer / iſt doch das Fleiſch ſchwach. Zudem ſind ſie auch ſo vnbeſcheiden / ut idem contra bonam fidem bis exigant *l.* 50. *ff. de R. I.* auch wider ewren willen.

Infelix, cui torpet hebes; ille puella
Quo pariter debent, fœmina virique frui.

Dormite igitur ſoli, non poteſtis amplius practicare textum *in l. foramen §. doce ancillam ff. de vent. inſpic.*

Ponite vos gladios hebetes, pugnetur acutis.

Licet n. quandoque bonus vir faciat quaſi vellet, non tamen hoc ſufficit, multo minus contenta erit illo cujuſdam Senecionis facto, de quo Poeta:

Vxoris cubito cubitum conjungit Alanus,
Et ſolet hunc dulcem dicere concubitum.
Namque ſatisfieri recupit illa ſibi.

Mandate potius Achili veſtro emortuo, ut intra pelliculam & ſtationem ſuam ſe contineat, quæratque primum ex Horatio.

——— *Quid ferre recuſent*
Quid valeant humeri.

Dicite cum eodem *lib.3. Od.26.*

Vixi puellis nuper idoneus,
Nunc arma defunctumque bello
Et militavi non ſine gloria.
Dactylon hic paries habebit.

Nolite ſperare oſculis illas fore contentas, dicunt, Küſſen ſey nur ein abwiſchen.

Cum facie abluta tolluntur & oſcula ſputo.

Non curant excuſationes veſtras & rithmum:

Ob ich gleich bin ein alter Mann/
So kombts mir doch zun zeiten an.

Imo etiam leges civiles permittunt uxori, ſi vir debitum non reddat, ad alios ſe convertere c. *Si tu abſtines 27. quæſt.* 2. qui n. occaſionem damni dat, damnum dediſſe videtur, *l. qui occidet* §. *in hac ad l. Aquil.* Melius itaque eſt in tempore occurrere, quam poſt vulneratam cauſam remedium quærere *l. ult. C. de curat. furioſ.* Quod ſi mihi non credetis, veſtræ fortunæ ipſi fabri exstiteritis, & ſibi quilibet id imputabit; non attendite Ciceronis illud, quod juvenculæ ſenectutem alant, adoleſcentiam oblectent, ſecundas res ornent, in adverſis ſolatium præbeant; domi delectent, non impediant foris, pernoctent nobiſcum: ſed potius *Guev. in Horol. Pr.lib.2.c.11.* Quin inquit: Neque attillationem carni, uxoribus eſſe fidendum, neque de juvenibus bene ſperandum. Cicero fortaſſe hoc non intelligebat,

nam

nam cum pruritu Venereo laborabat, Corneliam (quæ ipſi Cornelium adimebat) Metelli Scipionis filiam ducebat, ob quam tamen omnibus fabula extitit.

XXXIV. Occurrit hic, quo nomine ſit indigitanda uxor, quæ à marito impotente ſic exagitur, Dd. variant; Nos illam vocamus uno verbo Uxorem vacantem: Nam ut Eccleſia vacare dicitur, & ſine Epiſcopo eſſe: quæ inutilem & inidoneum habet, *cap. 2. §. ſed neque iſtud. de tranſl. Epiſ. Gloſſ. ibid. in verbo* inutilem. *Iaſ. in l. fin. n. 3. ff. de off. ejus cui mandat. juris.* ſic & virum nullum, & vacare dicitur uxor, quæ inutilem habet *Gloſſ. in l. fin. in verbo* Orbitatis *C. ad l. Fab. de plag. Alc. in l. malum §. viduam ff. de V. S. Cavarr. pract. quaſt. cap. 7. l. 5. ff. ad l. Iul. de vi pub.*

XXXV. Fideliter etiam omnes patriotas ſenes admoneo, ut ſibi diligenter caveant ab illis, quos vulgus vocat Studioſos ſive Studenten / adeo enim rapax eſt hoc genus hominum; & ita veſtræ ſaluti inſidiatur ut fidem omnem exſuperet, circumeunt vos ut rugientes leones, occaſionemque quærunt, qua veſtras mulieres impune poſſint hanreizare, illis nihil reſiſtit, tam humaniter, tam amice ſe gerunt, ut putares eſſe parvos angelos, cum revera ſint meri Diaboli, in pellibus ovinis ad vos veniunt,

niunt, intrinſecus vero ſunt lupi rapaces. Sie zerbrechen den Hafen/vnd laſſen euch die Scherben außlecken / ſæpe ad templa non quidem orandi gratia veniunt, ſed uxores veſtras, quæ in uno tertio cum illis conveniunt, ſpectent & videant, nutibuſque vel geſticulationibus amorem ſuum illis patefaciant. Et ſi caveæ illas includeretis ut Tamerlanus Rex Scytharum Bajazetem Regem Turcarum *Munſt. Coſm. l. 4. Leonſlav. lib. 19. & 7.* vix ab harum Harpyarum incurſu eſſent ſecuræ. Quilibet itaque ſenex pix aureum hunc verſum in frontiſpicium domus ſuæ ſcribit?

Wer ſein Hauß will halten keuſch vnd rein/
Laß kein Studenten vnd Taubn hinein.

Didicerunt enim ex Terentio ſtudioſi, *quod non ſit vitium adoleſcentem ſcortari*, & ex Euripide, quod inimicus ſit mulieri ſenex vir, cumque authoritatem Dd. habeant, eo minus ſe peccare putant, libentiuſque id faciunt. Quando ex accidenti videtis illos domum veſtram introeuntes, ſcitote, quod non orent Pater noſter, *Bald. in l. nat. ff. de probant.* Nam Veneri Studioſos eſſe deditos ex eo patet, etiamſi in domum conductam meretricum ducant, non tamen poſſint inde expelli, cum locator debuiſſet prius conſiderare, quod Studioſus non viveret caſtus, *Bl. in l. ædem. C. locat. Alber. in l. non aliter ff. de*

ff. de Vſu & Habit. Petr. Rebuſ. in comment. ad Auth. habitam C. ne fil. propat. & de privilegiis Univerſ. priv. 1. & 2. mihi ſi tale quid ab uxore cujuſdam Picis obveniret, ambabus ulnis acceptarem, etiamſi præ Zelotypia, quæ eſt teſte Ariſtotele ſenum propria, malorum ſuorum refrigerium, mortem nempe provocando ſibi ipſi precaretur, cujus rei exempla non deſunt.

XXXVI. Quod ſi videtis ſiniſtræ famæ mulieres domos veſtras intrantes, ſo gedenckt/ daß das Ende nahe ſey/ & quod de veſtro corio jam ludatur, ſolent enim eſſe juvenum Mercurii, Poſtboren/Poſtiſion/ veſtræ famæ inſidiatrices, & quantum poſſunt, alias reddere ſibi ſimiles ſatagunt. Interdum etiam, niſi mentitur ampliſſ. Laudiſman quod tamen de tali viro non dictum volo, incitantur à propriis ſororibus & ancillis ad exercendum erga bonos maritos infidelitatem *in. conſil. de diſcend. Exot ling. f.* 44. expellite itaque illas, vobiſque & uxoribus veſtris conſulite, ne poſtea cum Euripide dicere cogantur: *Malarum fœminarum introitus me perdiderunt, quæ mihi loquentes hos blande perſuaſerunt ſermones.*

XXXVII. Abſtrahite etiam uxores ab illis hominibus; qui in verbis ſpurci, die gern ſchandiren / oder die mit den Säwen zu Marckt gehn Corrumpunt enim veſtras

conjuges, laſciviam & Hanreitatem cauſantur, unde & Romulus legibus cavit, ut quicunque in præſentia mulierum uſus fuiſſet ſermone laſcivo, non ſecus ac homicida puniretur, & etiamnum de jure noſtro 15. §. 16. 17. 18. 25. *ff. de in. jur. §. injuria.* 1. *Inſtitut. de injur. Franciſc. de Platea in tr. reſtit.* edicto injuriarum tenetur, qui frequenter appellat, & aſſectatur, coram fœmina utitur turpibus verbis, vel abducit comitem, vel proponit, aut cantat aliquid, quod ejus pudorem lædat, quales ſunt cantiones ſequentes: Ein alt Wieff by dem Fyer ſatt verborgen: Item Marſchellen/Marſchellen/ dartho een Brandewein &c. Item: Cirum Pfefferkorn/ Die Etc. ſpilet auff dem Jägerhorn / der Danſchwengel auff der Trummel/ die Brüderle tantzen herumb/ & id generis aliæ infinitæ.

XXXVIII. Spurcitiem verborum & laſcivos ſermones ſequitur pictura, quid illa efficere poſſit, Terentianus ille Chærea ſatis innuit, Terent. *in Eunuch. act.* 3. *Scen.* 5. Et *Propert. lib.* 2. *Eleg.* Hanreitatis origine obſcœnis picturis attribuit, quandoquidem has intuentes in libidinis cogitationes ruant.

Quæ manus obſcœnas depinxit prima tabellas,
Et poſuit caſta turpia viſa domo.
Illa puellarum ingenuos corrupit ocellos,
Nequitiaque ſua noluit eſſe rudes.

Et

Et ab Æliano refertur de juvene quodam Athenienſe, qui ob adamatam fortunæ effigiem, quam tamen emere prohibebatur, expirarit. Hinc merito Ariſtot. publicam pœnam ſtatuit pictoribus, qui talia proponunt, quibus libido inflammatur, & Hanreitas propagatur, vide ulterius *Saml. de fid. Marit.*

XXXIX. Convivia & ſpectacula publica, qualia ſunt Abendtänß / Hochzeiten / Comödien / &c. quodammodo Hanreitatem dilatare ſolent, *arg. l. 2. C. de Republ.* Hoc cum ſuo dedecore expertus Imper. Aurelius, cujus uxor Fauſtina invito marito ſpectaculis quotidie intererat, teſte *Guev. Horolog. Princ.* hanc ne Imper. offenderet, Amaſios ipſius ad ſumma officia promovit; benignior certe P. Sempronio Sopho qui uxorem, quod ludis interfuiſſet, repudiavit, *Valer. Max. lib. 6. cap. 3.* & idem de Q. Antiſtio ſcribit, quod uxorem cum libertino ſaltem colloquentem in publico repudiaverit. Maluit videlicet vir ſeverus initiis ſuſpicionum ſubvenire, quam perfectum ſcelus vindicare. Et huc reſpexit Ovidius Veneris ille Triumvir:

—— Ludi quoque ſemina præbent
Nequitiæ.

Sublatis namque ſpectaculis, choreæ incipiuntur, da muß der pucklichte Harffen

Peter auff ſeyn. Hic cum illis libere loqui licet, palpitare, oſcula, baſia & ſuavia figere; mordicus detractis caligis & nudato capite delambere, hic divaricatis tibiis artificioſe bibitur Arſchkerbeabict/ ex bona charitate in fraternitatem, & ſororitatem, Hic incertarum eſſe ſolemus manuum, hier gibts blinde Griff/ interdum etiam ein züchtigen Ehrengriff/ eaſque ſurſum verſum in omnes angulos inſerere & immittere in more habemus; & frequenter tanquam oves erramus; præſertim ſi lumina intercidant ad latebras, ubi liberiuſcule omnia ſine periculo peragi poſſunt, confugimus, ubi ut Virgil. *lib.* 1. *Æneid.*

—— Cythera crinitus Iopas
Perſonat, humana docuit quæ maximus Adam.

Quod ſi non ſaltatur, vel bibitur, etiam præſente marito ſicca & inani tuſſicula Ehum Ehum, oculorum nictu, ſcalturitione pedum, compreſſione & tactu manuum, quæ ſolet eſſe fallax, *Dodus contra Strigas Char.* 26. *Neviz. l. n.* 76. propinatione poculi, furtiva oculorum luxuriantium mollitie, vel aliis indiciis affectum ſuum declarant (videatur hic *Eleg* 4. *Amor. lib.* 1. ad quam omnes amando utpote hiſce temporibus apprime utilem & neceſſariam.) Interdum maritus ab Amatore inebriatur, ita, ut neque oculus, neque pes ſuo officio fun-

gi

gi poſſit, domum deducitur, quem uxor, ne forſan cadat, comitari vult; attamen precibus emollita manet, benedictionemque expectat, quâ ſi commode ob præſentiam aliorum imperiri non poteſt, ad ædes lotricum & netricum (Bey denen gemeinigſich die Ehre auff gläſern Stelßen gehet) ſe conferunt, ubi actio de communi dividundo intenditur, per quam corporaliter fit rerum diviſio *l.2.h.t.* Cui adhæret actio de in rem verſo.

XL. Nonnunquam tubicinibus præeuntibus, uxor ab amatore domum deducitur, vix crapulum concoxit, ſurgit de lecto maritus, & uxorem excipit, affert bellaria, poma, pyra, nuces.

Caſtaneæ molles & preſſi copia lactis.

Ficus, mala punica, perſica, Ceraſa, ſaccarum panem S.Marci, confectum, ſeu, ut ille vocat, defectum Mangelkern (quæ tantum differunt ut cauſa & effectus) omnis generis; Caſeum & ſi illibenter uxor videat, quia

——— *Abbreviat ſocium diligit illa.*

Tamen ne amorem ſuum prodat, clanculum ipſius eſum ipſi deſuadet, vel etiam aperte, quod nimium officiat valetudini, propter difficilem concoctionem, ſey zu Nacht ungeſundt. Euge bone Cornute, ita ſunt excipiendi hoſpites, ita tui rivales,

affer vinum, infunde, ſalta, & talem te gere, qualem te volunt. Scriptum eſt enim: Hanrei eſtote ſubditi amicis uxorum veſtrarum, & nolite murmurare contra eos, quia modici temporis afflictio transfert vos in diuturnam requiem, & cum bona gratia bellaria veſtra promite, nam hilarem datorem diligit Deus.

XLI. Tandem cum tempus diſcedendi videtur, hoſpes hoſpitem ad poſticum comitatur, ut maneat, rogat, ſatis adhuc ſupereſſe temporis: ille ſe excuſat, alio tempore reverſurum ſe ait. Hoc facto illius domus arctius obſidetur, quam olim Carthago à Scipionibus, tum circumambulant rivales, unius ejuſdemque rei conſortes, feneſtras inſpectant, parietes tranſcendunt, ad fores excubant, per tranſennas ſolicitant, tegulas dejiciunt (teſte *Cornel. Agrip. de van. ſcient.*) angulos obſident dicteria ſcribunt, machen Bulenlider ejuſmodi ſunt. Grůß euch Gott mein edle Tock/ wie gar wol gefalt jhr mir/ ꝛc. Item Es iſt ein elend ſach/ vmb ein verdåchtig Weib / citharas pulſant Heckerling vnd Haberſtroh / cantionem Gratiani, & alias innumeras aſtutias excogitant, quæ omnia in pulchritudinem tuæ uxoris, tanquam ſcopum diriguntur, ad tui vero redundant opprobrium & dedecus. Quod ſi parum majeſtatem tueri conatur

natur maritus, fährt auff als ein Furtz im Bad / quam me putas, ego credo te me meretricem exiſtimare, amicis & cognitis meis illa dicam, ſi aliquid in animo haberem, te revera ſpectatorem non apponerem &c. Quid vero ille, ſeipſum & horam Nativitatis incuſat, hoſpiti nuper ſuo & uxori omnia dira precatur; interim tamen nutrivit murem in pera, ſerpentem in gremio, ignem in ſinu, ut ait *Neviz.*

XLII. Quæritur hic non abs re, an poſſet uxorem repudiare maritus, ſi forſan Amatorem cum ea ludentem invenit? quem luſum *Lombarda lib. 2. tit. 54. l. ſi quis à modo*, interpretatur manuum in ſinum inmiſſionem (Handſchuch machen noſtrates vocant) aut ad pectus ejus, vel alium ad locum, unde turpe eſſe poſſit, *referente gloſſ. in verb. luſerat. ub. etiam Hottom. & Cujac. Sensbec. p. 12. num. 241. Moz. ex quib. cauſ. feud. amitt. num.* 54. Etiam ſi ſe invicem oſculantes videret, & in oſculo exemplum turpis luſus ponunt. *Menoch. de arbitrar. jud. qu. libro 2. caſu* 267. *& Boreh. cad. 8. de feud. num.* 28. *Roſenth. cap.* 19. *concluſ.* 54. In hoc errore etiam verſatur *NoviZan. Sylv. Nupt. l. 4. num.* 78. *& Thomas Cant.* Oſcula quintam viam ad amorem vocat. Nos vero illis contradicimus, omneſque prædictos in totum refutamus; requiritur

enim, ut in ipſo actu, & in rebus Veneris, ſeu ut Solon & Draco dixerunt, ἐν τῷ ἔργῳ deprehendantur, ſeu, ut Plautus ait, corpus corpori incubarit, *Act.4. Scen. in Amphitr.* *vel ut Lucian. in Eun.* cum reperiri habet membra in membris mulieris, *Vlpian.* in ipſa turpitudine, *in l. quod ait Lex. 29. ad Leg. Iul. de Adulter.* Verum apage illos cum rigido judicio, ablegentur ad Garamantas, Indos, & Æthnæos Fratres, quibus inferendis Carbonibus uſui eſſe poſſunt.

XLIII. Arceat quilibet Bonus Vir uxorem à Lectione Amadiſæi, Ovidii de Arte amandi, Eurioli & Lucretiæ, Garten ſocietatis, Equitis Ponti, Calmi, Baptiſtæ de campo fragoſo, præſertim vero fugiat Johannis Bocatii Librum, quem Cento Novellarum inſcripſit. Hic. n. magno interſtitio cæteris poſt ſe relictis, æternum nomen ſibi comparavit; hoc n. lecto, & Theoriæ fundamentis feliciter jactis, quam feliciſſime exercere praxin poſſunt, nihil aliud ſunt, quàm callidiſſima Hanrificorum ſtratagemata & Strophæ, & nulla unquàm fœmina fuit, quæ non ejuſmodi lectionibus & hiſtoriis ad furorem adacta fuerit, quia in illis miſcetur utile dulci.

XLIV. Evenit etiam interdum, ut viri & mulieres uno curru, unaque navi vehantur, num id illæſæ pudicitiæ uxor ſine detri-

mento verecundiæ facere poſſit, etiam ſi marito, ſe nihil quod labem aut maculam afferat, vitæ honeſtæ facere velle, promittat, non immerito quæritur?

XLV. A Politicis quibuſdam affirmatur, exemplis forſitan viam monſtrantibus, verum cum exempla exiguam vim probationis habent, *teſte Ramo lib. 2. Dial. cap. 32.* nos id aperte negamus authoritate Ulpiani apud Labeonem *l. 15. §. appell. ff. de injur.* ubi dicit, quod omnis generis hominibus terantur viæ, quia pretio, donis, illecebriſque nec non vi Hanreitatem expetant. Sic Dina *Gen. 34.* & Angla illa, de qua *Sylv. Epiſt. 15.* peregrinatrices fructus uberrime protulerunt, & Comicis frequenter peregrinationes ſiniſtræ ſunt famæ: nam bene ſciunt, abſente fele, ſaltare mures. Imo in peregrinationibus adeo fiunt applicabiles, ſubjectibiles, tractabiles & Kuſſibiles, ut Theologiæ Studioſis pro cathedra quam conſcendant, Iuriſtis pro pulpito, cui corpus imponant, & Medicis pro vivæ Anatomiæ ſubjecto, ac denique nemini non inſerviant.

XLVI. Promiſſionem, de qua theſ. 44. quod attinet, ſervari ea non poteſt, utpote quæ eſt de genere impoſſibilium, quorum obligatio nulla *l. impoſſ. 1. 5. ff. de R. I.* Quod vero ſit impoſſibilis non ſolum ex prædictis verum etiam exinde liquet, quod in peregri-

nationibus pro inſolito non habetur, ut cum ventum eſt in diverſorium, peregrinantes propter multitudinem hoſpitum & penuriam lectorum promiſcuo concubitu uti de neceſſitate cogantur; quia vero neceſſitas lege caret, *l. 1. ff. de offic. Proconſ.* quis adeo durus erit, hoc caſu propter pericula innumera non miſereatur. *l. ult. C. qui pot. in pign. hab.*

XLVII. Potiores hæ ſunt meo judicio cauſæ hanreitatem progenerantes, quod ſi adhuc aliquas omiſimus, eas in diſſertationis hujus ſecunda aditione plenius proponemus. Habet quidem & recenſet nonnullas alias cauſas Liber, qui inſcribitur Landſtörtzer/ſed eas ſcientes prætermiſimus.

XLVIII. Mercatores ſi forſan timent extravagari uxores, quando alio abirem legant *Albert. Mag. de Mirab. Mund. Corn. Agr. de occulta Philoſ. l. 1. cap. 46.* & librum, qui inſcribitur: Bellum Veneris conjugale, ubi recenſentur varia remedia utenda, ne uxor cum alio coire poſſit.

XLIX. Quam miſera itaque & dolenda ſit Hanrejorum conditio, ex parte jam audivimus, tamen non ita pridem à Doctore quodam, Gallo intellexi, multos eo proceſſiſſe, ut cum talibus hominibus fraternitatem & ſingularem amicitiam ineam, prætendentes damna, quæ quis ſua culpa ſentit,

non

non videri ſentire *l.* 103 *ff. de R. I.* quod cum audivi, obſtupui & vox faucibus hæſit, exiſtimans, in univerſo mundo nullos eſſe, qui horum amicitiam ambiant, tamen ab eodem Doctore melius edoctus animum recepi; & iram, quam de his conceperam, paulatim demiſi. Quæritur hic igitur; Num quis ſine detrimento honoris amicitiam cum Cornuto contrahere poſſit? Diſtinguitur hac in parte cum Philoſopho in opere Nicomachico *l.* 8.3. inter amicitiam utilem & amicitiam veram. Quod hanc poſteriorem amicitiæ ſpeciem attinet, quia in ea requiritur Amor intenſiſſimus, qui inter plures amatorem, uxorem & maritum ſimul eſſe non poteſt *Ariſt. Et. hic.* 9. *c.* 8. *Theoph. Gob. in comment. ad d. c.* merito in ea hoc negandum putamus. Quod vero attinet amicitiam utilem, ex qua Amator commodum & emolumentum ſperat, & ei lucri quid à Cornuto obvenit, recte eum facere dicimus; non enim in fraternitatem, ſed in ſpem lucri bibiſſe intelligitur, quia propter quod unumquodque tale eſt, id magis eſt tale, nec culpandus ob id contrahens talem amicitiam, quod velit exinde lucrum captare; nam ſecundum naturam eſt, ut qui onus, idem & commodum ſentiat *l.* 20. *ff. de R. I.* & non ferendi, qui lucrum amplectuntur, onus autem ei annexum fugiunt,

ut Juſtin. loquitur *l. un. C. de Cad. toll.* ejuſque perſonæ factum quis præſtare tenetur, ex qua lucrum capit, *l. 5. ff. de R. I.* Sed cavete vobis chariſſimi Pices, latet anguis in herba, der ewre Weiber möcht in die Verſe ſtechen / daß ſie auff den Rücken fallen / neſcitis ex veterum Hiſtoricorum ſcriptis, multos cornutis abblanditos fuiſſe, non niſi ob uxorem, & quando talia ſigna videtis, cogitate, quod veſtro ſtomacho magnum immineat malum: nam qui plus ſolito vobis abblanditur, aut vos jam decepit, aut mox decepturus eſt, ait Gvazzus. Etenim non omnis qui dicit Pax vobis, quaſi columba audiendus eſt, ſed commune proverbium potius attendendum: Qui vult adulterare uxorem, prius adulteret ipſius Maritum.

L. Quam magnum igitur ſit onus, Cornutum fratrem habere, JCti & Politici paſſim teſtantur, à quibus infames judicantur, & in bene conſtituta Repub. non tolerandi. Licet quidem jure Naturæ omnes æquales ſimus *l. 32. de R. I.* tamen jure civili homo homini præſtat; nam bella ſunt exorta Hanreitatis, & captivitates ſecutæ. *tit. 2. Inſt.* eodemque jure proprie non poteſt dici Homo, ſed improprie & late ſumta ſignificatione, eodem modo, quo Maniaci, Phrenetici & ſtulti Homines dicuntur; æquiparatur

tur Servo, nec habet perſonam ſtandi in judicio. *l. 12. ff. d. R. I.* & nulla eſt cum ipſis actio, nec cadit in eum obligatio, *l. 22. ff. eod.* Jure Prætorio pro nullis habentur, *l. quod attinet. de R. I. l. 1. de jure de lib. l. nullo ad l. Corn. l. de falſ.* & *in l. Aquil.* pecudibus comparantur, mortuiſque ſimiles ſunt.

LI. Magnus tamen Politicus rigidam eorum & inhumanam, qui Hanrejos è Republica exturbare conantur, ſententiam averſatus, hiſce conditionibus eos tolerandos eſſe putat, 1. tanquam ſpeculum humanæ imbecillitatis & fragilitatis. 2. ut neminem inficiant, 3. ne ad publica officia, intellige dignitatem Senatoriam vel Conſularem admittantur. Patet enim, illis omnium dignitatum portas eſſe præcluſas *l. 2. C. de dign.* 4. ne ad officia militaria promoveantur, nam neq; bello forte hoc genus hominum, nec fide conſtans, nec Diis amicum eſt. 5. ut in publicis conviviis, ut ſunt Nuptiæ, & ut Brunſwigæ & alibi **Güldbier** infundant, **einſchencken**. 6. ne in cæmiteriis, vel aliis locis, ubi honeſti ſepeliri ſolent, ſepeliantur, infamia enim eos ſemper comitatur. 7. ut certo ſigno ab aliis diſcernantur: Intereſt enim Reipubl. tales homines noviſſe, ut malum ſuo tempore exſcindatur, ne latius vagetur, cum conſtet, unam ovem ſcabioſam totum poſſe inficere gregem.

LII. At ſi Cornutus ſit duræ & pertinacis cervicis, duriori quoque cuneo opus eſt, vique cogendus, aut in exilium mittendus. Publica namque ſalus requirit & vult, pœnas ſuum ſortiri exitum *l. ſancimus C. de pœn. l. ita vulner. ff. ad l. Aquil.*

LIII. Nolite igitur his amicis credere, niſi vultis decipi, neve exiſtimate, talem amicitiam hiſce temporibus primum eſſe inventam, ſiquidem ea Romæ ſuperioribus ſeculis fuit frequens. Inquit Ovid. *lib. 1. de arte am.*

Cognatum fratremque cave, fidemque ſodalem,
Trabebit veros hac tibi turba metus.

Videatur ulterius totus liber, ut & Nevizanus *Sylv. nupt. l.* 4. *n.* 86. uxores enim & mariti amicis tacite ſibi gratulantur, & ne illis humanitate cedere videantur, corpus & animum propenſiſſimum offerunt, quod recte practicavit Helena, quæ à marito in mandatis habebat, ut curæ ſibi eſſet Troicus hoſpes, *Ovid. in epiſt. Heroid.* illa marito, ut decebat, morem geſſit, & ne aliquid intermitteret, prorſus cum illo abibat.

LIV. Interdum, quando nunc ita amicitia eſt incepta, marito abſente, ne familiaritas intercidat, advocatur, ad bonorum collationem invitatur, corporis fœminei cuſtos conſtituitur, Gebrauchen ſie zur Guardy vnd Leybs notturfft. Etiam à

maritis

maritis uxoris cura aliquando demandatur, ut illam adeat, in abſentia conſoletur & erigat. Væ tamen homini, cui ſoli commiſſa eſt mulieris cuſtodia, quia ſi ceciderit, quis eſt qui erigit illam *c. in omnib. diſt.* 81. *c. illud. c.*7. *q.*1.

LV. Quæritur hic non ſine cauſa; An alterius uxori cuſtodiendæ quis nocte dieque adeſſe cogatur? Negat id *Nov.* 134 *c.*9. Verum nos contrarium aſſerimus. Valde enim eſt periculoſum ſolum dormire, præſertim ſexui fœmineo, propter Lemures, Spectra nocturna, Incubos, à quibus valde infeſtantur, qui timidum muliercularum animum facile conſternere poſſunt. Adhæc, ex nimia ſolitudine oritur Melancholia, quæ difficulter curari poteſt, & ſecundum nonnullos eam ut proprium corpus defendere tenetur: qui enim cuſtodiendam accipit rem, ſane ejus rei cuſtodiam exactam præſtare tenetur, nec ſufficit tantam adhibuiſſe diligentiam, quantam ſuis rebus adhibere ſolitus § 2 *Inſt. tit. quib. mod. contr.* Bene etiam illud mariti ſciunt, quod quilibet fideliter talem rem cuſtodit, nec hac in parte conſcientiam ſuam quis gravare vult, ſed omnia, quæ ad ſalvam conſcientiam retinendam faciunt, facit.

LVI. Multæ fœminæ inveniuntur, quibus talis conſuetudo innata eſt, ut ne unam

noctem

noctem ſolæ dormire poſſint, nec illud ullo modo evelli & eradicari poteſt: qui vero id fiat, nos latet, ſiquidem non omnium rerum ratio reddi poteſt, *l. non omnium ff. de Legibus.* præter quod dicimus, talem conſuetudinem iis eſſe alteram naturam, & propterea

Natura ſequitur ſemina quiſque ſua.

LVII. Circa hoc tamen eſtote providi, ut hanreizetis in occulto, ne habeatis mercedem veſtram in propatulo. Vitam enim qui in amoribus agit, os habeat obſeratum oportet, *Guev. Hor. Princ. l. 2. c. 12.* Man muß ſchweigen / wenn einem Barmhertzigkeit widerfahren iſt. Facile enim contingere poſſet, ut te repudiato alter admittatur.

LVIII. Apud antiquos Germanos mos fuit, ut rebellionis ſive conſpirationis in Imperatorem Rom. Rei, canem ſcabioſum, ſpectantibus omnibus Proceribus Imperii, ignominiosè in dorſo geſtarent. *Spang. in Chron. Manſ. Cranz. l. 3. Sax. cap. 15. Kirch. in rep. diſp. 12. Coron. 4. ad lit. B. Pant. al. in Proſ. pogr. par. 2. in Prid. Barb. Videatur etiam Meimbom. in Sleid. de 4. ſummis imper. ſub Frid. I. It. Gunth.* Intereſſet Reip. ut ſingulis diebus feſtis, ſpectante univerſo populo duo cornua cervina capite geſtaret Cornutus.

LIX. Quæ-

LIX. Quæritur: An quis cum Sponſa nondum ad Maritum deducta hanreitatem committere dicatur? Quidam negant, Nos affirmamus *arg. l. 13. §. 3. ad l. Iul. de adult.* Siquidem nuptias non concubitus ſeu conſenſus facit *l. 30. ff. de R. I.* & verbum ſi quis tam virgines, quam maritas complectitur, ut facit *l. 1. de V. S.* Concedimus quidem, quod uxor Domini non ſit, ut eſt textus *l. 12. ff. de ritu Nupt.* uxor tamen eſſe intelligitur in his, quæ ad ejus honeſtatem pertinent, & non Nuptiæ duntaxat, verum etiam ſpes nuptiarum violari non debet, inquiunt Divi Severus & Antoninus *in l. ſi uxor 13. §. 3. ff. ad l. Iul. de Adult.* & quam quis animo ſibi copulavit, licet eandem nondum carnaliter cognoverit. Iſt noch nicht mit der ledern Feil drüber geweſen / tamen ipſius uxor eſt, & Sponſus æque ac maritus ſubjectum Patiens & Bonus Vir diceretur. Et quis ignorat cingendum haberi pro cincto, moribundum pro mortuo, condemnandum pro condemnato, Sponſam copulandam pro copulata, repudiandam pro repudiata *l. penult. ubi 8. art. ff. de milit. teſt. & in l. divortium. §. interdum. & ibid. Iaſ. n. 15. & 16. ff. ſolut matrim. Gœd. de V. S. ad l. 12. n. 15.* Alii diſtinguunt h. l. inter ſponſalia de futuro & præſenti, ut faciunt Canoniſtæ *in c.*

pen. ff. de Sponſal. quam tamen diſtinctionem uſus fori hodierni non obſervat, ut notat *Treutl de nupt. th.* 1.

LX. An ſi quis viduam, cum qua marito vivo conſueverat, poſt obitum mariti convenit, dicendumne & ſentiendum, eum Hanreizationis actum repetere? Negamus, ſiquidem illam conſolandi gratia adit, qui acceſſus non eſt improbandus, ſed potius propagandus; Homo enim homini Deus, non Lupus, & talis amicus conſolator eſt medicamentum vitæ, *Aug. de Civ. Dei,* & quam facile tenerrimum hoc genus hominum conſolationum, & omnis humani conſilii inops aliquid mali contrahere, quod deinde per clariſſimos Medicos difficulter evelli, & eradicari poſſet. Conſolamini igitur amicas, conſolamini; Exigit etenim id Chriſtiana Charitas, Fides & dilectio, ſiquidem non bonum eſt hominem vivere ſolum: ſi non in continenti, tamen poſt aliquod tempus conſolationum fructus habebitis uberrimos. Es muß ein ſchlimmer Wirth ſeyn/der einem eine Zech nicht borgen könte. Quod differtur non auffertur.

LXI. Me quod attinet, uxores delambant, oſculentur alii, mihi virgines magis placent, genus hominum primarium, quod in ſtatu innocentiæ conſtans permanſit. Quid enim dulcius, quid jucundius, quid

gratioſius, puris & illibatis virginibus? E contra quid ſibi vult mulier nigris digniſſima barris. Itaque parcite Matronis, & debellate Puellas, & cum Hor. *l. 1. Sat. 2.* Deſine Matronas ſectarier. Verum quot Capita, tot Senſus, cuique ut caput eſt, ita Pileus.

LXII. Caveat ſibi quilibet, ne ducat Aulicam. Denn ſie pflegen gemeiniglich mit zerbrochen Geſchirren zu jubilieren. Moneo harum ſectatores, ne ſemper amabiles ſperent, neſcii auræ fallacis, nec nimium ipſis fidant, ſed mucronem alio vertant.

Hoffmägd/Badmägd/Huren und Ammen/
Gehörn zuſammen in einen Stammen/

Tot n. & tam multi Equites, & Domicelli virginum clauſtris & theſauris latronum more inſidiantur, Wil jederman an jhnen zu Ritter werden/ partim vi, partim lenociniis verborum amorem extorquent, & cum puellulis iſtis

(*Non ſit qua lanas molliat apta manus.*)

His ſaltem de rebus colloquuntur, quæ ad amorem faciunt, tantos obſcenos ſermones proferunt, quibus ipſum Platonem ex infernis producere poſſent, da ſpart man beyderſeits der Ehren / und behelfft ſich alleweil des ſcandirens. Ibi prudens & ætate confecta Gynæcei Magiſtra (à Jove principium) à quot olim Procis ſit adama-

enim, ut in ipſo actu, & in rebus Veneris, ſeu ut Solon & Draco dixerunt, ἐν τῷ ἔργῳ deprehendantur, ſeu, ut Plautus ait, corpus corpori incubarit, *Act.4.Scen.in Amphitr. vel ut Lucian. in Eun.* cum reperiri habet membra in membris mulieris, *Vlpian.* in ipſa turpitudine, *in l. quod ait Lex. 29. ad Leg. Iul. de Adulter.* Verum apage illos cum rigido judicio, ablegentur ad Garamantas, Indos, & Æthnæos Fratres, quibus inferendis Carbonibus uſui eſſe poſſunt.

XLIII. Arceat quilibet Bonus Vir uxorem à Lectione Amadiſæi, Ovidii de Arte amandi, Murioli & Lucretiæ, Garten ſocietatis, Equitis Ponti, Calmi, Baptiſtæ de campo fragoſo, præſertim vero fugiat Johannis Bocatii Librum, quem Cento Novellarum inſcripſit. Hic. n. magno interſtitio cæteris poſt ſe relictis, æternum nomen ſibi comparavit; hoc n. lecto, & Theoriæ fundamentis feliciter jactis, quam feliciſſime exercere praxin poſſunt, nihil aliud ſunt, quàm callidiſſima Hanrificorum ſtratagemata & Strophæ, & nulla unquam fœmina fuit, quæ non ejuſmodi lectionibus & hiſtoriis ad furorem adacta fuerit, quia in illis miſcetur utile dulci.

XLIV. Evenit etiam interdum, ut viri & mulieres uno curru, unaque navi vehantur, num id illæſæ pudicitiæ uxor ſine detri-

mento

mento verecundiæ facere poſſit, etiam ſi marito, ſe nihil quod labem aut maculam afferat, vitæ honeſtæ facere velle, promittat, non immerito quæritur?

XLV. A Politicis quibuſdam affirmatur, exemplis forſitan viam monſtrantibus, verum cum exempla exiguam vim probationis habent, *teſte Ramo lib. 2. Dial. cap.* 32. nos id aperte negamus authoritate Ulpiani apud Labeonem *l.* 15. §. *appell. ff. de injur.* ubi dicit, quod omnis generis hominibus terantur viæ, quia pretio, donis, illecebriſque nec non vi Hanreitatem expetant. Sic Dina *Gen.* 34. & Angla illa, de qua *Sylv. Epiſt.* 15. peregrinatrices fructus uberrime protulerunt, & Comicis frequenter peregrinationes ſiniſtræ ſunt famæ: nam bene ſciunt, abſente fele, ſaltare mures. Imo in peregrinationibus adeo fiunt applicabiles, ſubjectibiles, tractabiles & Kuſſibiles, ut Theologiæ Studioſis pro cathedra quam conſcendant, Iuriſtis pro pulpito, cui corpus imponant, & Medicis pro vivæ Anatomiæ ſubjecto, ac denique nemini non inſerviant.

XLVI. Promiſſionem, de qua theſ. 44. quod attinet, ſervari ea non poteſt, utpote quæ eſt de genere impoſſibilium, quorum obligatio nulla *l. impoſſ.* 1. 5. *ff. de R. I.* Quod vero ſit impoſſibilis non ſolum ex prædictis verum etiam exinde liquet, quod in peregri-

nationibus pro inſolito non habetur, ut cum ventum eſt in diverſorium, peregrinantes propter multitudinem hoſpitum & penuriam lectorum promiſcuo concubitu uti de neceſſitate cogantur; quia vero neceſſitas lege caret, *l. 1. ff. de offic. Proconſ.* quis adeo durus erit, hoc caſu propter pericula innumera non miſereatur. *l. ult. C. qui pot. in pign. hab.*

XLVII. Potiores hæ ſunt meo judicio cauſæ hanreitatem progenerantes, quod ſi adhuc aliquas omiſimus, eas in diſſertationis hujus ſecunda aditione plenius proponemus. Habet quidem & recenſet nonnullas alias cauſas Liber, qui inſcribitur Land ſtörtzer/ſed eas ſcientes prætermiſimus.

XLVIII. Mercatores ſi forſan timent extravagari uxores, quando alio abirem legant *Albert. Mag. de Mirab. Mund. Corn. Agr. de occulta Philoſ. l. 1. cap.* 46. & librum, qui inſcribitur: Bellum Veneris conjugale, ubi recenſentur varia remedia utenda, ne uxor cum alio coire poſſit.

XLIX. Quam miſera itaque & dolenda ſit Hanrejorum conditio, ex parte jam audivimus, tamen non ita pridem à Doctore quodam, Gallo intellexi, multos eo proceſſiſſe, ut cum talibus hominibus fraternitatem & ſingularem amicitiam ineam, prætendentes damna, quæ quis ſua culpa ſentit,

non

non videri ſentire *l.* 1 03 *ff. de R. I.* quod cum audivi, obſtupui & vox faucibus hæſit, exiſtimans, in univerſo mundo nullos eſſe, qui horum amicitiam ambiant, tamen ab eodem Doctore melius edoctus animum recepi; & iram, quam de his conceperam, paulatim demiſi. Quæritur hic igitur; Num quis ſine detrimento honoris amicitiam cum Cornuto contrahere poſſit? Diſtinguitur hac in parte cum Philoſopho in opere Nicomachico *l.* 8. 3. inter amicitiam utilem & amicitiam veram. Quod hanc poſteriorem amicitiæ ſpeciem attinet, quia in ea requiritur Amor intenſiſſimus, qui inter plures amatorem, uxorem & maritum ſimul eſſe non poteſt *Ariſt. Ethic.* 9. *c.* 8. *Theoph. Gob. in comment. ad d. c.* merito in ea hoc negandum putamus. Quod vero attinet amicitiam utilem, ex qua Amator commodum & emolumentum ſperat, & ei lucri quid à Cornuto obvenit, recte eum facere dicimus; non enim in fraternitatem, ſed in ſpem lucri bibiſſe intelligitur, quia propter quod unumquodque tale eſt, id magis eſt tale, nec culpandus ob id contrahens talem amicitiam, quod velit exinde lucrum captare; nam ſecundum naturam eſt, ut qui onus, idem & commodum ſentiat *l.* 20. *ff. de R. I.* & non ferendi, qui lucrum amplectuntur, onus autem ei annexum fugiunt,

ut

ut Juſtin. loquitur *l.un. C. de Cad. toll.* ejuſque perſonæ factum quis præſtare tenetur, ex qua lucrum capit, *l. 5. ff. de R. I.* Sed cavete vobis chariſſimi Pices, latet anguis in herba, der ewre Weiber möcht in die Verſe ſtechen / daß ſie auff den Rücken fallen/ neſcitis ex veterum Hiſtoricorum ſcriptis, multos cornutis abblanditos fuiſſe, non niſi ob uxorem, & quando talia ſigna videtis, cogitate, quod veſtro ſtomacho magnum immineat malum: nam qui plus ſolito vobis abblanditur, aut vos jam decepit, aut mox decepturus eſt, ait Gvazzus. Etenim non omnis qui dicit Pax vobis, quaſi columba audiendus eſt, ſed commune proverbium potius attendendum: Qui vult adulterare uxorem, prius adulteret ipſius Maritum.

L. Quam magnum igitur ſit onus, Cornutum fratrem habere, JCti & Politici paſſim teſtantur, à quibus infames judicantur, & in bene conſtituta Repub. non tolerandi. Licet quidem jure Naturæ omnes æquales ſimus *l. 32. de R. I.* tamen jure civili homo homini præſtat; nam bella ſunt exorta Hanreitatis, & captivitates ſecutæ. *tit. 2. Inſt.* eodemque jure proprie non poteſt dici Homo, ſed improprie & late ſumta ſignificatione, eodem modo, quo Maniaci, Phrenetici & ſtulti Homines dicuntur; æquiparatur

tur Servo, nec habet perſonam ſtandi in judicio. *l. 12. ff. d. R. I.* & nulla eſt cum ipſis actio, nec cadit in eum obligatio, *l. 22. ff. eod.* Jure Prætorio pro nullis habentur, *l. quod attinet. de R. I. l. 1. de jure de lib. l. nullo ad l. Corn. l. de falſ. & in l. Aquil.* pecudibus comparantur, mortuiſque ſimiles ſunt.

LI. Magnus tamen Politicus rigidam eorum & inhumanam, qui Hanrejos è Republica exturbare conantur, ſententiam averſatus, hiſce conditionibus eos tolerandos eſſe putat, 1. tanquam ſpeculum humanæ imbecillitatis & fragilitatis. 2. ut neminem inficiant, 3. ne ad publica officia, intellige dignitatem Senatoriam vel Conſularem admittantur. Patet enim, illis omnium dignitatum portas eſſe præcluſas *l. 2. C. de dign.* 4. ne ad officia militaria promoveantur, nam neq; bello forte hoc genus hominum, nec fide conſtans, nec Diis amicum eſt. 5. ut in publicis conviviis, ut ſunt Nuptiæ, & ut Brunſwigæ & alibi Gůldbier infundant, einſchencken. 6. ne in cæmiteriis, vel aliis locis, ubi honeſti ſepeliri ſolent, ſepeliantur, infamia enim eos ſemper comitatur. 7. ut certo ſigno ab aliis diſcernantur: Intereſt enim Reipubl. tales homines noviſſe, ut malum ſuo tempore exſcindatur, ne latius vagetur, cum conſtet, unam ovem ſcabioſam totum poſſe inficere gregem.

LII. At ſi Cornutus ſit duræ & pertinacis cervicis, duriori quoque cuneo opus eſt, vique cogendus, aut in exilium mittendus. Publica namque ſalus requirit & vult, pœnas ſuum ſortiri exitum *l. ſancimus C. de pœn. l. ita vulner. ff. ad l. Aquil.*

LIII. Nolite igitur his amicis credere, niſi vultis decipi, neve exiſtimate, talem amicitiam hiſce temporibus primum eſſe inventam, ſiquidem ea Romæ ſuperioribus ſeculis fuit frequens. Inquit Ovid. *lib. 1. de arte am.*

Cognatum fratremque cave, fidemque ſodalem,
Praebebit veros hac tibi turba metus.

Videatur ulterius totus liber, ut & Nevizanus *Sylv. nupt. l. 4. n.* 86. uxores enim & mariti amicis tacite ſibi gratulantur, & ne illis humanitate cedere videantur, corpus & animum propenſiſſimum offerunt, quod recte practicavit Helena, quæ à marito in mandatis habebat, ut curæ ſibi eſſet Troicus hoſpes, *Ovid. in epiſt. Heroid.* illa marito, ut decebat, morem geſſit, & ne aliquid intermitteret, prorſus cum illo abibat.

LIV. Interdum, quando nunc ita amicitia eſt incepta, marito abſente, ne familiaritas intercidat, advocatur, ad bonorum collationem invitatur, corporis fœminei cuſtos conſtituitur, Gebrauchen ſie zur Guardy vnd Leybs notturfft. Etiam à

maritis

maritis uxoris cura aliquando demandatur, ut illam adeat, in abſentia conſoletur & erigat. Væ tamen homini, cui ſoli commiſſa eſt mulieris cuſtodia, quia ſi ceciderit, quis eſt qui erigit illam *c. in omnib. diſt.* 81. *c. illud. c.7. q.1.*

LV. Quæritur hic non ſine cauſa; An alterius uxori cuſtodiendæ quis nocte dieque adeſſe cogatur? Negat id *Nov.* 134. *c.9.* Verum nos contrarium aſſerimus. Valde enim eſt periculoſum ſolum dormire, præſertim ſexui fœmineo, propter Lemures, Spectra nocturna, Incubos, à quibus valde infeſtantur, qui timidum muliercularum animum facile conſternere poſſunt. Adhæc, ex nimia ſolitudine oritur Melancholia, quæ difficulter curari poteſt, & ſecundum nonnullos eam ut proprium corpus defendere tenetur: qui enim cuſtodiendam accipit rem, ſane ejus rei cuſtodiam exactam præſtare tenetur, nec ſufficit tantam adhibuiſſe diligentiam, quantam ſuis rebus adhibere ſolitus § 2 *Inſt. tit. quib. mod. contr.* Bene etiam illud mariti ſciunt, quod quilibet fideliter talem rem cuſtodit, nec hac in parte conſcientiam ſuam quis gravare vult, ſed omnia, quæ ad ſalvam conſcientiam retinendam faciunt, facit.

LVI. Multæ fœminæ inveniuntur, quibus talis conſuetudo innata eſt, ut ne unam

noctem

noctem ſolæ dormire poſſint, nec illud ullo modo evelli & eradicari poteſt: qui vero id fiat, nos latet, ſiquidem non omnium rerum ratio reddi poteſt, *l. non omnium ff. de Legibus.* præter quod dicimus, talem conſuetudinem iis eſſe alteram naturam, & propterea

Naturaſequitur ſemina quiſque ſua.

LVII. Circa hoc tamen eſtote providi, ut hanreizetis in occulto, ne habeatis mercedem veſtram in propatulo. Vitam enim qui in amoribus agit, os habeat obſeratum oportet, *Guev. Hor. Princ. l. 2. c. 12.* Man muß ſchweigen / wenn einem Barmhertzigkeit widerfahren iſt. Facile enim contingere poſſet, ut te repudiato alter admittatur.

LVIII. Apud antiquos Germanos mos fuit, ut rebellionis ſive conſpirationis in Imperatorem Rom. Rei, canem ſcabioſum, ſpectantibus omnibus Proceribus Imperii, ignominiosè in dorſo geſtarent. *Spang. in Chron. Manſ. CranZ. l. 3. Sax. cap. 15. Kirch. in rep. diſp. 12. Coron. 4. ad lit. B. Pant. al. in Proſ. pogr. par. 2. in Prid. Barb. Videatur etiam Meimbom. in Sleid. de 4. ſummis imper. ſub Frid. I. It. Gunth.* Intereſſet Reip. ut ſingulis diebus feſtis, ſpectante univerſo populo duo cornua cervina capite geſtaret Cornutus.

LIX. Quæ-

LIX. Quæritur: An quis cum Sponſa nondum ad Maritum deducta hanreitatem committere dicatur? Quidam negant, Nos affirmamus *arg. l.* 13. §. 3. *ad l. Iul. de adult.* Siquidem nuptias non concubitus ſeu conſenſus facit *l.* 30. *ff. de R. I.* & verbum ſi quis tam virgines, quam maritas complectitur, ut facit *l.* 1. *de V. S.* Concedimus quidem, quod uxor Domini non ſit, ut eſt textus *l.* 12. *ff. de ritu Nupt.* uxor tamen eſſe intelligitur in his, quæ ad ejus honeſtatem pertinent, & non Nuptiæ duntaxat, verum etiam ſpes nuptiarum violari non debet, inquiunt Divi Severus & Antoninus *in l. ſi uxor* 13. §. 3. *ff. ad l. Iul. de Adult.* & quam quis animo ſibi copulavit, licet eandem nondum carnaliter cognoverit. Iſt noch nicht mit der ledern Feil drüber geweſen / tamen ipſius uxor eſt, & Sponſus æque ac maritus ſubjectum Patiens & Bonus Vir diceretur. Et quis ignorat cingendum haberi pro cincto, moribundum pro mortuo, condemnandum pro condemnato, Sponſam copulandam pro copulata, repudiandam pro repudiata *l. penult. ubi* 8. *art. ff. de mi lit. teſt. & in l. divortium.* §. *interdum. & ibid. Iaſ. n.* 15. & 16. *ff. ſolut matrim. Gœd. de V. S. ad l.* 12. *n.* 15. Alii diſtinguunt h. l. inter ſponſalia de futuro & præſenti, ut faciunt Canoniſtæ *in c. pen.*

pen. ff. de Sponſal. quam tamen diſtinctionem uſus fori hodierni non obſervat, ut notat *Treutl de nupt. th.* 1.

LX. An ſi quis viduam, cum qua marito vivo conſueverat, poſt ôbitum mariti convenit, dicendumne & ſentiendum, eum Hanreizationis actum repetere? Negamus, ſiquidem illam conſolandi gratia adit, qui acceſſus non eſt improbandus, ſed potius propagandus; Homo enim homini Deus, non Lupus, & talis amicus conſolator eſt medicamentum vitæ, *Aug. de Civ. Dei,* & quam facile tenerrimum hoc genus hominum conſolationum, & omnis humani conſilii inops aliquid mali contrahere, quod deinde per clariſſimos Medicos difficulter evelli, & eradicari poſſet. Conſolamini igitur amicas, conſolamini; Exigit etenim id Chriſtiana Charitas, Fides & dilectio, ſiquidem non bonum eſt hominem vivere ſolum: ſi non in continenti, tamen poſt aliquod tempus conſolationum fructus habebitis uberrimos. Es muß ein ſchlimmer Wirth ſeyn/der einem eine zech nicht borgen könte. Quod differtur non auffertur.

LXI. Me quod attinet, uxores delambant, oſculentur alii, mihi virgines magis placent, genus hominum primarium, quod in ſtatu innocentiæ conſtans permanſit: Quid enim dulcius, quid jucundius, quid gratio-

gratioſius, puris & illibatis virginibus? E contra quid ſibi vult mulier nigris digniſſima barris. Itaque parcite Matronis, & debellate Puellas, & cum Hor. *l.1.Sat.2.* Deſine Matronas ſectarier. Verum quot Capita, tot Senſus, cuique ut caput eſt, ita Pileus.

LXII. Caveat ſibi quilibet, ne ducat Aulicam. Denn ſie pflegen gemeiniglich mit zerbrochen Geſchirren zu jubilieren. Moneo harum ſectatores, ne ſemper amabiles ſperent, neſcii auræ fallacis, nec nimium ipſis fidant, ſed mucronem alio vertant.

Hoffmägd/Badmägd/Huren vnd Ammen/
Gehörn zuſammen in einen Stammen/

Tot n. & tam multi Equites, & Domicelli virginum clauſtris & theſauris latronum more inſidiantur, Wil jederman an jhnen zu Ritter werden/ partim vi, partim lenociniis verborum amorem extorquent, & cum puellulis iſtis

(Non ſit qua lanas molliat apta manus.)

His ſaltem de rebus colloquuntur, quæ ad amorem faciunt, tantos obſcenos ſermones proferunt, quibus ipſum Platonem ex infernis producere poſſent, da ſpart man beyderſeits der Ehren / vnd behelfft ſich alleweil des ſcandirens. Ibi prudens & ætate confecta Gynæcei Magiſtra (à Jove principium) à quot olim Procis ſit adama-

ta

ta narrat, quibus muneribus dignata, quibus blanditiis ambita. Hæc de eo loquitur quem amat, altera de illo ægre ſilet, quem odit. Hæc enarrat, quot munuſcula ab Amatore acceperit, quot gemmas, quot monilia, quot catenulas extorſerit, quot ſtrophiola, quot baſia illa reddiderit. Alia commemorat ſingulari quodam dicendi lepore, quoties nuper cum hoc vel illo collocata fuerit: O, inquit, was jhr mir ſaget / da gedenck ich mein Lebtag wol daran. Iſt er nicht ſo fromb / ich wolt wol bey jhm ſchlaffen / er ſolt mir nichts thun. Hæc illius ſermonem interrumpit, & de Comædiis, Tragædiis incipit, quiſque melius ſuam perſonam expreſſerit, facete dijudicat. Tandem diſceſſa Gynæcei Magiſtra Pamphilus adeſt, qui Glicerium ſuam bene abſolvit. Hiſce ſermonibus tempus terunt, loquelis dies fallunt, & quæcunque dicunt, cum aliarum admiratione dicere putant.

LXIII. Si recte conſiderabitis internum non externum Aulicarum habitum, invenietis ſub formoſis iſtis pellibus turpiſſima monſtra latere. Memores enim aulicarum delitiarum, earum non obliviſcuntur, & qua, ut verum fateamur, fidelitate & integritate maritis puram virginitatem afferant, notum eſt, ubi ſperant ſe in Angliam profecturos, in Hollandiam pelluntur. O quanto dolore

dolore miſer maritus afficitur? O quoties cogitur legere Matthiam de afflictis, dum ille legit Johannem in Extravagantibus, ferenda omnia, diſſimulandæ hanreitates, & patiendi faſtus. Quod ſi maritus Extravagationes prohibere velit, incipit ſtomachari illa & rixari, wirfft mit Schelmen vnd Dieben vmb ſich / ſonderlich wenn ſie Margaretha heiſt/derer ſieben den Teuffel die Höllen zu eng machen.

Margarides ſeptem ſpoliaſſe feruntur Avernum.

Interdum cum amatoribus paciſcuntur, ut Maritum bene contuſum & communibus impenſis delumbatum remittant, quoque injuriam ſibi factam ulciſcantur & vindicent, eas adamare occipiant, quos anteà nihil pendebant. *Cirial. Aul. Caſtell. l. 3. f. 268. Unde Ovid. lib. 2. de Art. Aman.* non immerito de ira fœminarum ſic ait.

Sed neque fulvus Aper media tam ſævus in ira eſt
Fulmineo rapidus dum rotat ore canes

Fœmina quam. Et Baldus cenſet, nullam iram eſſe ſupra iram mulieris. *in l. ſi apud C. de Revoc. & Donat.*

LXIV. Inveniuntur etiam multi, qui commodatam Principi uxorem ſibimetipſi tacite gratulantur, & ob hoc ipſius gratiam aucupari ſtudent. Hic ob commodatam domino uxorem fit Secretarius, ille Senator, hic Comes & iiſdem artibus à Pontificib. &

Cardi-

Cardinalibus multi præpinguia venantur officia, uxoreſque ob id non immerito ſuperbiunt, quarum radiis maritus fulgeat. Item, ſe illas eſſe quarum amore Princeps gaudeat, ducunt nullam ex domini hanreizatione fieri impudicam, earumque maritos, qui ineptis Hirci videri poſſent, ita excellere aureis cornibus, ut dignitate cunctos anteeant. *Paul. Iov. in vita Galleacii Sfortiq.* & à prudentibus nulla alia compendioſior via ad honores adipiſcendos, quam hæc ipſa habetur. Exemplo luculentiſſimo nobis erit Hiſtoria Euryali ab Enea Sylvio conſcripta. Videatur hic ulterius *EviZ. l.4.n.82.*

LXV. Optimè etiam maritos fallere norunt uxores hoſpitum, Gaſtgeberin. Hæ enim ex tam variis peregrinantibus unum atque alterum admittunt, quod teſtatum facit Landſtörtzer *cap. 52.* Habent enim neminem quem timeant, quia nemo in uno loco diu moratur.

LXVI. Quæritur hic; Num id facere conveniant? Rationem dubitandi movent Politici, qui peregrini, inquiunt, eſſe officium nibil præter quod ſui eſt muneris agere, nihil de alio inquirere, minimeq; in alterius meſſem falcem immittere. Ajunt n. eſſe pacis publicæ turbationem, cujus pœna ſit Bannum. Alii aliter ſuam ſententiam probare nituntur, exemplo Macrini, qui ob

ſtupra-

ſtupratam vi hoſpitam, diro mortis genere duos milites affecit, ut Capitulinus refert. Nos diſtinguimus inter id, quod fit licite, & inter id, quod fit coacte. Hoſpita niſi ad concubitum nos invitat, omnino illi obtemperandum; ſuſcipit enim nos, fovet, cibat, & omnia præſtat quæ poteſt. Nos igitur decebit, ut favorem compenſemus & duplicemus, fortunamque quæ ſeſe offert, non omnino deſpiciamus & fugiamus. Tale diverſorium olim fuit Antwerpiæ zum tauſend mitteln/ in quo nihil, quod ad voluptatem tum corporis tum animi fecit, defuit, Vnd da der Wirth ein Hanrey iſt/ ziehen die Gäſte gerne ein. Deinde ſi aliquid ſupererit, ſi triorches eris, ancillæ paululum poteſt communicare, ut illa etiam habeat, quo tui reminiſcatur. Fontes n. tui deriventur foras.

LXVII. Quæritur hic ulterius; An ſi quis in ipſo hanreitatis actu deprehenſus ab uxoris marito poſſit occidi? Cum *Thoſol. Synt. Iur. l.* 36. *c. n.* 7. id negamus; in foro conſcientiæ non licet occidere adulterum aut uxorem adulteram marito. *Can. inter, hæc juncta gloſſ. & can. admonere* 33. *quæſt.* 2. quia ſoli judici licet occidere, ſeu principi, qui habet jus gladii *can. cum homo c. homicidium* 33. q. 5. *Rom.* 13. tum etiam mulier non præſumitur id malo fine agere:

Nam cum uxor cupiat fieri Mater, *l. 2. C. de indict. vid. toll.* credunt hoc procedere culpa Mariti, & ex mutatione maſculi ſe poſſe concipere ſobolem; vel ſi Maritus ob impotentiam fortaſſe liberis caret, multiſque laboribus & muneribus eſt obnoxius, illa ſibi & marito conſulens, quendam admittit, cujus ope gravida facta maritum exhilarat, & ab omnibus oneribus immunem reddit. Sic onus tutelæ poteſt recuſari tum propter cauſas quaſdam ſpeciales alias, tum etiam plerunque propter liberos, ut ait Iuſtin. Imperat. In *princ. Inſt. de excuſat. tut. & ICtus Modeſt. in l. excuſat. n.* 8. Gothfr. ſingulariter notat propter liberos procreatos hoc ſummi favoris exemplum introductum eſſe, Hinc Lex Papia præmium patribus propoſuit, ut fortiter militent, & ob 5. liberos ſuſceptos immunitas dabatur collectarum; qui liberos non habeant, pendebant pœnam *ex l. Pap.* Imo hoc olim tam ſanctum fuit, ut Cato Hanrei rationem lubens ſubiret, & uxorem Hortenſio liberorum cauſa conceſſerit. Sic Iul. Cæſar & Valentinianus Imp. plures uxores liberorum quærendorum cauſa viſitare permiſerunt. *Suet. in Cæſ. cap.* 52. *Caſsiod. l.* 8. *hiſt. trip. c.* 2. *Paul. Diac. l.* 2. *Tiraq. in l.* 7. *connub.*

LXVIII. Hinc erant Romæ, qui ge-

generationi liberorum vacabant & proletarii dicebantur, *Groſ. l.* 4. *c.* 1. Quod ſi hodiernis temporibus idipſum in uſu eſſet, horum Proletariorum nullibi eſſet. penuria, ſed eorum tantus numerus ſeſe exereret, qui vel Homericorum militum turbam longè ſuperaret. Et cur tandem quis familiæ ſuæ Propagatorem interficiat. Dicat potius: Euge ſerve bone, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſuper plura te conſtituam, intra ſæpius in gaudium dominæ.

LXIX. Non obſtat nobis *Lex* 24. *ff. de adult.* ubi expreſsè contrarium aſſeritur. Sed reſp. Illam Legem non tam nobis obſtare, quàm hanc noſtram ſententiam egregiè approbare & confirmare. Dicitur enim maritum uxoris ſuæ adulterum occidere poſſe, ſed non quemlibet. Continet itaque *d. l.* 24 exceptiones aliquas, ſed quoad Lenonem, ludricam artem facientem, in ſcenam ſaltandi causâ prodeuntem, & cæteros, qui itaque in talium numero non reperiuntur, illi optimè poſſunt hanreizare. Exceptio n. confirmat Regulam in caſibus non exceptis, juxta illud vulgatiſſimum. Accedit præterea utilitas publica, ob quam multa ſunt introducta, ut ait *l.* 3. *de op. pub.* quippe cum quotidiè videamus hominum multa

X 2 peri-

perire, intereſt alios in eorumlocum ſubſtituere. Summa; Herrn vnd Fürſten wollen Soldaten haben der Maußfelder wil Volck haben.

LXX. Supereſt jam, ut diſpiciamus, quo nomine ſit indigitandus Hanrejum faciens. Quidam eum vocant Domeſticum, Inquilinum. Haußhan / Verwalter / Haußgenoſſe / quod frequenter domum tuam adeat. Alii eum vocant Amicum, ſed is qui clam & invitus alterius jus occupat, amicus non eſt, diverſo tamen reſpectu eſſe poteſt. Nonnulli Hoſtem, ſed perperam. Hoſtis enim is eſt, qui nobis, aut cui nos bellum decrevimus, *l. 118. ff. de V. S.* Privati v. ſibi bella denunciare nequeunt, regale enim eſt, & ſummo Principi ex natura majeſtatis in ſe conſiderata ſoli competit. Aliqui Cucurbitam vocant, ſed malè, ſiquidem id de Vaſallo uxorem domini hanreizante dicitur. Vocabuli hujus derivationem *vid. ap. Calv. & Hort. in Lexic. Feud. in verbo Cucurbita.* Miramur valdè, quod veneranda Antiquitas in perſcrutando hoc vocabulo non fuerit curioſior. Latiniſſimo vocabulo nos vocamus Capellanum, Vicarium, ſeu ut Munſtero libet, matrimonii Coadjutorem. Ehehelffer / Vnbeſoldete Subſtituten, qui ceſſante Marito onera Matrimonii ſupplent.

LXXI. They

LXXI. Theſi ſextâ diximus, quomodo ſoleant appellari Cornuti. De vocabulo. Cornua ferre, multi multa ſcripſerunt. *Nicet. lib. 2. de Imp. Andronico Conſtantinop.* ſic inquit: Longe alia fuit Andronici luxu & libidine præditi intentio, qui cornua Cervorum, quos venatus erat, inſignia & rari aliquid habentia in porticib. fori ſuſpendebat, ſpecie quidem oſtentandæ magnitudinis ferarum, quas cepiſſet, cum revera civitatis mores & uxorum, quas ipſe corrumpebat, laſciviem notaret. Atque hinc in multas gentes (opinor) promanavit, & qui malitia de genere, vel injuria ſuas conjuges adulterari ſinerent, probroſo ſane convitio cornua ferre dicerentur. Germanice injuriam rei verbo leniori mitigantes vacamus Einn frommen Mann / der ſeiner Frawen nicht genug thun kan.

LXXII. Vxores hanreizantes quomodo debent appellari,

Hanrifici certant, & adhuc ſub judice lis eſt.

Meretricis nomen (quod genus hominum ſine præfatione honoris nominari nequit, ut eſt apud Senec.) illis non competit. Nam hæc à merendo dicta eſt. Vlpiano dicuntur Practicæ ſeu Quæſtuariæ; Ernehren ſich mit der Hand/ da ſie auff ſitzen / pecunia ſuam exercent militiam *Briſſ. l. 43. de ritu nupt. l. Athletas. §. ait Prætor. ff. de his qui*

not. inf. l. palam § non eſt ff. de R. quæ multorum libidini *diſt.* 34. *c.* 36. vidua, utpote quæ 23000. virorum abſorbuit ictus; Hæc nulla accepta pecunia, ſed amoris, qui eſt favoris ſpecies & benevolentiæ cauſa hanreizit; Econtra Meretrix ſe proſtituit in ſylvis, ut propter Noribergam, im Newen Wald / quem locum ſæpius inviſo. Lipſiæ auffm Rubbeth / da ſie das Graß mit den Hintern abmäyen / unde vocantur Nymphæ ſylveſtres, Pecora Campi, Waldgöttinnen. Hæc vero eſt inviolatæ exiſtimationis, quia amoris vi coacta ſolis amantibus ſui copiam facit *l. fœdiſſima.* 20. 4. *l. Iul. de Adult.* 3. Errat itaque hic Corman. *lib.* 8. *c.* 13. qui illam Meretricis nomine indigitat. Rectiſſime ab Ovidio & aliis vocatur Amica, cum quibus conſentimus & facimus.

LXXIII. Male vos tandem mariti facitis, qui à verbis ſæpe ad verbera progredimini, & tam miſeris tractatis modis, ac ſi vobis res eſſet cum aſinis & ſcorpionibus. Habebat & Iuppiter ſuam junonem rixantem & tumultuantem, caſtigabat verbis, leniebat obſequiis. Non eſt hæc vita Paradiſus, nec cum angelis meris degitur, ſed cum mulieribus, quæ facile errare, decipi & hallucinari poſſunt. Non

enim

enim continuo in conjugium conjectæ affectus omnes exuunt, aut in caſtra Monachorum aut Stoicæ ſectæ abeunt, ſed adhuc homines ſunt, adeoque & humanæ, quibus & jocari, ridere, gaudere volupe eſt, imprimis juvenculis, quas & convenit affines eſſe earum rerum, quas fert adoleſcentia. Wer wolte außſchlagen zwene Kirſchen an einem Stiel. Si quis amicorum adveniat, continuo illæ vel latebras quærunt, & latibula vel inſtar Didonis apud inferos ſolo fixos oculos tenent averſæ.

Nec magis incepto vultum ſermone movetur
Quam ſi dura ſilex, aut ſtet Marpeſia cautes.

Vt Virg. 6. Æneid. ait. Quæ ſuſpicio in conjugio Ilias malorum ſemper fuit habita. Fieri enim non poteſt, ut eandem ſeriò ames, quam tibi fidam eſſe non credis, ſin mavis, tuo periculo cornutus ſeneſcas licet.

LXXIV. Hoc tempore hæc ſufficiunt, & quæ in communi Praxi & Theoria per ætatem noſtram obſervavimus, publicæ cenſuræ ſubmittimus, & ſi erravimus, veniam precamur, tandem addendi, minuendi & corrigendi facultatem nobis reſervamus. Lector æquus hæc jocoſe pro candore ſuo & innata diſcretione interpretabitur, malevolum nil moramur.

Interea valete & plaudite. Paulo majora ſequentur.

Ad fortiſſimum Dn. reſpondentem.

SIc fuit in fatis, fuit hæc propenſa voluntas
Crypidis, Idaliæ quæ Dea ſceptra tenet.
Millibus è multis ſolum te poſcit ut eſſes
Cui demandaret Martis & Artis opus.
Teutona terra viros nutrit non laudis egenos
Pace loquor Socratis, Cicero pace tua.
Sed fateor prorſus nulli eſt hæc dicta Camœnæ
Materies, humeris res minus apta fuit:
Tu duce namque doces fatis agitata ſeveris
Vxor conjugii rumpere vincla poteſt.
Tuque Marite potes ſinuoſum fortiter arcum.
Mittere Vicini in nocte ſilente torum.
Priſcum laudis iter nos deſeruiſſe negaſti
Subtrahe, quæ Momus fauce potente refert.
Namque Beaniſmi theſibus cum Pennaliſmi
Additur excelſum hoc Hanreitatis opus.
Te pueri donent viridi cum gramine Palmâ
Major es Aſcræo Mæonioque Seni.
Macte animo noſtrum ſalubri munere ſcelum
Donaſti, Naſo Tu ultime noſter eris.
Parcite nunc diræ date ſtamina longa ſorores;
Quæ rigido netis penſa ſevera colo.

Hujus enim dotes qua cingitur India Gange
Accipiet, mundi noſcet utrumque latus.
Suſcipit hunc Gallus, tibi ponet Teuto columnas,
Et, magno, dicent, Hercule major erit.

Honoris & obſerv. cauſa ſcripſit
Franciſcus Keratinus.

F I N I S.

THESES

DE

HASIONE

ET

HASIBILI QVALITATE.

THESIS I.

SI. Naturam hominis, prout nunc eſt, moreſque & converſationes humanas penitus inſpexerimus, videmus occurrere adhuc novam aliquam facultatem, quæ ad nullam quatuor ſpecierum referri poſſit. Vnde prædicamentum illud non ſatis ab Ariſtotele explicatum eſſe manifeſtum eſt, ſed addendum novum aliquod ens, quod eſt HASIO & HASIBILIS qualitas.

2. Erit ergo hæc nova & quinta ſpecies, ac illi homines, qui hac qualitate ornati ſunt, ex quinta eſſentia conſtant, quos ob id neque homines, nec per omnia lepores, ſed mixtum quid quaſi ἀνθρωπολάγοις ſeu hominolepores, ſive leporehomines, aut homines haſios dicere poſſumus.

3. Nec pueriliter putandum hanc ſpeciem idem eſſe quod paſſio & paſſibilis qualitas. Nam licet plerumque in conviviis Haſiones hi ſint in paſſibili qualitate, tamen ſæpenumero ſunt in agibili, nempe tunc cum currunt, ut inferius patebit.

4. Eſt autem Haſibilis qualitas morbus ortus ex ſuperfluitate & privatione intelligentiæ albæ in cerebro, in quo ſpiritus turbari, humores vitiati, & elementis gravitatis & levitatis immixti, confuſionem tem-

peramenti faciunt in cerebro, ventremque gravidum faciunt iiſdem vitioſitatibus, & pedes manuſque crebris giſticulationibus. Hoc morbo laborantes haſiones aut lepores vocantur.

5. Ex qua autem terra & regione hic morbus epidemicus primo ortus ſit, variæ ſunt ſententiæ. Quidam enim ex Cæphali, quidam ex Turperi, quidam ex Franconali, quidam ex Italica regione ad Germanos traductum eſſe volunt. Cum autem ſub judice lis pendeat, animadvertendum, ex qua regione conterranei plurimi hoc morbo laborare videantur. Nam ſimilis ſimili gaudet.

6. Ex definitione vero ſupra poſita facile intelligi poteſt, non eſſe tantum ſimplicem hujus morbi ſpeciem, ſed multiplicem. Quædam enim haſibilitas conſiſtit in ſpiritibus, quædam in humoribus, quædam in elementis, non ſecus ut febris quædam, ut infra latius explicabitur.

7. Nam haſibilitas in ſpiritibus conſiſtens omnium maxime conſpicua eſt in viris magnis, ſpectabilibus & doctis, aut etjam in iis qui cum tales non ſint, tales eſſe volunt: hi enim habent altos & elatos ſpiritus, qui omnes inferiores præſe contemnunt, tua laudant & prædicant, etiamſi aliquando graviter mentiantur, & nihil ni-

ſi ſententias & verſus proferunt,aut jubent à ſe carmina conſcribi, ut fiant candelabra patriæ, & variis linguis loquuntur.

8. Vt exempli gratia, cum quis in conviviis bonorum virorum ſolus totum colloquium vult habere, & ordinare omnia in menſa pro ſuo arbitrio: omnia ſolus dirigere, qui gloriatur de ſua doctrina, & tamen ſtultus eſt: qui ſemper vult diſputare, qui vult canere, qui vult ſtrenue bibere, & tamen nihil horum poteſt, qui multa dicit de opibus ſuis, ſemper in ore habet centum mille, millena millia, & tamen pauper ſocius eſt: qui glotiatur de virgine ſua, cum vix ac ne vix quidem locum habet apud ancillam, & tandem qui profitetur omnes facultates & ſemper nova dogmata, novas artes Methodicas invenit, & reliqua omnia vult refutare.

9. Ejuſdem farinæ ſunt qui in platea enſati atque anſati incedunt, caput jactitant, pedes ad æquilibrium movent, pallio fluctuant, naſum erigunt, ac ſi velint in cœlum conſcendere, ac obſervant diligenter ubi quam plurimi homines convenerint, ut illos prætereant, quo digito monſtrentur: ac qui nobilem ſe jactat cum ruſticus ſit, & pediſſequum habet, qui ipſe nunquam fueras factus Dominus: quique aureos annulos geſtant cum adhuc non deceat. Omnes

enim

enim hæ & ſimiles ſpecies, ex elatione ſpirituum, qui ſunt in ſummo gradu, oriuntur.

10. Haſibilitas ex humoribus eſt, quæ in ſobriis nunquam eſt, ſed creſcit tunc cum cerebrum aut gula, vino, aut cereviſia immaduit, ut ſunt omnes, qui, cum ſunt ſobrii, optime ſe quidem gerere poſſunt, ſed quam primum ebrii facti ſunt, ibi peſſime hunc morbum contrahunt. Et hæc ſpecies iterum variant ſecundum quatuor humores, ſanguinem, bilem atram, bilem flavam & phlegma.

11. Ex humore ſanguinis oritur haſibilitas, quæ in riſum exit, quo ſeipſum quis facit ridiculum, ſeque aliis ſponte deridendum exponit, aut cum vexatur & ſe ab aliis vexari omnino non intelligit, ſe alios vexare putat, & quidvis patitur ſibi perſuaderi.

12. Bilis atræ haſibilitas eſt, cum quis in conviviis exhilarationis gratia inſtitutis ſedet ut Mopſus aut Coridon, moroſus, nihil loquens aut ridens, ſed ac ſi omnes vellet devorare, quod ideo facit, ut convivæ dicere debeant, eum in profunda melancholia ſedere, doctum eſſe, & rebus graviſſimis intentum, vel ſpeculari in divinis.

13. Haſibilitas ex flava bile in illo eſt, qui audito inter jocos, vel unico verbo

ſini-

ſiniſtro ſtatim arma corripit, & vult homines omnes trucidare, & vivos mortuoſque mactare, præ nimia virilitate ut caper, quod ideo facit, ut homines dicant eum equeſtrem hominem eſſe, nec devorare orbem caſei.

14. Phlegmatica haſibilitas eſt orta ex nimia bibendi fidelitate, qua fideliam nimis ſæpe elevans cogitur vel in menſa, vel in lecto, vel in mediis choreis infimo vel ſupremo ore vomitum edere & realia verba proloqui. Hic humor, illo exonerato & fideliter depoſito, deſinit ſtatim eſſe haſio, (cum reliqui etiam poſt factum nomen retineant) & propterea non Haſio ſed Grobianus & Ruſticus dicitur, & cadit ſub exemplum gravitatis.

15. Reſtat haſibilitas quæ eſt in elementis ſita: Sunt autem duo genera elementarium corporum, grave & leve. Vnde ſecundum hanc διχοτομίαν haſibilem dicuntur alii haſiones gravitatis ſeu probitatis, alii levitatis ſeu futilitatis.

16. In hac autem ſpecie multi ſuperiorum coincidunt, quod mirum non eſt, cum omnes ſint ex una ſtirpe orti, & ſub uno communi genere contineantur. Gravitatis autem haſibilitas ſe maxime exerit in moribus: quo facile videre poterit, an ſe ceret, ad hanc claſſem referri debet.

17. Vt

17. Vt qui virginibus inſervit, & vel bonum ἐυπλώσιχον, vel bombum prolocutus fuerit; vel alias caput juſto tempore non aperuerit, & expectaverit donec prius ſalutetur: Et alium ſalutans per digitos tranſpiciat, num etiam reſalutetur. Summa, qui Grobianum egregie callent, Haſiones gravitatis vocantur.

18. Haſibilitas levitatis ultima eſt, ſed omnium frequentiſſima & omnium latiſſime patens. Huc enim ſpectat varietas veſtium, geſticulatio, manuum oſculatio, pedum varia vibratio in choreis vel cum adoleſcentibus.

19. Vt exempli gratia, qui nunquam ex patria exierunt, vel brevi tempore à maternis mammis abfuerunt, & redeuntes gladium, plumas, varias formas veſtium, magnum ventrem, (in quo geſtari pulli dicuntur haſionum) ampliſſimum pileum, magna collaria, acutas caligas ad formam Y literæ Pythagoricæ (unde hæ caligæ vocantur Pythagoricæ vel ypſiloticæ) duplices crepidas & ſimilia gerunt: Qui item manus oſculantur, frequenter nutant, pedibus vertunt terram, & innumeris utuntur eminentiis, reverentiiſque.

20. His cognati ſunt qui veſtes partim Gallicas, partim Germanicas geſtant, & veſtes habent variorum colorum, rubri, flavi,

viri-

viridis, albi, ex quorum numero nigri excipiuntur.

21. Nec tantum levitatis haſiones in veſtibus ſunt, ſed etiam in choreis & aliis actionibus, in quibus ſaltant, circumcurſitant, jam Italicam, jam Polonicam, jam Anglicam, jam Germanicam choream affectant, & ſe omnibus modis familiares reddere ſtudent apud virgines, quo evenit, ut hi haſiones ſimul amatorii & Venerei haſiones dicantur: & ſæpiſſime viam in gratiam hujus vel iſtius puellæ iterant, & ſe omnibus modis applicabiles puellis reddere ſtudent.

22. Symptomata harum haſibilitatum ſunt omnes his affines qualitates, Cornelius, Ciglio, Eulenſpigelius, Paul cave tibi, Papa de calvo monte, Claus Stultus, omnis ignorantia, ſuperbia, amor, cochleatio, helluatio, ſcurrilitas, impudentia, beanitas in uno plus, in altero minus. Summa totus curſus cum arundine longa.

23. Signa ſunt riſus, cachinnus, vociferatio, circumcurſitatio, geſticulatio, ſaltatio, oculorum gyratio, capilli longi & muliebris figuræ, veſtes, inceſſus. Quibus addere plura, qui converſationem hanc arte conſiderat, & ſeipſum in ſua cute examinat, facile poteſt, juxta illud: Stultorum plena ſunt omnia; Ergo nullibi dantur vacua,

cua, & per conſequens veteres male dixerunt vacuum eſſe in rerum natura.

CORONIDES.

1. *An haſibilitas contingat maſculis & fœminis? affirmatur.*

2. *An haſio ſit generis communis ſecundum regulam, Quæ conveniunt &c. affirmatur.*

3. *An aliquis tangendo proprium naſum, apprehendat haſiones ſecundum qualitatem & quantitatem? utrumque affirmatur.*

4. *An duæ vel plures ſpecies haſionum poſſint eſſe in uno ſubjecto? affirmatur.*

5. *An virgines cochleando haſificent vel haſificentur, vexent vel vexentur: & an idem etiam verum ſit de adoleſcentibus cochleantibus? utrumque affirmatur.*

DIS-

DISPVTATIONIS DE HASIBILITATE

Curſus Secundus.

THESIS I.

ABſoluta ſuperiori diſputatione, quæ partim Logica, partim Phyſica fuit, de Natura, & proprietate Haſionis; Reliquum nunc eſt, de ipſa Haſibilitate ſeorſim agere, quatenus in conſiderationem Medici venit, juxta illud Ariſtotelis: Vbi Phyſicus definit, ibi incipit Medicus.

2. Neque vero ſupervacaneum eſt, de hac materia tam prolixe agere, quia veteres dixerunt: Noſce te ipſum. Et cum omnibus hoc ſeculo nihil magis volupe ſit, quam diſputare; habet hic unuſquiſque ſemper quod agat, *ſicuti ſcabioſus.*

3. Breviter igitur rem comprehenſuri, à Definitione exordiemur, quæ cum ſuperius prolixe tradita ſit, brevioribus eam hic verbis repetemus, pro intentione noſtra: Nam quod pulchrum eſt, bis terve repeti non eſt abſurdum.

4. Eſt autem Haſibilitas, ſive morbus, ſive depravatio intelligentiæ in cerebro, dependens ex ſuperfluitate Spirituum, aut Humorum.

5. Hæc definitio perfecta eſt, omnibus enim

enim ſui partibus conſtat, nihil à Syllogiſmo niſi θέσει Terminorum differens, ex qua tanquam ex fonte, jam jam hauriendæ ſunt differentiæ.

DIFFERENTIÆ.

6. Genus ſeu Formam diximus eſſe morbum: manifeſto enim lædit actiones, SED SINE DOLORE: & eſt hæc Lues magnæ ACTIVITATIS, quia ad SIMILITVDINEM AGIT TRAHIT que maxime ſecundum Formam.

7. Vt autem unius cujuſque morbi magna eſt latitudo; ita & Haſibilitas alia magna eſt, ſive vehemens; alia parva, ſive remiſſa; alia diuturna, alia brevis: alia recens, alia inveterata.

8. Subjectum univerſale eſt Cerebrum: ſtatuerunt enim veteres, & ſapientiæ & ſtultitiæ ſedem eſſe cerebrum:

Pro varia igitur ejus læſione, variæ emergunt differentiæ: vel enim totum laborat, & tunc febrientibus, aut etiam furientibus interdum ſimiles fiunt Haſiones: vel pars tantum affecta eſt, & ſic mediocriter currunt. Præterea pro illius varia conſtitutione naturali, variæ etiam actiones oriuntur, mediante tamen cauſa, de qua mox dicendum.

9. Cauſa efficiens eſt ſuperfluitas ſpiri-

tuum,

tuum, aut Humorum. Hinc alia haſibilitas humoroſa eſt, alia flatulenta.

10. Si enim ex ſpiritibus eſt, aut extrinſecus originem traxit, aut intrinſecus. Extrinſecus quidem, ex converſatione aliorum, qui infecti ſunt, quorum contagiem facile quiſque contrahit. Vel ſaltem ex re aliqua lepida, quam ſive videt, ſive audit. Intrinſecus vero ex parentum hæreditate, ex morbo, ex mala educatione, innata libidine, licentia, luxu: Inde enim fit, ut paulatim Spiritus ex depravatis viſceribus aſcendentes, capitis domicilium occupent, & hinc inde accreſcentes multis modis id moleſtent, ut laborantes ad quidvis perſuaderi, aut converti poſſint, Vnde tot generum ineptiæ, nugæ & culpæ, de quibus ſupra.

11. Quod ſi ex Humoribus hic affectus ſit, pro varietate intemperiei, variæ erunt differentiæ Hinc alia Haſibilitas ſanguinea eſt, alia cholerica, alia Melancholica. Et cum hæ cauſæ cum ſubjecti conſtitutione, & κράσει magnam affinitatem habeant, fit ut ejuſmodi humores ex ingluvie nati, ab anni tempore, ætate, regione, & natione adjuti, cerebri ſubſtantiæ conjuncti, prout ſunt, alia atque alia Symptomata proferant.

12. In his autem & Quantitas conſideranda: ſi enim exigua copia fuerit, non agit quidem hæc lues, ut quamvis in corpore

hæc

hæc ipſa ſit, non tamen manifeſta ſit ejus actio, & licet non agat, lædat tamen actiones, ſed clanculum, ut homines non animadvertant. Imo experientia ſæpe teſtatur, quod cum per annos aliquot hoc malum latuiſſet, tandem magis magiſque auctum, ſeſe ut ſorex prodiderit ſuo indicio. Sed ſunt nonnulli, qui etſi hunc nequam in ſinu habeant, tamen aut verborum ſubtilitate, & lepore, aut alias Dominatione, & authoritate ſua præcellenti tegere poſſunt: & tamen infecti ſunt, ſi verum dicere velimus.

13. Motus etiam cauſæ conſiderandus: nam quædam materia tempeſtive movetur, quædam tarde, quædam medio modo ſe habet. Vnde actio & Critica & Symptomatica emergit. Et hoc eſt, quod in conviviis paſſim videmus; quod quidam valde cito currunt, alii tanquam Baliſtæ ſequuntur, & alii dimidio vento navigant, juxta verſiculum.

CURRITE FELICI SIDERE VOS LEPORES.

14. Quin etiam ſi vehemens erit motus materiæ; vehemens etiam actio. Si continuus, talis quoque actio. Si interpolatus, interpolata actio.

SIGNA DIFFERENTIARUM.

15. His ita examinatis, ad differentiarum ſigna accedendum.

16. Et quantum ad Formalis cauſæ ſigna,

gna, ea quidem medenti innoteſcunt ex relatione aſtantium, nequaquam vero ægrotantis: nemo enim vult HASIO videri, cum maxime ſit.

17. A ſubjecto ſunt: Raro dolor capitis, & is quidem per συμπάθειαν ventriculi ex bibitione. Præterea ea omnia, quæ conſtitutionem Sanguineam, Phlegmaticam, Cholericam, Melancholicam ſequi, dicta ſunt diſputatione ſuperiori.

18. A cauſa efficiente quæ ſumuntur, cum jam nominatis conjunguntur, & ſimiliter ante diſputatum eſt: nunc ea denuo recenſere, ſuperſedemus. Hoc ſaltem in genere hic annotamus, magnam eſſe Diſcraſiæ humoralis analogiam ad Nationem, ætatem, anni tempus, aërem, & cæteras res non naturales. Siquidem enim hæ omnes in uno eodemque gradu ſimul convenient, habebis utique ſigna talia, quæ abſolutiſſimo Haſioni debentur.

19. Objectum vero ſpirituoſum, ſeu vaporoſum, denotat ſtatus non fixus, ſed errans, & quidem tenſitivus, ſine pulſatione, & gravitate, ſubtilis interdum craſior, nonnunquam ructus aut crepitus edens: & hæc omnia cum magna latitudine.

20. Qualitatis vero vel magnæ, vel pravæ ſigna ſunt, antecedens vitæ ratio, ſive in convivio, alibi, & vel liberalior, vel

par-

parcior tractatio, & quæ incitamenta ſolent accedere: habitus item corporis, prout is eſt.

21. Criticam actionem arguunt Criſim futuram monſtrantia, ut ſunt motiones animi, oculorum, capitis, pectoris, expectorationes, exſpuitiones, pedum ſtrepidus, geſticulatio, vertigines, rubedines, multi & magniloquia &c.

22. Symptomaticam vero, ſi ab aliquo alio objecto extrinſeco, aut affectu interno alio aboriatur. Reliqua ex aſtantibus petuntur: Quia ex ægroto per vehementiam morbi tunc non licet.

INDICATIONES.

23. Poſt hæc ſigna, dicendum de indicationibus, quæ ex definitione petendæ. Forma & cauſa, vendicant ſibi locum rerum præter naturam, ideoque ſui ablationem indicant. Subjectum occupat locum rei ſecundum naturam, & ſui conſervationem denotat.

24. Quantum ad ſubjectum conſervans, vel alimentum adminiſtratur, vel reſpectu virtutis totius, prout debilis eſt, vel fortis: vel partis reſpectu affectæ. Specialis autem conſtitutio ſpecialem tractationem cupit. Hinc aliter Haſiones ſanguinei quam cholerici tractandi ſunt. Semper autem indicans prohibentibus cedit. Et notandum præceptum Hippocratis. Impura corpora, quo plus

plus nutries, eo magis lædis. Et hoc eſſet idem, ac ſi ſtulto baculum porrigeres.

25. Forma quidem ratione vehementiæ anodyna, & narcotica indicat, ut ſit in craſſioribus.

26. Cauſa etiam indicat contraria. Flatuoſa deſignat diſcutientia. Objectum immateriale; alterans. Materiale, Evacuans & penitus eradicans. Quantitas ejuſdem poſtulat remedium majus, vel minus. Motus vero Revulſionem, ſi vehemens ſit, aut Derivationem, ſi lenis. Cauſæ autem omnes externæ ſi adhuc adſint, removeri poſtulant.

PROGNOSTICA.

27. Poſt has indicationes, colligendum ex Methodo prognoſticandi. In genere quidem prognoſticare licet, affectum non eſſe negligendum, quia nobile membrum laborat. Ex adverſo vero: curationem eſſe difficilem, & tardæ operationis; quia eſt morbus contumax. In ſpecie ſic licet: à forma, ſi vehementia adſit, & vigiliæ multæ, & potationes accedant &c. metuendum ne æger delirio aut Melancholia corripiatur. Si cum tempore, loco, & quiete ad ſe redire poteſt; is non ita eſt in periculo, quamvis vexatione non careat.

28. Porro inveteratus affectus, recenti deterior. Et ratione ſubjecti, præſcimus, ſi per ſymphatium ſaltem laboret, facile ter-

cua, & per conſequens v
runt vacuum eſſe in rerum

CORON

1. *An baſibilitas cont fœminis? affirmatur.*

2. *An baſio ſit generi dum regulam, Quæ conve matur.*

3. *An aliquis tangendo apprehendat baſiones ſecund quantitatem? utrumque affir*

4. *An duæ vel plures ſpe ſint eſſe in uno ſubjecto? affir*

5. *An virgines cochlea baſificentur, vexent vel v idem etiam verum ſit de adol antibus? utrumque affirma*

ne. Trabantur
i fortiſſima liga-
n extremitatibus
nam hoc facien-
deveniat) & ſues
coram facie ejus
ri, qui cogantur
citas ſolvatur, In-
tio ad ſanguinem
c poſteriora Gro-
, & Beanis, quo-
ſſimi ſunt, reipſa
a illud. Narrave-
iç notandum non
ræceptum Hippo-
e eſſe curandum.
n in medente eſſe.
s numeramus ex-
nem, juxta illud
ipſam victus ab-
uditatem conco-
æger, alias enim
In medicamen-
onum, admoni-
gotiorum varia-
uncias, ad lu-

ione breviter &
eſt ſcriptis hæc
facilius, & gra-
tius

17. Vt qui virginibus inſervit, & vel bonum ἐντπλώσιμον, vel bombum prolocutus fuerit; vel alias caput juſto tempore non aperuerit, & expectaverit donec prius ſalutetur: Et alium ſalutans per digitos tranſpiciat, num etiam reſalutetur. Summa, qui Grobianum egregie callent, Haſiones gravitatis vocantur.

18. Haſibilitas levitatis ultima eſt, ſed omnium frequentiſſima & omnium latiſſime patens. Huc enim ſpectat varietas veſtium, geſticulatio, manuum oſculatio, pedum varia vibratio in choreis vel cum adoleſcentibus.

19. Vt exempli gratia, qui nunquam ex patria exierunt, vel brevi tempore à maternis mammis abfuerunt, & redeuntes gladium, plumas, varias formas veſtium, magnum ventrem, (in quo geſtari pulli dicuntur haſionum) ampliſſimum pileum, magna collaria, acutas caligas ad formam Y literæ Pythagoricæ (unde hæ caligæ vocantur Pythagoricæ vel ypſiloticæ) duplices crepidas & ſimilia gerunt: Qui item manus oſculantur, frequenter nutant, pedibus vertunt terram, & innumeris utuntur eminentiis, reverentiiſque.

20. His cognati ſunt qui veſtes partim Gallicas, partim Germanicas geſtant, & veſtes habent variorum colorum, rubri, flavi,

viridis, albi, ex quorum numero nigri excipiuntur.

21. Nec tantum levitatis haſiones in veſtibus ſunt, ſed etiam in choreis & aliis actionibus, in quibus ſaltant, circumcurſitant, jam Italicam, jam Polonicam, jam Anglicam, jam Germanicam choream affectant, & ſe omnibus modis familiares reddere ſtudent apud virgines, quo evenit, ut hi haſiones ſimul amatorii & Venerei haſiones dicantur: & ſæpiſſime viam in gratiam hujus vel iſtius puellæ iterant, & ſe omnibus modis applicabiles puellis reddere ſtudent.

22. Symptomata harum haſibilitatum ſunt omnes his affines qualitates, Cornelius, Ciglio, Eulenſpigelius, Paul cave tibi, Papa de calvo monte, Claus Stultus, omnis ignorantia, ſuperbia, amor, cochleatio, helluatio, ſcurrilitas, impudentia, beanitas in uno plus, in altero minus. Summa totus curſus cum arundine longa.

23. Signa ſunt riſus, cachinnus, vociferatio, circumcurſitatio, geſticulatio, ſaltatio, oculorum gyratio, capilli longi & muliebris figuræ, veſtes, inceſſus. Quibus addere plura, qui converſationem hanc arte conſiderat, & ſeipſum in ſua cute examinat; facile poteſt, juxta illud: Stultorum plena ſunt omnia; Ergo nullibi dantur vacua,

cua, & per conſequens veteres male dixerunt vacuum eſſe in rerum natura.

CORONIDES.

1. *An haſibilitas contingat maſculis & fœminis? affirmatur.*

2. *An haſio ſit generis communis ſecundum regulam, Quæ conveniunt &c. affirmatur.*

3. *An aliquis tangendo proprium naſum, apprehendat haſiones ſecundum qualitatem & quantitatem? utrumque affirmatur.*

4. *An duæ vel plures ſpecies haſionum poſſint eſſe in uno ſubjecto? affirmatur.*

5. *An virgines cochleando haſificent vel haſificentur, vexent vel vexentur: & an idem etiam verum ſit de adoleſcentibus cochleantibus? utrumque affirmatur.*

DIS-

DISPVTATIONIS DE HASIBILITATE

Curſus Secundus.

THESIS I.

ABſoluta ſuperiori diſputatione, quæ partim Logica, partim Phyſica fuit, de Natura, & proprietate Haſionis; Reliquum nunc eſt, de ipſa Haſibilitate ſeorſim agere, quatenus in conſiderationem Medici venit, juxta illud Ariſtotelis: Vbi Phyſicus deſinit, ibi incipit Medicus.

2. Neque vero ſupervacaneum eſt, de hac materia tam prolixe agere, quia veteres dixerunt: Noſce te ipſum. Et cum omnibus hoc ſeculo nihil magis volupe ſit, quam diſputare; habet hic unuſquiſque ſemper quod agat, *ſicuti ſcabioſus.*

3. Breviter igitur rem comprehenſuri, à Definitione exordiemur, quæ cum ſuperius prolixe tradita ſit, brevioribus eam hic verbis repetemus, pro intentione noſtra: Nam quod pulchrum eſt, bis terve repeti non eſt abſurdum.

4. Eſt autem Haſibilitas, ſive morbus, ſive depravatio intelligentiæ in cerebro, dependens ex ſuperfluitate Spirituum, aut Humorum.

5. Hæc definitio perfecta eſt, omnibus enim

enim ſui partibus conſtat, nihil à Syllogiſmo niſi θέσει Terminorum differens, ex qua tanquam ex fonte, jam jam hauriendæ ſunt differentiæ.

DIFFERENTIÆ.

6. Genus ſeu Formam diximus eſſe morbum: manifeſto enim lædit actiones, SED SINE DOLORE: & eſt hæc Lues magnæ ACTIVITATIS, quia ad SIMILITVDINEM AGIT TRAHIT que maxime ſecundum Formam.

7. Vt autem unius cujuſque morbi magna eſt latitudo; ita & Haſibilitas alia magna eſt, ſive vehemens; alia parva, ſive remiſſa; alia diuturna, alia brevis: alia recens, alia inveterata.

8. Subjectum univerſale eſt Cerebrum: ſtatuerunt enim veteres, & ſapientiæ & ſtultitiæ ſedem eſſe cerebrum:

Pro varia igitur ejus læſione, variæ emergunt differentiæ: vel enim totum laborat, & tunc febrientibus, aut etiam furientibus interdum ſimiles fiunt Haſiones: vel pars tantum affecta eſt, & ſic mediocriter currunt. Præterea pro illius varia conſtitutione naturali, variæ etiam actiones oriuntur, mediante tamen cauſa, de qua mox dicendum.

9. Cauſa efficiens eſt ſuperfluitas ſpiri-

tuum,

tuum, aut Humorum. Hinc alia haſibilitas humoroſa eſt, alia flatulenta.

10. Si enim ex ſpiritibus eſt, aut extrinſecus originem traxit, aut intrinſecus. Extrinſecus quidem, ex converſatione aliorum, qui infecti ſunt, quorum contagiem facile quiſque contrahit. Vel ſaltem ex re aliqua lepida, quam ſive videt, ſive audit. Intrinſecus vero ex parentum hæreditate, ex morbo, ex mala educatione, innata libidine, licentia, luxu: Inde enim fit, ut paulatim Spiritus ex depravatis viſceribus aſcendentes, capitis domicilium occupent, & hinc inde accreſcentes multis modis id moleſtent, ut laborantes ad quidvis perſuaderi, aut converti poſſint, Vnde tot generum ineptiæ, nugæ & culpæ, de quibus ſupra.

11. Quod ſi ex Humoribus hic affectus ſit, pro varietate intemperiei, variæ erunt differentiæ Hinc alia Haſibilitas ſanguinea eſt, alia cholerica, alia Melancholica. Et cum hæ cauſæ cum ſubjecti conſtitutione, & κράσει magnam affinitatem habeant, fit ut ejuſmodi humores ex ingluvie nati, ab anni tempore, ætate, regione, & natione adjuti, cerebri ſubſtantiæ conjuncti, prout ſunt, alia atque alia Symptomata proferant.

12. In his autem & Quantitas conſideranda: ſi enim exigua copia fuerit, non agit quidem hæc læſes, ut quamvis in corpore

hæc

hæc ipſa ſit, non tamen manifeſta ſit ejus actio, & licet non agat, lædat tamen actiones, ſed clanculum, ut homines non animadvertant. Imo experientia ſæpe teſtatur, quod cum per annos aliquot hoc malum latuiſſet, tandem magis magiſque auctum, ſeſe ut ſorex prodiderit ſuo indicio. Sed ſunt nonnulli, qui etſi hunc nequam in ſinu habeant, tamen aut verborum ſubtilitate, & lepore, aut alias Dominatione, & authoritate ſua præcellenti tegere poſſunt: & tamen infecti ſunt, ſi verum dicere velimus.

13. Motus etiam cauſæ conſiderandus: nam quædam materia tempeſtive movetur. quædam tarde, quædam medio modo ſe habet. Vnde actio & Critica & Symptomatica emergit. Et hoc eſt, quod in conviviis paſſim videmus; quod quidam valde cito currunt, alii tanquam Baliſtæ ſequuntur, & alii dimidio vento navigant, juxta verſiculum.

CURRITE FELICI SIDERE VOS LEPORES.

14. Quin etiam ſi vehemens erit motus materiæ, vehemens etiam actio. Si continuus, talis quoque actio. Si interpolatus, interpolata actio.

SIGNA DIFFERENTIARUM.

15. His ita examinatis, ad differentiarum ſigna accedendum.

16. Et quantum ad Formalis cauſæ ſigna,

gna, ea quidem medenti innoteſcunt ex relatione aſtantium, nequaquam vero ægrotantis: nemo enim vult HASIO videri, cum maxime ſit.

17. A ſubjecto ſunt: Raro dolor capitis, & is quidem per συμπάθειαν ventriculi ex bibitione. Præterea ea omnia, quæ conſtitutionem Sanguineam; Phlegmaticam, Cholericam, Melancholicam ſequi, dicta ſunt diſputatione ſuperiori.

18. A cauſa efficiente quæ ſumuntur, cum jam nominatis conjunguntur, & ſimiliter ante diſputatum eſt: nunc ea denuo recenſere, ſuperſedemus. Hoc ſaltem in genere hic annotamus, magnam eſſe Diſcraſiæ humoralis analogiam ad Nationem, ætatem, anni tempus, aërem, & cæteras res non naturales. Siquidem enim hæ omnes in uno eodemque gradu ſimul convenient, habebis utique ſigna talia, quæ abſolutiſſimo Haſioni debentur.

19. Objectum vero ſpirituoſum, ſeu vaporoſum, denotat ſtatus non fixus, ſed errans, & quidem tenſitivus, ſine pulſatione, & gravitate, ſubtilis interdum craſior, nonnunquam ructus aut crepitus edens: & hæc omnia cum magna latitudine.

20. Qualitatis vero vel magnæ, vel pravæ ſigna ſunt, antecedens vitæ ratio, ſive in convivio, alibi, & vel liberalior, vel

par-

parcior tractatio, & quæ incitamenta ſolent accedere: habitus item corporis, prout is eſt.

21. Criticam actionem arguunt Criſim futuram monſtrantia, ut ſunt motiones animi, oculorum, capitis, pectoris, expectorationes, exſpuitiones, pedum ſtrepidus, geſticulatio, vertigines, rubedines, multi & magniloquia &c.

22. Symptomaticam vero, ſi ab aliquo alio objecto extrinſeco, aut affectu interno alio aboriatur. Reliqua ex aſtantibus petuntur: Quia ex ægroto per vehementiam morbi tunc non licet.

INDICATIONES.

23. Poſt hæc ſigna, dicendum de indicationibus, quæ ex definitione petendæ. Forma & cauſa, vendicant ſibi locum rerum præter naturam, ideoque ſui ablationem indicant. Subjectum occupat locum rei ſecundum naturam, & ſui conſervationem denotat.

24. Quantum ad ſubjectum conſervans, vel alimentum adminiſtratur, vel reſpectu virtutis totius, prout debilis eſt, vel fortis: vel partis reſpectu affectæ. Specialis autem conſtitutio ſpecialem tractationem cupit. Hinc aliter Haſiones ſanguinei quam cholerici tractandi ſunt. Semper autem indicans prohibentibus cedit. Et notandum præceptum Hippocratis. Impura corpora, quo plus

plus nutries, eo magis lædis. Et hoc eſſet idem, ac ſi ſtulto baculum porrigeres.

25. Forma quidem ratione vehementiæ anodyna, & narcotica indicat, ut fit in craſſioribus.

26. Cauſa etiam indicat contraria. Flatuoſa deſignat diſcutientia. Objectum immateriale; alterans. Materiale, Evacuans & penitus eradicans. Quantitas ejuſdem poſtulat remedium majus, vel minus. Motus vero Revulſionem, ſi vehemens ſit, aut Derivationem, ſi lenis. Cauſæ autem omnes externæ ſi adhuc adſint, removeri poſtulant.

PROGNOSTICA.

27. Poſt has indicationes, colligendum ex Methodo prognoſticandi. In genere quidem prognoſticare licet, affectum non eſſe negligendum, quia nobile membrum laborat. Ex adverſo vero: curationem eſſe difficilem, & tardæ operationis; quia eſt morbus contumax. In ſpecie ſic licet: à forma, ſi vehementia adſit, & vigiliæ multæ, & potationes accedant &c. metuendum ne æger delirio aut Melancholia corripiatur. Si cum tempore, loco, & quiete ad ſe redire poteſt; is non ita eſt in periculo, quamvis vexatione non careat.

28. Porro inveteratus affectus, recenti deterior. Et ratione ſubjecti, præſcimus, ſi per ſymphatium ſaltem laboret, facile ter-

minari & ratione efficientis, immateriale diutius durare,quam compoſitum, curatuque eſſe difficilius, quia ſpiritus ſunt inſtabiles. Et hoc fit contra communem Regulam.

PRÆSIDIORUM MATERIÆ.

29. Poſtremo de materiis præſidiorum agendum eſt, quæ ſi in vulgaribus rei Herbariæ ſcriptoribus non inveniuntur, nemini mirum eſſe debet: peculiaribus enim & novis morbis, peculiaria & nova invenienda ſunt remedia, ſatis eſt, intentionem noſtram, à communi ſcopo non abhorrere, & nos eum aſſequi.

30. Diſcutientia igitur, & alterantia erunt, hæc leviora: frequentes cachinni, deriſiones,punctiones: & hæc fortiora: jocus luduſque ſerius, vexatio, tribulatio, exploſio, Cornelizatio, Pamphy. Qua omnia exacerbanda, vel minuenda pro magnitudine morbi.

31. Burgantia ſunt: Vellicotio, Tornatio, verberatio, depoſitio, humicubatio, mulcatio, ſyncopizatio. Myčteriſmus, naſoſuſpendium, ciconiſatio, condyliſmi, apocoraciſmi & omnis generis ludibria, pœnæ atque mulctæ. Tum, ſi groſſities materiæ ita exigat, aliquot Hellebori, aut Antimonii libræ intrinſecus, & extrinſecus unguentum ex cineribus incombuſtis, cum magno & fre-

& frequenti ictu & frictione. Trahantur etiam nares & pili, & digiti fortiſſima ligatura duplicati ſtringantur,in extremitatibus ſine omni miſericordia (nam hoc faciendum ſæpe, ne in ſyncopen deveniat) & ſues habeantur cum porcellis coram facie ejus quotidie in loco ſecretiori, qui cogantur clamare fortiter, ut ſtipticitas ſolvatur, Interdum probantur baculatio ad ſanguinem loco phlebotomiæ. Sed hæc poſteriora Grobianis proprie conveniunt, & Beanis, quorum nominetenus pauciſſimi ſunt, reipſa vero innumerabiles juxta illud. Narraverunt patres noſtri, & hic notandum non poſſe ſemper obſervari præceptum Hippocratis ubi docet: jucunde eſſe curandum. Sufficit hanc jucunditatem in medente eſſe.

32. In corroborantibus numeramus extreme tenuem victus rationem, juxta illud Hipp. aph. 8. 10. lib. 1. imo ipſam victus abſtinentiam, donec hanc cruditatem concoquat, & ad frugem redeat æger, alias enim facile in recidivam incidet. In medicamentoſis habemus, Objurgationum, admonitionum, laborum, & negotiorum variarum ana, aliquot quotidie uncias, ad lubitum.

33. Atque hæc de curatione breviter & rudi Minerva, difficile enim eſt ſcriptis hæc auxilia complecti. Multo & facilius, & gra-

tius eſt, hæc practicare, & ad oculum demonſtrare. Eſt enim Medicus ſeuſatus artifex. Quod qui experiri cupit, in ſeipſo exemplum ſtatui jubeat.

PROBLEMATA.

1. *Hoc primum quæritur; an locus Cicer.* 2. *de Oratore:* Ineptus eſt, qui aut tempus quid poſtulet, non videt aut plura loquitur, aut ſe oſtentat, aut eorum, quibuſcum eſt, vel dignitatis, vel commodi rationem non habet, aut denique in aliquo genere aut inconcinnus, aut multus eſt &c. *ipſam Haſibilitatem ſufficienter explicet? Aff. quod ſic.*

2. *Hinc etiam quæritur: cum Cicero loco citato, nationem Græcam eruditiſsimam, hoc tamen vitio cumulatam dicat, annon multo magis id de aliis nationibus ſit prædicandum? Creditur quod ita.*

3. *Sic etiam non incommode quæritur: An qui curationem Haſibilitatis ſuſcipiunt ipſi ſint Haſiones? Reſp. Secundum quid, non ſimpliciter.*

4. *Præterea etiam: an Haſiones in Paroxyſmo habeant ſenſum communem? Negatur.*

OMNIA PROBATE, QUOD BONUM EST, TENETE.

FLOIA

FLOIA
CORTUM
VERSICALE.

Cortum Verſicale

DE FLOIS.

ANgla flöoſque conam, qui waſſunt pulvere ſwarto
Ex Watroque ſimul fleitenti,&blaſide dicko
Multipedes detri, qui poſſunt hüppere longè
Non aliter, quàm ſi flöglos natura dediſſet,
Illis ſunt equidem, ſunt, inquam, corpora kleina,
Sed mille erregunt menſchis martraſque plagaſq;
Cum ſteckunt ſnaſlum in livum, blautumque rubentem:
Exſugunt: Homines ſic ſic vexeirere poſſunt,
Et quæ tandem illis pro tanta lonia reſtant,
Vexeritate, & quem nemant per vulnera dodum,
Sunt variæ plagæ, quibus ob ſua Sünda, ſuamque
Ob mut-Wi.litiam ſtraſit Manroſque Fruaſque
Ipſe Deus, cœlum & ſternas, qui fecit & Erdam,
Hunc fleckit Slangus, lopit Dulhundus in illum,
Et bitit in livum, ut cogatur fundere Geiſtum,
Aſt alium Wolffus frerit, Beruſque toritit,
Hic heffit multos luſos, & tempore nullo
Fredam heffit, lopunt per Kleidros, valdeq; bitunt.
Aſt reliquos inter deiros non boſior ulla eſt.
Nec magis anſechtit minſchos. illiſque moleſtas
Erregit plagas, quam ſwartea turba flöorum,
Non illis ſatis eſt finſtri ſub tempore nachti
Steckere, & ſeuto meudos vpweckere ſclapo:
Sed quoque ſub dago perkrupunt undiq; Kleidros.
Nunc huc nunc illuc huppentes, ſcarpibus atque
Bitentes ſchnaſlis, ſic ut de liſide blautus
Sæpe fluat, pleckique rubri cernantur in huto.
Glöſite quæſo mihi, mihi gloſite quæſo ſodales,
Sæpius expertus credo hoc, cum Wolckibus altis
Deleuchtunt Sternæ, ſchinit Mane undique lechte,
Et ſuadent Slapum volbringere tempora finſtra,
Solum verhindrunt tardum ſwarte agmina Slapum,

Nunc

Nunc heſſunt luſtum per weickum ſpringere Beddum,
Nunc vero upſtigunt Beinos, Beiniſque relictis
In medio ſittunt livo prope nablia runda,
Nunc quoque per Bardum krupunt, dant custia mundo,
Custia quæ ſmertant, ogos naſoſque bekickunt,
Deinde juvat rurſus warmum ſubkrupereBeddum,
Et ſchuldros, armoſque handoſque inviſere. quicquid
Sæpe etiam wandrunt infra, ruckumqum beſenckunt,
Et rundos lendos, driſentes undique luſtrum:
Sicut quando etiam wandrit Morderus in Holto,
Non tantum wandrit longum verdrivere tempus,
Sed ſchlagit, ſteckit, warpit, doditque ſubinde,
Si qui begegunt Lüdi, qui Beutlia plena
Geldo heſſunt, Kleidroſque bonos in corpore dragunt,
Sic quoque nigrorum damnanda caterva floorum
Non tantum in Beddo krupit, Kleidroſq; bekickit,
Ob longam quoniam, ſed quando cernit ineſſe
Kleideribus blautum, & ſchonum quoque merckita thurum
Eſſe nec ob dickum, veluti Morderus adhuppit,
Uthſteckit ſchnaſtum, ſub quo ſunt anglia ſcarpa,
Anglia ſanguineum deipe quæ ſteckit in hutum,
Uthſugit blautum, neſcitque uphorere, donec
Livum cum blaſo ſwartum bene fülluit intra,
Nec ſugit tantum, verwundit & undique livum.
Ut Schlangus ſteckit, furioſus bitit ut hundus,
Et poſt ſe multos pleckos, mahloſque relinquit
Rotigenos. Sclapens hæc quando feulit, in hogum
Cum liuuo ſeſe werpit, wegſtötit & handis
Deckbeddum, ſcürit neglis, ſchadumque beſeulit.
Sed quando martram gledro vertiſit ab uno.
Mox flous ex ſtundo bhendus weghüppet, & altum
Dat wundum, ſi nec ſteddo quoq; tutus in illo eſt,

Rurſum aliò ſpringit, proque uno vulnere ſteckit
Plurima, ut ille ſemel qui ſchlapo upwakuit alto,
Non iterum poſſit meudos thoſchlutere ocellos,
Se waltrit miſerè, ruckit, ſlaukitque kifitque,
Inſequiturque floos, folitque in corpore, verum
Gripere cum tentat, blotum ſibi gripit in hutum,
Sæpe igitur totos ſine ſchlapo ducere nachtos
Cogitur, & multas lidit martraſque plagaſque,
Nec ſaltem hæc fiunt beddo cum ligimus alto,
Sed quoque cum legimus, cum ſcrivimus, & imo,
, imo
Bedere cum volumus bene plagitur undiq; corpus,
Præcipue beinos intra, teneriſque ſub armis,
Summis in Kragiis hic hic ſunt regna floorum,
Hic kreſlunt, ſteckunt, bitunt, kitzluntque ſubinde, ut
Patere non poſſis, cum ſchütas neglibus hutum,
Et quod verwundrunt omnes, non ullus in Erda
Lebit deiriculus, non ullus in aere ſchwebit,
Qui tam magnanimus, tam ſit quoque konus, ut unus
Exiguuſque flous: non früchtitat ille potentes
Kerlos: non Babſti krona verſchrickit ab ipſa,
Bokum perkrupit ſanctum, lopitque behende,
Donec berøret blotum cum ſchnaſlide livum,
Cogit ut huic Pabſtus Slotos, crutzumq; ſacratum
Werpere de manibus, deirumque fugare bitentem.
Non fruchtit Keyſros, non Reges, non Patriarchas,
Non Cardinales, heudos qui margine breido
Dragunt in Koppis, verum nihil achtit hic heudos,
Nec ſtafos goldo decoratos, ſteckit in hutum,
Haudus ut ex koppo, fallatque ex handide ſtafus.
Nec flous an Doctor ſit fragit, ſirve Magiſter,
Ille vel ad backum vel ſe bene ſettit ad halſum,
Adque anglum ſcarpum, per dünnum druckitat hutum,
Ut fredum dextra læva ſmitatque papyrum,
Ipſe E G O dum ſcribo hæc, non poſſum heſſere fredam,

Pamphoſios nunc upmako & ſeuko undiq; floos,
Nunc hoſenbendros uploſo, & nadia circum
Kiko, & non findo, mox quando rurſus ad ipſos
Me ſeddo beukros, proh quam tunc plagere primum
Incipiunt; ſæpe upſpringo, propterque dolores
In ſtuba circumdantzo, kiſoque; ſed illi
(O boſi deiri) nihil hæc ſcheltwordia curant,
Sed quia lidendum eſt aliquid, lido illa ſed abſque
Murmure non lido, nec eos wegſpringere lato,
Cum krigo, meſtum nemo, wegſchnidoque Koppum,
Anne flöo quiſquam eſt in toto audacior orbe?
Non lopit, quando droſckeri fleglide Kornum
Uthſchlagunt, plagunt, ut vix arbeitere poſſint.
O kleinum deirum, tu non armenſia ſpernis
Agmina, Schweinherdos, Scapros, Wechtroſque tudenes,
Beileroſque armos miſere per ſtrata ſchreientes
Viſere non dubitas: Schelmos Deiſoſque beſokis,
Cumque illis vitam latis cruce, ac farlicke rado,.
O te felicem flöe ſi vortelia noſſes,
Inque rauchis belizis tantum, ſtoltiſque woneres
Kleidris, in warmis hoſis, ſic tutior eſſes,
Quam ſi bedleros miſeros miſer uſque bekõis.
Nunc ut ad Wifras veniam jungfraſque behendas,
Quædam bereuram, quando non omnia poſſum.
Flogia turba hominum generi non ſyndior ulla eſt,
Quam Wifris: Wifræ ſtridunt noctesque dieſque
Deiris cum ſwartis, teinunt in krigia dira,
Ut ſæpe blauto ſittant, ſchreckibile viſu,
Sed multæ reliquas vincunt ſchelmſtuckibus argis,
Amplius & didicere olim quam fretere brotum.
Hæc quando ex doro lopunt ſub tempore faſti,
Atque coxantes peddenu horunt ex fontibus üzos
Quos non audivere prius, tunc ſeſe crützere dextra
Incipiunt, ſwartoſque floos beſchwerere wortis,
Ut cito lopere, ſpringere, krupere turba nigella

Cogatur Stubis, Kamris, Beddiſque ſaliſque,
Qui tantum wortis vinci potuere, ſed illa
Dum fiunt, Düſto Düſtus wegtrifit, & omnem
Ex huſo pulicem. Sunt deinde ex Iungfride turba,
Quæ bittrum kakunt dranckum de flore lupini,
Per omnes Kamræ wincklos non ſpargere ceſſant,
Donec mane flous pereat qui liggit in Erda.
Aſt reliqui lopunt per agros, haluntque virentem
Herbam, quæ publicum cepit pulicaria nomen,
Quam quando Sunnus nondum de wolckibus altis
Schinit, per Kamras ſpargunt, tunc nigra caterva
Inſittit gruno folio, atque exugit acerbum
Saffrum, ut non valeat rurſus verlatere blatum.
Tunc nemit beſmum virgo wegkerit & herbam,
Atque flöum ſimul uthkerit, dreckoque bedeckit.
Quid memorem? Cordus doctiſſimus ille Poëta
Nos exorſicare docet nigra agmina verſu?
Hic etenim ſchrifit ſepteno carmina libro:
—— Nec te nocturni pulices-que fatigent,
Nunc exorciſmum candide lector habe:
Manſula, corrito budigoſma tarantula calpe,
Thymula dinari galba caduna trepunt.
Hoc novies lectum ſcanſurus concine verſus,
Treſque meri calices ebibe quaque vice.
Quis dubitet verum nobis ceciniſſe Poëtam?
O vos felices wifras ſi talia vobis
Nota eſſent cunctis, non vel flöus unus in Huſo
Bliferet: wordis, aut dramcko, aut frutice bittro
Schwartes de iriculos ſtundo döderetis in uno.
Sed quid de rikis dicam, ſplendente potentes
Auro, ſæpe flöum vidi ſibi kruckere grotum.
Et ſeu captivum gelbenſi in ſchludere goldo,
Ut tandem upgeſat tenebroſo in carcere geiſtum.
Quid vero Wifræ quæ non didicere volantes
Arte flöos Kleidris ipſiſque uthdrifere beddis,
Hæ ſæpe erregunt cum deiris krigia grota,
Nunc kragium uplöſunt, & ſeukunt titia circum,
Nunc rengunt magis & wiſunt ſua ruckia blota,
Ut fengant ſchlagantque flöos, nunc ſcütere lendo
Inci

Incipiunt,handos ſubſteckunt ſcortiſque beiniſque
Quid ſeggam? ſæpe & ſoccos detreckere futis,
Vidi illas rockumque updeckere, & undiq; ſoccos
Nunc huc nunc illuc beſeuckere, ſtrickere ſeutos
Namque ſciunt Wifræ quod gerne in ſoccine wonant,
Nec quando in Wullam ſemel inceſſere rugoſam,
Hinc poſſunt facile rurſus wegſpringere, jam cum
Affertus ſoccus, Deus ô bone quanta flöorum
Agmina mitbringit, veluti ſi ſemine ſwarto
Eſſet conſperſus totus. Tunc bella videres,
Tunc angſtum magnum drifit *captiva flöorum*
Turba, atque arbeitet *toto cum corpore*,ſnaflum
Uthreckit, beinos ad ſaltos ſettit, adholtit
Wolla vel eludit, tunc fengunt ordine Wifræ
Nigrantes ſchelmus, & tollunt banckio in hardo,
In diſcumve, hic hic mordunt, handiſque tremendis
Invahiunt, ſettunt neglos id corpora ſwarta,
Et gnick gneck ſpeunt, ut circum blautus in Erde
Fleitat, nec prius uphörunt, niſi *tota caterva*
Tradita ſit Dodo. Tunc leggunt agmina tanta
Vitam qui latuere ſuam, ut wegrapere poſſes
Handis, ſed beſmo wegkerunt, ſæpeque fullunt
Ingentem moldum, ſchudelumve & flumine mergunt,
Quid memorem Jungfras,megdaſque ſchonuntne nigellis
Deiriculis? ſchenckunt vitam? non ſchenchere fas eſt,
Ajunt. Nam quando debent hæ ſpinnere wockum
Vel quando Holnadium ſcarpis uthnehere nadus
Sittunt,nulla illis Freda eſt, ſit ſwartus in huto,
Huto molliculo flous & ſe ſanguine mekæ
Füllit, repletus per Kleidros ſpringit & huppit.
Vexeritque adeo, ut Junfræ ſæpe abſque pudore
Uprapant ſeſe & Beinos,Bauchumque bekickant
Et ſcürant, donec paulum Wehtagia cedant.
Sæpe etiam Cragium upmakunt, & Titia runda

Defendunt, arcentque ſloos, ne ſnaſlide lædant,
Et blautum uthſugant. Namque hic embebrere multum
Non poſſunt. Eadem Megdæ faciunt;& ad unum
Si fieri poſſet, vermes ad tartara nigros
Projicerent. Vidi quaſdam, non lego Gaſellas,
Si quando vaccas herdo nachdrifere vellent,
Solo himbdo indutæ poterant non heſſere fredam
Nunc hando in ruckum fülebant, nunc ſua neglis
Tittia cratzebant, nunc lendos, nunc knigioſque,
Nec ſcio quid reliquum ſchürebant torve tuentes
Hæc ideo vobis ô fratres ſchicko fideles,
Sæpe ut denckatis, gutumque lef hatis amicum,
Et quoties bitunt vos nigri ſchnaſlide deiri,
Et quoties handis veſtris ingripitis hoſos,
Fengere nempe ſloos, tales effundite wortos:
Jam ſlous Hamburga quem ſchickuit urbe politus
Oldus Bekandus, blodum me ſteckit in hudum,
Scilicet ut denckomque fui, denckamque jocorum
Puſſorumque ſimul. Denckam ergo, cedito rurſus
Parve ſloe & noſtrum miſere quoque plage Bekantum
Frundum, ut ſit memor & nullis vergettat in annis
Noſtri, ſic durat Frundſchoppia. Nun is et uthe.

DISPUTATIO
DE CORNELIO
ET
EJUSDEM NATURA
Ac Proprietate.

THESIS I.

Quanquam ſcriptitandi cacoethes noſtri ſeculi homines ſupra modum intoxicavit, adeo ut omnes mercatorum, clericorumque bibliothecæ voluminibus farciantur: nemo tamen inventus hucuſque mortalium eſt, qui utiliſſimam de Cornelio materiam in apricum eruerit.

2. Cujus rei cauſam nos contra Thelaugen, qui ſterilitatem pro cauſa adfert, in ejus difficultate ſitam defendemus.

3. Eſt enim nodoſa, cerebroſa, & rugoſæ frontis materia, ut recte dixiſſe videantur Ultramontani, non eſſe eam bonæ fidei ſed ſtricti juris.

4. Nos igitur de re literaria bene mereri operam dantes, practicabilem hanc materiam proponemus, ut huic labori addictis feneſtram aperiamus penitius introſpiciendi & meditandi.

5. Id quod nulla ratione aptius fieri cenſemus, quam ſi quis egregie pictus, hoc eſt, ut Zonatas interpretatur, probe fuſtigatus, variiſque coloribus à lictoribus ornatus, ſecum ſolus ambulet, in locis, quæ hominum frequentiam non facile admittunt, ibique crumenam ſuam ære vacuam aſſidue inſpiciat.

6. Quid

6. Quid autem ſit Cornelius, & unde dictus, variæ ſunt literatorum ſententiæ, nullaque adeo facultas eſt, quam non ſtrenue Cornelius hic exerceat.

7. Theologi quidem in ſacris bibliis hanc quæſtionem non attingi affirmant, nec eſſe de talibus admodum inquirendum, cum plus ſatis ſit; ſi rem ipſam habeamus. Qui n. Cornelium habet, non multum ſollicitus eſt de ſubſtantia aut nomine ejus, quin retro ad cauſam ejus ut plurimum oculos flectit.

8. Juriſperitis Cornelius eſt defectus pecuniæ, qui ei, qui multum debet, facultatem ſatisfaciendi eripit, & eundem ſubterſugere facit, ſicut & fugitivus indidem nuncupatur, in l. 5. C. de recept. arbit. Verum hæc definitio cum nimis ſit anguſta, recte exploditur à Don: Anton. de Crampaginis tract. de ſum. & flam. c. 6. n. 194.

9. Neque vero cum Medicis facimus, aſſerentibus Cornelium eſſe paſſionem animi, quæ contraria cauſa reprimitur: nec enim ſemper contraria repellitur Cornelius, quod videre eſt in irato verberato ruſtico, adverſarium ſuum demulcente pugnis, quem certe Cornelium habere nemo ibit inficias: hic ſi pulſari deberet ab eo quem ille jam caſtigat, in tantum per hoc contrarium Cornelius ejus non tolleretur, ut etiam augeretur.

10. Phi-

10. Philoſophorum opinionem, quamvis communem dicat Plato, nos rejicimus, ne tamen quid neglexiſſe videamur, etiam huc referemus: Exiſtimant illi Cornelium eſſe nomen inane ſine re, ortum ex feſtivitate quapiam: Cum enim in comico ludo quidam Cornelii nomine, Conſcientiæ perſonam ſuſtinuiſſet, iſque ex ſcenis prodiens, chorum ſemper lætum inventum, ſubinde digrediens triſtem ac mœrore plenum reliquiſſet, abiiſſe has affectuum vices in proverbium, ut quoties quis ſolito mœſtior eſſet, diceretur Cornelium habere. At hæc ſententia communiter improbatur, cum aliter in praxi edoceamur.

11. Nos igitur, utpote qui nulli facultati nos mancipamus (ſimiles enim ſumus Achilli illi Perſeo, qui de omnibus materiis æque feliciter diſſertabat) cenſemus, Cornelium nec hominem ſimpliciter eſſe, nec ſpiritum: Omnino enim cum Lactantio ſtatuimus duo Dæmonum genera, cœleſtes & terreſtres: & putamus Cornelium eſſe ſpiritum corporeum ex atræ bilis copia conflatum, qui certis exacerbatus cauſis hominem inquietat. Unde Germanicum illud ariolamur eſſe, quoties Cornelioſum quem contuentur, ut dicant, Er ſchlecht ſich mit dem Teuffel.

12. Derivato nomine à Græco κορέω id

eſt,

eſt, ſatio, ſeu ſaturo, & νηλεὴς, id eſt, immiſericors, ſeu crudelis, dicaturque Cornelius quaſi κορέων νηλεῶς, id eſt, crudeliter ſatians. Teſtatum enim experientia fecit, eos qui hac peſte onerantur, ita inhumaniter excipi, ut per unicum modo diem laborantes jam tum ceperit Cornelii ſatietas.

13. Cauſam efficientem ſi quærimus, non unam reperimus, idque hac in materia mirum eſſe monet Hypocras Guidore de ſect. venar. c. 7. Cum enim alias unus filius uno ſaltem patre poſſit gigni, hic tamen unus filius, id eſt, Cornelius, pluribus ex cauſis, iiſque ſeparatis naſcitur.

14. Pro varietate autem temporum & locorum, perſonarum item circumſtantiarum aliam atque aliam matrem agnoſcit Cornelius. In his enim eſt ex defectu pecuniæ: in aliis ex amore: in aliis ex crapula: in aliis ex verberibus: in aliis ex chartis luſoriis: in aliis ex melancholici humoris ebullitione, &c.

15. Sic nonnullos Cornelius invadit tempore matutino cum ſurgendum eſt, quo tempore etiam meditationes ſuſcipi conſueverunt de ſoloeciſmo pridie per vinum commiſſo: quoſdam veſpertino tempore cum caupo ſe diutius potum daturum renuit: alios poſt meridiem, quando amica in horto relicta ad urbem redeundum: alios media

nocte

nocte cum ad caveam, ſeu ut Romani loquuntur, ad carcerem migrandum.

16. Pari ratione quidam in conclavi ſuo Cornelium ſentiunt, dum labores, libros, præceptores, & id genus aliud nugarum inveniunt, nullos autem compotores aut confabulantes; quidam in templo, dum concio nimium protrahitur: quidam in area nuptiali, dum amicam abeſſe ſuam comperiuntur: quidam in lecto, cum lectus denuo bibit, quæ ipſi ſub veſpere biberunt: quidam in foro dum amaſiam ſuam præterituram præſtolantur, quæ tamen alii juncta patrono ægrotum hunc partum curat, hinc illæ lachrymæ, dolor, fletus, & ſtridor dentium.

17. Quidam juxta alios incedentes, Cornelium inde concipiunt, ſi alteri ſuperiorum locum relinquere debeant, qui tamen longe & dignior & honeſtior eſt. In hos autem quadrat illud Apoſtoli: Exi Moloſſe pædis, ubi flagellum? nec tam poſſunt Cornelioſi vocari, quam aſini & Cnolli, qui ſibi vel Fabiorum proſapiam vel Solonis ſapientiam imaginantur; cum tamen, ut Propheta, inquit,

Non ſiet in toto corpore mica ſalis.

18. Præter hos omnes nonnulli paſſim jugibus Cornelii ſpiculis tanquam Furiis agitantur, eumque, ſicut ædes teſtudo, adſidue ſecum portant, quales ſunt ii, quibus

fumus

ſumus eſt in domo, id eſt, quibus mala herba, ſeu, ut Vulgus ait, mala mulier eſt: Item, qui ad ſcientiæ & doctrinarum mercaturam in Academias ablegati, omiſſis literis, alias ſibi merces, ut ſunt vinum, cereviſia, meretrices, aleæ, ſolles, equi, & id genus alia, comparant: & poſt modò domum revocati à parentibus, tabernam ſuam aperire erubeſcunt: mercium enim emtarum pudet & nummorum conſumtorum tædet, jamque ſunt & manent miſeri ſocii, coguntur que vel agriculturam, vel cauponariam, vel cereviſiæ coctionem, vel tale quid arripere, ſuntque miniſtri, cum eſſe domini potuiſſent, in quos cadit illud Prophetæ:

Conſumitis tandem fœcunda in pocula nummis,
Hoc verè invenio: nil ſcio, nil habeo.

19. His accedunt & illi, quos avaritia, omnium malorum radix, obſedit. Hi enim, ſi judices ſunt, qualis eſt ille, nec Deum, nec homines formidans, Luc. 18. partem nullam læta expediunt fronte, niſi ſciant

Quod poſſit gravis aere domum ſibi dextra redire.

Si mercatores ſunt, nunquam ſatis nequiter aliis impoſuiſſe ſe credunt, hi ſcilicet enim aliquando audiverunt, licere ſe mutuo in emptionibus cicumvenire, idque dicunt Juriſconſultos concedere. l. in cauſæ. 16. §. 4 ff. de minor. Si alterius generis ſunt homines, quales Ariſtot. 4. ethic. 7. *βαυκοπανοῦργους*

indigi-

indigitat, quales ſunt monachi, & id genus homines alii, nihil humanitatis à ſe faciunt proficiſci, niſi videant brachia græca & manus dativas.

20. Materia Cornelii ex definitione colligitur: cum enim humidum radicale ſit tenue, & calor nativus imbecillior, oritur ſpiritus quidam ſiccus & frigidus, ater, triſtis, raro ſubridens, ſui impos, qualitercunque condenſatus & incorporatus, & breviter tale Monſtrum, cui nec Homericus Polyphemus, nec Vergiliana Fama, nec Ovidiam gigantes, nec Horatiana pictura, nec ullum vel à Wigoleiſio, vel à Seufrido, vel ab Amadiſo, vel à quopiam neceſſariorum ejus, debellatum portentum comparari queat.

21. Formam Cornelii intuentibus, pro diverſis ſubjectis in quibus dominatur, varie ſe inſtar Protei manifeſtat. Quidam enim hominem conſortia fugientes ad loca ſolitaria properant: alii verſantur quidem cum mortalibus, ſed taciturni, cernui, moroſi, quibus dici ſolet, eos Calendaria componere, aut ſpeculari in divinis, aut claves quærere, aut Cornelium habere, quorum poſtremum prioribus tribus verius nos exiſtimamus; nonnulli, præſentibus aliis, ubicunque recurſis ſpaciis deambulant,

Spectantes terram, manibus poſt terga rejectis.

& ſuccinentes ſibi melancholico murmure, cujus harmoniam nec ipſi, nec alii, ſed ſolus qui eos vexat, Cornelius intelligere poteſt.

22. Finis eſt, ut agnoſcant mortales omnes, verum eſſe quod ſcriptura dicit: Omnis ſtultus eſt fatuus, & omnis fatuus eſt ſtultus: qui termini an ſint per omnia convertibiles, relinquo Philoſophis, quorum ſunt proprii.

23. Objectum Cornelii ſunt res, Actiones & verba. Res, ut calcei, veſtes, uxor, ligna, candelæ, ſanitas, morbus, vinum, virgines, cereviſia, compotores, corrivales, pulices, pediculi, quamque primo decuiſſet loco poni, pecuniæ, & ſimiles: Actiones, ut ſi cochleatorem impediat matris præſentia, quo minus oſculari ex voto poſſit Venerem ſuam: ſi quis cucurbitari ſe norit, quod tamen mutari nequit: ſi patientiam Socratis addiſcere quis tenetur: ſi quem pulices infeſtant, ubi capere dedecet: ſi puella ſuperciliofa, quæ ſe Dianam aut Junonem eſſe perſuadet, ne nimis demiſſa, aut humilis videatur, procum ſuum aſperius repudiavit, quem tamen perditè amat, & reverti iterum ac inſtare, tacitè exoptat: ille verò nihil de ea ſollicitus aliam, quod ajunt, quercum excutit, ſimilis cordato illi Canonico Herbipolenſi, qui concubinæ ſuæ electionem dabat, utrum appellari mallet, ein Ertzhure

an

an verò ein Landhure. Verba, ut ſi cochleator amaſiæ ſuæ verba duriuſcula extimeſcit, & reconciliationem redimit annulo, armillis, ſericâ tunicâ, molli thorace, aut ejus generis pretioſo Xenio, aut ſi lepus quidam, cui cor in caligis, Thraſonis alicujus minis perterrefactus, pacem & requiem emit aliquot Joachimicis, aut ducatis, aut florenis, in convivium commune exhibitis, memor iſtius Mar. Æne. 11.

Nulla ſalus bello pacem te poſcimus omnes.
Et illius ſacri: Pacem inter vos alite, Marc. 9.

24. Effectus Cornelii interdum bonus eſt, interdum tolerabilis, interdum vero peſſimus.

25. Bonus eſt, cum reſipiſcit morio, ſeque peccaſſe intelligens, mores abinde corrigit: ut ſi puer mechanicus aut mercatorius, alaparum impatiens, à magiſtro, dominove ſuo aufugit, ſed poſtea miſeriarum impatientior, revertitur & pati conſuevit. Item ſi adoleſcens cum loculo turgente ad Academias accedente, inque omnibus conviviis primas obtinere cupiens, magnificus, pugil, eques, miles, dimicator, venator, aleator, clamator, ſcortator, potator, viridis, gilvus, ruber, cœruleus, flavus, fulvus, ravus, Italus, Gallus, Iberus, Anglus, nunquam Germanus, nec veſte, & paucis loquendo, ein Dollerhund oder Stutzer/ tandem

tandem dilapidatis nummis, abſumto tempore, ætate provecta, deceptis offenſiſque parentibus, cum vidit ſe ſtolide egiſſe, agnoſcens barbam creſcere, patrimonium evaneſcere, pallium vileſcere, & caput nihil diſcere, ad meliorem frugem rediens, vitam emendat, & in virum magnæ dignitatis evadit, id quod tamen rarius practicari in foro teſtatur Gail. 3. obſerv. 50. n. 34.

26. Medius effectus eſt, quod impediat orexin, inducat pallorem, rugas, taciturnitatem, extinguat ſales & omnes delicias, &c.

27. Peſſimus eſt, cum invaleſcentes ſpiritus impuri vires hominem adigunt:

Vt nodum informis lethi trabe nectat ab alta,

(ignoſcite, nam hoc morbo, proh dolor, laboro, ut ſæpiſſime vel non cogitanti erumpat verſus, quod idem & Ovidius de ſe queritur 4. triſt. 1.) alius, non poetaſter, ſic effaretur, ut ſe ſuſpendat. Verum cum hoc Cornelii genere nihil nobis eſt negotii, ſed Theologis & Juriſperitis hoc elaborandum relinquimus, qui id exiſtimant, ex læſæ conſcientiæ vulnere pullulare; & Juvenal. Sat. 1. vocat mentem criminibus frigidam: contra quam frigiditatem, nec medici ullam repererunt antidotum præter laqueum ſtupeum, quem adeo dicunt infrigidare, ut hanc frigiditatem prorſus extinguat.

28. Nunc

28. Nunc in gratiam valetudinariorum hac peſte correptorum, pauca ſubjiciemus contraria ſeu remedia, quibus hic ſemiſpiritus fugari plærumque ſoleat: quorum in numero primo recte collocamus Somnum: qui enim dormit, non peccat. Et hæc eſt vera ratio, non ea quam adſtruit Virg. Æneid. 6. quod ſopor ſit lethi conſanguineus. Quanquam minus hoc in Virgilio miramur, cum ſit Poëta, id eſt, nugivendulus, ut recte objicitur Poëtæ in bello grammaticali. Quod ſi Corneliofus dormire nequit, aptiſſimum eſt, ut vigilet, ſed res non caret difficultate, teſte Hippocrate Sect. 2. aphoriſ. 1.

29. Quod ſi ſummo non vinceretur, recipe tres congios vini Malvatici, tertio purificati, cum pane bis cocto, & miſce ut fiat cibus: ſi parum id juverit, adde ſextantem ſpiritus vini mixti aquâ notâ: ſi nec dum incalueris, accede ad ignem Terentii, caleſces plus ſatis.

30. Nonnulli ſuadent recipiendos eſſe novem ſacculos, mediæ magnitudinis, Joachimicorum, cum totidem ſacculis aureorum, qui miſceantur, & fiat permutatio in tabernis cum rebus, quibus indiges. Hic modus ſanandi tam à Theophraſto, quam à Galeno & Averroe præteritus eſt ſed nec Dioſcorides, nec Veſalius ejus meminerunt,

quod

quod mirum eſt, cum alias viri fuerint doctiſſimi.

31. Nos vero tædebit arcanum quippiam communicare, quod à nemine mortalium literis proditum eſt, & tamen præſentiſſimum juvamen (cupimus enim de omnibus bene mereri) recipe igitur tonnam electri, auri puri, addito Complexu Virginis, vividi coloris & ſucci plenæ (ſunt enim & aliæ virginum ſpecies) & utere quoties lubet, non tamen ultra quinquies in ſingulas 24. horas, ne nimio ſuo calore, laborantem exſiccet & languefaciat.

32. Hæc de medela ſatis, ne quis nos empyricos aut ſeplaſiarios credat. Nunc dubia quædam de Cornelio ſubnectemus, à paucis hucuſque prodita.

33. Quæſtio elegans eſt, an perpetua moroſitate laborantes, ſicut Areopagitæ illi, qui in Trophonii antro ſomniaſſe videntur, quos vulgus Mopſos appellat, Corneliоſi nuncupari queant. Hos à negantium partibus ſtabimus, quia rectius murroſi vocantur.

34. Corneliоſum non poſſe bona conſcientia ridere multi adfirmant, quod falſum eſt, nam conſcientia in riſu non conſiſtit, ſed in corde & animo.

35. Invidum recte dicimus Corneliоſum cum omnibus ethicis: toties enim par-

oxiſmus effervescit, quoties cum alio bene agi cernit. Verum qui perpetuo livore turgidus alios opprimere ſedulo conatur, potius virum malum nominari cenſemus, qui una cum Cornelio in Inſulam deportetur, ut vocant Juriſconſulti.

36. Qui Cornelio tribulatur, teſtis eſſe in judicio utique non cupit, quia non eſt mentis compos, at teſtes tamen habere poteſt, nec enim propter Cornelium civis eſſe deſinit.

37. Suſpendendus, an poſſit Cornelium habere nonnulli ambigunt: Communiter tamen affirmant, id quod & nos credimus contra Palæmonem.

38. Corneliosum poſſe bonum virum nuncupari probabimus: idque vel eo ſolo, quod Cornutus, id eſt, cujus uxor eſt communicativa, poſſit Cornelium habere, cum tamen ipſe bonus vir ſit, quia patitur, quod multi non paterentur.

39. Cornelium eſſe ſpiritum ex humore natum diximus: ſed de ſexu quæritur, an Cornelius ſit etiam mulier. Nos putamus Cornelium eſſe generis maſculini, ſed in fœminis tamen potenter quoque dominari, præſertim in virginibus annoſis, in quibus tam alte ſuas extendit radices, ut etjam in fronte & facie paſſim promineant.

40. Qui inſano amore compulſus matrimo-

trimonium promittit, uxorem ducit, & poſtea nihil habet, quod edat, nec didicit, quo ſibi victum quærat, poſſe cum Cornelio tactum dici putamus, ſed tamen beneficium impune eſuriendi non eſt ipſi denegandum.

41. Quoties Corneliofus inebriatur, pulchre dubitatur, an ipſe Cornelius ebrietatem ſentiat, quod omnino aſſerendum arbitramur. Videmus enim ebrios Cornelio plærumque non vexari, quod utique non contingeret, niſi Cornelius quoque inebriaretur, ille vero vino delectatus, malitiæque ſuæ oblitus, hominem tunc lætari ſinit uſque in craſtinum.

COROLLARIA.

I. Grammaticum.

An Cornelius poßit declinari? Adfirmamus, præterquam in genitivo caſu, quem non putamus eſſe declinabilem.

II. Dialecticum.

An Cornelius in homine habeat reſpectum ſubjecti occupantis, an ſubjecti occupantis: Poſterius affirmamus: nam falſum eſt, quod vulgus dicitur non habere Cornelium. Nos enim Cornelium non habemus, ſed Cornelius nos habet,

III. Rhetoricum.

Dictum eſt, ſuſpendendum poſſe Corneliofum eſſe, quæritur, quo tropo hoc dicatur, reſpondemus per ταπείνωσιν ſeu μείωσιν, eſt enim non mediocris extenuatio.

IV. Muſicum.

Cornelius, licet per omnes declinabiles Caſus poßit cani, ſuaviſſimum tamen in ablativo ſtatuimus, ibi namque vim ſuam exſerit Lydius, teſte Caſſiodoro 2. variar. 40.

V. Arithmeticum.

An cadat numerus in Cornelium, negamus. Continetur enim monade: at monas non eſt numerus, ſed numerorum origo, teſte Macrob. ſomn. lib. 2. c. 2.

VI. Geometricum.

Poteſt ne Cornelio applicari quod Geometris celebratur, bis bina bis eſſe ſolidum? adfirmamus, quia Cornelius eſt quadratus, hoc eſt, ruſticus & impudens, qui etiam non vocatus & ad invitos venit.

VII. Aſtronomicum.

Cui ſigno conveniat Cornelius, in Zodiaco reſpondemus. Capricorno per omnia.

VIII. Theologicum.

An Cornelius in aëre degat inter alios male conciliatos nebulones, reſpondemus negative, ſemper enim cum hominibus verſatur.

IX. Iuri-

IX. Iuridicum.

An Cornelius poſſit contra Corneliosum agere interdicto uti poſſidetis, Negamus, quia Cornelius vi poſſidet, cui non datur hoc interdictum l. 1. §. ult. ff. *uti poſſidet.*

X. Medicum.

An Corneliosus, quatenus Corneliosus eſt, poſſit dici Cacochymia laborare, ſic phlebotomiam utiliter adhibere, Negamus, niſi per accidentiam, ſi nimirum Cornelius tenacior ſit.

XI. Phyſicum.

Cornelium augmenti & decrementi eſſe capacem, atque ita ſubjacere alierationi, arbitramur, contra Ariſt. de generat. & corrupt. lib. 3. c. 33.

XII. Metaphyſicum.

Cornelium eſſe Ens, putamus, & propterea eſt in loco, nimirum intra capitis territorium, ubi etiam jus dicit & accipit.

XIII. Philologicum.

Dubitatum meminimus, uter ſit natura prior, ipſene Cornelius, an vero Corneliosus. Hunc eſſe priorem ſtatuimus, tanquam ſubjectum adjuncto ſuo.

XIV. Politicum.

An deceat in bene conſtituta repub. Corneliosos habere, negamus: tunc enim, teſte Platone, beata eſt reſpubl. cum cives ſunt beatiſſimi.

At beatus nemo dicitur proprie, qui Cornelio aſſicitur. Ergo &c. Si qui igitur cives Cornelium habent, id de facto fieri apparet.

XV. Hiſtoricum.

An Cajus Cæſar cum acceptis vulneribus veſte faciem tegeret, jam moriturus, ſub illa veſte Cornelium habuerit, negamus. Eſt enim hoc Cornelii genus irregulare, rectiuſque dicitur ægrotum eſſe, qui vulneribus confectus animam agit.

DE

B E A N I S.

DE POSITORIBVS ET BEANORUM CHIRURGIS S.

Um hoc ſymptoma priſcis ſeculis ferme ignotum jam indies *magis divulgetur, pluribus etiam* adhuc Medicis ignotum male curetur, ita ut ægri ſæpe ſuccumbant, aut pejores recidivas patiantur: Operæ precium duximus, ob publicam utilitatem, ea quæ in praxi jam aliquot annos obſervavimus, hoc loco proponere, ut tam fœdæ luis accuratior pateat natura & curatio.

2. A nomine ideoque rem auſpicabimur. Vocantur hi patientes Latinis, ut Ciceroni & Quintiliano, Beani, Beanuli, & Archibeani, & à primario ſymptomate, Cornuti, licet diſtincturi ſimus in progreſſu ſermonis. Germanis Bachanten / Pennal / Lanep / Gehörnte / Wilde / quod vix cicurari poſſit, Geſchoſſene gEſeln Græcis ἄισεν, licet hoc nimis ſit generale. Hebræis רובית. Nos autem Grammaticis vocabula linquentes, ad pugnam tam ſævi hoſtis properamus.

3. Beaniſmus hic definiri poteſt, quod ſit

ſit ſymptoma actionis depravatæ facultatis principis, à parentum ſemine & mala educatione, vel utriſq; ortum ducens, & cornibus extra cranium exeuntibus ſe prodens.

4. Et licet multiplex ſit hoc ſymptoma, & varie dividi poſſit: optima tamen diviſio eſt; in ARCHIBEANOS, BEANOS, & BEANULOS.

5. Archibeani ſunt in quibus malum plane inveteratum, & cornua habent plurima, maxima, fœdi coloris, medullata, tetrum odorem exhalantia, inæqualia, ramoſa, dura, aſpera, quadrata, nigricantia, longa, curva, & dicuntur POLYCORNES.

6. Beani mitiora quodammodo habent accidentia, cornua ut plurimum bina, eaque media inter utroſque, liventia aut flaventia, aliquid habentia medullæ, & dicuntur BICORNES.

7. Beanuli cornu Unicum ſaltem habent ſatis acutum, in medio plerumq; frontis, duorum aut trium cubitorum, idque molle, glabrum, rotundum, ſimplex recta ſurſum tendens, ſubflavi coloris; parum fætens, copioſæ medullæ, &c. & hi appellantur MONOCEROTES.

8. De loco affecto imprimis ſollicitos nos eſſe oportet, nam fruſtra alias in curatione ſudabimus: eſt autem is cerebrum potiſſimum; & quidem membrana ipſius du-

an verò ein Landhure. Verba, ut ſi cochleator amaſiæ ſuæ verba duriuſcula extimeſcit, & reconciliationem redimit annulo, armillis, ſericâ tunicâ, molli thorace, aut ejus generis pretioſo Xenio, aut ſi lepus quidam, cui cor in caligis, Thraſonis alicujus minis perterrefactus, pacem & requiem emit aliquot Joachimicis, aut ducatis, aut florenis, in convivium commune exhibitis, memor iſtius Mar. Æne. 11.

Nulla ſalus bello pacem te poſcimus omnes.
Et illius ſacri: Pacem inter vos alite, Marc.9.

24. Effectus Cornelii interdum bonus eſt, interdum tolerabilis, interdum verò peſſimus.

25. Bonus eſt, cum reſipiſcit morio, ſeque peccaſſe intelligens, mores abinde corrigit: ut ſi puer mechanicus aut mercatorius, alaparum impatiens, à magiſtro, dominove ſuo aufugit, ſed poſtea miſeriarum impatientior, revertitur & pati conſuevit. Item ſi adoleſcens cum loculo turgente ad Academias accedente, inque omnibus conviviis primas obtinere cupiens, magnificus, pugil, eques, miles, dimicator, venator, aleator, clamator, ſcortator, potator, viridis, gilvus, ruber, cœruleus, flavus, fulvus, ravus, Italus, Gallus, Iberus, Anglus, nunquam Germanus, nec veſte, & paucis loquendo, ein Dollerhund oder Stutzer/

eandem

tandem dilapidatis nummis, abſumto tempore, ætate provecta, deceptis offenſiſque parentibus, cum vidit ſe ſtolide egiſſe, agnoſcens barbam creſcere, patrimonium evaneſcere, pallium vileſcere, & caput nihil diſcere, ad meliorem frugem rediens, vitam emendat, & in virum magnæ dignitatis evadit, id quod tamen rarius practicari in foro teſtatur Gail. 3. obſerv. 50. n. 34.

26. Medius effectus eſt, quod impediat orexin, inducat pallorem, rugas, taciturnitatem, extinguat ſales & omnes delicias, &c.

27. Peſſimus eſt, cum invaleſcentes ſpiritus impuri vires hominem adigunt:

Vt nodum informis lethi trabe nectat ab alta,

(ignoſcite, nam hoc morbo, proh dolor, laboro, ut ſæpiſſime vel non cogitanti erumpat verſus, quod idem & Ovidius de ſe queritur 4. triſt. 1.) alius, non poetaſter, ſic effaretur, ut ſe ſuſpendat. Verum cum hoc Cornelii genere nihil nobis eſt negotii, ſed Theologis & Juriſperitis hoc elaborandum relinquimus, qui id exiſtimant, ex læſæ conſcientiæ vulnere pullulare; & Juvenal. Sat. 1. vocat mentem criminibus frigidam: contra quam frigiditatem, nec medici ullam repererunt antidotum præter laqueum ſtupeum, quem adeo dicunt infrigidare, ut hanc frigiditatem prorſus extinguat.

28. Nunc

28. Nunc in gratiam valetudinariorum hac peſte correptorum, pauca ſubjiciemus contraria ſeu remedia, quibus hic ſemiſpiritus fugari plærumque ſoleat: quorum in numero primo recte collocamus Somnum: qui enim dormit, non peccat. Et hæc eſt vera ratio, non ea quam adſtruit Virg. Æneid. 6. quod ſopor ſit lethi conſanguineus. Quanquam minus hoc in Virgilio miramur, cum ſit Poëta, id eſt, nugivendulus, ut recte objicitur Poëtæ in bello grammaticali. Quod ſi Corneliofus dormire nequit, aptiſſimum eſt, ut vigilet, ſed res non caret difficultate, teſte Hippocrate Sect. 2. aphoriſ. 1.

29. Quod ſi ſummo non vinceretur, recipe tres congios vini Malvatici, tertio purificati, cum pane bis cocto, & miſce ut fiat cibus: ſi parum id juverit, adde ſextantem ſpiritus vini mixti aquâ notâ: ſi nec dum incalueris, accede ad ignem Terentii, caleſces plus ſatis.

30. Nonnulli ſuadent recipiendos eſſe novem ſacculos, mediæ magnitudinis, Joachimicorum, cum totidem ſacculis aureorum, qui miſceantur, & fiat permutatio in tabernis cum rebus, quibus indiges. Hic modus ſanandi tam à Theophraſto, quam à Galeno & Averroe præteritus eſt ſed nec Dioſcorides, nec Veſalius ejus meminerunt,

quod

quod mirum eſt, cum alias viri fuerint doctiſſimi.

31. Nos vero tædebit arcanum quippiam communicare, quod à nemine mortalium literis proditum eſt, & tamen præſentiſſimum juvamen (cupimus enim de omnibus bene mereri) recipe igitur tonnam electri, auri puri, addito Complexu Virginis, vividi coloris & ſucci plenæ (ſunt enim & aliæ virginum ſpecies) & utere quoties lubet, non tamen ultra quinquies in ſingulas 24. horas, ne nimio ſuo calore, laborantem exſiccet & languefaciat.

32. Hæc de medela ſatis, ne quis nos empyricos aut ſeplaſiarios credat. Nunc dubia quædam de Cornelio ſubnectemus, à paucis hucuſque prodita.

33. Quæſtio elegans eſt, an perpetua moroſitate laborantes, ſicut Areopagitæ illi, qui in Trophonii antro ſomniaſſe videntur, quos vulgus Mopſos appellat, Corneliosi nuncupari queant. Hos à negantium partibus ſtabimus, quia rectius murroſi vocantur.

34. Corneliosum non poſſe bona conſcientia ridere multi adfirmant, quod falſum eſt, nam conſcientia in riſu non conſiſtit, ſed in corde & animo.

35. Invidum recte dicimus Cornelioſum cum omnibus ethicis: toties enim par-

oxiſmus effervefcit, quoties cum alio bene agi cernit. Verum qui perpetuo livore turgidus alios opprimere ſedulo conatur, potius virum malum nominari cenſemus, qui una cum Cornelio in Inſulam deportetur, ut vocant Juriſconſulti.

36. Qui Cornelio tribulatur, teſtis eſſe in judicio utique non cupit, quia non eſt mentis compos, at teſtes tamen habere poteſt, nec enim propter Cornelium civis eſſe deſinit.

37. Suſpendendus, an poſſit Cornelium habere nonnulli ambigunt: Communiter tamen affirmant, id quod & nos credimus contra Palæmonem.

38. Corneliosum poſſe bonum virum nuncupari probabimus: idque vel eo ſolo, quod Cornutus, id eſt, cujus uxor eſt communicativa, poſſit Cornelium habere, cum tamen ipſe bonus vir ſit, quia patitur, quod multi non paterentur.

39. Cornelium eſſe ſpiritum ex humore natum diximus: ſed de ſexu quæritur, an Cornelius ſit etiam mulier. Nos putamus Cornelium eſſe generis maſculini, ſed in fœminis tamen potenter quoque dominari, præſertim in virginibus annoſis, in quibus tam alte ſuas extendit radices, ut etjam in fronte & facie paſſim promineant.

40. Qui inſano amore compulſus matrimo-

trimonium promittit, uxorem ducit, & poſtea nihil habet, quod edat, nec didicit, quo ſibi victum quærat, poſſe cum Cornelio tactum dici putamus, ſed tamen beneficium impune eſuriendi non eſt ipſi denegandum.

41. Quoties Corneliofus inebriatur, pulchre dubitatur, an ipſe Cornelius ebrietatem ſentiat, quod omnino aſſerendum arbitramur. Videmus enim ebrios Cornelio plærumque non vexari, quod utique non contingeret, niſi Cornelius quoque inebriaretur, ille vero vino delectatus, malitiæque ſuæ oblitus, hominem tunc lætari ſinit uſque in craſtinum.

COROLLARIA.

I. Grammaticum.

An Cornelius poßit declinari? Adfirmamus, præterquam in genitivo caſu, quem non putamus eſſe declinabilem.

II. Dialecticum.

An Cornelius in homine habeat reſpectum ſubjecti occupantis, an ſubjecti occupantis: Poſterius affirmamus: nam falſum eſt, quod vulgus dicitur non habere Cornelium. Nos enim Cornelium non habemus, ſed Cornelius nos habet.

III. Rhetoricum.

Dictum eſt, ſuſpendendum poſſe Corneliosum eſſe, quæritur, quo tropo hoc dicatur, reſpondemus per ταπείνωσιν ſeu μείωσιν, eſt enim non mediocris extenuatio.

IV. Muſicum.

Cornelius, licet per omnes declinabiles Caſus poſſit cani, ſuaviſſimum tamen in ablativo ſtatuimus, ibi namque vim ſuam exſerit Lydius, teſte Caſſiodoro 2. variar. 40.

V. Arithmeticum.

An cadat numerus in Cornelium, negamus. Continetur enim monade: at monas non eſt numerus, ſed numerorum origo, teſte Macrob. ſomn. lib. 2. c. 2.

VI. Geometricum.

Poteſt ne Cornelio applicari quod Geometris celebratur, bis bina bis eſſe ſolidum? adfirmamus, quia Cornelius eſt quadratus, hoc eſt, ruſticus & impudens, qui etiam non vocatus & ad invitos venit.

VII. Aſtronomicum.

Cui ſigno conveniat Cornelius, in Zodiaco reſpondemus. Capricorno per omnia.

VIII. Theologicum.

An Cornelius in aëre degat inter alios male conciliatos nebulones, reſpondemus negative, ſemper enim cum hominibus verſatur.

IX. Iuri-

IX. Iuridicum.

An Cornelius poſſit contra Corneliosum agere interdicto uti poſſidetis, Negamus, quia Cornelius vi poſſidet, cui non datur hoc interdictum l. 1. §. ult. ff. *uti poſſidet.*

X. Medicum.

An Corneliosus, quatenus Corneliosus eſt, poſſit dici Cacochymia laborare, ſic phlebotomiam utiliter adhibere, Negamus, niſi per accidentiam, ſi nimirum Cornelius tenacior ſit.

XI. Phyſicum.

Cornelium augmenti & decrementi eſſe capacem, atque ita ſubjacere alterationi, arbitramur, contra Ariſt. de generat. & corrupt. lib. 3. c. 33.

XII. Metaphyſicum.

Cornelium eſſe Ens, putamus, & propterea eſt in loco, nimirum intra capitis territorium, ubi etiam jus dicit & accipit.

XIII. Philologicum.

Dubitatum meminimus, uter ſit natura prior, ipſene Cornelius, an vero Corneliosus. Hunc eſſe priorem ſtatuimus, tanquam ſubjectum adjuncto ſuo.

XIV. Politicum.

An deceat in bene conſtituta repub. Corneliosos habere, negamus: tunc enim, teſte Platone, beata eſt reſpubl. cum cives ſunt beatiſſimi.

At beatus nemo dicitur proprie, qui Cornelio afficitur. Ergo &c. Si qui igitur cives Cornelium habent, id de facto fieri apparet.

XV. Hiſtoricum.

An Cajus Caſar cum acceptis vulneribus veſte faciem tegeret, jam moriturus, ſub illa veſte Cornelium habuerit, negamus. Eſt enim hoc Cornelii genus irregulare, rectiusque dicitur ægrotum eſſe, qui vulneribus confectus animam agit.

DE

DE
BEANIS.

DE POSITORIBVS ET BEANORUM CHIRURGIS.

Um hoc ſymptoma priſcis ſeculis ferme ignotum jam indies magis divulgetur, pluribus etiam adhuc Medicis ignotum male curetur, ita ut ægri ſæpe ſuccumbant, aut pejores recidivas patiantur: Operæ precium duximus, ob publicam utilitatem, ea quæ in praxi jam aliquot annos obſervavimus, hoc loco proponere, ut tam fœdæ luis accuratior pateat natura & curatio.

2. A nomine ideoque rem auſpicabimur. Vocantur hi patientes Latinis, ut Ciceroni & Quintiliano, Beani, Beanuli, & Archibeani, & à primario ſymptomate, Cornuti, licet diſtincturi ſimus in progreſſu ſermonis. Germanis Bachanten / Pennal/Lanep/ Gehörnte/Wilde / quod vix cicurari poſſit, Geſchoſſene gEſeln Græcis ἄϊστον, licet hoc nimis ſit generale. Hebræis פתאים. Nos autem Grammaticis vocabula linquentes, ad pugnam tam ſævi hoſtis properamus.

3. Beaniſmus hic definiri poteſt, quod ſit

ſit ſymptoma actionis depravatæ facultatis principis, à parentum ſemine & mala educatione, vel utriſq; ortum ducens, & cornibus extra cranium exeuntibus ſe prodens.

4. Et licet multiplex ſit hoc ſymptoma, & varie dividi poſſit: optima tamen diviſio eſt; in ARCHIBEANOS, BEANOS, & BEANULOS.

5. Archibeani ſunt in quibus malum plane inveteratum, & cornua habent plurima, maxima, fœdi coloris, medullata, terrum odorem exhalantia, inæqualia, ramoſa, dura, aſpera, quadrata, nigricantia, longa, curva, & dicuntur POLYCORNES.

6. Beani mitiora quodammodo habent accidentia, cornua ut plurimum bina, eaque media inter utroſque, liventia aut flaventia, aliquid habentia medullæ, & dicuntur BICORNES.

7. Beanuli cornu Unicum ſaltem habent ſatis acutum, in medio plerumq; frontis, duorum aut trium cubitorum, idque molle, glabrum, rotundum, ſimplex recta ſurſum tendens, ſubflavi coloris; parum fætens, copioſæ medullæ, &c. & hi appellantur MONOCEROTES.

8. De loco affecto imprimis ſollicitos nos eſſe oportet, nam fruſtra alias in curatione ſudabimus: eſt autem is cerebrum potiſſimum, & quidem membrana ipſius du-

ra mater, qua inde nomen habet, ubi etiam plerumque deſinit, licet ad radices oculorum quandoque pertigiſſe referat Doctiſſ. D. Cajus Cornarius in ſua praxi nondum edita fol. 203 65 126. Qui quoque ſuſpicatur corneæ tunicæ inde nomen migraſſe.

9. Cauſſæ hujus affectus multiplices. Aër ſylveſtris & obſcurus, qualis eſt in ſcholis particularibus, ut ſunt Lavingana, Lyncenſis, &c. Item Dolpelhuſenſis, Bubendorfenſis, Stockfiſchhuſenſis, Peckelheringenſis, aliquibus in locis Bavariæ, Sueviæ, & adhuc Miſnæ, Grimæ & Portæ. Item Halæ, Magdeburgæ, Brunſwigæ, Hildeſiæ, Amſtelrodami, Stetini, Lubecæ, Bremæ, Padelbornæ, Sawfurti, Stierfurti, Hasfurti, Serveſtæ, Breſlavia, Amberga, Naunburgi, Duſſeldorpii, Ultrajecti.

10. Apud varios varii cibi in cauſa ſunt, & quidem ii qui craſſum imo craſſiſſimum generant ſuccum, ut carnes animalium cornuterum, aſinorum, aſellorum marinorum, panis item ſcholaſticus, caſeus putridus, præſertim der Haſenkäß den die alten Weiber verkauffen/ fabæ & legumina reliqua, unde perſpectus Pythagoras ſuos diſcipulos arcebat à fabis, cereviſia craſſâ, &c.

11. Motus etiam hic recenſendus. Nam videmus eos qui vagantes, cantantes, curſitantes, vociferantes, balantes, bacchantes

clami-

clamitantes, vorantes, potantes, ingurgitantes, mendicantes, hiantes, boantes, in curta tunica ſaltantes, nullum angulum intactum relinquunt, hoc malo potiſſimum detineri, urgeri, torqueri. Sic è contra, qui in clauſtris, carceribus, cellis, ergaſtulis, angulis, cameris ſcholaſticis tanquam piſtrinis, mille repagulis, compedibus, vincti, catenati, ſerrati, ligati, ſervati, ob inopiam aëris purioris in hunc affectum prolabuntur, aut prolapſi confirmantur.

12. Somnus & hoc loco aliquid poteſt. Qui enim ex iis glires agant, magis divexantur, ut noctu hiantes, renchantes, ſternutantes, furzantes, cacantes, ſchnarchantes, &c. Hiantibus præſertim magis periculi ſubeſt, noctu enim animalcula, ut cimices, pulices, culices, tineæ, veſpertiliones os intrantes, irreptantes permordantes, & mentem perturbantes, divexantes, ſubtile ſerum exiccantes, & mala alia excitantes, miſellos hoſce aſellos miſelle excruciant & dilaniant. Idem quoque de vigilia eſto judicium.

13, Excreta & retenta ſuum quoque in hoc affectu locum habent: Dum enim pulverem ſcholaſticum abſorbent, deglutiunt, imbibunt, attrahunt, coquunt, aſſimilant, apponunt, magnum cornibus fulcrum addunt, ita etiam bono quoque alimento ex-

duſo, & excreto fæces ſibi reſervant, & ſui infortunii authores exiſtunt. Ex pathomatis ſunt ora beanina, timor für den wilden Großvattern vnd für den ſchlüſſeln/ut & virgis & alapis des groſſen Schulfuchſes/ qui Archibeanorum omnium eſt pater, avus, abavus, atavus, proavus, vhr/vhr/vhr groß Altvatter vnd Rabbi, Khimmel, Pavor, mœſtitia, horror, rigor, perturbatio mentis, fruſtrati amores, queis ſequitur Deſperatio aſinina.

14. Proxima cauſa eſt lac maternum, mala educatio, Unde craſſi exhalantes fumi mentis ſedem occupant, quos dum fruſtra natura expellere conatur, tandem in duram & corneam ſubſtantiam convertens eam, extra cerebrum foras protrudit.

15. Signa. Primo prodit ſe intuitu Beanus; cornua enim gerit ſatis manifeſta & conſpicua, extra pileum protuberantia, pulſus ipſi magnus, vehemens, celer, durus, plenus, frequens, inæqualis inæqualiter, his vel ſæpius feriens, ſerratus, caprizans omnium frequentiſſimus apparet. Urina craſſa turbida, cruenta, fæculenta, inſtar jumentorum cornutorum, plurima, fœtida & graveolens, rubra, imo etiam nigricans, vel viridis, ſpumans, in qua volitant ranæ, cantharides, lacertæ, *veſpertiliones*, ſcorpiones, ſubſident ſpectra, *capripedes*, capræ ſatan-

tes,

tes, draco volans, grandines, &c. Inveniuntur etiam ramenta cornuum, capita leporina, flatus retenti ſurſum tendentes, nolæ quæ pugni magnitudinem ferme æquant, & id genus alia tonitrua: torvis tuetur oculis, juxta illud: torva tuentibus hircis, Frons ipſi Simiæ aut Aſini, capilli recti, rigidi, craſſi, wie ein Pfennigſtrick/impexi, qui findi poſſunt in 4. 5. 6. 7. & plures partes: caput quadrangulare, nigricans, exuſtum, calidiſſimum, duriſſimum, diſtortum, acutum, os hialcum, inſtar proboſcidis elephanti, dentes aprini, exerti, prominentes, prælongi, craſſi, oculi cyclopici, aures leporinæ, ſurdæ, collum picis inſtar niveum, barba aut nulla aut ſchuſtralis, inculta, ſqualens, horrentibus aſpra dumis, nares curvæ, aquilinæ rumpffig wie die Schaaffnaſen / ſpirantes avernum, exhalantes Mephytim, facies plane Æſopica, Therſitica, Marcolphica: corpus denique totum

Monſtrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum.

16. Signa alia moralia maxime hic notari debent, inceſſus ciconialis ſecundum tabulaturam Belgicam, hinc inde nutans & ISTÆ & ISTÆ DOMUS MEÆ ſunt innuens, gradus, grallatorius, interdum teſtudineus vel formicinus, interdum velociſſimus. Pallium: etiam habent ægri

ab.

ab Uno latere dependens, quando domo exeunt pallium non ſtatim applicant, ſed poſtquam jam aliquot ſtadia vel jugera fuerunt emenſi, de brachio, in quo inſtar virginis puerum recens natum baptiſmo deportantis, ante geſtarunt & ſcapulas ſuas latas, ventrem ſeſquipede exſtantem, abdomen inſaturabile, turgidum, inexplebile tegunt. Palliis ſe quandoque involvunt, ſeu ſubcingunt in primis cum ex Galliis veniunt, vel in nundinis Francofurtenſibus Gallum viderunt. Ligulas circa collum pendentes aëri exponunt. Oculos habent Uranoſcopi, manus geſticulationes hiſtrionicas exercentes wie endere Fabelhanſen vnd cornuti Vettern/vociferationibus, coaxationibus, mugitu, rugitu, grunnitu, gannitu, boatis, balatulatratu, ceu ruſtici temulenti implent omnia templa, plateas ædes, hoſpitia, cubicula, popinas, latrinas, fora, quatuor mundi Elementa, imo, cœlum, infernum & purgatorium, Limbum Sanctorum Patrum, ſummo quaſi Jovi & Plutoni inſultantes. Canum etiam inſtar ipſo meridie quemvis murum permingunt, præclari Diogenis Cynici imitatores, O MORES! O RES!

17. Nimis adhuc parum diximus, ipſorum modeſtia plane eſt immodeſta, gregatim volant ut grues, catervatim diſcurrunt

us

ut ſues: meros ipſorum in menſa horrores aliorum, canini, volâ utrâque illotâ (nam certis anni temporibus pro ſua devotione & ſuperſtitioſa religione lavant manus) pro cochleari utuntur: os cibis & bolis infarctum & gravatum clamitationibus diſtendunt, quaſi eſſent in balneo, muſcas carnibus, caſeis, panibus & patinis inſidentes, veluti Juſtitiæ cultores ſingulari dexteritate ipſis ſolummodo propriâ, Cyclopice, miſerabiliter, horribiliter, immaniter, crudeliter, truculenter, fraudulenter, inhumaniter jugulant, decollant, excrutiant, exenterant, exoſſant, trucidant, diſſecant, diſcindunt, diffindunt, diffringunt. Utroque cubito tanquam firmis fulcris, aut Herculaneis (plus ultra) columnis innituntur, perforant orbes, quadras, cochlearia, boream naribus ſpirant, diductis hinc inde labiis reſonando vorantes ſues Bavaricos & Bohemicos imitantur. Et ad ſummam, deglutiendo tantam molem abſumunt, ut ſi hoc comparemus antiquis, ipſum Milonem Croteniatem oporteret manere domi.

18. Doctrina pollent tam excellenti & multiloqua, ut in minima ne cedant antiquis, veteres Philoſophos, licet nunquam viderint, tam exacte tenent, ut quamvis tyrones cum emeritis tamen pugnare auſint. Idem de reliquis eſto judicium. Tot compendia,

pendia, tot methodos, tot denique inveniunt nova, inaudita, inuſitata, mirabundria, ut antiquitatem obſcurare videantur, Sed interim tamen perpetuas lites agunt cum Priſciano & Ælio, proh DEUM:

Non mihi ſi lingua centum ſint, oraque centum,
Ferrea vox, omnes Bacchantum ſcribere formas
Sufficerem.

19. Amant quin etiam, quod mirum an amentur, dubitamus ſatis. Interim tamen acquirunt ut quærunt potius amorem variis modis, inter quos:

Cithara ſchuſtralis eſt omni tempore talis:
Qualis Bacchantum, magna cum voce balamum.

Inſuper canunt ob numeros & ſaltant per plateas, tantummodo cum Beanis converſantur, ſimilis enim gaudet ſimili, ſecundum verſum:

Cornua fer tecum, ſi vis colludere mecum.

20. Ne cornua omnibus appareant, pileum, tametſi honeſtum virum prætereant, non detrahunt, ſi ab aliis detrahatur, illi modice extrema tangentes cornibus ſuis pareunt & gravitatis Beanicæ ſpecimina edunt. Imo magis fugiunt honoratum virum quam Diabolus, quod ajunt, crucem, & aquam luſtralem, aut annoſam vetulam.

21. Cum diutius hæſerimus in ſignis, prognoſtica breviora faciemus. Sciendum itaque Archibeanos eſſe incurabiles. De

Bea-

Beanis rem eſſe lubricam: Beanulos autem bene curari poſſe. Incipiunt autem cornua foras exire circa tempus pubertatis, & poſt vigeſimum primum vix eradicari poſſunt.

22. Et ne quis ridiculum exiſtimet ſymptoma hoc incurabile eſſe, afferemus aliquot hiſtorias, extant apud ſupra citatum ornatiſſ. doctiſſ. & fide dignum Cajum Cornarium Centuria curationum 28. lib. 99. fol. 2163895120.

23. Primus patrum noſtrorum memoriâ vixit Lobedæ ibidem ſcholæ miniſter, laborans hoc affectu, qui à Medicis omnibus pro deſperato relictus miſere obiit, cujus hoc extat Epitaphium:

Heus tu qui præteris, gradum
Siſte, conſidera fatum
Nefandum, miſerabile,
Durum, miſerabile,
Iohannes guck ins muß genant
Qui natus eſt im Hörnerlandt
Hic dum vellet deponere
Cornua, præ magno onere,
Propter ingentes mærores.
Et maximos dolores,
Mortuus eſt, jacet in pace,
Iam abi domum mox, & Tace.

B. ANNO S. XL. M. II. D. V. VIII.
O. ANNO. M. DC. LI. VI. IULII.

24. Extat

Cave Lector, cave tibi
Nunc mortuus hic jaceo
Exemplum, quamvis taceo
Rogo, velis deponere.
Vt releveris onere.

26. Meminimus quoque nos legiſſe hoc Epitaphium Kerarſtri Archibeani, Herbornæ in cæmeterio Cornutorum:

Si non fuiſſem arrogans
Et Cornuum perpes amans,
Non eſſem eſca vermibus
Et mortuus cum cornibus.
Quare quicunque præteris
Si iſtum hominem ſequeris,
Ne cornu rogo teneas
Et ſicut ego pereas.

27. Hoc præterita ſeptimana mihi miſſum ab amico, poſitum eſt cuidam vere mortuo in gymnaſio Stetinenſi, Bremenſi,

Hic conditur Tremellius
Cum groſſiculo naſiculo,
Superbus decem cornibus
Quadrato conditorio.
Nam qui quadratis cornibus,
Quadrata fronte & pedibus,
Quadrata lingua & auribus,
Et qui quadrato ore,
Et qui quadrata voce
Abi homo vidiſti mirabundria,

Si te manes quadrati audiant
Quadratis cornibus te projiciant.

28. Ut igitur his omiſſis ad curam nos convertamus, tres hoſti phalanges objiciemus, Diætam, Pharmaciam & Cheirurgiam.

29. Aër eligendus purus, ſubtilis, lucidus, à Beanorum ſylvis, collegiis, latibulis, antris, caſis, tuguriis valde remotus. Inprimis laudatur ille qui eſt Ingolſtadii, Helmſtadii, Ienæ, Lipſiæ, Marpurgi, Heidelbergæ, Francofurti, Coloniæ, Witebergæ & ſimilibus in locis. Huic aëri, modo conſultum ſibi velint, aliquot annis aſſueſcant, neceſſum eſt.

29. Cibus ſit tenuis, concoctu facilis, inprimis medicamentoſus, ut inferius in Pharmacia dicetur: poterunt etiam ſingulis diebus ter propinari urſæ, item canes villoſi, moroſi, rabioſi, ut moloſſus, Hylax, lyciſca, artocreati ex farina fuliginoſa ſubacto incluſa. Oder den Eulenſpiegel in einem gälben Brühe. Potus parcus, vinum aquoſum, laurum, coventum, raſtrum, Juncker / Guckguck / Püffel / Klappit / Glatſch. Notetur hic verſiculus Lipſ.

Ein Topff ſcerpentum, Zwen raſtrum, ſpanque, coventum.

30. Aqua in qua caudæ murinæ, aures leporinæ, podex atque ungues aſini ſunt decocta.

cocta. Vino primo anno curæ omnino abſtineant: ſub finem primi & ineunte ſecundo confortationis loco in prandio parum concedatur. Tertio mediocriter admittatur. Nam non convenit ipſis, antequam corpus à cruditatibus ſcholaſticis ſit bene purificatum, beanos enim

Vina parant aſinos, faciuntque hos fuſtibus aptos.

31. Somnus, vigilias, motus & quies mediocria omnia.

32. In excretis & retentis maxime ſtudeant Retentioni, taceant ſcilicet, audiant ſtudioſos, ſilentium Pythagoricum obſervent, nec quicquam niſi bene noverint, effutiant, & excernant.

33. Pathemata animi fugiant ſupra dicta. Conceduntur ipſis humilitas, humanitas, obſervantia erga Studioſos, diſcendi ſtudium, & diligentia. Obtrectationes & objurgationes aliorum modeſte audiant, & ſecundum has vitia ſua paulatim emendent.

34. Tria propoſita nobis habemus, ſubtractionem humoris morbifici, ablationem cornuum & denique confortationem cerebri. Quod ut melius aſſequamur, craſſos primum attenuabimus & præparabimus humores, ut ſyr. de axungia rotæ, ſyr. de ſpecillis, ſyr. de ſagittis, ſyr. de falce meſſoria, ſyr. de novacula. qui omnes in noſtris officinis

cinis præparati habentur. Imprimis autem convenit ſyrupus de multiplici infuſione fuſtinus, ſimplex vel qui melior eſt compoſitus, qui aromatiſetur claviculis ferreis q.ſ. exhibeantur cum decocto ferularum, bruſci, paliuri. Herbæ poſt coctionem, vel quod melius, recenter capiti arctiſſime applicentur & alligentur, habent enim ſingularem vim in digerenda materia craſſa & emolliendis cornibus. Doſes ſyruporum pro Medici judicio ad ægri tolerantiam augere minuive poſſunt.

35. Purgabitur optime materia præparata pilulis de baccis ovinis, aſininis, globis equinis, ſuillis, quadris vaccinis, de dumis: fuſtibus, raſtris, vomere, bidente, tridente. Pilulæ quæ ore ſaltem retentæ vehementer & mire purgant ex præſegminibus ungularum equinarum, corii, ſtercore columbino, anſerino, felino, canino, &c. Veteramenta & corrigia calceamenti trochiſcata. Commendabitur præ reliquis pil. de ligno buxi, pinaſtri, ilicis, abietis, tornentur ad magnitudinem juglandis, deglutiantur ſingulis mane numero xxxv. plus minuſve. Si æger averſetur, conchyliis involvat, aut viſco obducat aſperſo pulvere noſtro cordiali, de quo alibi diximus.

36. Generalibus præmiſſis ſpeciales ſuccedunt evacuationes, quæ fiant Errhinis, ſter-

ſternutatoriis, Apophlegmatiſmis, maſticatoriis, ex ficubus equinis, radice liripipii, radicibus a b c d, cranio equino, aut aſinino caudis murinis, glirinis, bovinis, vaccinis, leporinis, ovinis, felinis, cervinis, caprinis, cancrinis, muſtelinis, leoninis, camelinis, elephantinis, talpinis, agninis, aprinis, arietinis, caballinis, hircinis, hædinis, lupinis, vulpinis, porcinis, taurinis, vervecinis, urſinis, vitulinis. Imo & roſtris avinis, accipitrinis, aquilinis, anatinis, anſerinis, columbinis, corvinis, cuculinis, ficedullinis, graculinis, gruinis, griphinis, merulinis, milvinis palumbinis, perdalinis, paſſerinis, ſturninis, vulturinis.

37. Nec parum laudantur gargariſmata ex decoctione alibi græci, medullæ inteſtini recti animalium ruminantium, ut vaccarum, boum, &c. Decoquantur ad tertias, dulcorentur felle lucii piſcis, murænæ, canis marini, hippotami Indici.

38. His ita peractis in revulſionibus magna ſpes poſita eſt, quæ fiunt compedibus, verberibus, virgis, alapis, pene bovis exſiccato, & ſubula bene longa condito, Mit einem Ochſenfüſel / flagellis, fuſtibus, laqueis nauticis, clavis Herculeanis, raſtris, venabulis & ſimilibus ingeniis, quæ prudenti Medico committimus.

39. Cornua jam antequam eradicantur

em ol-

emollienda erunt, quantum fieri poteſt, medicamentis emollientibus, quorum quædam ſupra recenſuimus, præſertim commendatur penis bovinus ſupra dicto modo præparatus, & ante cibum, vel etiam ſæpius applicatus ſumma vi & induſtria, vicem quoque ejus ſupplere poſſunt mallei majores fabrorum, ligna decempedis longa, quatuor craſſa, cingula ferro aromatizata, libræ tres quatuorve plumbi filo craſſo adpenſæ & applicatæ, &c. Poterit etiam caput incudi ſubmitti, aut prælo includi ad horas 5. aut 6. Pileolum ſeu cucupham ſi adhiberi opus ſit, fiat ex 90. aut 100. libris plumbi, intus obducatur pelle hiſtricis aut erinacei, applicetur ſingulis mane per horas 3. aut 4. æger abſtineat à ſomno, laboribus, & domi maneat, nec ſedens, nec jacens, ſed ſtans potius, vel cubito innitens.

40. Et jam tempus acerrimum aggredi hoſtem. Ægro manibus poſt terga revinctis ut & pedibus, caput inter binas antennas tam arcte collocetur, ne id movere poſſit, cui genibus nitenti debita ratione Cheirurgus ſerra primo majores ramos, dein dolabra & lima ſi opus ſit, reliquias auferat.

41. Si vero poſſit, quod melius erit, ablata pelle & nudato cranio, forcipe radices funditus extrahat, vel aqua forti abſumat,

ne

ne quid reliquum maneat, quod viciſſim expullulare poſſit.

42. His peractis ferramento candente, ſi malum inveteratum ſit, radices perurat, ne recreſcant, ſalem ſapientiæ ori imponat. habet enim hic mirabilem virtutem, & prohibet, ne radices putreſcentes cerebro noceant, putrefactas quin etiam fortiter expellit, & naturam priſtinæ reſtituit integritati: cui adjungi quoque debet vinum câpiti infuſum, quod eadem facit.

43. Hoc loco annotandum eſt, quibuſdam etiam maximum dentem, *Beaninum* dictum, moleſtum eſſe, qui eaſdem habet cauſas & naturam ut cornua, quem ſimili modo dexter curabit Cheirurgus.

44. Poſt ablationem in lecto collocatur æger, urtica Romana ſtrato, in quo jejunus quieſcat per 46. dies, & ſingulis diebus quater lectus mutetur, pelle aſinina diligenter tegatur, capite leporinis exuviis inſuto, ſudor ipſi provocetur loris, haſta regia, &c. Amuleti vice ad collare nobis refertum, maxillæ aſini, equi, cameli, Rhinocerotis, oder ein par Laſterſtein appendantur. Hæc enim ſingulari antipathia hoc ſymptoma longe propellunt.

45. Cum verò raro imo nunquam plane auferri poſſit, præſervativis opus erit, ne revertatur affectus. Miris modis prodeſt

theriaca Beanorum, quam deſcripſimus in noſtra Practica majori, quæ ſingulariter pugnat cum affectione, quam hortamur ut omnes pharmacopœi in ſuis officinis ob maximam neceſſitatem paratam habeant. Proderit quoque album Græcum trochiſcatum, confectiones ferularum, & roboris quercini, condita cotis & ſilicis, morſelli ex aloë, colocynthide, diagridio, aſa fætida in tabulis, &c.

46. Concluſionis loco Empiricum hoc adjiciemus: quod celeberrimus Rabbi Moſes Chaldæus & Caballiſta in Aſia, Africa, Europa & America in multis hominum millibus probavit, quod medicamentum facit ut nunquam recreſcant cornua, quod gratis communicamus miſellis hiſce Aſellis, eſt autem tale:

Recip. Saburræ *lib. xij.*
Mercurii ſublimati *lib. x.*
Squamæ æris.
Fuliginis Camini ana *lib. viij.*
Balſami Beanorum *lib. vj.*
Scarabæorum.
Locuſtarum.
Cantharidum.
Cimicum ana *lib. iiij.*
Vitri Veneti pulv. *lib. ij.*
Fungorum *lib. j.*

Diagri-

Diagridi ℥ij. & G. *ij*.
Opii.
Cicutæ ana *lib. j*.
Gypſi.
Auripigmenti ana G. j. ß.

Comminutis comminuendis.

R. Fœturæ Ranarum.
Axungiæ Rotæ.
Viſci ana *q.* 5.
Miſce. F. Electuarium.

Signetur Bachanten Latwerg.
Doſis cochl. xxvij.
Singulis manè ventriculo jejuno.
Decem horis ante paſtum ſumatur.

COROLLARIA.

I.

AN hic affectus etiam cadit in ſexum fœmininum ? A. licet rarius eveniat, teſte Hipp. Aph.26. *ſect.* 1. *Cal.* 15. *Meth.c.*3. Talicotio *lib.*6. *quæſt.* Cheirurg. *quæſt.*17. Ratio in promptu eſt, quia cum hic ſexus ſit habitus mollioris, & calorem habeat mitiorem, materia non poteſt in tantum indureſcere, nec calor eam per duriſſimum Cranii os expellere: faciliori igitur via onus hoc ad mammas ablegat, & reliquias per menſes expellit. De qua re latius in praxi noſtra egimus, quò lectorem ablegamus.

II. An in hoc malo ſit vena tundenda ? N. Ob ſummam cacochymiam. Si tamen adſit plethora, in phlebotomiæ locum ſuccedent, hirudinum more, Baſiliſci, viperæ, ſcorpii, colubri, hydri, lacertæ, dracones, bufones, cæciliæ, ſalamandræ, & ſimilia applicata. Fiant autem hæc exiſtente in Sphæra octava ad præſepe aſſelli.

III. An cornua reſecta uſum habeant. A. Primo in Medicina. Præparata enim ad modum Cranii humani, pulveriſata & Beanis paroxyſmi tempore ad libr. j. ß. adminiſtrata, ſudores egregie promovent. In

Archi-

Archibeanis ubi res eſt deſperata, ſingulis mane ſumpta curæ palliativæ vicem gerunt; Beanulis condimenti inſtar præſcribuntur. Si quoque mater tempore geſtationis & lactationis frequenter hiſce cornibus utatur, fœtum ab hiſce plane immunem enitetur: ut enim ſcorpius ſuæ plagæ eſt remedium, ita etiam ſingulari antipathia cum affectibus Cornutis pugnare hæc creduntur, teſte Alberto Magno in ſecretis. Deinde habent alium quoque uſum, fiunt ex hiſce, dentium, aurium, & linguarum ſcalpella, manubria, cultraria, amuleta, pocula, annuli, arcus, ſiphones, globuli, lagenæ, inductoria, **Tirtenfäſſer/ Pinal / Sandbüxen / etc.** Omnia Beanorum utilitati accommodiſſima, quæ judicio induſtrii artificis relinquenda ducimus.

IV. An definitio hæc ſit perfecta, Beanus Eſt Animal Neſciens Vitam Studioſorum? Aff.

V. In quo prædicamento reperiatur Beanus? R. in omnibus, quia eſt ſuper omnia & tranſcendens.

VI. Cornua Beani & alius Cornuti Animalis an differant ſpecie? N. Coll. Conimb. *c.* 6. *quæſt.* 7. *art.* §. *Beanus.*

VII. Poſſuntne etiam *homines* dici? Reſpondetur poſſe, ſed improprie & late

ſumpta ſignificatione, eodem modo quo maniaci, phrenetici & ſtulti, homines dicuntur, in quibus tamen ratio, quâ homo à bruto differt, planè occulta imo ſepulta deliteſcit.

IIX. Utrum debeant admitti ad converſationes ſtudioſorum, & hic utiliter quæritur? Reſp. diſtinguendo. Qui enim curabiles ſunt, & jam ſub Chirurgi fuere manu, cur non admittantur? Imo cum magna ipſorum fiet hoc utilitate. Incurabiles autem ablegentur ultra Garamantas & Indos, ut ad Ætnæos fratres, quibus in ferendis carbonibus uſui eſſe poſſunt. Nihil etiam in his tentandum auxilii, ne præſidia diffamentur, quæ multis fuere ſaluti.

TANDEM VOS QVI FELICI MANV.
HVMANO CONSVLITIS GENERI.
ET PRÆCLARA METAMORPHOSI.
EX VRSO, APRO, TIGRIDE, LEONE,
ASINO, IMO QVAVIS FERA.

HOMINEM EFFORMATIS,
IMPENSE ROGAMVS.
VT CANICVLARES HOSCE SALES.
BENIGNE ACCIPIATIS.

BEANVM TE AVTEM HORTAMVR,
QVI HÆC LEGIS.
VT E IOCIS SERIA ADDISCENS,
MENDAS EMENDES VITÆ.

ET BEANINIS DEPOSITIS EXVVIIS,
STVDIOSO INDVARIS.

SIC TIBI DEMVM NOSTRA HÆC
VERE PLACEBVNT.

SIN MAVIS:
TVO PERICVLO BEANVS SENE-
SCAS LICET.

ET AD GRÆCORVM П, ACTÆON,
ABEAS, Zum Sawerbrunnen.

V A L E.

DESCRIPTIO PATRIÆ

CASEI

E. Felicitatis indicibilis loci.

Facta per Merlinum Coccajum Poëtarum quintam eſſentiam.

IAm non Melpemones, Euterpæ, Clio, Thalia,
Non Phœbus gratando liram mihi carmina dictent:
Qui tantos quondam doctos fecere poëtas,
Solum chara mihi faveat mea muſa Comina
Goſaque, Berta ſimul, Maliſenaque, Togna, Philippa.
Hæ ſunt veridices muſæ doctæque Zorella:
Quæ ſtant in quodam mundi cantone ſecreto
Mons ubi formagio de duro celſus habetur,
Ad cujus fundum ſunt graſſi flumina brodi.
Eſt lacus undegians ſemper de lacte bianco.
Per quem tu cernis Barchettas mille natantes.
Nam piſcatores ibi ſemper retia buttant.
Piſcantes gnoccos, raſiolos, ac Tajarinos.
Res obſcura tamen; quando lacus iſte procellis
Turbatur, rapidiſque petit cum fluctibus aſtra.
Nec menat furiam quam tu benace minorem.
Littora circundant de freſcho facta butiro.
Supra quæ bultunt ſemper chaldaria centum:

Plena caſoncellis macaronibus atque laſagnis
Stant illæ muſæ ſuper altum montis acumen.
Formaggium gratulis ſemper tridando foratis.
Altera ſolicitat digitis componere gnoccos.
Qui performaggium tridatum ſorte rotantes,
Deventant groſſi veluti groſſiſſima Botta.
Convenit ô quantum certe largaZZa fit illæ
Bocha viri, tanto qui vult ſe paſcere gnocco
Altera tunc etiam gaſtam ſtraciando laſagnis,
Implet laveZum multo colante botiro.
Alterat dum brunZus pro troppe bromtelat igne.
In dretum ſtiZZos tirat ſopiando dedentrum
Nam foco nimio brodus fluit extra pignattam.
Hæc tentat ſorbens utrum bene brota ſalatur.
Illa focu AſtiZZat ſtimulans cum mantice flammas.
Tandem quaque ſuam tendit compire facendam.
Quapropter cernis centum fumare caminos
Ac centum buliunt chaldaria plena fojadis.
Hic Marcaronenſis fuit attrovata poëſis.
Hic me groſſiloquum vatem fecere ſorores.
Principio talem depoſtimus ergo favorem,
Noſtraque pingurſeris panZa eſt implenda laſignis.

Adm i-

Admirabiles Concluſiones

DE

C A S E I
S T U P E N D I S
L A U D I B U S.

1. CAſeus ſive formagius eſt cibus ex lacte coagulato & ſale compoſitus, qui gulam delectat, confortat ſtomachum, ralegrat cordem, acuit appetitum, ſigillat prandia & cenas, & facit trovare vinum bonum.

2. Ariſtotelis filoſofia imperfecta eſt, quia de ſpeciis, id eſt, generibus caſeorum nihil continet.

3. O quantò perfectior Philoſophus Coccajus, qui Caſeorum genera galantiter diſtinguit, alii ſunt graſſi, alii magri alii duri, alii molles.

4. Secundum colores: alii bianchi, alii roſſi, alii gialdi, alii virides.

5. Secundum materiam, alii cum herbis, alii ſine herbis; alii cum vermibus, alii ſine vermibus.

6. A loco alii ſunt Placentini, alii Parmeſani, Helvetii, Hollandici, Texeri, Glareani, & multi alii quod ego non ſcio.

7. A forma, alii ſunt quadrati, alii rotundi, alii alti, alii baſſi.

8. Ab effectu, alii linguam morſicant, id eſt pizigant, aliis dulces ſunt.

9. Ab ætate, alii antiqui ſunt, alii juvenes, alii putridi, alii non putridi.

10. Non valet hic illud quod in puellis, quarum juniores, gratiores, & ſaporitiores.

11. Nam antiqui ſæpe Caſei, meliores ſunt novis.

12. Nullus autem formagius eſt melior, utilior, delicatior, & gratior, Parmeſano.

13. Parmeſanus plures virtutes habet quàm Betonica, & quam triaca.

14. Facit alegriam, & ſcacciat melancoliam, præcipue ſi adſit bonum vinum, præſervat ab omnibus maladiis & morbis, etiam autem morbo Gallico, ſingulariter ſi ſe abſtineat à Corteſanis.

15. Imo etiam à morte, quam diu quis Caſeum digerire poteſt, eſt immoribilis, id eſt, non moritur.

16. Unde proverbium, cur moritur homo, cui Caſeus eſt in domo.

17. Facit homines ſapientes, anzi, ſapientia ſine Caſeo conſiſtere non poteſt.

18. Plato & Ariſtoteles erant homines groſſolani, niſi Caſeus ſubtilizaſſet ingenium,

nium, & magis ſubtilizaſſet ſi plus formagis delectati fuiſſent.

19. Parmeſanus reddit homines valoroſos.

20. Hector Trojanus nunquam fuiſſet amazatus, ſi Caſeum in ſcarſella habuiſſet.

21. Romani tot victorias contra hoſtes habuerunt, quia in bellum numquam ſine Caſeo andabant.

22. Darius omnia ad bellum neceſſaria ſecum habebat, ſed quia Caſeum domi relinquerat, Pecoris more ab Alexandro interfectus eſt.

23. Ut Paracelſus lapidem Filoſoficum, ſic Alexander Magnus Caſeum in pomo gladii ſemper portabat: ideo invincibilis, cum cepit negligere Caſeum, fortuna ipſius ivit in Bordellum.

24. Notandum eſt quod dormiens etiam retro Coſſinum lecti, habebat Homerum & libram unam Caſei contra incanteſimos nocturnos.

25. *Amoroſi formagium in ſummo habent honore, unde proverbium:*

Dicunt tantam efficaciam habere Amorem,
quia Caſeus dedit ipſi ſuum ſaporem.

26. Inde fit ut qui Caſeo delectantur, citis omnia quæ cupiunt ab amoroſis ſuis obtineant.

27. Puellæ

aliud ſecum habebant quàm Caſeum Parmeſanum.

38. Unde probatur & apparet manifeſtiſſime, quod Caſeus Parmeſanus magis vetuſtus eſt quàm equus Trojanus.

39. Quando Romulus voluit populoſam facere civitatem Romam, invitavit omnes puellas vicinas.

40. Et fecit præparare illis collationem ex Caſeis Marzolinis, Parmeſanis, & bono vino.

41. Quo facto puellæ tantopere in amorem juvenum Romanorum exarſerunt, ut nunquam poſtea potuerunt ab illis trahi ſive diſtachari.

42. Unde probatur Caſeum primam eſſe cauſam magnitudinis ſive grandezzæ Romanæ, quod notandum contra modernos magnitudinis Romanæ ſcriptores.

43. Pro matris habendi ſunt illi Filoſofi, qui neſciunt cur Zoroaſter prima hora nativitatis riſerit, id eſt, ſgrignazaverit.

44. Hoc factum eſt, qui mater ejus cum eſſet in pajola quam pedantes puerperium chiamant, multos Caſeos vidit.

45. Infans ergo generoſos videns tam pulcros Caſeos cepit ridere, quod etiam ego feciſſem.

46. Contra aerem contagioſum, recipe mane antequàm ex domo exis, quartam

librām

56. Neſtor & Maruſalem per vim & efficaciam Caſei, quem ſexies in die edebant, ad tantam ſenectutem, id eſt vecchiezam pervenerunt.

57. Et ſine dubio adhuc viverent, ſi Caſeum ulterius inglutire potuiſſent.

58. Quod magni Principes & Reſpublicæ, in conventibus, dietis, & Comitiis, tam raro quid concludunt, cauſa eſt, quia Caſeum ſecum non portant, quando ad congregationes illas vadunt.

59. Helvetiorum & Rhetorum res melius ſtarent, ſi Caſeum non contemnerent, ſed amarent, ut majores ſui fecerunt, neglectis cibis delicatioribus & extraneis.

60. In omnibus auditoriis Academiarum deberent eſſe formaggi omnibus generis, cum cultri inſiccatis, ut in Coccania.

61. Hac ratione ſcolares doctiores & ſubtiliores fierent brevi temporis ſpacio, auditoria ipſa eſſent ornatiora, Academiæ celebriores.

62. Idem obſervari deberet in omnibus conſiſtoriis, conſultationibus & conſiliis.

63. Coronidis loco Caſeum, ſupra omnes delicias, tam eſculentas quàm non eſculentas eſſe defendamus.

64. Vinum bonum eſſe caſei inſeparabilium accidens.

65. Idem

65. Idem de macaronibus,laſagnis,Tajarinis, Raviolis, & Polentis dici poteſt.

66. Caſeum & ſeptem artes liberales pari paſſu ambulare.

67. Helvetios & Holandos,qui Caſeum odiant: ſevere puniendos eſſe,tamquam degenerantes majoribus ſuis, qui loco panis formagium mangiabant.

68. Rempublicam in qua formagius in uſu eſt, non opus habere medicis & mancomedicis.

69. Impicandos eos Caſei factores, qui Butirum Caſeis furantur, id eſt qui cum faciunt Caſeum Butirum à lacte ſeparant.

Finis harum Theſium: nam Caſei laudum nullus finis eſſe poteſt. Valete & opponite, ſed opponens ante diſputationem det Tallerum.

F I N I S.

A01 1466656

AD
LECTOREM.

Pone ſupercilium Facilis, durumque rigorem.
Themata quiſquis ad hæc pauca legenda venis.
Non ſemper triſti ducit ſua tempora vultu
Prudens! Sed curas temperat ipſe jocis,
Nec pluviæ ſtillant ſemper, ſed ſolibus æther
Æſtuat, interdum lucida & aſtra micant.
Quid rigida Duros, imitaris fronte Catones;
Nec tibi, quæ non ſunt ſcripta ſevera placent.
Falleris! & quæ ſunt nondum tibi cognita damnas
Iudiciique tui Regula cura! ſat eſt.

Fruere, & utere bonis præſentibus.

XL
A